6
12 N
35

M,

14-11-K-11

Problemata Alexandri Aphrodiſei.
Georgio Valla interprete. 3

Problemata Ariſtotelis.
Theodorus Gaza e græco tranſtulit. 25

Problemata Plutarchi per Ioannem pe-
trum Lucenſem in latinum conuerſa. 70

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

14 - 11 - K - 11

Georgius Valla Placentinus Ioāni marliano mathematico:& in tota philoſophia medicinaq;
præſtantiſſimo ſalutem plurimam dicit.

ALexandri aphrodiſei philoſophi ac medici præſtātiſſimi problemata:hor
tatu & auſpicio tuo in latinū uir longe doctiſſime Ioānes marliane con-
uerti quod te interpretari ea uelle mihi dixiſti ipſa multis de cauſis tibi
dicāda eſſe exiſtimaui:& quod a me diſcipulo tuo:Cum medicinam ma-
thematicaſq; ſcientias publice profitebare : tanq̄ ab ea quā tu inſerueris
ſtirpe fructum aliquando repoſcere iure tu quidem uidearis. ego autem
uel non poſcenti ſi non doctiſſimos:ut tua ingens expoſtularet eruditio
præſtare poſſim:at certe non ingratos merito debere tibi uidear exhibe-
re : quod me plane effecturum confido. deinde quod hæc qualia ſint
perpendere:ac iudicare te melius poſſit nemo:nempe cuius præſtātis in omnibus bonis artibus
doctrinæ nomen:ut res etiam ipſa eſt tota non capiat italia.deinde quod hūc laborem ad te me-
um fructum non mediocrē filiis tuis Hieronymo Petro Antonio:Paulo eximiæ indolis in ipſis
futuræ eruditionis adoleſcentibus allaturum confido.quippe qui ſuam quādam talem præſe fe
rant prudentiam:itaq; ſuam modeſtiam:ut cunctarum bonarum artium ſtudiis facile teneri ui-
deantur:ingenium certe peracutum elucet:& ne ad rerum quidem cauſas perſcrutandas:explicā
daſq; dialecticum acumen deſideratur:neq; ad geometriæ excutiendas demonſtrationes deeſt fa
cundia quod certe præſentibus nobis licuit intueri:& perinde has quæſtiones præcipuas non re
or modo:ſed pro comperto habeo obſeruaturos præſertim quod quā utiles ſint uel ex eo cōie-
ctari poteſt.quod cum eruditorum multorum conſenſu quadripartita ſit medicina: quod uel in
ipſo ſtatim aphoriſmorum exordio oſtēdiſſe arguitur Hippocrates:arte quæ præceptis de rerū
natura manantibus:atq; principiis perficitur:ſiquidem ei quod generationis fortuitæ eſt p quā
raro ſeruit.Verūtamen ne a fortuna quidem aliena putatur medicina:Cum temporis oportuni
tatem utpote in corpore fluido propter inſtabilem materiā captare conueniat.deinde experien-
tia:nam & hæc rationem exercet:atq; confirmat:eāq; morborum qualitatibus accōmodat : po-
ſtea iudicio quod cum a diuina ui quæ nobis in anima inſita eſt omniū quæ ſub intellectum ca
dunt ſit capax:tria illa:artē:experiētiam:occaſionē:dirigit atq; diiudicat.horū inquā nihil eſt q̄d
hic aphrodiſeus alexander non attigerit in cunctis ſane excellens in primis autor.at ne ſola qui-
dem hic medicinæ eminet utilitas:uerum omnis prorſus humanæ uitæ ratio percipitur : quod
præcepta ad bonos habitus comparandos adhibeat non corporis modo ſed etiam animorū: q̄q;
purgationes corporis ad animū quoq; transferuntur:at cum animæ cibus ſcorporeus ſit erudi-
tio:hinc nobis licet intueri:q̄ ad corpus continendum:q̄ ad mentem inſtituendam ſalubria no-
bis præcapta tradiderit : nec ſparſim modo : ſed etiam quæ ſint quærendi genera : quotq; ſint
conductiſſima breuitate:& perquā perſpicua claritate contexuit:quæ proponātur cuncta dilue-
re docens.at quoniam de quæſtionum generibus fecimus mentionē neutiquā remur alienum
quorūdam doctiſſimorum hac de re hic proferre ſententiam.ita enim illi quæſtionum genera
diuiſerunt:ut eorum duo prima eſſe uoluerint.Vnum quidem quod rem ſepctet infinitam:ſine
aliquo definito complexu.alterum autem quod rem definitam ſpectet : & eorum porro utrūq;
in duo alia genera partiti ſunt.alterum quod ad cognoſcendum:alterum quod ad agendum re-
feratur.nam aut ipſa cognitio:ſcientiaq; perquiritur ut medicina ſit ne ſcientia an ars:aut agen-
di conſilium : ut ſit ne medico capeſſenda cibos ſuggerendi cura cognitionis autem tris ſpecies
faciunt:coniecturam : diffinitionem : conſecutionem. coniectura eſt ut cum quæritur ſit ne in
magica uis ulla medicinæ.diffinitio:ut quid ſit medicina:conſecutio:cum quæritur quid quāq;
rem ſequatur:ut quāobrem inter biles qui atrā bilem euomunt magno laborāt periculo: actio-
nis uero duas uolūt eſſe ſpecies:unā ad pſequēdū aut declinandū: ut q̄bus rebus ad bonū habi-
tū corpus pduci poſſit:aut malū habitū deuitare.alterā quæ ad aliquod cōmodū uſūq; referat:
ut quēadmodū apud ægrotū ſe habere medicū cōueniat.rurſus cōiecturæ rationē in quattuor
partes diſtribuerunt.nam aut quid ſit quærit̄ ut quis ſit corporis optimus habitus:aut quæ ſit
origo cuiuſq; rei:ut quæ ſint naturalia principia:cuiuſmodi ſunt oēs obſcuræ.aut in rebus natu
ralibus : aut cæteris diſciplinis cauſarū rationūq; quæſtiones:aut cauſæ tractatio : ut ſi quærat̄
cur eminentiſſimi autores de naturæ principiis aut in ægritudine una tollenda inter ſe diſſenti-
ant aut de īmutatione:ut ſi quæratur num in hominis anima morte aduentante intereat ſcien-
tia:an cōmutetur.diffinitioni proprietas: & diuiſio & partitio deputantur : ut quid in omnium
mente quaſi impreſſum ſit.cum quid cuiuſq; rei proprium ſit exquiritur:ut in hominem ne ſo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

lum an etiam in beluas cadat mœſticia. Cum res diſtribuitur in partes:ut ſi quæratur:quot ſint
motuū ſpecies; ſiue illi animæ ſiue corporis ſint.aut cum quæ ſit forma & quaſi naturalis nota
cuiuſq; rei deſcribitur:ut quænam forma urinæ ſit quæ ſanitatem pretendat aut contra. Conſe-
cutionis duas faciunt ſpecies.nam aut ſimplex eſt quæſtio:ut ſi quærat̃ cur oui uitellus facile
concoquatur:aut ex comparatione:ut uitellus ne an albumen facilius cōcoquatur de expeten
dis:fugiendiſq; rebus ut expetendum ne ſit ægroto quicquam & pariter fugiēdum; de æquo &
iniquo ut æquum ne ſit humana omnia diuino adminiſtrari conſilio pertinaciter defendere.cō
parationis duæ ſunt ſpecies. Vna cum idem ne ſit an aliquid īterſit quæritur ut pus & ſanies:eu
nuchus & ſpado:ut ab ariſtotele quæſitum eſt.altera cum quid præſtet aliud aliī querit̃ ut plus
ne ad comparandam medicinam proſit experientia:an ars:occaſioue: aut iudicium.præterea nō
modo quid utilius:ſed quid utiliſſimū:Quæ uero referuntur ad agendum eorum duo faciunt
genera.unum ad officium quo in genere quid rectum:faciendūq; ſit quæritur;ut quæ inſpicere
quæq; percūctari medicū apud ægrotum conueniat. alterum ad motum animi gignēdum ut
quādo ac ut a medico animādus eſt ægrotus ſpe:aut econtrario terrendus:& quaſi ſuſcitādus ſit
Hæc fere ſunt tradita a ueteribus quæſtionum genera: unde problemata uaria quæ latine qui
dam propoſita uocāt quintilianus ambiguitates.aliī quæſtiones.at quoniam græcum uocabu
lum apertius uſu imperitate nobis occurrit græca potius utēdum nobis appellatione cēſuimus
deniq; quoniam nos ut in præfatione iam ſatis multa locuti uidemur:alexandro ipſi aphrodiſeo
cedamus me interprete locuturo.

VICTOR piſanus Ludouico mucenigo:præcellenti in eloquentia uiro. S.P.D.

SIngularis doctrina:facundia minime uulgaris:inſigniſq; tua Prudentia Ludouice
mucenige:me iāpridē ad te amādū:& obſeruādū cōpulerūt. Tua porro lenitas fe-
cit:ut mutuus īter nos amor ītercederet:ut alter alteri cū ſors ipſa tulit cōgratu
letur: Pariterq; cōdoleat ſicut in pn̄tia mihi faciendū duco. nā cū ꝓximis diebus
apud præceptorem noſtꝝ Georgiū uallā ſicut de more ad eū uentitare cōſueui:
eſſem.audiui īpreſſorē quendam qui eius opera īprimere & euulgare conſueuit
Alexandri aphrodiſei problemata.quæ olī latina feciſſet ipſe Georgius ualla ſibi īprimenda uæ-
hementer exigere:q; Nicoletus noſtri tp̄is philoſophoꝝ oīum acutiſſimus edēda eſſe duceret:at
q; magnope hortaretur.a præceptore quoq; noſtro Valla accepi idem ut faceret hortari cum
multos:tū Lazarum quendam dactylum placentinum medicum longe p̄ſtantiſſimū quē alteꝝ
noſtri tp̄is Galenum frequenter ſolet appellare ita admiranda q̄dā doctrina p̄cellit. Hoc cū audi
uiſſem auidiſſime mihi ipſum oſtendi librum popoſci:quem cum legiſſem Ludouice mi rerum
tot tantarumq; cognitione.& orationis ſplendore incenſus rogaui apprime ut imprimeretur
nec me continere potui quin tecum in tanto congratularet commodo:adeo enim argute de ho
minis natura brutorumq; rerumq; cæteraꝝ.uideas hunc philoſophum medicumq; p̄cipuum
differentē.ut non hominem ſed naturam ipſam rerum loqui nobiſcum credas.ea porro īterpre-
te oratione nobis expoſita ut ipſum iuſtum philoſophum non alium nobis quæ dicat referre
exiſtimes.proinde noſtræ huic congratulemur ciuitati:q; talem nacti fuerimus unum qui doctri
na tam multiplici & præcellenti ſit. Vt noſtrum illuſtret ſæculum.ita quottidie nouum in oī-
bus paſſim ſētentiis aliq̄d emergit ac ut.adhuc magis noſtræ ciuitati congratulemur.hunc ſubli
men doctrina uirū præceptorē noſtrū in diuerſo dicēdi genere multiiugos diſcipullis ſuis fru-
ctus īgerere aliī ipſo dirigēte rhetoricos:aliī poeticos: aliī mathematicos cōponunt cōmentari
os ac ut aliī in latinum græca conuertunt.ita inter cæteros unus in dicendo minime infans hi
ſtoriam a prima hominum memoria ad proxima uſq; tempora decem & nouem eneadibus con
cluſam in latinum transferet.ubi præter ea quæ in toto orbe terrarum geſta ſunt uideas diſcipli
narum non inuentores modo.ſed etiam quid illis ſubdiderint correxerintue quæ priores īgenio
ſuo aut alieno memoriæ prodiderunt. & quemadmodum ab exiguis principiis quaſi pro gra-
dus: ac pro manus ad ſummum culmē omnes conſcenderint diſciplinæ:dii immortales:quantū
nobis illuxit bonum q̄ multiplex ex uno uiro emanat fructus: & in poſterū annuēte deo. Vnde
bona omnia:futurus eſt.at iam hæc miſſa facio ſi enim proſequi uelim ut ipſa depoſcit materia
nullus eius laudum finis inuenitetur.iam igitur te ad eius uiſendam in ſcribendo peritiam &
alexandri aphrodiſei longæ præſtantiſſimam dimitto doctrinam

ALEXANDRI APHRODISEI PROBLEMATA: PER GEORGIVM VALLAM PLACENTINVM IN LATINVM TRANSLATA.

PRoblematum quædam per ſe ſunt fidem facientia: & cognita oĩs ambiguitatis:ac queſtionis expertia. Nemo enim ut arbitror ſane mentis dubitauerit cur uolucribus plumas natura largita ſit. Quilibet enim ſagax fouendi cauſa pro ueſtimentis primum circunfudiſſe aſſeret:deinde decoris gratia: terreſtribus autem animalibus & quæ eunt pedibus pilos:ſerpẽtibus ſquãmas:aquaticis cortices:aut cruſtas:cuiuſmodi ſunt quæ oſtrocoderma:ideſt cruſtaceam ſeu teſtaceam pellem habentia nuncupantur:& rurſus quãobrẽ aliis quidem cornua:aliis autem aculeos:aliis uero ungues. & eos aut acutos:aut aduncos:ſeu id genus aliud quo ſe ab infeſtantibus reddãt tutiora:utpote naturalibus quibuſdam telis adiuta:fruges autẽ oẽs ad ortum ac generis propagationem natura producens corticibus: aut corporibus quibuſdam humidis:aut lignoſis: aut huiuſmodi tunicis cuſtodiuit: eas tanq̃ in arcula aliqua contegens:ad algoris aut æſtus:aut noxiarum quarũdam animantium effugium nimirum multis ipſum omnino inutile non reliquit indumentum: ſed ad nutrimentum ac cibum cõparauit oportunum. Ipſas autem ſtirpes foliis & corticibus:ac ſimilibus pennarum aut uillorum loco circundedit. Præuidit enim ne immoderatus algor aut æſtus has poſſit conficere:nõnullas porro pro iaculis ſpinis armauit ne a beſtiis abſumerentur:atq; afflictarentur:eas quoq; uariis floribus ornatus & & decoris cauſa coronauit: quos tanquã nuncios ac præcones ad erupturum mox fructuum ortum præmiſit. Quicunq; igitur huiuſmodi cognita & aperta ſtudent exoluere amentes prope modum ſunt:qui ambigunt nunquid igni ſit inſita caliditas a tangendi ſenſu ſunt imunes:qui porro in ortu & interitu ſeriem motum:poſitum:confirmationem:colores:proprietates:ut natura ac ratio prouidenter obſeruat non admittunt punitioni obnoxii ſunt. Hæc nimirum per ſeſe ſunt cognita. At quædam prorſus ſunt inſolubilia:& ſoli deo cognita:qui eorum conſtituit eſſentiam. Opifex enim ſi quãdo aliquo excogitando opus confecit:omnes eius actionum cauſas plane percalluit. uerum rudis cauſarum omnino eſt expers. dubiæ itaq; quæſtiones ſunt huiuſmodi:quambrem leniter lancinati atq; attrectati ſub alis:aut plantis:aut lateribus rident:ſiue qua de cauſa audiẽtes aliquos marmora atterentes:aut ſecantes:aut ſtridentes:aut ferrum limantes: dentibus e ueſtigio inhorreſcũt: ſeu qua de cauſa ex frigidis frugibus dentibus ſtupore effectis frigida portulaca cõmode medeatur:nec ſunt contraria contrariis medicamina:uerum ſimilia. Vel cui lapis magnetis ſolum attrahit ferrum:electrum quoq; paleas:& ſtramenta ſolũ dicitur inſigniter trahere: & leo gallum dũtaxat metuit. Gallina quoq; quæ oua nobis domi parit ſe ſtramentis toto corpore perpurgat:Cothurnices eleborum comedunt hominibus lætalem.

❡Sturni autem citutam ſcamonea flauam attrahit bilem. Colocynta & agaricum & albus eleborus:euphorbiũq; ac coccus ganidius pituitam. Niger autem eleborus & epithimum atram bilem. Sunt qui purgamentis aluum cohibent.a cohibentibus uero eam potius ciunt & purgãt. Sunt etiam qui internauigandum comedendi exacuant appetitum cibum facile tranſmutantes omnis a mari excitate grauedinis ignari:Infinita poſſim tibi recenſcere:quæ ſola experiẽtia cognita ſunt: quippe quæ a medicis occultæ proprietates appellantur. Quod autem ſuum uniuſcuiuſq; occultum eſt:id parum habet cuius reddi cauſa poſſit. male enim quidam horũ ſolutiones ſubitanias efficiunt ualde inutiles:nec fidem facientes. Aiunt enim purgamina caliditate humores attrahere quod plane falſum eſt:nam omne calidum purgatoriũ eſſe oportuit:atqui ecce tibi piper quod cum ſit calidum non tamen uim attrahendi habet:ſed concoquendi roborandi. itidem & maſtiche & aloe:nec e diuerſo rationẽ cõuerti dicimus. omne enĩ purgatorium temperamento calidum eſſe:ui autem educere egerereq; fatemur:nec omne calidum ſtatim etiam ui ulla purgatorium eſt. Aiunt præterea ſtruthocamelum ferrum:non proprietate ulla:ſed potius calore concoquere:quod profecto inſulſum eſt. leo nãq; cum hoc ipſo animali ſit feruidior:non tamen ferrum concoquit:ne apud medicos quidem proprietates ſũt ſolos. Verum etiam & apud philoſophos & grãmaticos quæ paſſiones ſiue pathe appellantur ex uſu annotatæ. oportet igitur ea ad quæſtionem proponere quæ medium teneant locum:& ad cognitionem habendam eorum minime ambigua ſint:ſed qualiacũq; ſint:ut ſolutioni ſubiciantur. Sane omnium quæ dicuntur quædam falſa eſſe omnibus ſunt cognita:quædam præ

❡Sturni ãt cicutam. Ambroſi⁹ Deniq; ſturni ueſcũt conio nec fraudi ẽ eis quoniã q̃litate ſui corporis uenenum ſucci lethalis euadunt. Frigida enim uis eius eſt ſucci quã ſubtilibus poris ĩ cordis ſui ſedẽ ducẽtib⁹ p̃coqua digeſti one p̃ueniunt priuſq̃ uitalia ipſa prætẽptet. Idẽ alibi. Eleborũ ãt piti loquũtur eſcã eẽ & alimoniam coturnicũ:eo q̃ naturali quodam tẽperamẽto ſui corporis uĩ pabuli nocentis euitent.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſe ferunt ueritatem:& eorum alia qnidem certa omnibus ac cognita:nonnulla omnibus ſunt
occulta ſolutionem a nobis non admittentia.alia uero mediam quãdam naturam gerunt: de
quibus nunc loqui nobis in animo eſt:deniq; ſoluendum omne problema aut a temperamen
to:aut a formatione:aut ab actione:aut a ſimili una in paſſione:aut a colore:aut a ſenſus per
ſuaſione:aut per æquiuocationem:aut ab actionibus quæ ex potentiis magis uel minus profi
ciſcuntur:aut per id quod durius aut rarius:aut maius:aut minus:aut a tẽpore & ætate: & con
ſuetudine:aut per eſſentiatum hoc nouatum uerbum paulo durius:eo ꝙ græci dicunt liſiodes
quod eſt per eſſentiæ habitum uſus molliet aut per accidens:aut a ſimilibus ueluti in proble
matis quæ dicta ſunt comperies:has igitur regulas ſecutus omne dubitatum ad demonſtratio
nem poteris aduocare:at quoniam non ſatis eſſe putandum eſt uniuerſalem adhibere doctri
nam ſed conuenit ei qui doceat particulatim:& membratim hæc ſub manum aducere.iã quæ
ſtiones:ac ſolutiones ordiamur.

¶ Quare pueri & p̄ſertim

Quintilianus Et patientior eſt laboris natura pueris q̄ iuuenibus: uidelicet ut corpora infantiũ: nec caſus quo ĩ terrã totiẽs deferuntur tã grauiter affligit: nec illa p manꝰ & genua reptatio: nec poſt breue tẽpus cõtinui luſus: & totiꝰ diei diſcurſus: quia põdus illis abeſt: nec ſeipſi grauant. ſic animi quoq; credo qa minore conatu mouẽtur: nec ſuo nixu ſtudiis inſiſtũt: ſed formandos tantũmodo præſtant nõ ſimiliter fatigantur.

Quare uitreis uaſis per hiemẽ calore aliquo uæhementi adducto franguntur? quoniam ex cir 1
cunfuſo aere plurimam per totum corpus ſuum excipit frigiditatem. Cum igitur non prius
calefactis feruentem aquam confeſtim infundimus:non dubium quin aduerſantem ſibi frigi
ditatem caliditas perſequatur ut ipſam confertim cum ſpiritu diffungere neceſſe ſit: & perin
de uitreorum uaſotum ſequi diſcuſſionem.dabimus enim uitreis corporibus ſpiramenta ut
cumq; ſub uiſum & ſenſum uon cadant.Cæterum ꝙ ad huius rei naturam: uerumq; ſpectat
tenuiſſimum fere aerem amittit:ſunt qui dicant uitrea corpora immenſo frigore adureſcere:
& ſicceſcere:& quicquid in ipſis tenuium partium ſit:ideſt humorem aut aerem exprimi & eii
ci atq; exuri:itaq; idonea præſtari ut diſcutiantur & effringantur ueluti aridiſſima ligna. ita
enim & hippocrates aiebat uenarum algorem frangibilem.atqui feruor immoderatus corpus
offendens uitreum ipſum adhuc impenſius exiccans ad confringendum & diſcutiendum red
dit accommodatius:quod ſi prius remoleſcat mediocriter calefactum: neutiquam cedit quã
obrem pugiles quoque luctaturi a laniſtis prius oleo perfunduntur: & phonaſci canturi pri
us guttur & fauces fouent & ſpiritus molliores meatus reddunt.frigiditas itaq; diducta ſpira
menta comperiens facile cum ſpititu diffugiet & uitri quicquid molle fuerit calori cedet:nec
ſtatim diſiuſſioni erit obnoxium.ꝙ autem ſpiramentum uitrea habeant corpora: uel ex ua
ſis nobis id licet teſtaceis intueri. infuſa enim in hieme aqua exudat cum picata fuerint. eſt
quoque uidere e corpore uitreo erumpentem & exalantem fumum per hiemem cum ſeruen
tem aquam infuderis::necnon citreum ſectum & oppreſſum extrinſecus appoſitum braſſicæ
incluſæ ſuam præbere qualitatem.

¶Quare pueri & præſertim infantes in humum lapſi non facile ſauciantur: quemadmodum 2
uiri? propter molliciem inquam corporis terræ ſolo cedentem: quandoquidem diſſipant fir
mitudinem & duriciem quo minus offendat:uiri autem cum duro ſint corpore duricie terræ
aut lapide aliquo offenſi plage tenorem intendentes a lapide:utpote duriore eis aliquid infli
gi neceſſe eſt.Eadem eſt ratio cur etiam ſpongia excidens non frangitur: cum uitrum aut te
ſta:aut huiuſmodi corpus durum procidens frangatur:atq; ita per ſimilitudinem hæc dixeris
conuenire:& ob hoc etiam uehemens uenti motus quercum quidem deiicit:arundinem uero
non:quoniam quercus quidem utpote dura & ualida & amplæ maguitudinis uento obuians
uim eius intendit.arundo autem quippe quæ inanis & mollis:& exigua uenti hinc & illinc fla
tui cedens:eius uim diſſipat atq; diſſoluit:Eadem ratione & pugil aduerſario ſuo obuius eius
uim auget atq; exuſitat: quem quo magis cedens circũducet huc illucq; ſe transferret:citius il
lius exinaniet firmitudinem.

Quare infantes apud nutrices cantus audientes ſi fleant: & uagiant conquieſcunt: motati au 3
tem dormiunt:quoniam muſica uelut & omnis ſcientia:atq; ars cum anima aſſueuit: ſicut &
caliditas igni inſita eſt ut etiam plato cenſet ſcientias recordationes animæ eſſe nõ doctas:au
diens igitur anima huiuſmodi ſonum ex canentibus recordatione mentem ea ſubeunte infan
tes placari compelluntur.proinde ita allecti ſoporem perducuntur.Cum autem in corpore ĩ
polluto ac purgato eſt:ſcientias integras habet.polluta uero in corpore tanquã in obliuionem
ipſarum peruenit mediocrem.

Quare nutrices infantes in ſoporem deuolutos motant? ꝙ humores ex motu fuſi cerebrum 4
moueant:licet in ætate perfecta hoc minime pati tolerent.

¶ Quare aliqui ualde ebrii.

¶Quare aliqui ualde ebrii dupla uident? quoniam ex multa humiditate oculorum repleti mu 5
ſculi:plus atq; minus:& molles effecti atq; contracti diuertunt atq; diſtrahunt oculos:alterum
quidem ſurſum:alterum uero deorſum: Proinde ſupereſt ut oculorum radii non in eundem

¶ Quare unum uidetur duo? Ex diuerſa diſpoſitione rei uiſæ dicimus ꝙ quattuor ſunt cauſæ quare unum uidetur duo ex parte ipſius uidentis: quarũ prima eſt: ꝙ cum nerui optici ab oculis ad anteriorem cellam cerebri directi interſecant ſe ad modos linearum trianguli: cuius talis eſt diſtantia menſuræ quæ eſt inter duos oculos contingit aliquãdo elauari unum neruorum uel alterum releuiorum a loco contactus: & tunc illud quod recipit ab oculis & tranſiens a ſpiritu uiſiuo ad ſenſum communem contingit ſe in aliquo puncto uno: & tunc ꝓpter duos oculos lumen bis nunciantes unum uidetur duo: & hoc cõtingit quotienſcunq; exprimitur unus oculorum quaſi ſemiuulſus ſuppoſitione digiti. Secunda cauſa eſt ꝙ aliquando ſpiritus uiſiuus qui a capite diſcurrit in oculos propter aliquam uentoſitatem incluſam in ipſo uel in oculo. uel propter aliquem calorem non naturalem agitantem eum mouetur extra metas mẽſuræ naturalis dextrorſus: uel etiam ſiniſtrorſus in oculo. & ideo accipit formam: quaſi formam motam a dextro in ſiniſtrum oculum. & ideo apprehendit omne quod apprehendit quaſi diſtenſum in duo lateraliter ſibi cõiuncta. Tertia aũt cauſa eſt in oppoſita reaundantia qñ mouetur ſpiritus introrſum: & extrorſum & introrſum quidẽ reſpectu ſenſus communis. extrorſum uero ad oculi criſtallinum ut percipias formas: tunc enim continue reddit & accipit: & antequam compleatur redditio inchoat: ita acceptio quando ſenſibile manet præſens: & tunc unum uidetur duo. Fiet autem hoc accidens in ſpiritu aliquando ex multo humore calido: ſicut in ebriis: quia calor uini mouet in oppoſita: & humor multiplicat fluxum: & ſunt iuxta hoc accidens ualde multa accidentia. Cum enĩ quis nauigat eo ꝙ unam partem accipit: & antequam eam reddat ſenſui communi immutatur ab alia: & accidentia coniungit eadem ex uelocitate motus ſpiritus quod uidetur ei moueri omnia ſimiliter: aut ſi extremitas uirgæ circunducatur: quæ flexibilis eſt: & accipitur ſitus eius in ubi uno antequam reddatur accipitur in alio & in tertio: & ſic continue uariatio illius ſitus accipitur & redditus: & uidetur deſcribere baſim pyradmidis: hæc eſt cauſa quare gutta aquæ cadens uidetur eſſe linea recta continua: & uidetur quaſi punctus continue fluens. Inde etiam contingit ꝙ uentoſitate uel alia cauſa in anteriore parte capitis uertiginem faciente omnia uidentur moueri: & cadit in partem ad quam tenet ſe tanquam altera pars cadat. Quarta autem cauſa eſt expreſſio tinicæ perforatæ in ea: Cum enim illa præmitur intus: & cedit introrſum: & tunc coanguſtutatur foramen & uidetur res minor quam ſit aliquando antecedit interius: & tunc foramen dilatatur & uidetur res maior quam ſit. Ex parte autem uiſibilis unum uidendur duo ſubiecta in quibus eſt ſecundum diuerſum eſſe ipſius ſicut eſt in ſpeculo.

pariter locum proferantur ſed indiſtãtes locos & corpora: atq; ita uterque oculus ſua ſpectans duplam efficit uiſionem. Quod autem hoc ueriſſimũ ſit ex eo profecto uideri certum eſt: qđ alterum digito oculum prementes & ſurſum uerſus propellentes dupla cuncta ſpectare uidemur.

6 Quare natura ſtrabi dupla non uident? quoniã peruerſionẽ oculorum ſurſum uerſus aut deorſum non habent: ſed dextrorſum & læuorſum & rurſus oculi nacti eundem ſitum duos inquã in recta linea ſuos per eundem ſitum habent radios in corpus unum concidẽtes: atq; ita unum colorem & qualitatem unam referunt in ſibi obiecta reſumendo.

7 Cur pubeſcentes pueri hirciſſant circa quartum decimum annum. quod tum natura humana corpora diſſociãs multam repentinam ætatis mutationem efficiat: eorum autem quæ diximus ipſe effectus fidem facit. intueri ſiquidẽ nobis licet fœminarum hubera augeri propter lactis coitionem. item & circa coxendices loca propter fœtus expectationem: marium uero thoraca & humeros propter impoſitorum grauium corporum portationem. teſticulos autem propter ſeminis ſuſceptionem & moram pudenda porro propter facilem ſeminis acceſſum: explicatur quoque ipſis uniuerſum corp⁹ ueluti morborum mutationes indicant & ſolutiones circa decimum & quartum annũ progenitæ: necnõ uocis aſperitas quæ raucitas appellatur hircire facit: ex hircis ita uocem efferẽtibus ſumpta trãſlatione. inter explicandum enĩ aſperã a principio arteriam accidit alia quidem eis magis. alia uero minus diduci. quippe quod inæquale ipſis corpus iuxta interiorem ſuperficiem exiſtit faucium rarius. ſpiritus igitur per has exiẽs partes tanq̃ præciſus propter uiæ inæqualitatem uocem etiam efficit inæqualẽ & aſperam & raucam: hoc etiam patiũtur pituita occupati in aſperam pitui-

¶ Cur circũuoluti p̃ter cõ-
ſuetudinẽ. Macrobius.
Cur q ita ſe uertũt ut ſæpe
in orbẽ rotent̃ & uertigi-
nem capitis & obſcurita-
tẽ patiũt̃ oculorũ poſtre-
mo ſi pſeuereuerũt ruũt:
cũ nullus alius mot⁹ cor
poris hanc ingerit neceſſi
tatem. Ex ſeptẽ motibus
unus tm̃ in diuinis corpo
ribus inuenit̃ ſphæralẽ di
co quo mouet̃ cœlũ:quo
ſydera:quo cætera mouẽ-
tur elemẽta.terrenis aiali-
bus illa ſex p̃cipue famili
ares ſunt:ſed nõnunq̃ ad-
hibet̃ & ſeptimus: ſed ſex
illi ut directi:ita & ĩnoxii.
Septimus idẽ q gyros effi
cit crebro cõuerſum tur-
bat:& humoribus capitis
inuoluit ſpiramẽtũ quod
aĩam cerebro q̃li oẽs cor-
poris ſenſus gubernãti mi
niſtrãt.hoc eſt autẽ ſpira
mentũ ꝙ ambiẽs cerebrũ
ſingulis uim ſuam ſenſib⁹
p̃ſtat. hoc eſt ꝙ neruis ac
muſculis corporis fortitu
dinem præbet.ergo uerti
gine turbatũ: & ſimul agi
tatis humoribus oppreſ-
ſum lãgueſcit & miniſteri
um ſuũ deſerit:Ide fit his
qui rapiunt̃ in gyros he-
betior auditus : uiſus ob-
ſcurior. poſtremo neruis
& muſculis nullam ab eo
uirtutem quaſi deficien-
te ſumentibus totũ cor-
pus quod iis ſuſtinetur &
in robur erigit̃ deſertũ iã
fulcimentis ſuis labitur ĩ
ruinam. Sed contra hæc
oĩa conſuetudo quã ſecũ-
dum naturã pronũciauit
uſus illos iuuat qui in ta-
li motu ſæpe uerſant̃ ſpi-
ramentũ enim cerebri qđ
paulo ante diximus aſſue
tum rei iam non ſibi no-
uæ nõ paueſcit hũc mo-
tũ : nec miniſteria ſua de-
ſerit:ideo conſuetis etiam
iſte agitatus innoxius eſt.

ta inquã defluente arteriã:quãdoquidem a defluente humiditate
quod intus leue omentũ in æqualitare repletũ in æqualẽ etiã ſpi
ritus exitũ efficit talem ſcito & hircorũ aſperã arteriam & gut-
tur ꝑpter plurimã humiditatem:& oleũ plurimũ bibentes tales
eſſe alios porro ob cõtinuos unas uelidos clamores ob ſiccitatẽ
aſperæ arteriæ inæqualem etiam uocem habere arbitrator:gruũ
nãq; & aſperæ uociferãtium uolucrũ arteriæ effectæ ſunt natu-
ra omnino aſperæ demũ poſt puberrates annos puerorum ceſſat
hirciſſatio: quod aſpeta arteria omnifariã abſolute explicat ſua-
pte natura etiam æqualitatem amittat.
Cur potum oleum uomitum citi& præſertim flauam bilem: quo- 8
niam cum ſit leue & ſuperna petens cibos elicit ipſos ad ſtoma-
chum eleuans:ſtomachus autem grauatus uim egeſtiuam ad uo
mitum exuſcitat:præcipue flauam bilem utpote leuem ac tenuiſ
ſimã:& facile ſurſum uerſus euadentem.quod autem oleum ſur-
ſum petat experientia ipſa manifeſtum humido ſiquidem alicuĩ
ãmixtũ in ſuperiores ſe e ueſtigio recipit partes.
Cur inter cætera liquida ſolum oleum non remiſcetur? quoniã cũ 9
ſit glutinoſum & in ſe reductum nequit diſſecari : & in minutas
diuidi partes reliquiſq; ammiſceri liquoribus:inde in terram fu-
ſum ipſam illico non ſubit.
Cur oleum & aqua frigore denſæſcit:ſed neutiquam uinũ aut ace- 10
tum aut garus.quod oleum quidem qualitatis fere ſit expers : &
potius temperatum ſtatim frigeſcit atq; adeo ut inter euaporan-
dum frigefiat:aqua uero utpote frigida ſe frigidior effecta faci-
le coit.at garus utpote ſuis partibus:tenuis & calidius non conti
nuo frigefit:eodem modo etiam uinum acetum autem ut tenu-
iſſimarum partium omnem reſpuit concretionem.
Cur qualitate diuerſa idem efficiunt nam tam frigus quã calor hu 11
midum cogit:ita ſiquidem nix & ius frigore pariter cocũt ac cõ-
creſcunt.emplaſtra autem in ueſica calculos caliditate ſicceſcunt
& obdureſcunt alia inquã atq; alia id fit actione.nam calor frigi
ditatẽ multã depaſcit̃ abq; abſumit.frigus aũt denſitate lutoſum
reddens:ſuadẽtẽ ſordeſcentẽq; humiditatẽ exprimit ſicut ſpõgia
manibus cõpreſſa:humidũ quod in meatibus cõtinetur effundit.
Cur ſæpenumero rhigor ſedatur horrore alio aut fragore aduentã 12
te preter rhigore affecti cogitationem:aut aqua confeſtim infu-
ſa:quoniam ſæpe humoribus pridem concoctis & attenuatis na
turalis caliditas uehemens ſubitaria a cute introrſum humorem
conſumit:differt ac diſtrahit.idem etiam efficit theriaca: & pluri
mæ calidæ ac ſicce qualitates facilem concoctionem adepta.
¶ Cur circũuoluti præter conſuetudinem cõcidum? quoniam co- 13
gunt animalem in cerebro ſpiritum turbari & in humoribus cõ-
moueri:deinde non etiam idoneum fieri ad potentiam animalẽ
ſuſcipiendam:nec ſinunt uim ſenſibilem ac mobilem ad muſcu-
los & neruos perferre actionẽ:& perinde ſequi neceſſe eſt ut cor
poris onus non uectum atq; comportatum ab anima ad terram
feratur:ad quam prius mutat : ob hoc autem tenebras uident ꝙ
uidendi ſpiritus in eis turbatus ſit:& ne quidem ſenſibus cæteris
ſatis ex ſententia utuntur:quod ſi pedetẽtim plurimum uolui aſ
ſueſcant id per raro fieri ſolet ꝙ conſuetudo animam a natura
non auertat:ſed diuturno tempore efficiat familiarem. quod enĩ
repente ac iugiter fit id neſcit aduerſari:neq; uſpiam mutationis
ſibi compatat defenſionem.
Cur uitrea ſpecula ualde elucent? quoniam introrſus ipſa ſtanno il 14
liniunt.Ineſt autem eius natura perſpicua:& perinde uitro copu-

latum quod per ſe lucet plus adhuc renitet radios ſuos per uitri ſpiramenta tranſmittens: duplicat quod in ſuperficie & extra uitreũ corpus eſt;atq; ita ad modũ elucentia euadũt ſpecula.

15 Cur in ſpeculis & perſpicuis aquis noſmetipſos intuemur? ꝙ qualitas uiſus ad perſpicua abiens corpora per refractionem radiorum qui ab oculis exeunt accedat ad ſui aſpectum:ꝙ autẽ qualitates oris excedat ne quidem mirum:ideoq; oſtendunt qui apud arbores cõmorãtur: pallidũ gerentes aſpectum:quoniã pallida qualitas uiridiũ foliorũ in os emanat:quæ itidem in ꝓfluentem aquã aut ſtagnũ abiens ipſam aquã uiridem uideri facit.

16 Cur pura antra & editiſſima loca:ac purgata faciũt ac remittuut uocis ſonitum : atq; reſpõſant? uox enim aerem percutit:aer autem locum:& quo magis percuſſus percutit : eo etiam ſonitũ uehementiorem gigni contingit.Humida uero loca utpote quæ molliora ſunt plagæ cedẽtia: & ipſam laxantia ſonitum nequaquã efficiũt: qualitati autem & quãtitati plagæ & uocis qualitas quoq; & quãtitas ploſus accõmodatur.male autem echo ideſt reuerberatam uocem ſiue uocis imaginem dæmona eſſe fabulantur.non deſunt qui dicant hanc pana adamaſſe: ſed falſo. Vir enim fuit Pan ſapiens:qui primus deſiderauit:exquiſiuitq; echus cauſam quo quidnam eſſet dinoſceret:& quẽadmodum quicq̃ concupiſcentes ægre ferunt cum id non aſſequuntur: ita ipſe quoq; ante ſolutionẽ moleſte ferebat:ueluti etiã endymion : qui primus lunæ curſum inueſtigauit:noctu quidem uigilans eius curſui inhærens motuſq; exquirens ; interdiu autem dormiens:hin lunam eum adamaſſe ſabulantur:atq; ad eum dormientem acceſſiſſe:quãdo ſolutionem ſibi cauſæ reddit philoſopho.Aiunt autem ipſum etiam paſtorem:quoniã per ſolitudines & inuia loca ac editiſſima eius motum ſpeculabatur:tabulam habuiſſe : quoniam circa ſublimes locos uentorum ſufflationes ſunt maiores:aut ꝙ figurarum exquiſiuit harmoniam: Itidem & ꝓmetheus cũ ſapiẽs quidã & cœleſtis aquilæ cauſam & naturã:& ſitũ exquireret : & diſcẽdi auiditate abſumptus cõquieuit.herculæ ab illo dubitata ſua ſapientia exoluente.

17 Cur ſtante aqua in ſuperficie non in ꝓfunda terra ſaxo proiecto in eam multos ex ipſa circulos erumpere contingit? Dicendum ꝙ iactus tenore lapis undiq; corporis ſui aquam eminus ꝓſequitur:atq; ita gignitur circulus æqualis : & æqualem iactus tenori uim habens ob imẽſum. uero tenorem maior etiam eſt circulus : peruenit ſiquidem is ad terram uſq; & continuo amplians & inſecutus aquam eo ictu:merito deinceps multos efficit circulos corporis. primũ in aquæ ſuperſicie circuli mouens interuallum exinde continue ad fundum deſcendens: ac rurſus aquã diſpeſcens alterum facit:idq; ita quoad conſtiterit & quieuerit : interlaxandum autẽ lapidis tenorẽ pedepreſſim deſcendẽtis circulum tenuiorem facere contingit eo qui anteceſſerit.ob id quoq; a lapide itidem aqua iuxta ictum diſtinguitur.

18 Cur multi ex liene riſum oriri arbitrantur affirmantes in attractis ſcabriſq; lienibus non eiuſmodi affectus eſſe:cuiuſmodi ſunt in robuſtis qui tales potius triſtes uideri homines aiunt?dicendũ per accidẽs id eſſe nõ proprie quod lien riſus ſit cauſa.nam cum ualidus fuerit trahit ex iecore omnẽ fæculentũ:& malancolichum ſuccũ:atq; ita purũ dimittens in totũ corpus ſanguinem:cerebrũ mulcet ac oblectat naturam:animãq;:ſicut etiam uinũ afficit & ad alacritatem agit:unde riſus excitatur.

19 Cur mulæ nõ fœtificant? quoniã ex differentibus ſpecie animalibus conſtiterunt:& ex differentibus per temperamentũ & naturam ſæminibus.proinde mixtio aliud aliquid procreatura ꝑter id quod prius fuit:procreantiũ naturam.delet: ueluti alboris & nigroris mixtio extremos colores delens:alterum colorem ideſt fuſcum parit:qui extremorum nihil exiſtit.progenitiuũ igitur temperamentũ deletũ eſt:& formarum proprietas.

20 Cur qui ſurdi nati ſunt iidem ſunt etiã muti? quia quæ non audierũ afferre:ac eloqui nõ queũt. quidã autem medici neruorum unam eſſe coniugationem aiunt quæ ad linguam aureſq; pertineat:ut ea membra pariter affici neceſſe ſit.atqui ab euentu aliquo ſurdi:non continuo iidẽ ſunt etiam muti:neruus ſi quidem ſolus audiendi affectus eſt.ſimiliter qui ab euentu muti nõ cõtinuo ſunt ſurdi:ſuo enim in loco in linguæ neruis gignitur morbus.

21 Cur multi ieiunantes poſt aſſũprum cibum rhigeſcunt? quoniam ob nutrimenti ſeram aſſumptionem bilioſi acutum humorem accumulant:poſt cibum igitur cum mẽbra robur concepe rũt:& bilem a ſe ad cutem propellant rhigorem gigni contingit bile membra lancinãre ac ad ipſa perſequenda inſurgente.

22 Cur ſues ſi ſubuerſæ:ac ſupinatæ portẽtur ſilent? quoniã ꝑter alia rationis expertia aĩalia: ſemp hæ pronæ in terrã ſpectãt:putore delectatæ:quẽ exquirũt in ſubitania igitur aſpectus mutatione exceptæ & perculſæ ſub lumine multo ſilent.quidam autẽ aiunt aſperã arteriam anguſta habentem ſpiramenta concidere in catarrhacte modum.

¶ Cur mulæ non fœtificant. Plinius. Obſeruatũ ex duab⁹ diuerſis generibus nata tertii generis fieri : & neutri parentum eẽ ſimilia:eaq; ipſa quæ ita nata ſũt nõ gignere in omni aĩalium genere. idcirco mulas nõ parere:eſt in annalibus noſtris peperiſſe ſæpe uerun prodigii loco habitũ: theophraſt⁹ mãgno parere in cappadocia tradit : ſed eſſe id animal ibi ſui generis.

Cur ſues cœno delectantur eo nempe iuxta medicos ſuapte natura delectantur iecur habentes 23
maximum in quo cupiditas eſt:ut autem putat ariſtoteles quoniam cũ ritus & oris craſſi ſint
late effuſum olfactum habent:& qui tætrum odorem excipiat.

Cur hulceribus cõualeſcentibus:& ceſſante inflãmatione pruritus gignuntur? quoniã poſtea q̃ 24
conualuit & ſanus effectus eſt qui languebat locus:reliquum longe arcet aduerſantem naturæ
humorem alentem:hulcus:qui humor per cutem exiens & diſtractus pruritum efficit.

Cur alterius e duobus oculi grauiores morbi ſint & diuturniores? ob cauſam inquã duplicem: 25
aut quod pituita ad alterum ſolum acumulãtur oculum.quod enim diuiſum ſe ĩbecillius ſem
per efficitur:& minus efficax:& quo magis diſpartitur:eo longe inertius eſt : aut quod motus
ſanus oculus inter agitandum continue cogit etiam alterum totiens cõmoueri:illud ſane præ
ſentiſſimũ eſſe medicamen didicimus:totam languentem partem ĩmobilem continere.

Cur homo & perpetuo & impenſius ſupra cætera animalia ſternuit?quoniam pluri & multipli- 26
ciore & pluſquã ſatis ſit cibo ueſcitur & potu:& ob hoc ne ipſum quidem:ut conuenit poteſt
concoquere & perinde ob multam humiditatem multum cogit ſpiritum:qui utpote tenuiſſi-
mus ad carebrum aſcendens ipſum continue impellit ac ſuſcitat ad egectionem:& ſternutamẽ
tum.Crepitus igitur fit per anguſtos naris locos confertim erumpendo : tanq̃ qui ex ſua ſede
eiectus:& ructus per ſtomachum:& uox per guttur:& ſonitus per aures itidem : & per inteſti-
na murmur excitatur.

Cur mortuis pili creſcunt:atq; ungues ad tempus certum?quoniã carne tabefacta partes circũ 27
ipſarum radices obtectæ tum emicant falluntq; ſpectantes : ꝙ incrementi imaginen gerant.
Quidam aiunt eos uere excreſcere:quando quidem ex redundante humore gignuntur.morti-
cinia ſiquidem corpora a primordio in ſuperfluitatem plurimam propter corruptionem fa-
ctam reſoluuntur:quæ per ſpiramenta & corporis extrema e corpore erumpens eorum quæ
dicta ſunt ortum auget.

Cur in digitis manuum potius q̃ pedum gignuntur quæ puſtulæ nominãtur:& pueris potius q̃ 28
ætate perfectis.Quod ex pituitoſa redundantia habeãt ortum:atqui pituita pueris utpote ma
gis edacibus:ac magis ocioſis redundat pedum autem ungues magis in motu:& deambulatio
ne plus exercitati ſuperfluitates diſcutiunt.

Cur pili in pedibus non repente caneſcunt?Nempe eadem de cauſa. pedes enim in perpetua & 29
iugi deambulatione in ſe dilabentem pituitoſam redundantiam differunt : diſtrahuntq; quod
a canicie fuit alienum.at pubes etiam ipſa ſero caneſcit:quoniam calidior ea exoritur & in coi
tu pituitam diſtrahit.

Cur hominibus uox & ratio ſero perficitur? rationis autem ex partibus e ueſtigie:aut ſaltem ĩ- 30
tra breue tempus quoniã uariatior & artificioſior:ac doctrinæ magis indigna.aut irrationaliũ
longe ſimplicior:& naturalior:q̃ animalior.

Cur plurima animalia caudas iactant ab ipſis uideri conſuetis. leo autem latera percutit furia- 31
tus:ſimiliter autem & taurus?quoniam tergi muſculum habent ad ipſam uſq; caudam proten
ſum:& uim animalem:ac mobilem continentem. anima igitur aſſuetum uideri cognoſcens:
tanq̃ manũ aliq̃ :ſicut in ipſis eſt uideri hominibus caudam iactare compellit: quæ nim ipſi-
us intus occultam aperit:debereq; ſe cognoſcit.at in leonum & taurorum animis:cum anima
natura pariter agitata caudam uehementer quatere compellit:quẽadmodum homines intue-
mur multa ira concitatos manus complodere:aut corporis aliam partem. anima ſiquidem ꝙ
ledat cum amouere non poſſit propere alio ſibi modo cõſolationem excogitat fremitu & cõ-
ploſione affectum mulcens.

Cur aridis ordeis toſtis equorũ ulceribus inſparſis nõ amplius albi pili e cicatricibus feruntur: 32
ſed eiuſdẽ coloris cuius & reliqui ſunt pili:ideſt quales natura produxerat:quoniam cũ rugan-
tis:& coire facientis ſint potentiæ detergent ac diſſipant ſubiectã pituitoſam redundantiã : &
malã operationẽ cogentem ad hulcus cruditatem:ac eius partis imbecillitatem.

Cur in cutis cicatricibus equis pili naſcuutur:hoĩbus autẽ nõ:quia cutis hoĩbus quidẽ denſior 33
eſt ſicut indicant molles pili tenueſq; & cicatrix pellis adhuc denſior effacta ſpiramenta obce-
cat:equis autẽ ſi cõparetur rarior quẽadmodũ craſſi oſtendunt pili & ob hoc nequit cicatrix
ſpiramenta oĩa pellis occludere.proinde ſubiectæ:ac coactæ ſuperfluitates per tenuia relicta ĩ-
ferne ſpiramenta erũpentes agglutinatæ atq; cõcrete pilos efficiunt.

Cur a dipſade morſorũ & ſitim intollerabilẽ habentiũ theriaca quæ calida & ſicca eſt potata ſi- 34
tim ſedat:ac nõ potius intendit?dicendum ꝙ non temperamẽti ratione ſitim ſedat. ſed potius
oppoſita paſſione:& naturali quadam ratione.res ſiquidem ipſa ita habet.hæc certe antidotus

ex pluribus hærbis cõficitur:quæ unicuiq; membro aliquo pacto accõmodantur:uelut dicta
num opitulaſ cordi: ipſumq; roborat ac conſeruet:ſimiliter eupatorum iec ori:ſcolopendrion
lieni: petroſelinũ uentris ori: hyſſopus porro uitalibus uiribus ac pulmoni:helenium renibus
ruta colo: gentiana cerebro:ſeſeli ueſicæ.itaq; unũ quodq; horum mellis dulcedine uenatur
& pellicit trahitq; ad ſuã tutelam accommodatum in quibus omnibus ſunt ſerpentum carnes
ammixtæ; & naturalẽ dexteritatem habentes ad unum quodq; uenenum ferum ui mq; corru
ptionis effectricem.i omnia igitur mẽbra cum hæc partita fuerint paſſionem ullam:quæ cor
ruptionem miniteтur officere non ſinunt propugnãtia pinde ac milites ingenui in armis:expe
diti pro ſua ciuitate.

ALEXANDRI APHRODISEI ECLOGAE MEDICINALIVM ET NATVRALIVM AMBIGVITATVM PROBLEMATON SECTIO SECVNDA. PROHÕMIVM.

Eſculapii munus cuncta ad uſus humanæ uitæ comparat a dignita
te longe antecellit animato ſiquidẽ ac rationis participi corpori ad
quã ſi dirigeret mœtam exhibuit.Cuius obſeruatio:moderataq; cu
ſtodia reliquis artibus cunctis principium inſtituit.ſenſus quidem
exacuendo:diæta membra:ac inuentionum inſtrumenta roborãdo
alia puidenter aĩaduerſa:utiliter cuſtodiẽdo : alia mendoſe pducta
emendãdo ac dirigẽdo. hæc corporis ita curã gerit:ut animã neuti
quã negligat philoſophiæ enim ſuggerit cognitiones.Cuius fine il
la ſibi peculiare confixit principium:nec a naturali abhorret ſpecu
latione.eorum enim quæ facta ſunt compoſitionem accipiens:reli
quorum menſuram percalluit.hoc quãueriſſime diuinum beatũq;
inuentum in rationum indagine collocatum : hac laude nõ iniuria
fruatur:ut ad ſcientiæ normam nomẽq; perueniat: q; ſi quiſpiam artem ipſam audeat appella
re:non hac de cauſa:ſed propter ſubiectam materiam:an non igitur hæc per ſeſe ſpeciei cõmo
dam gerit rationem:ad ſcientiam ĩmodilem acta autem ad corpus ſiluãq; induens eam artem
fieri neceſſe eſt:ita ſane anima quæ multorum conſenſu philoſophorum eſt immortalis:q; ſit
ĩcorporea:q; ſeipſam moueat.ab aliis contra mortalis exiſtimatur.Corruptibilem ſiquidẽ ideo
ipſam ferunt:q; ſub ſilua demerſa patiatur afficiendo.atqui non cohibetur : non afficitur ani
ma ſicut propoſuimus ſed talis in corpore anima eſt:qualis in defecatiſſima aqua ſolaris radius
an non cum perſpicua fuerit aqua:aquæ gerit effigiem!at ſi aliqua de cauſa perturbetur. ipſa
eſſentia quidem non tranſmutatur ſed quod emicabat occultatur:illæſa in præcipua actione
permanens ita porro ſæpenumero ſol nubis obiice elucentem radium occuluit ne ulla quidẽ
in parte ſincera ipſius radii natura læſa:quẽadmodum igitur de anima nunc diximus itidẽ de
medicina dicere poſſumus.ipſa enim per ſeſe primo quod in concuſſum eſt tenet primo fun
damentum habet ĩmobile quippe quæ ſcientia eſt. Cæterum ſiluæ participes a dignitate de
clinat obnoxiaq; fit ars euadens:firmitudinem ſuã amittens. at quod ſecundarium eſt reſpice
re nihil attinet cum ſit accidens:uerum quod primas gerit utpote ſubſtantia : quæcũq; demũ
in noſtrum adiumentum tranſtulimus:ac non ex quæſtionũ uſu:ea pauca ſunt capitula : quæ
ex ipſa decerpentes hic inſerſimus proficientia quidem eis qui hanc proſequuntur & præfer
tim rationem conſectantibus : utilitatem non parum ad rerum inuentionem allatura.

1 Cur phrenetici raro & uehementer reſpirant!quoniam animæ actionem per medios neruos &
muſculos eſſe manifeſtum eſt.ab iis igitur quatitur thorax.iure ergo rara fit reſpiratio ui ani
mali læſa ſui ſiquidem operis obliuiſcitur nec prædicta membra regit.ingens autem excitatur
propter cordis laborantem ſpiritum.nam uis uitalis inſurgens animã pungit & mouet ei abo
litionem minitans:nunquid q; deficiens propter morbum amiſit anima id ſuo cor uſu magni
tudine ſuggerit.

2 Cur homines ungues molliſſimi:utrum quod etiam cutis!nam ungues inde manant : aut q; alii
aliis ſunt ungues utiles.quibuſcunq; igitur ſunt duriores illis etiam ſunt magis utiles.

3 Cur qui nati ſunt cæci:calui non euadũt. utrum q; caliditas mutilis oculis ſe in proximũ tranſ
ferat locum!nunquid non frigeſit locus:ſed ſemper nutrimentum habet. Caluitium autem a
frigiditate oritur:aut q; cum locus caliditatem admittit ut nutrimentũ abſumat non fit in ſin
cipite ulla ſuperfluitas.Luminibus autẽ orbaſ frigefactus eſt. proinde & ibi multa redundãtia
eſt:atqui crines ab ſuperfluitatibus exoriuntur.

Cur barba rubeſcit abſq; capite:Caput autem abſq; barba non rubeſcit?nempe quoniam rubri 4
capilli ex imbecillitate oriũtur:& in barba pili:natura ſunt imbecilliores: hoc ex eo licet intue
ri ꝙ imberbes fiunt.nõ autem calueſcunt:uel id fero. Certum igitur ꝙ locus fere non poteſt:
quamobrem cum qui ualidior eſt flauos ferat:imbecilliorem quoq; eos ferre neceſſe eſt:ſed ſi
hic:non tamen neceſſe eſt qui ualidior eſt ferat.
Cur longi capilli fluunt?nempe quod capillus quidem ſerra eſt:ſub ſerra uero cutis. atqui quæ 5
longe ſub ſerra abſunt facile ſubmotum cadunt:& omnino quæ a quieſcẽte abſũt:hæc in me
chanicis facile uideri poſſunt.
Cur in palpebris capilli cani nõ gignuntur.utrum ob propietatẽ nutrimenti quod circa oculos 6
ex eo autem licet cõiectare ꝙ ibi pinguis gignitur caro ab huiuſmodi autem nutrimẽto iure
non augetur admodum pilus.ſiquidem quod ex talibus gignitur redundãtiis non caneſcit.Cor
ruptione enim quadam & nutrimenti uitio caneſcere contigit.
Cur qui in manibus ſunt ungues citius creſcunt quã qui in pedibus.aut ꝙ ſurſũ uerſus auctio 7
magis ſcandit:quo circa & pili in mento potius creſcunt quã in pube:aut quod in calore qui
dẽ manus:pedes uero ĩ frigore capiunt ĩcrementũ:aut potius calida ſunt oĩa:aut ꝙ manꝰ cali
diores & humidiores ſũt.pedes autẽ totius corporis mẽbrorũ oĩum frigidiſſimi:& huiuſmodi
partes aliarũ ut pili ĩquã & ungues propter hoc igiẽ ipſum & frigidi & ĩ frigido loco cõſtituti
difficile capiũt ĩcremẽtum qui uero in manibus econtrario.
Cur capilli intorti gignuntur?nempe ꝙ duabus feruntur productionibus retenta introrſum pro 8
ductione a circum ambiente caliditate:qua de re tales ſunt æthiopes
Cur igni exuſti loci pilos nõ edũt?utpꝫ ꝙ dẽſa euadit cutis:atq raꝝ eẽ oportet ubi pilus adoleſcit. 9
Cur craſſi pili longi non euadunt? aut ꝙ in longitudinem non producta auctio in craſſitudine 10
conſumatur:aut ꝙ craſſi duri ſunt durum autem difficulter mobile quo augeſcat duricies ſi
quidem a terreſtri euenit. terreſtre uero nutrimentum ſurſum uerſus emitti non uult motus
igitur tarditas calorem augentem præoccupat ut ſe inuicem impediant. proinde in craſſitudi
nem & latitudinem excreſcit:non in longum.
Cur denſiores tenuibus craſſi pili?utrum ita propter craſſitudinem uidentur minus enim appa 11
ret quicquid ĩter æqualia interiacet:aut ꝙ ſtati in longitudinem excreſcunt.Multis igitur mo
dis nutrimenrũ exoritur intus retentũ nõ eueſtigio habitu ſurſũ uerſus ſubtus educente.
Cur in oſſatis locis tenuiores ſunt pili?Nempe ꝙ pellis craſſa non eſt.ex craſſo autem craſſio 12
res naſcuntur pili.
Cur rubicantes capilli:exuſti nigriores euadunt? Nempe quoniã exquoquitur magis in exiguo 13
quod fuerit humidum ab ea quæ ipſi ſubeſt principio caliditate. Eſt ſiquidẽ ex uitioſo flauus
Niger uero ex ſalubri nutrimento.
Cur æthiopes intortis ſunt crinibus: ſcythiæ autem & qui ad ſeptẽtrionem incolunt promiſſis 14
Nempe ꝙ arefactus capillus a ſole reflectitur atq; incuruatur ſicut & alia.æthiopes autẽ a ſole
& in exceſſu caloris agunt.at ſcythiæ in frigido loco ubi humidũ quod in capillis eſt ſol exurẽ
do neutiquã euaporare compellit.inde eſt ꝙ non intorquentur.ꝙ ſi eos aut reflexos aut pro
miſſos eſſe oportuit:cum intorti non fuerint:pmiſſi erunt:ac protenſi.
Cur inbecillis:& ſenibus cum reliquum corpus attenuetur.ungues tamen & pili excreſcunt? 15
Quippe ꝙ nutrimenti aliud quidem in carnem aliud inbilem:aliud autem uero in cũctarum
tenuiũ ptium ĩt diſtributionẽ.Quæcũq; igitur calida & robuſta ſunt corpora in bilẽ poſſunt
& in ſanguinem cibũ cõuertere.Imbecillia uero in hæc minime:ſed in ea quæ minimi ĩdigna
ſunt nutrimenti:uelut ungues:& pilos: ueluti illyrios aiunt cæſos in pugnis ac mortuos intra
paucos dies fruticantia capillis habere capita: & perinde abſumptis corporibus nutrimenta
in has redundantias dilabi:ac diſtribui.
Cur in pedibus pili aut minime aut ſero:aut ætate cõfectis caneſcũt?utrũ ꝙ in facie prius cane 16
ſcunt aut in capite:aut in mẽto.atq ſupior locus inferioi maxime oppoſitus eſt:& in cõtrariis
cõtraria iure fieri cõtingit.aut quod canicies ſenii ſignũ eẽ uideaẽ.ſeniũ aũt corruptio quædã
defectuſq; caliditatis eſt.Quidnam uero ſit cur cani fiant:alterius eſt rationis. Cæterũ cauſæ
huius uitii genus contingit ſenio affectis: quod calor abeat quamobrem etiam rugæ os ſub
eunt & e naribus cruor deſinit effluere.ſuræ aũt exiccantur & naſcunẽ hæmorrhoides ꝙ ſi ca
nicies caliditatis humidæ defectus eſt: & hæc uis ad pedes deſcendit: ueluti etiam ad pubem
hæc loca merito ſerius quam ſuperna caneſcunt idq; in pedibus magis. cũ uero ubiq; humi
da exaruit caliditas annorum multitudine:tum demũ:etiam in pedibus albi gignunẽ pili:
Cur lanæ oleo irroratæ candidiores euadunt:pili autem uncti nigriores:nam & lanæ pili ſunt 17

Nempe ꝙ ſqualore & ſitu obſita magis flaueſcunt.uilli auté exiccati & abeũte qui in ipſis eſt humido albeſcunt oleum igitur impedit: minime ſiquidé areſiunt:nec in hoc ſimiliter habere cõtingit:ut uillos qui ablati ſũt cõparemus cũ iis q adhuc ĩ corpore uirét. planæ.n.attõſæ ſũt.

18 Cur pecorum molliores uilli renaſcũt ſubſecti : hominum uero aſperiores? nempe ꝙ pecorum magis denſeſcunt quo longiores euaſerint frigefacit nãq ob calidi imbecillitatem eum qui in ipſis eſt: aer qui circũſuit idq magis quo longius a ſuo calore abſuerint unde exoriuntur aucti uero propter craſſitudiné plus habens calidi:ſed propterea ꝙ admodum inareſcunt fluente te nuiores niſi quicquá impediat adhuc ex incremento fiunt.

19 Cur in temporibus homines celerrime caneſcunt : calui autem non fiunt quáuis neutrum aut utrũq oportuerit?nempe ꝙ canicies quidé oritur a qualitate quá inuehit nutrimentũ in pilos diſtributa.caluicies autem a quátitate. cũ eni frigefactum fuerit nutrimentum nõ auget: ſicut arbores per hiemé deponunt folia frigido facto nutrimento: & ueluti cõcreto.exiguo autem exhibito id nutrire ĩpotens eſt atqui canicies ex tabido eſt nutrimento.putreſcit ſane cũ minus decocta attraxerit.an nõ eadem ẽ ambobus cauſa quapropter neq ſimul neq eiuſdé adueniat locis.Cõſideratio protſus naturalior:aut problematis cõuenientior: tépora in uenis ſunt multis ac denſis:unde & caliditatem aſſequuntur:nedũ eis non deficit nutrimentum:cæterum ob hoc qđ una multũ p̃ſto eſt nutriméti & ꝑcipue ꝓuecta iá ætate cõcoqui nõ põt : & pinde putreſcit. hinc canicies exorit̃ : quéadmodũ ex humore putrefacto in naribus muci.ná nõ oĩa nigreſcũt putrefacta quo circa etiá ſcopſas comicus recte iqt: tabi pilos ſenectus addictos habet.

20 Cur non in langoribus ſed extra langores capilli defluunt.nempe ꝙ tum quidem nutrimentum habent:ex ſuperfluo nãq.poſt morbos autem id exiguum eſt propterea ꝙ ali corpus oportet. nutrimentum uero ingrediens ad id quod naturam ſubleuat ipſos non educit : ſed propter inanitionem prius abſumitur.

21 Cur capitis ſinciput calueſcit:nõ autem occiput: aut minus. quippe quod nõ eſt in occipite ſuperfluitas:inanis enim & ſiccus eſt locus.ſinciput autem propter cerebrũ plenum eſt. quibuſcũq igitur ibi frigida ſuperfluitas colligitur propterea ꝙ ibidem a calore detinetur : & non concoquit̃ pilos non nutrit & perinde defluunt. occiput autem huiuſmodi digeſtionem non habet: aut minus ob dictam cauſam.

22 Cur in alis & in pube pili minus & augentur & caneſcunt illis qui ex capite erumpunt : quippe quod maximi.: & præcipui qui aliis ꝓpius ad caput accedunt ꝓpter enim nutriméti uicinitaté maxime ſeſe reſoluunt.iure igitur reliquis q in mento plus excreſcunt.

23 Cur in capite potiſſimum gignuntur pediculi . nempe ꝙ animalia quidé natura ſuapte produci ſolent ubi ſuperfluitas fuerit humiditatis:& caliditatis.præterea ſpiramenta quoq habet : caput autem humidum. & calidum iuuenũ eſt:& in ipſo latiſſima ſunt ſpiramenta . id uel ex eo conici poteſt ꝙ pili ibi craſſiſſimi ſunt.proinde habet & unde cõſtet ; & ubi uiuat animal.

24 Cur ex potibus & uomitibus & ĩ frigoribus loquũtur hoĩes grauius: uel cũ pituita guttur obſtipatur. conuellit ſiquidé diſtillationé aliis quidé uomitus aut potus: aliis uero temporis ſtatus proinde grauior ſpiritus gignitur eductio.quæ auté ualde grauis eadé & tarda eſt.

25 Cur nam graué uocé cominus magis exaudimus : eminus autem minus?nempe ꝙ uox grauior plus aeris mouet : ſed proxime id facit:unde fit ut eminus minus audiamus: & pinde non longius penetrat.proxime autem magis.quoniam pluris aeris motus eſt.

26 Cur ſeptimeſtris non profert uocem.nouimeſtris uero profert . ĩfans cum primũ editus eſt:aut quod ſeriſſima uox perficitur hominibus : quod nobis licet cõiicere ex eo quod cũ iam excreuerint mutiũt & balbutiũt. aut quod nouimeſtres perfectá habent geniturá. Proinde alii qdé ſuá adepti iam ſunt naturá alii auté nõ. Imperfectis igitur perfectũ quicquá ineſſe ut plurimũ non poteſt.uerũ perfectis inent.atqui ſeptimeſtres obeandé cauſam ſunt deteriores. quod aũt ualde imperfecti & imbecilles ſint:uel ex eo liquet quod laneis faſciis inuoluuntur.

27 Cur uox poſtremo iter oẽs qui loquunt̃ hoibus cõſumat̃.népe ꝙ multiplices differétias & ſpecies habet? Cætera auté aĩalia aut nihil quod excribi poſſit : aut pauca efferunt : diuerſiſſimũ uero & plurimas habens differentias:niſi plurimo ac diuturno tépore conſumari non poteſt.

28 Cur certantes grauem proferunt uocem.metuentes autem acutam? nempe ꝙ metuentibus quidem frigeſcit locus qui eſt in præcordiis calore deorſum petente . & perinde parum aeris mouent robur enim in calore.illis uero attollitur calor: utpore pudore ſuffuſis:ob pudorem enĩ certant: atqui pudibundis ſurſum feretur ad faciem.hoc autem uel ex eo liquet ꝙ magis rubeat diſtillat igitur & craſſum reddit aerem perſtrepens & inclamitans.talis uero tarde extrudit atqui tardum in uoce graue eſt.

Cur uox quæ effluxus quidã eſt naturæ einſmodi ut ſurſum ferat̃:magis a ſupnis partibus ad iñfernas exaudit̃:q̃ ex infernis in ſupnas:aut ꝙ uox aer quidã eſt cũ humare qui cũ ſit grauis ab humido deorſum cedit:& nõ ſurſum:ſiqdẽ humidũ ſuapte natura deorſum fert̃: quãobrẽ ab ĩfernis partibus magis exauditur:aut hoc quidẽ in aĩalis tm̃ uoce fit: & ipſi ꝙ ei humidũ eſſe accidit:nõ in aliis ſonitibus idẽ euenit.ſicut igit̃ altus lõginquuſqꝫ uiſus cũ ſupne deorſum ſe demiſerit refractionẽ ſurſum uerſus facit:infernæ autẽ ſurſum uerſus ſcandẽs deorſum refringitur:eodẽ modo uox naturã habẽs ut ſurſum uerſus ferat̃:ab oppoſito aere ꝑfecta extrudere quidẽ ipſum nõ põt:utpote maiorẽ:atqꝫ grauiorẽ.refractus uero qui motus eſt aer in cõtrariũ deorſum propellitur.tale & de echo accidit.eſt enim uocis refractio in oppoſito. 29

Cur ebrius uox magis infringitur:quã ſobriis? nempe quoniã ſatur atqꝫ expletus cito uocẽ infringit.Coniectura huius eſt quod neqꝫ chori a prãdio exurgẽtes ſe exercent: neqꝫ hiſtriones: ſed cũ ieiuni ſunt.at cũ ſaturi ebriiqꝫ ſunt nõ iniuria uoces magis infringunt. 30

Cur fiſtula & acuta uox ſimpliciter tanq̃ ſolitudinẽ uideri facit:nunquid quod acuta uox longe procedit ac nõ admodũ diffunditur:ſicut & aliæ uoces. 31

Cur nam uox acutior uidetur longe diſtantibus:Cum ſit acutum in eo quod celeriter fertur lõgius autẽ diſtãs tardius moueat̃:nunquid quod acumẽ nõ tantũ in eo eſt quod celeriter mouetur:ſed etiam in eo quod minus ſonitum procreet. ad longius autem diſtantes ſemper minor peruenit:propter aeris moti paucitatem. 32

Cur uox formatus qdã aer & delatus diſſoluit̃ & ſæpe ea forma echo gignit̃ cõploſa:ac illiſa ad ſolidũ & nõ diſſoluit̃:ſed manifeſto exaudit̃? nẽpe ob id quod reuerberatio non illiſio eſt.hoc autẽ totũ totius ſimilitudinẽ affert. nã ab aere reuerberat̃ & eo qui in cauerna:nõ a cauerna. 33

Cur per hiemem uoces ſunt grauiores.nũquid quod craſſior aer. eo autem craſſiore tardior eſt motus:ut uox grauior:aut quod per anguſtias tardius aer permeat.Contegũtur autẽ quæ circa fauces loca frigoris qualitate:ac fluore pituitæ. 34

❡Cur ſitũ & fœtorẽ. Plautus ĩ muſtellaria Quia eccaſtor mulier recte olet: ubi nihil olet. nã iſtæ ueteres q̃ ſe unguentis unctitãt interpoles:uetulæ edẽtulæ quæ uitia corporis fuco occultant:ubi ſeſe ſudor cũ unguẽtiscõ ſociauit illico: itidem olent quaſi cũ una multa iura confundit coquus: quid oleas neſcias niſi id unum ut male olere intelligas.

Cur uoce ſonori ſunt:qui natura ſuapte ſunt calidi.nunquid quod neceſſe ſit in his aerem multum frigidũ eſſe.trahit eni ſpiritũ calor:& maiorẽ efficit:uocis autẽ ſonoritas fit in eo quod aerẽ multũ mouet:acuta uox in eo quod celeriter mouetur:grauis autem in eo quod tarde. 35

Cur magis exaudiunt ſpiritum comprimentes:quã ſpirantes & reſpirantes ob hoc etiam in uenationibus ſibi præſcribunt:ac præmonent ne ſpirent. Vtrum quod ſenſus ſedes ſurſum uerſus meet uenis cõtractis:& attenuatis:deorſum uero dormitantibus:ideo etiam magis expirãt: aut quod ſanguis abiit deorſum difflatus.itaqꝫ & ſuperiora exinaniunt̃:quæ exinanita exaudiunt procliuius:aut quod ſuapte natura anhelitus:ſonitus quidam eſt qui inter ſpirandum excitatus impedit:quo minus audiatur. 36

❡Cur ſitum & fœtorem olentes cum uncti fuerint unguine odorifero tætrum odorem ſpirãt. nunquid quod in multis hoc efficitur acutũ:aut quod multi ſudantes grauiter olent: unguentum enim calefactorium quiddam eſt;ſudores ergo allicit. 37

Cur axilla inter alia loca multo grauiſſime olet:utrum quod ſpiramentis fere caret:grauis autẽ odor in his præcipuus eſt ꝓpter putredinem:quæ ibi gignitur ob humiditatis morã quæ nec dimouetur:nec exercetur. 38

Cur quæ tætri odoris ſunt minime grauiter olere uidentur cibo plenis? nempe ob id quod a ſtomacho per palatum ad uim olfactus penetrans ſenſum impleat:atqꝫ occupet: & perinde eodẽ modo tæter odor non amplius ſentiatur.primũ ſiquidem ſentiunt omnes:cum uero attigerit non amplius tanquã agnatus & adhærens:& qui extrinſecus ſimilis adueniens perimitur ab eo qui intus eſt. 39

Cur per hiemẽ & in cõcretis glacie minus odoramus? nempe quod aer in frigore ĩmobilior eſt: nunquid nõ aduẽtat motus ullus:aut redolẽtia non excipitur ꝓpter motur difficultatem. 40

Cur odores propinqui minus bene olentes:tum aromatum:tum florum? nempe quod propinquis ſimul terreſtre eleuatur & perinde ita mixtũ uim reddit imbecilliorem:ſin autem longinquus odor adueniat ſeſe oſtendit:ob hoc & attriti flores odorem diſſoluunt.aut quod odor caliditas quædã eſt:& bene olẽtia calida:calidũ autẽ leue & ꝑinde longinque odor gignitur. 41

Cur cuncta cũ mouentur magis olent? quippe quod replent aerẽ unde ad ſenſum illico emittit̃. 42

Cur aliquando nauſeantes magis ſament? æquum autem fuit econtrario habere.expletio ſiquidem nauſea eſt:nunquid quẽadmodum ſtercore facto accidit ut ſint inanes loci quibus famẽt ante nauſeam uero hos impleuerant. 43

Cur in nauigiis quidẽ nauſea biliosa:quæ uero ſecus pituitoſa? nempe quoniã in aliis fatigatio: hic autem cũ metu & tumultu:metus autẽ cognatoꝝ cõmotor inteſtinorum pituita uero re- 43

dundans quiddam eſt & extrarium.bilis porro cognatum ex cognatoq; ꝓcreatum quiddá eſt.
45 Cur graciliores fiút inferne quá ſuperne purgati?aut quod facilem profluxnm habens ſit uia;ſu
perior autem contra naturá;ideo & a minoris medicaminis ui minns & plus moueri certú eſt
ſecúdú naturam quá contra naturam:aut redundantiæ inferne purgatæ utiliter & accómoda
te corpori egerantur expellanturq;.quæ uero ſuperne extrariæ ſunt illic quidem plures nutri
menti reliquiæ nódum exiccatæ quæ adhuc nutrimentum habent:hic uero bilis & pitnita nu
tricationem nullam admittunt.quæ igitur inferna purgatio cum nutricationé auferat iure exo
luit:quæ uero ſuperna aut nihil:aut minus idq; oſtendit ueratrum:nam ſuperna purgat:& cóſe
ſtim corpora confirmat tanquá ex ſuperna purgatione nihil ſit ablatum.
46 Cur nigri glabri magis q̃ albi:aut piloſi graciles fiút?quippe quod qui glabri ſunt piloſis ſint re
dundantiores:id náq; muliebris natura oſtédit;quæ humida & glabra eſt.& nigri albis ſunt fri
gidiores:atqui frigidum humido propinquú eſt.nam calidum ſicceſcit:graciles autem euadút
colliqueſcente corpora:nedum ſuperfluitate ablata.
47 Cur attam quidem bilem:& multam purgantes pituitam graciles non ſunt:at ſi flauebilis mul
to minus purgent:graciles & macilenti euadunt?nempe ꝙ atram bilem conſueuerunt mnlti
perfacile purgare quod fæculentum quiddam ſit atq; etiam a corpore ſecluſum ob hoc etiam
nigreſcit.nullum ergo robur a purgato corpore auſaretur:pituita porro redundantia eſt: ꝓin
de qno ex ea quis magis abſtulerit eo magis corpus alleuat tanquá abiniecto onere.at flaua bi
lis ex concretione eſt male compactæ carnis quinímo præſto eſt:neq; prius admodum ſepara
ta ſeiunctaq; fuit.proinde nihil intereſt multá ne auferas bilem an carnem multam ſanguiné
ue : quod cum accidit graciles euadere neceſſe eſt.eatenus ſiquidem labi contingit: quatenus
ſanguis & carnes ut ita dicam ſuggerátur;alterutra uero terminus erit alterius:ob id quod ſe
parata ſeiunctaq; fuerat.
48 Cur ſingultiunt ſubuerſi & ímoderate repleti?nunquid quod utroq; modo frigefiunt. ná ſub
uerſio ſubſiſtentem calorem eripiens frigefacit:& ſi plus cibi ingeſtum fuerit quá is pati poſ
ſit peculiaré tabefacit caliditatem : ſingultus autem eſt cum ſpiritus introrſum reciprocatur
propterea quod humidnm in ſpiritali loco frigefactum fuerit.
49 Cur pueri & ſenes alui profluuio in primis capiuntur:Cum diuerſos cibos aſſumant? nunquid
quod pueri quidem non ꝓpter cibum hoc ſubeunt : ſed quod humida ipſorum ſint corpora:
& denſa ut introrſum ſuperfluitates confluant ꝓpter carnium denſitatem humectant aluos:
ſenes uero frigida habent corpora atq; aluos:proinde pueri qnidé propter corporum humidi
tatem:ac denſitatem:ſenes autem propter frigiditatem hoc patiuntur. & pueri quidem quod
eorum ſuperfluitates extra reſpirent:ſenes autem propterea quod firma habent corpora & ca
lidú ex ipſis expirans exhalat.idem igitur non propter idem patiuntur.Cæterum pueris etiam
eſt in cauſa cibus tantus aliquis ac talis quiſpiam:multa ſiquidem eis proferuntur & dulcia:&
qualiacúq;.enimuero paruuli omnino lacte nutriuntur quod ad concoquédum difficile eſt:
cum uero parum excreuerunt uariis & dulcibus ueſcuntur eduliis nutricibus & matribus ipſis
indulgentibus ac blandientibus:taliaq; difficulter certe ab ipſis amouentur.
50 Cur potus multus aliquádo & paucus alui profluuium inhibet?nunquid quod illud quidem ut
pote paucú merito exiccat:hoc uero ꝓpter affluentiá in mictura ſecedit: ipſumq; ex aluo hu
midnm cóſequitur:pariter enim utrúq; deiici non conſueuit:ſed cum aluus deiicitur mictura
magis exareſcit:exinanitionemq; náq; fecit ex aluo in multam micturá multus potus:
51 Cur bibentes cibo expleri humidas aluos habét potiuſq̃ duras?quáobré alui ꝓfluuio moriun
tur magis q̃ qui parum cibi ſumpſerint:atqui oportuit multú expletos potins cibatum educe
re & perinde aluos exiccari?nempe quod multa cibi repletio non eſt in multú aſſumendo: du
reſcit ſiquidé ſuperfluitas cú detruſa in aluum uix deſcenderit.hoc autem fit quod non ſtatim
corpus excipiat:nec ex ipſis digerat cibis ac ſecernat utile : & ob hoc inferiori aluo diu ma
nent utpote qui nó confertim deſcendát.magis enim ſimul exuruntur:alui quæ certe nutritæ
non ſunt reddút non magnopere dura quæ exceperunt ſed raptim ex detruſis & retentis utile
excipiút hoc licet coniectare ex eo quod ſiccæ alui ualidiores:quam ſint quæ corpulentiores.
52 Cur dulces & ſalſi ſucci maxime uim ſeperandi habét aut quod minime ad concoquédum ſunt
idoni eadem uero ſunt quæ cócoqui non poſſunt:& grauia ꝓpter id enim quod a qualiditate
quæ nobis agnata eſt detineri nó queút:inferna petút eruptura:id enim eruptio eſt: aut quod
alii quidé ſucci præter oleú facile labiles:& facile tabidi ſint:oleú qdé difficile cócoctu eſt.ná
faciieputreſcit ſed propter leuitatem ſupernæ innatat ob hoc ſegregatiuum non eſt : ſalſor
autem grauis & denſus.huiuſmodi aút precipue deorſum ferunt & minime putreſcunt.

Cur ſalſugo quidem & ſerum aluum ciunt : uinum uero multum potum nequaquam? nempe 53
quod horum quidem ſubſtantia in uentrem meat:necenim facile cõcoquũtur quẽadmodum
uinum quippe quod calidum eſt:quodq; celeriter concoctum emingitur. huius itaq; exceſſus
& euaſio id in ueſicam facit:quod illa in aluum:nec ſubſtantiam In ueſicam agunt nec eni ha-
bent.Cum ſuperfluitatibus igitur abeunt quæ eorum ſubſtantiam comitantur quæ celeris ſa
ne eſt & profluuium facit.
Cur inferna purgatione magis quã ſuperna graciles fiunt? nempe quod ex inferna ad aluum ex 54
toto corpore quæ ſubſidunt contrahi poſſint:hoc autẽ maniſeſtũ ex fœtuũ nutrimẽto in illo
enĩ loco qui ſunt ſœtus nutriuntur. poſtremas ſiquidẽ eũ tenẽt locũ.ſurſum autẽ uerſus a ui-
cinis exeunt locis proinde a minori ui multo mobiliora ſunt cunctaq; deorſum quod precel-
lant ad ſeſe deferendũ.ſupna igitur purgatio emergens extrarium ſolum rapit.ideo etiã elabo-
rum præbentes eueſtigio cõſirmant.quæ autẽ inferna purgatio ea ex multiplici cogit loco &
aliquãdo multa ſecũ præcipua cõuellit:nec ſupfluitatibus moderatur quaptopter cõfert plæ-
rũq; non oĩa exinanire:fiunt ſiquidẽ reliquiæ nutrimentũ & robur ſuppetũt.cũ autẽ nihil re-
lictum fuerit:eſt ubi exinanitionẽ uehementem faciat:eſt ubi admodum exauſti interſician-
tur:eſt cum tardiuſcula oblata compoſitio opportuniſſimo aduenıat loco.
Cur ſanis & ſenibus inferne purgationes non conferunt:celerrime:ſiquidem deiiciuntur: & gra 55
ciles euadunt.quippe quod ægrotis quidem ſuperfluitates abeũt.ſanis autẽ eorum quæ ipſos
ſuſtinent:& extruunt fit ablatio:& perinde colliquefactio non eſt in morbo amota ſuperflui-
tas.Cum ergo inuaſerit:funditus concutit.
Cur in æſtate alui profluuia magis gignuntur:quam in hieme eſt enim hic morbus humectatio 56
nis exceſſus & hiems humidior eſt:& perinde ĩ huiuſmodi tempore hũc morbum exotiri po-
tius oportuit quam in arido ? nempe quod in æſtate humidum includitur in hieme autem ca
lidum:ut enim oppoſitum fuerit:quod extrinſecus aduenit. quod introrſus eſt econtrario ha-
bet.ideo etiam putei æſtate quidem ſrigidi hieme uero calidi.idem ergo aluus patitur proinde
in hieme quidem cum ſit calidior appoſite cõcoquit. profluuium autẽ indecoctio eſt cõmitti
tur ſane & cibus huiuſmodi in æſtate quaſi tumultuarius & noctes ſunt breuiores.
Cur noctu ex minori purgant medicamina : quam interdiu . nam ſcamonia ob octaua parte 57
purgat. elaterium autem a parte quarta cum exhibita ſuerint catapotia ? nempe ob hæc tria
ob humiditatem.ob caliditatem:ob longum tempus.quatenus enim humidiores eatenus ma-
gis purgantur . humida ſiquidem eſt purgatio : atqui ſuperfluitas in longiore tempore magis
purgat id autem noctu magis accidit propterea quod ſommus concoquit. itaq; uelocius . &
impenſius ſentire corpus medicamen conſtat.
Cur purgatoria medicamina pituitam quidem agunt & bilem ex uenis in aluum : ſanguinem 58
uero non utcunq; tenuis ſit.aut quod agit extrarium : quod inoleſcere nõ poteſt.at qui ſu-
perfluitas aliena eſt . aut quod craſſior eſt ſanguis.craſſior certe quando frigefactus fuerit &
ſe coagulauerit.
Cur inexercitiis & medicatis potionibus non ſtatim cibũ próferimus? nempe quod adhuc cor- 59
pus purgatur .& non una circa ipſa laborat natura. ſed egerit adhuc ſupreflua.& per mutatio
magna cum ſuerit eſt inutile fit autem poſt multam exinanitionem cõſerta expletio.
Cur per æſtum potius gignitur bilis cum minores ſint ſuperfluitates? nempe quod calidum ido 60
neum ad putreſcendum eſt.bilis autem ex putredine.
Cur omnium ſucci ita.potius diſtinguuntur: aut cũ foliis & radicicibus & fructibus:aut cũ fo- 61
liis ſunt.educitur autem ipſorum calidum in humidum:alia quidem toſta igni alia uero cruda
ipſi humores habent : quocirca ualidi quidem purgantur aluo : imbecilles autem ſoluuntur
enimuero medicaminũ ſucci magis purgant ex radicibus & furctibus ex quibus ſunt & lactis
ſerum ſimiliter magis q̃ lac nam lactis corpulẽtum eſt quippe quod craſſum eſt cum terre ſit
pars.Coniectare uel ex eo nobis id licet quod nõ alerentur & excreſcerent lacte animalia niſi
corpulentũ ſit . atqui ſerum potius mingunt & ex tenuitate ſecernũt Carnes uero manentes
augent & coagulato lecte caſei fiunt.Condito autẽ igni & cocto :ac coagulato butyrus.
Cur econtrario albus & niger eleborus purgat? nempe quod calida purgatoria ſunt.Calido ſiq- 62
dem cuncta ſoluuntur.frigido autem potius coagulantur.ſi igitur quædam inferne : quædam
uero ſuperne purgantur. aſſimulatur ipſorum utrũq; medicaminum purgationi. grauis quidẽ
& denſus eſt qui niger.albus uero rarus & leuis.quæ igitur ſub utroq; centro humida cum ip-
ſis tulerint ſimilitudinem.quæ ſub nigro grauia:& denſa ferendi dehorſum naturam habent:
quæ autem ab albo rara effecta & leuia facile ab excellente caliditate eleuãtur in ſublime.

ALEXANDRI APHRODISEI DE QVADRVPEDIBVS AMBIGVITATES ET SOLVTIONES DIFFERENTES SECTIO TERTIA PER GEORGIVM VALLAM IN LATINVM CONVERSA.

CVr ſaginanda aſſuetudinem mixtorum aerũ celerrime ſaginantur: quoniam mixtio nõ nihil rationis habet cũ enim quãplurimũ mixtus fuerit occidet:aut q graue pulmentum eleuat & capitis grauedinem parit·ſopore igitur & grauedine. ſonnum allicit perpetuum ſicut q mãdragoræ at q ſomnꝰ plurimũ ſaginat corpa cõprehẽdẽs. Cur inter quadrupedes bipedeſq; animãtes bouum fimus minime grauiter olet utrũ quod apprime concoquitur. ex eo enim id licet intueri.quod eſt lubricus & quod ſimplex eſt cibus nam paleæ ſũt. atqui multiplex grauiter olet id eſt quod hominũ ſit putidiſſimus: aut coniectare id poſſumus quoniam maxime ruminat: ruminare autem eſt cum permutatur ex prima manducatione in ſecundam: ideo etiã lubrica efficitur ſuperfluitas: & diutiſſime in aluo manet unde & minime olet quæ uero recentiſſima multo maxime ac grauiſſime.

Cur libycæ feræ iu æſtate non bibunt ubi præcipue gignitur ſitis. hieme autem bibunt: Cum minus ſitire oportuerit? nempe quoniam aquæ in libya per æſtatem nullæ exiſtunt & perinde eis non bibere in cõſuetudine eſt: in hieme autem quoniã ſcatent aquæ bibunt.q igitur illic eis conſuetum eſt cũ in alia loca traſſeruntur id ex cõſuetudine obſeruant.

Cur ſilueſtres beſtiæ unicolores ſunt?nempe quod ſimplex earant ſit cibatus: indifferentes enĩ & uariæ affectiones corpora magis colorant. hoc cõiectare licet quod galli gallinacii multi colores ſunt inter cæteras aues omnium edaciſſimi.

Cur triticum a quadrupedibus difficilius ſecernitur quam ordeum?nempe propter aceres. celeriter enim palea deterſa ipſius tenuiſſimum in glumis detinetur propter acerum aſperitatem. quod cum ordeo concoquitur propter diuturnum tp̃s concoctioni datum.

Cur huiuſmodi quæ ſiſſum uuguem non habent: ut equi & aues quomodocunq; edita fuerint manent: & nihil augetur ab ungula ſurſum uerſus uſq; ad genu ab ungula tam impoſteriore quam anteriore crure. homines autem e contrario.nam quæ iferiora ſunt longe magis excreſcũt? nempe quod rectos quidem incedere oportet hinc & inferna excreſcere neceſſe fuit quo facilius impoſitum ſuperne onus ferant corpis. Contra autem quadrupedes efficere conſtat. quare & ſuperne excreſcere neceſſe fuit:inſerna uero conſiſtere.quapropter propter rectitudinem hæc fieri neceſſe ſuit:& perinde iuuenilia adhuc multa facile autem poſteriore pede ſcalpunt.ætate uero grandiora minime.at contrario homines. non enim ad uſq; certam ætatem poſſunt pueri auris circulum tangere.

Cur unguẽ diffiſſum non habentia ꝓfluentẽ. aquã bibunt: biſſulcis autem unguibus ut boues potius efluxu collectam?nempe quod boues ſalſioribus potius aquis gaudẽt:ideo & ꝓ cibo ipſis abiicinnt:aut huiuſmodi ſapor amiſcetur.ſtagna igit̃ hoc pacto potius habẽt habẽt:ſiquidẽ quod ſubſidet.at qui ſalſor propter pondus ſubſidet unguem autem diffiſſum habentia animalia libentius dulcia bibũt & alioqui illis prolatis gaudent.

Cur ſaginatæ ſues frigore plus obrigeſcunt?nempe ſicut etiam pingues homines qno enim pinguiores euadent eo longius a ſuo calore abſunt quo autem huic rei magis obnoxia ſunt procliuius extrema rigore torpeſcere neceſſe eſt. quæ uero rigori obnoxia ſunt ea facile frigus ꝑſentiſcere conſtat.

Cur homo non grandinatur: & ne quidem ullum aliud animal præter ſues: attingendus eſt hic morbus grandinatio hoc eſt chalazeſis:eſt autem ut ſunt hominibus puſtulæ id ſuibus grandinatio ita e contrario.puſtulæ autem ſunt parui tuberculi. qui multi & ſubuerſi magnum & multo moleſtiſſimũ:ac pluris ſupfluitatis exhibẽt negociũ.ꝓinde priuſquã ita diſſecetur alter langor exuſcitatur.oriuntur autẽ puſtulæ non ut ualetudo:neq; tanquã aliquid per naturam uerum expletis & pinguibus mali nutrimenti exceſſui. quamobrem fiunt nõ grandi ætati nõ enim pueris neq; ſenibus puſtulæ oriuntur neq; gratilibus: hominibus igitur:ut dictũ eſt puſtulæ gignũtnr ex trorſus propter cutis tenuitatem. ſuibus autem propter expletionẽ & obeſitatem.raptim uero id genus intra cutẽ cõuertitur.quod ſi propter obeſitatẽ eſt: ſuperfluitatis exceſſus erit quemadmodum autẽ naturalibus gignũtur ætatibus.ita huiuſmodi animalibus introrſus grãdinationes oriũtur.cum annus fuerit ei rei cõſentientes:tum enim ſus cibum nõ poteſt concoquere: alio autem tempore facilime concoquit. quamobrem etiam pinguiſſi-

mus eſt:& plurimā ꝓfert tranſmutationē.id uel ex eo coniectare licet: quod tuberculoſi ſunt
quicūq; humidæ ſunt carnis circū lacertos: & ceruicem:& humeros quibus in locis plurimæ
quoq; exoriuntur grandinationes quod ſi paucas habeat dulcior euadet caro : quod expletio
nis ſit ut dictū eſt coniectura : Cum porro multæ per quā humida fuerit etiam inſipida erit:
incoctū ſiquidem nutrimentum quod plurimū:eſſe neceſſe eſt:nec a natura cogit̃ digeriturq;
educunt igitur grandinationes præcipue ob cibos intereſt etiam hoc nutrimenti uerum quē
admodum non pueris naſcunt̃ puſtulæ : neq; ſenibus ita neq; porcis lectc alitis grandinatio
nes:neq; ncfrendibus:& deliciis grandiuſculiſq; niſi admodum paucis : & tum cum matri mul
tæ affuerunt:& ne admodum uectulis quidem:ſed tamen longæuis.
Cur ſues inter cætera in primis animalia ſpumā agunt & coeuntes:& pugnātes:& ꝓperātes:idq;
uerres magis q̄ maiales & caſtrati?nempe quod anguſtū habent:guttur: & quod natura pigue
eſt.proinde cū ſit denſus ac multus ſpiritus ſenſim meat:quodq; humidū eſt pecus inæſtuan-
tem effundit pinguedinem:propter anguſtias uero anheloſum:atqui ſpuma eſt ex ſpiritu den-
ſo in humido annatante:quāobrem etiam comitiali morbo correpti ſpumā eiciunt recentus
ſiquidē in pulmone ſpiritus ſuffocatū per uim humidū remittit:pugnātibus igitur furor cur
rentibus motus:coeuntibus conatus:ſpiritū incendit:at denſum efficit.craſſitudo autem pro-
pter anguſtiam ſuffocationē ignit ſuffocatio uero ſpumam.
Cur ſuibus in libidinē proruentibus ſiquis in pudenda acetum ſuffuderit a coito aliquā diu ceſ-
ſat. Vtrum quod propter laborem abſcindit quod libidinem irritabat uellicat ſiquidem profu
ſum.an quod caliditas affectus eſt cauſa:a calore ſiquidem libido excitatur:acetum porro ca-
lorem extinguit hoc eſt affectus cauſam.
Cur cetera quadrupedes ut equi aſini:muli:dētiunt necnon canis circa ſeptē menſes:& capræ &
pecora:& pariter homo.ſus autem fere edentulus eſt:aut quod roſtrū latiū : & ualidū habet.
aut quod dentibus primoribus quos ſolos edit ſibi ſupplet:roſtro ſiquidē rimantur.
Cur ſus coiens ex ore ſpumā eiectat:quod anguſtū guttur ac fiſtulas habeat:quapropter in ipſis
uox etiam perinde ac ſuggillata ſonat cum igitur in cōcubitu per anguſtos trāſeat meatus eti-
am cum humiditate ſpuma exoritur in huiuſmodi ſiquidē expumat.
Cur fere ſues pauciores pariunt:quā cicures cū enim plurimos ſeptē pariunt cicures uero treſde
cim?nempe quod ſæpenumero pariunt cicures propter cibi affluentiā:& locorum caliditatem.
ob id etiam plures edunt foetus.
Cur ſues ſaginatæ ſetas amittunt?nempe ꝙ ſaginatæ corpulentiores euadunt cū ſunt huiuſmo-
di concoquunt:magis autem cōcoquentes minorem ſuperfluitatem:relinquunt atqui ſetæ ex
ſuperfluitatibus gignuntur.
Cur ſues ſilueſtres ut plurimū omnes ſunt nigri:Cicures autē nō nunquid quod quæ ꝑpetuo in
ſtagnis ſunt ſub coeno & in uolutabris nigri efficiunt̃.id licet coniectare quod coenū inficiat:
nā & baculi uel albiſſimi in ipſum īmerſi nigri euadūt.Cicurū aūt pauci admodū ita uiuunt.
Cur ſues lactantes niſi grunierint lac non emittunt quocirca ipſas uolētes mulgere quatiunt?nē
pe quod ſpiritu cuncta emittātur:& comprimentia ſpiritū cuncta reſonent:ſuis autē lac haud
facile ſecernitur.nam cum exiguum ſit in plures māmas partitur proinde ad effluendum nixu
opus eſt.
Cur ſuis primores māmæ ſunt quæ ad pectus ꝑtinent:& aptiſſimæ ad lactādū & in ordinē quæ
deinceps.ideo qui ſe ad lactandū porculus:uer porcerra erigit ad primā irruit & in ordinē ita
habētes & ꝑinde ita lactent niſi alterū: ualidior alter expulerit. Vtrū ꝙ calidior locus eſt qui
circū pectus:& aliis caloris eſt cauſa.id enī principiū eſt:quoniā autē plurimū trahit cibū cali-
diſſimus:& in primis cōcoquit:& hic ꝓcipue talis ſit neceſſe eſt:ubiq; lac plurimū eſſe : ac dul-
ciſſimū.aut non hæc cauſa eſt ſed quod lac ſanguis eſt concoctus.locus uero qui circū pectus
ſanguinem concoctū habet.& defæcatiſſimū hinc enim ipſius initiū eſt.ꝑinde in quo ſanguis
defæcatiſſimus atq; putilatiſſimus eſt:ubi etiam lac erit electiſſimum.
Cur ſus grauiter olentibus gaudet?nempe quoniam latum habentia rictū:ſonſus non ſunt odo
ris capacia:quæ uero eius ſenſus capacia non ſunt acutioribus gaudent : hæc nāq; tantum uel
præcipue ſentiunt:idem etiam patiuntur qui olfactum corruptum habēt:in odore aliquo gra
ui ut coriorum infectores:& qui cloacas lauant.
Cur grandinatione occupatæ ſues non pingueſcunt?nempe quod ipſarum corpus cibos minus
reponit.id coniectare licet ex eo quod plus ſuperfluitatis ipſis inaſcitur grandinationes ſiqui-
dem ex ſuperfluitatibus ſunt:ſed longe magis cibo ueſcens pingueſcit.
Cur ſues ſupine deportatæ magis ſilent?nempe quod ita portatæ minore ui clamant; quæ cum

uocales admodum non ſint ſuapte natura pluri etiam egent nixu quod autem natura dictãte
uocales non ſint uel hinc certum eſt quod ſues aliquæ caſſe prorſus uoce cõperiútur.

Cur ſues ſilueſtres ſemel pariunt? Cicures uero bis.quippe quod illis cibus quidem ſimpex eſt:&
uninca berba his uero multiplex.ac uarius.proinde ſæpius pariunt. ide eſt quod pecora ob opi
parum uictum bis ſingulis annis pariunt.

Cur maiales uerribus maiores habent ac effuſiores qui ex exerti prominent dentes quos chau
liodontas uocant?nempe quod fœminæ maribus maiores habeant. atqui maiales ſe in fœmi
nilem naturam tranſmutarunt:& tanquam fæminæ ex maribus effecti ſunt.

Cur ſuibus prominétiores exertiq; in cornuum modum qui uoce græca chaulidiontes, appellã
tur nunquid ut quidam aiunt.quod non excidant ac non attriti augentur.ſicut & hominibus
qui ita habuerint ut eos non permutent:maiores euadunt.ut lacte alti robore magni:euadunt
quod non atteruntur.an quemadmodum cornua natura tradidit fortitudini & auxilii gratia.
ita ſuibus chauliodontas a natura ſiquidem cuncta auxilium aliquod acceperunt. Vt quædam
cornibusquædam unguibus:quædam dentibus armauit. & horum quædam ita quemadmo-
dum quæ dentibus ualidiſſime munita charcarodõta appellantur:itaq; nõnulla ob id chaulio
dontas habent & utrinq; erumpentes: ſuntq; hæc media inter cornigera. & charchaodonta
quemadmodum a gradibus ad gradus. id coniectare uel ex eo licet:quod chauliodontes ſunt
pro cornibus.non autem quod non renatos eſſe cõtigerit. eaq; de cauſa ingentes. ſed alicuius
rei gratia.nã qui elephantorũ dentes dicuntur nõ dentes potius quã cornua nominari debẽt

Cur ſues cum a canibus irritantur exhorreſcunt? nempe quod incitatorum corpus corripitur:
quando quidem animis adiguntur & ferendi ſibi auxlii cauſa. & tum pili potiſſimum erigun-
tur niſi id accidat quod diſſoluantur.

Cur inter pecora quæ gracillima ſunt pilos tenuiores emittunt. at ſues quó graciliores fuerint
eo craſſiores edunt pilos?nempe quod ſues quidem cum natura ſint ſuapte craſſæ ſpiramenta
impellent. uel tum cum ſaginatæ fuerint: quade cauſa & ſetæ decidunt quandoquidé minus
queant penetrare.pecora uero ꝙ plurimum cum pinguia ſunt aſſumat nutrimentun: aut cũ
gracilia non fuerint plures pilos habent & craſſiores; cum gracilia tenuem ab exiguo nutri-
mento ſiquidem pilus ſuperfluitas eſt.

Cur ſues & canes uerberati magis bobus uociferant. Vtrum quod & aliter hæc maxime affici-
antur aut:qđ aliis ſint animoſiora animalia indicat eni hoc agreſtiũ ſuũ ſpeẽ & canũ latratus.

Cur equi difficulter migunt?nempe ꝙ quæcunq; aridam fæcem procliuiter egeſſerint humi-
dam difficulter: ueluti oues & ſues.at qui nihil horum equi quicunq; autem humidam facile
aridam operoſe atq; difficulter at qui canis utrũq; difficulter.

Cur in ſtabulis attondent equabus iubam ad aſinorum coitũ atq; admiſſuram? nempe ut ſum-
miſſiores aſinorum ſuſtineant admiſſuram. nam uenuſtate elate nolunt. at tum utpote ſi-
miles non uidentur in honeſtari.

Cur equi cum fugiũt nõ mouẽt caudas:cũ autẽ exercent & agitant multũ?nempe quod caudæ
motus a corporis labore uel animæ prouenit uicio.ideo etiam moliter habentes:aut animis
molles coacti eas mouent nam uim ad equitationẽ impelluntur generoſi autem minime: ſed
immobiles & porrectas habent. at in fugiẽdo oẽs ſponte currunt & animis longius excedunt
nec uerentes:perinde eorum immobilis cauda & porrecta eſt.

Cur longã habẽtes caudã & imbecillã: niſi ſpiſſam a natura habuerint aĩs utplurmũ mali ſunt
nẽpe quod ſigna ficatrix eſt cauda talis aut talis effecta:ueluti in quã recta:nihilq; ſignificans:
aut mota.aut cõſiſtẽs hæc enim uirtutis ſunt ſigna: illa uero uitii. Cum igitur natura tale ſit
ut uitioſas habeat animas ſtatim ſæmẽ ipſorum imbecilum & breue & in ipſo. exordio natu-
ra defecit. utpote quæ ne eo quidem uti uelit:aut non faciem ac poſitionem aut non ſimilitu
dinem habuit quæ in uſum ueniat.ut tp̃s ut dentes idq; infœminis.

Cur ꝙ uniuerſale id exprimit aliquod?nempe quod cõmunius id eſt ꝙ ſub multis.nã in canibus:
& ſuibus & leonibus:ominibuſq; pugnacibus & animoſis & perinde in maribus potius quam
in fœminis quædam rectam caudam quædam obuolutam habent ueluti ſues mares leo autẽ
ea etiam ſe tundit.Cæterum omnium cauſa quod continuatio quædam a ſuis eſt uidendi lo-
cis in quibus animi quoq; conſentiunt.Concitatis igitur & ex candeſentibus illis ad ultimum
uſq; penetratur per ꝙ affectio quoq; demonſtratur audacium fere porrecta: humilium autẽ
aut metuentium reuoluta:tanquam ſe animis ac commodans omnino autem aut ad concini
tatem:aut ad in ſultationẽ:& uocem aliquam habet uim:& aptitudinẽ ex eadẽ cauſa.

Cur equa cũ ſit breuioris uitæ quã hõ diuti⁹ fert in uẽtre unã id ꝓfecto ob cauſã accidit.qđ eq̃

inter cætera animalia quæ longioris ſunt uitæ multum deficit & quod minus efficax unius enim tãtum eſt fœtus productrix.

Cur inter equos mares magis q̃ fœminæ hinniũt. inter oues autẽ & capras fœminæ magis ballant. in uno quoq; eni ſua eſt uox? nempe q uocũ aliæ quidẽ ſunt cõcitatæ: atq; animoſe: aliæ uero ſũmiſſæ. cõcitatas igitur mares potius edunt: nam uitiores ſunt. ſummiſſiores uero fœminæ ut coccyſſant quidẽ galli galinacii cacaſſunt aũt uel glauciũt gallinæ hinnitus igiẽ uox aiorũ ẽ: ballatus porro ĩbelliæ & pinde hã qdẽ mares eq edũt: illã uero fœmiæ oues & capræ.

Cur ab equis ſi quiſpiã unũ alterũue aut tertiũ euulſerit pilũ laborãt ſinautẽ multos nõ? nempe quod illo quidẽ pacto p alterũ & tertiũ pilũ tractus uulſionẽ pellis nõ cõſequaẽ doloréq; exci tet: cũ uero cõfertim quiſpiã attraxerit nõ fit ſpaſmus ac rigor qm̃ pellis conſequitur.

Cur equæ afflictatæ qa tũ caſtratæ non ad oriẽtẽ currũt: aut ad occidentẽ: ſed ad ſeptẽtrionem: aut ad meridiẽ? nempe quod in tali affeſtu ſeſe uẽtilãt. Currũt eni ad uẽtũ: ſiquidẽ caliditas huius eſt cauſa doloris & pin refrigeratione indigẽt pinde merito ad ſeptẽtrionẽ pcurrunt: atq; meridiẽ. maxime eni & ſæpiſſime hic & illinc ſufflant uenti. auſter eni & aquilo ſemper flant. alii uero rariuſcule.

Cur equis & aſinis ex cicatricibus erũpũt pili hoibus aũt minime: aut qd' cicatrix ĩpedit p dẽſitatẽ: aut qd' nutrimẽtũ pueniat hoibus: igiẽ oino ĩpedit pprer pili ĩbecillitatẽ. eqs aũt nõ ĩpedit ſed corrũpit: ob hoc ẽt albi eis erũpũt nõ licet aũt ob multitudinẽ cõiectare & ſi bob9 ſec9.

Cur cũ equarũ & aſinarũ ad miſſuræ tẽpus aduenerit ambæ aũt ad annũ ferũt & unicũ pariũt equã quidẽ ſub tp̃s in coitũ mittũt: aſinã uero paſtũ? nẽpe quod equi quidẽ natura calidi ſunt. aſini uero frigidi & obrigeſcũt: id uel ex eo licet nobis cõiectare quod in ſcythia aſini non naſcuntur. Cum ergo annus hinc motus ſit: eodẽ tp̃e gignere opus eſt equis uer modus eſt: neq; eni impẽſe frigidũ ſed potius calidũ. & perinde pptet frigus nihil patiẽ: cõſideratur autẽ etiam ab oibus coitus tẽpus quod ad alendos fœtus ſit accõmodiſſimum.

Cur cum equus euomit moritur. Vtrũ quod cõtra naturã aut nõ: hæc eſt cauſa: ſed alius maioris rei ſignũ eſt. nã quod exitiabiliter habeat euomit: nõ quod cũ euomit moriaẽ. aut ſimile illis qui euomuerint ſtercus. nã equi cũ eiſdem languoribus teneneẽ ab aliis ex aluo contra naturam cõuelletur: quod talibus teneantur morbis: ab aliis uero ſurſum.

Cur ex alui pfluuio laborãtes cũ triturẽt utplurimũ inter moriũtur? nẽpe quod glutinoſa: & rara caro eſt. id intueri licet quod in ſudorẽ prõptiſſima eſt & oino facile mobilis plurimũ igiẽ colliquæfactio eſt a pedibus exorta cõmotione.

Cur equi ſenes labiũ inferius ptendunt? nẽpe quod ſeneſcentibus ſe natura remittat: ĩferius qppe labiũ maius & corpulẽtius eſt ab minus oſſi adhæret.

Cur eq citius in mollib9 locis migũt q̃ in duris: Vtrũ qd' aſpgant minus. nã id ualde deuitãt: id licet cõiectura cõſequi qd' crura multũ diducũt & cũ ad dormiẽdũ ſuitatis ſtramẽte ſub ſtrata ſuerint mingũt quod tũ nulla aſpgo ſequiẽ: aut eſt ne hoc quidẽ uerũ: tñ quies corpis in cauſa potius eẽ uideẽ cõpoſitũ eni nõ dimittũt corpus: ſicut ne quidẽ laborat: at uelut urinæ gigniẽ difficultas: ideſt quod in molli eã faciunt ſolidũ uero. cũ reuerberet quaſdã uices correſpõdet inde crurũ deductio & lateris acclinatio in pductionẽ: & ad hæc prope cũcta faciũt quatenus tamẽ facile mingat ut iure aliis difficiliora ſint ad urinã faciendã animalia.

Cur equi & aſini & oino. iumẽta famẽ tolerare minime poſſunt quãobrẽ cũ ĩcluſa ſtabulis fuerint fores & limina & oino oẽ lignũ abrodũt. nũquid quod uenatiunculas in ſupiore aluo habeant multas: indagantibus aſſimulatas: ideſt quod cibũ attrahit quẽ cum amplius nõ habuerint cõmotione & inteſtinorũ ĩcitatione laborãt ppemodũ ita accidit ut q leros lũbricos hñt.

Cur nõ facilius prægnãtes equæ equos quã mullas ferunt q̃q̃ ualidior mulla. nunqd forte uere ob hoc ipſum ſicut etiã de mulieribus: quæ mares grauius ferũt q̃ fœminas. nã cũ ualidiores ſint mares: ſupfluitates magis exhauriũt: inde eas grauari atq; laborare contingit.

Cur igiẽ facilius eo honẽre liberatæ mullos ppetuo ferre nõ poſſunt. iõ certe ẽt deficiũt utpote iteratũ ægre ferẽtes? nẽpe quod cõſeneſcũt: & atterũtur citius corpora a ualidioribus. i. quod metuũt & ſine interuallo qd' ualidus eſt ferre nõ poſſunt: quẽadmodũ terra huberẽ fructum ſed cũ edidit: ex leuiore foetu liberata moleſtia: facilius mullos feret ut alcimachus inqt celeras falſo dicere iõ equas aſinos nõ admittere cũ ſenuerint quod indignabunde odorẽ auerſentur pptet inſuetudinẽ: quãobrem cũ ſæpe cõpreſſe uideanẽ cõcepiſſe inanes inueniuntur.

Cur facillime & celerrime equa abortũ facit? nempe quod uehemẽtiſſimũ: & ualidiſſimum fert fœtum: pinde cũ per oia laboret ui ĩminente neceſſario abortat.

Cur corpus celerrime cedit ac reuertitur: aut quod ſola caro cito & concidit & tumet atq; eleua

tur ſi modo hoc eſt in cauſa uelut in cane & capra:& ſi quid eſt quod utrinq facile moueatur: aut niſi hoc ſit:alius ob alias eſt cauſas.

Cur equi uarii fere oẽs nõ generoſi.balioꝝ aũt multi generoſi:tametſi baleotes uarietas eſt nẽpe quod minor eſt uarietas in paucis enim eſt baliũ locis.ꝓinde uarietas ꝑpter inæqualitate quã præ ſe fert in generoſos reddit.quod aũt parũ eſt id nõ magni mométi:minuſq aduerſaẽ.

Cur puli equini ꝓcũbunt magis q̃ ueteli equi?nẽpe quod & exurgũt & ꝓcũbunt facilius iuuenes ſenioribus:id autẽ quod his quidẽ multũ corporis onus.his uero paucũ in cauſa eſt: equis quidẽ membra nõ excreſcunt pulis aũt augenẽ & perinde corpus iunioribus agillimũ eſt.

Cur equoꝝ redũdãtia cũ exercẽtur grauiꝰolet.utrũ qđ ualde egeſtibilis ſub exercitatiõe ſicut ſudor extrorſus emanãs:ita ĩ aluũ ꝑniciosi humores:utpote detruſi ad ĩfernas partes aliquo medicamine grauiter olent.an quod plura tum proferãtur quã concoquant.atqui quæ incocta ea grauiſſime olent:citiuſq tabeſcunt.

Cur equus & aſinus poſt coitũ mingit?nẽpe ꝑꝑ laborẽ.laborãtiũ ſiquidẽ humor in ueſicã defluit.laborat aũt aſinus & equus ob magnitudinẽ:bos uero ꝑꝑ nixũ.nã nixus laborẽ gignit.

Cur aſinus quidẽ & equus ſæmen emingit:bos uero nequaq̃?nempe quod a tauris quidẽ eminꝰ ꝑpter potãtiã eiaculatur.illi uero cominus emittũt.una eni & emittũt & educunt.

Cur eq̃s & aſinis ex cicatricibus oriunẽ pili:hoĩbꝰ aũt nõ?nẽpe quod aliis q̃dẽ aĩalibus pellis ꝑs carnis eſt:hoĩbus aũt ſicut carnis craſſitudo.uideẽ.n.ipſis ex ſupꝼicie frigefacta ſolidior euadere:ſicut cõtractarũ farinarũ quæ uocãtur græce hoc eſt cruſta.cũ igitur etiã illa farina contracta ſit:ita hoĩs quoq ea quæ cutis appellaẽ caro eſt ſauciato igiẽ aut attrito hoĩs mẽbro accidit carnẽ quoq corripi & denſari:Carnis porro ſupꝼicie ĩmutata:eo pacto percuſſiões inoleſcunt:quo & exortus fuit qua alterata quod ex ipſa pili etiã nõ gignanẽ non erit alienũ:ſicut ne quidẽ ex iis quæ uocanẽ alopecie.nã carnis ſupꝼiciei corruptiones & alteriones ſunt ſed iumẽtis ſaucius ac ſanatis corporis partes:quæ egrotauerãt rurſus implẽtur: quæ a principio ĩbecilliores:ſed quoniã pellis ipſorum pars eſt pilos quoq edit:qui albi exoriunẽ:quod pellis a principio fuerit imbecillior;atqui albũ pilũ imbecilliorem eſſe conſtat.

Cur ſi in equoꝝ hulcera exuſta ordea & fricta inſpargant nõ albicãtes renaſcunẽ cicatrices ſed prioribus ſimillime:quæ ſi nigræ fuerũt ſi flauæ:ſi qualeſcũq:tales oriũtur?nẽpe albicauit corruptio nutrimento ac principio unde germẽ gigniẽ.ipſa autẽ cicatrix corrupta ꝑhumectat: & attenuat pellẽ.at ordeũ exuſtũ cũ ſiccũ ſit hãc inſtaurat inde etiã pellẽ priori ſimilẽ facit pelli qua ſimili effecta fruticatio quoq erit ſimilis:nã pellis ipſius germinis eſt cauſa coloris.

Cur eq̃ per anũ in fluuiis ſuffocantur?nempe quod latum ad initio inteſtinum habent.hoc cerni liquido poteſt quod euntes uel lauitẽ:parentẽ anum gerunt latum & in aluum penetrantẽ quo diducto arteria afflicta eos ſuffocat.

Cur equas & aſinas cum fuerint compreſſe ipſas ſtimulis perſequunẽ?nempe quod repente emingunt ꝓinde ut ſemen quoq emingant contingit.

ALEXANERI APHRODISEI PROALEMATVM SECTIO QVARTA PER GEORGIVM VALLA TRADVCTA.

CVr Homerus polioctataphus ideſt in tẽporibus canos appellauit.quod ut plurimum hinc canities exorianẽ:quãdoquidem primores capitis partes poſterioribus ſunt humectiores:& longe magis pituitoſæ ſolutio ex temperamento.

Cur ſincipita tm̃ calueſcunt.quia mollia & patentia habent ſpiramenta.Cum capillo igitur ex naturali ſiccitate nutrimentum deficiat:facile ex iis decidit locis:nequaq̃ ſolide detentus quẽadmodũ ĩ poſterioribus ꝑtibꝰ.q & ſicciores & dẽſiores ſunt: atq caluicies ex ſiccitate gignitur: quapropter & qui tortis ſũt capillis:utpote q ſiccis ſunt capitibus citius quidẽ calueſcunt:at ſerius caneſcunt. pituitoſas ſuperfluitates abſumẽte ſiccitate.ſunt autẽ etiã uigilaces plus aliis.ſiquidẽ ſõnus ex humiditate:uelut infantes indicãt qui humidi ſunt & ſõniculoſi:& ſuperfluitatibus redundãtes humidiſq paſſionibus:necnõ uinolenti & frequẽter loti.ſunt etiam ſuperfluitatibus fluidiores:per naſum inquã & os & oculos:qui uero promiſſis ſunt capillis:eis capitibus humiditas cognata eſt:& perinde contrariis obnoxii ſunt itaq aut ſero aut prorſus nunq̃ calueſcunt. Calueſcũt præterea etiã per generis propagationẽ:

Macrobius.

CCur Homerus poliocrataphꝰ uocat utrũ ex parte poetico more totũ caput ſignificare uelit:an ex aliqua rõe canos huic ꝓcipue parti capitis aſſignet & diſſariꝰ:& hoc diuinus ille uates prudẽter ut cætera. nã ꝑs anterior capitis humidior occipitio eſt & ĩde crebro ſolet canicies incipe: & ſi ꝑs anterior ait ille humidior eſt cur caluitiũ patitur quod non niſi ſiccitate cõtigit. oppotuna obiectio ſed ratio nõ obſcura ẽ partes enĩ priores capitis fecit natura rariores ut quicquid ſuperflui aut ſumei flatus circa cerebrũ fuerit euaneſcat ꝑ plures meatus unde uidemus ĩ ſiccis deſũcto

rū capitibus uelut quaſdā futuras q̄bus hemi-
ſperia ut ita dixeri capitis illigant̄:qb⁹ igit̄ illi
meat⁹ fuerit ampliores homorē ſiccitate mu-
tāt:& iō tardius caneſcūt ſed nō caluitio carēt.
ſi ergo ſiccitas caluos efficit ut poſteriora capi
tis ſicciora eē dixiſti cur caluū occipitiū nunq̄
uidemus.ille reſpōdit:ſiccitas occipitii non ex
uicio ſed ex natura eſt:ideo oībus ſicca ſūt oc-
cipitia.ex illa āt ſiccitate caluitiū naſcit̄ quæ p
malā tēperiē quā græci acraſiam uocare ſolent
contingit.unde capillo criſpi qui ita temperati
ſunt ut capite ſicciore ſint tarde caneſcūt cito
in caluitiū trāſeunt.Cōtra qui capillo ſunt ra-
riore nō eo facile nudant̄ nutriēte humore qđ
phlegma uocitat̄:ſed ſit illis cita canities:nā iō
albi ſunt cani quia colorē humoris quo nutri-
unt̄ imitant̄.ſi ergo ſenibus abundātia humo-
ris capillos in caniciē tingit cur ſenecta opini-
onē exacte ſiccitatis accepit:quia ſenecta ille ſ-
quit extincto per uetuſtatē naturali calore fit
frigida & ex illo frigore gelidi & ſupflui naſcū
tur humores.Cæterarū liquor uitalis lōge ui-
tæ ſiccatus eſt inde ſenecta ſicca & inopinata
naturalis humoris.humecta eſt abundātia ui-
tioſi ex frigore ꝓcreati. hinc ē quod ex uigiliis
ætas grauior efficit̄:quia ſōnus qui maxime ex
humore cōtingit de nō naturali humore naſci
tur:ſicut eſt multus in infantia quæ humida ē
abūdantia nō ſuperflui ſed naturalis humoris.
eadē ratio eſt quæ pueritiā caneſcere nō patit̄
cū ſit humectiſſima quia nō ex phlegmate na-
to frigore humida eſt:ſed illo uitali & naturali
humore nutrit̄.ille.n.humor:q aut de ætatis
frigore naſcit̄:aut cuiuſlibet uicioſitatis occa-
ſione cōtrahit̄ ut ſupfluus ita & noxius ē hūc
uidemus in fœminis ubi in cerebro egerat̄ ex-
trema minitantē.hūc in eunichis debilitatē ti-
biis īgerentē quaꝝ oſſa quaſi ſemp in ſupfluo
humore natātia naturali uirtute caruerunt: &
ideo facile intorquent̄ dū pōdus ſuppoſiti cor
poris fere nō poſſunt ſicut cāna pōdere ſibi ſ-
poſito curuatur.

¶Cur iidem uoce. Macrobius.

Cur ita uocis acutæ ſint eunuchi ut ſæpe mu-
lier ne an eunuchus loquat̄ niſi uideas ignores
id quoq; facere ſupflui humoris abundātiā il-
le reſpondit.ipſe eni arteriā per quā ſonus uo-
cis aſcēdit efficiēs craſſiorē anguſtat uocis me
atū:& iō uel fœminis uel eunuchis uox acuta
eſt:uiris grauis quibus uocis trāſitus habet li-
berū & ex integro patētem meatū:naſci aūt in
eunuchis & in fœminis ex pari frigore parem
pene importuni humoris abundantiam etiam
hinc liquet quod utrunq; corpus ſæpe pingue
ſcit.certe ubera prope ſimiliter utriq; grande-
ſcunt.

quēadmodū podagra aliiſq; morbis uexant̄
gñatim deductis:tepēte etiā caneſcūt ſōnicu
loſi:& redūdātes.Cādicātes demū ſunt cani-
cies:qñquidē pituitā imitant̄:quæ huiuſmo
di colorē parit.nōnunq̄ ēt fuluæ ſunt cum
flauabilis pituitæ fuerit ammixa.

Cur ſenes redūdantes ſunt & uigilaces.redūdā 3
tes qdē quod ob ætatē frigidiores ſint & ī-
beciliores minuſq; cōcoquētes multas ad ſpi
ramēta cogāt ſupfluitates.ſicci aūt qđ ſolida
ſint nacti corpa.& ob hoc uigilaces.īſātes ue
ro humidis ſūt ſpiramētis:ſolidiſq; corpib⁹. 4

Cur pueri cū humidi ſint:ac redūdātes cani
cie nō educūt:qm̄ humidi & calidi ſunt: atq;
pituita hūida & frigida eſt alioq̄ caluariā ēt
habēt capitis pelliculoſā:& patuloꝝ ſpiramē
toꝝ q̄ ſupfluitates quoq; educit: & adoleſcē
te ætate obdureſcit & oſſea euadit ac denſi-
or:quapropter futuris ei natura præbuit ad
ſuperfluitates illic exalabiles emittēdas ſolu
tio ex tēperamēto & corporū opificio.

Cur mulieres & eunuchi celeriter caneſcunt. 5
mulieres quidē utpote natura frigidæ etiam
ab ocio cōplures cogūt ſupfluitates:mēſtru-
is ꝑſertim deficiētibus.eunuchi porro quod
ſemen non amplius reddant.Verūtamē ſup
fluitatē habeāt ſemīs genitricē: ad ſanguinē
per totū corpus refuſam:q̄ ſane pituitoſa ē.

Cur ſidē etiā glabri ſunt.mulieres qdē utpote 6
frigide dēſa corpis habēt ſpiramēta:frig⁹ enī
cōpeſcit:& aſtringit:itaq; nō habēt pili acceſ
ſum ad excūdū:eunuchi porro utpote humi
di & ualde redūdātes. nam hac de cauſa loca
etiā in plurimo humore demerſa herbas ne-
quaq̄ germināt:neq; pariter ad modū arida
ſaxoſaq; caluoſis ſimillima.

Cur eunuchoꝝ pedes utplurimū euertuntur. 7
qđ ob multā quā diximus humiditatē mem
bra humore frigata & mollia habeāt:ac ob
id etiā ībecilliora.Corpis ita onus cū ſuſtine
re crura haud queāt euertunt̄:ita ꝑpemodū
ut calamus cū ei onus īpoſitū eſt īflectit̄.at-
qui quod durū & aridū:idē etiā ualidum eſt
actioniq; de ipſo magis obſiſtit.humidū aūt
& molle ībeillū in agitādoq; facile cedit id
ſane īdicāt ēt ligna & pelles & funes. indicāt
etiā hoīes: ex lauacris enī potibuſq; multis
ad agēdū qcq̄ reddunt̄ īfirmiores. Cōtra ue
ro ex moderatiōe mediocrē aſſecuti ſiccita-
tē ad agēdū multo cōfirmatiores accedunt.
hinc eunuchi qdē & effeminati ſūt ībecilles
nec iniuria etiā uiolēti utpote magis pitui-
toſi:ꝓpea qđ frigidiores effecti ſunt ecōtra-
rio in diuerſum agi deſiderant uinū certe na
tura calidum eſt.cæterum æthiopes utpote
ſicciores tortis ſunt capillis tenues muſcu-

los ad munia obeunda uigeri.

8 ¶Cur iidē uoce acuta ſunt:quod ex uberiore humiditate claſſeſcens aſpera arteria fiat anguſtior.& ſpiritus anguſta permeans loca uocē acutā reddat.per magis ueto ſpacioſa:ut uiroꝝ uocē ingētē edit.ſume nāqꝫ tibi ex tibiarū uoci ductis ſimulacrū cū plurimæ fuerint humiditatis inatabūt.id uel ex eo manifeſtū: quod obeſi fiunt & muliebres māmas educūt quoꝝ denſe palpebræ & ꝓmiſſi ſūt capilli ac multa albicātes canitie.

9 Cur aliqui eunuchi aliq̄tenus uenerē appetūt: & aliq̄n adamant: quod multis cū pubeſcerēt teſtes ſubiecti ſunt aut illici: ac uelut impfecti ſunt eunuchi. at qui iecore natura ſunt calidiore: & genitalia uaſa habent ingentia:qui uſum uiſionē quidē concipiunt:ſed nō pagunt quod cōcupiere:quoniā pudenda ipſa flaceſcunt.ſiquidē qui cōtinue intumuit ſpiritus ipſa deſeruit; ut a ſemine cōparabatur:& p ſæminalia ſpiramenta ferebatur ex eis partibus quæ ſunt circa coxendices:ueluti in pueris decidentia ſæminalia ſpiramenta obcecantur.

10 Cur in omni loco piloſo caniciē emittimus in axillis autē nō?qm̄ locus eſt calidus.nam & arteriis & uenis refertus eſt alioqui cū patulis etiā ſit ſpiramētis pituitoſas ſupfluitates cōtinue ꝓfert: quod indicat perpetuus ex eo ſudor emanans.

11 ¶Cur aliqui pudore offuſi aut lætabundi ex axillis ſudorē emittūt.cuicūqꝫ magis patulis ſunt ſpiramētis:cōuerſa ſiquidē de natura honore aut reuerētia dignū mediocriter cū ſanguine teſugit in maximas uenas atqꝫ arterias:quæ repletæ exudant lætabundis autem in corpore relaxando:atqꝫ tarū efficiando hoc in axillis impenſius facere contingit.

12 Cur timentes palleſcūt quod natura noſtra uiſqꝫ corporis improuiſa uereť ne quid extrinſecus patiatur:quēadmodū nos quoqꝫ in domū ꝓfugimus ita ipſa quoqꝫ ualde fugit tuendi ſui gratia introrſum corpus.Cōtrahit aūt ſecū ſanguinē quo utiť nutrimento atqꝫ uehiculo:utpote ſolo ſibi utili.idqꝫ erat quod roſeā rubicūdāqꝫ cutem reddebat.

13 Cur etiā tremūt quoduis aīalis ad ſecū exagitatā naturā:ꝓfugiens neruos deſtituas quos cuſtodiebat particulas quæ ſub tremorē nō cadūt ferēs:ſed ob hoc etiā cacāt & mingūt inuiti.nā claudētes ſupfluitatū ſpiramēta muſculi tū īpotētes ſupflua relaxant.

14 Cur gaudētes rubeſcūt:quod natura uoluptati ſuapte natura dedita decurrat ꝓut foris affuerit:ſicut nos quoqꝫ amico:aut liberis noſtris hāc aūt ſanguis cōſequiť:quē ſcimus ſuo colore cutē reddere rubicūdā.palleſcūt aūt ex cōtraria cauſa.

15 Cur pudibūdi quoqꝫ rubēt quod natura p ſeſe inſtructa alicuius rei cōſcia quo honoris dignitatē nō amittat uerita ſit:ſicut ingenua pupilla mediocriter ſubtrahiť introrſum & in corporis ſe recipit inteſtina.remixto igiť atqꝫ pfuſo ſanguine ſanguinis colore cutis inficiť:ſunt q dicāt ipſam tanquā tegēdi cauſam perfundi.nā ita manū quoqꝫ natura dictāte opponūt faciei.

16 Cur præ formidine mortui aliqui cōciderūt?qm̄ uis naturalis cū ſanguine itrorſum ualde refugiēs cognatā & uitalē caliditatē a corde ꝓgenitā cōſertim opp̄ſſam demergit:& exitiabilē ingerit corruptionem hac ratione oleū multū & cōfertim lucernali flāmæ infuſum:ipſam extinguit ſane proportionē habet qui ī corde calor eſt cū lucernali flāma: Vt nō moderato mœrore afflictati eadē ratione mortui cōciderint:quod exteriore motu inſitus calor aboleatur quēadmodū obtectus ignis:quod non exalet interſtinguitur.

¶Cur aliqui pudore.

Macrobius.

Quæ facit cā ut rubor corpori ex animi pudore naſcať? & ille natura inquit cū qd ei occurrit honeſto pudore dignū imum petendo penetrat ſanguinem quo cōmoto atqꝫ diffuſo cutis tingiť: & inde naſcitur rubor. dicunt etiā phiſici ꝙ natura pudore tacta ita ſanguinem ante pro uelamento tendat ut uidemus quēqꝫ erubeſcētem manū ſibi ante faciem frequēter apponere nec dubitare de iis poteris:cum nihil aliud ſit rubor niſi color ſanguinis.addit Seruius & qui gaudēt cur rubeſcūt & diſſarius inquit extrinſecus cōtingit ad hoc animoſo curſu natura feſtiat quā ſanguis comitando q̄ſi alacritate integritatis ſuæ cōpotem tingit cutē & inde ſimilis color naſcitur. Idē refert contra qui metuūt qua ratione palleſcunt nec hoc diſſarius ait in occulto eſt natura enim cū quid extrinſecus contingentibus metuit in altū tota demergiť : ſicut nos quoqꝫ cōtimemus latebras & loca nos occulētia quærimus.ergo tota deſcēdens ut lateat trahit ſecū ſanguinem quo uelut curru ſemper uehitur hoc demerſo humor dilutior cuti remanet & īde paleſcit:ideo timētes etiā tremūt qa uirtus animæ introrſum fugiens neruos relinquit quibꝰ tenabatur fortitudo membrorum & inde ſaltu timoris agitantur : hinc & laxamentum uentris comitať timorem quia muſculi quibus claudebantur retrimentorum meatus fugientis introrſum animæ uirtutæ deſerti laxant uincula quibus retrimenta uſqꝫ ad digeſtionis opportunitatem continebatur.

Cur temuléti multi occubuere? quod rurſus uini ꝓlutio uim naturalé: ac uitalé necnõ caliditaté demergat. Id uero præcipue patiũtur quicunq; cognatum calidú exiguũ & imbecillum habét. nam multum ac ualidum magis poteſt obſiſtere & diuturnitate plutioné illam couquere: ueluti plurima quoq; flãma plurimá olei profuſionem ferre poteſt.

Cur ſenes tremũt? qđ ſane mébroꝝ nerui ac muſculi motabilé aíaliũ uiriũ uim idoneã nequaq̃ ſuméntes ſe pariter nõ opponũt ad ípoſitũ corpis põdus ſuſtinédũ. fit aũt tremor corpis mébro põdere ſuo dehorſum attrahéte & ui aíali ſurſum uerſus ſe attolléte. idq; iteꝝ: atq; iteꝝ & ppetuo faciédo. & ita inquá tremor cõſequit̃ ac fit ut feſtinátes ꝓni terrá ſpectét ubi natura quoq; cõpellit. Hinc etiá bacillis ſe uetulos perinde ac uetuſtas maceries colũnis ſuffulciũt: atq; obfirmát. hac etiá de cauſa ob uinũ in qua íbecillitaté ſtercus inuiti palá faciunt & mingunt.

Cur mœrentes palleſcunt quod natura mœſtitie cõminiſcés ſenſim introrſum contendat: cum ſanguine qui cutem reddebat rubicundá: minus tamé pallent timentibus.

Cur ſubitaria: & inſigni lætitia ꝑuenti aliqñ etiá exanimati collabũtur? qđ uis uitalis: ac agnata caliditas ímoderate in oblectationé effuſa differat̃: atq; exanimet̃: hinc é qđ & ſudát & rubent ſanguinis acceſſu. ná calidũ agnatũ & ipſe inteſtinus feruor materiæ copulatus extrariæ. Caliditate & ſe a ſuo loco tráſferédi appetitu in ſupna: & extrorſos mouet̃: & idé nutrimenti porro appetitu dehorſum fertur. utrouis igit̃ horũ motuũ abſumpto uitæ ſequitur exitium.

Cur mœréntes & amatores & irati multũ ac ſæpe ſuſpirát? qđ mœrentes qđ in mœrore animá habeát cõſternatá. amatores aũt in cupidie: exſ: ádeſcétes uero in irá qua ferunt̃. aía igit̃ cõſternata ad ſe mouédũ: & exuſitádũ negligit: ac q̃ſi obliuiſcit̃ uim motabilé pectoris muſculis ſuggerere. Proinde neq; diductióe pectoris aeré ſuſcipiés: & ſufflatũ & frigefactũ: neq; correptióe efflans ſordidas ſupfluitates: quas ex ſanguine genuit exuſtio: anhelitũ nullũ faciat neceſſe eſt inde ſub cõminiſcédo cogit̃ plurimũ muſculis motũ miniſtrare: & maioré ſufflationé ac efflationé efficere ad multitudiné frigidi aeris capiédá: & ſupfluitatũ copiá extrudédá: ut qđ exiguas: ac iuges reſpirationes facere oportuit ampla una efficiat: idq; apud ueteres dr̃ ſuſpirare iuxta cordis anguſtiá etiá aliq̃diu ualde ſuſpirát: idq; aũt ſæpenumero faciũt: qđ aía aduerſus ipſam mouéré ſemp ſit auerſa. Itaq; neceſſe eſt naturá aliqñ ꝓpter eor maioré uim motoriá pectoris muſculis ímittere. quod auté in pectore reſpiratio: id in corpore per arterias eſt ſufflatio: ac uidetur inſpiratióe: qui de diductio: in expiratione aũt correptio: at qui in correptione & diductione pulſus eſſe cõprobat̃. iſiciũ medici quidá iuniores aiũt ut raphanus & pirus eſt apud alexádrum tamé eſt iſicus: donatus: fartores qui iſicia & farcimina farciunt.

Cur iſicus ad cõcoquédũ difficilis quod cũ leuis ſit in uentre innatet humido nutriméto ad medium reſidente: nec ipſi adheret corpori: cũ ex adherentia gignat̃ concoctio: & circũ guttur ac gurgulioné redũdat appetitus. res ſane operoſa eſt nõ cõcoctio intuſq; aqua innatat: nõ introrſum imerſa: quod in corporis frictione lenis ſpiritus excipiat̃ qui corpus attollit íter humida annatádo. ob hoc auté ſpiritus etiá participatione laxus & amplius eſt.

Cur quibus multũ prurit: feruidum ualde gratum eſt? quod pruritum efficiens pituita craſſa & frigida admodum ſenſilem efficiat cutem.

Cur in balneis mulcétur ſcadétes? quod caliditas pituitam exurat: quam diſtrahunt ungues.

Cur terga maxie pruriũt. qđ hæ ptes cũ anteriorib9 ſint frigidiores plus habeant pituitæ: inde ſenibus. utpote frigidis magis hic morbus redundat.

Cur breues corpe ut plurimũ lõgis prudétiores ſũt? qm̃ cõpacta atq; coarcta é í toto corpe aía: at í magnis extéſa exoluit̃ í ſpaciũ. q̃obré Hõer9 quoq; ulyſé qdá collectũ & breué: ac prudéte dicit. aiacé uero lõgũ: atq; ſtultioré. hoc aũt pacto mĩo es maiorib9 uaſtioribuſq; ſt̃ ualidiores.

Cur qui minus prudentes ſunt ſublimes incedunt? quod ſicut gubernator nõ ad modũ ualidus nauigium infectum non agit: ita corruptam & intemperatam animam corpus.

Cur multi ſtulti ualde prudétes ꝑeát: multi ár ualde prudétes ſtultiores? qđ ſtolidiores in coitu a uoluptate ueheméter ſupati aíam corpi ualde ímerſam habeát: & pinde ſæmé quoq; pluriæ pticeps potériæ rõnalis: ac natdralis: íde quæ gignunt̃ euadũt prudétiora. prudétes porro & in primis eruditi ſemp aliqd ꝓuidét & in ipſo coitu aliqua diſcutiũt: ac rõne metiunt̃ ex iis quæ forinſecus ſũt neceſſaria: ac ſeſe attollũt. Itaq; eoꝝ ſæmé exiés plurimæ aíalis potétiæ cxps é: hinc ſolutio eſt q̃obré ſtolidi & íeruditi corpe ualidiores ꝑcreent: eruditi auté inualidiores.

Cur ſilueſtriũ aíaliũ ſtercus minus putet? qm̃ aridũ eſt: & ea minime ſupfluo ueſcuntur cibo ac plus exercent̃. Caprarũ aũt & alioꝝ quorũdá aíaliũ ſtercus aromata quodámodo olet humanũ aũt ꝑter cũctoꝝ aíaliũ putet ac grauiter olet. qm̃ & multiplici & humido ueſcunt̃ cibo: & ſatis ſupq; ptaq̃ oporteat minuſq; exercent̃: & lũge minus irrõnalibus calidi: exacte itaq; non

Cur mœrentes & amatores: Macrobius in lib. ſaturnalium. Dicas quæſo quæ cauſa difficile digeſtũ faciat iſicium: quod ab íſectióe inſictũ dictũ amiſſióe .n. litttere: poſtea quod nũc habet nomé obtinuit cum mulium in eo digeſtionem futuram iuuerit trituratam diligés & quicqd graue erat carnis aſſũ pſerit: cõſumationéq; eius multa ex pte conſecerit. Leuitas quam tritura otæ ſtitit facit ut innatetudo cibo qué in medio uentris inuenerit: nec adhereat cuti néris de cui9 calore digeſtio ꝓuouetur: ſic & mox tritũ atq; firmatum cum í aquá cõiicitur natat: ex quo ítelligitur qđ idem faci-

concoctũ & præ multitudine exalãs:aliquatenus putrefactũ tætri odoris eſt.

30 Cur ſinapi & piper & cuncta acria cuti impoſita ipſam exulcerant : pota uero aluum neutiquã ſauciant? quoniam prius tranſmutantur:& digeruntur:quã quicquã efficiant:ac quod exoluať acritas alui plurima humiditate alioqui etiã in appoſitione ſupercute & denſatione occaſio ad effectum acribus rebus præbetur:& cutis imbecilla.quod porro introrſum id patulorum ſpiramentorum:& magis ualidum eſt.

31 Cur mœrẽtibus & gaudẽtes ridẽteſqꝫ lachrymãtur:mœrẽtes quidẽ ſpiramẽtoꝝ dẽſitate quæ in oculis eſt humidũ quod in ipſis eſt exprimũt.nã mœſtitia frigiditatẽ & denſitatẽ agitat ſpiramentoꝝ.at gaudẽtes e diuerſo ſpiramentoꝝ raritate humida effundunt:in aliquibus autẽ anguſtorum ſpiramentorũ oculis lachryma:& in ambobus eis non gignitur.

32 Cur mœrẽtes in ſũma cute gignitur pallor:quod natura cum ſanguine introrſum penetret:ut p̃diximus:qui calefaciebat atqꝫ attenuabat ſuperficiem.

33 Cur mingẽtes neutris crepitũ ſæpenumero edere par eſt.qm̃ ueſica plena urina tumefacit & anguſtat rectũ inteſtinũ:mox igiť inter exinaniẽdũ occaſionẽ p̃bet ad exitũ ſpiritui qui intra inteſtina cõtineť.ſũt qui dicãt mẽbra affecta eẽ ad cuiuſdã paris affectus egeſtionem.

34 Cur oſcitantẽ intuentes oſcitant? quod ex ſimilibus quæ ſint in animalibus natura pariter afficiãtur.Idqꝫ impẽſius in rationis expertibus.ita enim uno mingente aſino reliqui quoqꝫ urinis pleni cum illo æque cõmingunt.

35 Cur oculoꝝ morbo laborãs morbũ ad ſanũ in oculos imittať nec tñ ſanus in ægrotũ ſanitatẽ imittat.p̃pterea quod humidi ſunt oculi & molles & facile morbis obnoxii.Itẽ quod ſanitas ex moderato fit tẽperamẽto:morbus autẽ ex ĩmoderato diſtẽperamẽto.atqui moderatũ facile ab ĩmoderato trãſmutatur:ac uertiť:utpote cõtrariũ.nunqd etiã oculoꝝ morbus quidam immoderatus ſanitatẽ ſubuertit celeriuſqꝫ ex moderato cõſtat tẽperamẽto? nouimus autẽ cõuerſionem fieri propter naturalẽ corpoꝝ uerbi parilitatam:atqꝫ ſimilitudinam.

36 Cur nũmus & pomũ in aq̃ maiora q̃ ſint uidenť:qđ adiũcta ipſis aq̃ eoꝝ recipit coloeẽ aſpectũqꝫ decepit:utpore quæ maiora uideanť:hac rõne & ſol & luna cæteriqꝫ planetæ cũ ad oriẽtalẽ:aut occiduũ horizõtẽ p̃uenere maiores cẽſenť p̃pter aerẽ qui ipſoꝝ corpora circũdat.

37 Cur quadrãgula eminus rotũda cenſenť? quod cũ uiſus angulos utpote acutos eminus intueri nõ queat ipſos ſe ſpectare nõ arbitrať:quibus uiſus deceptione ſublatis reliquũ corpus rotundum uideť.id ſane uiſus deceptione fieri liquet:ſicut etiã remus in aqua fractus uidetur.

38 Cur lignũ incidi eminus ſpectãtibus:ictus quidẽ e ueſtigio cerniť:fragor uero ſeriuſcule exauditur q̃q̃ ſimul & ictus & fragor fiũt? quod intutũ nacti ſimus auditu ſuis partibus tenuiorẽ: & uelociorẽ.p̃occupat igiť tp̃e ictũ uiſus utpote uelocior auditus aũt quippẽ qui ſuis partibus ẽ craſſior:ictũ ſerius excipit.Hac rõne illud quoqꝫ ſoluẽdũ:quod in nubiũ illiſiõe p tẽpeſtatẽ cũ torto ictu:qui tonitrus appellať:& cũ ſp̃us illi igneſcũt fulgetra noiatũ:utpote in ignis iactibꝰ:atqꝫ fulminibus.Primo quidẽ fulgur cernimus:exinde poſterius ac ſeriuſcula tonitru exaudimus:tametſi fulgetre ictus primo:aut pariter cũ tonitru efficiať.hinc igiť uiſus auditũ præueniẽs:utpote magis tenuiũ partiũ p̃mo fulgetrã uidet.Ita deinde poſterius tonitru ſentit auditus.quippe qui ſuis eſt partibus pinguior & perinde ad excipiendum tardus.

39 Cur uiſu quidẽ nudo toto autẽ corpore uelato in frigore ingenti.Corpore quidẽ rigemus facie uero nõ admodũ? p̃pter aſſuetudinẽ.aſſueuit eni os obiectari aeri perpetuoqꝫ copulari:itaqꝫ cũ nudũ cõſuetudine ſit ingens propugnaculũ aduerſus truces incurſus adeptum eſt:

40 Cur flaua bilis perpeteo p̃manens in tunica quæ ueſica choledochus hoc eſt bilem excipiẽs appellať corpori appoſitiſſime accõmodatur:neqꝫ ipſam abſumit.dẽti autẽ eduenens duriſſimũ ſcilicet corpus abrodiť? ob hoc inq̃ quod a natura ita uiſa ſit illud unicũ corpus habitare & ob idipſum nõ abolere.qñquidẽ ingẽs medicamẽ ẽ morbũ ĩpediẽs naturæ nomẽ.& illa nõ minus poſſim ĩſinita p̃ferre exẽpla.In uulua decimeſtris ĩfans parũ ĩmorat ubi grauidæ ſenſus põderis ullos p̃beat . atqui leuis in ipſam adueniẽs ſpiritus dolorẽ excitat ſubitã intẽſionẽ:& grauitatẽ intolerabilẽ iniiciẽs.aſpera arteria ſolus eſt ſp̃us exceptrix. at ſi frigus aut potus in ipſam incurrerit ſuffocatio conſequitur & tuſſis uæhemens.natura ſiquidẽ hoc fore nõ præuidit:q̃q̃ tam cõducto ac breui tempore qui potuit prouidere?

41 Cur eoꝝ qui balneas igreſſi ſunt loti exeũtes:alii quidẽ ſitibundi ſunt:alii aũt minime . quicũqꝫ aridiores ſitientes a balneo humectãtur hi ſine ſiti ſunt.nã ſitis a ſiccitate:& p̃ſertim cũ abſica ædicula nõ reſoluunť:utcũqꝫ qui humidiores & ſine ſiti ſunt in aere præcipue uehemẽter calido ĩmorati:& in arida cella per ſudores humiditatẽ reſoluunt & ſitibundi euadũt.

42 Cur raphanũ comedentiũ alii quidẽ putidum alii autẽ nõ putidũ eructant? dicendũ quod quo

ens in neutris humorem ſubducit ſe digeſtionis neceſſitati: & ram ſero illic coquiť q̃ tardiꝰ cõficiunť : q̃ uapore aq̃: q̃ quæ igne ſoluunť.deinde dum ĩſtantius reritur multꝰ ei flatus in uoluitur q̃ prius in uentre cõſumẽdus eſt ut tum demũ conficiatur quod remã ſit de carne iam liberũ.

rúcúq; aluus & ſtomachus malis non redúdat humotibus:& præſertim pituitoſis:eorum pu-
rus eſt ructus:quibus auté ipſis refertus eſt ab eis tætri odoris ructus emittiť. quod raphanus
calida ſit humoreſq; ſiccet:atq; ipſos attenuet.mouet auté ex humoribus ſpiritus:& eos exhau
rit exinanitq; per os eructás.itaq; ſi lutú cõquieſcat tætrum odoré nõ reddit: ab aliquo autem
motum & ſubuerſum eum remittit quicúq; igitur aiunt ipſam raphanú male naturæ eé & tæ
tri odoris habere qualitaté:& ob id etiá ipſam extrorſus diu graué odoré effundere falluntur.
oportuit ſiquidem omnes ipſam admittentes atq; mandétes tætros odores eructare.
Cur in acribus frigoribus digiti & extrema corporis nigreſcút & decidunt?qm̃ atrox frigus co-
gnatú caloré introrſum pſeqť & occludit in corpore:reliquaq; extrema etiá caliditaté ui uita-
li nõ agitáte.Itaq; primo quidé liueſcút inde nigreſcút:& deniq; emoriunť.Ideo auté excidunt
quod natura reliquo ſano ꝓuidens corpori:id circũpleciť:& ad ſe aſtringit mortuú deſtitue-
do & decidere pmittédo.ſane extrema ĩprimis affliĉtátur:quod ad modú corpuléta nõ ſint:&
pinde minus calida & ĩfirma ſút ac rareſcút.qcúq; aút aiút a primordio qdé inſitú caloré fri-
gus:utpote ſibi infeſtú refugere ĩtrorſum.deinde collectú & uelut deſtitutas partes recupatu-
rú ſubire & cú agmine & cõfertim ſuppetias occurrere:ac ĩterferédú auxiliú conferto caloris
agmine mébrorũ extrema exurere:qd ĩter illic reſidédú ad id lõge magis ĩpellat falluntur.
Cur extrema frigentes:eaq; igni proferétes:quo calefiant ſũmo dolore cruciantur? repentina in
quá qualitatis permutatione.ſiquidem a plurima frigiditate qui ſe mox in plurimá tráſmutat
caliditatem id patitur.nam omne ĩmoderate & confertim effectum per diſtemperantiá natu-
ram uexat.per bonú auté téperamentú atq; moderationé:uel in id quod ſecundú naturá tranſ
mutatum eſt:ipſam naturá ſũmopere delectat:habet enim humanum corpus ſubſtátiam ĩmo-
deratione temperamenti plus cæteris animalibus.
Cur piper deuorátes ſingultiút?quod ꝓportioné inquá habet cú illis quæ extrinſecus agitant:&
mœtoré afferút.Piper qdé & flaua bilis ſentibus.pituita auté & panis lapidi grauiſſimo.qcúq;
os uentris habét ſupfluitatibus uacuú & admodú ſenſibile:ac calidú.ii ſtatim a piperis acrimo
nia demorſi ſtomachú in execrationé cõuertunt:& irritátis pſeueratione ac iam dictú cõmo-
nenť ſingultú.quicúq; uero ſtomachi magis pituitoſi ſunt & frigidiores : nec ſatis ſub ſenſum
cadétes ſerius ſingultiút.Patiútur auté hoc etiá repente maximú pané deuorátes: crebritate &
magnitudine panis aggrauati:quod tolerare & ſuis mébris acquieſcere natura nõ poſſit cum
quid affuerit afferés pernieié.Piper igiť acris qualitatis facit ad ꝓportioné bilis intus ſtimulá
tis.Panis auté quátitatis aggrauás:ueluti etiá pituite multitudo intus p̃mens ſingultú facit.
Cur in digitorú unguibus paſſiones ſummú doloré excitant?quod nerui deſcendétes in digito-
rum terga ſuis ſupfluitatibus ungués creent:quéadmodú gingiue dentes:quapropter uis p ner
nos ſenſibil:s ad extremos uſq; penetrás neruos.illic reſidens:& coacta maior efficiť:ueluti ẽt
aqua quæ in uallem defluit.non dubiú autem quim ubi a paſſiona ſenſus magis fuerit excita-
tus.maior etiam illic dolor exulceretur.
Cur in repente panem maiuſculú denorátibus:& pinde ſingultiétibus:ſpiritus retétio ſingultú
ſoluit?dicédú ꝙ ſtomachus aſpere adheret arteriæ:& reliquú ipſa ſtomachú p̃uenit:& loco an
guſtat:qui cohartatus panis fruſtú in uentré expſimit:atq; ita is onere leuatus ſingultú ſedat.
Cur qui ob pané deuoratú ſingultiút:moleſti aliquid audiétes nõ ſingultiút?quod menté cõſter-
natam habeát & intentá in cauſam quæ mœſtitiam mouet:& negligenré ad pectus mouendú
nõ exiens porro ſpús:& multitudine coactus:ſingultú ut diximus ſoluit.
Cur ſimulacris propius aſſiſtétes planos colores uidemus:eminus uero ſpectátes:alios reductos
ac recedétes:alios aút editos?dicendú ꝙ uis ꝑſpectus multo interuallo diſtás:atq; explicata co
lorum paſſiones callide cernere nõ poteſt.ſed alios quidé colores albiores uidet editos:nigrio-
res auté recedétes.albus ení ad ſplédidú accedés extrorſus albicat ac ſplédeſcit.niger uero tan-
quá aer ac tenebroſus introrſum.ſane artiú quædá materiá informant:ut cum ſtatuarius aere
equum conflat aut bouem:aut huiuſmodi animal abſoluens:aut ĩminuens hominé fingit:aut
aliquod uas a ſpecie in ſpeciem aeris permutás materiá.aliæ adiectione:ut qui cæra uultum fa
cit uel quoduis ſimulacrú:aut figulis qui luto fingit.aliæ ablatione quéadmodú cælans ani-
mal aliquod:aliæ compoſitione adiunctione ac cõmiſſura uelut ædificatrix. aliæ alteratione
& temperaméti:& adiunctionis corporis:ſicut natura quæ membra auget alens: aliæ colorum
mixtura & corporú copula uelut pictura.
Cur ſi frigida aqua neruis infeſta eſt:calida amica non eſt : ſed ꝓ& ipſa quoq; infeſta:nam ſi alte
ra infeſta eſt eius cõtraria ſalubrem eſſe oportuit.Contraria enim circa idé ſimiliter agere non
poſſunt. prima ratione & per idem?hic ego inquam quod calor ab ſolute non eſt infeſtus ſed

calidú & humidú.qui auté neruos ſaucios habét eorum neruí ob multú ſenſum:firmitudiné & obſtipationé deſidarát.ná cú natura ſicci ſint humiditas utpote eis inimica:molles ipſos reddit & laxat atq; putrefacit.quod auté calor proprie non ſit infeſtus : uel ex eo manifeſtú:quod oleú quidé cú calidú ſit cõfotú utile ad cõtinédú & obſtipádum.

51 Cur poma ſemp inſalubria?quod ſint frigida & humida :neq; eiuſdé temperaméti aqua eſt quoniá cú aqua ſit ſuis partibus magis tenuis pomis : & celer.ter diſtribuaƭ:non æque offendit: alioqui corporis quoq; méba mediocriter confirmat.

52 ℭ Cur difficulter cõcoqbilia & craſſi humoris multo facilius cõcoquunt aliq:ſicut carnes bubulas.q aút facilé cõcoctioné amittát & boni ſút ſucci nõ cõcoquút uelut ſaxatiles piſces?ſút q dicát obcõſuetudiné.alii uero ob quédá naturalé habitú ſecretú:cuius cauſa uere reddi nõ poſſit.alii aút aiút ob ímoderatú alui caloré facilé q dé cõcoctioné admittétia ſút quæ p cæteris cõcoquunƭ utpote q facile tráſmutanƭ nec ualde tráſmutabilia tñ cõcoquunƭ . ná hoc pacto etiá paleæ ut pote facilis paſſianis a multo igni exuruntƭ in cineré:ligna aút querna hoc cremata nõ patiuntur.

53 Cur ordeacea farina cú frigida ſit diſpeſcit íflámatiões:ſiqdé frigidú uim déſandi habet:& difficile eſt ad didicédú dicédú qđ non iõ diſtrahit qa frigida ſit:ſed qđ abſtergeat.eſt eni abſtergédi potentiæ achumoꝝ ſi ctricis.Cõpluresq; aliæ ſunt ſpés quæ ſibi contrarios habét effectus nõ p primá rõné:& p ſeſe ac ꝓprie:ſed p ſecúdá ac p accidés:uelut apiú cú ſit calidú íminuit febré nõ ob id qa calidum qñquidé ſimile a ſimili potiꝰ adaugeƭ:ſed quod humores láguoré gignétes e uenis eiiciat:quodq; uriná ciat itidé iris & hyſſopus laterú dolori accõmodanƭ cú ſint calida ad ſecádos humores efficientes inflationé paniculi coſtas amplectétis:gelida quoq; aqua circúfuſa reſoluit tetanú a tenacibus & frigidis humoribus non ꝓprie: ſed p accidés.p mediú inquá aliquod hoc eſt in caloris excluſione, cú igiƭ p ſeſe ac ſine medio effigit ꝓprie diciƭ:& prima de cauſa facere.Cú autem medio aliquo efficit:ac nõ ui ſuapte:id p accidés dicitur efficere ac ſecunda de cauſa.

54 Cur ante balnei ígreſſú calidú mingimus. at in balneo diuſciuſcule cõmorati frigidú dicédú q tanq ad alteriꝰ cõperationé hoc fit. ná urina tepidi ꝓfecto répaméiú eſt quæ tú primú a nobis facta mediocriter etiá calida eſt foris igiƭ qñqnidé frigidú eſt corpus nrm ipſnm lociú utpote corpori cõparatú calidú eſt in lauacro aút qñquidé corpus plus lotio incaluit frigidú uideƭ lotiú ut cúq; calidú ſit.quod auté id uerú ſit ígrediéti lauacrú anteq incaluerit cú in calidá peluim deſdéderit calida a q uidebiƭ & admodú feruere ſinauté anteq in eá deſcédat concaluerit non æque feruida uidebitur.

55 Cur in qbuſdá locis maritimis fodiétes dulcé aquá íuenimus?dicédú in mari tenuiú partiú aquá dulcé eé:ſuis aút ptibꝰ craſſioré ſalſam ſuis ergo partibus tenuior & dulcis p terræ ſpiraméta penetrás in ipſa deliteſcit:quá fodiétes inuenimus hæc etiá p hiemé in ſublime eleuata lapideſcit in ſalſioré.in raroꝝ aút ſpirametoꝝ litoribꝰ inuéta aqua ſalſa eſt:ſiquidé craſſa quoq; maris aqua illo penetrat.

56 ℭ Cur putealis aq in hyeme calide é:i æſtate át frigidaƭ rñdendú qđ cõtrariú ſemp fugit utpote ſibi íſeſtú cõtrariú.cú ergo calidum & frigidú ſuicé iter ſe cõtraria:atq; corruptoria ſint nõ dubiú qn per æſtaté calor aeré ambiat calidú inq; terræ ſinꝰ atq; penetralia fuget frigus & ob hoc aquá frigefaciat p hiemé uero frigore dñante in aeræ calor porro in terræ penitiſſima diffugiens aquá caldat.ná ita natura ſaxit ut cõtraria í eodé loco ac p idé tps ſimul ñ máeát.

ℭ Cur difficulter cõcoqbilia.

Macrobius.

Hoc quoq; ſcire habeo furius inquit quæ faciat cauſa nõnullos ualidiores carnes facilius digerere q tenues.ná cú cito coquát offas bubulas in aſperis piſcibus coquendis laborát.huius rei auctor eſt nimia in hoíe uis coloris quæ ſi idoneá materié ſuſcipit libere cõgrediƭ & cito in cõcertatione cõſumit,leué modo ꝑterit ut latétem modo in cineré potiuſq in ſuccú uertit ut ingentia robore in carbonum fruſtra lucétia igue uertuntur.paleæ ſi in igné deciderint mox ſolú de eis cinerem reſtat uideri habes & hoc exemplum nõ diſſonum quod poté tior mola ampliora grana confringit integra illa quæ ſunt minutiora tranſmittit uéto nimio abies aut quercus auellitur cauſa nam nulla facile frangit procella.

ℭ Cur putealis aqua.

Lucretius.

Lucretius frigidior cur in puteis æſtate ſit homor areſcit quia terra calore & deniq; ſi quid forte uoporis habet propter edimittit íauras quo magis eſt igitur tellus effecta uapore.ſit quoq; frigidior qui in terra é abditus humor frigore cõprimitur : porro omnis terra coitq; & quæ ſi concreſcit ſit ſcilicet in cocundo exprimat í puteos ſi quem gerit ipſa calorem.

Cur in ægypto quæ æſtuoſiſſima eſt uinũ frigidũ naſcitur? eadẽ ſane de cauſa: ad uitiũ ſiquidem radices refugit frigus: ipſaq; frigefacit utpote quæ ꝑ cæteris ſtirpibus paſſiõi ſũt obnoxiæ.

Cur aqua calefacta & in puteũ demiſſa gelidiſſima aqua euadit? quod quæ in puteo frigida eſt calidã oppugnet aquã: & frigiditatis multitudine ſuperãs ipſum calidũ multo cũ algore ipſum adoriatur perq; calefactã aquã penetret: & perinde ita frigefaciat.

Cur ſi in oculũ beſtiola aliqua ſeſe indiderit tũ demũ exit cũ alterũ oculũ clauſerimus: dicendũ ꝗ uidendi ſpiritus neutiquã exit eo clauſo ſicut nouimus: ſed quod multitudini copulatus in poteſtatẽ tendat oculũ ipſum implẽs & tumore attollens: & foras ꝓpellere faciat atq; ita extruditur: ac eiicit quod in ipſum decidit utpote imbecillum. iure autẽ ipſe quoq; erumpẽs cõfert in ſpiritus per oculi ſpiramenta illam ipſam extrudit beſtiolam.

Cur alapis cæſi ignẽ intuent quod uidendi ſpiritus ſub ictu attenuatus ualde incendat & in aerem euadens talis emicet: ſicut etiã ꝓcudit. ſiquidẽ ita ab ſilicibus aut attritis ferramentis circũplexo aere uarde percuſſo ignis emicat. idem de nebulis licet intelligere.

Cur nõ omnes lapides incuſſi ignẽ emittunt? quod ſint hiantes & leues: & rarorũ ſpiramẽtorum nõ eni æque ploſus aer tenuatur neq; uehemẽter incuſſus ꝓpter inanitatẽ fugat & ſimilitudo quæ in ſpiramentis nonæq; omnis plodit: ac incẽditur. idem in lignis quæ atterunt euenit: quiq; a ſole & aqua ignis in retuſis: ac refractis ſolis radiis ad nitrũ elicit: ſicut etiam in ſpeculis adhuc magis incenditur: & rurſus reſupinãdo dimittitur.

Cur penitus ſchalas deſcẽdimus: q̃ aſcẽdim⁹ qđ iter deſcendẽdũ coporis onus habeamus faciens ad deorſum deferendum. inter aſcendendum uero laborat uis ſurſum uerſus corporis onus attollẽtis. ita lapis quoq; facilius deorſum fertur q̃ ſurſum. grauitas eni deorſum ſponte cadit.

Cur infantes cũ primũ editi ex aluo ſunt uagiunt quod ſenſum ac naturam hoſpitio imutarint ex leni in duriuſculum. a calidis enim & molliuſculis uuluæ corporibus in aerem frigidũ exeunt: & merito ſub lumine percutiuntur: nec id uelut quidã aiũt quod anima a cæleſti demiſſa regione terrenũ corpus inhabitet: & hoc infantes flere compellat.

Cur apes & formicæ & omnino cuncta inſecta animalia oleo interficiuntur: quoniam reſpirandi meatus anguſtos habent: & oleum cum glutinoſum ſit eorum ſpirandi meatus itercludit: & obturat & perinde extinguuntur afficiuntur eodem modo etiam ſerpentes ex odore putidorum ac grauiter olentium. anguſtus enim meatus reſpirantium patium a ſuffimentorum craſſitudine obſtruitur.

Cur ſufflantes calida quidem frigefacimus: & frigida calefacimus? propterea quod calidus ẽ halitus & exiens ſpiritus qualitatem quæ in ipſis eſt diſtrahit. Calida frigefacimus monẽdo: ac diſtrahendo calidam quæ in ipſis eſt qualitatem.

Cur per noctantes in plenilunio carnes putreſcunt? quod tum aer calidus & humidus a luna efficiatur didicimus autem huiuſmodi temperamentum ad putrefactionem faciendam eſſe accõmodatum. illud autem nequibem nos lateat: quod ſi fuerit moderata caliditas & humiditas fiet concoctio ſinautẽ humiditas paulo plus excedat caliditatẽ fit putrefactio: ſinautẽ immoderate dominabitur exitium quod ſi caliditas ualde dominabitur humiditati conflagratio cõſequitur inſpice lunã quoq; quatuor temperamenta ſuſcipere. nam in figura quã primam ſuſcipit aliquatenus humida & calida eſt in plenilunio autẽ calida: & ſicca aliquatenus & iterũ minuendum autẽ ſicca & frihida. Cum autẽ lumine caſſa eſt frigida & humida: radiorum ſiquidem ſolatium qui calidi ſunt prorſus eſt expers.

Cur piper & ſinapi non trita quidem deuorata aluum non calefaciunt: trita uero calefaciunt? quod quæcunq; potentia: non etiam actu ſuas habeant qualitates aliquod forinſecus ad ſuam actu explicandam deſiderent auxilium: trita igitur cum tenuium ſint facta partium per corporis ſpiramenta introrſum penetrantia ab agnata caliditate id efficiunt eadem eſt ratio & in reliquis eorum qualitatibus: quæ a qualitate aliquid perficiunt. ac ex ſua actione aliquã habent præſentaneam qualitatem: ueluti aqua potabilis: ptiſana: lac humida enim ſunt & frigida nullum extrinſecus deſiderantia adminiculum ad frigefaciendum & humectandum: ſed p ſeſe & ſua ſponte efficacia itidẽ & ſalſor & terra cæteraq; id genus. arida enim ſunt & ui & apparentia: atq; actione. mare quoq; & ſalſugo & quæ ſuapte natura aquæ hemide quidem imagine & apparentia: ſicca autem ui: & actione lini porro ſæmẽtis & pauis arida quidem ſunt facie & apparentia humida uero ui ac uero ipſo.

Cur nõnulli interdiu quidem uident: noctu autem non uident? quod uidendi ſpiritum habeant craſſiorem: & qui non queat aerem ad uiſibile penetrare. noctu autem craſſus efficitur quod frigefiat ſolis abſentia. ſunt qui dicant interdiu ab aere ut pote tenui: & calido attenuari: no-

ℭ Cur pip & ſinapi Macrobius. Qua fit cã ut ſinapi & pip ſi appoſita cuti fuerint excitent uuln⁹ & loca pforent demorata uero nullã uentris copori inferãt leſionem & diſarius ſpecies inqt: & acres & calidæ ſupficiẽ cui apponũtur exhulcerant quia integra uirtute ſua ſine alterius rei admixtione utuntur ad noxam: ſed ſi in uentrem recepta ſit ſoluit uis earũ uẽtralis humoris alluione q̃ fiunt dilutiores. deinde pat⁹ uerrunt in ſuccum uẽtris calore q̃ ut integra poſſint nocere

ctu autem craſſeſcere. felibus tamen & hyanis; ac ueſpertilionibus contrariũ accidit. nam iuterdiu propemodum non uident.at noctu acute peruident:habent ſiquidem tenuiſſimũ uidẽdi ſpiritum & fulgẽtiſſimum.& qui noctu quidẽ mediocriter craſſeſcit uiſibiliũq; cõpræhẽſioni i primis accõmodat. iterdiu aũt:ac i ſplẽdido lumie admodũ attenuat distrahit ac diſpgit unũ & leões cũ tales quodãmodo ſit p ſolẽ tranſite nõ poſſũt:ac igni iterdiu uiſo ſe ſubducunt ac fugiũt ipoꝝ ãt pupillã licet ituei multo ſplẽdidiſſimã: humida ueto oculorũ habẽt flugẽtiſſima.

69 Cur noctu dormiẽtes & propere oculos diducentes lucẽ intuemur? quod uiſiblis ſpiritus coactus:ac cõtractus plurimuſq; effectus inter dormiendũ repente & multiplex exiens per tenebras utpote radiens ipſe ad uidendũ fulgentior euadit.

70 Cur pudore ſuffuſi oculos in terram demittunt.quia aiæ ſpeculũ oculi nobis cognati ſunt:nã ita animæ quoq; affectus per oculos cernimus:mœrentis:iraſcentis:uerentis. poſteaq̃ igitur non ſuſtinet anima honore dignũ aduerſus obtueri:conſcientia aliquãdiu adigitur oculorũ muſculos dehorſum demittere inſtar tegmenti hoc faciens.

71 Cur auditus omne humidum tolerat præter aquã? quod utpote frigida audiẽdi neruũ eueſtigio occupet:atq; frigidum neruis infeſtum eſt.

72 Cur ingenti imminente uento ipſum tanq̃ ſtellæ diſcurrẽtes prænunciãt:ac uelut fulgetræ præcipue ſi purus aer fuerit? dicendum quod cœpit quidem moueri:at nos utpote qui corporibus craſſuarum partium ſumus difficulter ſẽtimus.adeo id manifeſtum ut ſuperiorẽ profecto aerem quippe quod tenuium ſit partium & æſtuoſus mouendo incendat:& perinde eius partes ſcintillantes intuemur. atq; ita i reliquũ aliquãdiu ualidior icitatus uentus mouet etiam qui circum terram & craſſior eſt aerem inde ſentimus.

73 Cur per anguſtias ac fauces locorum penetrans uentus multo ualidior eſt quam late effuſus quod uno in loco coactus:& coartatus obfirmetur:inde ſe maior effectus uæhemens i ſurgat & uaſto irrumpat impetu.perptiora uero loca uagus ac pallabundus infirmus ac debilis euadit.ita ꝑpemodum etiam calor:qualitateſq; & aquæ.

74 Cur multi cum longinqua & magna non uideat proxima & exigua uident:quos ſciolos uocant ab eo quod oculos claudant? quod his inquam uidendi ſpiritus tenuis ſit:& purus & longius quidem abeundo diſtrahatur:nec ſatis confirmetur ad uiſibilia uiſu obeunda.ſed ſibi proxma uident & id quod tenuium ſit partium ac purum:ſunt qui uel minima longinque ſpectãt ſicut etiam aliqui ſenes quod econtrario hi uidendi ſpiritum multum ac ualde craſſum habeant:qbus opus ſit ut uiæ longitudine moueatur itaq; attenuatur:& ad uiſibile depræhẽdẽdum idoneus efficitur.ex hoc reliquæ duæ oppoſitiones ſoluendæ ſunt.

75 Cur præ cunctis animalibus ſoli canes poſt coitum colligantur. quia anguſtorum ſpiramentorum eſt collum uuluæ & ſæminale membrum inter agitandum turgeſcit; neq; ſtatim exit & quod ſæmen glutinoſum eſt.utrunq; ipſis accidit ob multam ſiccitatem. ſiccum enim denſare & anguſtare partiunculas effueuiti humidaq; pangere ac glutinare.

76 Cur ſoli per æſtatem canes rabiunt. id propterea iquam quod ſiccum nacti ſint tempeamentũ: natura ſiquidem ſicci ſunt ac magis etiam per æſtum.atqui calefacta cum arefacta fuerit quæ in ipſis humida ſunt conflagrant necnõ & ipſum temperamentum ac ita furiunt perinde atq; phreneſim conuerſi quocirca ipſorum quoq; uiroſa ſaliua eſt atq; ſicciſſima quod autem conflagrent uel ex eo liquet quod crebro anhelant & ardentes oculos habent & diductum ac patentem rictum aeris frigus excipiendum: quorum cauda ob nimiam ariditatem intorquetur & intera crura inſeritur.rabiunt uero qui inter ipſos ſicciſſimi ſunt:& non utiq; omnes. ſunt etiam qui dicant & caniculam aſtrum i eos aliquo influxu rabiem immittere.

77 Cur qui repente ac in uiti ſecti ſunt minus dolent iis qui aſſentientes deſecantur.quod qui inuiti animã quidem ad rem aliquam conuerſam habeãt:& inæqualiter a ſenſibus præoccupatam atqui aſſentiunt ſcientes quid dolituri ſint animam ſemper ad ſecãdũ corpus conuertunt. & curioſe a ſenſu præuenti in ſectione magis languent. hæc ſolutio queſtionis eſt ab paſſionis parilitate eius quod eſt magis.

78 Cur honera portantes cum cantu incedunt. itidem & trahentes? qđ cãtu rationalis anima gaudens ad ipſum cõuerſa:& pinde a ſenſu minus occupata nõ ita onus ſentit hac rõne ſolutio ẽ.

79 Cur languentibus tibiæ & tympana: & cur mœrentibus & lãguentibus & ægroterantibus multitudo hominũ adhiberi cõſueuit & cõuenire uariiſq; de rebus ſermocinari. Verbis ſiquidem anima intẽta minus eruumnam ſentit; qua decauſa priſcis oblectamenta cognita ſunt ludorum:ac ſpectaculorum uaria:circunſtantiarum grattia.

Cur æthiopes febre correpti ut plurimũ dãtur exitio & oculoꝝ doloribus uexãtur.qđ inulto 80
æſtuoſiſſimi:& ſiccisſimi ſunt:& perinde ac redelementario ut nunc ita loquar in ipſis efficiť
per exiguũ in ipſis humidum eſt quod abſumptú & ſubactú:diſſolutú reliq̃ it eleméta.calidũ
alimenti fugit iopia:caliditatis profligatione frigiditas ſuſcitať adoriť & craſſať ſiccitas humi
ditatis eiectione:& ob id extincta corpora ſicca & frigida euadunt unde & diuinus ille home
rus: cú uiderit duo quidẽ elementa ut pote tenuiũ partiú:ac teuiſſima diffugere:duo iuté in ex
tinctis corporibus permanere nõ abſurde inquit. Verũ quilibet e uobis aqua: terraq; fiet
ſiccitaté & frigiditaté dicés:ad oculorũ quoq; lãgores lumía delabunť quod ob ardoré ſanguis
bilioſus euadés in multo acrore ac grauedine oculos conficiat atq; affligat.
Cur in cõuiuiis potu homiues præpoſtere utũtur incipientes ſiquidé in exiguis bibunt ſaturi
auté in magnis poculis.dicédũ hoc plane ridiculũ exiſtimari debere: quãq̃ & alicuius rationis
cauſã poteſt admittere in quo huberius epulari poſſit crebo ac cõtinue bibere:a minoribus
quidé incipiũt phialis.in maioribus aũt deſinũt paruæ eni ſatis explere ut in profuſo potu nõ
poſſũt quod ſi a capacioriobus ordiautur repente expleti crebro id proſeq ut inter delitias nõ
poſſũt. pterea copia & multitudine referta utiq; natura ſtatim languida multitudiné ipſa auer
ſať in paruis aũt ſéſim aſſueta multitudiné aliq̃diu ferre poterit.
Cur in cute aqua imbuti ſemper tamé ſitiũt.quod ſalſus in ipſis humor gignať nõ quidé digeſtus 82
ſed tabidus & uentris os arefaciés:alioqui febriles æſtus tenues ſubit.præterea uéter ita turget
ut reliquũ corpus nõ ea ratione nutritũ exareſcat imo equidé maceſcat quãdo quidé plurimus
cibus in intercuté morbũ cõuerſus ad lãgoré gignendũ fouédũq; ſuppetit.
Cur in cõuiuiorũ primordio iter aſſumédũ cibũ antequã expleamur premimur diſcũbẽtes poſt 83
ſaturitaté uero & ſub prãdii finé rareſcimꝰ nõ amplius nos inter nos inuicé urgétes dicédũ
quod a primordio qdé prãdii cibũ appetétes plurimũ ad ea quæ deprompta ac cõperata gratia
cõuiuii ſunt omnes cõpoſiti diſcũbũt & cõfertim ſimul & perinde ita ſe inuicé urgét:deinde
uero cibo ſaturi:eorũ eſt q dehorſũ ſe magis proclinet:& qui in obliquũ & qui aliquatenꝰ reſi
deat alio extorſus plnſq̃ deceat ſe inflectente:atq; hoc pacto poſtq̃ ſaturi cibo fuerint rareſcũt
alioq quatenꝰ a principio diſcubuiſſe oés ad comedédũ cõtigit eatẽns & pectore & corporis
iactatioé eos urgeri oportuit.
Cur cũ ſint humores tres ſimplices & unius ſpeciei nõ item tres morbos unius ſpeciei & ſimpli 84
ces eſſe cõtigit ſed plures duplices ſiqdé in cuiuſq; cõtinuatiõe ac diſtincti ſũt.dicédũ qđ ægri
tudinũ differétiæ nõ ab humoribꝰ mõ gignũť ſed etiá a locis ná calidus & téuis humor acutã
& breuiuſculá ac exurété febrim facit frigidus aũt & craſſus debilé:& diuturná ita eni & ligna
quædá calida ſũt & ſiccisſima ſicut lauri:tædæ:oliua q̇ ígété excitãt flãmá.& repéte exutũť V i
ridia aũt & humida humilẽ:& fumidũ igné edũt:ac ſerius cõflagrant porro ſi locus fuerit mul
tus:& latus celerius & impéſiſſime humoré ícédit:& ꝑpterea qđ ſit una accumulatꝰ totuſq; co
lectus putrefactus ícédiť. ſinaũt exiguus ſit:& ãguſtus neq; totũ capit humoré ſed parté ob id
quod tabidũ nõ ſit totũ uno in loco cõiũctũ febrim faciet hebeté:& diutiſſime flagrãté:mi
ſcés itaq; humoris naturá ac locũ iuxta omne diuiſioné putrefactoꝝ humorũ febrim cõperies
q̃nquidé ſi í magnis uaſis uenis íquá & arteriis flaua putreſcit pilis quippe quæ calida eſt flagrã
tiſſimá & acutá ſed breuiuſculá ícendit febri ueluti cauſoné quã ardété febré dicimus:ſinautẽ
í pusillis uenis:ac arteriis quæ circa cuté ut putris fiat cutis frigidá:hebeté & diuturniſſimá fe
bré ad uehit:ſicut quottidianá.Cæterũ extrema tenés ea ſub uertit ;ſinauté flaua bilis ípuſillis
tabeſcat uaſis minoré faciet febré breuiuſculá & aliquatenus cauſone lõgioré:ſicut tertianã
aut ſimpliciter acutam quod ſi í magnis uaſis pituita tabeſcat faciet quottidianã aliquatenus
breuioré:itidé & atrabilis in magnis putrefacta uenis:quod uno tépore omnis ſub æſtuet ali
quatenus breuiuſculam faciet febré quartanã. ſinautem in paruis multo diuturnioré quarta-
nam diſcurret humor frigidus & craſſus:& difficulter mutabilis quod locus ipſe anguſtus nõ
permittit ut una bilis omnis exuratur.& abſumatur.
Cur tametſi pituita frigida eſt & craſſa:& glutinoſa itidem & atrabilis frigida & craſſa:& pitui- 85
ta multo minor:quartana tamẽ quotidiana multo diuturnior eſt dicendũ quod pituita & fri-
gida & craſſa quidem eſt ſed humida.humidum autem facile ad alterandum:ac tranſmutandũ
atra uero bilis frigida & ſicca:atqui ſiccũ difficulter alterať & difficulter tranſmutatur aber-
rant itaq; ſimiltudine frigiditatis & redundantia bilis occultantes contrarium:reliquãq; qua-
litaté alioqui pituita naturæ ancillatur magis quá atrabilis unde in his qui ſani ſunt per in-
genté famem:hac ipſa natura pro cibo utitur.in quottidiana igitur quantum utile inuenit pi-
tuita id abſumit ad cibum:quod autem in utile & tabidum id incendit in febrem.

Cur cum quattuor ſint humores:& aliqñ putrefacti tres febres ſint ac nõ quattuor? quod ſanguis ſecundum naturam ſit & corporis nutrimentum:& redundás quidem morbum facit ſolú quem plethoram uocát a redundantia adeptum.nomen putrefactus auté ſáguis non amplius mauet tráſmutatur ení calefactus in flaua bilé.at reliqui humores redundátes morbos faciunt pſettí circa cutem:ſicut ſerpentes cácros uitiligines albas putrefacti uero febres.

85 Cur in oppoſitis ſibi inuicem binis parietibus:ſi binæ fores fuerít accidit clauſis unis per alteras uentum neq̃quá perflare muitú ac uæhementé:& ſi hoc exiſtit eiſdem recluſis. hoc inquá ob motú aerem hoc eſt uentú quod é corpus.Cum igitur unæ clauſe fuerint per alteras ígreſſns aer locum occupat ædiú & cum ſit corpus alii cedit aeri utpote corpori:quo ingrediatur Cú igiť fores patentes fuerint qui præoccupauit locum qppe qui per eas exceſſurus euaſurusq; eſt alii ſubeunti cedit:ac rurſus per e regione ſibi oppoſitas fores hic quoq; exiens alium ingredi per alteras permittit idq; ppetuo fit cum uero fores duæ e regione poſitæ clauſæ fuerint id neutiq̃ fit.

86 ℂCur amato℞ extremæ partes aliqñ quidé frigidæ aliqñ aút calide fiunt?dicédú q͛ cum apud adamatá nacti mœſticiá fuerint:& ipſa cõſequi poſſe deſperát.tum qui inſedit ipſis calor introrſú cum natura petit:& ob hoc extremæ frigeſiunt partes:& ob hoc pallent:& moroſi fiunt.qñ aút fuerit cõtrarium tum ſpem apud ipſa optimá concipiút:ſeu magnopere inſaniunt & baccháturtum qui inſitus calor cum natura ad cutem tendit fiuntq; extremæ partes calidiores:& rubentiores:& ob hanc cauſã pictores cupidini deputauere corpus aliqñ ipm anxium atq; ſollicitum:& ocioſum:qñq; aút uolentem & ridibundú.pue℞ etiá adultum qm ímenſa quidé cupido eſt:ſed nõ diuturná:aut oíno ſtabilis.ná affectio ppetua ut legitimo℞ amico℞:aut patris erga filiú:aut uxoris erga maritú;cupido aút nõ ppetua:ná ut plurimum euagať.at uel mediocris quidé affectio etiá cõſtátiſſima eſt.Cupido certe uæhemens & íſana.facé etiá tenenté notát:& alige℞ qđ amátiú aíæ attollanť:ac facile mutabiles ſint ideo aligere exuritur porro qui ipſo℞ inſedit cordi calor ex iugi & í méſa ad id qđ cupitum eſt ſollicitudine & dextra quidem ſagittá tenere : in ſiniſtra uero etiam pharetram ideo autem plures ſagittas:quod iuxta quidé principia ex uno uiuendi radio conſumeť: Vna ſi quidé uidit & cupiuit;mox auté cú cupierit iuges emittit radios amator in amaſiá. ipſá porro iaculo ſimilis eſt q͛ in í amantis corpus iaculetur. in pharetra porro ſagittæ:quod amátes radicos cláculum emittát.aſſuetudo auté ut uentus igné exuſcirat : ita & hoc pacto exacuit amátem. non enim ppríe ab ipſo cupido eſt ná ſi hoc ſit nõ eſt dubiú qn ppetuo ipſú aſſueſcere ac adamare oporteat:at philtrú ſubitariú eſt.Nudú fingút:qm cupido gigniť abſq; ulla tpis ítercapedine & palámõ ení ob aliud qcquá adamat quiſpiá.& per inde neq; cláculú : neq; quá adamet ignoratio. etiá ſtatuarii honoris gratia nõnuuquá nudos fingút deos:& reges ob id quod uelit ídicare quicquid uirium ac ſenſus fuerit in his manifeſtum ac oſtendi retecto omni uicio. Sane nõ unus eſt cupido : ſed plures:aut quia diſtícti ſint rerum cupidines qñquidem aliter atq; aliter quiuis concupiſcit nimirum ſicut diuinus ait plato.amorem feram multorum capitum eſſe certum eſt:aut quod multis amoribus unus & idé ſæpe ſuccúbit .matré uero ueneré habent hoc eſt concupiſcentiam. Venerem ſiquidé ad concupiſcentiam effingunt. ferunt porro cupidiné amare iurgia quod cõplures nequiter & illegitime adament & in piis cupiditatibus alligenť.uelut a me oſtenſum eſt ſecundo allegoria℞ libro eorum. quæ de deorú hiſtoriis probabiter conficta ſunt.

ℂCur amato℞ exſtremæ partes

Propertius.

ℂQuicunq; ille fuit puerum qui pinxit amorem
Nonne putas miras hunc habuiſſe manus?
Hic primum uidit ſine ſenſu uiuere amantes.
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non fruſtra uentoſas addidit alas
Fecit & humano corde uolare deum.
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda
Noſtraq; non ullis permanet aura locis.
Et merito amatis manus eſt armata ſagittis
Et pharetra ex humero gnoſia utroq; iacet.
Ante ferit quoniam tuti quam cernimus hoſtem
Nec quiſquá ex illo uulnere ſanus abit.

Cur peſtifero tempore alii quidem pereunt:alii uero non?hoc inquam iuxta temperamenti ac 89
commodationem.ſi cui ení corpus fuerit malis refertum humoribus nõ dubium quin tabi
dus ſufflatus aer ipſum corrumpat præſertim quod per exiguú eſt quo cõmode uita uti poſ
ſit & peride omnis ipſorum humor corruptus irremediabiles ac plures parit morbos itaq; eti
am moriuntur.quod ſi a ſuperfluitatibus uacet corpus:boniſq; excellat humoribus nihil aut
parum admodum peſtilens aer hos offendit.quod auté accõmodatio cauſá agés ad efficiendú
trahat.id externæ indicant ſiluæ.quercus enim difficulter patiuntur:ac ad cõflagrandum non
ſatis accõmodatæ.at longe magis calami ignis cõflagrrtioni obnoxii ſũt.ſed ſtupa multo maxi
me.Cæterum ſiquis ſtupam aqua irrorarit præparabit ipſam quo minus incendatur:item ſi
arũdines uirides aſſumpſerit:quercum autem aridiſſimá:uel etiam ſulphure illeuerit.idoneam
& maxime obnoxiam efficiet igni obiiciens ut incendatur.ſtupa uero ignem prorſus non ad
mittit.hoc ſane exemplo uſus quod quæſetum erat exolues.

Cur fatigatio prius quottidianá quá acceſſionem faciet:ecticam febrem.propter accõmodatio 90
nis inquam præceptioné.habuit ení naturalem ſpiritum : humoreſq; nequaq̃ ſupuacaneos ſo
lida aút aridiſſima:ac ad eá pficiendam accõmodatiora.

¶ Cur plures ſynocho.

Cur ſolis æſtus aliis quidé ſomnum adducit:aliis aút non?quod alii quidé pituita in capite fuit 91
plurima:& ea diffuſa cerebrum humectauit ſomnumq; attulit.alii uero qđ aridum caput fue
rit impenſius exiccans ad experectionem commouit.

¶ Cornelius celſus. Eſt autem alia etiá de diebus ipſis dubitatio quoniá antiqui potiſſimú in pares ſequebá tur eoſq; tá quá tũc de ægris iudicaret criſimos nominabant. hi erát dies tertius quĩtus ſeptim⁹ nonus undecimus : quartuſdecimus unus & uigeſimus ita ut ſũma potẽtia ſeptio deide q̃rto decio:deinde uni & uigeſimo daretur.

Cur ſole homo quidem nigreſcit:lintea aút albeſcunt & cæra lẽteſcit:& lutum dureſcit. rurſus 92
propter patientis materie apptitudinem humores enim abſq; pituita permanentes circa pellẽ
apparẽt nigri:linteú aút ſub nitro ſiue ſapone aut ſalſore abſterſum & ſub ſole abſumpta ſor
de albeſcit porro extrahente ſole ex cæra quá continet humiditatem ipſa lente ſcit multam
uero & ſuperficialem humiditatem luti ſol depaſcens ipſum durat exiccans.hoc itaq; fuerit
prout agens patienſq; facere potuerit.nobis quoq; animá pietate munire:ac inſtituere poſſi
bile erit frugalitate ciborum corbus ornando:parco uictu:& ad uiuendum ſolum ipſum ſup
petendo:nos confirmando circũſtantiá quæcunq; eueniat:quæ præter uitæ rationé accidat
effugiendo cõmoditatem molienti nobis malo non ſuggerendo ad ſubeundum aliquid quod
efficiat.ſiue etiam quis eſt dæmon:aut ſtella uel id genus cauſa aliqua exterior.

Cur arquati & difficiles ad egerendum ſunt & admodum album habent ſtercus. quod flaua bi- 93
lis per totum ipſorum corpus immiſſa ſit ueluti iudicant oculi:& cutis color:nec amplius in
inteſtina cõfluit priore lege naturæ:& colorat ſtercus:neq; a core egerendi uim inteſtinorum
irritat ad ſtercus?eiiciendum.& ob hoc medicina ſicut etiam aliæ artes naturam imitata cor
pore circũſiſtente morboſo fert quidem auxilium ſocia naturæ ad pugnandum infirmæ ſit
potentiæ Cum ení ſtercus egeratur bile irritante & abſtergẽte iteſtiniſq; & muſculis excitatis
ad ipſius extruſioné cum ſtercus molle & facile lubricum eſt & adhærentibus inteſtinis gluti
no ſis humoribus iure & clyſter quidem habet pro bili mel utrunq; abſtergens & lacinatione
excitans i teſtina & muſculos ad eiectioné humectatorium oleum ad humectandú & mollifi
cádú ſtercus exuſtum a febri.diſce igitur qđ tú natura ſola ſine medico pficit:uelut in morbo
rum criſipus & concoctionibus.tum ení coniectator & tanq̃ certaminum diſpenſator & iudex
duorum inter ſe aduerſariorum morbi & naturæ.aliq̃ñ aút medicus ſolus:ut in luxationibus
& articulorum contortionibus.aliq̃ñ aút medicus pariter & natura ueluti in ſuppurationib⁹
& profundis hulceribus.medicus ſiquidem pus purgat abſterſionibus & exhibet ſpiramenti
exhalationem abradés:quam maxime fieri poſſit obtegẽs ipſa quo purum p̃paret ſanguiné
natura ſiquidem per ſpiramentorum hulcera ſanguinem purum reddit ad carnis gñationem
a cibis tranſmutás qui ſub areſacientibus medicamibus denſatus accõmodata caro efficitur.

¶ Cur plures ſynocho capti poſt criſim nigerrimá diutius retinent cutem?qđ ſynochus a flaua 94
genitus ſit bile ipſa uero per morbi tempus exuſta in nigriorem tranſmutata eſt atq; ita i cri
ſi a natura exagitata cutem ipſam circum infecit ueluti in uitiliginibus albis alba eſt cutis,
p̃pter craſſitudinem aút humoris ac quod difficulter ſoluatur.eſt huiuſmodi color.

¶ Cur atra bilis. Cornelius celſus Chironeú aút hulcus appellatur

¶ Cur atra bilis mámæ ad ueniens:aut cruri id abradit.in cerebrum uero melancholicorum cõ
fluens hoc neutiq̃ facit:dicẽdum quod in máma quidé uenæ multæ ſunt:& magnæ ob lactis 95
ortú:& ob hoc multiudo confluit bilis ſed tamen í crure propter ferendi deorſum momẽtú
plurima bilis contrahitur.at incerebrum propter ſurſú uerſus aſcenſú idq; quia tenues habet
uenas pauca penetrat bilis ad ipſum lácinádum:ac non abrodendum:qđ cum frigidum:humi
dumq; ſit atræ bilis téperamento aliquatenus obſiſtit:ipſáq; mitiget. proprie igitur atrabilis
corroſorium in máma cácrum efficit:in crure autem chironium hulcus:& abroſorium:an

cerebro autem feralem atram bilem.hæc certe improprie:ſed quí melancholicus & fæculétus
humor appellaẗ defluxus pmanés ac tumor cancroſus abſq; abroſione & melácholia ṗcipuus.

96 Cur in torminibus papyrum inglobum contrahentes in annum immittunt:& prodeſt : quod
muſculis concidentibus podicis humecta papyrus diſcriminatione muſculos exuſcitet . idem
uero facit & in ſubductionibus in hulcera concidentibus muſculis:igitur diductis ſtercus : &
ægrimoniam afferentia egeruntur

97 Cur cantaridú aqua implentur crepitum quédam efficiunt : unde etiam natura:& ſonitus qu a
litas ad nomen ipſorum tranſlata eſt uelut murmur ſibilus : & id genus alia . dicendum quod
uas cum aquam non habet aere plenum eſt utcunq; ſit aer ſubtilior:dum ergo aqua ipſum in
greditur grauitate ſua aerem perſequitur ipſum foras eiiciendo utpote tenuium aerem partiú
nam quod una utroq; cantatus impleatur eſt impoſſibile : quod a philoſophis ſit demonſtra
tum non poſſe duo corpora eundum locum per idem tépus obtinere : aere extrorſus ſurſum
uerſus extruſo:Confertim per anguſtú locú ſonitú emittere neceſſe eſt:& ne unum qdé uerú
plures: quod tanquá pugna inter utrúq; cômittatur aqua dehorſum aeré impplendo aere aút
extroſus per ſuperna erúpendo:quod cú alternis fiat ſonitum etiá ſiernint crebro côtingit.

98 Cur in uaſis quæ dicútur harpagia ſi digitus ori opponatur per fundú aquá ſuffluere non ſinit
quo amoto effluere permittit.dicendum quod digitum ab ore uaſis auferendo aer ingrediens
aquam dehorſum extrudat talem naturam habentem ut exeat : & perinde exit perfundi fora-
mina : & ab hoc ut plutimum cunctæ mechanicæ ſtructuræ per aquam & aerem generantur
horologia inquam & clepſydræ & ſonitus ex ſtatuis & id genus alia.

99 Cur uinum:& aqua febricitantibus non ſuo tépore tradita delirium concitant hoc eſt quæ ſibi
inuicem ſunt côtraria.ſiquidé frigida aqua eſt uinú uero calidum? quod uinum inquam cum
relaxet incendit cum febri cerebrum. & primum animæ inſtrumentum quod ætheroides id-
eſt ætheriæ figuræ uocant ualde perturbatum ſpiritus ita adigat agitando deſpiſcere hoc.au-
tem uel ex eo manifeſtum; quod multi iam ex ualetudine conſurmati meraco plurimo uſi in
exanimationem delapſi ſunt quam extaſim uocant:a qua uero quippe quæ corporis ſpiramen
ta denſat quæ ſpiritus relaxabát ab humoribus demanátes tabida & craſſiora reddatur unde
plurimam quoq; ob hoc putreſactionem:& febrem fieri contingit . ſæpenumero etiam aqua
ob immoderata febri conuicta cibus eius efficitur : quemadmodum intueri licet ex iis qui in
fornacibus ignem uolunt intendere igni pauxillum.aquæ ſuper effundunt.

100 Cur mulieres & eunuchi:& pueri uocis acutæ ſút? dicendú qđ propter humiditaté multá in lati
tudiné ipſis arteria nô extendiẗ:caliditate ení opus eſt ad diducéda in latitudinem ſpiramenta
quéadmodum igitur anguſtorum ſpiramentorum tibia in uocem acutá exit ita & aſpera arte
ria aiunt aút qdam mulieres ideo uocis acutæ eſſe:quod puerperæ enixæ emittát clamorem
quo procliuius fœtum cedát quod plane falſum eſt.

101 Cur infantes per æſtatem ardent? quod ut a multis uulgo dicitur multum ipſi ex æſtuét febrici
tát enim tenui febre intus & interiore oculorum uexatione:& uigilant & totis corporis uiri-
bus ſuccumbunt & nonnulli etiam uentris profluuio uexantur dicendum quod infantes ad-
patiendum ſunt facillimi:& capite pituitoſiores ut nouimus.per æſtus igitur pituita exæſtua-
ns & putrefiés exuſcitat atq; incendit febrem & cerebri chartilagines exurit & ob hoc uigilant
æſtuſq; per arterias ad cor penetrans & uitalem ſpiritum inflamans frebré exacuit ſine tabe.at
a febri bilioſi affecti uétris profluuio uexátur bilis corruptionis ratione aluú & inteſtina láci-
nátis quod autem cauſa ac radix morbi in cerebro ſit uel ex eo nobis licet intueri quod caput
refrigerátia adhibentes iuuamus æſtu ſublato:hoc etiam ætate perfecti afficiuntur quibus pa
riter in cerebro pituita:aut flaua bilis exigua coiuit & accumulata eſt quæ etiam contabuit ac
per reſpirationé æſtuoſumq; aerem ſpiritalia febricitare compulit.

102 Cur rotunda hulcera ſanatu difficilia? quod acris atq; arrodentis acceſſu bilis conſiſtant qđ ergo
côſiſtétia côfluant & abrodantur ſit rotundum hulcus: & ob hoc adurétia:ac ualde exiccantia
proferunt medicamina:atq; hæc quidem ita medici:at phyſici & philoſophi aiút non eſſe pri
cipiú unde cicatrix incipiat : ſiquidem incirculo:neq; principiú neq; finem queas capere:quá
obrem ét huiuſmodi figuram medici ferro ſecantes alterationé in ipſa faciunt.

103 Cur locum aliquem adeuntes ipſum imprudéter præterimus ubi eú uidiſſe neceſſe fuerit? quod
plærúq; animam negotiis intétam habeamus:& illic occupatatú atq; detentá & non ſenſibus-
accurate inhærété ad rerum domeſticarú cognitioné ita locú uidentes non cernunt cum non
adeſt quod ſenſibilia diſcernat.

104 Cur mel cunctoꝝ dulciſſimú ipſum auté guſtátibus arquatis amarú uideatur:qm̃ bilé amaram

habẽt ut in toto corpore redũdãtẽ ita in lingua.mel igitur mãſũ amarũ commouet humorẽ
proinde guſtns bilis amaritudini occurrẽs uiſione mel amarum uideri facit
Cur ualde ex cãdeſcẽtiũ ardent oculi? quoniam ira ſanguinis & ſpiritus feruor eſt circa coris igi 105
tur utpote tenuis in partibus ſurſum uerſus fertur & in oculis:qui maxime perſpicui ſũt appa
ret.habet ſcilicet exhalationes quoq; ſanguinis aſcẽdẽtes inde os rubrum uideri facit.huc igi
tur effectum Homerus quoq; nouit cum inquit.
Ardentes oculi:uelut offuſi igne rubebãt.
Cur ſparſa in ſerpentes aquaeos infugã mittit.quoniam naturæ ſunt frigidæ & ſiccæ:& neruo 106
ſe exiguiq; ſanguinis & perinde: ĩmoderatũ frigus fugiũt quod uero talis ſint tẽperamẽti:uel
ex eo manifeſtũ eſt:quod per hiemis tẽpus luſtrorum ſuorũ exquirũt cubilia:& terræ hiatus
criptaſq; ſubeũt: utpote calidiores ſoleq; occidẽte ut plurimum fugiunt utpote aere frigido
rurſus per æſtũ cũ terræ penitiora rigeant illinc fugientes ad loca ſe recipiũt calidiora.
Cur ouũ toſtũ frangitur:non utiq; lixatũ? quoniã igni copulatur:quod ĩ ipſo humidũ eſt immo 107
derateq; calefactũ ac exuſtũ plures parit ſpiritus:qui loca nacti:per anguſta exire moliẽtes teſtã
per fringentes euaporãt.idẽ etiã faciunt ſeriis:& fideliis muſto immiſſo & boliẽte præterea
multiplex etiã flãma oui cruſtã toſtum diffringit.quod fictilia quoq; patiũtur per toſta:quão
brẽ natura dictãte uulgo aqua perfundũt ouũ ipſũ toſturi at qui calida quidẽ aqua mollicie
ſtatim humorẽ exurit & raritatem relaxat.
Cur in uoluptate quæ a contactu oritur oculos homines claudunt nec non etiã in aliis quibuſ 108
dam ſenſibus? dicendũ quod ab affectu uicta plæraq; hoc oculorum motu affectui correſpon
dẽt:exteriobus minime eleuatis & cũ ſẽſu animã in aera trahẽtibus:& minore ſẽſu corporaliũ
affectuũ ipſã excipere ſe cõperantiũ.
Cur nonnulla una in ſpecie adiumẽta uim contrariã habent:ueluti docet experiẽtia. maſtiche 109
ſiquidẽ & terget & relaxat & confirmat:acetũ uero & calefacit & frigefacit dicendũ id eſſe qđ
ſunt in eis inſecta.& minutiſſima corpora per appoſitionẽ & non ꝑ tẽperamẽtũ uelut arena
humiditati alligata unum ꝑfectum corpus uiſũ eſt cũ re ipſa multorũ ſit corporũ quæ minutiſ
ſima ſũt arena quod ſi hoc uerũ depræhẽditur : nõ eſt alienũ ali s atq; alus maſtiches partibus
tegi contrarias uires atq; qualitates:nec ad eadem naturam ꝓmiſceri.ꝗ ipſis corporibus legem
unam ita ſummittat:
Cur in anteriori pedis parte uolã uerſus ſautio digito uarix ſuperne attollitur? quod natura ſemꝑ 110
huius corporis prouidẽs cõſueuit dolentibus particulis accurrere ĩ ipſaꝝ auxiliũ:ſed qm̃ pro
uehiculo uſa eſt ĩter humores utiliore:& nutriẽte:& ꝗ nobis cognatus eſt ſãgnine nõ dubiũ qn
deſcẽdẽte natura ipſa ad pedis digitũ cũ ſãguine neceſſe ſit in tumorẽ maximas collectas ĩple
ri uenas:atq; ita ĩter uaſa adenas qua globoſa corpa ſũt excitari. ĩmoderata igitur dẽſitas inflatio
nem:ac tuberculũ.facit.idq; uocatur uarix morbo uocabulũ loco inueniẽte.
Cur uolucribus ueſicã & renes natura nõ tribuit? qđ multo humore opus fuerit ad pẽnarũ gene 111
rationem:& augumẽtũ ac quod ſe exercẽdo inter uolãdum hũc cõſumũt: & oĩno nõ mingũt
bibentes aũt ſtercus humiditate nõ mediocri egerunt.
Cur pueri quidem ĩ ueſica calculos gignũt:ſenes uero in renibus? qm̃ anguſtis ſpiramentis renes 112
habent pueri:& terreſtris humor craſſuſq; per renes penetrans ui per loci anguſtias ab urinis
extruditur ex renibus & ſelenoidibus uaſis in ueſicam quæ cũ laroꝝ ſpiramentorũ ſit urine
ad exeũdũ cedit: & calculũ gignenti humori ad reſidendũ & ad ſuã glutinationem in ſenibus
aũt cũ rara ſint foramia ad exeundũ urinæ facile cedũt terreſtri aũt humori ad reſidendum
quo calculus denſeſcat.calculi uero color humorẽ unde gignitur ĩdicat ſolutio ab ĩ formatio
ne & particularũ præparatione.
Cur calculus ex caliditate denſeſcit calidi ſiquidem ſunt pueri:ſimile in ſenibus.nõ enim dederi 113
mus eis talem frigiditatem cuiuſmodi in cryſtalo eſt & niue.extinctio ſiquidem eſt renium ex
trema frigiditas.nõ enĩ utimur cõtrariis ad diſſolutionẽ denſitatis ſed ſimilibus calidis ĩ quã
uelut petroſelino fœniculo:& ſimilibus dicendum quod in magno æſtu:& torrore calculum
arenulas atteri contingit:ſicut & in torrides teſtis & tegulis arena conficitur ut conſequatur
ita facile exiguos emingi calculos una cum arenulis .accidit aliquando & frigida potione cal
culos emigi renibus cõfirmatis & obfirmatis uiribus ipſos egerendi ui emingẽtibus præterea
& immenſã exeſtuationem reniũ a frigido extinctam calculos denſandi cauſam eſſe
Cur in renibus & ueſica hulcera curatu difficilia ſũt? quoniã urina cum acris ſit opportunam 114
adhibitam ablutionem retundit:& ab adiumentis eiicit:magiſq; quæ in ueſica hulcera incura
bilia ſũt quod ibidem urina permaneat in renibus autem tranſmeet.

115 ❡Cur in balnei ingreſſu calida aq̄ ꝑmota nobis uidet̄ calidior:& corpus noſtrū ꝓpemodū exu ere.quod ſubeūtib⁹ nobis admiſſa quidē aqua interagēdū patit̄ hoc eſt corpus noſtrū calefaci ens a nobis aliquaten⁹ frigefiat:nec utiq3 nos fugit ut in oī ortu & īteritu agentia oīno etiā patiant̄ cū igitur aliqtenus frigefacta nihil fere calefaciat:non dubiū qn ea aſſuefacti calidū nō āplius ſentiam⁹ quēddmodū primo:qđ a nobis prior eius īmoderata caliditas exempta ſit. cum igitur calidā aquam mouētes & illā quidē cuti admouentes moueamus:nec nou altera porro aq̄ aduenerit cōtermina ob cutē neutiquā agens & patiens ſed ſuā caliditatis īmoderan tiā ſeruās:iure nobis calida & exurēs uidetur tātiſp quoad ipſū qđ perfectuꝫ eſt patiat̄:& ſuā excuſſerit caliditatē ſicut & pus:id uero per ſucceſſionem facere poſſibile eſt.q̄diu enī calidā aquā mouemus tādiu ſemp ſuccedēs nobis re ipſa uidet̄ calida.& ob hoc ī erudita multitudo natura docente cū uult corpus per īmiſſionem magis calefieri:quādiu uoluerit calidā cōtinue aquam mouet.

116 Quā obcauſā ſi oē motū ſe calidius fit:& ꝑſertī in calido aere:& loco aer tñ ī uentilādo motus tactu frigidior nobis uidetur idq3 ꝑcipue in æſtate cū ex ſolis caliditate magis igneſcit:ut id quodāmodo cōtrariū ei qđ ꝑdictum eſt eſſe uideatur:aq̄ ſiqdem calida agitata adhuc uidetur calidior calidus aūt aer frigidior nobis uideat̄ motus:ac uentilatus?dicendum igitur qđ ſemp id quod plus aliq̄ ī qualitate:aut ui eſt uincit & excellit idipm qđ minus eſt.repatitur enī me diocriter ab ipſo quod ualidius eſt. proīde calida aq̄ cū ualde īcaluit:cū ad nr̄m admota eſt cor pus & ſi calefiat corpus refrigeſcit tñ aqua: nec quā habuit cōſeruat ſibi q̄litatē:proīde qui nos ābit & circūdat in æſtate aer cū mediocriter calidus ſit ut ad calidæ aquæ cōperationē cor poribus aduenīens iā ex calida cicūfuſiōe aliquatenus inflāmantis calefit.atq3 ita nos calefa cit.quod ex lino ueſtes efficiunt ſiquidem cum primo frigide fuerit a nobis calefactæ ita nos recalefaciūt.non dubium igitur qn ut in uentilatione tranſmotus a corporibus noſtris q ab ipis calefactus fuerat aer cum alter accedit nondum calefactus frigidus nobis uideatur:idq3 uiciſſim fieri certum eſt.

117 Cur in oculi pupilla facta hulcera & abolita:alba uidentur quæ uero extra pupillam in ipa nigri tia neq̄quā?dicendum ꝙ per pupillam ſolam uidendi exit ſpiritus maxime perſpicuus:atq3 lumi noſus.excicatricis itaq3 albuginibus cornuoſæ tuicæ ſpiramenta denſantis non amplius uiden di erumpit ſpiritus.ſed reliquus coactus ſua pluralitate reſplendens ipſam cicatricē albam de mōſtrat.uidendi quidē ſpūs propter denſitatē non exit:& nequidē uidet.

118 Cur paleæ & calidam cōſeruant aquam : & niuem cum frigida ſit hoc eſt qualitates habent cō trarias.dicendum palearum naturam abſq3 manifeſta eſſe qualitate quamobrē & qualitatū ex pertes aliqui ipſas uocant.Cum ergo ſingularis potius ſint remperamenti citius pariter tranſ mutantur quibus fuerint copulare:illorum temperamētum ſibi aſciſcētes:a calidi igitur acceſ ſu calefiunt : recalefaciuntq3 ac fouent : atq3 conſeruant itidem & a niue frigefactæ ipſam re frigerant ac eius frigiditatem cuſtodiunt.ſicut etiam cæra & oleum cum inſignis ſint tempera menti & qualitatis expertia in qualitate commutātur:cum iis quibuſcum āmiſcentur quod illorum ſibi aſciſcaint temperamentum.

119 Cur in hyeme ceſſante pluuia aſtra ſplēdidiora nobis uideantur?quod a uētis & pluuiis qui nos ambit aer.& qui in ſublimi omnis amotu tenuatus & perinde ut purgatus dici poſſit:ui ſua purgatiorem aſtorum exhibet corporum acceptionem penetrationēq3 facilē ac plurimam id uero uel ex eo liquet quod in defecatas ac perſpicuas aquas deſcēdentes longe ſpxendidius:ac magis perſpicue iacentia uident corpora quæ in cœnoſis & materioſis nequaq̄ uederi.aut ad modum hebeti uiſu ac uix cerni poſſūt.

120 Cur ſæpenumero inter mingendum exhorreſcimus?quoniam bilis acuta confluens & lancinās ueſicam irritat : & totum corpus concutit ad unum affecte particulæ impulſum inui quoq3 egeſtiua mediocriter eiiciēda etiam prædictum horrorem bilis facit hoc autem pueri in pri mis afficiuntur quandoquidē propter edacitatē ſunt redundantiores.

121 Cur noctu magis dolores intēduntur?quoniam anima per ſeſe ocioſa:neque uiſu:neque auditu neque guſtu:neque reliquis exercita ſenſibus: extorſuſque diſtracta actionibus longe a corpo ralibus langoribus preuenitur:qui tactui obnoxii ſunt exiguæ enim noctu animales fiunt ex ercitationes.anhelatio inquam:& ratiocinatio. quod autem extrinſecus a ſuis diſtracta ex erci tiis anima minus a corporis langoribus præueniatur:uel ex eo liquet:quod affectus & morbi & reliquæ circunſtantiæ amicorum conſuetudine:& colloquio ſedantur:& ab ægrotantibus familiarium conſolationibus auferuntur inſpice ſane naturam ut ſe erga ſua exercitia īterdiu um minus exerceat:erga ciborum inquam concoctiones humorum tranſmutationes

❡Cur ī bal nei īgreſſu. Macrobi us: Cur qui in aquā deſcē dit calidam ſi ſe nō mo uerit min⁹ uritur ſed ſi agitatu ſuo aquā moue rit maiorē ſentit calo rem:& toti ens aq̄ urit āplius quo tiens nou⁹ ei motus ac ceſſerit : & diſſarius ca lida inquit noſtro cor pori mox ꝓ bet tactum ſui manſue tiorem uel quia cuti aſ ſueuit : uel quia frigus accepit ano bis: motus uero aquā nouam cor pori appli cat & ceſſā te aſſuetu dine de q̄ paulo ante diximus ꝓ nouitas au get ſenſum caloris nec eadem rō ī aquæ & ae ris calore il la enim cor poris ſolidi oris eſt & craſſa mate ries cū mo uetur inte gra ui ſuā ſupficiē cui admouet̄ ī uadit : aer

ſanguinis emiſſiones : reiectiones : nutricationes : productiones. ſimilitudines & id genus alia anima uero erga ſua ſe magis exercet officiat quinque ſenſus & mēbrorum motus & circumuiſionem:& ſermocinationem & memoriam noctu autem econtrario magis quidem natura proficit.anima uero minus.

ALEXANDRI APHRODISEI PROBLEMATON SFCTIO QVINTA PER GEORGIVM VALLAM TRADVCTA.

CVr pulmone uitiato languēres ideſt pipneumonici ſōniculoſi ſunt qm̄ id mēbrū largā nactū humiditatē acquiſiticiā accipit caliditatē unde ſemper in motu eſt.generantur ergo uapores qui ſua leuitate caluariā compræhendūt inde ad cerebrū penetrātes prima in compactam excipiunt eſſentiam.qđ etiā ſignificatur in lauacris & caquobis obtectis Caliditatem reſoluut & frigeſiunt pariter membriſ naturam trāſmutantes:& perinde duplicatū frigus principale aggrauat & langorē generar.

Cur q radicitus uuā ſubſecuerūt tabidi euadūt? qm̄ qui p os ſufflatus eſt aer incedit & tranſmutat exhauſta eiusi moderata frigiditate:quod repaguli:ac ueſtibuli una gerat effigiē:qua ſublata aer īmutatus dehorſum fertur:& pulmoni adhæret frigefacit igit ſanguinē in uaſis coagulans:& cito immobilē pulmonē efficii:quo ad mouēdum ſe coacto uaſa cōfringuntur & ortum ſuggerit affectioni.proprie igitur gargareon appellatur a ſonitu confiicto uocabulo:ſicut ſibilus:& tintinabulum cionis autem tum morbus appellarur cum a fluxu ultra iuſtū modū deductus eſt:& una cum inflāmata uuæ acini formam aſſumit choanen autem quidam nominarunt.quod ſuperne lata ſit:inferne autem anguſta in ſcalpri modum. 2

Cur pulmone uitiato male rubeſcunt languentinum? quoniam ſanguineus humor toſtus ī pulmone uaporem generat ſanguini conſimilem ſemper enim factum ſimilitudinem facientis gerit adigit itaq; malis ob leuitatē inſidere:ſed cutis tenuitate ſicut per uitrū formoſū uideri facit. 3

Cur p hiemem cū ſimus intus calidiores:ut in aphoriſmis oſtēdit hipocrates pituita generatur quod plurimis aſſumptis cibis ob ſtomachi robur eos uenter nequeat concoquere multitudine igitur tanquā extincta inſita caliditate frigeſcit ac pituitā gignit:deficiētēq; ac mancā actione cōſtituendo a pituita ſanguis occupatur. 4

Cur in ægypto quæ calidiſſima eſt frigidū naſcitur uinū.in ſchytia uero quæ frigidiſſima calidum/omne profecto uinum calidū eſt: ſed iuxta temperamenti ſubiectionem:idq; magis & minus in contraria nomen aſſequitur.iure igitur frigidus eſt ut aliis comparatum.immoderatæ enim æſtatis caliditate/terræ eſſentiā relaxāte/ īgens ipſius calidum abſumitur:& perinde debile redditur uinum/at ī ſcythia quippe quæ gelida eſt cōcluſo intra terram calido/ualidum & calidum uinum efficitur:quod etiam æthiopibus euenit nā cum æſtuoſiſſima incolāt loca:timidi ſūt effœminati & nigri.ſcythæ uero que ī gelidiſſima ſūt regione:albi ſunt & animoſi/quod autem in ſupficie calidum præ ſe ferant æthiopes:cutis oſtēdit nigritia. Gallis autem in principiis ipſis calidū erigitur in corde & iecore:atq; ītus nidiculatur ut ex albo colore licet ītueri. 5

Cur in æſtate frigida ſunt holera:& poma cuiuſmodi ſunt pepones:& cucurbitæ:& cucumeres./ſin hieme uero calidæ braſſicæ: raphani:rapæ: ſtaphylini quoniam ſolis reuolutio poli circulū uoluens ſitus alterat.ſiquidem in æſtate ſuperiorem tenuit zonam : ut diei indicat longitudo. fouentur ergo quæ ſupra terram ſunt & frigeſiunt ſtirpes.at in hieme ſub hmiſperio diſcurrens terræ profunda fouens:ſtirpes reddit calidiores. 6

Cur ex cauſo pulmonis langor:quæ peripneumonia appellatur: experipneumonia uero cauſus non naſcitur? quod cauſus ex flaua bile fere oriatur hæc enim ex cūctis uaſis in latum defert uentrem:adducitq; quicquid illi incurrerit.natura igitur experitur multiplciter humorem expurgare ſecundū enim loca ortum definit ſi eſſentia huiuſmodi tenuis fuerit & uis ualida: & tēporis calidi oblata fuerit occaſio per ſudores morbi effectrix cauſa educitur.ſin autem cōtrarium per uentrem educitur:aut ut plurimum euomitur.enimuero poſitum uiciuum eſt & caſus cōſuetus.porro humor in pulmonis gurguliones adactus eleuatuſq; & eius parjtis complendo eſſentiam:morbū gignit.ex peripneumonia autem cauſus neutiq̄ naſcitur.quoniā præuenitur ut humor extinguatur & exuratur in cinerm ante quā huiuſmodi gignatur affectio. 7

Cur hippcrates in febribus cibum fugiēs inediamq; comprobans in acceſſione tamen pleureſi ac peripneumonia laborantium in acceſſione inquam ipſa cibum ſuadet exhiberi . ait enim 8

Cur in ægypto. Macrobius.

Cur ī ægypto quæ regionū aliarum calidiſſima eſt uinum nō calida ſed pene dixerim frigida uirtute naſcatur.ad hoc diſſarius uiſu tibi albine cōpertū eſt aquas q̄ uel de altis puteis uel de fontib⁹ hauriuntur fumare hyeme æſtate frigeſcere : qđ fit non alia de cauſa niſi qđ aere q nobis circūfuſus eſt propter tpis rationē calente frigus in terraꝝ ima demergit : & aqs īficit q̄rū in imo eſt ſcaturigo & cōtra cū hiemem aer preſert calor in iteriora d̄mergens aqs in imo naſcētib⁹ dat uaporē.qđ ergo ubiq; alternat uarietate tēporis hoc in ægypto ſp eſt cui⁹ aer ſpē in calo

ubi deptiſana:quod niſi tabes impellat:ea non debeat exhiberi:quod autẽ non debeat morbi
oſtendit initium?quoniã in aliis quidem morbis humores natura concoquit:in aliis aũt etiam
cauſas per urinas & per egeſtiones perſequitur.proinde cibum in his aſſumere non conuenit
ne morbi cauſas reliquẽdo intercoquẽdum cibum ĩ moretur.oportet igitur naturã cum mor
bo dumtaxat obluctari.at in pleuerticis natura ſucum quidem cõcoquit:anima uero extremã
quæ in uſum uenit eſſentiam exinanit.hic uero ui ſua pectus corripiens:quod mœſtitiã affert
educit alioqui irationalis quidem natura ex inutilibus cibũ ſibi idoneum quo fruatur compa
rat.aĩ alia autẽ ĩſtrumenta quæ ſub ſenſum cadũt pernitioſũ expellũt : & utilẽ aucupãtur.iure
igitur nutrire oportet:quo muſculis cõfirmatis ad ſuccumbẽti ferẽdas ĩſurgamus ſuppetias.

Cur tertiana quidem ex calido humore progenita pertundentẽq; ac perſequẽtem habens bilẽ
uno prætermiſſo die exurgit.quottidiana uero quæ grauitati ac frigiditati cõiunctam habet
pituita quotidie quartana aũt uno atq; altero die medio?quod tertiana quidẽ exiguum habẽs
quod humorem efficiat repente dimoueatur aut per ſudores:aut per uomitus:& cauſa exinani
ta atq; exhauſta conſiſtat.quæ paroxyſmi ſunt manent in ſecũdum motum efficientia qualita
tem da uero uberem materiam tum neutiquã deficientem uidebis paroxyſmũ.at quotidiane
ſuffecta materia:& craſſitudo & humiditas paroxyſmũ prolixum facit.quod autẽ ex cauſe mul
titudine morbus longius producatur motus ualidittate ſynochus oſtendit. qui a ſanguine fa
ctus huberẽ habens materiam nullum uſquã fert interuallum quotidiana uero anceps quan
tum humoris quantitate fuerit imminuta :quod ſub ſenſum cadit:oſtendit interuallum. mul
to aũt longius tertiana exhumore eam procreãte facta & calorem ipſũ habens:& partiũ tenui
um diſtulit interuallũ multo ſed enĩ longiſſime quartana excendit intercapedinem.atq; rediti
onem.quatenus enĩ ſubtracta fuerit materia:eatenus paroxyſmi motus ſubtrahetur:& peride
hæc ipſa diminuiẽ ad quintanã:& ſeptimanã & nonanã.inſpice ſane quã ſanguis quidẽ nutri
ens corpus quantitate abundet.deinde pituita.quin & aliquando hæc infame nutrit.ex inde
ut flaua bilis cõminuitur:ut pote neutiquã nutriens & acuta:longe autem magis bilis atra di
minuitur:utpote naturæ infeſta.membrorũ ſiquidem eſt abſumptrix.itaq; ſi triũ aliorũ humo
rũ fiat augmentũ id cacochymian ideſt humorũ uiciationem uocant. ſinautem inſua qualita
te quatuor iuxta proportionẽ perſtiterint plethora nominãt qd a plenitudine nomẽ adepta eſt

Cur luxata maxilla ei non exhibemus adiumenta ſed alteri?quoniam cum duo ſint muſculi in
diuerſum inter ſe inuicẽ protenũ ad ſinglas maxillas uno motum faciente ſi eorũ alterum
luxati contingat.uerbi cauſa dexter ſit luxatus tum ſiniſter ſuam & ualidã uim habet ad ſe ig i
tur attrahit imbecillum ac ſpectatur qui ſauus eſt ut languens:& languens ut ſanus.& pars q
dem incolumis contrahitur imbecilla aũt ſuperſtes eſt quod ſane & inſtrabis accidit oculis
luminibus contractis quod ſi ad magnam genam pupille fuerit nutatio exigue rei paralyſis
intelligatur.fueritq; hæc tibi regula ut luxatis muſculis nõ quod uiſui uẽdiatur accipiendum
ſed diiudicandum quod non appareat.

Cur ex ceſpitatione uarix gignitur.quoduis animalis fine tenus per neruos extendatur fertur ita
que uis prouiſoria: & inceſſus cauſa derfectoria:eadem porro per tranſmutationẽ:& alteratio
nem neruorũ agitur per totũ quidẽ crus.ſed nihil perficit quandoquidẽ non inuenit affectũ
ad uaricem uero ſecedens cum locũ capacẽ:atq; idoneũ cõpererit ibi inſedit:ac propius ad ade
nen accedens eius uitiat eſſentiam:& ad tumorem qui contta naturam eſt trahit.ſunt aũt ad
enes per exigua corpora:globoſa laxa:magnas iter uenas acq; artertias iſtar cuneorũ ne adhe
rendo uaſa utpote humida contabeſcant ſanguinis abundantia: ex hac igitur humiditate nutri
untur:qui inflammati uarices procreant obdurati uero tonſillas.

Cur in caluis caluaria quidem tenuatur tempora uero denſeſcunt. quod ut plurimũ in ſublime
eleuata quippe quæ humiditatis expertia ſunt capillo fometum nõ ſuggerũt Inferiores aũt par
tes eum qui ex cibis ſurſũ euaporat excipientes.Capillos gignũt cui rei aſtipulantur:quæ in
terra gigni contingit que enim editiora ſunt loca:utpote ſaxoſa infœcũda ſunt:neq; fœtus
ferunt:quæ uero deiecta humiliaq; ſunt ac humectiora cõtrariũ ferunt.

Cur ex quatuor facti elementis.hoc eſt igni:aere:aqua:terra tria habemus quæ ea complectũtur
humida ſolida: ſpũs.quod ut quidam putant ignis eſſentia tenuibus.Conſtans partibus conſi
ſtendo aeris naturã induit.ignis enim reſolutus in aerem decedit : & aer ui coact⁹ atq; coadu
natus ignem gignit : ut in lapidũ attricione colliſioneq; aer trãſmutatur ſũt etiam qui dicant
ipſum actu ſimul adeſſe

Cur in apoſtematum doloribus præcedit rigor & ſubinde febris quod in doloribus afflictata
natura intus excruciatur ab extrario concuſſa.frigefacta igitur ſuperficies ſanguinis uaſa cõ

re frigus.n.
ima petens
uiein radici
bus inuol
uitur & ta
lem dat qli
tatẽ ſucco ĩ
de naſcenti
ideo regio
nis calide
uiua calore
caruerũt.
Staphilinus
paſtinata ẽ
erratica &
agreſtis:co
lumella de
hortis læte
tur; mollẽ
q; ſinũ ſta
philinus ĩ
umbret Pli
nius ex iis
paſtinacæ
unũ genus
agreſte ſpõ
te pronenit
ſtaphilinos
græce dici
tur alteq;ſe
ritur radice
uel ſemine
primo uere
uel autũno
diaſcorides
ait carotã
uocari.
¶ Cur ex
cauſo pnl.
Corneli⁹
celſiis.
Febrẽ autẽ
ardẽtẽ quã
græci cau
ſodem uo
cant ſubit⁹
horror exo
luit.

obtemperantia uero ſubmittentiaq; atq; cedētia propter eſſentiæ mollitiem oppugnanti ac
ob nitenti ſe ſubmittentia: ac obtemperantia cōploſionem:accolliſionē tegunt & auerſantur
idē etiā hominibus euenit & ſtirpibus ac ianimatis corporibus.

23 Cur eunuchi lōgi & incurui? quod humiditatis multitudinē habentes in corpore affluunt:potē
tiæ autem imbecillitate id non ferens carniū multitudo uehiculares ſubuertit particulas;quod
etiam ædificiis accidit : cum quiſpiam non cum proportione fundamentorū magnitudinem
cōplēxus eſt:domus celeriter collabitur.eodem modo eſt uidere & in eunuchis.natura ſiquidē
non eam tribuit magnitudinem:ſed ars ablatione abſumentis calidi craſſitudinem induxit.

24 Cur extrema nobis in primis rhigent? quoniam tenuia:& neruoſa:& exigui admodū ſanguinis
ſunt:& ob hoc frigida.

25 Cur in metu:aut horore capilli eriguntur? quod affectus iuxta frigiditatē habēt.atqui frigiditas
cutis ſpiramenta dēſat.ꝓinde capillus circū aſtricta ſuperficie erigitur.

26 Cur melancholici quæ nature ſunt opera conſeruant cōcoquentes.& ſanguinem per uenas dimit
tentes;animæ uero nequaquā? quod aduerſus ſapiendi inſtrumentum affectū habeant:atq; di
ſtēperamentum:aduerſus cerebrum inquam.

27 Cur iuges morbi facilius remedium admittunt raris? propterea quod crebrius fieri cōſuetū non
tantopere naturam conſternatur:alioqui exigua quoq; euerſio tēperamēti iuges morbos facit
maxima autem que rara.

28 Cur febricitātes quidē magis ſitiunt:Verū non ſament cū autē meliuſcule habent uireſq; reſu
munt magis quidē ſament:ſed minus ſitiunt.quoniā ſitis ab exceſſu febrilis caliditatis gignitur
ſicut quoſdam ſanos uinū multū:& meracū bibentes ſitis conſequitur:ſitis enī naſcitur ex mul
ta caliditate ut dictū eſt aut ex multa ariditate humida depaſcente uelut in ieiunantibus ne
ſane ſament quando multa in ſtomacho iacet humiditas ex morboſis humoribus excitata
Conualeſcentes autē ſament propter multā humorū exinantionem a febri abſumptorū nec
ſitiunt quod ipſorū frigeſiat corpus caliditatis febrilis abſentia.

29 Cur inter moriēdū pediculi abeūt ex eis in quibus affuerant locis? quod fomēto & nutrimēto
egeant quod e ſāguine manat.id autē tum:& frigeſcit:& abſumitur alium itaq; modum quæ
rentes priori ſimilem excedunt.

30 Cur iugulata animalia pedibus iugiter calcitrant ideo inquā magis plagæ dolore conſternan
tur quam quod rapiantur.

31 Cur in quibuſdam animalibus caudæ magis motantur poſt ſectionem : quā reliquū corpus ſe
ctum? quod cum carnibus ſint anguſtorū ſpiramentorū plus naturalē caliditatē cuſtodiant
atqui cauda mouendi:ac ſentiendi uim habet. quamobrē poſtquam quieuerit adhuc moue
tur:ſi modo a quo q̄ poſt quā querit attingatur.

32 Cur in purgationibus cū trabes appoſite poſſunt enumerari ſatis purgati uederi debent quod
a principio purgatorium quidem humores mouens in aluo:ac attrahens:cerebrū euaporatib⁹
compleuerit inde ſpiritus ad uidendum ac ſapiendum accommodatus cum purus non ſit tra
bes inæquales uidet qui poſt exinanitionem purgatus oculo ſeſe exhibet ut ueta intueatur
& iam prudenti ut recte diſcernat.

33 Cur ex puſulētis & tabidis multitudo erūpit pediculoꝝ qm̄ pus corrūpit humida: & putreſa
cit.quæ uero naturæ calidæ ſūt hæc procreant animalia ſicut ī luto aut in ſtercore:uer mes &
in inteſtinorum ſuperfluitatibus lumbrici procreantur.

34 Cur magis dolēmus in teſtibus percuſſi? quod colei plurimū ſub ſenſū cadant? præterea natura
quoq; pudendis ſuam præbuit uoluptatem coitus cauſa:neruoſa enim pars eſt atqui plurima
uoluptas a multo gignitur ſenſu teſticuli igitur cognatione.& affinitate uoluptaria affecti mul
ti ſenſus ipſi quoq; particeps ſunt.ubi ſēſus inquam multus ibi ingens oritur uoluptas:ubi
porro ingens uoluptas:illic etiā ingens dolor maximo ſiquidem bono.maximum ut plurimū
opponitur malum:& minori minus eorū porro quæ afficiuntur trinus eſt modus.aut enim co
gnatione:ut cerebrum & os uentris neruorū complurimorū concurſu:aut loci affinitate atq;
uicinate:ut cor ſtomacho cum ab acutis lancinantur humoribus.& ipſū cor pariter leniēdo
cardiogmon ſiue cordis lancinationē ad expulſionē ægra afferētiū aut ꝓpter imbecillitatē:&
p icesſū ueluti ī ceſpitatione digiti pedis uarix a currente enim natura ad id quod dolorem
exuſcitat cum ſanguine implentur huius uarieis adenes.Tertio eſt parilis uitæ affectio ſuper
funere ac morticinio nāq; pariter afficiuntur:& bariter dolent cognati.& uicini.aut trāſeundo
audientes:aut interrohantes affectū animæ aliqui admittut imbecillitatis cauſa euaditq; ita
primo quēadmodū ī ſuo cuiuſq; fuerit affectu:ſecūdo autē paritatis affectū : tertio ſane min⁹

Cur abraſio in ophthalmia ideſt oculorum morbo utilis:quoniam reſpirans caput per ſpiramē 35
ta ſuperfluitates diſtrahit & grauedinem.
Cur ex tenebris in lucem confeſtim tranſeuntes uidere non poſſumus:& ne quidem ex lumine 36
in tenebras? aut quod tenebræ cum craſſe ſint:ac frigide denſent & uidendi ſpiritū perturbent
lumen porro cum lucidum ſit:& candidum:& calidum ipſum diſtrahit:ac diſpergit diu quidē
poſt factam conſuetudinē & perinde extrarium nequit intueri:aut quod a contrario ad cōtra-
rium repente trenſlati e ueſtigio ſimiliter intueri aſſueſcamus.
Cur in rationis expertibus febres & oculti morbi difficilius curantur : & magis periculoſi ſunt 37
q̄ in hominibus? nempe quod naturā habent & ſenſibilem uim intus in corpore demerſam: &
non ex rationali anima comprehēſam extrinſecus ſicut in hominibus habet iure igitur ſenſus
dolorem multum amplectitur:naturāq; demergit cunctaſq; ipſorū uires:alioqui uelut difficil
lime affecta maioribus de cauſis magis afficiuntur quā ab euentis.
Cur inter pluendum bulæ ex aqua excitatæ ingentem plauiam fore indicant : quoniam multa 38
aqua & multa euapotatio:multi ſpiritus:& craſſi eſt procreatrix qui aquam ſubiens undiq; ſe
attollens:& intumens ſufflationem efficit:ſicut in tibia nobis licet intueri ubi ſpiritu impleta
eſt.omne quoq; humidum inter feruendum ſpiritatur.globoſum fit ſi quidem globoſum eſt
elementum aqua:ſicut & cætera elementa.hoc autem demonſtrat aqua demiſſa in folia:aut ex
ſublimi delapſa quod rotundæ figuræ ſit:atqui ut pars habet totaq; habebit aqua q̄obrem &
ſimilium partium eſt.
Cur non dolet caput nobis ſectum perinde ac reliquum corpus? quod caro non ſit admodū mu 39
ſculoſa:ut in reliquo corpore.
Cur ex morbo furfuraceas ſquāmas ex pedibus magis emittūt quā ex manibus unde raro? quo 40
niam materia deorſum fertur.& pedes multo longius a corde abſunt & ob hoc cum ſint frigi
diores minus concoquunt ſuperfluitateſq; diſtrahunt.
Cur a tabe & ſcabie &.lippitudine proxime ad eas accedentes capiuntur ab intercute autem & 41
febri & morbo qui attonitos reddit.uocant autem eum apoplexian.minime? quod oculus qui
dem utpote facile paſſibili oculo morbū tranſmittat:tabes autem remittens per reſpirationē
aerem putrefactum per ſani anhelitum morbum quoq; tranſmittit & putredinem pulmoni.
Itidem ſcabies cum in ſuperficie cutis ſit & glutinoſum habeat florem facile tranſmittit.cutē-
q; ſani ſubuertit aliorum ſane morborum aliqui cutem non attingunt: quippe qui introrſum
uerſantur aut florem aliquem non remittunt ſicut intercus & apoplexia . aliqui cum in
ſuperſicie ſint : propter glutinationem : & craſſitudinem : & ariditatem florem nullum re-
mittunt ſicut ea uitiligo quæ leuce nominatur : & elephantia aliqui autem cum intus uer-
ſentur non fluentes : peſtillentem : ac purulentum florem non emittunt cuiuſmodi febrium
aſſuetudines ſunt.
Cur nonnullis inter febres lienes augentur? aut quia multum potant & ſufflantur : eſt ſiqui- 42
dem id membrum patulorum ſpiramentorum : aut cum natura imbecilles ſint fuſas excipi-
unt materias.
Cur ſenes & pueri impenſius iuuenibus calculos gignunt? pueri quidem utpote edaces ſenes 43
uero frigidi & impotes:minuſq; concoquentes redundantias multas cogunt calculorum pro-
creatrices.
Cur titillatio & pruritus pedis uolarum ſomnum cit? quoniam hinc neruorum fines exorinn- 44
tur:per quos mediocris motus ad cerebrum aſcendans animam demulcet : & ad requiem : ac
ſomnum allicit. ſunt qui dicant q̄ plures huc ſuperfluitates deſcendant : quoniam dehor-
ſum feruntur : & propter pedum iugem moram id accedere : porro quod mediocris pruritus
motu ſuperfluitates per neruos ad cerebrum aliquatenus remittat quibus refertum fuerit
ſomnum ciat.
Cur longe crebriores lunares defectus fiunt ſolaribus? quoniam luna quidem in eclipticarum 45
coniunctionum terminos incidit : & in conum ex umbra terræ factum propter ſolis diame-
trum & per lineares anguſtias magis luna propter celerem curſus motum frequentiuſq; di-
ctos caſus incurrit. ſol enim dumtaxat ſub eclipticis coniunctionibus obūbratur lunæ obii-
ce & ipſum inquam luna occultante.at cum ſole ſit magnitudine minor totum ſolis globum
obtegere non poteſt.id ſane ipſa frequentius patitur:quatiunt demum æs & ferrum homines
dæmonas fugantes:quoniam per id tempus cæli luminaria influentias in terram non demit-
tunt bonum afferentes:& pernicioſos dæmonas a nobis arcentes.
Cur ſeptimeſtres infantes uiuunt:octimeſtres uero nequaquā. quod ſeptem numerus perfectus 46

ſit:ut teſtatur pythagoras:& arithmetici: & muſici:octo autem imperfectus.quemadmodum nequidem monſtroſi partus diu uiuunt:quandoquidem eorum ortus naturæ prouidentia nõ ſit.ſed imperfecti ſint propter redundantiam.ac materiæ fluctuationem in aliam formam cõfecti nihil ſiquidem imperfectum:aut tempore:aut in formatione:aut ortu a natura procreatur ideo ne quidem diuturnum eſt.eduntur autem ſptrimeſtres ob ualidiſſimam uim in uulua in formatricẽ:utilem:atq; moderatum ſanguinem competrentem: fœtum celerius explicantẽ qui uero decimeſtres e contrario:quod perfectus ſeptem : & decem a natura ſit numerus : uel ex eo liquet:quod ſeptem ſideribus inferiorem mundum deus ad miniſtret.ſeptimeſtres infantes dentire comperti ſunt ſeptennes immutant:bis ſeptennes pubeſcunt ter ſeptennes uiri euadunt.necnon morbi ſeptenarii numeri proportione adiudicantur : itidem luna ſeptenario numero figuratur.ſeptimanis menſis quoq; conformatur. Septem etiã ſunt uocales.ſimiliter decem numerus iuxta ariſtotelem:atq; philoſophos : quæ ſunt in ortu & interitu compræhẽdit etiam omnis numerus a decem per circuitum gignitur . nam undecim : & duodecim : ac deinceps in decem numeri principium reflectuntur: omniſq; infinito tenus ut numerus a nobis compræhendi poteſt ita habet.tum quoq; iuſtiſſimi uiri dextaras præbebant in tutela rei decem numerum præmittentes.nam res ſuis nunc hominum litteris confirmanturr.

> ❡Septē ét ſunt uocales.
> Apud græcos non apud nos.

47 Cur porrectũ i utranq; manum ouum ualde compreſſum non frangitur: ſinautem in obliquũ uertatur colliditur : quoniam ſolis conuerſis mucronibus manuum uolis adhæreſcit & ſua in parte breuiſſima comprimitur.conuerſum uero in obliquum : & prorſus eius toto cõpræſſo cortice colliſioni obnoxium facile redditur

48 Cur auribus ſonantibus natura dictante omnes immiſſo digito ſuccurrimus : plurimum ſpiramentum mouentes ? quod audiendi diducto ſpiramento diſtrahatur qui in ipſo fuit ſpiritus: qui ſonitum faciebat:ſed aliquatenus a ualido etiam motu attenuatus egeritur.

49 Cur ſiluestres ſtirpes ad modum frondoſæ:& ualide ſunt ? quod ex ipſa ui naturali ſignantur atq; conſumentur : non autem arte aut agricolatione & ne quidem aquæ multitudine : aut humoris hubertate pubeſcunt:prout domeſticæ quas aliquis editus effœminat & coaleſcunt aut ueluti quidam aiuunt : quod ſilueſtrium quidem terra perinde ac mater eſt : domeſticarum uero nouerca:

50 Cur fœmiuis in ueſica calculi ſero gignuntur?quod ueſicæ collum magis amplum maribus habebant : ut mingendo eiiciant quod ſuperfluum ſit.

51 Cur muſculorrm oblique ſectiones medicatu difficiliores & rectis ſunt informiores?quod ineſquas:uillos uocãt:neruoſæ multæ ſecentur:ſiquidẽ natura ueruũ omnifariã in multos extẽdẽs uillos in rectos : attexuit ita carnem:ſicut ſubtegmen ſtamini.& muſculũ animali figura fecit conſimilẽ:ipſũq; porro in unum cogendo fecit reciprocũ ei correſpõdẽtem neruum nominatũ tenontã:quem ad terminũ procreauit iuxta articulos mouentium particularũ.ſed quoniã nõ poterat.molle duro ſtatim:ac ſine medio copulari:quãdoqdem cõtraria ſunt:per oſſa ac medullas progenuit neruoſã quandã particulã:quæ coniũctio nũcupatur:in qua tenõtis finem cõiũxit unde a cõiũgẽdo ſyndeſmos ideſt cõiũctio eſt appellata.ubi aũt opus erat ingentem & ualidã trahere particulã:uelut crus illic teretẽ ac globoſũ affixit muſculũ:quo uim ad mouendũ multã ipſe admitteret ubi uero exiguã & imbecillã:ut palpebrã:aut epiglotida illic muſculum quaſi cartilaginoſũ cõpareuit quod ui mouẽdi multa nõ egeat: & pinde iuxta ꝓportionẽ mobili particulæ muſculus quoq; gignitur.

52 Cur aliqui faſcinant & præſertim pueros quod multo facillime excipiant affectum:& naturæ conuerſionem:id uero eſt huiuſmodi factum. quidã ex multa animæ uitioſitate naturam habentes bonos in ſectari immenſa uitioſitatis inuidia:ita incitantur ut uirulentus aliquis:ac tabefaciens radius ab ipſorum pupila erumpat:qui ſi ex oculis cuiquam aliquid inuidentis in quemquam exierit eius animam:ac naturam in malum temperamentum ſubuertit:& humores in putredinem:& in morbum adducit eorum corpora.inde etiam multi purgati cuſtodiuntur:& deuitant morticinia inſpicere. uidendi ſiquidem radii ad morticinia abeuntes per refractionem referunt inquinationem quandam ob oculos ad animam:ac naturam pueri igitur:quod facilis ſint nature ad afficiendum ſtatim capiuntur

53 Cur aliquibus ualde tuſſientibus:aut uomentibus lumina in ſtellarrum faciem præ oculis eorum elucent.quoniam ualida itus colliſio pectoris:& ſtomachi humida ſurſũ uerſus protrudit cum ſpiritibus:quæ per oculos tranſeuntia uidendi:perturbant ſpiritum:qui extrorſus re ipſa reddit imaginem. quod ſi late euaporatio diffundatur longa uident.ſin rubidum in auri modum fulgentia.quod ſi a pituita fumoſum prorſus albicantium:figura & colore ap

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

patentia. uident.Cæterum in phreneticis :ex ipſo cerebro in uidendi ſpiritum uapores pene
trant:qui ſuffuſione inflamati eadem intuentur.

Cur aquæ potores uiſu ſunt acutiores? quoniam multum uinum ſpiritalibus fumis uidẽdi ſpi- 54
ritum perturbet idem in cæteris euenitſenſibus.

Cur qui cæſis oculis ſunt in lippitudinibus magis dolent:nec ferre obſtipationem poſſunt? quo 55
niam cryſtalinoſum humidum:& oculorum humectationes foras erũpunt : & ob facilem affe
ctum etiã longe magis ſub ſenſum cadunt.at qui nigris ſunt oculis ob contrariũ minꝰ ſentiũt:

Cur qui utcunq̧ uomunt ut plurimum pituitam exhauriunt:qui in penſius bilem: deinde etiã 56
ſanguinem? quod ualida utentes conuulſione quæ intus penitus inſederunt exhariunt pituita
certe cum craſſa ſit informis eſt.& exigua irritatio ipſam ad uomitũ mouet ſi autem bile re-
dundauerit uentris amplitudine celerius pituita exhauritur nam qui in uenis ſunt ſucci huiuſ
modi in purgationibus hanc faciunt exinanitionem natura ſiquidem ipſa præuidens quod in
perniciosis humoribus purgatione corpus indigeret : uenarum terminos in alui latitudinem
demittit abſoluiq̧ uoluit ueluti in uuluam euaporantem purgationem:& in podicem : & na-
ſum per eum qui ex morbis naſcitur hauſtum ora naturaliter deſeruientia claudit i omne tẽ-
pus tranti ſper quoad opportunitas ad uocarit in acutarum igitur febrium ocupatione a ui ex
pulſoria ſponte diducta mouent in magnas uenas : & arterias humorem immitentia : aut per
uentrem:ant per os. exhibitis autem purgatoris ui redamplificata purgatorio ad trahendum
cedunt nam cum ipſo piper quidem calidum ſit & ſcamonia : & ſi quid fere tale:quod natura
calidum ſit meatus aperiũt ac ſiquid aliud ſpecie calidum eſt in ipſo ſpeciatim & naturaliter
unum quoq̧ demum trahit ſuccum ſuum ut iam dictum.ſanguis autem utpote ipſius naturæ
ſuus ab ipſa natura retentus per uim attractus poſtremo exhauritͬ in extremis purgationibꝰ.

Cur ſarcinas minus oneroſe in ſiniſtris ferimus cum ſint dextris imbecilliores? quod magis 57
dextra ut pote ualidiora : a ſiniſtris ſuccurrunt :& aliquatenus onus leuant pariter aggrauata:
at læua utpote imbecilla id facere non poſſunt:

❡ Cur ſiphonẽ ſuggentes. Horũ uaſorũ meminit etiã heronde ſpiritalibus.

❡Cur ſiphonem ſuggentes uinum aut aliud quiduis humidum euocamus quod inquam non 58
labiorum ſuccus humidum euocet : ſed inanis uis ſiphonis enim ſpiramentum aere tenuium
partium corpore imbutum fuit.& quoniam impoſſibile corpora duo eſſe ſimul eodem tẽpo-
re & eodem modo humorem inquam & ſpiritum. & nequidem locus & regio ulla & corpore
inanis omnis ſiquidem regio:aut ſolidum ambit : aut humidum: aut flatum : neceſſe fuit per
ſuctum aeris a ſiphone euocati conſequi humorem inanis minitatione hoc idem ſcito igitur
factum:& in fiſtula : iniecta ſiquidem in ipſam lana cum ſpiritu pariter educit atq̧ ita porro
inanis minitatione una humor euocatur : idem patiuniur ob torta uaſa quæ medicinalia di-
cuntur necnon cucurbitula hoc attrahit modo.nam iniectus ignis diffundit qui in ipſo eſt ae-
rem:eum arttenuans:& inde exhaurit: atq̧ ita poſtea iniecta corpori:& igne extincto : & ina-
ni loco permanente ſanguinem hanc attrahere neceſſe eſt inanis minitatione : & omnino cun
cta attrahentia hoc eodem pacto ſe ſuggerũt.neq̧ ẽ ꝙ calor ipſe attractor ſit neq̧ oris ſuccus
ueluti fiſtula demonſtrat ob neutrum horum eliciens ut thapſiæ ab uſus: & a ualido imbecil
lum:ac proprietate ut a magnete ferrum:& ſanguis ab articulis.

Cur naturales quidem potentiæ nobis cognate ſunt animales autem ac quiſiticiæ quod na- 59
turales quidem appetitiua inquam:retentiua : diſtributiua:& expulſiua: & ad ipſam uitam ui
uendum reſpiciunt quod neceſſarinm eſt habentes.quæ autem animales : & ſeuſum cadentes:
& motrices ad bene uiuendum ſunt accommodatæ nec earum ulla non nutricando membrũ
adducit corruptionem: ſed non mouendo : ant non uidendo : aut non audiendo neutiqnam
mortem tamen parit.in pectore namq̧ propter ſuffocationis imminentiam perpetuo motus
influxu ſuſcitatur ut ei inoleuiſſe uideatur at naturales potentiæ hunc tenorem habent & nu
merum.hac de cauſa cum enim nutricatio & ſanguis frigidus ſit non fuit poſſibile ipſum nu
tricæ adherere particulæ.oportuit igitur uim eſſe rurſus appetẽtem quoniam omne alteratũ
& tanĩmutatum corpus hoc diu patitur ab alterante & faciente idq̧ non abſq̧ tempore neceſ
ſe fieri ſecundam uim retentiuam ad ſuppetendum alterationi ſanguinem : & quamdiu ſatis
ſit reliqua eſt tertria alteratiua quandoquidem concoquens alteratiua eſt utilem ſanguinem
particulæ accõmodat: ſi ita ſors tulerit neruo: inutilem autem reliquit qui remanens non mo
do iter retegit:& ſpiramenta futuræ ſecunde attractionis ſanguinis ad nutrimentum: ſed per-
manendo intabeſcit : non dubinum igitur quin neceſſario quarta quædam facta ſit uis ex
pulſiua quæ per incertam ſpirationem : & ſenſibilitatem quæque per ſudores ſuperfluum
expellat. Hic igitur eſt tenor & numerus taturalium potentiarum. noſſe autem expedit

ut in nonnullis quidem partibus ſunt quæ uim æqualē habent ut in neruo & uena: & oſſe in quibus particulis actio peculiaris tantum erit. & in quibuſdam ita una eſt educta ut non una dumtaxat propria ſit actio ſed etiam communis iniecta toti corpori ut in aluo & iecore magis diſtributiua extenditur uis & actio in hene:& ſtomacho:& fellis ueſica & renibus præcipua ē appetitiua in cæteris autem ut in ueſica expulſiua eminet in uulua autem retentiua dominatꝛ itidem & in quinque ſenſibus animalia quædam aliis:quædam aliis excellunt:ut in cane quidē uis odora. in aquila oculorum acies acuta: in eo autem qui protogeuſtes appellatur indico inquam animali guſtus ſangacitas: in ſerpentibus porro & quiubſdam auibus tactus ſolertia: in apris uero auditus præſtat ſenſus.

60 Cur quinque dumtaxat ſunt ſenſus:& non plures aut pautiores?quod ad naturam & numerum eorum quæ ſub ſenſum cadunt ſunt ſentiendi inſtrumenta. tactus ſiquidem experitur aſpera & leuia: & dura & mollia quæ inſolidis ſunt qualitates. guſtus dulce & amarum ac ſalſum & hic genus alia quæ in humidis ſunt:& ſiccis.olfactus quod male quodq; bene olet quæ in euaporationibus inueniuntur.auditus ſonituum:& frigorum eſt explorator quæ circa aeris uerſantur colliſionem uiſus colores diiudicat qui in tenuiſſimo & ætheris lucido ſpiritu ſunt collocati.ſolidum ſiquidem effuſum.humidum efficitur.humidum porro uapor: uapor autē aer: aer uero æther & tenuis ſpiritus perinde ac cathena quædam eſt & ſeries quæ a terra cælotenus adoleuit.differunt plane aer & ſpiritus motu & tenuitate.ſiquidē ſpiritus aer eſt motus ſicut iu uentis eſt uideri:motus porro neceſſarium etiam tenuatur.

61 Cur in oſſis corruptione adiacens caro inuenitꝛ ſqualida ſcaturioſa:liuida?qm̄ corruptio oritur a mēbris diſtēperantia: diſtēperantia porro corrumpit:& uim diſtributiuam oſtēdit. ipſa igitꝛ nequit legitimā & ſolidam gignit ac rubicundā carnē ſiquide ſanguis a natura nō trāſmutatꝛ.

62 Cur columna uel aliud pondus in aquam proiectum ſummergitur in aſſeres autem quid uis cōiectum nequaquam ut in nauigium: dicendum quod maximam uim habens aer ob leuitatē: ſubienſq; aſſerum ſpiramenta innatare has facit utcunq; onus habens imdoſſitum columna nanq; aut ferrum cum obſtipata habeat ſpiramenta:& ob hoc quiddam graue ſit.non innatat: quoniam ſpiritum non admittit.ita enim & ī mari demerſi ob hoc certe ſummerguntur.deinde poſt aliquot dies innatant inter putreſcendum enim corpus ex eo ſpiritus generatur qui ſpiramenta repelens: & pulmonis brachia leue ad innatandum corpus efficit: inde etiam ferūt quendam apud mare ſicarium idipſum cognoſcētem itaq; cæde facta cæſorum pulmonē deſecuiſſe atq; excepiſſe deinde in aquam proieciſſe:ne morticinia poſſent innatare:& ob hoc diu latuiſſe:illeſa quoq; oua in aquam proiecta ſummerguntur:quæ autem illiſa:& excuſſa innatant:quæq; in ipſis ſunt humida in aquam diſperſa:quod putrefacta: quod aqoſa:quod ſpumoſa ſpiritibuſq; refertiſſima euaſerint pariter innatant.

63 Cur inhecticis antequam aſſumatur cibus aliquātulū aquæ medici prebent?quo ſolida membra exiccata humectentur:& ad cibi ſolidi excipiendam naturam fiant idonea: ita enim:& ædificātes aqua murum conſpergunt atque ita calcem madefaciunt

64 Cur ī ardentibus febribus qui periodieos ideſt cōpræhēſim & in circulū ægrotāt exhorrēt quod patētibus ſpiramentis calor extrorſus expitet denſatis autem introrſus intro eludatur excendēte igitur extrorſum qui in nobis eſt calore frigus exoritur atqui correptis per frigus corporibus horrores exoriuntur atq; conſiſtunt.

65 Cur frigus infeſtum eſt oſſibus:dentibus:neruis?quod terreſtris cōcretionis ſiut hæc omnia atq frigidū terreſtre eſt frigefacta diſtēperamentū ſubeunt atq; leduntur.

66 Cur in cunctis tranſmutatis genitum deterget gignentis & diſtribuentis colorem?quod tranſmutantes ſunt potentiæ naturales quas natura percalluit inhabitare ſolidis ut ī ſolidis ſint particulis:in neruis inquam:& oſſibus:& uenis:& omentis:& arteriis neq; in humoribus:neq; in ſpiritibus:ut potefluidis: & infirmis.& procliuiter uires depromentibus nam cum omne corpus ex his tribus conſtet.ſolida certe coloris albi ſunt non in iuria igitur iniurina cōcoctio alba eſt:& pus:& lac:& ſæmē.& mucus:lippitudineſq; & lacteū in aluo nutrimētū & id genus alia.ſāguis autem rubet cum qđ ipſum giguit iecur ſit rubrum & ſan e?genitorū quædā oīno cōtra naturā ſunt ut calculus:& lumbrici:& uermes & podagrarū ſpiramēta:& ex pituita ſalſa ipetigines. & uiriligines quæ leucæ dicuntnr.& ſimilia.ex corrupto autem ſucco ortum.habentia ea omnino ſecundum naturam ſunt.ut ſæmen:& lac.& ſanguis:& fœtus:& caro:& huiuſmodi quæ a natura procreantur germina legitima. quædam porro media īter ea ſunt quæ a natura:& quæ contra naturam ſunt:quæ naturæ concoquentis ſuperfluitates dici poſſunt ſputum inquam & ſtercus & urinam:& lachrymæ & collecta iu auribus ſordes: & lippitudines &

ſimilia . egregia uero temperamenta naturales potentias gignuut & animalss ut quidam
putant:aut ipſarum:ut uerius eſt ſunt inſtrumenta.ad inſtrmenti ſiquidem adeptionem uis eti
am ſe exercet.ita enim & neruis in cithara aut uocibus in tibiis exmuſim digeſtis optime ſe
artifex exercebit.male autem digeſtis non ex ſententia ſe exercebit ubi ipſe quidem nihil pati
atur potentia uero artem habens conſeruatam : & non utiq; actu. ita igitur etiam cerebro ſi
ita contigerit eo per diſtemperamentum ſubuerſo anima raionalis nihil ſe exercebit per ſe-
ſe autem immota manet potentia : utcunq; ſit in actione propter id quod immortale in ipſa
eſt.Concinno ergo temperamento inſignita:quam habet uim ad actum recte depromit. actio
nes autem opus ipſum atq; affectum:ueluti calidum & humidum temperamentú iecoris uim
ſanguinariam procreat aut ut putant aliqui cuſtodit ſanguinaria uero uis ſanguinis copiam gi
gnit.ſanguinis autem copia effectum ipſum ſanguinem oſtendit poſſibile autem per reſolutio
né & impedimentú dicere ſi fuerit ſanguis conſeruatur ſanguinis copia ; ſinautem quoq; hæc
ſi uis ſanguinaria.quod ſi ipſa conſeruatur:non dubium quin etiam iecoris temperamentum.
quod ſi bonum temperamentú conſeruatur:temperamentú quoq; elementariú ſuppetet.
Cur acetum in uuluam immiſſum inſeſtum eſt?quod ſit maxime ſub ſenſum cadens uulua ob 67
immenſam in fœminæ excipiédo uoluptatem & quia eſt admodum neruoſa:& quia immode
rate ad fœtutam inhiat acetú igitur acrore ipſam lancinans & carpés offendit: quéadmodum
& thoracem cum omentoſus ; & muſculoſus ſit quidá autem aiunt per quandam contrariam
paſſionem inſeſtum eſſe ea narrantes utpote medicantem aliquando pariendi locum tegere
muliere mercedis gratia acetum cum alia aliqua ſpecie inſtillanté . ob hoc habuit puerperiú
cõuulſum & ualde dolés diſſimulans id auté quod eſt curare inſtillauit quædá rurſus illi loco:
& ipſam habuit conualeſcentem:& id ſuratrix faciens cauſam præbuit impietatis in poſtremis
ſuffocationibus.quidam aliqua bene olentia depromunt uuluæ alia uero putentia naſo ipſam
animatá eſſe rati ut grauiter quidé olentia fugiat:ad bene olentia uero ꝓcurrat: & pinde ſe ad
ſuum locum recipere: at mihi potius uidentur bene olentia cum tenuiú ſint partiú potentiæ:
& calide ſecare: & diſtrahere glutinoſum eius humoris qui eſt in uulua morboſi . grauiter añt
olentia quippe quæ craſſarum ſunt partium potientiæ ſpiramenta obtegere:nec ipſam ſinere
ut excurrat.cæterum comitiali morbo laborantibus prolapſum giguunt grauiter olentia uel-
ut pennæ combuſtæ lapis gagates:bitumen:cornu & omnino lane ſuffimenta: picata exuſta;
lapis thracia aqua quidé exuſt⁹: oleo autem extinctus.delata enim per nares partium craſſitu-
do euaporans craſſum reddit & compeſcit animalem ſpiritum iam craſſitudinem & frigidita-
tem percipienté ineptumq; ad agendú animæ ſpirıtú animalé efficit . corpus igitur ab anima
non euectum ſuoq; honere preſſum atq; conuictum procidit atq; procumbit.
Cur qualitate contraria eadem faciunt paſſionem? pariter namq; frigiditas & caliditas rigorem 68
exuſcitant:id plane ob aliam atq; aliam:cauſam:ac affectionem.fit ſiquidem a flaua bile rigor;
quippe quæ acris eſt a qualancinata & compuncta membra ad egeſtioné ſuſcitantur quod cú
perpetuo ſactum eſt ur hæc quidem fluiter & pungat hæc uero ſuſcitentur per ſucceſſium gi-
gnitur rigor : qui ſit ab immoderato quoq; algore extrariæ naturæ mébrorum tranſmutatio
ne:& continue inſurgentium ad egereddum.quod enim moderatum id membrorum naturæ
amicum eſt,immoderatum porro alienum atq; pernicioſum.itidem & in frigido licet iutueri.
oritur autem primo frigus:deinde horror conſequitur exinde qnod adhuc maius eſt rigor.
Cur uinum cum pane in febre & in debilitate exhibemus uec tamen uini caliditate febrem ex 69
acuimus?quoniá primo quidem paucum præbemus & exile:ut æger mediocri caliditate ſuccé
ſus confeſtim per omnia membra reſiciatur accedente panis potentia: ac ita membra nutri-
cans ipſorum uires exacuit ad morboſi ſucci concoctionem . Item uinum quoq; nutriens ro-
borat.Licet ſane tibi inſpicere hæc duo præ omnibus nutrimentis proprietatem quandam ad
nutricationé & membrorum robur moderate tradita habere ſicur & longe diuinitate quadá
excellentiſſimus Homerus aſtipulatur inquiens.
Et cibus & uinum uires:roburq; miniſtrant.
Comparauit autem cibum uino quod ſolus abſq; uino poſſit nutricare . Vinum autem ſolum
abſq; pane nutricare non poteſt. quod ſi culpa aliqua obuenerit poteſt hoc mendoſa membra
corrigere : & hæc duo . odoris ſui qualitate ſúcta poſſunt roborare tranſmiſſi per naſum ; &
ſtomachum:& pulmonem:& omnino per membra . ſimiliter etiam pomum qualitate ſua in-
corporea roborat.manſum uero ut panis:& eſſentia & qualitate.acetum porro & pulcium de-
ficienté inſtaurant animú id propterea quod ſucci qui in ſtomacho eſt qualitaté ſecent.olfacta
id facit ac roborat acetum:& uitium pápini : & myrtus: & roſæ:& huiuſmodi alia in febribus

olfactu ſucta mentem quoq; poſſunt animare atq; inſtaurare.

70 Cur oleum nulli humori ammiſcetur? quod cum ſit glutinoſum: & craſſarum partium: & concretum: in tenueſq; partes minime ſectile ſicut cætera humida: alteri humido non cedit in perfundendo ac cum aliis remiſcendo. ſane quæ ſibi adhereſcunt per temparamentum coeunt uelut elementoꝝ qualitates: primas ubiq; habentia terемptas qualitates: & alias procreatas quæ rurſus poſſint a natura ſeparari & conſeruari. mulſum auté & oxycraton naturam quidé imitantur: quæ ſenſu quidem per temparamentum eſſe exiſtimata ſunt ſed re ipſa non ſunt & quantum ad naturam attinet in temperie ſubſtantialiter ſunt quéadmodum elementa. alia per appoſitioné ut hydrelæon: alia per mixtioné ut ordea ſiumentis: alia miſcentur per ferruminationem ut lapis lapidi. alia per aſtrictioné & ſimilitudinem ut ſanguis carni: aut medullà oſſi. alia per anfractum: ac cõmiſſura: ut lignum ligno per anfractus quoſdam medios reuinciunť. alia per deuinctionem inter ſe atq; cõplexum ut circus circo alligatur. rebus aút animatis uelut in luctantibus. cit modo hoꝝ nullo corpori aïa cõmiſcetur propter multa quæ adducerétur abſurda. Verum enimuero potius per accõmodationé acheret corpori anima: medio quodá quod amborum naturæ aliquatenus capax eſt: & amicabiliter creatum: & ſapienter editum id utrúq; ammiſcet corpori incorporatum immortale corruptibili: purum impuro: diuinum terreno: ſicut ratio nobis dictat. atq; demõſtrat. in iecore enim concocto ſanguine: ac tranſmutato ab ea quæ ibidem eſt moderata caliditate & humiditate uaporoſus ſpiritus procreatur: qui per cauam uenam penetrans cum ſanguine ad cor: & impenſius caleſcens & attenuatus aeroſus euadit: & rurſus per carotidas arterias remiſſus ad cerebri acceſſum naturæ prouidentia: ibidemq; proprietate quadam naturali ſub cerebri frigiditate inſtitutus immoderatum feruorem eiiciens: ætheri ſimillimus ſpiritus euadit: qui animæ actionem eſt inſtrumentum: quem admodum ferus equus ſub fræno rectus atq; moderatus. ita & is fræno correctus ab ineffabili ui quadam naturæ. Interea loci aer quoq; per reſpirationem ſubiens in corde tenuatus & ꝑ arterias ad cerebrum penetrans nutrimentum conſtituitur ætheri: & animalis ſpiritus: quod ſi corpus eſt corpus etiá accoluit. ſinauté tenuiſſimus: & patulatiſſimus: & maxime perſpicuus amat certe ipſum anima rationalis corpus quidem utcunq; quicquid ideſt incorporeú & uinculum medio interiectum inter exterema eſſentiam habentia contrariam. hic ſpiritus recte quidem reſidens cuncta animæ ſuggerit per rationem adminiſtranda: qui ſi immoderate in algeſcat: & concreſcat craſſeſcatq; & ad firmam animæ actionem minime fiat idoneus: inertiores & láguidiores mittit effectus. Cú aút ímoderatiſſime íalguit: craſſuſq; factus eſt & iá oíno corpus. hác ꝓpter eéntiæ ineptitudiné in iteritú ducit: ſicut in lethargis: & attonicis: & frigidorum uenenoꝝ potione. ſed rurſus cú ímoderate ícaluit: & ꝑter detoꝝ cõmoueť aía ad ímoderatius aliquid pagédú adigit iuxta aiæ in delirus actiones: quod ſi adhuc in eo excedat: ac multipliceť aiam quoq; abolebit ꝓpter id quod nõ adſit utrúq; deuinciens. Verú & aliú dei ſpeculemur effectú. nam cú hác a corpore cæleſti & diuino miſſam: terreno corpori oportuerit includere opificiú & corporis coloré: ac figurá quæ ad ipſam faceret ſapiétiſſime cõmentus eſt, quádoquidé caput ipſum globoſum cõtinxit perinde atq; puſillú quoddá cælú cerebrú aut ꝑ lucidú & ſplédidú cõſtruxit. ſpiraméta ei ſepté tribuit: in aſtroꝝ errátiú numerú confingens: necnõ uniuerſum corpus uoluit excellere & in toto corpore eminere. ac ipſum cõtinere ſicut cælú circúquaq; cuncta cõpræhendit quæ oriuntur: quæq; intereunt.

71 Cur aïaliú alia qdé plura: alia uero pauciora pariút? quæcúq; inquá natura breui tpe cõpræhendit ea multiplicis fœturæ ꝑduxit fœtú multitudine exigui tpis fœturá reſarciens. Cuiuſmodi ſunt porci & canes: gallinæ: piſces: quæcúq; lõgæua ſunt eadé porro exiguæ fœturæ. ſatis ení habuit natura tépus fœtuú cú raritate cõmutare: cuiuſmodi eſt elephas: ſerpens: cornixq; uero diuturnitate media ſunt eadé fœturæ etiá ſunt mediocris. Iuxta quoq; ſimilitudiné aïalium a terra ſunt ꝓgenita. Cererius ſiquidé fructus cú exigui cõductiq; tpis ſit ſæmenté plurimá facit. ſtirpes aút quæ lõgeuæ ſunt paucos edút fructus. necnõ iuxta fœtus multitudiné mámaꝝ quoq; numerú natura cõméta eſt. ꝓinde in quadrupedibus aïalia quatenus corpe fuerint uaſtiora: & per terrá iter faciétia: nec admodú laborátia eatenus introrſus ſæturá natura recõdidit. uolucribus ení ob corporis breuitaté & in aere nutricationé uolatu captantibus quod laborent fecit extra ea quæ fœturæ ſunt & propagationis.

72 ℭ Cur impræſſionum definitus eſt motus paroxyſmorum quod tantum ſucci morboſi natura putreſaciat quantum queat concoqnere. cum igitur definitú ſit quod concoquitur definita etiam ſit uis & tempus neceſſe eſt ſane quilibet ſuccus ſuam habet exhalationé ſiquidé a ſanguine uapor generať: qui humidus & calidus eſt: qui etiá í coquobis in quibus eſt calida aqua

ℭ Cur impreſſiõum definitus.

Macrobius.

Cur ſi uaſa uini atque olei diutie ſempléa cuſtodias uinú ferme í acoré corrúpiť oleú cõtra ſapor ſuauior cõciliať utrúq; diſſarius ait ueꝝ é í illud. n. uacuú qđ ſupne ligdo caret aer aduena ícidit q tenuiſſimú quoq; húoré elicit exorbet eo ſiccato uinú quaſi ſpoliatú uirib⁹ ꝓut ígenio íbecillú aut ualidum fuit uel acore exapať uel auſteritate reſtringiť. oleú aút ſuꝑ uacuo humoř ſiccato uelut mucore qui in eo latuit: abſterſo acquirit nouam ſuauitatem ſaporis.

in eorum præcipue operculo uapor in uenitur & in balneorū faſtigiis ita nubes in aere craſſa
quæ denſata aqua porro efficitnr.eodem autem modo & ſanguims exhalatio denſata in ſangi
nem rurſus redit.a flaua autem bile cū ſit fumida caliditas:& arida ſicut & in lucernis ardenti
bus fumus.ab atra autem bile fauilla:ſicut ex ardentibus lignis cinis niger qui magis aridus ē
a pituita porro fumus perinde ac ex uiridibus lignis ardentibus humiditatis:& craſſitudinis &
lancinātis eſſentiæ particeps retinet aūt in uniuerſū in oī humido genitū gignētis eſſentiam.
Cur mel inueteratū:aut ſupra q̄ ſatis ſit excoctum amareſcit ? quod ſuam amiſerit humidita- 73
tem : quæ mellis magnā excernebat caliditatem.idem ſane patitur omne quoq; humidum dul
cis qualitaris particeps ut uinum:& ius unde & craſſeſcunt & imminunutur: quemadmodum
uinum eſt quadripartitum:habet ſiquidem innatantem florem:qui leuiſſimus eſt:& fæcem re-
ſidentem & craſſam:& humiditatem diuturnitate conſumptam:& ipſum uuidum ac uinoſum
nutricacem/eodem modo & mel hoc autem quod in ipſo humidum;ſuperfluū potentiæ cuiuſ
dam ſordidæ eſt particeps.unde crudum quidem ſordeſcit.coctū uero duntaxat nutricat;quo-
niam ab igni exeipitur quod in ipſo redundat. enumero oleoſa inueterara pinguedinem ſuſti-
nent:ut butyrum Hyſopus:oleum:axungia quælibet autem qualitas ex temperamento & ſua
eſt qualitate.nā dulcedo ex caliditate plurima:& humiditate. actor autē ex caliditate & pluria
ſiccitate.ſalſor uero ex ſiccitate plurima : & exigua frigiditate.acor porro ex multa frigiditate
& humiditate. acerbitas autem ex ſiccitate pauca & plurima frigiditate : auſteritas uero ex ex
tenſa plurima ſiccitate:ae frigiditate.rurſus amaritudo ex ſiccitate plurima atq; caliditate.pin
guedo autem ex humiditate plurima & exigua admodum caliditate.
Cur ebrii cuncta admodum uertiginoſa uident?quoniā ex multo uino plurima his ſit exhalatio 74
euaporātis ad cerebrū ſpūs:qui cū diſtrahi nequeat ante cōcoctionē:& perinde aliquādiu rete
ctus nequit erūpere uniuerſum cōcutit:& circūuertit cerebrū:& ita cōuerſus p uidendi neruū
quē opticū uocant & pupillā euadit ad ea quæ uidentur.& talia ipſis cuncta uideri facit: quod
enim intus eſt id extrorſus imagine concipiunt:unde & uertiginibus caligant. oculi exterius a
quoq; uertigine circūuolutione nomē inuentū cū a uino fiat.id etiā euenit ab ſuccis multū ex
halantib⁹: ac cerebrū īplentib⁹ & efficiētib⁹ morbū quē ſcotomaticon ideſt tenebricū uocāt.
Cur ūdem nerui a cerebro:& tergi medula ad mēbra dimittūtur:nec tamē ipſorū eadē eſt actio
ſed diuerſa ? quoniā non ſolū iuxta eſſentiā mēbri actio pmutatur ſed iuxta eius talem fabri- 75
cam.alia ſiquidem eſt fabrica atq; formatio nerui uidendi:alia audiendi.alia guſtādi:aliaq; oris
& alui alia & in cæteris ſimiliter:nam uidendi neruus pertuſus eſt:audiendi autē magis explica
tur;non nihil autem plus guſtādi. oris porro alui neruus impenſius circūuoluitur : qui autem
alui eſt globoſe diffunditur.ita nāq; & in cithara:q craſſior eſt neruus ſonū maiorē emittit q
uero tenuior alium in aliis inſtrumentis idem tibi licebit intueri iecore & ſplene ubi circun-
acta caro quæ parenchyma dicta ab offuſione nomen adepta. at in renibus & corde quædam
carnis eſt proprietas. in ſtomacho autem recti ines quos quidam latine uilos uocant trahunt
obliqui uero eiiciunt. Verū in aliis mēbris obliqui. cohibent:ut in uulua: & uenæ:quidem: &
arteriæ:& omenta in uno quoq; mēbro opportunitatis rationē tenent. quæ coīa ſunt in om-
nibus quoq; comperta habentur . quod uero proprium id etiam cum alus particeps non eſt
quandoquidem peculiarem ſuam efficit actionem
Cur grauidæ circa ſecundum : ac tertium menſem citiſſant hoc eſt uæhementi quodam come 76
dendi aliquid agūtur deſiderio?quod natura ob fœtus cōformationē mēſtruū omne in uuluā
cogat. id cū illud ſe receperit malum humorem iuxta uaſorum reditionem aliquatenus in os
uentris protrudit:quod ſane cōmotum a praua qualitate ſuſcitatur in appetitum nutrimento-
rum extrariorum concupſicunt autem iuxta ſuccum obiectum. nam ſi melancolicus fuerit:
ut ſors ita ferat ſuligines appetunt aut cruſtas.ſi pituita acorem.ſi flaua bilis irritantia : & cō-
pungentia.ſi mixtio quædam uaria fuerit extrarios appetitus habent : quod autem id uerū ſit
ex eo manifeſtum:quod nō omnes hoc faciunt.nam quibus ſanguis cogitur : utilis eſt ſuccus
& a ſuperfluitatibus immunis.at qui poſt teritum menſem eſſat deſiderium. quod exin redun
dantem ſanguinem conformatus fœtus excipiat:neq; amplius remittat ad ſtomachum: idem
patiuntur aliqui heluones:& uoraces quod extrariis ſuccis uentris os impleant : quos purgari
uæhementer expediuerit.dicitur autem citiſſo a citta ideſt pica aue ſemper bolos & magna q̄-
q; deuorāte:aut quod uaria ſit colore:& extraria quēadmodū hoq; comedendi libido eſt.
Cur autumnus tēperamento inæqualis eodem die:& æſtum & algorem habens? quidam aiunt 77
ipſum talem habere naturam:infandam: prauā : nōnulli autem phyſici id ,ppterea eſſe aiunt:
quod ſol per huiuſmodi zonā ſigniferi motus:terrā ita conuertat.alii uero qd p id tēpus uenti

Cur mel
inueteratū.
Cur oleum
quod in ſū-
mo eſt : ui-
num quod
in medio :
mel quod ī
fundo opti
ma eſſe cre
duntur:nec
cunctatus.
Diſſarius ī-
qnit mel q
optimū eſt
reliquo pō-
deroſius ē.
in uaſis igi-
tur mellis
pars quæ ī
imo eſt uti
q; pſtat pō-
der & ideo
ſupna tāte
pcioſior ē.
Cōtra ī ua-
ſe uini pars
inferior ad
mixtiōe fe-
cis nō mo-
do turbulē
ta ſed etiā
ſapore dete
rior eſt. ps
uero ſūma
aeris uicina
corrūpit cu
ius admixti
one fit dilu
tior . unde
agricole do
lia nō cōtē-
ti ſub tectū
repoſuiſſe
defodiunt:
& operimē
tis extrīſec⁹
illitis muni
unt remo-
uentes q̄tū
fieri poteſt
a uino ae-
ris contagi
onē a quo
tam mani-
feſte ledit.

huiuſmodi ſufflent diuerſi:& uarii. alii autem quod terra ſuperne exuſta ab immoderata æſtatis caliditate in algorem ſe commutarint:& talem auram remittat cum aer adhuc ſit calidor: non deſunt etiam qui dicant:quod inter æſtatem & hyemem medius ſit:& contrariorum particeps. ſed temperamento falluntur nam nihilo ſæcius id facere oportuit etiam uer. inſpice autem ut diurnum nocturnumq; tempus quattuor temporum temperamentum imitatur ante lucanum ſiquidem tempus ueri ſimile eſt:meridies æſtati. poſt meridiem uero ueſperatenus autumno:nox porro hyemi:cum ſolis diſceſſu frigida ſit & humecta.

73 Cur labor ſomnum allicit: cum labor corpus exinccet : ſiccitas autem expergeſaciat: dicendum quod non proprie labor ſomnum elicit:ſed per medium quoddam firgiditatis inquam excitate:& humiditatis exiccatæ. labor. ſi quidem ꝓprie ſiccitatem gignit. humiditatis autem exiccatio frigioris eſt angumentum. Proinde natura. humidi nuterrimenti abſumptione animaliſq; ſpiritus conquieſcit:quo amiſſam rurſus reparet inſtauretq; humiditatem:

Finis eſt libri prolematon Alexandri aphrodiſei e græco in latinum a Georgio ualla iampridem rogatu præceptoris ſui Ioannis marliani mathematici longe ꝑſtantiſſimi tranſlati: & nunc demum cú imprimendum datur ab eodem porpter uarias occupationes curſim & uno ut aiunt oculo recogniti. Vale.

Nicola. Gupalatini Veneti phyſici præfacio in problemata Ariſto. ad ſixtum. iiii. pontificem maximum.

PROBLEMATA ARISTOTELIS EMENDATISSIMA. VT Núc ſunt latína lngua ante hac non habuit: nam Theodorus gazes. de Ro. lingua opotime meritus quam interprætationem Nico. Vsiam diu dicauerat emendauit nuper ſub Sixto præſente. iiii. ponti. maxi. Teſtis ego ſum qui eo dictante ſcribebam quantum laboris inſumpſerit ſenex doctiſſimus annum continuum in emendandis plurimis librariorum erroribus. Deprauati erant certe græci codices omnes. Ipſe tamen exactiſſimo iudicio ut optimú interprætem decet tú ob linguæ græcæ ſibi uernaculæ. atq; latinæ elegátiæ peritiam ſummá. tum quia paripateticæ ſectæ ſtudioſiſſimus ſemper extitit. id in problematis fecit quod in aliis quoq; rebus fieri ſolet ut ex multis corruptis ac puerſis quoddam integrum atq; optimum factum ſit. Quo fit ut quibuſdam expoſitoribus noſtratibus plerumq; ignoſcendum ſit ſi multa ariſtotelicæ ſententiæ nequaquam conuenientia. uel ob græcarum litterarum imperitiam uel codicum errores tradant : dicantq; : plerumq; optima quidem. ſe non rei neceſſaria. aut officio boni expoſitoris accómodata. quem Galienus inſtituit. ut non quæ uera ſibi eſſe uidentur dicat: ſed quæ ex mente auctoris ſunt etiam ſi ſalſa ſunt. exponat & explicet. id libentius dixerint qđ facile mihi perſuadeo multos errores defectuſq; plurimos in artibus ac ſcientiis aliiſue rebus eueniſſe ob auctoriatatem & exiſtimationem ꝓfitentium ex uulgari fama : comperatam. Non ſtatim omnibus credendum eſt; quinimmo omnia ſummo iudicio penſitanda & diſcernéda, atq; uniuſcuiuſq; rei ſua cauſa quoad fieri poteſt inueſtiganda & cognoſcenda. nó tam erudite ac ſapienter philoſophia poſt Pithagoram & alios mulros a pleriſq; præſertim Ariſtotelis tradita fuiſſet: ſi ſtatim audito ut Cicero ait de Pithagora ille dixit. nó ulterius in philoſophiæ ximationé progreſſum eſſet. fortuna certe ut in nobis ipſis ita quoq; in noſtris tanq̃ in omni re dominetur. ut Saluſtius ait plurimum ualet: ut hunc aliquando perpera extollat. ita illum diu latentem in lucem merito aliquando emittat. Non igitur alliciamur trahamurq; fortune auctoritate. ſed exactiſſimo naturæ iudicio ducamur: quod & ſi pauci ſane attingunt. ut non abre uulgo dicatur: paucis datum eſſe habere naſum. tamen nihil prohibet. ut contra fortunæ opinionem iudicari melius de omnibus non poſſit. itaq; facile credam ſicut hoc problematum opus ob pleniorem de omnibus rebus ſcientiam reliqua alia Ariſtotelis ſcripta antecellat. itaquoq; cuidam magno fato ira ſubiectum fuiſſe ut hoc potius tempore quá multis tetro ſeculis. Theodoro interprete quam facillime intelligendum prodeat in lucem. Sic ars oratoria. militaris. medicina : poeſis. pictura. multaq; id genus ꝓ temporum uarietate fatum ſuum ſortita ſint. ut nunc latuerunt. nunc emerſerint nunc incognita & uili. nunc precioſa & commendatiſſima ſint. ita ut non immerito uulgo dicatur. Circulum eſſe res humanas. Agendæ igitur immortali deo gratiæ infinitæ ſunt q̧ uiciſſitudinem ſuam noſtra ætate problemata habeant ut nunc intelligi poſſint. & ita intelligi ut Ariſtoteles ipſe nunc latine planeq; loqui uideant. Quam utile autem ſit hoc opus quiuis facile diiudicare poteſt. Nam ſi Ariſtoteles in omnib9

ut uix ſe tueatur in uaſe pleno & iō acri minus peruio cæterarú ſi nō auſeris & locú aeris admixtioni patefeceris reliquú quod remáſit oé corrúpitur. media igiť pars quátú a confinio ſúmi utriuſq; tantú a noxa remota eſt & q̃ſi nec turbuléta nec diluta.

Hyſopus quod hyſopum dicitur : herba é purgatrix ſtomachi a pituira propter caliditatem quæ in ipſa eſt: ſunt qui dicúe nō herbá ſed mixtioné ſaponiná ut eſt nitrum: aut œſipus forte ſcribitur qui quo pacto fiat amplíſſime expoſitú ſuenies apđ diaſcoridé libro ſecundo.

ſuis ſcriptis philoſophari. tum uel maxime in hoc uidetur cum quærat fere de ſingulis proprias cauſas. ac ſic determinado. atq; cuiuſq; rei cauſam ſuam aſſignando id in problematis re ipſa. & quaſi digito oſtendit quod in aliis ſuis libris preſertim Analyticis poſtremis. uerbis atq; uniuerſaliter præcepit. Demonſtrationem igitur quantum humana mens poteſt de rebus naturalibus atq; artificialibus hoc potiſſimum opere colligit. ut id auditor conſequatur. quod Maro poeta canit. Fœlix qui potuit rerũ cognoſcere cauſas. Hanc auté nouiſſimam ꝓblematum recognitionem & emendationem cum per impreſſiuá artem in cuius laudé multa in ꝓhemio Io. Damaſceni Venetiis impraſſi diximus diuulgandá curaremns. Tibi Sixte. iiii. ponti. maxime quo regnante facta eſt merito dicauimus tanq̃ optime auſpiciis feratur in lucé ſi tibi ex omnibus chriſtianis principibus: ut maximo ita quoq; religioſiſſimo: ac philoſopho grauiſſimo. opus ariſtotelis philoſophorum principis dicatum ſit.

ROMA

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ARISTOTELIS PHILOSOPHI PROBLEMATVM PARTICVLA PRIMA INTERPRETE THEODORO PER VLTIMAM EMENDATIONEM.

1 CVR EXVPERANTIAE nimiæ cõmittendi morbi uim habeãt? An quia uel exceſſum:uel defectum efficiant:qua qnidẽ re morbum conſiſtere certum eſt.

2 Cur morbi ſæpe curari poſſunt ubi quis abunde exceſſit.equidem nõnulli medici eam artem exercent:ut nõ niſi per exceſſum agant uel uini uel aquæ : uel ſaluginis:uel cibi: uel inediæ? An quoniã cauſæ quæ morbos cõmittunt aduerſæ inter ſe ſunt:atq; ita efficitur: ut genus alterutrũ duci per exceſſum alterius in medium poſſit.

3 Cur tempoꝝ flatuũq; mutationes/morbos intẽdãt:tollantur: iudicent uel cõmittãt.An ꝙ aut frigidæ:aut calidæ:aut humidæ:aut ſiccæ ſunt. morboſq; qualitatũ huiuſmodi exceſſus cõmittit.Secũda eteni ualetudo mediocritas quædã eſt.Quod ſi per humidã frigidãue materiã morbus cõſtiterit:tps accedẽs cõtrariũ tollere illũ poterit.Sed ſi minus cõtrariũ ſubſecutũ ſit qui ſimilis ſtatus tpis ſupuenerit intẽdet ſane atq; iterimet:quo etiã fit ut qui bene ualent ægrotare tẽpore mutato incipiãt. Corpis eni ꝓinde tẽperamẽtũ ſoluaẽ neceſſe eſt/quippe quod nõ niſi tẽporum ætatũ locorũq; ſtatu idoneo aptũ ſit augeri ſeruariq;.Quãobrẽ cũ tpa euariãt/ratio tunc ualetudinis habẽda diligẽtius eſt. Idẽ autẽ illud pro cauſa particulatim etiã adeſt:ꝙ in uniuerſum ꝓpoſui de tpibus/mutationes eteni flatuũ ætatũ atq; locoꝝ pro tpis cuiuſdam mutatione accipi debẽt. Quapropter hæc etiã intendẽdi:uel tollẽdi uel iudicãdi: uel cõtrahẽdi morbum uim habent quẽadmodũ tẽpora.Et ſiderũ ortus:orionis:arcturi:uergiliarũ caniculæ : qui flatus imbreſq; excitãt. qui ſerenitates frigora teporeſue ſolent adferre.

4 Cur uomitus cũ tpa imutanẽ citari maxime debeat.Ne cõturbatio redũdet cũ uaria exeremẽta materiæ inutilis ex mutãdi tõne ꝓueniãt.Vñ fit ut cibũ alii parũ cõcoquãt:alii parũ cupiãt.

5 Quãobrem qui uel cibo uicioſo ueſcunẽ:uel fame diutina laborãt pedibus intumeſcere ſoleãt. An utriſq; per tabẽ cõſumptionẽq; illud accidit. Tabe ſcũt eni & qui eſuriũt:quia nullũ penitus capiunt alimentũ & qui uicioſe ueſcũtur:quia quod aſſumſerint perfrui nequeunt.

6 Quãobrẽ cũ uicia bilis ꝑ æſtatẽ cõtrahi debeãt:morbi acuti q certe ex bili cõſiſtũt ꝑ hyemẽ poti⁹ urgeant:An qa febrib⁹ illi comitati acuti ꝓpterea ſũt qa uiolẽti. Violẽtia uero cõtra naturã ẽ. Locis eni qbuſdã in corpore humeſcentib⁹ feruens oritur iflãmatio q̄ cũ nõniſi caloris exuperantia ſit feberes utiq; accendere põt. Aeſtiuo igiẽ tpe arida calidaq; uicia male hoies habent. Hiberno autem humida calidaq; ꝓinde acuta celeriter namq; interimunt cum propter humoris ſupercreſcentis abundantiam concoqui nequæant.

7 Cur morbus peſtilens ſolus ex oibus uiciis precipue afficiat eos:qui ad laborantes eo morbo prope acceſſerint. An quod is ſolus oium morborũ cõis oibus hoibus eſt. Itaq; peſtẽ facile omnibus infert : qui ſcilicet deprauato iam habitu ſunt. Fit enim ut morbo cubantis ueluti quodã fomite ſuccedente uicium illud protinus exultet concipiaturq; in aliis

8 Cur ſi uẽti ſeptẽtrionales hiemẽ occuparũt. Ver aũt auſtros:pluuiaſq; exhibuit:æſtas ꝓxima grauis tã febrib⁹ q̄ lippitudinib⁹ iſequi ſoleat.An ꝙ æſtas corpa nra multũ humoris cõtinẽtia excipit & terra madet & habitãti locus ꝑhumidus eſt: taliſq; reddiẽ q̄lis q grauis ꝑpetue cõſtat.Primũ itaq; lippitudines ſubeũt:cũ exeremẽta humoris in capite deliquere icipiũt.Ita eni itelligẽdũ eſt:ut res eadẽ & calidiſſima & frigidiſſima reddi poſſit:ceu aq̄ uel lapis feruet:eteni illa urit hic uehemẽti⁹. Fit igiẽ ut aer ſuæ craſſitudinis cã calorẽ pleniorẽ ſuſcipiẽs exardeſcat:& corpora pari rõne anxietate æſtuq; uexenẽ.æſtus uero in corpe:febris in oculis lippitudo eſt.Deniq; mutatio quæq; calida corpus puertit:cũ ſcilicet cælo adhuc madẽte ætas ꝓtinus ſicca & calida occupauit : uitiũ etiã augetur ſi pluuia æſtas acceſſit.Ita eni uis ſolis materiã late obtinet:quã ferueſcere tũ in corporibus tum in terra:tum etiam in aere fatiat.qua de cauſa febbres oriuntur & lippitudines.

9 Cur ſi hiẽs auſtrina & pluuioſa fuit:uer aũt ſiccũ & aquiloniũ eſt:corpora tam uere q̄ æſtate morbi exercẽt.An qđ hiemis tepor & humor faciunt:ut corpora tpi eiuſmodi ꝓxima in qualitate reddanẽ.Humida eni laxaq; fiant & ſoluta neceſſe eſt.Quæ cũ ita ſe hẽant uere frigido atq; ſicco facile cõcreſcere poſſũt & indurari.Itaq; grauidæ qbus tuñc adeſt partus ob ortu ꝑiclitanẽ.uidelicet in caleſcendi crudeſcendiq; tõne. Quæ res ſideratio appellata eſt quã ſicca illa cõmittit frigiditas in patiens omnino excernendi humoris.Infantes uero quos gerũt iballes leſoſq; immodicam ob frigitatem edunt.Accidit eni ut qui tunc cælo ſereno naſcuntur iidem pluuio benigne & conſtiterint & nutriti fuerint intra parentem . Cæteris uero quam pituita uicio ſuæ nimietatis purgata non eſt . Quod fit ubi uer tepidum ſe exhibuit . Sed coacta a frigore cõſtitit cum tẽpora occupa

d ..

uit æſtatis ui colliquæſcit ſi billioſi ſiccicꝫ ſunt: ꝙ eoꝝ corpora minime humidá ſed ſqualibundá ſortiuntur naturá. Excitantur quidé humores ſed tenues. Quáobrem eos lippitudo arida male habet. Si uero pituita redundant raucitates diſtillationeſcꝫ in pulmoné oriútur: mulieres extorquét difficuliates inteſtinorú quia natura ſunt humida fridid aqꝫ. Seniores ſtupor attonitos reddit ubi uniuerſus reſolutus humor incubuit: excꝫ ibecillitate caloris natiui concreuit.

Cur ſi æſtas ſicca & aquilonia fuit: autúnus ex aduerſo humidus atcꝫ auſtrinus hiems quæ ꝓxima ē dolor capitis: raucitas tuſſiſcꝫ orianť atcꝫ í tabé demű euadát. An qa hiés multű materiæ excipit. itacꝫ humoré cogere atcꝫ pituitá inde cóficere magnú ei negociú eſt. Ergo difficile eſt homorem denſari: confieicꝫ inde pituitá. Quod ſi in capite humor cóſtiterit grauitaté cómittet: & ſi nimius frigiduſcꝫ ē crudoré uticꝫ mouet: cui ſideratio nomé eſt. necnó ſi ob nimiá ſui copiá cócreſcere minus potuit in locú defluit ꝓximú: atcꝫ ita tuſſim raucitaté & tabem contrahit.

Cur ſi ſicca æſtas ſiccuſcꝫ autúnus aqlones habuerint mulierib⁹ & oíbus pituita abúdátib⁹ ſecúda ualetudo cótingat. An qa naturá utrorúcꝫ in alterá exupat partéːitacꝫ tp̄s in parté trahédo cótrariá ad mediú habitú bonúcꝫ ꝑducit. Eo igiť ipſo tp̄e optime ualét niſi quid ultro ipſi ꝑperá agant Aut humidi ad hiemé ita deueniát: ut fomité quédam & incitabulum frigori ſubminiſtrent.

Cur ſi ſicca æſtas & aquilonia: & autúnus ſiccus iiſdem aquilonibus ꝑflatus morbo bilioſus íſeſtet. An qm̄ ad idé corpus eoꝝ ac tp̄is habitus uergút. itacꝫ ueluti ignis igni additcitur. eú enī corpora exiccenť quátúcꝫ in his dulcedinis erat euaporatú ſit: uehemét erque ícaleſcát neceſſe eſt ut dum humor cóſumitur aridæ lippitudines oriantur: reſiduoſque quod bilioſum remanſerit eoſdemcꝫ recaleſcente febres acutæ utpote ex bili ſincera inuadat. Nónullos inſania rapit. quorum .ſ. natura atra bile abundat. Hæc eteni large ſupeſt: cum eius humores contrarii reſicceſcant.

Cur mutationem aquarum: grauem aeris uero non grauem eſſe affirmant. An ꝙ aqua corporibus alimento eſt: quo iam habito complexoque peregrinamur. Aer autem nullo ſe exhibet alimento. Aquarú item genera multa & uaria per ſe ſunt: ſed aeris minime. Itaque hoc etiá cauſæ eē poteſt. quippe cum peregere etiam profectis in cælo quidem prope eodem: in aquis autem uariis uerſari eueniant quapropter aquæ mutationé grauem eſſe recte putatum eſt.

Cur ciborum mutatio minus q̄ aquæ grauis occurrat: an quia plurimum aquæ conſumimus. Nam & in pane & obſonius: & in potu aquæ uſus plurimus eſt.

Sed cur cibi & aquæ mutatio grauis ſit. an ꝙ omnis mutatio etiá téporis & ætatis motu facilis eſt. Extrema nácꝫ generis cuiuſcúque moueri facile poſſunt. Quomodo & principia & fines. Ergo & cibi qui inter ſe diſtant corrúpere ſe inuicem queunt. Quippe cum aut nuper aut nódum adheſerit q ꝓceſſerat. ad hæc ut uarius cibus grauis eſt turbuléta eni nec eq̄lis cócoctio eius agitur ſic in his accidit q aquá mutarint. ſ. ut uariæ potióis utenť aliméto: eſtcꝫ id alimenti genus qué ſiccú ualétius: qm̄ plurimú eſt. Exque cibis ipſis nó niſi quátú dilutú eſt: uim habet enutriendi.

Cur mutationes aquarú faciunt ut pediculi in q̄bus haberi poſſint multi habeanť. An ꝙ humoris cruditas quá ꝑturbatio illa cómittit quæ ex aquæ uario uſu increbra cómutatione redundat: humoris create copiá pót ꝓſertim loco humori opportuniore. cerebrú aút natura humidú ē q̄re caput maxime ꝑpetue humet: cuius rei idiciú eſt ꝙ pili in hoc potiſſimú exeút hui⁹ aút loci uis ad ꝓgrauádos pediculos apta ē. patet hoc in puerili ætate. Capit eteni pueroꝝ madet abúde & ſæpe aut grauedié cóflictať. Aut ſanguis ꝓfuſióe. Quinetiá pediculos plures illa ætas habere ſolet.

Cur a uergiliarú occaſu ad fauonii uſcꝫ flatus hi potiſſimú pereát qui morbo longo laborant & ſenes q̄ iuuenes potius. Vtrum ꝙ ſúmæ ille intereundi cauſæ duæ aſſint: frigus atcꝫ exceſſus. Vita enim calore fouetur ſeruaturque. tempus autem iſtud ambo illa ſortitur. Frigidum enim & hiés tum acerrime urget ſubſequens enim tempus uer eſt. An ꝙ q uiciis laborát diuturnis nó ſecus ac ſenes effecti ſunt. Longus eteni morbus quaſi ſenecta iam adeſſe uidetur. Ea nácque corpora ſicca & frigida ſunt. Altera .ſ. ob ætatem: altera ob languorem hiemem uero & gelu frigoris atque humoris eſſe exceſſionem certum eſt. Quare ſit ut cum uel paruo momento corpora pateát hiemis rigor quaſi ignis igni iniungatur: atque ita interimat.

Cur in plenis impuriſque corporibus hulcera capitis non magno negocio ſanentur: tibiarum auté ægre an humor eorum: quia terrenus grauis eſt: graue auté omne deorſum tendit: ergo ſuperiora cuári facile poſſunt. Quoniá ſeorſum humor deceſſerit: inferiora ꝓpterea nequeunt ꝙ admodú excreſcant & putredini pateant.

Cur ſi poſt hiemem aquiloniam: & uer auſtrinum: ac pluuium æſtas ſicca admodum fuit pernicioſus oíbus. Autúnus accedat: & pueris ꝓſertim. Nam & cæteris difficultates inteſtinorum febreſcꝫ quartanæ longæ: eo tempore ſolent euenire. An quod ſi aqua mediocris per æſtatem inceſſit: quátum humoris collectú eſt per uer humidum: in noſtris corporibus refrigeratú quieſcit. Sed ſi non ita cótigit: pueri qui ſuapte natura humidi & calidi ſunt uehemáter eo ſerueſcunt affectu: quoniá refrigerati minime fuerint. Et ſi per æſtaté reſtiterint. Autúno certe quorú humor ultra modú

ſerbuerit corripiētur.Excrementa uero niſi conſeſti peremerint orta uidelicet circa pulmonem
atq; arteriam.Supra enim primū cōſiſtunt:eo.ſ.quod aeris tēpori nr̄a corpora pateāt hinc enī lippi
pitudines quoque ꝑgreſſis febribus in graui æſtate ſequi conſueuerūt.ergo ſi non locis ſuperio
ribus excrementa humorū exorſa ut dictum eſt ꝓtinus interemerint:deſcendent cruda ad uentrē
atq; ita difficultatem creabunt i teſtinorū.At ſi præ nimia ſui copia:humor excerni nequiuerit
quartanæ his orient̄ qui euadere mortem potuerūt:etiā ſi illud inteſtinorū uiciū oīno quieuerit
Quod enim crudi humoris ſubterſedit'; ſtabile firmūq; uæhementur modo atræbilis adhæret
Cur ſi æſtas & autumnus ĩbres auſtroſq; habuerunt.hiems grauis conſequi ſoleat.An q; hiens cor
pora ꝑhumida excipit muttaio etiam in gens occurrit.Non enim paulati:ſed repente ex calore im
modico ad frigoris acerbitatem uenit:quādo autūnus quoq; tepidus extitit.Itaq; qui denſo cor
pore ſunt:hos morbi extorqueāt acuti neceſſe eſt.his enim humida excrementa ſupra potius
colliguntur:cum partes ſuperiores humoribus huiuſcemodi opportunas īferiores inhabiles illi
hābeant.Ideoq; qui tali textura corporis ſunt non multa excrementa ſibi admittunt.cum igitur
qui locis ſuperioribus corporis humor excreuerit infrigeſcere incipit. fit ut predicta uicia orian̄
quemadmodum uinolentis ꝓpe accidit:cū algent.At q̄bus laxius corpus eſt:his febribus orſis eue
nit.ut quæ ſumma de cruditate febres conſtiterint tranſeāt in ardores.quoniā his magis totum
corpus ab humoribus occupatur quam denſa illis mole conſtantibus.exq; ui frigoris coacto
eorum corpore humores incaleſcentes febres accendunt.Superans enim calor totius corporis fe
bris eſt:& ſi idem nimio intendatur humore ardor effici poteſt.

Cur annus peſtilens tunc inuadit:cum ſol multum uaporis de terra excitat. An tunc annus hu
midus pluuiuſq; ſignificetur neceſſe eſt terramq; madeſcere neceſſarium.Fit igitur ut quaſi locis
paluſtribus grauibuſq; proinde innitetur & corpora quoq; multis tunc excrementis redunda
re neceſſarium eſt:ita ut ægrotandi materiam habeant in æſtatem.

Cur grauis tunc adeat annus cum copia eſt puſiliarum ranarum quæ rubetarū faciem repſentāt.An
res unaquæq; loco ſuæ naturæ idoneo abundare ſolita eſt Itaq; eiuſmodi enimantium genus
cum natura humidum ſit:humidum pluuiū q; annuū ob ea ipſā cauſā īdicat. Anni eiuſmodi uero
graues proculdubio ſunt.Quibus enim corpora facta ꝑhumida fuerint multis iccirco extremen
tis præmunt̄:quæ cauſæ ſunt ut morbi proueniant.

Cur auſtri ſicci nihil humentes febres creare ſoleant.An quia calorem humoremq; excitāt alienū
Sunt enim ſuapte natura humidi calidique.qua quidem re febris committit̄:quippe q̄ nō niſi per
exceſſum ambarū qualitatum illarum oriri ſoleat.Cū igitur ĩbre auſtri uacāt corpora nr̄a ita affi
ciantur neceſſe eſt At cum flatibus imber adeſt nos aq̄ refrigerat:auſtros tamen quos mare rui
ſerit prodeſſe ſtirpibus certū eſt.Refrigerati namque beneficio maris deueniunt contra eruginē
quæ humore caloreque alieno conſiſtit.

Cur corpora humana ſe tardiora debiliora que ſentiūt cum auſtri afflāt.An quia multū ex paulo
tunc redundat humoris:quem deliq̄ſcere tepor coegit.Exque leui afflatu grauis humor citatur
Adde quod uires noſtre conditæ in articulis ſunt.qui auſtris laxari flatibus cōſueuerūt. Cōſtat id
ex eorū crepitu quæ quidem conglutinata tūc remittuntur ac reſoluuntur.Tenax etenim humor
qui articulis inditus eſt ut concretus nos moueri non patitur ſic nimis humefactus intendi
minime ſint.

Cur per æſtatem magis aduerſa ualitudine laborenur per hiemen uero magis qui laborant emo
riantur An quia calor qui per hiemem intus Propter corporum denſitatē cohercetur parum ad
iuuat:nec labor operum qui amplius per id tp̄s ſuſcipitur.excrementa humorum poteſt cōcoque
re:ideo ualidam eſſe mali originem neceſſe eſt Quod cum ita ſit pernicioſū morbum urgere
ratio eſt Contra:in æſtate quoniam corpus uniuerſū rage refrigeratum reſolutū atq; laborum im
patiens eſt.Iccirco morbos plures quidem oriri neceſſarium uidetur uidelicet ob laſſitudinē crudi
tatemq; ciborum.Noui & enim fructus tunc adſūt:nō tamen ita ualidos eſſe naturæ ratio patī
quamobrē facultas hiſce ſuccurrendi datur facilius.

Cur poſt utrūlibet ſolſticium per centum dierū ſpaciū mori maxime accidat. An q; eatenus utraq;
uæhementia caloris & frigoris ſe dilatat:quæ morbos perniciēq; afferre ī firmis pōt.

Cur uer atq; autumnus morbis infeſtent. An q̄a mutationes graues oēs occurrūt Sed autūnus ue
re grauior eſt:quia corpore calido refrigeſcente q̄ frigido incaleſcente potius ægrotamus Vt igī
uere frigidū recaleſcit:ſic autūno calidum refrigeſcit.

Cur per hiemen minus quidē q̄ per æſtatē ſed pnitioſius ægrotē. An quoniā in æſtate morbi uel
parua de cauſa exſtūt:quod in hieme minime accidit ita. Sumus enī tūc & ad cōcoquændū & ad
bene ualendū aptiores.Itaq; ratione maiora pnicioſioraq; mala ſūt quæ maiori de cauſa puenerit
Quod idē in athletis.& oīno in his qui ſecūda ualetudine eſſe ſolent licet pſpicere.Aut enī nullo
morbo ꝑmunt̄:aut pſſi celeriter e uita decedunt:Quippe q niſi magna cum cā ægreſcere neq̄ant.

Cur per autũnũ ac hiemé febres ardétes potius oriant̃ quæ tpa frigus præ ſe ferũt per æſtaté uero cũ æſtus adſunt rigores magis infeſtét. An qa in corpore hoīs bilis calida pituita frigida eſt. itaq; per æſtaté quod frigidũ eſt diſſoluit̃. diffuſũq; horrores tremoreſq; excitat. Per hiemé aut qd calidum eſt: ui tpis ꝓſſum refrigeſcit. Febres tñ ardétes p hiemé autũnũq; potius cõflictát: qm̃ calor pulſus a frigore itrorſus ſe cõtrahit. Ardor enī nõ reſidet ī ſũmis: ſed itrinſecus ſe expádit: atq; ita efficit̃ ut rõne febres ardétes hiberno tpe oriant̃ melius id in his itelligi põt: qui aqua frigida q; calida ſe hiberno tpe lauerint. Qui enī frigida ſe infuderũt: ibi aliq̃diu dũ diluerent̃ friguerũt: reliquo toto die tuti a frigore ſunt. At qui calida uſi fuerint frigus diutius experiunt̃. Caro enī ſpiſſeſcit cıaloq; itrorſus ſe colligit eoꝝ qui ſe aqua diluerint frigida. Cõtra aũt iis euenit qui calidá admiſcere. Caro quippe rareſcit: caloręq; ad exterũ uſq; locum euocatur.

Quæ ná uirtus ſit cataplaſmatis. An ut reſoluat ut moueat ſudoré: ut euocet uaporem.

Quo nam argumento cõſtet abſceſſum iam purulentũ eſſe: an ſi aqua perfuſus calida imutat̃ purulentus eſt ſi minus nondum eſt.

Quæ nam urenda: quæue ſint incidenda. An quæ ore ſunt amplo nec breui coaugmententur. hæc urenda ſunt ut cruſta illic incũbat. Sic enī nullũ pus cicatrice inducta occultabitur.

Quæ ná uirtus medicaméti ſyppriméntis ſanguiné ſit quod enemum appellamus. An ut exiccet: & ateriæ inutilis cõfluuiũ cõpeſcat ſine cruſta: aut carnis putredine. Ita enī efficit̃ ut uulnus ſimul & inflámatiõe careat & unitati ſit opportunũ. qđ enī materia nõ ſupfluit iflámatiõe carebit. Quod ſiccũ eſt unitati oportunius erit: q̃diu náq; ꝑmadet cõcorporeſcere nequit. Quáobré quæ cruẽtis iniicienda cenſemus acria magna ex parte ſunt: quo acerbitate ſua poſſint aſtringere.

Quæ ná incidéda: quæue uréda ſunt quæ cõtra nõ ita curáda ſint: ſed medicamentis. An quæ in ala aut in inguine abſceſſerũt medicamétis curádũ potius diducta enim partim laborioſa: ꝑtim periculoſa redduntur urendi ſunt illi abſceſſus qui lati: ꝓceſſuq; multiplici eruperũt: quiq; uenoſis non carnoſis reſidét locis. Incidédi qui in acutũ ſe colligũt quiq; nõ parte ſolida extant.

Cur ſiquis aere inciſus ſit facilius q̃ ſi ferro ſaneſcat: Vtrum quia aes leuius eſt. itaq; minus laceret. actũq; faciat. An e diuerſo ꝙ ferũ acié ad actioré recipiat ſectioné iccirco facilioré tollerabilioréq; efficere debeat. At uero aes medicaméti uim obtiet: & principiũ quodcũq; pars potiſſima rei é quod igit̃ aes ſimul ac fuerit iciſum medicaméto ꝓſentiſſimo adeſt facit ut uulnus celeri⁹ coeat.

Cur ambuſta in aere ſanentur celeriter: an qm̃ a laxioribus minuſq; corpulentis effecta ſunt. Plus enim caloris corpori inheret ſolidiori.

Vtrũ ptiſana ordeacea leuior & ad morbos accõmodatior q̃ triticea ſit. hác enī nõnulli anteponunt argumétũq; ex piſtoribus capiũt ꝙ multo coloratiores ſunt qui tritici quá qui ordeacei piſturam exercét. Addũt etiá ꝙ ordeũ humidius eſt. Quod aũt humidius eſt cõcoctioné deſiderat pleniore. Sed nihil ꝓhibet quominus: ut cõcoctu qd difficilius ordeũ habeat: ſic ad leuitaté quid utilius ꝓſtet. hoc enī nõ humidius tátũ tritico eſt. ſed frigidius etiá qualis certe ſorbitio cibuſq; cõpetit febrienti ut parũ alat: & ſatis refrigeret: quod ptiſana ardeacea facere poteſt. Quod enim humidior uel corpulentior eſt hinc alimentũ idq; frigidiuſculũ præſtat.

Cur dentiũ ſtuporé porculaca herba aut ſal tollere põt. An porculaca quia lentũ quédam habet humoré qui uel máducátu aut manu aliquátiſper cõſtringenti pateſcit. heret enī ac trahit̃. lentor igit̃ ſubiens ille a corpore educit acoré. quippe qui affinitate quadá cõiungi ualeat argumẽto ſaporis: qué accidulũ reddit. Sal uera macerat liquæfacitq;. atq; ita acoré quoq; extrudit.

Sed cur lixiuium nitrũue hoc idem facere nequeat. an ꝙ hæc ſuam ob acerbitatem aſtringunt non liquefaciunt.

Cur æſtiuis laſſitudinibus balneo: hibernis unctione mederi cõueniat. an hibernis unctio datur ꝓpter horrores mutationeſq; urgentes. per caloré enī laxandũ eſt qui membra tepeſcere faciat oleum uero calidũ eſt. at in æſtate humefaciendũ cenſet̃ qm̃ tépus id ſiccũ eſt nec metus interpellit horroris eo ꝙ ſtatus téporis ad teporé igenue uergit: hinc etiá cibus parcus potio liberalis ꝑ æſtatem admittitur ille magis hæc oino. Potioni náq; per æſtaté ob tépoꝝ ſiccitatem indulgendũ ex toto eſt: parſimonia uero cibi cõmunis tempoꝝ omniũ. ſed magis æſtati cõuenit ne ob habitũ téporis feruentem corpus cibo imodico preſſum exeſtuet.

Cur ex medicamétis alia aluũ ſoluát ueſicá auté minime. alia ueſicá ſoluát. cũ aluũ nihilo moueant An ꝙ ea quæ natura humida ſunt: atq; aqua referta ſi medendi obtinét facultaté ueſicá ſoluunt. Subſidét enī in ea humores qui putredine imunes euaſerũt. quippe ueſica pro eius humoris cõceptaculo habet̃ qui minime in uentre cõcoquit̃: qui nõ manet: ſed priuſq̃ agat quicq̃ aut patiatur excernit̃. At quæ terrená ſortiunt̃ naturá: ſi uires habeát medicas aluũ hæc fundere queũt. In hác enī terrena quæq; materia ſe ꝓuoluit itaq; turbat ſi mouédi obtinet facultatem.

Cur alia uétré mouent ſuperioré alia inferioré ut uelatrũ ſuperioré: ſcamonea inferioré. Alia uero citant utrũq; ut elateriũ: & thapſie ſuccus. An ꝙ ex medicamentis quæ uentrem mouét alia frigu-

da'alia calida ſunt:itaque alia propter ſuum caloré protinns ut in ſuperiori uentre fuerunt:loca pe
tunt ſuperiora ac inde liq̄faciendo:maxime que aliena ſint minuſq; inſedentia ; ſed etiam q̄ íſút na
tura intima medicamento.ſ.uæhementiori epoto:aut compioſiori quam uatura patiaſ tá ea ip
ſa q̄ excreſcentia adſuerint in uentriculum deducunt.hic uero feruore excrementa perturbant
flatumq; excitant multum:qui obſiſtens uexanſq; demú uomitú mouet.Alia q; natura frigida ſút
ſeorſum uerſus pondere ſuo labuntur etiam puſquá quicquam uel efficiant uel agát. ac ide ꝓfici
ſcétia idem actitát quod ſupiora.ubi enim p abdita foramina illíc aſcéderút atq; materiá agitarút
eodé tramite.ſecú q̄ corripuerint excrementa colliq̄mentaq; deducunr at genus medicamenti q;
q̄litatis utriuſq; particeps mixtumq; ex calido frigidoq; eſt hoc ob eam utranq; facultaté rem po-
teſt utráq; conficere hinc & medici mixtis ſibi generibus ſæpe medicinas componunt.

Cur medicamenta purgare ualeant:cum alia pleraq; amariora cæteriſq; eiuſmodi q̄litatibus íſigni
ora id facere nequeant.An quia non ob eiuſmodi uires purgandi obtinent facultateé. ſed quia cō
coqui nequiút eteni quæ ob exceſſum caliditatisaut frigiditatis:q̄uis exiguo corpore ícoctilia ſút,
aptaq; uincere non uinci ab animantium calore reſoluiq; eadam facile a uentre utrolibet poſſunt
hæc medicamenta habétur.Vbi enim uentré adierunt reſolutaq; ſút ſtatí ad uenas p eaſdé ferúť
ſemitas'quibus permeat cibus:mox cum nihilo concoqui potuerunt.ſed uictrice pſtiterút potétia
relabuntur & quæ ſibi obſiſtunt ſecú detrahút. que res purgatio uocitaſ.Aes uero argentú:cætera
q; gn̄is eiuſdé & ſi concoqui a calore animalium nō poſſunt:ſed reſolui a uétribus néqút oleú mel
lac;cæteraque eiuſmodi cibi purgandi quidé uim obtinet.ſed duantitatis non qualitatis rōne ubi
enim ob nimiam ſui copiam concoqui minime potueruut tú purgát ſi qn̄ id facere poſſút duabus
enim illis de cauſis aliqd concoqui neqat.aut quia gn̄is ꝑuicacis eſt:aut quia modum exceſſerit
Quáobrem nihil ex p̄dictis medicamentú eſt qppe cum non ob aliquá ſui faſtultaté purgare uale
at acerbitas acor máluſque odor medicaméta cōmittantur:eo qd genus medicameutorú cibo con
trarium eſt Q d enim cōcoctú a natura acceſſit:id corporibus adhereſcit:alimentú que appellatur
Quod auté conuiuci donarique minime poſſit:ſed uenas igreſſú p exceſſú caliditatis. frigiditatis
ue ſuæ perturbet.hoc naturam ſane obtinet medicamenti.

Cur piper ſi large ſumatur ueſicá ſoluet:ſi parce aluú.econtra ſcamonea ſi large ſumatur aluú ſol-
uet. ſi parce & que uetus ueſicam.An quia ſingula magis a ſingulis mouétur.piper enim magis
urinam ciet:ſcamonea aluum.Itaque ſi piper ſumptú copioſius eſt ad ueſicam deferť:nec ſe ina luú
diffundit.Sed ſi exiguum ceperis:retentum id aluum ſoluet:atque ita medicamétú eius exiſtet Sca
monea uero quæ data copioſius eſt retinetur ut reſoluatur:reſoluta iam medicamentú efficiť ob
quam ſuperius cauſam ꝓpoſuimus.At ſi exigua una cum epoto humore p iuiſibiles meatus i hibi
tur ac celerius ante quam pturbet in ueſicam defertur qua pro ſua facultate recrementa colliq̄mé
taque reſidentia per ſumma abducit.Sed illa multa ut dictú eſt q; diu ex uiriú ſoliditate p̄máſe
rit large expurgat ſordeſque terrenas potiſſimú detrahit.

Cur inflámationes eaſdem alii frigefaciendo ſanent:alii caleſaciédo cōcoquát an q; illis per refrigera
tionem hiis per externú calorem caloris ſui copiá colligere placet.

Cur mutari cathaplaſmata debeant an ut plenius ſentiatur.Solita ení ut ea que uétriculo mádamus
nō amplius medicamenta ſunt .ſed pro alimentis recipiuntur.ſic etiá hæc fungi ſuo munere neqú

Cur cibum íminuere laborem augere ſalubre eſt an quia cauſam ægrotandi excrementorú habet
nimietas:quæ tunc cete exultat:cum aút cibus ſupeſt aút labor deeſt.

Cur medicamenta & res amaræ aut fœdi odoris magna ex parte purgare poſſunt.an quoniam ama,
ra quæcumq; malæque olentia concoqui nequnt.Qua de cá medacaméta quoq; amara ſút atque,
fœtida. Quot enim concoctioné nullá ſibi admittút, mouere quæ cú amaritudine poſſút hic me,
dicamenti ſortiuntur naturá.Et ſi iuſto plus data ſint piment. Quæ aút necant etiam ſi exigua,
dentur:hæc non medicaméta ſed toxica eſſe dicimus. Ne illa quidé medicamenta uocamus quæ
non ſui generis qualitate purgare queant.Sút ení pleraque in genere cibi quæ ſi large ſumáť face
re idem poterunt.ceu lac:oleum:muſtú.Sed hæc oía q; minus facile concoquúť.iccirco purgant
nec omnes ſed aliquos.Sunt ení aliis alia concoctu facilia:difficiliaue.Quáobré nō eadé medica
mento omnibus ſunt ſed ꝓpia plætiſque couperiuutur.Denique medicamentú nō ſolú cōcoctiōe
imune:ſed etiam motus efficiens eſſe debet:ſicut & exercitandi rō extrinſecus:aut in trinſecus ac-
cedendens nōniſi per motum alienam excernit materiam.

Cur odorata genera tam ſæminú q̄ plantarum mouere uriná poſſnit. An quia calida cōcoctuq; fa
cilia ſunt.quo in genere ea collocamus quæ citant uriná.horum enim uis inſita calefaciendi bre-
ui extenuatur.odor quoque nullam corpulentiá gerit Ná & ea q̄ odoré pleniſſime redoiunt uelut
alia caliditate ſua mouent urinam:uel potius uim obtineut tabefaciendi.ſæmina odorata uero
calida eſſe certum eſt.

Cur impuris terriſque ulceribus:ſiccis acribus acerbiſque medicamentis utendum eſt.puris uero

& ſaneſcentibus humida tantum imponuntur. An quod impuris detrahendum aliquid eſt: quod non niſi humor eſt alienus qui adimi debet. Genus autem medicamenti quod mordax acre acerbumque eſt id efficere poteſt & ſiccum magis quam humidum. At quæ pura ſunt cicatricem tantum deſiderant.

Cur morbis qui contrahuntur a pituita: libido immodica proſit. An quod ſæmen genitale excrementi cuiuſdam detractio eſt ideo naturam ꝑ ſe fert pituitæ. Quod igitur multū pituitæ concubitus detrahit iuuare iccirco poteſt.

Vtrum ergo inter initia mali cibum affere melius ſit an poſt. An inter initia: ne iam penitus debilitato febris occurſet. Igitur uel extenuandum protinus eſt: uel ita alendum. Sorbitionibus primum recreandum. Hæ namque mitiores: leniores: colliquabilioreſque ſunt. & alimentum hinc cape infirmum corpus expeditius poteſt. Nihil enim cibum in uentriculo reſolui perferuer eque ante oportet quod non niſi labore cubantis fieri poteſt.

Cur intuendum urinam an concocta ſit. nec ne profluuio intercepto mingendi potius quam perpetuo. An quod ſignum concoctionis urina exhibet ruffa quod quidem melius intercepto profluuio deprehenditur. Genus enim quodque humoris ſuum colorem plenius oſtendit cum exiguum eſt quam cum multum eſt. nam in multo figuræ in exiguo colores conſpectiores ſenſui obuient. Quod etiam in rore: ſanguine: lachrymaque palpebris adherente pateſcet. Vrina igitur ſi continue dimittatur copioſior redundabit ſin intercipiatur: iudex ſui coloris certior erit. Quod ſi iam ex concoctione colorem traxit eiuſmodi talis profecto apparere etiā amplius poteſt. cum lumen ſe refringat & tanquā ſpeculū fiat propter intermiſſionem profluii.

Quam ob cauſam corpus cui ſecundam conciliamus ualetudinem non denſum ſed rarum reddendum eſt An ut urbs locuſq; quicūq; ſalubris eſt. qui placide aſpirat. qua propter mare quoq; ſalubre eſt ita etiā corpus qđ ſpirātius eſt ſanitati opportunius cōſtat. Aut enī nullū recremētū exiſtet aut quod extiterit q̄primum excernatur danda opa eſt corpuſq; eſt ſemp ita regendū: ut ſimul atque excrementum admiſit habeat qua parte illud excernat. ſitque motui deditū non quieti Quod enim manet putreſcet: modo aquæ imotæ. Putreſcēs uero morbū cōmittit. At qđ excernitur antequam uicietur decedit. hoc igitur ut corpore dēſo nūquā cōtigit. Fit enī ꝑpe ut inuiſibilia foramina claudantur. ſit raro ſolutoq; accedat neceſſe eſt. Quāobrē in ſole nudo corpore minime ambulandum eſt. Spiſſatur etenim caro & cōcaleſcit: corpuſq; parte īteriore humidius redditur. Quantū enim humoris reſidet abolet. quātū in teſtinū eſt manet ītactū. Qua rōe quoq; carnes aſſe lixis humidiores ſūt. Ne pectore quidē nudo ambulandū eſt. Ita enī uis ſolis corporis optime partis conditæ adimet. quæ nulla egeat dēptione. Sed inferna potius eam deſiderant. Inde igitur ut remoto nō niſi cū labore ſudor educit, hic facile ob loci opportunitatē digeri poteſt.

Quā ob cauſam pnitionibus ideſt ambuſtis frigore tā aqua frigida quam calida ꝓſit. An q̄m genus id uicii ex nimio humore cōſiſtit frigida igitur humorē adſtringit. atq; exaſpat calida in ſpiritum uertit carnēq; elaxans: libertatem efflandi ꝓbet ſpiritui.

Cur frigus pernitiones calor ambuſta & facit & tollit. An ꝙ eadem uis colliquando facit exſiccando tollit.

Cur potio febriētibus ſæpe pauſatim ſubminiſtranda eſt. An ꝙ potio multa præceps defertur exigua lente incedens irrorat. madefacit ſeſeq; inſinuat corpori. Sicut enim in humo, ſi aqua large acceſſerit perfluet. ſi paulatim uero madefaciat tantū. ita etiā in febribus agit. Nam & aquas fluentes ſiquis paulatim deducit. alueus humorem totum ebibit. Sed ſi tantūdem aquæ uniuerſum dimiſerit ſcaturigo uelox uſq; eo profluet quo deducere libitum eſt. tum æger quieſcere immotuſq; quo ad maxime fieri poteſt: iacere debet. immotus inq̄ ꝙ ignē quoq; emarceſcere certū eſt ubi a nullo mouetur ne aduerſus flati cubat quoniam flatus excitat ignē. ſollicituſq; per auram ignis ex paruo magnus aſſurgit. obuelandus æger opperienduſq; ꝓpterea eſt quia ſi nullum ignē concedatur ſpiraculum extinguetur. Ne ueſte quidem exui debet donec in ſudare occœperit. Vt enim ſubiectum hunc ignē uiſui ſic & deliteſcentē illū naturæ humor extinguit. Adde in genere febrium intermitentiū balneum. & fomenta pedibus admouenda. & ueſtem pleniorem ſuperponēdam & quietē agendā quibus ꝓparetur ut corpus per quā calidū ſit ante acceſſionē. Vbi enim multum ſupereſt ignis. lucerna nequit ardere. exiguū quippe ignē multus ille ad ſe trahit ita fit ut multum ignis in corpore præparandum ſit febris enim exiguum continet ignem multuſq; proinde ad ſe ducet exiguum.

Quartanis febribus ratio uictus extenuāda non eſt. ſed ignē corpori interſerendū. Nec nō exercitatione utendum. & qua die acceſſio inſtat lauandū ſomnuſq; minime quærendū: huic uictus calefaciens ꝓdeſt quia febris q̄rtana imbecilla eſt. Nam niſi ībecilla eſſet q̄rtana non fieret. Vides ne quā ubi multus ignis ꝑflagrat. lucernā ſuam aſſeruare flammulā minime queat. Multus enim ille exiguum ad ſe rapit. ergo multum ignis accendendū in corpore eſt ut quod exiguū febris cōtinet

reſtringatur. Sit igitur uictus cottidiani rõ quæ partim ignem partim rorem indat in corpus. Morborũ alii ab igne: alii a rore creanť. curat morbus ignis ros roris. ignis enĩ hic exiccat rorem.

Cur pelles recenter detractæ maximeq̃ arietũ uerberum uulneribus & uibicibus admotæ & oua ſuper confracta prohibent ulcera ne conſiſtant. An ratione utraq̃ humor colligi: intumereq̃ prohibetur. Pars enĩ colliſa humorem trahit intumeſcitq̃ propter feruorem. Oua ſua lenticia glutinãt atq̃ ita intumeſcere non ſinunt: ut etiam in ambuſtis glutine agitur conglutinare poſſunt pelles quoq̃ ob ſuam lenticiam hærentes nimirum ſimulq̃ ſuo calore concoquunt inflãmationẽque ſedant. Neque enim detrahere eas ſolemus niſi diebus aliquot poſt etiam qui ex ſale acetoue perfricandum cenſent infãmationem tollere uolunt.

Cur cicatrices reliquo quidem in corpore nigræ oculis albæ inducuntur. An ꝙ cicatrix colorẽ priori contrarium trahit: ſcilicet quẽadmodum omnia quæ ægrotarint. Vlcera autem parte oculi nigra contrahi ſolent. Verũtamen neq̃ in corpore ſtatim nigreſcunt: ſed principio albæ ſunt: neq̃ in oculo ſemper nigræ ſed demũ uel ex toto uel magna ex parte redduntur.

Cur ferula oras ſiue ambitũ plage rubidũ mediũ album facit. Vtrũ ꝙ ſanguinẽ pellit ex medio: qđ maxime ferit. qa in ordẽ ſe colligit & rotũda eſt. An ea qdẽ de cauſa ſanguinẽ deinde redire oporteret. Rubedo autẽ nõ niſi concurſus ſanguinis eſt iſq̃ in eum locum qui ictus eſt.

Quare cum membra a ferula uehementius feriuntur: medium carnis albũ oræ rubræ redduntur. Ligno autem contra medium amplius rubet. An ꝙ ferula ſuam ob leuitatem: ubi uehementer ꝑcuſſit. ſanguinem reſidentem per ſumma diſſipat. itaq̃ unde ſanguis defuerit. mox ea pars alba exiſtit: quo autẽ plenius fluxit: hic rubor ambit. Cũq̃ plaga intumuit. ſanguis cito ſuam ſedem repetere non poteſt: quoniam & exiguus eſt: & relationem per accliue agat neceſſe eſt. Non enim niſi copia magna referri poteſt contra naturam. At ictus quos dura corpora inferant: affligunt: colliduntq̃ ponderis ſui ratione ac robore. Afflictum itaq̃ medium cauum redditur: colliſum autẽ rarum exiſtit. Colliſio nãq̃ diſſectio & diſtractio leuis eſt quod cum cauum colliſũq̃ reddatur ſanguis ad id ſummus de oris undiq̃ fertur. Nam & aptus ferri dehorſum eſt & laxa expeditius ſubit ꝙ ea cedunt facilius. Vbi autem ſanguis eo ipſe ſe collegit efficitur merito ut medium ruaore tingabur. Oræ autem quas deſatuit albedine decolorentur.

Cur nigræ cicatrices hominum ſunt qui uicio lienis tenentur. An quod ſanguis eorũ corruptus eſt ꝓpter admixtionẽ morboſi dilutiq̃ ſanguinis qui aliene procedit. Cicatrix igiť cute ꝑtenui ſummaq̃ cõſiſtit. Sanguis uero ille quia ut dilutus & calidus fit niger eſt cicatricem nigrã tranſpectus utiq̃ oſtendit. & quidẽ ſæpius hac eadẽ de cauſa cicatrix nigrior fit. Sanguis etenim cutis ĩbecillitate frigeſcit & calore euaporante acrior redditur. Senioribus etiam pari ratione cutis magis nigreſcit: & natiuæ cicatrices acriores q̃ iunioribus habentur. eſt enĩ quaſi uibicatum corpus eorũ totum: non ob aliquã cutis tennitatem: ſed ꝙ calor deſecerit.

Vtrũ quecũq̃ rei eiuſdẽ cauſam obtinẽt uim habẽt eãdẽ ad agẽdũ. An nõ uerbi cauſa cũ uibices diſcuti & ab ære: & a radicula: & a faba cõmãducata: & a pulmone: & ab argilla: & ab aliis huiuſcemodi poſſint ſingula ne ui eadẽ hoc efficiãt. an diuerſa. An æs ideo tollit qm̃ rubiginẽ præ ſe fert quæ pro medicamẽto accipi põt. Faba uero: & pulmo & argilla eo ꝙ ad ſe attrahunt ꝓpter ſui corporis raritatẽ. Cætera quæ ꝓdicta aliis ex cauſis idem faciunt: An ultimũ quidã in his oĩbus idem eſt. Quod autẽ antecedit hoc diſcrimini fore nihil eſt quod prohibeat.

Cur cetære cicatrices nigræ oculi albæ conſiſtuut. An ꝙ cicatrices colorẽ contrahunt contrarium parti in qua efficiuntur. At in parte oculi nigra fieri ſolent: ergo albæ afficiantur neceſſe eſt.

Cur ictus ferulæ dolorem amplius mouet q̃ aliquod duriorũ. ita enim depræhenditur ſi quis cum uerberat ratione conſiderat: cum tamen ictum durioris uehementiorẽ eſſe rõ potior exigit. Acrius enĩ ferit quod durius eſt: an ꝙ caro non ſolum cum percutitur: ſed etiam cum repercutit dolet igitur a duris percuti tantum poteſt. Cedit enim propter eorum duriciem. At uero a ferula utrũq̃ ſane accidit: ut & percutiať: & repercutiat propter ponderis leuitatem cum ſcilicet non cedat: ſed renitatur ita ut ictus poſſit duplicari.

Cur thapſia & cyathus quæ contraria plane inter ſe ſunt pariter uibices poſſint diſcutere hic principio illa poſt. cyathus enim frigidus eſt. Quod etiã poeta ĩquit Homerus. Et gelido dentes defixit in ære. Thapſia uero calida & urens. an ꝙ ut animo deficiẽtibus aqua cyathus uibicatis occurrit. obuians enim refrigeratio calorẽ prohibet educi e ſanguine. qui per ictum ad ſũma confluere corporis atq̃ concreſcere ſolet. ubi calor deceſſerit. Fit enim ut perinde at ſi extra ſit congeletur: cum ſub cute eſt. propeq̃ abeſt: ut extra ſit. at uero cum calori exitus negatur nõ concreſcit: ſed ſe rurſum diffundit & ſedem unde effluxit repetit. Quod idem tapſia quoque præſtare poteſt. quippe quæ caloris ſui facultate prohibeat ne ſanguinis geleſcat.

Cur æneis quibuſdam amotis ut cyathis. aliiſque generis eiuſdẽ uibices reprimi reſoluique poſſũt. An quoniam es natura frigida eſt. ergo calorem effluere uetat: e ſanguine quem ictus collegit.

eo naq; per ſūmā corporis exhauſto uibex exiſtit. itaq; celeriter ad mouendū eſt ante quam geleſ & thapſia uero ex melle illita eadē de cauſa iuuat quia enī calida eſt ſanguinē refrigeſcere ꝓhibet

Cur ſi eodem in loco ſæpius ulcus extiterit:cicatrix atra ducetur. An quacunq; parte ulcus ſe oſtenderit.hæc admodū debilitatur eoq; magis quo ulceratum ſæpius ſit. Debile autē omne frigeſcit: humoriſq; plenum eſt. Quo fit ut nigrū quoq; appereat. Et quidem ulcera magna & uetera cicatrice atra obducta uidemus.Sæpe autē ulcus cepiſſe non aliud eſt niſi ulcus diu habuiſſe.

Cur uibicibus cyatos admouere ſolemus An ꝙ locus quo icti fuerimus refrigeratur calorq; inde omnis deceſſit.Cyathus itaq; admotus facit æris frigiditate ne calor abeat.

Cur pili cicatricibus nequeunt exoriri. An ꝙ omnes meatus obcecantur & uariante quibus pili ſe promouere ſolent.

Cur ictus tumorem liuorēq; ſuſcipiant.An ꝙ de loco percuſſo humores diſiecti in loca ꝓxima ruūt in quibus offendentes retroquent.itaq; coniuncta cōglutinataq; humorum copia tumor per collectionem exurgit.&ſi quæ uenulæ ruptæ ſint cōfluuiū id humoris ſub cruētum fiat neceſſe eſt:

SECVNDA PARTICVLA QVAE AD SVDOREM PERTINENT THEODORO INTERPRETE.

CVr neq; ītēto neq; cōtēto ſpiritu.ſed potius relaxato ſudor ꝓueniat.An qm̄ retētus ſpiritus uenas implet itaq; humorem exire non patitur.ut in aqua ſic uaſis.quod in mare demiſſum dulcem intra ſe colligit humorē clepſydraq; ob id nominatū eſt.Nequit enim effluere cum quis pleno iam uaſe partem alteram obturauit. Sed ubi per ſpiritus liberatem ſudorem promere licuit.multus certe erumpit quoniam eo ipſo retentu copia humoris paulatim collecta eſt.

Cur menbra aquæ immerſa calidæ non ſudent etiam ſi ex ſe ipſa recaleſcant. An ꝙ aqua liqueſcere non ſinit.Sudor autē res uicioſe adiuncta corpori eſt.ut qui per calorem excerni debeat.

Cur ſudor ſalſus eſt. An quia motu efficitur & calore ſecerēte quantū alienum per adherentiam intimationemq; ineſt alimento ad ſanguinem carneſq;. id enim ocifiſſime ſegregatur quoniam nec aptum nutritioni eſt.& foras demum euaneſcit.Salſus uero propter id eſt. ꝙ pars quidem dulciſſima.leuiſſimaq; rota ad corpus nutriendum aſſumpta eſt.Pars autem alieniſſima crudiſſimaq; tantum abſoluitur.quæ partim deorſum collapſa & ſuaſidēt urina uocatur.partim in corporis ſūma emergens ſudor eſt.ambo ramen ſalſa ob eādem cauſam prodeunt.

Cur magis parte ſuperiore corporis q̄ inferiori ſudemns Vtrum quoniā calor ſurſum tendit.ſuperq; manet propterea humorem ſecum trahere poteſt. An quoniā ſudorem ſpiritus moueat qui ſedē habet ſuperiorem. An quia ſudor non niſi humor eſt incoctus.quia licere humore pars humet ſuperior habitus etenim corporis ſupra potius innoteſcit.

Quā ob cauſam cum manus exercitamus ſudor maxime oritur. Modo cætere corporis partes poſitum ſuum ſeruent. An quoniam robur huic præcipue loco inditum eſt. Hoc enim ſpiritum cōtinemus qui parti robuſtiſſime ꝓximus eſt. Dū uero laboramus uires augemus.his auctis magis ſpiritum continemus. Tum etiam cum hac perſricamur parte magis quam cum alia laboramus. Spiritu nanq; retento ſimul & perſricamus.& perſricamur dum ita exercemur.

Cur ſudor capitis. aut nullum reddit malum odorem. aut minuſquam reliqui corporis: An quia locus capitis opportunus ſpirationibus eſt. & quidem laxum ſe ipſe demōſtrat argumento exoriēdi capili.Loca autem & quæ in locis tenentur grauiter olent. ſi ſpirandi careant libertate.

Quam ob cauſam qui ſe lucta exercent. ſi interpoſita aliquamtiſper quiete luctentur. magis ſudabunt quam ſi continue.An quoniam humor dara ſeſe colligit.quem deinde luctandi exercitatio educit.Continua uerò illa modo ſolis corpora aſſicare poteſt.

Cur magis ſudamus cum non longo interpoſito tempore ſudor elocatur. An quia non humor tantum cauſa eſt ut ſudemus.ſed foraminum quoq; abditorum apertio.& corporis raritas. atque ſolutio.His igitur qui diu ſudandi intremiſerint uſum:foraminum iter clauditur. At his qui crebro utuntur patefactum ſemper habetur.

Quare cum ſol nuda magiſquam induta calefaciat corpora. induta magis ſudare ſoleant: Vtrum quia ſol corporis deurendo foramina comprimat An quia uapores exiccet quæ minus poſſunt accidere indutis:

Cur facies maxime ſudet: An quia quæ laxa: humida. ſolutaque maxima ſunt hæc ſudori ſe peruia exhibent caput autem fons eſſe humoris uidetur: & quidem pilorum laſciuia ſedem hanc propter humoris copiam poſſidet. locuſq; idem rarus gracilentuſq; eſt. igitur ſecundum naturam tranſitus agitur ſudoris.

Cur igne neq; uniuerſo. neque per diminutionem oblato:ſed per incrementa continua magis ſudamus.Qui enim in caldaris ita ſe calefaciunt magis ſudent quam ſi ꝓtinus tantumdem ignis ad

miſerint An eo quod ſe modice habeat agat unde quodque ergo ſi tantum agit plus ſi fuerit non aget An potius ediuerſo quoniá ſcilicet eo rem quodq; efficiat.quod ſe modice habeat.hac igitur de cauſa nihilo plus ſudamus ubi plus additum ſit.Sed quoniá modi ſinguli ſingulis reſpõdét.quodq; iá egerit non amplius agit.hic ſit ut modo aucto magis ſudemus Neq; enĩ q precedit ad ſingula & præparat nt res ſubdita apta ſit.idem poteſt etiam opus efficere.ſed aliud hoc ſúgatur officio neceſſe eſt.Parum itaq; potius quam multum caloris præceſſit præparauitq; corpus ad ſudandum ſed ad efficiendum alio certe ampliorıq; modo opus eſt hoc enim effici ab eo nõ poteſt.quod prius agebat.ſed aliud poſt deſideratur quod modú obtineat cõuenienté.

Cur detergenti magis profluit ſudor quam reſidere ſinenti.Verú quoniá refrigerati extrinſecus contingat.An quod ſudor exterior ueluti operculum foraminibus adhæreat corporis.ita ne interior ſe promere poſſit.

Qua de cauſa ruta.& nonnulla pigmenta ſudores fœtidos moueant.An quia quorum odor graui taté pitie ſe fert hæc humoribus ſordidis admixta fœdum mouere odorem poſſunt:

Cur tergo magiſquam priore parte ſudamus.An quod in parte priore locus ſane intus habet in quem humor deducitur quod in poſteriore non eſt.ſed foras ibi excernatur neceſſe eſt hoc idem etiam facit ut uentre minuſquam pectore ſudemus addo quod ſudorem terga magis ſeruare poſſunt & poſterior ps magiſquá prior.quoniá prior magiſquá poſterior refrigerat qđ etiá cauſæ eſt nt alæ citiſſime atq; maxime ualeant reſudare.uidelicet qa minime refrigerantur.ad hæc poſterior carnulétior pars eſt quá prior.& pinde humidior Cauſá uero cur humidior ſit medulá habet:quæ per ſpiná tendens multú humiditatis afferre poſſit.

Cur ea parte qua iacemus ſudare non poſſumus an quoniá pars qua tangimus cum plus quam modicum ſit incaleſcens prohibet ne permeet ſudor.Raſiccat enim atq; aſſumit ité cõprimit eá parté ſic euenit hæc uero ſanguiné cõpreſſa diffúdit quo diffuſo ſatis refrigerat argumeto ſane torpor eſt.Quippe q nõ niſi frigoris iniuria fiat.atq; effici uel afflictu uel ictu ſoleat.

Quare qui dormiút magis ſudát.An circú obſiſtédi ratione euenit.Calor enim parte interna collectus poteſt expellere humorem.

Cur facie maxime ſudemus.cú in ea minimú carnis ſit.an quod expeditius illa ſudare poſſunt. quæ humida laxaq; ſunt: Caput autem tale eſt.Continet enim ſuam plurimá humiditatem q utiq; uenarum ratione pateſit quæ hic pertendunt. Diſtillationes quoq; ex capite oriuntur & cerebrum humidum eſt. & foramina per multa in capite habentur.quæ tam multa eſſe. ac foras uſq; pertendere capillorum inditio conſtat.igitur ſudor non a partibus imis ſed de capite oritur: Vnde etiam ſit nt primum & maxime fronte ſudemus.Prima enim frons ſubdita eſt.

Qui de cauſá q ſudét.ſi uel aqua nel flatu refrigeſcát nauſeá. Verú qm̃ humor qui ex fluxu continuo minime quieſcere poſſit. hic refrigeſcens in parte priore uniuerſus conſtiterit. An q ſpiritus qui foras uerſus proueinés in ſudoré ob frigoris occurſum conuertitur.Hic intus ante frigeſcens quam exeat tranſeat in humorem.atq; in eá parté incumbens nauſeá moueat.

Cur in capite pedibuſq; incaleſcentibus ſudores maxime excitantur.An quoniá humorem ad ſe mébra incaleſcentia trahunt humor autem partem qua abſumatur nullam habet cú ea loca oſſibus ſcateant.itaq; ut excidat foras neceſſe eſt.

Quare qui laborant ubi a labore deſtiterint ſudare incipiunt.Nam ſi labor cauſa eſt cum laborant ſudare debent.utrum quod inter laborandum uenæ ſpiritu inflate comprimi foramina cogant: data uero quiete laxæ conſideant itaq; per ampliora iam facta foramina expeditius humor peruadat.An quoniam cum laboratur.ſpiritum ex coherente humore motus ſecernit.& calore quia a motu excitatur humor in ſpiritum per ſumma corporis extenuatur cú uero a labore ceſſatú eſt. ſimul & calor deſinit & ex ſpiritu ſpiſſeſcente humor qui ſudor appellatur conſiſtit.

Verú per æſtaté potius. An per hiemé ſudor mouendus ſit.An tunc opportune ſudatur cum humidiora corpora ſunt neglectaq; difficiliora redduntur: igitur per hiemen potius conuenit. An magna per id tempus mutatio ſit. nec excrementa concoqui poſſint.cum cælum contra naturam frigeat igitur p æſtaté potius mouédum Quippe cú humores per æſtaté potius oés putreſcere ſoleant quapropter exhauriédú túc eſt ut etiá ueteres oés autores hac eadé de cauſa céſent.

Quare cú corpus aſſidue fluat.effluxuſq; ipſe de excrementis pueniat corpus lauari non poſſit niſi ſudauerit.an quia minus excernitur quam ſatis ſit.Cum enim ex humore mutatur in aerem plus de minori exiſtat neceſſe eſt.Humor enim quicunq; copioſius cum ſe diſcernit redundat: diutiuſq; ob eam rem profecto excernitur. Lenta item glutinoſaque excrementa ut cum humore propter mixtionem excerni poſſunt ita cum ſpiritu nequeunt. quæ quidem res maxime officere poteſt.Hic etiam uomitus magis qui ſudores corpora leuant. qm̃ ea ipſa excreméta educunt ut q craſſiores corpolentioreſq; ſint. utq; cú carni quidé pculis locus ſit:qui lentá illam glutinoſamq; materiam contineat.itaq; non ſine magno negotio dimouendi datur facultas. Ventri autem e uici

no eſt. Aut enim in eo conſtit aut prope. quo ſit ut difficile queant aliter educi.
Cur minus inter laborandú ſudamus quam cú relaxati labore quieſcimus. An quoniá cú facimus la
boramus. cú fecimus laborauimus igitur plus tunc ratione excernitur. Alterú enim fieri eſt alte
rum eſſe. An quia cú laboramus carnis foramina retento ſpiritu obſeruátur. Cum autem relaxa
uimus aperiantur. quo ſit etiá ut ſpiritu retento minus ſudare poſſimus.
Quáobrem non in currendo agitandoq; corpus ſed poſtea quam ceſſatú eſt plus ſudoris euadat An
riuus quéadmodum manu. uel aliquo fluens undiq; aqua obſtruſa ſe colligit. relaxatq; demú co
pioſior profluit quá ante ſic etiam inhiberi eadem a ſpiritu poteſt. ut in uaſe cui nomen clepſidra.
Atq; etiá in ueſica. Cohercetur enim detineturq; intus humor a ſpiritu. pari igitur ratióe cú cor
pora motu uehementiori citantur. ſpiritus intus circumuenitur cohercetq; : itaq; uenæ etiam
diſtenduntur ac intumeſcunt. cum humor ſe educere nequeat. Quod cum uniuerſus cohercetur
ſpiritu poſt relaxato uniuerſus erúpat neceſſe eſt.
Curt ſi quis cú biberit cibú ſumat minus ſudet. An quoniá cibus ingeſtus humoré attrahit quaſi
ſpongia. Eſt enim non parú rei impetú retrorſiſſe. quod uel fluentoq; conſtat argumento. ita enim
cibo quoq; ingeſto meatus appræhendiſſe plurimum ualet.
Cur trepidantes pedibus ſudamus nó facie. Rationabilius enim tunc pedibus quoq; ſudetur cú cor
pore toto ſudamus. locus hic enim frigidiſſimus eſt, quáobrem pedes minime ſolent ſudare. &
quidem medici in aduerſis ualitudinibus pedes potiſſimú operiendos præcipiunt. quoniá frigus
hi quam facilime ſentiunt itaq; rigoris inicium reliquo etiam corpori expedite committunt. An ꝙ
trepidatio non caloris de ſúmus locis ad ima tranſitio eſt. ut accidit in metu ex quo alui etiá me
tuentium ſæpe funduntur. ſed eius incrementum potius caloris accedit ut in ira. quippe cum ira
feruor cordi ſuffuſi ſanguinis ſit & trepidans ipſe non metu refrigerationeq; ſit ita affectus. ſed
membri ipſius affectione.
Cur iidem facie non ſudant. ſed erubeſcunt. an quoniá amplius in caleſcunt. itaq; facié calor aſſiccat
errans per ſúma pedum tamen humoré propterea liquæfacit ꝙ ut minor eſt quá ut exiccet ſic ma
ior in ſito præconditoq; calore naturali eſt ut ſudoré ciere poſſit.
Cur dormientes quá uigilantes ſudare magis ſolemus. An ꝙ ſudoris origo in trinſecus eſt, interna
auté calidiora habemus ergo calor intimus humoré diffundens in timum educit. An humoris ali
quid ſemper a corpore effluit. Sed late. quia nihil ſolidú eſt cui humor occurrés ſe colligat. Argu
mentum cur ita ſit ꝙ partes cauiores aſſidue ſudant.
Cur in caldariis tú magis ſudamus cú tempus frigidú eſt. an quoniá calor ꝓpter frigoris obſiſtentiá
foris euadere non poteſt. Arcetur enim. Verú intus ſe peruoluens : ac inſidens humoré ſoluit in
teriorem. Sudoréq; ex eo producit.
Cur ſudor utilior eſt qui corpore nudo currenti prodierit etiam ſi minor ſit quam qui ſub ueſte ſe
ꝓmſerit. An ꝙ laboraſſe quá non laboraſſe melius eſſe perpetuú eſt. & ſudor uero qué labor præ
ſtiterit. eo melior eſt qui ſine labore ꝓueniſſet. & qui maiori cú labore melior quá qui cú minori.
maiori auté cú labore is eſt qui nudo corpore currenti ꝓdierit. Ná niſi admodú curſú intenderit.
ſudare non poterit qui nudus eſt. Veſtitus cótra celeriter ſudat. etiá ſi parú ſe concitarit propter
ueſtis teporé. Et uero coloratiores redduntur. qui nudi curſú æſtiuo tépore agitant ꝗ qui cú ueſte
quia ut oés qui loca libera aſpirationaq; incolút melius colorant; ꝗ qui ípedita & ſilentia tenét. ſic
etiá ſeipſe quiſque coloratior eſt cú ueluti ſpiritui afflanti placide patet. quá cú perſtrictus obdu
ctuſq; a calore nimio angitur. Quod certe his accidit magis qui ueſtiti ꝑcurrunt. Hinc etiá ſit ut
qui nimis dormiunt minus colore hilarentur quam qui ſe modice ſomno recreant. Ná dormiens
quoq; ipſe aſtringitur & ꝓpemodú ſtrangulatur.
Cur pedes in trepidatione ſudát. & nó facies cú in muneribus uitæ oíbus ut facie maxie: ſic pedibus
minime ſudamus. An quia trepidatio metus quidé ſup re ichoáda é. metus aút refrigeratio partis
ſuperioris eſt Quáobré facie quoq; pallent qui trepidát: pedibus ité ſollicitátur & palpitát. Sic ení
trepidantes hoies faciút : ſeſeq; quodá modo exercent: quæ ꝓpter ea ratione parte ſudare ſolent ꝗ
laborant. manus etiam aſſollent perfricare: & ſe modo inflectunt modo extendunt etiam ſæpe exi
liunt: neque etiam unꝗ quieſcút. Sunt enim exciti ꝓpenſiq; ad negociú quoniá calor eorú ſe colle
gerit in pectoris loco qui corpulentior eſt ꝗobrem undiq; cú eoipſo calore tum ſanguine turge
ſcéte æfficitur ut motu uario crebroq; agitentur. Sed pedibus maxime inſudant: quoniá pedes per
petuo tenentur laborare: cú ceteræ corporis partes quietem aliquam conſeq per ſitus mutatio
nem motioniſq; poſſint.
Cur in caldariis igne neq; uniuerſo: neq; decreſcente aſſiduo: ſed per in creméta cótinua oblato ma
gis ſudatur. Plus enim ita educetur ſudoris quá ſi principio ſtatim ignis tantúdem affluerit. An ꝙ
principio multum ignis adhibitum. carnem cutemq; ſúmá ſicciore occupás urit. atq; in modum
teſtæ in durat. quæ cum talis reddita ſit ſudorem arcet. obſtruditq;. Pauꝫ át contra carnem relaxás

rarefacit:ſenſimq; inteſtinum humorem excitat:ut ſecerni educiq; poſſit. Carne autem rara plus ignis adhibitū.& corporis ima facile ſubiens humores iam inde præmollitos in uaporem conuertit parteſq; eorum prætenuiens ſecernens educit cum ſpiritu.

Vtrum per æſtatem potius an per hiemen ſudor mouendus ſit. An hieme calor intus ſe contrahēs concoquit extenuatq; in ſpiritum humores interiores ꝙ cum omnes:aut certe maxima pars conſumantur.nullam ſui excretionem admonent faciendam.At in æſtate cum per raram ſolutamq; carnem calor euadat.humores minus concoqui poſſunt inteſtini.qua de cauſa exhauriendū omnino eſt.quoniam ſi permanſerint temporis eius qualitate putreſcent:morboſq; contrahent. Putreſcit enim quodq; externo calore.Nam ut ſuo quodq; calore concoquitur : ſic externo putreſcit: igitur per æſtatem externus præualet calor:exquo ſit ut quæuis in æſtate putredinem ſentiant. per hiemem uero quia calor ſuus ille ac domeſticus dominatur.hinc tempus hoc minime creare putredinem poteſt.

Quam ob cauſam cum ſudor calore uel interno uel externo fieri ſoleat.euenit ut horror nōnullis ſudoribus poſſit excitari. An quoniā ſudor qui ex calore prodit:interno.ſe ſcilicet de loco amplo in breuem corporis dico ambitum contrahente.primum caloris meatus:& circuitus patefacit deinde horror carne iam madefacta ex toto caloreq; exeunte citatur. Calor autem qui extrinſecus mouet primum ſumma corporis aperit rarefacitq;.tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem poteſt.

Cur calidi ſudores frigidis meliores habentur. An ꝙ omnis ſudor excrementi cuiuſdam ſecretio eſt parum autem excrementi amplius incaleſcere conſentaneum eſt. plus autem non æque ſed minus itaq; ſudor frigidus excrementi multi indicium eſſe poteſt quocirca morbos quoq; his facit longiores.

Cur minus ad ignem multum ſudamus cum tamen pro calore ſudor omnis moueri ſoleat. An quoniam humor aut corpore uæhementer calente in ſpiritum diſſoluitur humidum. Aut cum prouenerit ad eo cito calore nimio exiccatur ut ſenſus ſudoris multi eripi poſſit.

Cur ad ſolem acrius calefacientem corpora quæ in nullo indumento teguntur nihil pene ſudant. Quæ autem ſatis ueſte intecta ſunt copioſiſſime ſudant. Eandem de hoc etiam quā de ſuperiori cauſam reddendam cenſemus.

Quam ob cauſam cum motus acuti magis hebetes minus calefacere poſſe uideantur.ingreſſus tamen per accliua qui hebetiores ſunt magis mouent ſudorem proſiſtuntq; ſpiritum quaſi amplius calefaciunt q̄ decliui. An ꝙ graui cuiq; ut ferri deorſum ſecūdum naturam eſt ſic ferri ſurſum cōtra naturam eſt.itaq; caloris natura quæ noſtra prouehit corpora:ut nihil per decliue laborat ſic per accliue præſſa orere nititur acriuſq; ob eiuſmodi motum incaleſcit & ſudorem mouet : & ſpiritū proſiſtit. Quinetiam corporis uarius inflexus nōnihil afferre cau æ poteſt ut directa ſpirandi reciprocatio auferatur.

Qua de cauſa cum ſudor moueri ſoleat quo magis quiſ ſeſe operuerit. Non hi ſudant qui ueſtē plurimam admiſerunt. Eadem etiam de hoc ratio quæ prius reddenda eſt.

Quam ob cauſam cum corpora ſicciora magis per æſtatem quam hiberno tempore ſint.ſudori magis in æſtate pateamus. An ꝙ per æſtatem propter corporum laxitatem non multus naturæ calor cōtinetur humoreſq; proinde reſoluere in ſpiritum poteſt. Per hiamen autem parte exteriori denſata corporū calor frequens naturæ cohercitus.humorem minime in ſpiritum reſolui patitur adhuc æſtate humoris multū haurimus. Hieme autem econtrario agitur.

Cur ſudores qui corpori bene ualenti ſponte prouenerint his deteriores habētur:quos labores citarint. An ꝙ labores excreſcentem humorem exhaurientes carnem efficiunt ſicciorem ut cauernæ foraminum ſanitati ſunt opportunæ:& per caloris tranſmiſſionem fieri nulla poſſit obſeptio ſiue opilatio. Sudores autem ſpontiui appellati qui ex neceſſitate oriuntur. cum ſcilicet foraminibus naturæ ab imodico humore cofuſis.calor non omnino occupatur ac uincitur:ſed repugnare adhuc extrudereq; humorem poteſt. Hi recte pro ſignis morbi habentur futuri. Nam etiam calor ipſe a largiori humore quā qui modicus ſecūdū naturā ſit hebetatur & caro plene madeſcens:peſſimum ad ſecūdam ualitudinem concipit habitum.

Cur tempore hiberno minus oriuntur ſudores : nec nos per id tempus ſudendum æque cenſemus quāuis corpora humidiora tum conſtent. An minus ſudamus:quoniam humores per hiemē cōcreti coactiq; ſunt uehementer.quare minus diſſolui tum queunt. Sudandum autem minime per hiemem ceuſemus.quia corporis eiuſmodi diſpoſitio ſalubris eſt. Qui autem mouet ſodorem labefacta:confunditq; habitum corporis atq; etiam laxiorem quam conueniat eundem habitum reddens ſimul & intimum calorem educit diminuitq; ut non æque gelido cælo poſſit reſiſtere:& humor externus expeditius ſe corporibus inſerit cum laxiora iam foramina propter ſudationem habeantur.

TERTIA PARTICVLA QVAE AD VINI POTVM ET VINOLENTIAM PERTINET THEO. INTERPRETE.

QVam ob cauſam uinú cú calidú ſit uinolẽti nõ calent:ſed frigẽt:& dolore laterú cæteriſq; huiuſmodi uiciis excipiunẽ. An ꝙ multú humoris cú refrigeratú eſt multum frigoris cõcipit:ita ut caloré ſuperet naturalé. Fit eteni ſimile intrinſecus carni: ut ſi ueſtis nimio madefacta humore rigoré ꝓinde acrius frigoris admittat.

Qua de cauſa nõ qui uæheméter ſed qui leuiter ſe ebriauerút delirát. An ꝙ neq; tam parum biberút:ut ſimiles ſobiis ſint. neq; adeo multú ut ſoluátur & langueant:quomodo efficiuntur qui multú hauſerint. adde ꝙ ſobrii rõne iudicant penitus:temulenti ne téptant quidé aliqđ iudicare leuiter ebriati iudicát:qm̃ quidé uino nõ penitus detinenẽ. Sed praue id faciunt:qa ſobrii nõ ſunt:quo fit ut mox & cõtépnát alios:& contépni ab aliis ſeipſi exiſtiment.

Cur magis crapulá ſentiunt qui diluciuſculú bibunt q̃ qui merú ex toto. Vtrú ſuæ tenuitatis cauſa uinú temperatú expeditius loca plura anguſtioraq; ſubeat intéperatú auté minus facere id poſſit itaq; difficilius educi poteſt quod dilutú eſt. An ꝙ merú minus bibiẽ utpote quod multú bibi nõ poſſit:magiſq; uomitu reiiciẽ. Ad hæc merú ut cætera cõcoquit:qia calidus eſt:ita etiá ſeipm̃ conſumit. Diluto auté illo ecõtrario agitur.

Cur ſemé genitale ebrioſoꝝ magna ex parte infœcúdú. An ꝙ habitus corporis eoꝝ ꝑhumidus eſt. Semé auté nõ quod homidú:ſed quod cõſtat craſſúq; eſt:hoc uim obtinet procreandi.

Cur ebrioſi tremút:& eo malis quo liberalius merú hauſerint. Abſurdú eni id eſſe uideri poteſt:qñquidé uinú calefaciédi uim habeat & temor ex frigore præcipue ſoleat ꝓuenire. Itaq; qui rigent maxime tremút. Sed tñ multi cú mero tm̃ cibi gratia uterentur, tremores uæheméter adeo excepérút:ut hoíes præmétes reiicerét & aqua perfuſi calida nihil ſentirent. An quod tremor tú oriẽ cú corpus admodú frigetiſcaliter aut calore intus circúſiſtente ob externi frigoris uiolentia ut hiberno tpe fit. aut naturali calore extincto:quod fieri ſolet. uel qualitate cõtraria. uel ætate: ut ſe. ſenectute. uel externi coloris exceſſu quod his ſane accidit qui ui ſolis. aut ignis deurunẽ. igiẽ his ẽt idé obuenit q mero abutútur. uinú ení caliſica ſua facultate áplificata pluſq̃ uires corpis patiãtur caloré ꝓpriú corpis ſe ꝑmiſcés extingui. Quo extícto refrigeratoq; corpe accidit ut tremores oriunẽ. Quinetiá ꝑter oés refrigerádi modos quos ꝓpoſuimus. ille quoq; notaẽ:ut deleta materia q̃ qſq; calor ſuſtentaẽ & aliẽ:calor etiá ipſe deleaẽ quod lucerna inter res ianimatas demõſtrat. qppe quæ dépto oleo lumen amittere cogatur. Senectus uero inanimatoꝝ genere illud idé efficit. Et morbos longus diutino cõſumptu corpus in tabé. rediés. Alimento náq; deleto uel extenuato caloris euenit:ut calor etiá ipſe deficiat. Calor eni humore aliẽ: nõ tñ quolibet humore ſed læui & copioſo. q̃obré tum his qa prædictis tenenẽ uiciis tú ætate ꝓfectis. exoleſcéte alteraſcéteq; tali humoris genere. Fit ení pro leni & pingui aere & ſiccú euenit ut calor ipſe deficiat. patét hæc argumento auxilioꝝ quæ his impédimus qui ob marcoré e uita abeút. fit ení ut eoꝝ uirtus uiciaẽ cú aliquid nutriétis humoris inſtillatú eſt:utpote cum eiuſmodi humoris defectu reſolutio illa eueniat. mero igiẽ hoíbos deditis cauſæ id eſſe uideẽ. Vinú eteni calidum corporis caliditati naturali cõiunctú efficacius porro quæ calor proprius ſibi ſubdita pro aliméto obtinet:cõſumit. Vnde fit ut alios ex his aqua intercus præmat alios fluctio alios alia deiectio & pleraq; alia uicia eiuſdem alui exerceát. ná & reliqui humores acerbi ineptiq; remanét:& qui liquidi extrinſecus aduenerút craſſari ob ïbecillitaté caloris ꝓpriĩ nequeút. Calor aút ipſe imbecillis ꝓpterea manet: qm̃ materia qua cõtineri adhuc põt imbecilla eſt. quomodo ignis qué arúdo reddiderit:Hic ení ꝓpter materiæ imbecillitaté infirmior eſt quá qui a ligno præſtatur

Cur uinolenti cú uinú calidú ſit. rigere tñ ſolét citiſſimeq; laterú dolore cæteriſq; huiuſcemodi uiciis excipiunẽ. An ꝙ multú humidú cú refrigeratú eſt in multú frigidú ſe cõuertit ita ut calorem ſuperet naturalé. Quæ aút ſunt humidiora. eadé oía naturæ calidiora occurrút. Argumétú ꝙ rebus externis caleſcimus nõ humeſcimus. Verú ſi minus calida quá humida ſint. accedet ꝑfecto ut ſuá caliditaté potiuſq̃ humiditaté amittát. humore igiẽ frigido remanente non ſine cauſa uinolẽti amplius rigét & uiciis rigoris propriis patiuntur.

Cur pueri cú natura ſint calida uinoſi non ſint cú ſcythas & uiros & robuſtos qui certe oés habitu ſút calidiori cõſtat eé uinoſos. An ꝙ uiri nõ calidi ſolú:ſed etiá ſicci ſunt. Virilis eteni habitus talis eſt pueri calidi ſunt & humidi. Vinoſitas auté humoris cuiuſdá libido eſt. itaq; humiditas facit ut pueri minus ſitiant. Cupiditas quippe nõniſi indigétia ſiue deſideriú quoddam eſt.

Cur temulenti aquas ſalſas uicioſaſq; magis ſentimus ſobrii minus. An ꝙ ſuú quodq; a ſuo nihil afficiẽ:ſimileq; indomitú a ſuo ſimili perſiſtit. Cõtraria uero a cõtrariis potius ſentiunẽ. Vinolentus itaq; ꝙ dulces intra ſe cõtinet humores. Ná uini natura talé eſſe uidemus hinc uicioſi ſaporis ſentiens magis eſt. Sobrius autem ꝙ acres ſalſoſq; habet ſaporem eundem præcipere non poteſt. Admiſſo itaq; cibo excrementicii redundant illi & fluitant:ut & ipſi a ſuis ſimilibus affici neque-

ant & hominem ſenſus huiuſcemodi reddant expertem.

Cur grauiter a uino detentis omnia circunfieri uideantur/iamque inter initia ebrietatis res ſemotas cernere nequeunt itaq; indicium hinc uinolentie nonnulli deducũt. An quia cõſpectus frequenter a calore uini cõpellitur, atq; commouetur. Nihil uero intereſt cõſpectus moueat an res cõſpectui obuia. Fit enim ratione utralibet, ut id quomodo dixi uideatur. Et cũ ꝓpinquius etiam in rebus conſpectũ uinolentorum falli eueniat multo magis idẽ in remotis accidat conſentaneum eſt. Quãobrẽ illas uidere penitus nequeunt, propinquas autẽ aſpicere quidẽ poſſunt, ſed non quo ſunt poſita loco. Circunfieri autẽ tantũ non etiam ꝓpe proculq; uiciſſim agitari uidenẽ qm̃ procul ob circularem mouendi rationem conſpectus nequeat progredi. Haud enim facile eſt contraria ſimul agitari. Appetitio autem que profluit ad elongatiora uæhementio eſt. Circularis uero figura, quam nomen ipſum declarat continetur. Prope igitur a procul uiciſſim conſpectus deferri ea de cauſa non poteſt: & ſi ita feratur, rem tamen eandẽ cõtingere nõ queat. Quippe qui uice alterutra tẽporis eodẽm in loco rẽ quã intuetur relinquat. Cunque reliquerit intueri nõ poſſit circulo autẽ ſuæ figuræ cauſa uidetur. Eſt eteni conus cuius baſis circulus eſt: in quo ſe agitans ipſe conſpectus rem quidem percipit eandem: quia nunquã ſibi rem ſubiectã deſerit: Fallitur tamen in loco: quia nõ eodem intuitu rem contingit: nihil eni intereſt utrum res ad aſpectum, an ad rem aſpectus moueatur.

Cur uinolentis res una plures interdum eſſe uideatur An quia ut dictũ eſt iam aſpectus cum commoueatur euenit ut nullo tempore idem uiſus in eodem quieſcat. Quod autem eodem tempore uarie cernitur id ſerius occurriſſe uideri poteſt. Quod enim cernitur non niſi conſpectus tactione ſentitur. Fieri autem nõ poteſt ut idem pluribus ſimul attingatur qđ cũ nullũ ſenſum admittat id tempus quod interpoſitum tempora diſtinguat, quo rem conſpectus attingit, & quo repetit efficitur hinc ut tempus unum eſſe uideatur quo attingitur. Quoq; repetitur, itaq; cõ plures aſpectus rem eandem attingant eodem tempore plura eſſe uidetur, quod unum conſpectui ſubiacet quoniam fieri non poteſt, ut res eadem modo eodẽ attingatur.

Cur uinolenti concumbere nequeant. An qnoniã pars quedã magis caleat quã reliquũ corpus oportet, quod in his fieri non poteſt, ob nimium totius corporis feruorem. Extinguitur enim calor potionis internæ obtentu caloris occupantis quoniam multum in his ineſt quod humidum crudumq; officiat. Ad hæc a cibo proficiſci neceſſe eſt. Cibus autem omnis concoquitur quo ſatiati ad uenerem plane incitantur, unde hac de re plærięq; prandere large cenare parce præcipiunt, ut cruda inſint quam concocta pauciora.

Cur ſi quis uinum dulce ac merum aut cyceonem interpotandum hauſerit ſobrius pſiſtere poſſit. & cur minus ebriantur: qui calice amplo fœcundoq; hauriunt. An oium eadem illa ratio eſt ꝙ ſuperficialis calor ita ſupprimitur. Vinolentia eni tum oritur cũ calor ſedẽ capitis totã occupauit.

Quam ob cauſam cum uinum dulce aptũ ſit fluitare, ſiquis temulentus dulce ſuper admiſit hauſtũ uinum concoquitur minuſq; infeſtat an quia uinum dulce lene ac lentum eſt itaque foramina obſarcit, atq; interſepit. Auſterum contra exaſperans rigidum eſt, faciem item aſcenſum calori hoc præſtat. Dulce autem obſtruſu foraminum calorem arcet ac inhibet. Vinolentiam uero parte concalefacta ſuperna oriri dictum iam eſt. Addo etiam quod uinum dulce in odorum auſterum autem odorũ eſt odor autem omnis caput temptat & ingrauat.

Cur a uino diluto meratius tamen caput poſtridie magis dolemus quam ex mero. An merum quia craſſius eſt foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed uim ſuam atque odorem & calorem tantum tranſmittit. Dilutum autem illud quoniã per aquæ admixtionẽ tenuius factũ eſt facile ipſum ſubit ac penetrat, cum tamen partem corpulentiæ facultatiſq; meri non mediocrẽ adhuc retineat cõcoctu difficilis eſt, nã & humida uel humores omniũ difficillima cõcoqui & corpora lõge peruicaciora, quã facultates eorũ perſiſtere nouimus.

Cur inexercitati magis quã exercitati ad uinolentiã uſque potare, & uino facilius ſolui poſſint An quoniã qui excremẽta humoreſq; in ſe continent urinã copioſe profundũt: Quod facit ut plus bibi & leuari facilius poſſit quoniã nõ multi uinoſi humoris in uentre remaneat. At qui inexercitati humidi ſunt excrementiſq; redundãt, exercitati cõtra ſicci ſiticuloſiq;, ut uini humor ſeſe totũ inſinuare corporibus poſſit. Stati igitur hic uini impetus urinã retractat, & poſt humor hic in corpore inſidens grauitatẽ creare nimitũ poteſt.

Cur uinũ alios tardos alios ſuperbos reddit atq; in ſanibũdos contrario enim affectu id agitur quãdoquidẽ alteri magis alteri minus mouẽtur. An ut Cheremon ait. Vinũ ſeſe pro moribus utentiũ applicat. Contraria igitur reddit, nõ quæ eadẽ: ſed quæ ſunt diſſimilia ut ignis alia exiccat, alia humefacit, ſed non eadẽ, & quidem glaciẽ liquefacit ſalem indurat, nã & uinũ ut quod ſuapte natura humidum ſit, homines tardiores incendit redditq; mobiliores, contra mobiliores diſſoluit atq; retardat. Vnde pleroſq; melãcolicos penitus reſolui: labiq; i crapulis nouimus. Vt enim balne-

um corpora perſtricta duraq; relaxat.agilioraq; facit humida uero & mobilia diſſoluit atq; infirmat.ſic uinum quaſi interna hoïs diluens ita afficere poteſt.

Quid eſt cur braſſica ſedet crapulam.An quod ſuccũ dulcẽ diſcutiẽteq; obtinet.Vnde medici eã aluo infundunt.frigida autẽ ipſa eſt.Argumẽtũ quod ad alui uæhemẽtes deiectiones medici ea utitur.Excocta in plenũ & ſuo callo purgata refrigerataq;.Fit igitur detẽtis a crapula ut eius ſuccus humores in aluũ petrahat qui uinoſi crudique tenentur & ipſa ſupra in uentriculo remanens corpus refrigeret.quo fit ut tenues humores ad ueſica labant quod cum humor utrinque educatur corpuſque refrigeretur. recte liberari a crapula poſſint.Vinũ enim humidũ atque calidum eſt Euenit ad hæc ut cũ humores deorſum ſe trahunt atque excernunt flatum etiam ſecũ deducant qui ſi per uinũ liceat in caput ſe efferens grauitatem creat & crapulam.Sin autẽ deorſum ſe uertit corpuſq; ob cauſam prædictã refrigeratũ eſt.dolor crapulæ oïs tollit. Eſt enĩ crapula feruor quidam & deſinẽs inflammatio.que plus conflictat quã temulentia q; mentẽ illa q̃tit & alienat.crapula autẽ mente ſibi conſtante dolorem admouet;ut etiam qui febre urgente ludunt potiuſq̃ dolent.iidem ubi leuati malo fuere atq; ad ſe redire . indolere occipiunt.Hoc enim idem in crapula quoq; & in temulentia euenire ſolitum eſt.

Cur uinũ dilutius tẽpatũ uomitũ magiſq̃ merũ q̃ aqua pųocat:an q; ea maxĩe uomitũ mouẽt quæ innatare ſolita quæq; inſuauia faſtidioſaque ſunt. Vinũ autẽ reprimẽdi uĩ obtinet.Aqua tenuis nec inſuauis eſt.Quot igit̃ tẽuis eſt cito pro ſui tenuitate deſcendit. q; nõ in ſuauis ſtomachũ nõ pturbat.Vinũ autẽ nimis dilutũ nec ita tenue eſt.ut pfluere poſſit celeriter & faſtidioſum eſt q; parum obtinet uini.Senſum enĩ cõturbat.quia plures motus in eo excitat.Scilicet quẽ uinũ quẽque aqua efficere poteſt:ambo enĩ ſentiri queũt qđ autẽ fuerit modice tẽperatũ id ſenſũ penitus aquæ tollit.Viniq; mollis delinientiſq; ſenſum acõmodat.Exquo ſuauiter bibi põt.ſed cũ uinũ ĩmodice dilutũ ita inſuaue eſt.tum innatare redundareq; ſolet.qđ autẽ tale eſt uomitum id facile ciet.

Cur uinolenti aquas ſalſas & uicinoſas meliuſq̃ ſobrii ſentire poſſumus An quoniam dura & triſtia certius ab his ſentiuntur:qui minime cupiunt.Latent hæc enim cupientes & ſæpe fallunt. At uero qui læte ſe habet is non cupienti ſimilis eſt . Qui autẽ in triſtitia eſt cupientis hic gerit affectũ ſobrius autem ita ſe habet uinolentus contra ſatiatus repletuſque eſt.

Cur penitus uinolentis res omnes circunferri uidentur:& cum amplius uinum attingit: nequeũt q̃ procul poſita ſunt enumerare quocirca nõnulli hic uinolentie indiciũ trahunt. An quia conſpectus frequenter a uini calore commonetur Quẽadmodũ igitur ſi ſub oculo preſſeris rem obiectam geminari uidebis.ſic etiam uinolentis accidere illud poteſt. Nil enim intereſt utrũ ſupreſſeris.an aſpectũ cõmoueris:nec utrũ extriſecus:an intrinſecus.idem enĩ obuenire:uel accidere utraq; rõne cõſpectui põt itaq; res obiecta minime cõſtare uidebit̃:atq; etiã magis quæ pcul abeſt.nã eo obtinebitur minus quo ſe longius aſpectus deducat ppinquitas etiã illa mouẽdi amplius ad extremũ abſoluere interuallũ põt.Item ſi æquabili cũ uehemẽtia furſum deorſumq; aſpectus ſe agitet res minus aſſequatur remotas neceſſe eſt. deducta autem circũferri oïa ſolent:uelut ſagitte & quæ appẽſa dimittimus igitur uiſus quoq; ſuam ob imbecillitatem quaſi procul deferatur.idẽ hoc patitur.nihil autem intereſt uiſum an rem uiſui obiectam cõmoueas.

Quã ob cauſã quod uniuerſũ raptimque bibitur uentrẽ id minus humectat cum tamen ab humorẽ copioſiore plus humectari conueniat.An quod humorẽ multũ ac uniuerſum uenter ſuperare non poteſt:ſed locũ adire ſuũ indomitum patitur.Locus autem crudi humoris uiſica eſt.Exiguum facile uincit & concoquit.exquo morã hic diutius trahẽs uentrem porro humificare poteſt.

Quãobrẽ qui ante extenuatus merũ ĩde multũ hauſerit morte occumbat.& plærique uero bibaces cum ſe nihil extenuauerĩt:multo tamen uniuerſoque meri hauſtu ſicci efficiuntur.Querendum enĩ hoc eſt quandoquidẽ uinum calidum ſuapte natura eſt & ut uita calore contineri apparet ſic mors refrigeratione accidere.An ut ex cicuta ſic ex mero intereũdũ eſt. Videlicet dũ proprius calor paulatim extinguitur.modo tamẽ diuerſo. Cicuta enĩ calorẽ frigiditate ſua extĩguit humorẽque indurat.Vinũ aũt ſua caliditate calorẽ macerat naturalẽ.Et quõ ab igne nimio aut ſole exiguus ignis extĩguit̃ ſic ĩtimus corporis calor a uini calore:ſi nimius eſt ſuperatur atq; extinguitur.

Cur uinolẽti ſũt ad lacrimandũ propenſiores An effectũ huiuſcemodi omniũ eadẽ cã eſt quam repſſio que.ſ.agit̃ per ſũma afferre põt. Vinolentiã enĩ locis conſiſtere capitis certum eſt.

Cur uinolẽtis ſomnus oriri nequeat.An q; ad ſomnum creandũ calidũ adeſſe humorem opus eſt Hic enim concoqui expedite poteſt:quod ſi deeſt exiguuſq; humor aut concoctu difficilis ineſt ſõnus non orituri qua de cauſa poſt cibũ ac potũ ſomnolẽtiſſimi fieri ob calorẽ ſolemus.Melãcolicos uero & uæhementer æſtuantes in ſonia tenet. Alteros quia refrigeratus humor penitus eſt.alteros quia nullus aut minimus extat.ergo rationẽ utriuſq; affectus inde eẽ petendã palam eſt.

Cur ebrioſi tremunt.& eo magis quo largius merum hauſerit cũ uinũ calefaciẽdi uim hẽat tremor aũt ex frigore maxime proficiſcatur.itaque qui rigent precipue tremant.At tamẽ pleroſque cũ me.

ro tantúmodo cibi gratia uterentur.tremores ácres adeo inuaſerunt:ut hõies conprimentes de ſe
omnes eiicerẽt & aqua cũ calida perfũderentur nullatenus ſentire poſſẽt.Alii uero cũ eũ agerẽt ip
ſo modo perfrictione & carnibus in cibo uterentur in ſtuporẽ atton:tũ ſciderũt.quos tremor qui
dẽ mitius.ſ.ob ĩ mobilitatẽ torquebat.Dolor tamẽ acerrimus & in qetudo iam in de exercebat aſ
ſidue.Tremor is itaq; cauſa frigiditas eſt.Nã & q̃ rigent ea repati ipa uidentur ut dictũ eſt.&. q ad
modũ ſenuere quorũ utrorũq; alteri ab effectu frigido.alteri a frigiditare urgentur. Vinũ aũt cale
faciẽdi uim p̃cipue obtinet quocirca contrarius quĩdã ut prouemat effectus rõ exigit an nihil pro
hibet rẽ eãdẽ a contrariis effici dũmodo eodem ſed diuerſo.Exẽpli gratia. Vritur & a gelu & a calo
re ubi gelu calorem coegit uniuerſum.itaque modo quodam acontrariis effectus proficiſcitur idẽ
& modo quodã non niſi idẽ producitur.Tremor autẽ ob inopiam excitatur caloris non cuiuſque
ſed proprii. Corrũpitur autem calor aut marcore:aut ex inſtinctu a contrariis hoc eſt frigido atq;
humido marcore aũt uel indigentia nutrimenti ut lucerna cũ fomite aut oleo caret.uel ab alieno
calore ut ignis in ſole & lucerna apud ignẽ igitur qui ex frigore rigent caloris extinctu obtremũt
exquo etiã fit ut aqua.offuſa calida horror exoriatur calor enim cũ intus includitur atque circũ
obſiſtit pilos erigit & in ſebrium quoque acceſſione rigor illis eueniens ſimili de cauſa uenit.in ſe
nectute ãt calor alimento deficiente emarceſcit humor enim alimẽtum caloris ẽ.ſenectus ãr ſicca
eſt ebrioſi uero & ſi qui ita affecti ſũt alii ſuo prorſus emarceſcẽte calore obtremeſcũt ſed nõ mo
do eodem quo ſenes.ſed tertio corrũpẽdi modo ut propoſuimus q̧ enĩ uino utuntur nimio calor
aduentitius ſuperans aut extĩguit.aut debilitat propriũ calorẽ quo ualemus. Fit enim tũ tremor
cũ mouens quicquã rẽ neq; ſuperare quã mouet.ut cũ lignũ qs longũ craſſũq; obtinere firma-
reque non pollet tremit extremũ quod ideo fit quoniã aut ſuſcepta res maior eſt. aut minor que
mouet ergo tremor cũ calor extinguitur accidit.hic enĩ dũ integer inuictuſque manet cãæ ani-
mantibus eſſe uidet̃ cur mouere ſe ualeant.indiciũ autẽ ebrioſos ſeneſque ob frigiditatẽ affectos
ſic eſſe quod tremo his fieri ſine ullo rigore ſolitus eſt.

Quã ob cauſã qui leuiter a uino tenentur magis pecant uel delirãt quã qui aut grauiter ſeſe ebriarĩt
aut ſobrii manent.An quod ſobrius recte iudicat.qui autẽ penitus uinolentus eſt.quod ſẽſibus in
terceptis onus ſuſtinere nõ poteſt nihil diiudicat atque ita nõ peccar.At uero qui leuiter ſe ebria
rit iudicat quidẽ quia nõ multũ hauſerit.ſed quoniã a uino detẽtus aliquatenus eſt.ptãtẽ recte iu
dicãdi amiſit peccet neceſſe eſt. Queadmodũ quod Satyrus Clazomenius ꝓpẽſus admodũ erat ad
mali dicendũ eius aures cũ accuſaretur penitus obſtruſerunt ut de re ageret nõ in cõtumelias ſe ꝑ
uolueret Poſtea tamen cũ ceſſãre iã aduerſario reſeraſſet.& pauca dicente adhuc ille audiuiſſet ne
quaquã continere ſe potuit.ſed e ueſtigio maledicta effundere incepit quoniã ſẽtire iam poterat.re
cte autẽ iudicare non poterat.

Cur uini dulcis quod ſuauius eſt ebrioſũ neminẽ eſſe arbitramur.An quod uinũ dulce nullũ ſaporẽ
obtinet propriũ uini ſed alienũ penitus reddit igitur dulcis rei non uini auidus appellandus eſt
qui uini dulcis tenetur deſiderio.

Cur ebrioſi ſolis calore gaudere maxime ſoleãt.An quoniã cõcoctionẽ deſiderãt atq; etiã quod refri
gerati admodũ ſunt exquo attoniti ſtupidiq; mox fieri ſolent a potu.

Cur uinolentis multa ĩterdũ apparet quod unũ eſt. An quia cõſpectus initia ĩtrĩſecus uino mouẽ
tur.ſicut uel caput totũ ſollicitari neceſſe eſt.At cũ initia mouẽtur cõſpectus idem ...e applicare
nõ quit. ſed quaſi partẽ rei obiecte uis utraq; cõſpiciẽdi attingit.Merito igitur res una ſuſpitionẽ
recipit geminationis quod idem uel oculo ſubter oppreſſo poteſt euenire.Cõſpectus enim mouet̃
initiũ ut ei coire cũ altero nõ amplius liceat.Sed hic motus extrinſecus eſt.Vini autem ille intrin
ſecus orit̃.nec quicquam intereſt.idem enim ſequitur qualitercũq; aſpectũ commoueris.

Cur uinolentorũ lingua oberret. Vtrũ queadmodũ corpus totũ in uinolentia titubat ita etiã lingua
labens oberrat.nec explanare poteſt An quoniã caro lĩgue mollis & iſtar ſpongie eſt anpliatur ma
deſcẽs.atq; extolitur.itaq; ob molẽ retardior fit.exprimereq; ſincere nõ ualeat. An quod ut ĩ aqua
ob abſẽtiã aeris loqui nõ poſſumus.ita neq; cũ nimium in os humorem indidimus.igitur quod ui
nolẽtorum lĩgua in nimio humore ſe uoluit.idcirco exprimere ſincere nõ poteſt.an animus quo
que uinolentorum cõpatiẽs errat.At ſi animus ita affectus eſt linguam etiã pariter affici conſen
taneum eſt:inde enim omne loquendi initium ducitur quo fit ut etiam ſine uinolentia ubi anim⁹
q̃nquam hauſit affectum lingua etiam ſentiat atq; compatiatur.ut in metuentibus patet.

Cur ebrii omnes & q mari operam dãt libenter ſolis tempori ſe dedũt. An q̧ ebrii cõcoctionẽ deſi
derãt ſimulq; euenit.ut partes corporis quidam refrigerẽtur.itaq; ſtupidos attonitoſq; poſt potũ
fieri nouimus.Maritimi aũt illi quoniã humore ſemp ſuã degunt ætatẽ calorẽ porro deſiderant

Cur uinolenti cõcũbere nequeãt.An q̧ partẽ corporis quãdã amplius quam reliquũ corpus in ca-
leſcere opus eſt q̧ uinolẽtis contingere præ nimio calore non poteſt Calor igitur quia motu na-
turæ interno præſtatur.obtentu caloris ambientis extinguitur.An q̧ partes corporis imas recale

ſcere opus eſt. Vinum autem in ſublime efferri aptum eſt. itaque calorẽ quẽadmodũ illic excitat ita hinc oduocat atq; abducit. Poſt cibum quoq; libido ueneris minime incitatur. Vnde prandere large cœuare parce præcipiũt. Cibo enĩ cõcoctu ſurſum: crudo deorſum ferť & humor & calor. Ortus autẽ ſeminis ex his eſt; & fatigatis: idcirco per ſomnũ ꝓfluit genitura ꝙ labor corpus humidum & calidum reddit. Quod ſi excrementũ ea in parte ſubſtiterit. euenit certe ut per ſõnũ erumpat. Hæc eadẽ cauſa eſt cur in aduerſis qbuſdã ualitudinibus id eueniat atq; ẽt metuẽti & moriẽti.

Cur iuuenes potiuſq̃ ſeniores ĩmingãt ubi uino ſeſe ebrianere. An qm̃ iuuenes humidi ſunt & calidi multũ idcirco excrementũ humoris cõfluit in ueſicã. Exiguũ enĩ a corpore eoꝝ abſumiť quãobrem id effundi neceſſe eſt. Senioribus uero corpus pro ſua ſiccitate humorẽ nimiũ attrahit atq; ĩbibit. An ꝙ iuniorũ natura ad ſõnũ ꝓpenſior q̃ ſeniorũ eſt. quocirca grauiter iuuenes cõſopitos urinæ ſæpe excitatio latet: ut hæc prius erũpat q̃ illi ſurrexerint. Seniores autẽ latere minime poteſt quẽadmodũ nec externoꝝ motuũ quiſq̃ minus ab his ꝑcipi q̃ ab adoleſcẽtibus põt. Conſtat ꝙ mõ diximus q̃nquidẽ iuuenes ipſi tũ maxime ĩmingũt cũ arcte & grauiter dormiunt.

Cur oleũ ad arcendam uinolentiam ualet ſorbitũq; facultatem præſtat potandi. An ꝙ urinam ciere poteſt. Vinoq; hauſto iter regit.

QVARTA PARTICVLA QVAE AD REM VENEREAM PERTINENT THEODORO INTERPRETE.

QVam ob cauſam qui cõcubit: & qui moritur oculos attollunt. Qui autẽ dormit ſubmittit. An ꝙ de parte ſupiore calor exiẽs eodẽ oculos uertit quo ſe deflexerit. ꝑ ſõnũ autẽ deorſum ſe colligit: itaq; eodẽ cõuertit. Nõ clauduntť uero ꝓpterea oculi q̃a humiditas deficit.

Cur his qui rem uenereã ĩmodice agũt oculi & clunes manifeſte ſubſedẽt partes q̃rũ alteræ ꝓpe: alteræ ꝓcul a genitalibus abſunt. Vtrũ ꝙ in ipſo etiã coitu partes hæ ꝑſpicue collaborãt. cum rem ſtudioſius ipſe perſequanť & ſe cogant nitãturq; in ſemine emittẽdo. itaq; q̃tũ alimenti facile liqueſcere poteſt id preſſum extrudiť. An ꝙ ob calefactæ ꝑcipue cõtabeſcunt. Cõcubitus autẽ caloris agiť facultate. Eaq; maxime ſentiunt calorẽ quæ in agẽdo cõmouẽtur. Oculi autẽ parteſq; ſedi ꝓximæ pſpicue collaborãt. Haud enim fieri põt ut ſemen ꝓfluat niſi partes coaganť illæ: niſiq; oculi demittanť. Quippe cum partibus his coeũtibus humor quaſi manu ex ueſica ꝑmať oculiſq; coactis cerebrũ ſua dimittat. Oculos uero & locũ his ꝓximũ uim ad ꝓcreationẽ maximã obtinere docẽt. illimẽta quæ mulieres tã ſteriles quã fœcũde experiunť utpote cũ nis ad ſemẽ trãſmittit hinc debeat. Sunt aũt & oculi & renes omniũ pingues atq; obeſi ergo ꝙ partes hæ rem uenereã efficacius adiuuãt. Caloris particeps ſunt cuius tabiſica ui extenuãtur multũq; ſui ſucci ad ſemẽ excerni pariunť. Calor enĩ ſi corpus uel pingue nõ eſt: uel ſi pingue quidem ſed nõ tamẽ laborat: æque liquefacere nequit ut late in uenere patet. Renes tñ oĩum maxĩe ſentiunt quia in uicino poſiti ſunt. Et ipſe quoq; ſeminis tranſitus cũ per ea loca perſpicue agať extenuare ꝓculdubio poteſt. Adimit enĩ non addit per ſuam iſtam ꝓpinquitatem.

Quãobrẽ & qui cõcũbunt & ſpadones qui re minime utunť uenerea ac acumine oculoꝝ offendũtur. An ꝙ alteris ob libidinẽ alteris ob exciſionẽ partes ſupiores plus iuſto exciccanť ꝙ perſpicuũ in his eſt quoꝝ opus requiſitius adminiſtrať. Aſpectus autẽ tale eſt. humoribus uero deorſum ductis ſuperiora ſiccari neceſſe eſt. Id igiť nimirũ cõcubitu fieri patet. Spadonũ autẽ crura intumeſcunt: & alui faciles ſunt: utpote cũ deorſum de humoris copia ſeuocet.

Cur homo cũ cõcũbere poſſe incipit tũc pubeſcit. Cæterorũ autẽ animãtiũ quæ pilis teguntť nullum tunc pubeſcere incipit. An ꝙ per ætates mutati animãtes cõtrariũ ſolẽt. Vox enim grauis de acuta efficiť: & nuda quæ ante fuerũt hirta redduntť. Vnde etiã animãtes a primo natali die hirſutas enudari debere tũc nõ dẽſeſcere cõſtat: cũ ſemẽ habere incipiunt. Sed ita euenit quia quæ ſemẽ effundunt ſicciora fiunt: & laxiora quibus de cauſis pilus oriť quod inde ſane patet. Pilus enĩ neq; cicatricibus: neq; pueris; neq; mulieribus exit. Cũ ſcilicet cicatrices ſpiſſo cõtextu nõ raro inducantur. Pueri mulieresq; corpore humido ſunt non ſicco.

Cur nuditas pedũ obeſſe in re uenerea poteſt. An qm̃ corpus quod cõcubiturũ ſit calidũ intus. Atq; humidũ eſſe debet. quale per ſõnum potius eſſe quã uigiliã ſolet. exquo etiã celeriter ac ſine corporis agitatione ſemẽ dormiẽtibus ꝓfluit uigilãtibus uero nõ ſine labore ꝓdit. Simul autẽ fit ut & reliquũ corpus tale exiſtat. & pedes humidiores ſint atq; calidiores. indiciũ ꝙ cũ dormimus. pedes obtepeſcere ſolent ut qui una cũ internis partibus ita afficianť. At nuditas pedũ econtrario agit. Siccat enim atq; refrigerat: itaq; ſiue impoſſibilis ſiue difficilis ſit ut res agatur uenerea niſi pedibus calidis: eam tamen nuditatẽ in uſu concubendi ĩcõmodã eſſe neceſſe eſt.

Cur omnium maxime animãtium homo poſtq̃ concubuit: diſſoluitur & langueſcit. An ꝙ ſemen ꝓ

portione ſui corporis plurimum emittit.

Sed cur plurimum homo emittit an ꝙ minus cibum is cõficit: & oium maxime aiantium humidus natura & calidus eſt. Quarum rerũ altera ſeminis copiam reddit altera naturæ uim efficit ad ſemẽ creandum ſæmen etenim tale eſt quamdiu ſeruatur.

Quã ob cauſã cum rõ cõcũbẽdi calore cõtineatur timor aũt & mors refrigerandi uim habeãt pleriſq; tamen cũ ab his ipſis tenentur affectibus ſemẽ excurrit. An ꝙ cũ loca quædam corporis refrigerantur alia q̃dam intepeſcũt. cũ & ſuũ calorem habeant & pulſum de locis refrigeratis illũ ipſa ſuſcipiã. Quãobrẽ frigentibus quidẽ id euenit. Veꝝ nõ quia frigent ſed quia calent. Conſtat hoc etiam ipo aſpectu partes eni ſuperiores timẽtium ſãguine priuantur. inferiores autẽ humeſcunt & aluus ſoluitur & ueſica. Calor igitur cum ſe per timorẽ deorſum per mortẽ ſurſũ deuius agitat. madificare & ſeminis exeitare profluuium poteſt.

Cur neq; cõcũbere: neq; euomere nec ſternuere neq; flatum emittere oportet. niſi res turgente corpore urgeat. An quia cũ nõ turgemus ſimiles terræ ſtirpibus ſumus quibus euulſis. aut alienũ conuellitur quippiã aut aliquid abſciſſũ reliquitur. Quod aũt cũ extrudi debet minutũ remanſerit. dolorẽ diutius id oẽ mouebit. Et ſi quid alienum cõmotũ ſit id eũ ſua ſede ꝓuetur dolorẽ creabit.

Quæ certe his uſu eueniẽt qui cũ nõ turgẽt. aliquid faciunt ex his que modo retulimus.

Cur ieiuni celerius cõcũbunt. An ꝙ foramina corporis ieiuno inaniora. Repleto autem plena habentur. itaq; ĩpediunt ne humor ſeminis genitalis ualeat permeare. quod latiſſime in ueſica patet. Hac etenim plena nũquã celeriter cõcumbere poſſumus.

Cur adoleſcẽtuli cũ primo cõcumbere incipiũt quibus cum fuerint cõgreſſi eas re pacta odio habeant. An quod mutatio ſumma exterit ſequẽtis triſtitiæ memores eã fugiunt tanquam ſontem ad quam ſeſe applicuerunt.

Quare qui equitãt aſſidue libidinoſiores euadunt. An caloris agitationiſq; cauſa eodem affieiuntur modo quo per coitum. Quocirca ætatis quoq; acceſſione membra genitalia contrectata agitataq; plenius augentur quod igitur ſemper eo utuntur motu qui equitant hinc fluentiore corpore præparatoq; ad cõcumbendum euadunt.

Quare concũbendi facultatẽ dati per ætatẽ cũ cœptum eſt corpora male olẽt. prius autẽ ante pubẽ nõ ita olẽt. nec uiri nec mulieres. An quoniã quæ incocta ſũt tũ ſapores habent deteriores Aut enĩ accidiores: aut ſalſiores: aut amariores tũ odores reddũt fœtidiores. Cõtra quæ cõcocta maturaq; ſũt ſapores: aut dulces: aut minus amaros. & odores ſuauiores ꝑſtãt aut certe minus inſuaues. Patet hoc in oĩbus. tam terræ ſtirpibus quã animãtibus ipſis. Detractis autem quæ matura cõcoctaque ſũt cætera cruda relinquntur. ut & ĩ cinere portione dulci cõſũpta puluis amarus relinquitur. Et ſudor quoque ſalſus eadem de cauſa eſt. Calor autẽ naturalis ſemen genitale cõcoquit quod quamquã exiguũ eſt: uim tamẽ obtinet maximã quippe quod ex multo admodum tam exiguũ cõſtitutũ ſit. quãobrẽ ubi id ſeceſſit reſoluimur magna ex parte. uæhemẽtius atq; refrigeramur. itaq; humores incõcoctiores redduntur. patefactis meatibus ꝓpter ſeminis excurſum quo fit ut ſudor ob cruditatẽ & ſalſior & fœtidior tunc ſit quam in puerili ætate. Quod ſi cui forte talis natura ſit. ut partem ſubſidẽtẽ ſudoris fœtidã habeat. huic magis magiſq; res inoteſcet. ac ꝑſertim eiſdẽ in locis quibus & cæteris maxime cõſiſtit. uelut in aliis.

Cur ſi ex noſtro ſemine procreatum aĩal eſt prolẽ id noſtrã appellare ſolemus. Sed ſi ex aliquo alio nr̃o uel excremẽto uel parte prodiit noſtrũ id eſſe nunquã fatemur Multa enĩ ſemine putreſcẽte ꝓueniũt. Quid igitur cauſæ ſit ut ſi quales nos ſumus tale fuerit noſtꝝ id ſit. Sin diuerſum id alienũ ſit. Aut eni omnia noſtra eſſe oportet: aut nulla. At primum q̃m quod ex ſemine noſtro ꝓdiit id ex noſtro eſt quod ſecus id ex alieno. ſ. que purgamẽtis excremẽtiſq; enaſcuntur. Deniq; nihil ex oĩbus quæ animãti tribuimus gignere animãtẽ poteſt niſi ſemẽ genitale Quod autẽ nocet. quod q; malũ eſt: id ſuũ nullius eſt nec quod alienũ eſt. id ſuũ eſſe poteſt. Haud enim idẽ illa ſignificant ſuũ eſſe & alienum eſſe uel diuerſũ uel malũ. Excremẽta aũt & putredines nõ noſtra ſed diuerſa alienaq; ſunt a nr̃a natura. nõ enim quæcũq; in corpore extiterũt corporis hæc eſſe putandũ. Nã & papulæ ſæpe erũpũt que tollimus. atq; excidimus oĩno que ꝑter naturã cõſtiterint hec aliena oia ſunt multa autem ꝑter naturã uel rebus cõiũcta naturalibus prodeunt quod ſi ex rebus noſtris ſolo ſemine natum animans ſit recte quod ita peruenerit prolẽ id eſſe noſtrã tãtum putabimus & ſemine uero ipo ſi quid extitit aliud ut uermis ubi uel foris putruit. uel corruptũ in utero eſt. ut que mõſtra appellamus prolẽ id eſſe noſtrã haud quãquã dicendum eſt. cum enim corrupto ereetur ſemine non inſuper ex noſtro creatur. ſed alieno: quemadmodum quod excrementis cõſtiterit: ut quod ſtercore. Omnia uero huiuſcemodi ex corrupto creari ſemine hinc iudicatur quod ex non corrupto creari tale natura ſtatuit: quale illud eſt de quo ſemen genitale prodierit. Exempli gratia ſi de equo equus ſi de homine homo: nec ſemẽ magnifacimus ipſum nec aliquid quod intergenerãdum confici ſolitum eſt. Tunc enim humor & corpulentia quedam & caro conſiſtunt: quorum

ſtiant.an ꝙ excrementis ſingulis locus determinatus a natura eſt:in quem inſtituto ſecerni natura
li debeat ſolicitataqꝫ natura ſpũs excurrens tumorem admouet excrementumqꝫ una extrudere ſo-
let:Verbi cauſa urinam in ueſicam:cibum conſumptũ ĩ aluũ lachrymam in oculos: mucorem in
nares ſanguinem in uenas naturæ deduci placuit. His autem ꝓxime geniturã quoqꝫ in teſtes &
pennam deferri conſtitutum eſt. Quibus itaqꝫ meatus habitu ſuo naturali priuantur.uel quia ob
cecati ſunt qui ad pennem tendant:quod ſpadonibus hiſqꝫ ſimilibus euenit.uel etiam aliis de cau-
ſis.his talis humor in ſedem confluit.quippe qui hac tranſmeare ſoleat. Quod eius loci contractio
in coeũdo & partiũ ſedi appoſitarũ cõſumptio ĩdicãt.Qui ſi admodũ fœmĩe genitali abundant ex-
cremẽtũ illud large in eũ locũ ſe colligit itaqꝫ cũ excitata cupiditas ẽ attritũ ꝑs ea deſiderat in quã
confluit excrementũ.Cupiditas autẽ excitari tũ a cibo:tũ ab imaginatione põt.Cũ enim alterutra
de cauſa libido cõmota eſt: ſp̃s eodẽ cõcurrit: & genus id excrementi cõfluit quo ſecedere natum
eſt.& ſi tenue ſpiritioſũue eſt cum diflatũ id fuerit:requieſcũt quemadmodũ pueris:& adoleſcen-
tibus ĩterdũ nullo ſecreto humore ceſſare tentigines poſſunt. Sed ſi craſſum corpulentũqꝫ eſt.ni
ſi extruſo quieſcere nequæunt:ꝙ ſi neutrum eorum accidit:cupiunt quouſqꝫ ad alterutrũ accidat.
Quorum uero natura mollis & fœminea eſt, ita hi conſtant ut genitura uel nulla uel minima eo
ueniat:quo illoꝝ ſecernitur.qui prædicti natura integra ſunt. ſed ſe in partẽ ſedis diuertat. quod
ꝓpterea euenit: quia præter naturæ normã cõſtiterunt.Cum enim mares crearentur ita degenera
runt.ut partẽ uirilẽ mancãt: atqꝫ obleſum habere cogerent.Leſio aũt alia rẽ oĩno corrũpit.alia ꝑ-
uertit & uiciat.At genus illud corrumpens: ut in his ſit fieri nõ poteſt.Ita enim mulieres non uiri
crearent .Ergo puerti ciranqꝫ aliorſum quã ſecernendum natura uoluit neceſſe eſt. Vñ fit ut ĩn
ſaciabiles etiam ſint modo mulieꝝ. humor enim ſollicitãs ille exiguus eſt. Nec quicq̃ ſe ꝓmere
conant refrigeraturqꝫ celeriter. Quibus itaqꝫ ſedem humor ex toto adiuit.hi pati tm̃modo auent.
Quibus aũt utrãque partẽ ſeſe diptiit hi & agere & parti cõcupiunt.idque amplius quo tandem
plenius fluxerit.Seb ſunt quibus uel ex cõſuetudinẽ affectus hic accidat. fit euĩ ut tã geſtiant quã
cum agunt utque geniturã nihilominis ita emittere ualeãt.Ergo agere cupiunt qbus hæc ipſa uſu
euenerunt. & conſuetudo magis ueluti in natura icciteo illis euadit qbus nõ ante pubem ſed in
ea uicium patiendi inualuit qm̃ is recordatio rei cum deſiderant orit. Vna autem cum recordatio
ne geſtiens exultat uoluptas deſiderãt autem ꝑinde ac nati ad patiendum.magna igitur parte uel
ob cõſuetudinem res exiſtit. Sed ſi accedat ut idem & ſalax & mollis ſit longe expeditius hæc om
nia euenire poſſe putandum eſt.

Cur hoĩes rem agere ueneream cupiẽtes cõfiteri ſe cupe maxĩe pudet. Bibẽdi aut edẽdi aut aliquid
euiuſmodi faciẽdi deſiderio cũ teneant cõtiteri nõ pudet.an ꝙ rerũ plurimaꝝ cupiditates neceſſa
rie ſũt.& nonnulle niſi explcantur iterimũt. Rei ãt ueneręe libido ſupflu t & abũdantiæ index eſt.

Cur uiri ꝑ hiemẽ mulieres ꝑ æſtatẽ rei uenerææ appetentiores ſunt.An ꝙ uiris calidior natura & ſicci
or eſt:mulieribus ãt humida frigidaqꝫ quãobrem illis humor & calor ſatis cupiditatem ueneris hi
berno tempore accendere q̃unt:quibus rebus ſæmen oriri certum eſt.Mulieribus ãt & calor minor
& humor concretus propter caloris inopiam tunc eſt. At per æſtatem contra mulieribus calor mo
dicus. Viris largior quam ſatis ſit.nimius enim uires frangit atqꝫ diſſoluit.Qua propter pueri quo
qꝫ per æſtatem tenuiores redduntur.Incidit eñi ut ignis coniungatur.

Cur quibus natura calida eſt.ſ.modo robuſti pleniqꝫ ſint niſi concubãt.his ſæpe bilis proſiſtit & al
uus amara ſecedit:& pituita ſalſa conficitur & color corporis ĩmutatur.An ꝙ ſemp cum ſæmine
una excrementi a qd exit. Vñ etiam nõnulloꝝ ex cremẽtis abundãtiũ genitura lauamentum piſci
um redolet.Igitur excrementum quoqꝫ illud concũbenti decedit.Itaqꝫ nihil eſt quod poſſit affige
re.Abſtinenti ãt manet & amarum ſalſũue redditur.

Cur libidinoſi ſũt q melãcolici.An ꝙ flatu redũdãt.Sæmen ãt deceſſio flatus eſt.Ergo quibus idipſũ
ãmplificatũ:hos ſæpe purgari appetere neceſſe eſt.Sic enĩ efficitur ut leuentur.

Cur aues & piloſi hoĩes libidine uæhementer aguntur. Vtrũ ꝙ multũ humoris continent.an non
ea ratio eſt.Fœmina enim quæ humida eſt pilis uacat ſed potius quod genus illud utrumqꝫ natu
ræ multi humoris concoquens propter caloris copiã eſt.Indicio pilus eſt atqꝫ penna. An ꝙ & mul-
tum ineſt humoris:& id a calore ſuperatur.Neque enĩ ſi multum non eſſet humoris: neqꝫ ſi non a
calore uinceretur pennæ auibus pili hominibus Poſſent unquã oriri. Sæmen autem uel loci ac tẽ
poris portione uel ratione creari plurimũ poteſt:ut in aere ut in uere. Nã eius natura calida & hu
mida eſt.Fit etiam ratioue communi ut aues & claudi homines ſalaces nimirum ſint.alimentum
enim utriſqꝫ ſeorſum quidem exiguum profluit ꝓpter uicium cruris. In ſublime uero affati effer-
tur atque in ſemen conuertitur.

Cur hoĩ cũ concũbit oculi ꝓxiſſimũ ĩfirmantur. An ꝙ humore dificiente id accidit. Argumentum
uero frigidã eſſe geniturã ꝙ humida nunquã redditur: niſi calefiat. nec ullã deſiderat liquefactio
nem qñ quidem per uniuerſũ corpus expãſſa eſt quemadmodum ſanguis.

QVINTA PARTICVLA QVAE AD LABOREM QVIETEM ATQVE HABITVM CORPORIS PERTINENT. THEO. INTER.

CVr ambulationes ꝓlixe quidẽ per plana laborioſiores ſunt q̃ per incõpta: breues autem leuiores. An ꝙ mẽbra tum a multo: tũ a uæbemente motu fatigantur. eſt autẽ uehemẽs qui paſſim per loca inæqualia agitur. multus uero q̃ continens unuſq; eſt. Locis. igiť inæq̃libus tᷓetſi longa motio acta eſt: tamẽ requiẽ mutatio p̄ſtat. faciťq; ut longa nõ ſit ne ipſorũ quidẽ equoꝝ ꝓpter mutationẽ. Planis autẽ hitus ſimilitudo & ꝑitas nihil interpellat nec mẽbris ullam p̄ſtat quietem. ſed efficit ut mouẽdi ratio cõtinuetur. at uero ſi breuis ſit nimietas quidẽ motus nulla in planis fatigabit. accliuibus ãt quoniã imutatio uehemẽs & cõtraria corpus mõ ſurſum mõ deorſum uexat: fatigetur neceſſe eſt. Talis uero motus ut dictũ eſt qui ꝑ ardua agitur cõtrarius qui per plana.

Quã ob cauſam qui animo deficiunt: & qui præ nimio exercitandi labore diſſoluunť mole corporis cõtractiore exiſtũt nocẽq; reddere acutiorem putanť. An quia uoces minores mittuntur. ideo acutiores eſſe uidentur. Argumentũ ꝙ qui clamãtes a longe imitanť acute ꝓferunt. Moles autem corporum minores iccirco redduntnt ꝙ ſanguis ſe a ſummis corporis partibus ſeuocat ad imas.

Cur uenter tantummodo extenuatur eorum qui ſe exercitationi dederunt. An quoniam uenter pingue amplectitur plurimum.

Cur pingue eorũ abſumiť qui ſe laboribus dederũt. Caro autẽ nullatenus emaceratur. An quoniam pingue concalefactum liq̃ſcit quod carni nõ eu nit. Motio autẽ concalefacit.

Cur uenter opimus admodũ eſſe ſolet: Vtrũ ꝙ cibo ꝓpinquus eſt. Dumq; cætera mẽbra ex uentre hauriunt. Venter ipſe ſibi ſæpius ĩgerit. an qm̃ mĩme uenter laborat. Flexibꝰ enĩ hic nullis cõtorq̃ť.

Cur melius fatigationes tũ ceſſant cũ qs ex aq̃ oleo ꝑmixta ſe ꝑfricuit. An quomã oleũ magis ſubire cũ aq̃ poteſt quã ſi ꝑ ſeipm̃ eſt. Duciť enĩ ſuapte natura ut ĩnatet & fluitet ubi autẽ ſubiit corpus ſubinde amplius emolliť. an quia oleũ natura calidũ eſt. calidũ aũt q̃dq; & ſiccat & indurat. at mẽbris fatigat ſiccitas & duricies iucõmode oĩo ſunt. mixtũ igiť aq̃ eo plus iuuat quo minus ſiccat.

Cur laſſis corporibus euomẽdũ ꝑcipitur: cũ tamẽ uomitus ſit laborioſius. an ꝙ laſſitudo colliſis oſſibus aut ꝑſſatis aut fatigatis cõſequi ſoleat. quos quidẽ affectus patiunť extrinſecus: idq; bifariam. aut cuĩ copia carnis uires exupauit oſſiũ. aut cum freq̃ns corpus ſe cætero corpori miſcuit. quod locũ ſibi obtinere apte nõ poſſit qualis genus excrementoꝝ eſt. Põdera enĩ q̇cũq; extrinſecus corpori applicenť laborioſiora ſunt quã ipſa corpis mẽbra etiã ſi pondere leuiora illis eſſe cõtingerit argumẽtũ ꝙ q plus æquo uel ederint uel biberint: hi mĩus q̃uis laborarint q̃ ieiuni grauiustñ fatigantur. qm̃ cibus locũ ſuũ nõ obtinet: utpote qui adhuc maneat crudus. Cũ autem fatigatio maceret atq; colliq̃faciat colliq̃mentum antẽ nõ niſi excremẽtũ ſit hoc quod laſſitudinem mouet dũ temere uagatur occurſatq; oſſibus & neruis & intimis carnis q̇ rara ſolnta patefactaq; ſubſtant. uomitus igiť cũ id extrudat quod ſatigationem inducit merito hominem recreat liberatq; a laſſitudine: corpus enĩ quale principio fuerit tale reſtituit. Elaxat autẽ uomitus nõ nimii motus rõe: ſed ſi ita fuerit ut nõ plene agatur: copia enĩ ciboꝝ quæ in uentriculo remanſerit & excrementa q̇ his incidant cibis: faciunt ut laſſitudo uomitum cõſequať quemadmodũ in corporibus nimium impletis dictũ iã eſt. Quod ſi nec illis cãm laſſeſcendi labor inſerat ſed cũ ita ſeſe hn̄ent laborarrit nec iis qui non totũ cibum eicerint uomitus cauſa foret laſſeſcendi nã ſi hoc eſſet haud erat ꝙ non oĩbꝰ euomẽtibꝰ laſſitudo ĩcideret nũc uero multi poſt: ubi euomerũt alacriores certe reddũť

Cur labꝛioſius brachio eſt inanẽ iactaſſe manũ quã cũ altere. an ꝙ iani iactura brahiũ q̃ſi cõuellitur uæhemẽtius. Nulla enĩ in re nititur quẽadmodũ cũ mittit miſſili obdito fulcire ſe põt. Huic ꝓxime ſaltans quoq; põdiſculis ſuſceptis înititur. Et qui currit manus obq̃tiens ſe ſuſtentat. Quã obrẽ ille plus ꝓſilit alteres tenens quã nõ tenens. hic uelocius currit manꝰ obq̃tiens q̃ nõ obq̃tiẽs

Quã ob cãm curſus uelox tã in hoĩum genere quã in cæteroꝝ aĩantiũ facit ut capita a morbo tẽptentur quãquã curſus unuſq̃ſq; detrahere ad ima genus oẽ excrementoꝝ putatur ut ambulatio quapropter crura eoꝝ implentur. qui nimiũ ambulant: quoniã de parte ſupiore ad imã labitur & alimentũ oẽ & excrementum: an motus quidem ubi agere idem poteſt. Verum motus uelox cum uires intendit & ſpiritum retinet caput. cõcaleſacit: eiuſq; uenas nimiꝫ inflat & attrahentes reddit facultatis exterue ut frigoris ut caloris. adde quæ in pectore cõtinentur. nam ea quoq; attrahi reſorberiq; inde credendum eſt. Quibus rebus admiſſis locum ægrotare illum neceſſe eſt.

Cur locis æq̃libus quã iæq̃libus magis fatigať: ocius autẽ iter æq̃le quã iæq̃le conficiť. an minus laboris tunc eſt cum motus nõ ſemꝑ eodẽ hitu agiť: q̄d ingreſſu æq̃li potius ſit: ocius enim ingredimur ubi minus cõtra naturam mouemur. Ergo per locum æq̃lẽ parce atq; freq̃nter & ponitur & attollitur per inqualem autem contra. Anqui ratio attollendi cõtra naturã eſt. Vi nẽq; oẽm attollendi uſũ exequimur: q̄d autẽ ꝑ ſingulos gradus paulũ reddiť id multũ ꝑ mulos demũ exultat.

Cur in planis laborioſius accubamus quã in concauis. An eadem rõ eſt cur etiam in conuexis la-

borioſius quã planis.Cũ eni pondus corporis ſe eundẽ in locũ ĩ ſedendo accubãdoue colligit facit p afflictationẽ ut laboretur:Incuruũ igitur q̃ rectũ.idq; quã cõcauũ magis tale ſe exhibet.noſtrũ et eni corpus in orbẽ ſe colligit potius quam dirigat in proceſſũ.Quæ autem eiuſmodi ſunt hæc per plura attingũtur a cõcauis quã a planis.his eiſdem de cauſis etiã fit ut que cedũt minus quã dura & renitẽtia fatigẽt:& ĩ accubãdo & in ſedẽdo.

Cur breues deãbulationes fatigationẽ mouere amplius ſoleãt.An quia euariãt incõpteq; ſũt.faciũt enim ut ſæpe ſubſiſtatur.de cõtrario ãt ĩ cõtrariũ freq̃nter mutari laborioſũ eſt.Neutri nãq; aſueſcere ſinit quæ quidẽ aſſueſcẽdi rõ uocat fatigatiõe:utriq; ãt ſimul ut aſſueſcas fieri nõ poteſt.

Cur qui equo uehuntur quo lõgius equus decurrerit eo magis emittere lachrymas ſolent: Vtq; quoniam aer qui ſe obiectat ſubinde eo frigidior eſt:quominus teporis corpus attigerit.quod his eni euenit qui curſũ nudo corpore agunt:frigus aũt mouere lachriymã poteſt an cõtra.Res eni calida lachrymã ciet uelut ſol.Motus aũt nimirum calorem efficere poteſt.An propter ictum illatũ ab aere illud accidit.Quomodo enim uẽti aduerſi oculos perturbãt ſic aer occurſãs eo magis ferire poteſt quo equus uelocius agitatur.

Cur cætera mẽbra cũ perfricantur pleniora euadãt uenter aũt ſoleat extenuari.an perfrictione ptin⁹ uæhementiore extenuatur cuius etiã ĩpleri ſoleat illa fricãdi rõne quam paulatim ãplificando ad mouemus ſed nõ æque proficit atq; caro qua de re querit.Quippe cũ oĩno in exercitãdo laborãdoq; uenter precipue extenuetur.rõ igitur ꝙ opima oĩa cõcalefacta liq̃ſcunt:& ea magis que tenſa ſuapte uatura ſunt:uenter aũt cuteus eſt.cutis uero ſua natura tenſionẽ habet ſed eni quod uẽter celerime opimatur ideo & pingue aliquid ſemper obtinet.niſi morbo laboret.Cuius rei cauſam dixeri quod cibo ex uicino poſitus eſt.Cũ igitur oĩno pingue res propria naturæ nõ ſit.ſed aduenticiũ:nec ita neceſſariũ ut caro adhereat:ideo & exercitãdi & pfricãdi agitatio uentrẽ cõcalefaciens liquefacit & macerat alimentũq; quod ĩde redundet membris cæteris diſpertit quamobrem ſedile uentre opimat reliquũ corpus extenuat.Motiones uero perfrictioneſq; uentrem extenuant reliquum corpus in plent & augent.

Cur pacto longo itinere aut curſu ſiquis ſe ſup ſummos cõſtiterit digitos calces pedũ cõquatiuntur pniq; deorſum labuntur an ppter cõtinuatum uehementẽq; motũ cõcitati nerui nondum requieſcunt.Fit enim ſæpe ut animus euincere corpus totum poſſit.Mẽbra autem ſingula inhibere non poſſit ubi ſe quendã in modũ cõmouere.nõ enim cor non pennem excitũ reſidere animus cogere poteſt.Rõ autẽ rei quã quærimus eſt ꝙ multum ſpũs circa neruos deuritur:qđ nõ ſimul ac ſubſtiteris refrigeſcere poteſt.Is igit̃ ſps conq̃tiens ueluti ſubtrahendo ſuo motu deducit facitq; ut pars remotiſſima minime cõtineat̃.Itaq; calces tremeſcunt quẽadmodũ imum labrum hominis iratis.

Qua de cauſa qui nõ cõcitare admodũ currunt numeroſe reſpirant.utrũ ꝙ numerus omnis mẽſurã certo recipit motu talis ãt motus eſt qui p equas agit̃ portiones quẽadmodũ agunt qui currunt leuiter ergo ſimuil atq; agere curſum incœpint reſpirãt ita ut cũ ſpiracio p compes uices pp parem metiendi motũ reddatur numerũ ſiue modulationem poſſit cõtinuare.An ꝙ omnis ſpirandi ratio cõpari uiciſſitudine cõfici ſoleat.mõ qs nõ retineat:ſed tenore trahẽdi a natura determinato utat̃ igitur cũ ſedemus aut ambulamus ꝙ motus corpis mediocris eſt:numerus palã nõ fieri põt.cũ itẽ curſum cõcitate agimus ꝙ ſenſus cõſeq motũ neqat numerũ pcipe reſpirãdi haud qq̃ ualemus.at cum mediocriter noſipi cõcitemus motus ipſi mediocris menſurain modun reſpirandi ſenſibilẽ præſtans explicare numerum poteſt.

Quare intercurrendum aer inflatum conuerti nobis uideatur.utrũ quoniã dũ p curſum agitamur aerem corporibus noſtris continentem excitamus.qđ nõ niſi flatum.mouere profecto eſt quocirca non ſolum uidetur:ſed etiam uero inflatum aer conuertitur.An ꝙ in currendo aerem impetu noſtro uiolemus quo facto ſenſu aeris per motum magis afficiamur.Ergo recte inflatum aer ſe conuertere uideatur.Hoc enim ratione impetus poteſt euenire.

Quamobrem currentes potius cadimus quam ambulantes.Au ꝙ magiſquam moueamur attollimus hoc enim inter curſum & ambulationem intereſt.

Cur aſcendẽtes genib⁹ deſcendẽtes femorib⁹ claboramus.An qm̃ dũ aſcendimus corpus ſurſum iactamus diſtẽſionẽq; corpis gpenuũq; mouemus ex quo genib⁹ laborãdũ eſt: pcliuis ãt locis eo femorib⁹ laborat̃ ꝙ his ipis enixi crura ſubmouem⁹ ad hæc oẽ qđ pter nãm fit laborẽ dolorẽq; mouet:eſt aũt ſecũdũ naturã genibus ut ante flectant̃ femoribus autẽ ut retro a locis accliuis genua retroflectunt̃ pcliuis autẽ femora ante cogunt̃ corpus enim ſe pronũ ppenſumq; ita defertur.

Cur in itinere media femoris parte potiſſimũ fatigari ſolemus.An ꝙ longi cuiuſq; atq; continui pars potiſſimum media laborat:cum.ſ.ſtabilitum fixumq; manet.quamobrem hæc præcipue rũpitur.Femur autẽ tale eſt:ergo partem potiſſimũ mediã eius fatigare merito ſolemus.

Quã ob cauſam qui humida conſtant natura facile a labore æſtuq; ſtrangulantur.An ꝙ humor cũ calefactus tranſit in aera itaque acrius urit.ergo cum ob numietatẽ facultas ſubmouendi nõ datur

refrigeratio nulla ſubſequitur, atque ita celeriter homo calolre. inſito & aduentitio exardeſcit.
Quapropter ſudor ſpúſq; ſeceſſio eos iuuant qui ſe exercent, qui deniq; laboribus ſe dederunt.
Cum enim humor diſcernitur atq; extenuatur ſpiritum inde enaſci neceſſarium eſt.

Quare corpora quæ modice conſtant tempataq; ſunt in morbú ſæpius incidunt: & facilius curan-
tur. An utrúq; eadé de cauſa euenit: eſt eni æquabile quod modicú eſt. quod auté æquabile id cō-
patibilius eſt. Quáobrem ſiqua eius pars laborauit protinus totum collabotant ímodicú auté cō
tra ut pote quod ſe iunctius ſit partiú ſuarú uicia minus haurit: minuſq; conſentiens eſt. Ergo ſæ-
pius in dicti morbú hac de cauſa incidit facilius auté curatur quoniá malú partium cōe oíum eſt.
eo nanq; debilius redditur quo ſe in plura digeſſerit. itaq; curabilius eſt: ímodicú uero illud ut qđ
ré cōem cú partib⁹ nō héat minus qdé ægrotat ſed difficilius curat͛ qm̄ malú uæhemétius urget.

Cur æqlibus q̄ íæqlib⁹ locis magis fatigari ſolemus. Ocius aút iter æqle q̄ inæqle expedimus. An ꝗ
minus labotis tú eſt cú nō aſſidue habitu eodé mouemur. quéadmodú ingreſſu æquabili potius
agitur, ocius uero ingredimur. cú ubi minus pari tépore attollimus. Ergo per locú æqualem uſus
attollendi exiguus eſt. atq; frequens per inæqualem autem ecōtratio. Quod uero per ſingulos gra
dus paulum redditur multú id per multos demú exultat.

Cur femora in deſcendendo tibiæ in aſcendendo laborant. An labot in aſcendendo eſt quia corpus
attollitur. Fit eni ut totú corpus nobis oneri ſit. Itaq; cui totú incúbit & quo totú attollitur: id
præcipue præmitur atq; laborat hoc auté tibia eſt. Poſtremá enim hæc longitudiné tenet nec mo
do pedis latitudiné aliq̄ ſortitur. Vnde fit ut hoc minus ſe ualeat ſtabilire. itaq; ut humeris ita ti-
biis pondus ſuſtinemus. Laboréq; ob eam rem quo humerus maxíe affici ſolet. tibia quoq; patiat͛
neceſſe eſt. At in deſcendendo quoniá corpus deorſum ſe defert propellitq; contra naturam. hinc
labor & uexandi ratio ꝓuenit. Itaq; laboré huic præcipue admouet cui incúbitur quodq; uexat
. Atqui tibia manet thorax ponderi eſt. femur ſuſtinet atq; uacillat eo ꝙ & porrectú in longitudiné
eſt & ſuperne ueſatur qua ſcilicet thorax procúbit.

Cur iter lōgius tú eſſe uidetur cú ignari quátum ſit ambulamus quá cú gnari ſi modo res cæteræ
pares adſint. an ꝙ noſſe quátum ſit nōniſi noſſe eius numerú eſt. réq; nō determinatá pluriſquam
determinatá eſſe perfectú eſt ergo quéadmodú ſi noſtri quátú ſit finitú id eſſe neceſſe eſt ſic etiam
ſi ignoras quaſi reciprocetur animus cauillatus oberrat infinitúq; id eſſe uidetur quod finitú eſt.
Quáobrem ſi quátú quodlibet determinatú nō eſſe putetur: uelut infinitú id eſſe uidebitur. eo ꝙ
. apatú eſt: ut ſit determinatú. At ſi determinatú nō ſit ífnitum eſt. Ergo id quoq; íſinitum quodá-
modo uideri neceſſe eſt. quod determinatum eſſe nequaquá uidetur.

Cur femora magiſquá tibia fatigantur. Vtrú ꝙ prope abſunt ab ea parte quæ excrementú cōtinet.
itaq; ubi ea pars agitata nimiú recaluerit femora expeditius ac plenius attrahere poſſunt quam ti
bia. An ꝙ femora cōtinentiore cōſtant natura laboratur eni præcipue ꝓpter cōtinui diſtractioné.
quippe cú & ſi nullo excreméto ſubſtáte feſſi ſumus. tamé femoribus ac lúbis acrius laboramus.
. an quō inguina per ictum oriri nouimus, propter uenarú & neruorú ſocietatem. ita etiam laſſitu-
do potius in femur ícumbit: quod qdem ab initio propius abeſt. an ꝙ femur eadem habitus ratio
ne fungitur ſuo munere magiſquá tibia quæ qdem res laborioſior eſt. an ꝙ femora carnis copiá
ſuſtinent. Itaq; res affatim in his ineſt: quam naturæ rationi tribuimus.

Quam ob cauſam tubercula & ulcera nōnullis ex labore ꝓueniunt. an corpore impuro motus cōca
leſaciens excreméta alia etiam cum ſudore uaporatim deſtringit: quæ craſſa & humore prauo hoc
eſt acuto. aut amaron aut ſalſo cōtenta ſecerni penitus ſuam ob cōcretionem nō queút. Itaq; per
carnem intumeſcunt atque exulcerátur. propter amari humoris uinolentiam:

Cur nō protinus ab exercitatione aut a medicaméto epoto cibus aſſumi debeat. an ꝙ adhuc corpus
purgatur: necdú a labore quiſcit. Excreméta excita redundant.

Quáobrem currere q̄ ambulare difficilius eſt. an ꝙ plus oneris fert qui currit: is. n. elatus ac pédens
onus ſup ſe totú ſuſtinet, at q ábular parte íſiſtiéte uiciſſim ſuſtentat͛ q̄ſi pariete admot⁹ requeſcat.

Cur nō protinus ad exercitatone famere ícipimus. Vtrú propter colliq̄factionis reſidua. dum peni
tus cōcoquatur. An proptet ſpiritú qué labor ex humore ſubdito mouet. An propter ſit in quami
laboris calor inducit. Hæc enim accidunt omnia.

Cur genitura íſōnis his profluere ſolet qui aut labore laſſeſcút: aut tabie cōſumuntur. An ꝙ omni-
no ita incontinétes ſunt qui natura calida & humida cōſtant. Semen enim tale natura eſt: quod
autem tale eſt ex his qui tali hitu ſút potiſſimú profluit cú calor ſōni acceſſit. quippe cú corpora
tantiſper exiguú momentum deſiderent idque intrinſecus nō extrinſecus. Laſſi autem & tabeſcé
tes ita affecti ſunt. Redundant enim & elaſſati colliquamentis calidis propter fatigationé & mo-
tum. & tabefacti proptet deſtillationé & calorem quem íflámatio mouet.

Quá ob cauſá crus ſuú ſiniſtrú diutius ꝑfricare cuiq; difficilius eſt q̄ dextrú An parte dextera la-
borare ualem⁹. Reb⁹ aút ꝑter naturá ꝓficiſcentib⁹ annumeráda crutis ſiniſtri frictio ē. Fit. n. dex

tra tranſuerſa in partẽ obiectã. Quæ autẽ præter naturam fiunt: hæc factu ſunt difficilia. Siniſtra uero manu partem pfricando dextrã nil tale pcipimus: quoniã hæc neutrã in partẽ apta poteſq; eſt.

Cur breues deambulationes laborioſiores ſunt. An ꝙ crebro ſubſiſtimus: neq; æquabili inceſſu mouemur cum flectimus: quod certe laborioſum eſt.

Cur in ſole cum ſtamus amplius recaleſcimus q̃ cũ mouemur. cũ tamen motus omnis uim calefactoriam habeat. An non oẽ mouendi genus calefacit ſed eſt etiam quod refrigeret. Quod etiã in ollis feruentibus patet quotiens eas afflamus aut uerſamus. An quia cũ ſtamus calor permanet. is autẽ cũ permanet ampilus calefacit quã cũ mouetur. Corpus etenim noſtrũ uaporem de ſe quendam mittit aſſidue tepidũ qui proximũ aerem tepefacit quemadmodũ titio. Cum igitur quieſcimus aer nos circunfundens calidus ob prædictã cauſam redditur. At cũ mouemur flatus excitatur qui refrigerare nos poteſt flatus enim quiſq; frigidus eſt.

Quã ob cauſam qui equo currunt: quo contentius curſum arripit equus: eo magis lachrymas mittunt. Et qui pedibus eo magis quo intenderint uæhementius. Verum quonia aer occurſans frigidus eſt frigus enim lachrymas mouet. quippe ꝙ contrahendo condenſandoq; carnẽ humorem exprimat. An potius contra. Calor enim ſudorẽ elicit lachrymã autẽ ſudor quidã eſt. quia propter a concalefactione utrumq; mouetur & ſudor & lachryma. ſalſaq; pariter ambo ſentiuntur. Calorem autẽ efficere motus poteſt. An propter aeris ictum. Quomodo eni flatus aduerſi occulos perturbant: ita etiam aer qui ſe obiectat quo quis contentius equum agitat aut ipſe currit eo magis ictu quodã molli obuerberat ferit quo fit ut ſe lachrymæ pmant: ſcilicet meatibus oculorum relaxatis appulſu eiuſmodi. Oĩs eteni ictus uim aut ſecandi habet: aut collidendi & cõtundendi.

Quãobrem qui curſum concitate agunt conuulſis maxime corripiantur ubi quis intercurrendũ eis ſubſtiterit. An ꝙ ea potiſſimũ diuelluntᷣ quæ in partẽ cõtrariã uæhementer trahimus atq; mouemus. Cum igitur homini currenti uæhemẽterq; mẽbra ultra propellenti quis obuiã factus obſtiterit accidit ut in partem retorqueãtur contrariã: quæ adhuc ante pertendunt atq; proripiunt. Itaq; diuulſio eo uæhemẽtior incidit quo curſus contẽtius agitur.

Cur ambulationes minus laborioſæ ſunt quæ inæquales q̃ quæ recte aguntur. An ꝙ delatio erecta ſecũdũ naturã corporis uniuerſi eſt. Ideo ambulationes quas loca æquabilia præſtat laborioſiores quã inæquabiles ſunt ꝙ in eaſdẽ partes laborẽ enim admouẽt. quod inæquales illæ non faciunt. Diſpertiunt eni magis in omnes corporis partes. calidis uero tẽporibus actæ ambulatiões plus ualent quã frigidis. quippe quæ partibus externis laboris plus afferãt: & quidẽ ſudorẽ ob eã rem euocando extenuent. Frigidis cõtra carnem reddũt conſtãtiorẽ: & ſtomachũ excitãt ciborũq; faciunt auidiorẽ. Partibus eni internis calorẽ augent: mẽbriſq; ad frigoris appulſum torpentibus locũ intimum calore amplificato efficatius purgãt. Carnẽ uero ſolidiorem efficiunt ut quæ per eam uniuerſam nequeant ſuperare. Accliues etiã ambulationes laborioſiores ſunt q̃ decliues. magiſq; extenuant. Faciunt eni accliues ut lũbi potiſſimũ laborẽt: decliues ut femora. Pondus eni totũ femoribus incumbens grauiſſime pmit: quod idẽ cum præter naturã ſurſum efferri. a calore cogatᷣ maiorem in modũ calefacit. Itaq; efficitur ut arduũ ambulandi genus ſudores moueat ſpiritũ ſuſpendendo extenuet lumbis dolorem infligat. Crura eni magna cũ difficultatę ſe in ſublime incipiunt lumbos inflectunt: frangunt: euellunt: quibus de cauſis labor præcipuus ſequatur neceſſe eſt. Locis autẽ duris ac renitentibus habitæ ambulationes muſculos & neruos cruriũ effatigãt. Quippe quæ contẽtiones tam neruis q̃ muſculis mouẽãt cũ enixu agãtur uiolẽto. Mollibus uero & cedentibus locis facta ambulatione articuli potiſſimũ ſentiũt. Flexus eni articuloꝝ pcrebreſcit cũ ſolũ ſuccũbat dilabatᷣ & cedat eadẽ queſtio eſt. Et cur locis arduis difficilis ambulemus. An qm̃ oĩs ingreſſus attollẽtia & poſitiõe cõficitᷣ. Attollere igitᷣ præter naturã eſt ponere ſecundũ naturã ppo nere mediũ tenet. in ambulando autẽ locis arduis multũ fortis illius auerſe natura pculdubio eſt.

Quare qui curſum ex equo arripiunt minus decidunt. An quod magis cauent q̃ timent.

Cur ſedile alios ĩpleat: alios extenuet. Vtrũ habitus corpoꝝ diſtãt inter ſeſe: ut alii calidi alii frigidi ſint. ergo ſi ita eſt calidi ĩplenᷣ. Cibũ eni corpus ui ſui caloris exuperat. Frigidi autẽ ꝙ aduenticiũ calorẽ deſiderãt: quẽ ex mouendi rõne potiſſimũ corpus acquirit cõcoquere nequeunt dum quieſcunt. An ꝙ alii excrementis redundat & ob eam rem motũ deſiderant alii non.

Cur partes corporis diſtendende ſint: quod qui ſe exercitant facere cõſueuerunt. An ꝙ meatus ſpiritu ſuo perpurgari oporteat.

Cur inflexo corpore cubare melius eſt quod etiã medici plæriq; præcipiũt. An ꝙ uenter cũ recaleſcit cõcoquere celerius põt. Sic autẽ fit ut recaleat. Ad hæc locũ flatibus dare in quẽ incũbant. & ſnitantᷣ oportet. ita eni minime infeſtabũt. hinc eni & uarices & cæteri abſceſſus iuuãt ꝙ uentriculos continent in quibus flatum recipere quæunt. Ergo corpore extento cauerna nulla eiuſmodi adigi poteſt. locũ eteni omnẽ uiſcera occupãt. inflexo aũt ſingula laxãtur & ſinuanᷣ.

Cur uertigo ſurgẽti potius accidat q̃ ſedenti. An qm̃ quieſcenti humor uniuerſus unum in mem-

brum ſe colligit. & quo cruda etiam oua nequeunt circumuerti, ſed protinus decidunt. Mouenti autem humor ſe æque expandit. Surgimus igitur a quiete. q̃ ita affecti ſumus. ſedemus uero a motu quo humor æquabili modo quaq; uerſus ſe porrigit.

Quam ob cauſam cũ parte corporis dextra cubamus ſõnus magis accedit. Verũ ꝙ uigilantes contra quã dormiẽtes habemus ergo cũ uigilando parte accubemus ſiniſtra. contrarium ſequetur in dormiendi initio cum id contrariũ ſit. An ꝙ ſomnus priuatio motionis eſt. Partes igitur quarum mouere intereſt quieſcant oportet. Dextrarum autem partiũ mouere intereſt. Cũ autem ita accubamus uelut initium quod de reſurgendi detentum obligatũq; habemus.

Cur torpeamus & cur manus potiſſimũ & pedes. An ꝙ turpor refrigeratio eſt. Fit enim propter ſanguinis priuationem tranſlationemq;. Manus autem & pedes omnium maxime partium carnis inopes neruis uberes ſunt. ſed præcipue pedes. itaq; ad refrigerationem celerem ſua natura nimirum habiles redduntur.

Cur libenter in latus accubamus ſiniſtrũ. in dexterrũ autẽ potius dormimus. Verũ quoniã conueriſ ad lucem minus dormire. ſomnus cui in tenebris ocius obrepit poſſumus. An ꝙ dum in latus accubamus ſiniſtrum uigilare magnã ex parte conſueuimus. & operum ſunctio ſic nobis expeditior eſt, itaq; ad contrarium opus contrarius habitus ſiue ſitus requiritur. inuitatur autem quiſq; magis ad opus fungendum habitus ſui ratione.

SEXTA PARTICVLA QVAE AD CONSENSVM NATVRE ANIMANTIVM PERTINENT.

CVr a morbis nonnullis ægrotant qui appropinquarint a ſanitate nemo ſanari poteſt. An quoniã morbus motio eſt. Sanitas autem quies ergo illa mouere poteſt hæc non poteſt. An ꝙ alterum non uoluntarie. alterum uolũtarie accidit Res autem nõ uoluntarie a uoluntariis conſultiſq; plurimum differunt.

Cur oſcitanti ſæpe in oſcitando reſpondemus & cũ mingentem quẽpiam uidimus ad mingendum mouemur: quod iumentis præcipue accidit. An ꝑpter memoriam. Mouemur enim ea ipſa parte quotiens meminerimus. hominibus tamen quia ſenſu præditi ſunt faciliori. ſtatim ubi uiderunt euenit ut moueantur. reminiſcanturq; iumentis autẽ uidiſſe non ſatis eſt ſed alio quoq; ſenſu opus eſt. Quãobrem addito etiam olfactu mouentur. quoniã ſenſus hic in brutis mobilior eſt. Vnde fit eodem in loco ſequentia mingant omnia quo primũ eminxerint. Tum enim præcipue mouentur cum olfaciunt autem poſtea q̃ appropinquarunt.

Quãobrem cum ſecari quẽpiã aut uri aut torqueri. aut aliqua re tetra affici uidemus animo uicem eius doleamus. An ꝙ omnium communis natura humana eſt. ignoſcimus ergo cum tale quidpiã inſpeximus propter naturæ conſortionem & familiaritatem. An quomodo nares. & aures delibationes quaſdam rerum obductarum pro ſua facultate concipiunt. ſic etiam aſpectus afficitur & a re delectabili & a triſti.

Cur a tabie & lippitudine & ſcabie capiũtur qui appropinquarint ab aqua autem intercute. aut febre aut ſtupore attonito. aut aliquo ex numero cæterorũ malorum capi nequeunt. An a lippitudine quoniã oculus pars noſtri corporis immobiliſſima eſt. cæterarũ maxime omnium rei ſibi obiectæ ſimilis reddi poteſt quippe qui facile moueatur ab eo quod moueat. itaq; fit ut cũ perturbatũ obſpicit oculum. facile ipſe etiã perturbetur. Talis autẽ contagio ideo fit. quoniã ſpiritũ uiciat grauẽq; reddit. Celerrime autẽ oẽs morbis arripiuntur his qui ſpiritu corrupto proueniunt quale eſt omne peſtilens genus. Qui autẽ appropinquarit talẽ profecto ſpiritũ trahit qualẽ æger ille reddiderit. Aegrotat igitur: quia morbiferũ eſt quod ſpiritu trahitur. ab uno autẽ morbum excipit quoniã unus ille ſic ſpirat. Cæteri ſecus. eundẽ uero quia quo ægrotarit hoc non aliter ſpirat q̃ fuerit affectus. Sed ſcabies magis q̃ lepra cæteraque uicia generis eiuſdẽ afficere poteſt quoniã per ſũma corporis errat & humore manat glutinoſo. Genus nãque prurientiũ oẽ tale eſt. itaque idipſm quia per ſũma oritur glutinoſũque eſt nimirũ idcirco attingere poteſt. Cætera nequeunt. uel quia non per ſumma proueniunt. uel quia perſiſtere ſuam ob ſiccitatem non poſſunt quamuis per ſummã cutem oriantur.

Quid eſt ꝙ nõnulla ex his quæ audiu briſa nobis occurrunt ut inhorreſcamus efficiant ut ſerra cum exacuitur. & pumex cũ ſecatur: & lapis cũ mola frangitur. Quæ autẽ notæ affectionum patent aſpectui hæc genera affectionũ ipſa in nobis creant. dentes enim ſtupeſcunt cũ aliquos rem acidam edentes aſpicimus Et plerique cũ homines laqueo ſuſpendi uel aliter ſtrangulari uiderent ipſi defecerunt. An ꝙ uox omnis genuſque omne ſtrependi ſpiritus eſt qui noſtrũ ſubiens ſenſũ mouere nos ſolet. Cũque ſuum motũ uel magnitudine uel pulſu uæhementiore amplificauit. aliquid ex his quæ noſtro in corpore latent immutant & ſæpe interimit. Ergo ſpiritus qui q̃uis magni lenes tamen adierunt. hi ſedem ipſam cõmouent ſentiendi. & lætitia ob eam rẽ nos afficiunt. Aſperi autẽ quoniã ictũ inferũt uæhemẽtiorẽ ſedẽ utique illã cõcutiũt. lõgeque ꝑ ictus ſui facul-

tate ſe porrigunt. Quod idẽ res quoqꝫ frigidæ faciunt. Frigiditas enĩ uis quædã eſt. ſed hãc horrorẽ inuehere poſſe dictum iam eſt. aſperitas uero ꝙ pulſu frequãte initiũ piloꝝ cõcutiẽs in perte pellit aduerſam, efficit ut pili ſe erigant. Pulſo nãqꝫ initio cacumẽ piloꝝ ſe trãſſerat in partẽ aduerſam neceſſe eſt. itaqꝫ fit ut pili exurgãt. oẽs enĩ deorſum ꝓcũbunt. Et ſpiritus quoqꝫ qui per aures corpori ſe inſinuat: de ſũmis ad ima ſe defert. Ergo cũ ſoni quos modo diximus aſperi ſint horror utiqꝫ ob cauſam ꝑdictã moueri poteſt. Sed euenit ut cæteris partibus potius q̃ in capite moueaᷣ. quoniam ut pili partium cæterarum imbecilliores ſunt. ſic affectus hic imbecillus occurrit. Cur uero ſenſus audiendi quam uidendi obtuſior ſit. affectus quoqꝫ hebetiores per ſũma errant: q ab coipſo ꝓficiſcunᷣ. Horror autẽ talis eſt quãobrẽ multis ac uariis cauſis exiſtit. Senſus uidendi uero cum oĩum exq̃ſitiſſimus certe ſit, euẽta quoqꝫ ipſa pro ſua ꝑſtãtia ſolet ingerere. Quo circa efficiᷣ ut ipſi ueri affectus ꝓficiſci ex eo poſſin q̃uis uero leuiores. At in ſenſu audiẽdi ut ipſos minime: ſic eoꝝ expectationẽ nimirũ horramus: Rei enĩ triſtis & anxie expectatio exiſtit.

SEPTIMA PARTICVLA QVAE AD RIGOREM ATQVE HORROREM PERTINENT. THEO. INTERPRETE.

Qva de cauſa liuidi qui rigent efficiunᷣ. An q̃m ſanguis appulſu frigoris gelaſcit. gelatus autẽ nigreſcit ꝓpter caloris inopiã. Albedo nãqꝫ igni tribuiᷣ. Quapropter his maxime qui ætatẽ ꝓceſſerũt caro liueſcit eo ꝙ calorẽ minimũ obtinent.

2 Cur extrema corporis maxime rigẽt. An ꝓpter anguſtiã. Foramina enĩ quæ in his ſunt anguſta parũ obtinent ſanguinis. & ob eã rem parũ caloris ſortiuntur. Sanguis enim calidus eſt.

3 Cur pedes magis tunc rigent: cũ ſuſpẽſi tenenᷣ. Vtrũ ꝙ frigus amplius ad eos aſpirat. An ꝙ ſanguis in breuiorẽ ſe cõtrahit partẽ. itaqꝫ reliquũ frigori opportunius redditᷣ: cũ calor deſit.

4 Cur tp̃e frigido maxime uis illa famis intollerabilis incidat qui caninus appetitus uocatus eſt: & hiberno potiuſq̃ æſtiuo. An ꝙ uiciũ hoc ob inopiã alimẽti ſicci ſolet accidere. Tp̃e aũt frigido: hiberno cũ calor in anguſta ſe cõtrahit ocius interdũ deficit alimẽtũ quod cũ defuerit: uiciũ id eſuriendi accidere cõſentaneum eſt. at ſi in ea cibi uicioſa cupiditate reſolutio ĩbecillitaſqꝫ ſecuta eſt materia ſtatim interna corporis a collecto calore colliqueſcit, quæ ſi ad locũ cibo a natura deſtinatũ influxerit. pro cibo ſeipſam corpori applicabit. ſed ſi ſpirandi ſedẽ adiuerit, obmuteſcere atqꝫ lãguere neceſſe eſt. obmuteſcere inquã quoniã ſpirãdi meatus interſepiᷣ: atqꝫ obſideᷣ. Langueſcere aũt eſt ꝓpter mediã cõſũptionẽqꝫ corp̃is. Celeriter tñ pauciſqꝫ remediis ſubueniᷣ: eo ꝙ eius mali ort⁹ extrinſecus eſt. Frigus enĩ calorẽ corporis noſtri intus cõpellẽs ac cõtrahẽs inſatiabilẽ edendi illã cupiditatẽ iniicit atqꝫ intẽdit. Quãobrẽ quõ qui in metuẽdo tremebãt pallebãtqꝫ periculo demũ liberati ſubito ad priorẽ redeũt ſtatũ: ſic etiã eſuriẽtes illi ubi parũ ſũpſerũt panis citiſſime recreãtur: ut qui ui paulo a naturæ rõne ſũmoti aberrent nõ qui penitus corrupti deſciſcant. Quod enĩ naturæ tenorẽ in partẽ aduerſam uiolat idẽ ſuæ naturæ eundẽ reſtituit. Ergo dimiſiſſe tãtũmodo ſateſt. quemadmodum cum aduerſi inter ſe pueri funem enixi retrahunt. Quippe qui fune dimiſſo reſupini protinus decidant.

5 Cur hoĩes pleni admodũ rigẽt cũ tñ pingue oẽ calidũ ſit. An ꝓpter amplitudinẽ molis ut lõge a calore interiore diſtãt partes extremæ corporis ſic ꝓpe ab extremo frigore abſunt.

6 Cur exercitati frigus uæhemẽtius ſentiunt q̃ inexercitati. Vtrũ q̃m pingue cõſumptũ a laboribus eſt. quod utiqꝫ teporẽ ꝑſtare poteſt. Calidũ enĩ opimũ eſt. an ꝙ ſpiratiora ſolutioraqꝫ corpora eoꝝ ideo ſunt: q̃m pingue excrementũqꝫ oẽ detactũ eſt. ita ut frigus arcere nequeãt: an ꝙ meatibus ꝑ per ſudationẽ patefactis ueluti hoſtia cõplura aperiunᷣ habitũ aũt nõ eũdẽ ſanitati: & robori eẽ idoneũ manifeſtũ eſt. alteri nãqꝫ pinguis alteri laxus uidetur plane cõuenire.

7 Cur ut aqua frigida: ſic etiã calida infuſa horreſcimus. Res enĩ cõtrarias inter ſe idem efficere poſſe abſurdum eſt. An frigida infuſa calor interior extinctus horrorẽ mouet. calida autẽ frigus externum circũ obſiſtens in unũ ſeqꝫ proſugũ intercolligens eff cere idẽtidẽ poteſt: quãobrẽ utrũqꝫ ab eodẽ agitur. Verum alias ab interiore alias ab exteriore ut dictum iam eſt.

8 Cur pili in cute inhorreſcunt. An ubi cutem cõtraxerant merito eriguntur. contrahũt autem & rigore & aliis plæriſqꝫ affectibns.

9 Cur ad extremã urinæ miſſionem inhorreſcere ſolemus. an dum humor calidus ille ineſt. Veſica & meatus qui circa eam poſiti ſunt pleni experteſqꝫ frigoris ſubſtãt. Poſt uero, ubi effluxerit aere frigido replẽtur. Quippe cũ inane nihil eſſe naturæ ratio patiatur: ſed aut aeris aut corporis plenũ eſſe unũquodqꝫ neceſſe ſit. Quod igitur aer ſe induxerit frigidus recte ut inhorreſcamus euenire ſolitum eſt.

10 Cur lingua rigentium quemadmodum uinolentorum errare ſoleat. Vtrum ꝙ a frigore cõcreſcit ac indureſcit mouenti difficilis redditur: itaqꝫ explanare non poteſt. An quia partes exteriores appul

ſu denſantur frigoris humor intus collapſus linguá madificat exquo ſuo fungi officio lingua nequir ut de uinolentis etiá diximus. An ꝙ per tremoré a rigore inductú motus temere agiť. Articulate uocabula lingua edere nõ poteſt. itaq; oberrat & heſitat.

Cur pili rigentiú eriguntť. An ꝙ ex reſtigeratione calor in partem interiorem ſe colligit. Vbi autem carni caloris beneficium defuit magis coagitur. Quod cú ſit pili erectiores effigi coguntť. 11

Cur hieme cú currimus magis rigemus q̃ cú ſtamus. An ꝙ aer noſtra ambiens corpa cú ſtamus ubi ſemel cõcalefactus eſt nullá pterea moleſtiá infert. cum auté currimus alius atq; alius ſubinde frigidus occurrit: itaq; facit ut magis rigeamus. Ad hæc aer cum mouetur frigidior redditur: quod quidem in currendo maxime incidit. 12

Cur tpe matutino frigus acrius eſt cú tñ ſol ppius abſit. an ꝙ plus tpis abſentie ſolis exultat: itaq; terra magis rafrigerata eſt. an ꝙ die inſtante ros & pruina cadere ſolent quæ frigida ſút. an hæc ét iõ cadút: qm̃ calor qui ſurſum ſe extulit ui frigoris ſupaťidq; nõ niſi ſolis abſentia euenit. Quocirca cú lõge diſtat nõ cadút cú ppius tú cadút atq; gelátur ꝙ locus uæhemétius refrigeratus eſt pter ſolis diuturnioré abſentiá. an die inſtáte potius flatus incitátur nocturni: qui gelidi ad modum ſpirát. an nobis frigus acrius idcirco eſſe uideatur ꝙ cibi cõcocti iam ſunt. inaniores auté cú ſumus. frigus utiq; acrius ſentimus argumentú ꝙ a uomitu maxime frigere ſolemus. 13

Cur ubi ſternuimus uel miuximus plærúq; inhorremus. an ꝙ ratione utraq; uenis ſubtrahiť ꝙ cú redditæ ſint ianiores: aer ingreditur frigidus qui rigorem ciere poteſt: 14

Qua de cauſa qui uæhementer frigét ſi ſtatim copioſo igne cõcalefiát indoleſcút. ſi paulatim uero tepefiát ſine magno dolore recreabuntť. an ꝙ oíno cú ex cõtrariis cõtrariú proficiſcitur magna effici cõmutatio ſolet: ut in arbore ſiquis paulatim deflectit nihil eſt ꝙ ſtirps ipſa laboret. at ſi uæhemétius corripit: nec ſenſim adducit: frangatur neceſſe eſt. Ergo ſi ſimile a ſuo ſimili affici nihil poteſt. Vt aút calor hominis frigétis intus ſe conſiſtit: & colligit ſic humor & rigor parti exteriori relinquuntť: cõtrariúq; ſui cõtrarii corrúpens eſt efficitur recte ut ſi ſenſim paulatimq; tepefiát calor prouocetur & exeat. itaq; minus doleant: ſin ſubito recaleſcant amplius adducatur & aſtringatur: itaq; dolendum acrius ſit: 15

Cur refrigerari magis ab eodé calore urimur atq; dolemus. Vtrú caro ſuæ cauſa denſitatis calorem occurrenté ſibi tenacius ſuſcipit ex quo plumbú calidius redditur q̃ lana an calor ui penetrat eo ꝙ foramina nimio frigore congelauerunt. 16

Quá ob cauſam nõ rigent qui iraſcuntť. an ꝙ ira & excádeſcentia timiditati cõtrarii affectus ſunt. Et aút ira ex igne pficiſcés. Cú eni intus copiá ignis retinemus cõcaleſcimus: quod maxime in puerili ætate pſpicere licet. Pueri náq; primú ſpiritus copiá retrahút deinde rubeſcút. calor eni cú intus affatim ſubſtat atq; humiſicat: facit ut erubeſcár. Ná ſi quis large aquá frigidá his infuderit irá ſedabit. Sic eni calor extinguiť. Pauidi autem & perterriti contra rigent enim & frigidi pallidiq; redduntur. calor náq; eorum ſe ſúmis de partibus ſe uocat ad imas. 17

Quáobrem quotiens inhorreſcimus pili eriguntť. an ꝙ in humore occluſi cõtinentť. humor enim a pili altitudine uincitur. horror auté pulſu frigoris fieri ſolet. Frigus uero calidum humoré congelet. naturæ ratio uult. Ergo ubi cõmutatus cõgelatuſq; humor eſt in quo pili inherent pilos ipos mutari cõſentaneú eſt. aut igitur in parté aduerſam ſe tráſferrent in in eadé manebút: ſi rurſus uincere humoré potuerint. At uериſimile nõ eſt ut humoré gelatú coactúq; pilus uincere ſuo ponduſculo poſſit Ergo ſi pilus undiq; gelido humore obſeſſus ne quo ualeat inclinari: reſtat ſane ut erectus cõſiſtat. an qm̃ calor pulſus frigore ad locú interioré ſe colligit. Vbi auté calor ſe a carne dimouit: caro plenius cogiť coactaq; pilos eminétius erigi cogit quõ ſi cú terræ feſtucam: aut aliud quodlibet infixeris conſtruas. atq; undiq; terram colligas: efficies ut magis erigi poſſit quod infixum eſt q̃ ſi terra minus eſſe coactum ſciueris. 18

Quá ob cauſam qui rigent maxime dormire non ualeant. An quoniam qui riget ſpiritum magis retinet q̃ laxat. qui dormit magis reddit q̃ attrahit. Facit igiť rigor ut cõtra agať q̃ cú dormitur. 19

OCTAVA PARTICVLA QVAE AD RES NATVRALES COMPENDIO PERTINENT THEODORO INTERPRETE.

CVr in animantium genere alia tuſſiunt alia non. Verbi gratia: homo tuſſit bos minime. Vtrú ꝙ cæteris maxima ex parte excreméntum aliorſum ſe uertit: homini autem eo conuerti natura uoluit. an ꝙ homo maximum humidiſſimúq; cerebrú continet. Tuſſis autem pituita diſtillante fieri ſolet.

Cur homini tátúmodo ex omni animantium numero ſanguis e naribus defluit. an quoniam plurimum cerebri idéq; humidiſſimum homo continet. Vnde uenæ excrementis per ora eodem tendentia nimiú replete profundere inde coguntur. Ságuis enim uicia-

tus quiſq; integro tenuior redditur. Talis aũt eſt qui ſe cerebri excrementis miſcuerit. Et quaſi in
ſanien degenerat.

Cur alia ex animãtibus ſub cutem: alia intra carnem. alia utroq; modo pingueſcere conſueuerunt an
quibus denſa eſt caro his inter cuten & carnem humor ꝓtenuis cogitur ꝙ is ſemper ſua natura
eminet atq; reſidet qui tandem concoctus pingue effici ſolet. Quæ auté carne ſunt rariore cutéq;
gerunt obuiam hæc opima intra carnem redduntur. Quæ uero utroq; modo ſe habent. utroque
etiam pingueſcunt.

Cur uitiliginem pueri: mulieresq; minus habent quam uiri. Et in eoipſo fœminino ſexu quæ proue
ctæ ætate ſunt magis habent quã minores. an ꝙ uitiligo exitus ſpiritus eſt corpora auté puerorũ
contextu denſo non facili expiratu conſtãt & mulierum minus expirant q̃ uirorũ. Spiritus nãq; in
menſtrua ſe auertit fœmine denſitaté uero leuitas eiuſdem ſatis declarat. Quæ auté corpora ætate
proceſſerint aut conſenuerint reſpirantiora euadunt. hæc enim modo ædificii ueteris ſtructuram
ſuarum partium laxiorem iam habent.

Cur homo tantum habeat uitiliginem. Vtrum ꝙ tenuiſſimã is ex omnibus animblibus cuté habet
ſimulq; flatibus redundat. indicium uero ꝙ uitiligo partibus tenuiſſima cute obtectis maxime pri
mumq; exiſtit. an & his ipſis de cauſis & præterea ꝙ homo unus ex omnium animantium numero
caneſcit. Quippe cum in uitiligine pili canicie immutétur itaq; fieri non poteſt ut uitiliginem ha
beant quæ unnquam caneſcere ſoleant.

Cur capris & ouibus lac plurimum demulgetur quæ corpore non maximo ſunt homini auté & bo
ui minus: ſcilicet ad corporis ꝓportionem. Vtrum ꝙ his copia in corpus abſumitur. cæteris in ex
crementum ſe confert. ouibus autem & capris q̃tum excreméti acceſſerit oẽ i lac tranſit. an ꝙ plu
ra gignunt q̃ quæ magno ſunt corpore itaq; plus attrahunt excrementi quoniam plura alendum
ſit. An his grauidis plus excrementi propter corporis imbecillitatem redundat. Lac autem excre
mento conſiſtere certum eſt.

Cur animantium alia cum aquam mutarint colorem ſuũ amittũt ſimilia quæ loci illius domeſticis
redduntur ut capræ alia uero nunquam amittunt ut homo ad ſummam cur alia non ut coruus. q
ſemper inconmutabilis perſiſtit an quorum natura uincere perdomareq; humorem non poteſt ut
auium quæ ueſicam quoque nullã ob eã rem obtinẽt hæc nuſquã mutari poſſunt.

Sed cur non illa eadem ſed quæ nata ex his ſunt hæc mutentur. an quod recens nata ſuis parentibus
ſunt infirmiora.

Cur mares corpore maiori ex toto pene ſunt q̃ fœmine. utrum ꝙ mares calidiores fœminis ſunt q̃
res uim obtinet augendi an quod mares prediti natura integr aſunt. fœmine manca obleſaque de
ſciſcunt an quod mares longo temporis ſpacio perficiuntur fœmine breui.

Cur in animantinm genere alia breui tempore pariunt alia diu geſtant. an longius perfici ſolent qbꝰ
longiora ſunt uitæ ſpacia. Sunt autem partu tardiora quæ longo tempore uiuunt: Sed non uniuer
ſaliter ideſt. Equus eni ut tardius maxime quã homo parit: ſic uiuere minus poteſt. Cuius rei cau
ſam uuluæ ſiue uteri duricies habet. Quomodo enim ager ſitiens. haud cito ſuas ſtirpes enutrit
ſic durior uulua equarum in formando nutricandoq; ſuo foetu remoratur.

Cur proles ceterorum animantium magiſquã hominis ſuis parentibus ſimilem gerit naturã an ꝙ ho
mo uago uarioq; plurimum animo in coitu eſt prout auté pater materq; in cõceptu affecti fuerũt
ita partus euariant. Cætera uero animantia omnia aut certe plurima rei tantum ipſi intendunt: to
taq; ſeſe ueneri dedũt. Adde quod ob eã auiditatem minime repleri magna ex parte patiuntur.

Cur albi tam homines quã equi oculis magna exparte ceſis ſunt. an cum oculi quoq; color conſe
quitur itaq; haud immerito ceſius eſt.

Cur homines uaria ſtatura proueniunt. Vel potius querendũ in uniuerſum cur in animantiũ gene
re alia paruo alia magno conſiſtant corpore cauſa duplex ſane reddi poteſt. aut enim locus aut
alimentum id facit Locus ſi anguſtus eſt alimentum ſi exiguum quod etiã partu iã edito nonulli
efficere conantur. ut qui catellos in caueolis occluſos educãt. Quibus itaq; cauſæ locus eſt hi po
miliones redduntur. Sunt enim latitudine quidé ꝓfunditateq; pro magnitudine ſuorum parentũ
breues tamen oĩno. Cuius rei cauſa eſt quod recte liuæ in aduncas ſe flectunt. igitur quomodo ta
bernarum picture; quãuis breues tamen diſtente in lattiudinem profunditatemq; cernuntur ita po
miliones quoq; formari ex loci anguſtia incidit. At uero qui ob alimenti inopiam perfici non po
tuerint. hos membris quoque puerilibus conſtare uidemus. Fitq; ut aliqui quãuis breues admodũ
ſunt modice tamen coagmentatas omnes ſui corporis partes habeaut. Mellitenſes catelli. Ratio
enim quod non ut locus. ſic natura ſuum efficere opus ſoleat.

Cur in animantium genere alia maris ac fœmine coitu creantur. alia concretis quibuſdã proueniũt
ſimiliter atq; primus eorum ortus extiterit quẽadmodum qui de natura docent. primum animan
tium ortum mutatione dimotioneq; mundi uniuerſiq; orbis ingente differunt extitiſſe. Et ꝙ nũc

ſi rurſum ortus eiuſmodi futurus ſit tales motiones aliquas ꝓceſſiſſe oportebit. Principium enim rei cuiuſq; maximum eſt. Quippe quod rei dimidium ſit. Semen aũt genitale principiũ eſſe certũ ē Ergo minutorũ animalium quorumq; ortus nullo agi mutuo cõcubitu ſolet cã cur ut ꝓncipio extiterunt creari nũc etiam poſſint ſeminis exiguitas eſt. Rei namq; minoris minus quoq; principium eſſe conuenit. Quamobrem huius etiam ſeculi mutationes ſemẽ animãtiũ minutorũ generi ſatis cõ trahere poſſunt quod ſæpius uſu euenit. Tũ enim maxime oriũtur cõmutationes tẽpoꝝ ſceſſerunt. Maiorum aũt genus mutationẽ quoq; pro ſui magnitudine deſiderat ampliorem.

Cur animãtiũ alia partu ſũt numeroſo. ut ſus: canis: lepus. Alia nõ ut homo. ut leo. An ꝙ alia uuluas ſiue uteros cõtinẽt multos totidemq; formandi loculamẽta quibus impleri percupiũt quibuſq; semen genitale diuidẽdum inſerẽdumq; eſt. Alia contra ſe habent.

Cur homo inter animantes oculorum minimum pro ſua magnitudine habet interualliũ. An ꝙ oĩum maxime naturali ſolertia homo conſtat. Senſus autem contuẽdi partem uerſus priorẽ natura poſuit: id enim conſpicere oportet in qđ nos ducit ratio mouendi. Quãto aũt oculorum plus diſcriminis ſit: tanto magis cõſpectus urget in latus. Qui ſi ſecundũ naturã ſedẽ debeãt obtinere q̃ minimũ eſſe interuallũ certe oportet. Sic enim partẽ uerſus priorẽ ingredi maxime poſſumus. Ad hæc cæteris animantibus cũ careãt manibus deſpiciãt prorſus in latera neceſſe eſt itaq; plus eorũ oculi diſtãt inter ſeſe. & maxime ouium eo ꝙ maxime ꝓno capite ĩ grediuntur.

Cur cæteris animantibus parti nunquã ꝓfuſio ſeminis per ſonnũ incidere aſſolet parti raro. Vtrum ꝙ nullum homine excepto reſupinũ cubare cõſueuit. Nullũ autẽ niſi reſupinum ſemen profũdere poteſt. An ꝙ cætera non pariter ut homines ſeminãt. Seminis autẽ per quietem illa profuſio nõ niſi cum imaginatione fieri poteſt.

Cur animalium alia caput moueant alia non moueant. An ꝙ quæ collo carent ea caput mouere nequeunt. Nonnulla autem cadent collo.

Cur in animãtiũ genere homo ſternutare maxime ſolet: Vtrũ ꝙ meatus obtinet. ampliores per quos ſpiritus odorq; ſubeunt. Quo nãq; arctiores meatus ſunt: eo magis uim obtinent obfaciẽdi. quod ſi in ampliores plus humoris ingreditur. quo infleto ſternutamentum fieri ſolet. Talis autem genus hominum omnium maxime animantium obtinet. merito homo ſolus ſternuere ſæpiſſime cõſueuit. An quod homo breuiſſimis naribus eſt ita ut humor concalefactus celeriter commutari in ſpiritum poſſit cũ cæteris refrigeſcat prelongitudine priuſq̃ mutetur.

Cur nullus animalis lingua eſt pinguis an q̃m pingue unũ quodq; dẽſum eſt lingua autem rara ſua natura propterea eſt ut percipere poſſit genera ſaporum.

Cur fœminæ intẽto corpore mingũt mares minime. an ꝙ fœminarũ ueſica remotius tũ ꝓfũditate tũ lõgitudine ſita eſt iacet enĩ uulua earũ iterius ſedẽ atq; ueſicã. itaq; humor emittẽdus uĩ ꝓpter ſpacium uuluæ deſiderat pleniorẽ quæ per ſpiritũ corpore intẽto acquiritur.

Cur ſues hibernum pilum amittere non ſolẽt cũ ceteræ q̃drupedes ſoleãt. nã & canes & boues certe amittere aſſolẽt. an ꝙ ſus calidiſſimus omniũ eſt partiq; calenti corporis eius pili adhærent quippe cũ pingue talis eſſe neceſſe ſit cæteris itaq; uel quia humor refrigeſcit pili defluunt. Vel quia ſuus calor alimentũ concoquere non põt. Suibus uero non idem incidit uel quia nihil humor interior affici põt. uel quia bene alimentũ cõcoquitur. Nã & ſi quando cauſa cur defluant ſit pinguitudo tamẽ uetare poteſt. Oues ac homines propter ſui pili tum denſitatẽ tum copiam non ita affici pulſu frigoris poſſunt. Non enim altius refrigerationi ſubire licet ut poſſit uel humorem gelare: uel calorem concoquendo ſeuocare.

Cur ouibus expilatis mollior pilis ſubnaſcitur homini durior. An ꝙ ouiũ pili ſummæ cuti cohærẽt euelliq; ob eam rẽ ſine ullo poſſunt labore cũ initium alimenti intregũ maneant quod carni iunctum eſt. Meatibus itaq; patefactis excremẽta reſpirare melius poſſũt uellus enĩ ꝓprio carnis ueſcitur alimẽto. Caro aũt molli dulciq; alitur pabulo. Hominũ cõtra ꝙ altius pili inhærẽt. per uim ſũmoq; cum dolore euellũtur. Conſtat id quandoquidem ſanguinem ſecum dettahunt. Corpore igitur ſaucio euenit ut tandem cicatrix obducatur. Vnde ſit ut uel ſinem pili amplius promendi faciant qui euulſi fuerint. uel quãdiu præterea promere poſſint duri extrudantur eo quod omne ualẽs alimentum carnis exhauſtum eſt: nec niſi materia inutili & ſuperuacua pilus prouenit. indicium quod hominum omnium plagam inhabitantium meridianam pili duriciem præ ſe ferunt. quoniam calor exterior altius corpus ſubiens alimentũ concoctu facilis abſumat in uaporem. Contra eorum qui ſub aquilonem incolũt molles laſciuiq; fundũtur quod his ſanguis dulciſq; ſapor per ſũmam potius fluitat formam: q̃obrem his color quoq; hilarior eſt.

Cur ouiũ pili eo duriores ſunt quo prolixiores hominum contra molliores quo prolixiores. An ꝙ ouium pili qui quale diximus capiunt alimentum ubi procul ſe ab ſuo. deduxerunt initio ieiunius ueſcuntur. Et alimentum quod ineſt ui caloris facile pro ſua inconcoctione euaporatur. itaque ſiccitati duriores redduntur. molle nãque quod humidum eſt. hominum uero pili minus

q̃ aliméti q̃ ſuo initio hauriũt ſed conquoquiť plenius qm̃ minus eſt cõcoctũ auté pilũ efficit mollioré. cõcocta enĩ quæq; molliora in cõcoctis reddunť. indiciũ ꝙ oues recentes uellera molliora gerunt qui uetulis copia nãq; excrementi pilũ & ouis & hominis procreat.

Cur hirci hoĩes & aues ueneris ſunt auidiores. An ꝙ natura humida & calida ſunt qua quidé utraq; qualitate opus ad coitũ eſt. Calor enĩ excernit humor excernitur. hæc eadé ratio ẽ cur etiá claudi homines ſint ſalatiores. his enĩ ut parũ aliméti deorſum ꝑpter cruriũ uiciationẽ labitur. ſic multum loca petit ſuperiora ſeq; in ſæmé cõuertit.

Cur homini nulla iuba data a natura eſt. An quoniá barba data eſt. Ergo quod excrementiciũ alimétum cæteris animantibus in ceruicen ſe confert: id homini maxillas adire ſolitum eſt.

Cur pedes animalia pares habeát. An ꝙ fieri non poteſt ut aliquid moueatur: niſi parte aliqua ſui cõſiſtat: dũmodo non proſileat. cum igitur ex duodus illis motu & ſtatu cõfici ingreſſum neceſſe ſit. paritatis iam inde ratio patet: bipes enim altero pede mouetur: altero ſtat. Et quadrupedes quoq; cũ duobus moueť. reliquis duobus innitiť. Pariq; modo de cæteris quæ uel ſenis uel etiá numeroſioribus pedibus ingredũtur animaduertere licet.

Cur equis & aſinis pili e cicatrice ꝑmere ſeſe poſſunt: hoĩbus aũt nõ poſſunt. An ꝙ cæteris animalibus tergus pars per ſe corpis eſt hoĩs aũt cutis ueluti affectus carnis exultat. Quippe quæ ſũma illius forma refrigéte ſolidiuſcula exiſtere uideať: quéadmodũ cruſtæ in pulte ſupducunť: quas uetulas appellamus. cũ itaq; illæ nõ niſi farina elixa ſint. hoĩs quoq; cutis noĩata nõ niſi caro putanda eſt. ubi igiť hæc uel uulnus acceperit: uel attrita fuerit. incidit ut hoĩs quidé caro condenſetur. Quáobré ſũma corpis parte ĩmutata uulnus nõ eádé cõpagé capit: qua corpus iam inde ab ortu naturæ extitit. cũ itaq; hæc ĩmutata ſit nihil ꝑfecto abſurdũ fuerit ſi ex ea nõ idem ꝑterea ꝑficiſcať. Sicut in aeris quoq; appellatis licet ꝑcipe. Ná illas etiá corporis ſũmi corruptioné ĩmutationéq; corruptionéq; eẽ nouimus. At iumétis attritis ubi ad ſanitaté redierũt partes: uiciatæ corporibus denuo eiſdé replétur. Quapropter debilioribus quá principio fuerint. Sed cũ etiã cutis eorũ pars ſit cõfici pili ꝑuenireq; poſſunt. Cute nãq; pilos enaſci certũ eſt. Sed cádidi ꝑpterea oriuntur: qm̃ ut ſecũda hæc cutis imbecillior q̃ prima eſt: ſic pilus cádidus ille ĩbecilimus exit.

Cur in aĩaliũ cæterorũ genere ſeruari æque gemini poſſunt q̃q̃ ſexus ſunt utriuſq;. in hominũ auté non poſſunt: An ꝙ homini maxime partus geminatio cõtra ſuæ uetutæ legé accidit: ſingulos enĩ parere ſancitũ eſt. tũ in geminis ipſis maré ac fœminá creari natura oĩno recuſat. Ergo quod maxime contra naturá eſt id & imbecillimũ eſſe ratio poſtulat.

Cur equis & aſinis pili e cicatricibus poſſunt euenire. hoĩbus aũt nõ poſſunt. An ꝙ cicatrix uel ſuá ob denſitaté ĩpedimento eſt. Vel quia deprauat nutrimétũ hoĩbus itaq; ex toto ꝑpter pili ĩfirmitaté ĩpediméto ẽ: eqs át ne pili exeant nunq̃ eſt: ſed deprauat facitq; ne prior integritas ſeruetur.

Cur pares pedes naturá aĩantibus dedit. An cuiq; cũ mouetur ꝑté aliquá requieſcere neceſſe eſt. Quod ſi pedes ĩpares eſſent ne hoc fieri poſſet accideret. Agitur enĩ motus ſitu obuerſatio pedũ.

Cur aĩalia ut minus tꝑis dormiunt q̃ uigilent ſic nõ cõtinue ſed uiciſſim modo uigiládo: modo dormiendo ſõnũ ſuũ ꝑficiũt. An ꝙ nõ ſimul oĩs uacás materia coquiť. ſed ubi pars aliqua eſt cõcocta leuatũ iá aĩal expgiſciť. Et uero ſæpius illi expgiſcuuť quibus ea pas frigida eſt quæ excremẽtum domat & cõcoquit. Fit enĩ ut celeriter ſæpeq; ceſſeť. Ceſſatio auté nõ niſi expergefactio eſt. Suauis quoq; res ipſa: qm̃ requies eſt nõ ĩmerito eſſe uideť. Sed nihil quidé plus téporis ĩmunere naturaliũ actionũ cõſumimus: nam & ſi eſſe ſuauis eſt q̃ nõ eſſe: non tamen plus téporis propterea edimus quá a cibo abſtinemus.

Cur animátium alia ſtatí parentes ſectanť alia ſero: ut homo uel uix nunquam. An ꝙ alia cito uim recipiũt cognoſcédi: alia ſero & alia rei ſibi cõmode ſenſum obtinét alia carét quæ igiť hæc ambo ſenſum dico rei cõmode: ſuiq; corporis ꝑfectioné ſortiuntur. hæc parenté ſectari ꝑtinus queunt. Quæ nõ utrũq; illorũ habeát hæc id facere ipſum nequeũt. opus enĩ eſt & uiribus & ſenſu.

Cur genus uitiliginis quod leuca appellať quaſi albá dixeris cæteris aĩalibus cõtrahi nequeat. Vtrũ ꝙ hoĩbus morbo hæc eſt: cæteris aũt aĩalibus tergora uaria piliq; eodé modo albedine efficiũtur. Attamé ambiget aliquis queretq;. Cur nõ poſtea: ſed ſtatim ab ortu naturæ uarietas illa exiſtere ſoleat. An ꝙ cæterorũ animátiũ tergora dura ſunt. homo aũt e natura præ tenui cute cõtinetur. Vitiligo auté ſpũs ſecretio eſt. Qui cæteris animátibus externi tergore denſo prohibetur.

Cur ubi uitiligo canicies quoq; eſt reciprocari aũt non licet: ut ſemp ubi canicies ſit etiam uitiligo. An ꝙ pili oẽs cute ꝑueniũt canicies aũt putredo ueluti quædá eſt. Cũ itaq; cutis morbo laborat pilũ etiá laborare inde neceſſe eſt. cum auté pilus cuté male affici neceſſe non eſt.

Cur animantiũ alia poſt partũ ſæuire ſolent ut canis: ut ſus: alia nihil efferantur quod peſpicuũ ſit ut mulier: ut ouis. An quæ ſupuacua redundát materie hæc ſuá clementiá ſeruát. quátũ enim ꝯolori eſſet ſecretũ in partu eſt. Quibus auté ſecretio non a uacantibus ſed integris fieri materiis ſolet. hæc exaſperantur & ſæuiunt. Vnde fit ut extenuatio quoq; itá ratione habitus moueat: ut ẽt

gallinæ furiunt non cum peperint:ſed cum incũbunt ratione inædiæ.

Cur ſpadonibus cætera in ſexũ fœmineũ uiciata mutãtur. Vox enĩ tenuis:corpus imbecillum deniq; ita hoĩes cõmutant̃:ut etiã cæterorũ animãtiũ quæcũq; caſtrata. Nã & thauri & uerueces ſua cornua ecõtrario gerunt quod fœmine quoq; eorũ contra quam mares armantur cornibus. Itaq; alii maiora exciſi gerũt:alii minora. Magnitudo uero rantũmodo ſpadonibus dico ad ſexũ uirilẽ cõmutatur, maiores nãq; redduntur quæ quidem res maris ſua ꝑfecto eſt. Quippe cum fœminæ minores maioribus eſſe ſoleãt. An ne id quidã ad marẽ ſed ad fœminã ꝑtinet. Haud enĩ omne magnitudinis genus:ſed longitudinis dũtaxat acquiritur, cũ mas ꝓfunditate etiã augeat̃ & latitudine, ſic enim ꝑfici ipſe aſſolet:ad hæc ut fœmina ad marẽ ſic fœminæ ipſius uirgo ſe habet ad mulierẽ, altera enim generoſa iam eſt:altera nondũ eſt. In eam igitur ipſam fœminæ magnitudinem mutãtur:creſcere nãq; in longitudinem corpus aſſolet fœminarum. Vnde carmen illud Homeri. Virgo diana dedit pro longi corporis uſum:utpote cũ rem quã ſuam ob uirginitatẽ haberet largiri nimirũ poſſet. ergo non magnitudine in marem mutatur cũ non in magnitudinis genus perfecte cõmutet̃. Spadones enim lõgitudine tantũ in magnitudine proficiunt.

Cur ſpadones uel omnino uaricibus uacant:uel minus habẽt q̃ cæteri. An quoniã naturã ſuã dum caſtrarẽtur in genus feminis in fœcũdum cõmutarint. Talis autem eſt puer & mulier:quorũ neutrum habere uarices ſolitum eſt ꝑterq̃ ſimiliter raro.

Cur homo omniũ maxime animãtium oriri claudus poteſt. Vtrum ꝙ cæterorum crura robuſtiora ſunt oſſe nãq; & neruo tam quadrupedum q̃ auium cõſtat hominũ carne redundant. Itaq; facilius hæc ob ſuam molliciẽ lædi poſſunt:cum ſe in utero mouent. An ꝙ ſolus ex omniũ animãtiũ genere uaria generationis tempora obtinet. Nam & ſeptimo & octauo & decimo mẽſe uenire in lucem poteſt. Cæteris tempus unum perficiẽdi ſine mora ſtatutũ eſt. hominum generi tẽporis multum pro uaria ratione ĩmorandi conſumi neceſſe eſt. Itaq; cum fœtus mouẽtur extrema ꝙ tenerrima ſunt facile infringũtur:& eo magis quo plus temporis interceſſit.

Cur ſpadones cruribus putridis ulceroſiſq; ſunt. Vtrũ ꝙ etiam mulieres crura habẽt eiuſmodi. Spadones autem effœminati oĩno ſunt. An hoc accidit, cauſam autẽ mulieribus quoq; reddere illam debeamus ꝙ calor deorſum ſe uertit quod etiam mẽſtrua declarant. Vnde fit etiam ut præ nimio humore neq; ſpadones neque mulieres pilis ualeant redũdare.

Cur nullum animal niſi homo calculoſum fieri poteſt. An ꝙ iumẽta & quæ unguibus ſunt numeſis ueſice meatus obtinẽt ampliores. Quæ autẽ nõ ꝓtinus ſed poſt parere intra ſe animal conſueuerunt ut piſces nõnulli ex his nullũ ueſicam habere nouimus. Sed humor ſubſidens ille totus in aluum cõſtringitur:ſicut etiã in auibus fit. Itaq; celeriter exit per ſedẽ. At homo ueſicã habet: & ceruicẽ eius canali anguſto pro magnitudie porrectã, ergo ꝙ membrũ id adeſt q̃tum terreni humoris ſeuocatur in ueſicam contrudit̃:ex quo uaſa quoq; urinaria ideſt matula eoipſo tingũtur. Loci ãt calore efficitur ut amplius concreſcere atq; craſſeſcere poſſit. Retinetur uero augeturq; ꝓpter canalis anguſtiam. Cum enim terrena illa ſubſidentia prodire ex facili nequeãt reuerſa cohærent inter ſeſe calculũq; ita conſiciunt.

Cur non iumenta:non boues aut oĩno quæ cornua gerunt non aues ructare ſoleant. An ꝓpter uentris ſiccitatẽ. Celeriter enim cõſumitur ꝑcolaturq; humor qui dum ĩmoratur inflaturq; ructationem mouere poteſt. Iumẽtis tamẽ ob colli etiã prolixitate flatus deorſum ſe uertit, quãobrem his crepitus uẽtris maxime incitatur. Auiũ cornigerorũq; genera neutrum faciunt. Quinetiam ruminãtibus ructare negatum eſt:quoniã plures continent uẽtres:& quem reticolũ appellamus. facultas etenim meãdi tam ſuper q̃ ſubter flatibus multifariã ꝑſtat̃. Itaq; humor conſumitur anteq̃ inflatum uertatur qui flatus moueat uel ructũ uel crepitũ.

Cur inaiantiũ genere quæcũq; domeſtica eadẽ etiã fera repimus. Quæcũq; autẽ fera nõ utiq; eadẽ domeſtica natura creauit. Etenĩ hoĩes fieri nõnuſq̃ cernuut̃. Et canes apud indos & equi alibi, ſed non leones:nõ pãtheras:nõ uiperas, nõ alia complura domeſtica eſſe nouimus. An ꝙ res praua & facilis ortu eſt:& mutari quodq; expedite in eã poteſt. Naturã enĩ quæ nõ prima: ſed quæ ultima eſt aſſequi ſtatim perdifficilis eſt. Quapropter omnia etiã domeſtica principio fera potiuſq̃ domeſtica eſſe ſolent:ut puer feratior profecto q̃ uir quippe qui oĩum edax & iræ deditus ſit:q̃q̃ infirmus ergo quõ in operibus artis:ſic etiã in naturæ licet ꝑſpicere. Nam in his quoq; praue omnia facta ſunt & plura ſunt praua q̃ ꝓba ut lectus:ueſtis, quoduis aliud:quodq; probum eſt. id omne prauum etiam coperiri poteſt:quod autẽ prauũ id non omne probũ quoq; reperies:ut ſiquis uetuſtiſſimorum pictorum fictorũq; opera cogitet. Nondum enim perite pingebatur:aut ex ære ducebatur ſed pingui minerua omnia effigiabantur. Natura etiam praue omnia facit & plura praua quam proba:probe uero pauciora præſtare nõ omnia poteſt. At qui domeſticum omne melius eſt. Ferum autem atque ſilueſtre prauum natura ſcilicet non quæ initia: ortuſque continet. Sed cui opinor factu facile ſit probum illud urbanum atq; domeſticum. Contrariũ uero aut nũ-

quā aut raro efficiatur. Attamen uel temporū locorumq; conditione temperamentoque uniuerſi
quodam fieri poteſt:ut urbana & mitia reddantur omniū animaliū genera. hoc idem in omni etiā
ſtirpiū genere intelligere licet quæcūq; enim urbana ſunt eadē etiam comperiri ſilueſtria poſſunt
At quæ ſilueſtria extitere eadem oīa māſueſcere non poſſunt:nō tamen deſūt quæ ſuis locis qbuſ
dam peculiariter ita ſe habeant:ut neglecta feraq; prouenire pſtantiora poſſint & mitiora quam
quæ alibi ſūmo cū ſtudio colantur.

Cur hoīum umbilici ampliores cæterorū aūt animantiū exigui icertiq; fiunt. an cæteris quoniā tē
poris multū geſtentur umbilicus areſcit. inque directum porrigitur denique ulceribus intume
ſcit. Quamobrem nōnulli umbilici deformes ſunt. at uero homo imperfectus prodit. Itaque humi
dus atque ſanguinolentus ſequitur eius umbilicus. Indiciū cætera perfecta hominem inperfectum
prodire quod illa ſtatim inde ab ortu naturæ uiuere ſua opera queunt pueri curam deſiderant. Nec
ſeruari niſi alieno beneficio poſſunt.

Cur animantium alia ſemel coeunt:alia ſæpe & alia anni tpe certo:alia nullo ſtatuo tempore ſed p
ut inciderit homini ſemper concubitus oportunus eſt:feris non ſæpe. Et quidem ſues agreſtes ſe
mel concūbunt. Domeſtici ſæpe. An propter pabulum calorem atq; laborem:quippe cū uenus co
mes ſacietatis ſit. nā eadem alibi ſepius pariun ut oues in magneſia & africa pariūt bis. Cauſam ue
ro tempus pariendi prolixius obtinet. Vbi enim ſe īpleuerunt non amplius concupiſcunt quo nec
cibum affectant quæ ſaciata ſunt. Quæ autem grauida iā eſſe incœperint minus auida ueneris eua
dunt quoniam menſtrue purgationes nulla pterea ueniant.

Cur hoīes qui raris dentibus ſunt magna exparte breuioris ſunt uitæ. An indicium hoc eſt denſum
os eſſe capitis ergo cerebrum inualidum eſt. Quia minus ſit reſpirationibus oportunum itaq; cele
riter putet:ut quod ſua natura humidum ſit. Nam & cætera cum non mouentur:neq; exhalant fa
cile corrumpuntur:quo etiam fit ut homo capite piloſo maxime ſit & mas quam fœmina diutius
uiuit ſuturarum ſui capitis bñficio. An in cæteris quoq; idem ſit cogitādum.

Cur qui manus cæſuram per totā obtinent palmā uiuere diutius poſſint. An qꝗ minus uiuere poſ
ſunt quæ carent articulis īcompactaq; ſūt quale genus omne aquatile eſt. Quod ſi quæ articulata
non ſūt uitā breuiorē agere ſolent:cōſtat cōtra ſeſe habere quæ articulata exiſtunt. Cuius profecto
generis illa etiā ſūt quæ cū ſua natura omni articulo careant. tamen articulata nōnūquā quo ad
maxime licet cōſiſtūt. Manus aūt pars īterior penitus articulo uacat.

Cur aīantiū uni uel homini uel maxime oculi deprauantur. An ꝙ homo uel ſolus uel maxīe morbo
comitiali capi. in puerili ætate ſolet cū certe daprauari oībus accidit.

Cur aīantium homo maxime fumo affici poteſt. An ꝙ homo lachrymā maxime emittit. Fumatio
autē non niſi cū lachryma eſt.

Cur equus equo:homo homini:atq; oīno cognata cognatis: ſibiq; ſimilibus gaudent atq; cupiunt
Non eni quia pulchrū uidetur. Cupiditas aūt formam ſequitur elegantiorem. Nam ſi id eſſet rem
pulchram ſuauiorem eſſe oporteret. nunc autē contra potius euenit. ut quia iocundum ſuaueq;
eſt:ideo pulchrū eſſe uideatur. nec omnibus res eadem uoluptati eſt: nec pulchrum idem lætitiæ
aliis enim eſſe aut bibere aliis concūbere lætabilius eſt. Sed cauſa cur unum quodq; iuſtum ſuo
cognato maxime ſuauiſſimeq; concūbat in alium cadit queſtionem. Pulcherrimum uero id etiam
eſſe nondum aſſeri uere poteſt. ſed nobis quod ad concumbēdum ſuauius eſt pulchrum certe uide
tur. Quoniam rei quam cupimus aſpectu quoq; nimirum delectemur. Et quidē in cæteris etiam
cupiendi generibus res pariter ſeſe habet. Cum enim ſiti detinemur:humorem ſuauius cernimus.
Quod itaq; ad uſum aliquem pulchrum eſt & quod idem maxime cupere ſolemus:ſuauiſſimum
id eſſe ipſum uidetur. Quod autem per ſe tale eſt non præterea ſic eſſe uidebitur. Argumentum
ꝙ adoleſcentuli plæriq; formoſi aptiq; nobis eſſe uidebuntur cum ad concumbendi uſum reſpexe
rimus. Nunquid igitur ita ut etiam plus geſtiamus quam ſi deformes quoſdam intueamur. Non
hercle niſi eorum auidi ſumus quomodo potio quoq; uidetur pulchrior. Nam ſi ſiti detinemur hu
morem multo ſuauius aſpiciemus.

Cur hominis prior pars piloſior quā poſterior eſt. quadrupedū contra poſterior quam prior ſætoſi
or. An ꝙ omne animal bipes partem priorem habet piloſiorem. Nam aues quoque eodem modo
quo homines ſe habent an partes infirmiores natura ſemper integere potius cōſueuit infirmum
autem unūquodq; loco ſui corporis aliquo eſt. Quadrupedū uero omnium partes poſteriores in
firmiores loci cauſa ſunt quam priores. affici nanq; a frigore æſtuq; amplius poſſunt. hominum
priores infirmiores ſunt: incommodiſq; illis eiſdem oportuniores.

Cur animantium homo maxime ſoleat ſternutare. An quod etiam grauedie maxime hō temptatur
Cuius rei cauſa eſt quod calor qui circa cor eſt ſurſumq; ſua natura effertur:cæteris animantibus
in armos ſe effert. Vnde per refractionem diſiectus: partim ceruicem caputque petit partim in ſpi
nam lumboſq; defertur. Hæc enim linea recta: iuxtaq; baſim ſita oīa ſunt. Quod cum æque cor

pus pœne totum recaleſcat:humores quoq; in ſeſe pariter digerit:planeq; patitur.humores enim
calorem ſequntur.Ex qno fit ut neque a grauedine admodú infeſtari:neq; ſternutare quadrupedes
ſoleant.Sternutamentum ení uel ſpiritus uniuerſi delatio eſt:humore ſcilicet plus aliquid exhalan
te uel crudi humoris conatus excurſuſq;.Quocirca deſtilationes ſolet precedere quæ quidem ani
mantibus cæteris minime incidunt.eo ꝙ caloris illa delatio ante retroq; portionibus æquis ſe dige
rit.Homini uero ꝙ erecta baſi ſe in ſublime modo ſtirpiú attollit:euenit ut caloris elatio plurima
& uæhementiſſima caput adeat. elatuſq; eo calor meatus concalefacitq; capitis qui tales demum
effecti nimirum capacioreshumorum quá meatus cordis inferiores redduntur.Quotiens itaque
accidit:ut caput humeſcat refrigereturq;.extrinſecusamplius quá ſatis ſit efficitur ut calor qui &
alimentú habet:& ſe in partem interioré contrahit nimirú creſcat creſcens ſeſe in caput meatuſq;
capitis efferat quo humores prætenues crudiq; ſectantes implent meatus deſtillationeſq; faciunt
& ſternutaméta ratione ſimili mouent.Ná inter initia deſtillandi calor humoré ſurſum precedens
inflanſq; meatus:ſternutamenta expulſu ſpiritus ductuq; humoris tenuis acriſq; incitat.Vnde fit
ut poſt.grauedinis ſternutamentú pituitá aquæ ſimilé abſtergamus hæc cú omnia ſeſe mouerint
humores coacti craſſique ſubſidunt:& foramina capitis naſique interſepiunt.Facta ení tumidiora
diſtentioraque caput dolore infeſtant.Argumentú ꝙ nullus per eas ſpiritus foras mittitur ex quo
ſequitur ut neque ſternuere neque olfacere poſſint qui grauedine detinentur.Sternutamenta auté
quæ ſine grauedine mouentur:has quidem eaſdem ob cauſas ueniunt:ſed exiguis leuibuſq; initiis
itaq; ubi ui caloris collecti humores ſunt:facile ab eodem calore pro ſua exiguitate ſpiraſcentes in
nares interrumpút.Strepitú uero ſpiritus nõ minus uiolentia ſeſe efferédi quá ſua copia mouet.
Cú enim calor directo tramite ſe ad cerebrum uſque extulerit eiq; ipſi impegerit ad nares reflecti
tur eo qm̃ meatus illac foras de cerebro pertendát.Quod cum illa foras reflectédi delatio ſpiritus
nares uerſus cõtra naturá agatur uæhemens ut fiat nimirú euenit itaq; ſtrepitum mouet.Cætero
rum autem animantiú aues maxime grauidiné ſentiunt ꝙ formam corporis maxime ſimilem hoi
nibus gerunt uerum minus q̃ homines afficiantur.qm̃ caput magna ex parte deorſú tenent ut que
uictú abs terra petere ſoleant.

Cur maris animalia maiora uegetioraq; ſunt q̃ terræ.An ꝙ uis ſolis conſumendo quæ terrá ambi
unt copiam detrahit nutrimenti qnamobré quæ abdita uitam agunt uegetiora ſunt his igiur om
nibus incommodis cum genus maritimum ſit inmune.merito tum adoleſcere poteſt corpore
ampliori & uegetiori.

Cur cætera aíalia eibum ſepius ſiccú q̃ humidú capiát:hõ humidú ſæpius q̃ ſiccum.An quod homo
natura calidiſſima eſt:plus refrigerationis deſiderat.

Cur ſpadones calui effici nequeát.An eo ꝙ multú cerebri obtinent:quod ſane his cõtingit:qa ré ue
nereá nõ agút. ſemé ení labi p ſpiná e cerebro uidet.qua de cauſa boues quoq; caſtrati cornua ge
rere maiora putamus nec nõ & mulieres & pueri:cur calui nõ ſint eadé rõ eſſe creditur.

Cur animátium alia ubi primú in lucem edita ſunt:nutriri per ſeipſa poſſint. alia nequeát.An ea
poſſunt quæ in genere quod memoriæ capax eſt breuius uiuunt.Quocirca ocius quoq; morte
eadem omnia occumbunt.

Cur hõ plus excrementi humidi egerit q̃ ſicci:equi & aſini plus ſicci q̃ humidi.An ꝙ hæc aíantium
genera ſicco pabulo largiori utuntur:homo humidis magis q̃ aridis ueſci ſolet. Ex cibo auté om
ne proficitur excrementú.& ex copioſiori copioſius.Igit alia humido potius alia ſicco largior utú
tur pabulo.qm̃ alia ſicca natura ſút alia humida.Itaq; humidú potius capiunt quæ ſicca cõſtant
natura.Huius náque ſunt indigentia.cõtra ſiccú affectát quæ humida ſunt natura:utpote quæ qua
litatis eius inopiam magis teneátur.

Cur aues & hoíes & genus quodq; animantiú forte corpore ſunt duriori.An ꝙ animoſitas cú calo
re eſt. metus ení refrigeratio eſt.Quorú igitur ſanguis amplius feruet hæc & robuſtiora & animo
ſiora ſunt.Sáhuis autem alimento corporibus eſt. Et quæcúque uero ex ſtirpibus terræ aqua te
pida irrigaueris:omni diriora euadant.

Cur monſtra paruæ quadrupedes pariunt:homo auté grandeſque animantes omnes minus ut equi
& aſini an ꝙ paruæ ut canes:ſues:capræ:oues:longe ſút fœcúdiores q̃ grádes.Illarum enim aliæ oí
no ſingulos pariút:aliæ magna ex parte.Mõſtra aút tú cõfici ſolent cú plura ſemina inter ſeſe co-
hæreſcunt: cõfundúturq;:uel cú prodeút ex mare:uel cú ſe in fœmina permiſcent.Vnde aues etiá
mõſtra edere poſſunt.Oua náq; uitello pariút geminato.Monſtrum aút ex geminatis illis cõſiſtit
quoꝝ uitelli nulla interiecta membrana diſtinguuntur.

Cur hoíum caput piloſius q̃ reliquú corpus nec ex ꝓportione piloſum eſt Cæteaoꝝ auté contra.
an cætera uel in détes exuperát præ nimia alimenti copia:uel in cornua uel etiá in ſætá.Quæ igi-
tur in cornua capite minus ſætoſo hæc ſunt.abſumptú ení illá in ré eſt.Quæ auté in dentes plus
quidé pili q̃ cornigera obtinét.Capronarú ení nõ nihil ſortiunť.Sed minus q̃ aues his enim illud

etiam quando hominum genus in tegendi natura tribuit:ſed quod illis pro copia nutriméti multis luxuriat locis:id in capite homini abundat. Nec enim nullú habét:nec adeo multú:ut pilorum undique excreſcat congeries.

Cur unus omniú animátium homo caneſcit. An ꝙ pars animátium maxima pilú quot annis deciduú gerit:ut equus ut bos. Nónulla deciduú non gerunt. Tépus aút uiuút breue ut oues:& quædam alia quoq; pilus utpote non ſeneſcés caneſcere nō poteſt. at homo nec deciduum gerit pilum Et longá degit ætaté. Itaq; tpe conſeneſcit atq; inueteratur.

Cur uita breui ĩbecilliſq; uiribus ſunt qui partem umbilico ſubiectam maiorem q̃ ſupioré habent ꝑtinenté ad pectus. An ꝙ uéter ſuá ob breuitaté frigidus eſt. Itaq; ut uim paruá obtinet cōcoquendi:ſic excreméťis redúdare aptiſſimus eſt. Morbis aút nimirú patét qui tali uétre cōſtiterint.

Quá ob cauſam animátiú alia nō ſolú coitu ſed etiá ſponte naturæ ꝓcreant:alia coitu dútaxat ꝓueniunt ut hō:ut equus. An ꝙ & ſi non aliá ob cauſam:tñ ꝙ aliis gignedi tépus breue ſtatutú eſt. Itaq; fieri nō poteſt:ut tépus quod uim obtinet generádi amplificet protogeturq;. Sed tépoꝝ uiciſſitudine cōmutationeq;:ut ꝓcreétur contingit. Aliis multo generatio ampliari ſolent. Et enim uel anno uel decé menſium ſpacio confici aſſolent. Quapropter uel nullo pacto:uel ex coitu ꝓcreentur illa neceſſe eſt.

Cur æthiopum dentes candidi & candidiores q̃ cæterorum. Vungues autem non dentibus in cádore reſpondent. An ungues ideo nigricant:quia cutis etiá nigra eſt:& nigrior q̃ cæterorum: ungues autem ex cute proueniunt.

Sed cur dentes cádeant:quæ ná ratio ſit. An ꝙ albeſcere illa ſolent quibus uis ſolis humoré detrahit dúmodo nihil ſupinficiat:quō etiá cerá albeſcere nouimus. At cuté ſupinficit calor:dentes minime. Sed totus eoꝝ humor in uaporé a calore cōuertitur atq; exhalatur.

Cur animantiú alia ꝑciſo capite uel ꝓtinus moriunt uel paulopoſt:alia minime. An ita afficiantur quæ ſanguine carét:exiguoq; cibo cōtenta ſunt. Quippe quæ neq; continuo cibú deſiderent:neq; in humore calor eoꝝ diffundat quibus rebus priuatú animal ſanguine cōſtás uiuere nequit. Illa uero ſine reſpiratione uiuere multo diutius poſſunt. Cauſam cur ita alias abúde reddimus.

NONA PARTICVLA QVAE AD VOCIS SONIQVE RATIONEM PERTINENT, THEODORO INTERPRETE.

CVr ſenſum auditus maxime ob ortu naturæ offendi poteſt:an ꝙ auditus & uox ab eodem initio ꝓficiſci uideátur. atqui locutio ex facili poſſe deprauari uidetur: quæ ſpecies uocis eſt. eadéq; perfici difficillime poteſt. Indiciú huius eſt ꝙ poſtea q̃ nati ſumus diu obmuteſcimus:deinde balbutire tandé incipimus. Principio náq; nullú ꝓferre penitus uerbú ualemus. Cú itaq; facile peruerti locutio poſſit idéq; initium audiédi loquédiq; ſit. Vox eni quædam audiendi quoq; primordium eſt: ſequit ut quaſi per accidés nō per ſe omniú facillime ſenſuú auditus interimi poſſit. Argumentú auté facile oino loquédi principiú deſtrui poſſe. Vel ex cæteris animátibus erui licet. Nullum enim loqui ex cæteris poteſt:ſed homini tm̃ facultas hæc data eſt. & hic tamé ſero ut dictú eſt loqui incipit.

Cur omnes ſurdi uocem reddere per nares aſſolent. an ꝙ prope abſunt ut rauci ſint. Muti auté per nares uocé extrudút. Eo náq; ſpiritus illoꝝ cōpellitur quia ore compreſſo ſút:quod compreſſum ideo eſt quoniam lingua his ad uocem reddendá uſui nullatenus eſt.

Cur oés qui natura ſút calida magná uocé emittere ſolét:an ꝙ multú in his aeré frigidúq; ieſſe neceſſe eſt. Vis eni caloris facile ad ſe & ſpiritú trahit:& aeré eoq; amplius id agit quo amplior eſt. Vox autem magna tum oritur cum aeris multum agitatur. utq; acuta cum celeriter ſic grauis cú tarde aer incitatur.

Cur omnes ſurdi per nares loquuntur. An ꝙ ſurdi uiolentius ſpirát. quippe qui prope abſunt ut muti ſint. meatus itaque narium ductu ſpiritus laxior redditur:ex quo ſit ut uiſi per nares loqui non poſſint.

Cur melius audiui quæq; in nocte q̃ die poſſunt. an ꝙ requies oium noctu amplior eſt : qm̃ calor abeſt:unde tráquilliora quoq; magna exparte oia ſunt. Sol eni eſt qui oia mouet.

Cur uoces elonginquo acutiores eſſe uident. itaq; qui hominú procul admodú habentium clamorem imitantur. uocem acute emittimus:& ſimilé his qui ſuá uocé in ſonum aſtringút tenuioré:& ſtrepitus quoq; reſonandi acutior uenit qué ꝓcul abeſſe palam eſt. Non enim niſi per refractioné exiſtere poteſt. cú igitus in ſtrepitur ratione acutú quod uelox ſit:tardú aút quod graue uoces elōginquo delatas tardiores uideri opporteret. Quæ eni feruntur eo tardius oia mouentur quo longius a ſuo diſceſſerunt principio tandéq; collabunt & decidunt. utrum igitur qui imitantur uoce exili ſimulát & ſono tenui agere temptant uocem quæ ſe e longinquo deſert tenuis autem grauis non eſt. neq; exiguus exiliſq; uocis proferendæ uſus grauis eſt. Sed acutus ſit neceſſe eſt. An

nõ modo q imitanť ea de cauſa ita ſimulát:uerűetiá ſtrepitus ipſi acutiores exiſtunt. cauſa uero cur ita ſit ꝙ aer qui deferť ſtrepitű excitat. Et quéadmodű primű illud obſtrepit quod aeré mouerit:ſic ruaſus aer ſubinde mouédo agat oportet ut partim mouear:partim moueať. Quo fit ut cõtinuari ſtrepitus poſſit. Quippe cű ppetue mouéti mouens ſuccedat:donec oís conatus mouendi emarceſcat. Quæ quidé res in corporibus nõ niſi cadere eſt:cű.ſ.aer nõ amplius impellere uel telű uel aeré poteſt. Vox eni cõtinua reddiť cű aer aeré ꝓpellit telű auté fertur cű corpus ab aere mouetur. Hic igiť corpus idé deferť aſſidue uſqȝ ad eű finé dű corruat. At ibi alius atqȝ alius aer ppetua uiciſſitudine ꝓfluit ꝑcedentéqȝ ſubſequés minor eſt. Itaqȝ uelocius quidé moueť : ſed per minus ſubinde aeris qua de cauſa uoces acutiores e longinquo tenuioreſqȝ ſentimus. Eſt eni acutum quod uelocius eſt:ut ambigédo ſupius ꝓpoſuimus. Hæc eadem cauſa eſt cur & pueri & egrotátes acutæ:uiri auté & beneualétes grauiter uocem emittant. Cur uero ꝓpinquis auribus uox grauior acutiorue eſſe minime pateat. Et oino cur ſimilis ꝓiectis põderibus nõ ſit cauſa ꝙ ꝓiectű illud cű unű aſſidue ſit idétidem aſſidue fertur. ſtrepitus auté aer propulſus ab aere eſt. Itaqȝ fit ut pondus unum in locű cadere tm̃ modo poſſit. uox autem quoquo uerſus ſpargat ſeſe:non ſecus ac ſi ꝓiectum põdus dű fertur in partes frieť innumeras atqȝ etiá ſe retrorſum diſpgat.

Cur domus nuper illita magis reſonat. an ꝙ maior refrangédi datur facultas propter leuitaté. Leuis autem ideo eſt: quoniá continens adhuc rimiſqȝ imunis penitus extat. nõ tamen admodű humidá uolo intelligi. nulla eni refractio de limo effici põt. Hæc profecto cauſa eſt cur etiam opus omne tectorium magis reſonet. Quinetiá aeris imobilitas fortaſſe aliquid facit:congeſtus eni uniuerſuſqȝ cum ſit occurrentem illű retorquere uæhementius poteſt.

Quá ob cauſam ſiqs doliű & lagenas & cætera id gen⁹ figlina inania obruat opiatqȝ domicilia reſonare ampli⁹ poſſint. Necnõ ſi pute⁹ uel ciſterna uel aliq̃ fouea in domo ſit:magis magiſqȝ ita fiat neceſſe eſt. An ꝙ rõ reſonádi nõ niſi refractio eſt ſic eni potiſſimű reſonádi illa reciprocatio naſcitur. Ergo pute⁹ & q̃libet fouea anguſtiá obtinet:& aeré colligere põt. Dolia cæteraqȝ fictilia déſitaté quoqȝ ſuæ ambiétis formæ præ ſe ferunt. Itaqȝ utraqȝ de cá illud euenit. Cõcaua eni oía magis ſonát:& ex quoqȝ ab eá ré ſonitű ꝑcipue oíum reddit. Nec uero abſurdű ꝙ obruta illď faciűt: Vox eni nõ minus in ima ſe defert. Deniqȝ quoquo uerſus atqȝ etiá in orbé ferri putádű eſt.

Cur ſi uaſa quis inania obruerit faciet ut magis ædificiű reſonet. An ꝙ uaſa ſoliditate perpetuitateqȝ ſua melius & cõcipiunt:& cõtinent aeré ſimulqȝ accidit ut ictus uehemétior effici poſſit.

Cur aqua frigida de eodé ꝓflués uaſe acutius q̃ calida obſtrepit. An ꝙ delatio aquæ frigidæ uelocior eſt:grauior eni frigida eſt:acutioré aűt ſtrepitű reddit quæ uelocior eſt. Calor uero & raritate alleuat & elatione. Proximű illud eſt quod faces quoqȝ ardétes ictű faciűt imbecilliorem.

Cur homini q uigilauerit uox aſpior reddiť. An ꝙ eius corpus ob cruditaté humeſcit maximeqȝ loco ſupiori:unde caput quoqȝ graueſcit. Et cű fauces humore redűdét:uocé aſpioré exiſtere neceſſe eſt. aſpitas eni ob inæq̃litaté. grauitas ꝓpter obſeptioné exultat:retardius eni fertur.

Cur cibo igeſto mox tenor frágiť uocis:an ꝙ mébrű illud uoci tributű crebro cibi occurſu ꝑcluſű cõcaleſcit:cõcaleſcés humoré attrahit q ob aſſűpti cibi humefactioűé & largior eſt & paratior.

Quare qui flent uocé mittunt acutioré:qui ridét grauioré. An ꝙ alteri ſuá ob debilitaté parű ſpiritus mouét. alteri uæheméter intédunt quod facit ut ſpiritus uelocius fieri poſſit. Cõtra qui ridet reſoluitur & debilitať itaqȝ uocé grauis ædit. Quáquá ægri acutá emittűt uocé parű eni aeris mouent. at uero qui rident nõ ſolum parű ſed etiam leuius mouent. ad hæc qui rident ſpiritű calidiorem emittunt:qui flent frigidioré. Dolor eni refrigeratio pectoris eſt. calor itaqȝ multű aeris mouet:ita ut tarde feratur. Frigor autem parum ciet. idem uel in tibiis fieri nouimus. Enimuero qui ſpiritu inflant calidiori multo tardius agunt.

Cur pueri cæteraqȝ recés nata aialia uocé reddűt acutioré q̃ q̃ pfecta ætate ſűt:tű tñ oé acumé uæhemétia ſit:an ꝙ uox motio aeris é & acutior:q̃ uelocior. Facilius aűt & ueloci⁹ paꝝ q̃ multű aeris moueť. Moueť aűt quotiés uel a frigore cogiť uel a calore diſcerniť. Sed cum iſpiratio frigida admiſſo ſit:iterior nimirű aer tátiſp cogiť cű ſpiritű capimus cűqȝ expiratio caloris emiſſio ſit aere ſane a calore citato uox effici põt. cű eni ſpiritű reddimus nõ cű capim⁹ uocé formam⁹. cű auté nouella calidiora ſint q̃ uetuſta:ſuoſqȝ meatus habeát arctiores minus in ſe aeris poſſunt continere cűqȝ calor qui moueat amplior in his iſit res aűt quæ moueať minor ſubſtet. Velocius utraqȝ de cá aer moueri põt. At ſi uelocius uox certe acutior dabiť ob ea ipſa quæ ante retulimus.

Cur uocé qui flent acutioré emittuut:qui ridét grauioré. An qui flent intédendo contrahendoqȝ os uociferátur itaqȝ ꝓpere aer interior intéto moueť. Cűqȝ per os tranſeat anguſtű ferri uelocius poteſt. Vtraqȝ igiť rõne fit ut uox acuta ædať. Cõtra qui ridét remiſſo corpe hiſcéteque ore ridét cű igitur ob eá rem late tardeque ꝓfundant aeré merito uocé emittunt grauiorem.

Cur uocé reddűt acutá qui exptes feminis ſunt:ut pueri:mulieres. decrepiti:ſpadones. grauem auté uiri qui firmiſſima ſunt ætate. An ea cauſa eſt qua linea cæteraque tenuia dimenſionem unam

dũtaxat ſortiunť.craſſa aũt plenaq; plures obtinẽt:itaq; uox ẽt tenuis unã dimenſioné habuerit. unũ aũt & efficere & mouere facilius eſt q̃plura.Ergo cũ pdicta illa ſpiritũ habeãt ĩbecillũ.Nõ niſi parũ aeris moueri ab illo.ſpũ põt.Minimus aũt eſt qui dimẽſione unica cõſtat qué pdictis rõnibus tenué eẽ uocéq;.talé ab eo.pficiſci neceſſum eſt.Vox aũt acuta quæ tenuis eſt.igiť qui pfiſico illo fæmine caret uocé hinc merito reddũt acutioré.Viri robuſti qm̃ ſpiritu ualeãt multũ aeris incitare queũt:quod cũ multũ ſit lente mouetur:uocéq; efficit grauioré.Motu eni ueloci & tenuis uocé reddi acutá iam conſtitit quoꝝ neutrũ ut in uiro poſſit exiſtere accidit.

Cur uoces noſtræ grauiores ſint tpe hiberno.An q aer ĩterior tũc & exterior craſſior eſt.Craſſior auté cum ſit tardius moueť itaq; uox grauior nõ ĩmerito fit.Adde q ſõnulẽriores hiberno tpe ſumus q̃ æſtiuo pluſq̃ tpis obdormire ſolemus.Sõnus auté facit ut mẽbris grauioribus ſimus.Quo igiť tẽpore plus dormimus q̃ uigilamus:quod hibernũ pfecto eſt.Hoc uocé effici grauioré q̃ qui ecõtrario agiť ratio eſt.cum enim tempus uigilandi quod interuenit breue ſit.habitus corporis q inter dormiendũ cõmittitur permanere uſq; ad ſõni repet.tionem nimirũ poteſt.

Cur ex potu uomitu atq; frigore uocé emittimus grauioré.An faucibus interſeptis quá rem pituitá ſubſiſtẽdo cõmittit quippe quæ aliquid fluctionis in eas detrahat aliis uomitus aut potus aliis pſentis tẽporis qualitas p obſtrictioné fauces reddit anguſtiores itaq; delatio ſpiritus tardius agitur.Quæ autem tarda delatio eſt graué hæc efficit uocem.

Cur uox grauior e propinquo magiſq̃ e longinquo ſentiri põt.An q grauior plus quidem aeris mouet.ſed nequaq̃ in longitudiné:ergo a longe minus ſentitur:quoniá per minus ſpaciũ ſe deducit. E ppinquo aũt magis. Quoniá plus aeris ſenſoriũ ferit audiẽdi. Acuta pcul ideo audiri põt: qm̃ tenuior eſt.Tenue aũt omne augeri in longitudiné poteſt.Diximus ẽt q motio quæ uocé reddat acutiorem uelocior eſt: quod fieri põt ſi ut denſus:ſit anguſtus ſpũs fit qui aeré mouet.Ná & exiguus aer mobilior eſt: quippe qui ab anguſto moueri quæat.& denſus plures efficit ictus qui ſtrepitũ reddát.Licet hoc in muſicis pſpicere inſtrumẽtis.Fides náq; tenuiores cæteris eiſdem ſubſtãtibus acutius conſonant.

Cur uox acutior illis eẽ uideť qui lõgius abſũt:tũ tñ acuminis rõ ſita in eo ſit ut uelocius ferať: & quod lõgius ferť moueri tardius ſoleat.An q uocis acumé nõ ſolũ in uelocite mouẽdi:ſed obſtrependi etiá nimia tenuitate cõſiſtat.Qui auté lõgius abſunt uocé tenuioré excipiunt ob aeris qui moueť exiguitaté.Motus eni ita marceſcit:utq; numerus emarceſcẽs in unitaté relabiť: ſi corpus in unicá dimẽſioné extenuať quæ tam in corpore q̃ in uoce tenuitas eſt.

Cur uocem acutá & exercitati reddunt:& debiles.an debiles quia parũ aeris mouent parũ autem q̃ multũ uelocius fertur.Exercitati uero aeré excitant uæhemẽtius.Aer excitus uæhementer uelocius fertur:acutũ autem in uoce:ideſt quod uelox in delatione.

Cur uox corrũpi his ſoleat q cibo ĩgeſto clamitarũt:itaq; oẽs q uocé exercẽt ut hiſtriões:ſaltatores: & cæteros generis eiuſdé mane ieiunioq; ore exercitationé adire licet ĩſpicere.an uocé corrũpi nõ aliud eſt q̃ mẽbrũ qua ſpũs tráſmeat corrũpi.Quotirca rauci quoq; uoce corrupta ſunt: nõ quod ſpiritus uiciatus eſt qui uocé affirmat. ſed q exaſperata artaria eſt quæ uæhemẽte cõcalefactione exaſperari maxime ſolita eſt.Quáobré neq; qui febriũt:neq; qui uæhementer febrierũt ſtatim cũ febris ceſſauerit cantare queunt.ſunt eni aſperis nimio ex calore faucibus.Cibis aũt ſpiritũ & largum reddi & feruidi cõſentaneũ eſt.Qui talis auté eſt exulceret arteriam tranſmeando atq; exaſperet.Ratio eſt q cum inciderit merito uox deſtrui poteſt.

Cur uox cũ aer quidam formatus ſit.Et qui cũ fertur formá ſæpe illá amittat echo:ideſt reſonátia fiat.Cũ eni aer uæhemẽtius in aliquod ſolidũ offenderit uox nõ diſſoluiť.Sed eandé expreſſe reciprocanté audimus.An q refractio eſt nõ pfractio.ſic enim cum totũ pmanet.tũ partes ab eo duæ uniformes proficiſcuntur.Quippe cũ per ſimilem angulum refractio exiſtere ſoleat:itaq; uox reſonandi ſimilis primæ efficitur.

Cur cæteroꝝ animaliũ nouella recẽſq; edita uoce mittũt acutioré q̃ quæ perfecta ætate ſunt uitulis auté grauius mugiũt q̃ boues pfecti.An q infans quoq; in genere ſimilis fœminæ eiuſdé generis eſt.Boũ auté fœminæ grauius mugiunť q̃ mares cũ cætera ecõtrario agãt.At uituli ſimiliores fœminis q̃ maribus.ſunt ergo uocé hi grauioré emittere debent.

Quá ob cám paleis in orcheſtra ſparſis chori uox minor ſentiať.an ppter aſperitaté. Vox eni paulũ mẽto minus leui occurrẽs ut minus una ita minor exiſtit.Quippe quæ minus cõtinua ſit quõ ẽt lux amplior reſplẽdet in leuibus eo q nihil impedimenti interuenit quo interpelletur.

Cur ſal igni ingeſtus mouere crepitum ſoleat.an quia ſal parum humoris intra ſe continet qđ mox a calore ignis conuerſum in ſpiritum uiolentoq; exiliens impetu ſalem rumpit.omne autem quod rumpitur mouere crepitum ſolet.

Cur pueri nonnulli anteq̃ ætas ueniat qua uocabula ſuo tempore explanare poſſint fari incipiant Et ubi aliquid expreſſe dixerint rurſus obmuteſcant atq; ut prius degunt quouſq; ſolitum tem-

pus loquendi accedát. Quæ quidé a plæriſq; portenta eſſe putanť. iam aliquos etiá ſtatim cum in
lucé uenerũt locutos eſſe ꝓditũ eſt: an magna quidé ex parte ſecũdũ naturá hoíes prodeũt: itaq;
illud paucis accidit. Sed natura rõne ſimul hæc cõtingere ac perfici ſolent. Quáobré ſimul & audi
unt & uocé emittũt: ſimul & intelligũt facultate audiédi & loquunť & explicant. Euenit tamé i
terdũ ne hæc ſimul cõtingant: ſed ut alii prius intelligant q̃ mébrũ id abſoluatur quo loqui poſſu
mus. Alii cõtra qui ſcilicet quæ loquátur intelligere nequeát. Quæ eni audierint ſimulate eadem
reddũt. Sed cũ tépus affuerit utroq; iam munere naturæ fungi incipiant. Quibus auté prius ſenſa
auditus in animo ualeant quá mébrum id abſoluať quo primo uocem mouemus oróneq; condi
mus iis nõnunq̃ ubi iam multa intellexerint. facultas quoq; mébri illius & abſolutio ꝓpere cõtin
git maxime quidé a ſõno. Cuius rei cauſa eſt ꝙ ſõnus data requie. tũ corpora tota tũ mébra ſingu
la facit alacriora. Sed fieri poteſt: ut uel ob aliá huiuſcemodi mutationé idé eueniat. Cõplura auté
ſunt quæ ut efficere ualeamus. breuiſſimi téporis adiuméto opus eſt. Et tñ eadé poſtmodũ æque
agere nequaq̃ poſſimus. Quotiés itaq; mébrũ illud ita ſe habet ut liberũ abſolutũq; ſit efficitur:
ut quod per auditũ intelligétiá mouit inde cũ pédet fluitatq; in ſenſu retinet uerbũq; reddat: hinc
nobis & carmina & uocabula ſæpenumero nõ ex uolũtate occurrũt. Et quæ prius uoluntate peti
ta diximus eadé poſtea nõ uolũtarie dicimus. hinc etiá ſæpe quæ nouimus ore explicare nõ qui
mus ita fieri poteſt ut pueri aliquid dicát: ruſuſq; mébrũ cui fandi data poteſtas eſt. redeat ad ſuá
naturá ac obmuteſcat dum tépus corroborádi abſoluendiq; ultimũ ueniat.

Cur aliqua obſtrepũt mouẽturq; ſubito ut arcæ quæ nullo mouẽte quod ſenſus nouerit concitan
tur & crepát cũ tamé potẽtius eſſe debeat quod mouet q̃ quod moueť. quæ eadé quæſtio etiá de
corruptione ac ſenectute eſt. Quippe cũ a re inſenſibili oía corrũpanť quæ a tpe percũt an ſimul
guttis hoc eſt & lapidibus quos pláte emergétes attollũt atq; reiiciũt. nõ eni quod ultimũ actiõis
eſt id uel attollit uel mouet: ſed hæc uniuerſa cõtinuatio efficit. qua quidé re inſenſibili accidit ut
motus ille ſenſibilis naſcať. ſic etiá res cõtenta ſpaciis inſenſibilibus téporis moueť. atq; in partes
digeritur inſenſibiles. uniuerſi tñ & cõtinui tõne exultat & motus & obitus. cõtinuũ aũt illud nõ
in inſtáti tpis; ſed in tpe quod ab inſtáti determinať. ſitum profecto eſt.

Qua de cauſa oſcitátes minus audire poſſimus. An quod multũ ſpiritus effluentis inter oſcitandũ
aures etiá intrinſecus ſubit ut motio uel ſenſu percipi poſſit quá trudit ad aures maximeq; poſt
ſonum. ſtrepitus auté uel aer uel aeris affectio eſt. igiť cũ interior renititur exteriori illi occurren
ti efficiť ut motus interioris ſtrepitus motũ exterioris retorqueat; atq; offuſcet.

Cur pueri magis q̃ uiri lingua heſitant. An ut etiá manibus pedibuſq; pueri minus ualemus & ĩfan
tes ambulád; omnino facultate caremus ſic etiá linguæ parũ compotés pueri ſumus: & infantes
uerbum nullum referre poſſumus: ſed more brutorum animantium uociferamur: uidelicet cauſa
imbecillitatis quæ non ſolũ heſitaté linguæ: ſed etié balbutié bleſitatéq; faciat. quippe cũ bleſitas
ſit litterá quádá exprimere nõ poſſe: eáq; nõ quálibet ſed certá balbuties uel litteram ꝑtermittere.
uel ſillabam heſitas alterá alteri ſillabá iungere propere non poſſe. Quæ quidem omnia imbecilli
tate eueniunt. Lingua enim ſubminiſtrare intelligentiæ non poteſt. itidem etiam uinolenti ſeneſ
q; afficiuntur ꝓpter debilitatem: uiris autem hæc minus uſu eueniunt.

Cur uox hoíum tá metuẽtiũ q̃ trepidátiũ obtremeſcere ſoleat. An ꝙ emigráte calore cor cõquatiť.
Ná utriſq; & trepidátibus & metuẽtibus accidit ut ita afficiať. Cũ cor auté cõquatiť: ictus nequa
quá effici unus põt: ſed plures ꝓficiſcanť ut e fidibus laxius intentis neceſſe eſt.

Cur uocem hoíes trepidátes grauem: metuẽtes acutam reddát. An ꝙ metuẽtibus locus cordis refri
geratur: cum calor deorſum ſe defert: ita ꝙ parũ aeris excitare poſſunt uires enim poſitæ in calo
re ſunt. Trepidantibus auté calor loca petit ſuperiora; ut etiá pudore affectis effert idé ſeſe ad faci
em. Cuius indiciũ eſt quod plenius erubeſcunt: reſoluit igiť multũq; aeris quo loquimur efficit.
Hic aũt tarde propellitur. Tardũ uero nõ niſi graue in uoce eſt.

Cur nox ad audiendũ aptior eſt q̃ dies. Vtrũ ut Anaxagoras ait ꝙ aer interdiu ſtridet a ſole cõcale
factus & obſtrepit noctu requieſcit: utpote cũ oís calor abſuerit. Tunc auté quæq; audiri melius
poſſunt. cũ nullus ſtrepitus eſt. An ꝙ per inanius facultas audiédi amplior q̃ plenius datur. Eſt au
tem aer interdiu denſus ut qui lucé radiiſq; refertus ſit. noctu autem rarior ꝙ ex eo ignis & radii
deceſſerunt: quæ corpora eſſe dixeris. An ꝙ corpora multifariá interdiu uim intelligendi diſparti
untur. inq; res uarias deducunt itaq; clara audiendi eripitur ſentio. Et eo ꝙ omnia die magiſq̃ no
ctu agimus ipſa quoq; intelligentia negociis corporis impedita eſt. Senſus auté ubi ſeiunctus ab
intelligentia eſt loborem uelut inſenſibile habet. Vnde dictum mens uidet: mens audit. At uero
noctu cum noſter intuitus omni ſit munere liberatus magiſq; intelligentia requieſcat. Meatus au
rium uel amplius patés uel nihilo minuſq̃ die: ut capax ſonoꝝ pariter eſt: ſic melius eoſdé ſonos
referre ad intelligentiam poteſt. Quoniam nec ipſa intelligendi uis quippiá agat. Nec ad aſpectu
temptetur ut fieri interdiu ſolet.

Cur homines qui humore prolifico uacant ut pueri mulieres decrepiti & ſpadones uocem reddũt accutam. Viri autem qui firma ætate ſunt grauiorem. An propter membri ĩ becillitaté quod mouere aera ſolet. Mouet enim exiguum aeré quod imbecillũ eſt: exiguus uelocius fertur ꝙ uelociter fertur acutum eſt. an quod primus meatus qua uox pmeare ſolet omnibus ſemine uacius puſillus eſt. itaq; exiguũ ꝓficiſci ab eo poteſt. quod aera moueat exiguũ uero cum ſit uelociter per amplas ſuperiores fauces fertur. At uiris ætate ingentibus hic amplior hebetur ut etiã qui ad teſticulos ptinet. itaq; aer pluris eſt q inde ꝓpellitur Tardior ergo cum tranſeat. merito grauior reddi poteſt

Cur homines lingua hæſitátes loqui nequeant uoce ſubmiſſa. An quod offenſaculo quodam uox ſiſtitur retineturq;. Sed cũ non pares requirantur uires: aut ſimilis motus cum quicquã ĩpedit motum cumq; non ĩpedit emittendum omnino eſt. Vox auté motus eſt uocéq; alterioré ſolét emittere qui pro uiribus conátur. Ergo cũ expellédũ quod obſtat emittédum ſit altius eos loqui neceſſe eſt. qui linguæ huiuſmodi uicio tenentur.

Cur iidem illi trepidátes magiſquam uinolenti hereant lingua. An quoniam affectus hic ſimilis generi ſtuporis quam apoplexiam uocamus parti ĩteriori cuipiam tribuendus eſt quam partem mouere nequeant impedientem propter ſuam refrigerationem. Vinum igitur quod ſua natura calidũ eſt refrigerationé tollit. trepidatio facit. Eſt enĩ trepidatio metus quidã metus auté refrigeratio é

Cur ſtrepitus extrinſecus magis intus auditur quam intriſecus foris. An ꝙ intrinſecus cum uaſta immẽſa quæ adeat ſpacia diſcerpitur diſſipaturq; ut pars eius uel minime uel minus ſentiri poſſit Extrinſecus uero cum uox ſeſe in locum arctiorem ſtabilioremq; aerem conferat uniuerſa ĩgredit̃ itaq; cũ maior ſit non immerito melius poteſt audiri.

Quã ob cauſam qui lingua hæſitant meláecolico habitu cõſtat. An ꝙ ꝓpere ſequi imaginationem non niſi eſſe melancolicum eſt. hæſitátes auté illi tales proculdubio ſunt. impetus náque dicendi præruit anteceditque facultatem eorum: utpote cũ animus uiſa ſequatur. Balbis etiam idem accidit. Hos eteni omnes membra uoci accõmodata tardiora habere certũ eſt. indiciũ uero ꝙ tales uinolenti reddũtur cum ſuas maxime imaginationes nõ rationem ſequunt̃.

Cur porrũ proſit ad uocem ſonorã. nam & perdici cõmodũ eadem in re nouimus. An ꝙ alliũ quoq; elixũ delinit. & quidé porrũ lentitiã quãdã obtinet: quæ fauces detergere poſſit.

Cur cætera aĩalia uocé tũ acutioré emittũt: cũ ualidiora ſũt. hõ aũt cũ inualidior eſt. An ꝙ hõ ĩualidus exiguũ aera mouet: aer exiguus uelociter pmeat uelocitas ſtrepitũ reddit acutioré.

Cur melius audimus cũ ſpiritũ retinemus q̄ cũ reddimus itaq; minus ſpirare in uenetiõe ꝑcipitur. Vtrũ ꝙ per uenarũ elarioné uis ſentiẽdi locũ petit ſupioré cũ enĩ dormimus deorſum ſe defert & crebrius tũc reddimus q̄ ducimus ſpiritũ minime quæ audire ualemus. An etiã ſanguis cũ reddimus ſpiritũ aſcédit: itaq; pars ſuperior implet̃: cũ tamé per inane audiamus. An ꝙ efflatio ſtrepitus quidem eſt. hic autem exſpirando eueniens uim obtundit audiendi.

Cur ſal exiguus ocius crepat & exilit. Væhemétius auté & crepat & exilit qui plenior eſt. An ꝙ exiguus rumpi cælerius poteſt: haud enĩ multũ ideſt ꝙ ſubeat ignis oportet cũ ſal ipſe totus exiguus ſit plenior auté ille lentius domat̃ ꝙ plus negocii eſt magnũ dirrupſiſſe q̄ paruum. crepat paruus parũ qui paruus inuæhitur ictus maior magis quia magno agitur ictu: crepitus autem ictus eſt: ꝙ etiam robuſtius eſt magis exilit quoniã minus cedit.

Cur ſi ſalem eadé magnitudine qua modico igni ingeſtus crepet nimio inieceris igni uel nihil uel minus crepabit. An ꝙ prius ab igne corripitur quã rumpi poſſit. comburitur enim humor ꝙ cõſumptus eſt crepat ꝙ diſciſſus diſruptuſq; eſt.

Cur oſcitantes minus audire ualemus an quod ſpiritum intercludimus qui ſe ad aures trudat ĩdiciũ quod ſtrepitus in auribus naſcitur cum oſcitamus circunuẽtus auté intercluſus quod illis ſpiritus facit ut minus audiamus ad hæc uox oſcitantibus quedam oritur quæ uim audiendi ĩterpellare poteſt & cõprimi uero aures neceſſe eſt quotiens corpus ſe diſtrahit atq; intendit.

Cur uox cum apta ſua natura ſit ĩ ſublime efferri ut q̄ aer quidem ſit nõ ĩ ferius ſurſum ſed ſupius deorſum melius audiri poteſt. An quod uox aer quidem iunctus humori eſt qui pondere humoris graueſcens deorſum labitur. non ſurſum effertur humoris namq; ſecundum naturam intereſt ut deorſum feratur. itaq; ab imis ſentiri plenius põt. an hoc uoci dũtaxat animaliũ reddi debeat hæc enim non ſine humore profluit. illud uero accidere nimirum uel in cæteris omnibus ſtrependi generibus. nouimus. ergo ut uiſus ſi ſuperius deorſum prociderit ſurſum uerſus reflectetur ſed ſi inferius ſurſum pertenderit deorſum ſe flectet. ſic uox quæ ſua natura cogitur ſurſum ferri ubi aeri ſibi aduerſo occurerrit cum p uim nequeat eum propellere qui & amplior & grauior eſt reflexa in partem aduerſam deorſum ſe defert. itaq; aer qui ore motus procurrerit retorquætur & ad ima collapſus ſentiri inferius magis poteſt. Tale etiam eſt quod in reſonando fieri ſolet uocis enĩ reflexus in partem contrariam agitur.

Cur uinolentis potiuſq̄ ſobriis frangi uox ſoleat: an repletio facit ut uox celeritet frangi poſſit. Cu

ſus rei argumentū ꝙ neqꝫ chorreæ neqꝫ ludi oēs ſtatim a prādio ſed ieiunii uocē exercere cōſueue re.cū igiť uinolenti ipleti ſint merito uoces eoꝝ potius frangi ſolent.

Cur uocē acutiorē longius audire poſſumus.an ꝙ uocis acumē uelocitas eſt moueri aūt ocius ſolēt quæ uæhementius feruntur hæc longius ferri poſſunt.

Cur ſpiritu retēto melius audire ualemus.an ꝙ reſpiratio nōnihil ſtrepitus mouet merito ergo tūc melius ſentimus cū ſtrepitus minus eſt.minus autē ſtrepitus tū eſt cū ſpiritum retinemus.

Quáobrē lux quæ tenuior:& uelocior:& dedicatior eſt corpora penetrare dēſa nō pōt:ſtrepitus autem pōt.an ꝙ lux directo itinere ferť.itaqꝫ ſiquid recte illi ꝓfluētiæ lucis obuiū ſepiat.lucē dicludi neceſſe eſt.at ſtrepitus:quia ſpūs eſt ferri nō recte etiā pōt.itaqꝫ efficiť ut ſtrepitū ſentire undiqꝫ liceat non eum tantū qui ſe recte noſtris auribus obtulerit.

Quare qui rident uocē grauiorem emittunt:qui flent acutiorem. an ꝙ corpore intento uox acuta depromitur.infirmū autem quod acutum.Quæ utraqꝫ in fletibus ineſſe potius nouimus. Sūt enī & intentiori corpore & infirmiori.

Quáobrē cū uox aer quidē formatus ſit & ſæpius diſſoluať cū ferť.Echo ideſt reſonantia fiat.icto eiuſmodi aere inſolidū quippiā uox ipſa nō diſſoluatur:ſed expreſſe eadē pcipi poſſit.an ꝙ aer refrangitur nō pfrangitur:ideoqꝫ totū a toto proficiſcitur.Tum etiā affectus hic non niſi de re ſimili exiſtit.Quippe cum aer reflecti de aere ſoleat in cauo non de cauo.

Quáobrē cum ſimul uocē multi emittunt:unuſqꝫ tantū q̄tum ſinguli reddit.multoꝝ uox illa:neqꝫ parē uocis unius offert ſeſe.Neqꝫ longius pro ratione deducit.An ꝙ ſinguli proximū aerē propellunt nō eūdē:niſi paulo tenus.quod ſimile euenit:ut ſi multi quidē ꝓiiciant lapidē:ſed ſinguli aut magna eoꝝ pars mittat diuerſum.Neqꝫ enī ibi lōgius aut pro rōne longe lapis ullus deueniet. Neque hic longius cūctaꝝ q̄ unius uox ꝓterit audiri. Vox eteni tanta nō unius eſt:ſed multoꝝ.Recte igiť propinquo uox multa eſſe uidetūt quādoquidē lapides quoqꝫ illi multi ita uideri atqꝫ idē aſſequi poſſunt. At e longinquo pluſq̄ ſingulæ ſint ſentiri nō poteſt.

Cur trepidantes uocem reddimus grauiorē metuētes autē acutiorē quāq̄ etiā pudor genere metuendi cōtineť.An multū inter ſe affectus hi diſtāt.Quos enī puduit erubeſcunt trepidatio aūt pudor quidā eſt.Qui uero metuūt pallent cōſtat igiť calorē in metu partē ſupiorē deſerere ut parū aeris præ ſua exilitate mouere ſpūs poſſit.uelociter aūt ferri pōt quod exiguū eſt:uocis uero uelocitas nō niſi acumen eſt.his cōtra quos puduit.calor partē ſupiorē ideſt pectus petere ſolet.Cuius rei indiciū erubeſcens faciē affert:ampliorē autē aerē amplior potentia mouet.Tardius uero omne uetur quod amplius eſt tarditaſqꝫ in uſu uocis nō niſi grauitas eſt.

Quæ cauſa eſt ut lingua hæſitantes aliqui fiant.An mēbri quo loquimur refrigeratio cauſam habet & tanquā ſtupēs & attonitū membrū id eſt.itaqꝫ a uino cōtinenteqꝫ oratione cōcaleſacti:uerba facilius poſſunt copulare.

Cur homo ſolus ex omnium animātium numero lingua hæſitans oriť.An ꝙ ſolus compos ſermonis eſt:cætera uocem tantum obtinent.Qui autem lingua hæſitant.uocem quidem producūt.ſed uerba copulare ſermonēqꝫ condere nequeunt.

Cur ſobrii tpe hiberno uocē acutius mittimus uinolēti aūt æſtiuo grauius.An uox acutior quæ uelocior eſt.uelocior autē quæ corpore intento ſe promit.Sobriorum uero hiemeqꝫ corpora magis conſtat q̄ uinolentoꝝ æſtateque calores enim teporeſqꝫ copora reſoluunt atqꝫ claſſant.

Cur homo ſolus omniū animātiū lingua heſitās ꝓuenire pōt. Vtrū ꝙ etiam mutus ſolus exiſtit. linguæ aūt heſitatio mutitas quædā eſt.nec mēbrū quo loquimur abſolutū habetur.An ꝙ homo ſolus compos eſt ſermonis:cætera autē uocem dūtaxat ſortiuntur.linguæ autē hæſitatio ut nomen declarat unum nō eſt ne promptam continentemqꝫ parit orationem.

Cur homini uox ſerius perſici ſolet q̄ cæteris quibus data eſt uocis proferendæ facultas.An ꝙ uocis humanæ genera & diſcrimina q̄plurima ſunt.cætera enī animantia litteras uel nullas uel paucas exprimere poſſunt.Quod autem ſūmenarium plurimiſque diſtinguēdum differentiis eſt id tēpore longiſſimo perſici neceſſe eſt.

Cur cætere ſpeciei eiuſdem animantes uocem fundunt eandem:homines autem uariam & multiplicem agunt.An hominum etiam uox una eſt multa autem genera loquendi.

Sed cur cōmunis hæc una hominum uaria eſt:cæterorū autem ſimplex. An homines multas ꝓferre litteras poſſunt cætera uel nullam uel duas aut tres exprimunt in ſonas quæ uocalibus iunctæ locutionem cōficiunt:oratio autem non uoce ſed uocis affectionibus ſignificādo abſoluitur. At uocis affectionis littere ſunt.Quinetiam pueri non ſecus ac beſtiæ ſuas exprimunt appetitiones: utpote qui nōdum proferre litteras poſſunt.

Cur aſpectus corpora penetrare ſolida non poteſt:uox autem poteſt.an ꝙ aſpiciēdi delatio ſimplex eſt quæ per directum atqꝫ profluere ſoleat ad lineā cuius rei indicium ſolis radius eſt.& ꝙ niſi e regione cernere non poſſimus:uox autē motu multiplici ferri poteſt. Quippe cum undiqꝫ liceat au

dire.Quotiens igitur aſpectui directus ille impeditur progreſſus;eo ſcilicet ꝙ res obiecta incondi
ta ſiue indiſpoſita turba cõſtipatur tranſpicere nequit.at uox qm̃ quoquo uerſus profertur oĩa ꝑ
reptat penetrat tráſlapſatqꝫ audiri undiqꝫ pôt in humoribus tamẽ facultas tráſpiciádi oculis data
eſt uoci aũt nulla:uel minima quáquá humor tenuior q̃ terra eſt. quoniá humoris meatus parui
denſi continuatiqꝫ ſunt.ut minime aſpectus impediatur.quo minus tramite directo ingredi poſſit
Hæc eadem cauſa eſt.cur etiam per uitrum quod denſiſſimum eſt tranſpicere liceat per ferulá que
rata ſolutaqꝫ eſt non liceat.in altero enĩ meatus reſpondent inter ſeſe inferula altera uariant.Nec
quicquam iuuat amplos eſſe meatus.niſi recte ad lineam poſiti ſint.Vox aũt minime in aqua ſẽti
ri poteſt.Quoniam minus aqua inanit quam ut aerem capere uocemqꝫ tranſmittere poſſit. Vox
enim aer quidam eſt.Haud enim omne rarius permeari ſe patitur.niſi etiam meatus ei reſpondeãt
ꝙ permeare conetur. & congruát.ut uis etiam colligẽdi & contrahendi ſeſe deſt . Niſi meatus ca
paces corporum ſint quáquam ꝙ rarum eſt molle eſt. & tale ut in ſeipſum coire poſſit. Verum nõ
nulla præ nimia ſuorum meatuũ anguſtia colligi impediuntur ut uitrum Quippe ut flecti con
trahiqꝫ non queat.quamuis rarius ferula quam eſt ratione prædicta Vt etiam aqua & quicquid ali
ud generis eiuſdem. Vnde illud quoqꝫ palam fit non quod rarius raro molliqꝫ uel eodem.uel pro
ximo eſt id magis in ſeipſum colligi poſſe & adduci.cauſa enim omnibus.eadem reddenda eſt.

Cur uox quáuis minor reddatur adimendo ſpeciem tamen ſeruat eandem.An ꝙ cum his ipſis miſce
tur quæ dempſeris.Res autem mixta non partim eſt;partim non eſt ſed uſqueq̃qꝫ talis eſt.æque igi
tur quibuſdá undiqꝫ detractis æque cõtrahitur.ut neceſſe ſit ſimul & minorem eſſe & ſimilem.

Quid eſt quod linguá faciat hæſitare.Vtrũ calor efficiat ut procatiores ſint.itaque offendẽdo habe
ret quaſi in ſalebris.quomodo affici iratos homines nouimus.incẽdũtur enĩ incitantur hanelitát
ſpiritu redũdant.igitur præ nimio caloris feruore.Hanellát aũt qm̃ frequẽs ſpiritus eſt.nec antici
pat quatenus ſe tẽpore reſpirandi promere poſſit.An potius cõtra ut loci quo uocem mittimus re
frigeratio cám det tanquá mẽbrorũ id attonitum obſtupeſcat.itaque afficiatur ut uel concalefacti
a uino aut perpetua oratione uerba expeditius poſſint copulare.

Cur tẽpore hiberno uoces grauiores redduntur. An ꝙ aer craſſior eſt.Talis aũt cum ſit motus tardi
or prouenit.itaque uox redditur grauior.An ꝙ aer per pectus lentius permeat fauces autem inter
ſepi & conſtringi a frigore pituitaque diſtillante coguntur.

Cur pueri mulieres:ſpadones:ſeneſqꝫ uocem reddant acutam.An ꝙ motus uelocior qui acutior eſt
Et cum genus idem ſit motu facilius eſt quod minuſq̃ quod plus eſt.Quáobrem qui firma ætate
ſunt . plus aeris trahere poſſunt plus igitur illud tradius permeans uocem efficit grauiorem pue
ris & ſpadonibus contra res euenit Quoniam minus aeris capiunt.Senes autem ideo tremũt quo
niam uocem continere non poſſunt.quomodo imbecillibus ac pueris uſu euenit cum lignũ præ
longũ parte extrema ceperint.Alterum enim extremũ quatitur quia nequeunt ſuperare quod te
nent & uincere quod idem & trepidantibus hominibus & metuẽtibus: & rigẽtibus cauſam uocis
tremule afferre credẽdum eſt.Cũ enim qui uocem ita emittit eius calor pulſus ab affectibus illis
intro ſe colligat maxima ex parte reliquũ quod exiguũ extat uocem continere non poteſt.Qua
propter quatitur atqꝫ intremit unde artium liberalium profeſſores qui ſe ſolitos trepidare noue
runt principio agunt uoce ſubmiſſa dum reſideant & ſtabiliantur uocem enim exiguam uincere
continereque facilius poſſunt.

DECIMA PARTICVLA QVAE AD RES TAM BENE QVAM MALE OLIDAS PERTINENT THEODORO INTERPRETE.

CVr ſuffimenta omnia minus e propinquo ſentire poſſimus.Vtrum ꝙ odoris deliba
tio aere temperata ualidior redditur.ut mirra medicinalis ſuauior eſt.an contra agi
tur.Vt ignis ui ſua cremandi tollit odorem qui per ſufficũ effluat. & quidem apud
carbones ipſos nihil redolent longius uero purius tenuiſſimũqꝫ ferať quod oleat.
Cur odores tam ſuffimentoꝝ q̃ florum minus ſuaues e proximo ſentianť . Vtrum
una cũ odore terræ quoqꝫ particulæ ꝓdeunt.quæ præ ſuo pondere ante currunt q̃
ad ſenſũ odor deueniat itaqꝫ longius ille ſincerũ ſe offert an neqꝫ cũ principiũ ꝓximũ ẽ neqꝫ cum
admodum ſe motum odor abunde effluere poteſt.Nam ſi proximum nondum large emanat ſi re-
motiſſimum diſtrepitur.

Arbores reddi odoratas aiunt in quas cæleſtis arcus decubuit . Vtrum uerum hoc ſit.an falſum. Et
ſi uerum quam ob cauſam ita eueniat.ergo nec omnes arbores nec ſemper aliquas oderem ita ac
quirere palam eſt . Etenim ſæpe arcus cæleſtis conſtitit.& tamen arbores nihil odoris ſpirarunt.
quod quidem ſenſum mouere poſſet.Cumqꝫ odor contrahitur accidit enim id aliquando itaqꝫ nat
ratur non in quaqꝫ materiæ contrahi poteſt:cauſa uero per accidens ad arcum referenda eſt: præ-

ſertim ſi arcus ipſe nulla natura ſit.ſed obtuitus refrāgendi tantum affectio.Prouenit autem odo
ris ille affectus.ut dictum iam eſt non qualitercumq; ſe materies habeant.Neq; enim in uiridi ne
que in arida.ſed in uſta poſt aquam quæ arcui ſuperuenerit certam reddi ſuauitatem odoris paſto
res referunt maximeq; ubi aſpalathus aut etiam ramnus eſt.& genus ex his aliquod quorum flos
ſuauiter olet.Ratio autem odoris eadem eſt quam etiam de terra aīaduertimus:hæc enim cū fer
uet atque inuritur quod ediderit principio bñ olet.Enim uero quæ parce humido quendam in
modum recaluerint odorata redduntur.humor enim cōcoqui calore nimirum poteſt. Qua de cau
ſa totius quoque orbis terrarum quæ ad ſolem orientem ſpectant odoratiora exurgunt q̄ que ad
aquilonem.Et eorum ipſorum quæ ad ortum plus uergunt:qua que ad meridiē. eo quod loca Sy
riæ & arabiæ terroſiora.Africæ uero arenoſa ſiticuloſaq;.nec enim humorem nimium ī eſſe opor
tet:concoqui namq; nimius non poteſt nec nullum ſic enim nullus uapor inde extringi poteſt:qd
uel in ea materiæ ſolet accidere quæ & nuper conbuſta ſit & tale habeat genus ut ſecum odoris ſe
rat ſuauitatem quæ quidem res floribus declarari poteſt.odor enim in eos tranſmittitur.Sed fieri
putant in his quibus e cæleſtis arcus inſtiterit quoniam nunquam id ſine aqua effici poteſt.Cum
enim materies imaduerit caloreq; ī terriori concoxerit reſpirare iam īcipit uaporemq; iter ſe con
ceptum emittit.Nec uero aquam nimiam acceſſiſſe oportet eluit enim atq; extinguit calorem ab
igne iniectū quæ nimia uenerit.Quæ autē aquæ poſt arcū ſolēt īcedere nō multæ:ſed ſēper pene
mediocres adueniūt:& ſi plures cōſtiterit arcus aq̄ nō large ſed ſæpe & parce accedit.Quāobrē nō
īmerito cū hoc ita fiat q rē īſignē ꝑter arcū nullā aſpicerēt cauſam odoris illi attribuere.

Cur flores & ſuffimēta ſuauius elonginquo olent:e propinquo autem herbā alia potius redolent ali
fumū.An quia calor quidam natura odoris eſt odorataq; omnia calida ſunt calidum autem quod
que leue eſt.itaq; cum longius permeant:odorem deferunt ſuum ſecretiorem uendicatum que ab
cæteris tum foliorum tum fumi: qui uapor aqueus eſt odoribus qui comitentur eum ipſum.An
cum in propinquo ſunt admixta illa cum his una redolent:quibus inherent.atque ita odorem
deprauant.

Cur omnia plenius olent cum mouentur.An quod excita plus aeris in plent q̄ quieſcētia.itaq; oci
us ad ſenſum noſtrum odor tranſmittitur.

Cur tēpore hiberno minus olfacere poſſumus minimeq; per gelu & glaciē.An ꝙ aer a frigore im
mobilior redditur.itaq; motus nō æque proficiſci a corpore odorato pōt ſcilicet propter difficilē
delibationis motum & aeris quo inuehitur.

Cur acrius aromata olent cinere ſuffita quā igne & plenius ac diutius ſuum ſeruant odorē cum ci
nere ſuffitur.An ꝙ in cinere minus concoqui odor poteſt itaq; plenior eſt.Ignis autē quod celeri
ter uires eorum domat & concoquit odorem commutat.Concoctio enī rei concoquendæ con
mutatio eſt ſiue alteratio.

Cur roſæ ſuauius olent quarum umbilicus aſper q̄ quibus leuis. An ꝙ ſuauius olent quæ modum
conſecuta ſunt ſuæ naturæ.Roſa autē ſpinoſa natura eſt.ergo ſuauiſſime ideo olent:quod magis ſe
cundū naturam conſtiterunt.

Cur odores proximo nimis ſuaues tam ſuffimētorū q̄ florum ſpirāt. An ꝙ portio terrena una cum
odore ſe defert quæ ut in proximo mixta uim hebetat. ſic in longinquo ꝑna defertur ac decidit.
Hinc etiam flores contuſi ſuum amittunt odorem.

Vtrum odoris natura fumus ſit:an aer:an uapor . Hæc enim inter ſe differunt . Qua alterū ab igne
alterū & ſine igne effici poteſt. Et utrū a ſenſu aliquid in res odoratas an ab illis in ſenſum. Quod
aera proximū moueat.At ſi ab illis aliquid delibarent. Minora certe ob eam rem reddi oporteret
nunc autem quæ odoratiſſima ſunt:hæc potiſſimū eadem uidemus edurare.

Cur aromata cinere ſuffita acrius olent quā igne.An ꝙ in cinere minus concoqui odor poteſt.itaq;
plenior eſt,multū ergo partis quoq; terrenæ reſpirat fumuſq; reddat.At ignis terrenū ꝑpere illud
rapit.Itaq; odor purior ac ſincerior ſine ullo fumo ad ſenſū deuenit. Vnde etiā fit ut flores triti he
betius oleant partē enī terrenā ut contritus mouere poteſt.ſic lētus calor abſumere nō poteſt.

Cur omnia odorata tam ſæmīa q̄ plantæ urinā ciere poſſint.An ꝙ calida & tenuia ſunt tale autem
quodq; urinā citat.celeriter enim calor inditus ille extenuat : Nec odor ipſe aliq̄ corpulentia con-
cretus eſt.Nam & quæ nō bene olent uelut allia ui ſui caloris urinam mouent. Vel potis uim re-
ſoluendi liquæfaciendiq; obtinent. Calida uero ſæmīa quæ bebe olēt :ideo ſunt quod odor omni-
no calore efficitur:fœtita ſane inconcocta ſunt.Nec ſolū calida uerūetiam plene eſſe concocta de
bent quæ prouocatura urinam ſiut : ut una deſcendendo humores poſſint extenuare.

Cur uinum dilutum olere ocius deſinit quam merū.An ꝙ dilutum imbecillius mero eſt. Quod au-
tem imbecillius eſt a quocūq; mutatur q̄ quod ualidius. Tum etiam uinm dilutum facilius affi-
ci poteſt quam merum.Quod autem affici facilius poteſt:id & recipia a quouis & recipere quod-
uis facilius poteſt,ita fit ut merum odorum dilutum in odorum ſit.

Cur fœtidior urina redditur quod diutius in corpore mãſerit:ſtercus autẽ minus. An ꝙ ſtercus ꝙ diutius retentũ ſit eo magis ſicatur. Quod autẽ ſiccius eſt minus id putredini patet: Vrina cõtra effici craſſior ſolet recenſque potioni ingeſte ſimilior eſt.

Cur eſculenta male olida minime his olere uidentur qui illa ederunt an ꝙ olfatũ per uim ad palatũ habemus. Idcirco ſenſus hic propere ĩpletur. Itaqꝫ nec interiorem odorem quæ amplius percipere poteſt. Principio enim omnes ſentire queunt ubi autem tetigerunt non inſuper poſſunt quaſi iã res conſociata natiuaqꝫ reddãt. & exterior ſimilis ille oblatus deliteſcit obtentu interioris.

Cur flores contuſi deterius olent. An ꝙ pars terrena quæ flori ĩheret odori ꝑmiſcens ſeſe ui inhebetat odorandi.

Cur animantium nullum ſuauiter olet. Excepta panthera: etiam ipſis beſtiis ita olet. ferunt enim ſuauem illis olentiam ab hac reſpirari. Stirpium autem multe & intregræ bene olent. & corruptæ ac aridæ magis: magiſqꝫ ſuauẽ reddũt odorẽ: utrũqꝫ mali odoris cauſa cruditas quædã excrementi eſt Quamobrem ſudores etiam aliqui atqꝫ aliquando ita olent: ſed e morbo maxime uiciantur quibꝰ tales eſſe non ſolent. & flatus etiam ructuſqꝫ crudorum fœdius olent. quã eandem cauſam de cæteris quoque proportione animaduertiſſe oportet proportione inquam quod animaliũ carne uacantium generi æſtimandum aliquid eſt quod carnis uice habeatur. Nam excrementum crudum uel ĩ hoc eſſe nouimus. Hoc igitur & uiuis cauſæ fœdi alitus eſt & mortuis cum putreſcit. Quãobrem pingue os pilus fœdum nunꝗ reddunt odorem ſcilicet illam ob cauſam quod pingue concoctum eſt Oſſa & pili humore uacant At genus plantarum nullum intra ſe cõtrahit excrementum. an etiam plantis aliquid ineſt. Sed quia ſicca & calida ſunt natura: humor eorum non feculentus eſt: ſed cõcoqui expeditius poteſt. Conſtat hoc etiam plagis terræ quæ ut feruentiores ſic odoratiores ſũt ut. Syria: ut arabia. & muneribus earũdem regionum. quæ ſicca & calida nouimus. hoc idẽ probare poteſt. nullã aũt ſentire putredinẽ poſſunt quæ huiuſmodi ſunt. At animalium genus tale nõ eſt itaqꝫ excrementa eius cruda fœtidaqꝫ ſunt. flatuſqꝫ itidẽ olent ꝑemptis quoqꝫ aĩantibus humor putret plantis minime. Quippe cũ humore plantarũ genus haud quaꝗ redundet.

Quã ob cauſã res male olidæ grauius olent cũ calent ꝗ cũ frigent. An ꝙ natura odoris uapor quidã & delibatio eſt: quæ calore exiſtũt. motus etenim quidam ſunt. Calor cutem mouendi uim obtinet frigor contra efficit ut res conſiſtat & cõtrahant deorſum etiam refrigerata omnia ferunẽ. Calor autem odoreſqꝫ oĩs ſurſum ferunt. Tum quia ſiti inaere ſunt tũ quia ſenſoriũ eorum ſupra non infra habetur. Quippe cũ odor ad cerebrũ penetrans mouere ſoleat ſenſionem.

Cur ſi quis allia ederit urinã redolentẽ alliũ reddet: cũ tamẽ allia plæraqꝫ odoris uæhemẽtioris ingeſta nihil in ſuã qualitatẽ urinã poſſint cõuertere. Vtrũ ut quibuſdã ſcholæ heraclitæ placet: quod ſicut in uniuerſo ita etiã in corpore noſtro expiratur: deinde uapor denuo cõcreſcit. Vtqꝫ ibi humor: ſic urina hic eſt exalatio aũt alimenti ubi reuertit unde ꝑdierat odorẽ eundẽ nõ ĩmerito recipit quippe quæ illud reddat in quod ſeſe cõmutarit. an ſi ita eſſet cætera quoqꝫ idem facere deberent quæ uæhemẽtẽ ſpirãt odorẽ. Nũc autem nullũ hoc poſſe efficere nouimus ad hæc uapor qui poſtea cõcreſcit nõ ad ſtatũ priſtinũ redit. Verbi cauſa ſi uapor uini exalarit nõ poſtmodũ in uinũ cõcreſcit: ſed in aquã. Itaqꝫ falſum id etiã illi referũt. ergo alliũ ſolum ex omniũ numero quæ odorẽ ſimul & uæhementẽ: & urinæ mouẽtẽ reddunt inflare uentrem inferiorẽ poteſt. Cætera. n. uel ſurſum mouere ſpiritũ ſolẽt: ut radicula uel urinã citare nõ queũt. Alliũ uero tria nimirũ hæc facit: ut & urina augeaẽ: & ſpiritus excitetur iſqꝫ deorſum nõ ſurſum quæ quidem ſitus ueſicæ teſtuloriũqꝫ ideo ſentit ꝙ & uicino eſt: & ſpiritui opportunior habent ut tentigo abũde declarat. Cõſtat igitur ut excremẽtum allii omniũ maxime huiuſcemodi ad ueſicã poſſit una cum ſpiritu deuenire ꝙ permiſcẽs ſeſe odorẽ plene urinæ cõmittat.

Quã od cauſam ora hominum qui nihil ederint ſed ieiunarint grauius olent: quod ieiunã graue olẽtiam appellatur. eorum autẽ qui aliquid ederint non olent: cum tamẽ eoꝝ magis olere debeãt. An ꝙ uentre inani minuſqꝫ agitato aer factus calidior ſpiritũ excremataqꝫ pituitoſa ſua ĩmobilitate putrefacere poteſt. calidiorem autẽ affici argumẽtum eſt ꝙ uel ſiti parere ieiuniũ ſolet. at ubi ederimus odor ciboꝝ grauẽ illam olentiã offuſcat ut maior minorẽ. calor enim ciborũ calorem ꝑcedẽtem illum exuperat ita ut nihil affici poſſit.

Cur alæ omnium maxime parcium noſtri corporis male olent. Vtrũ ꝙ omnium minime reſpirare poſſunt malus autem odor locis huiuſmodi cõtrahi maxime ſolet quoniã putredo quiete interioris qualitatis cõſiſtit. an ideo ꝙ immobiles inexercitateqꝫ habentur.

Cur homines qui uirus redolent. hirci fœdius oleant cũ ſe odorifice unguentarint an hoc in mulris accidere ſolet: uelut cum acido dulce cõmixtum eſt: dulcius totum exultat: tũ etiam oẽs poſtꝗ ſudarunt: grauius olent. unguentũ autem cõcalefaciendi uim hẽt itaqꝫ ſudorem ꝑõt prouocare.

Cur hominum incoruorum gibborũqꝫ halitus grauior ac fedior eſt. an ꝙ locus pulmoni accõmodatus cõcluſus flexiſqꝫ a ſua ꝑceritate eſt amplius ĩtercluſus putreſcat.

Cur magna pars ſudori pmixta male olet aliq̄ uero ſuauior reddiť aut nihil deterior. an quæ motu tractatuq; cõmutari ſolent hæc deteriora reddũt.quæ aũt eadem pſiſtere poſſunt:hæc ſuauius redolent.at ſũt quæ reſiſtere q̄unt quõ etiam florũ quibus odores cõſicimus. alii cõtuſi uel cõcalefacti uel excitati exoleſcũt.ut uiolæ albæ.alii ſibi ſimiles ut roſe.& unguẽtorũ igiť quæ ex florib⁹ huiuſ modi ſunt cõmutari utique poſſunt quæ nõ ſuut neq̄unt:unde roſaceũ cõmutari minime nouim⁹ & quidem quo ſudores fœdius olent eo.grauius unguentũ quoq; reddere uidetur q̃m rei ſibi contrarie ſe permiſcet.ut mel cum ſale non magis ſed minus dulce ſentimus.

Cur oĩa plenius olẽt cũ mouentur.an q aera ĩ plent itaq; odor citius ad ſeipm reducitur.

VNDECIMA PARTICVLA QVAE AD REGIONVM HABITVS PERTINENT.

Vt efferis & moribus & aſpectu ſũt qui in nimio uel æſtu uel frigore colũt.An eadem cauſa eſt.opima enĩ tẽperies nõ corporis ſolũ:uerũetiá ĩtelligẽtiæ hoĩs ꝓdeſt exceſſus autẽ oẽs dimouẽt & ut corporis ita etiam mentis temperamentum peruertant.

Cur frumẽtũ in põto frigori expoſitũ diu reſeruari ĩtegrũ põt.an ppee qa humor alienus una cũ calore euaneſcit ut ĩ uuis fieri nouim⁹.alia.n.frigore alia calore exalant.

Cur potius in frigidiſſimis terris ardores ſebrũ fiant.An q frigus calorẽ intus circum obſiſtit cuius rei contrariũ æſtiuo tẽpore agitur.partes nãq; ĩterne frigidiores redduntur : ardor autẽ febris eſt:ergo partibus refrigetãtis exterioribus caloris copia ĩteriores redundant.

Cur bleſis pedibus æthiopes ſunt & ægyptii.An quẽadmodũ lingua ita etiá corpora animantiũ deprauari a calore ſolent quod etiá pili declarant quos illi creſpiores q̄ cæteri gerunt: criſpitudo nãq; ueluti pilorum bleſitas eſt.

Cur temporibus auſtrinis initus potius generant. An q largior humor tardius craſſeſcit: auſtrinis autem humor temperamẽti facit ut ſæmẽ reddatur humidius.

Cur locis paluſtribus ulecra capitis curari celeriter poſſunt crurium autem tarde. An q humor eſt grauis:quia terrenus eſt.omne autem graue tendit deorſum:ergo ulcera ſuperiora cõcoctioni ſũt opportuniora:quoniam humor delapſus ad ima eſt:ĩferiora autem ipſa multo excremento putrefactuq; facili redundãnt.

Cur qui loca ædita apertaq; colunt tardius ſeneſcunt:qui autem caua & paluſtria ocius:an ſenectus quædam putredo eſt:putret autem quod quieſcit:nullo modo aut minus ita efficitur quod mouetur ut aqua profluens & cõcluſa.igitur ut locis æditis aer undiq; afflante ſpiritu agitatur:ita cauis manet ĩmotus.Ad hæc lotis apertis purus diuerſus aſſidue propter agitationem aer habẽt. paluſtribus impurus idcq; ſemper emarceſcit.

Cur timidi ſunt qui loca feruida incolunt:fortes qui gelida.An q natura contra quá loca & tempora ſe habet:quoniam ſi ſe ſimilem ageret cito periret.ſunt autẽ fortes qui calida ſunt natura. timidi qui ex angues refrigeratiq; ſunt.fit igiť ut qui loca inhabitant calida refrigerentur: qui frigida concalcant.utriq; tamen corpore magno adoleſcunt:eo q qui frigida colunt inſito calore abũdãt quia calida calore loci refouẽtur.quippe cum in calidis atq; a calore loci refouẽtur.quippe cum in calidis atq; a calore incrementum ſequatur:friguſq; uim aſtringendi conſtipandiq; habeat. cũ igitur alteri principium inter ſe uæhemẽs augendi obtineant:alteri nullo externo frigore impediantur:merito utriq; augeri poſſunt plenius homines noſtræ regionis augeri ideo minus poſſunt q & principium illud in ſe imbecillius continent frigore conſtipantur.

Cur diutius uiuunt qui locis calidis ſuam degunt ætatem.An quia natura ſunt ſicciore firmius autem diuturniuſq; quod ſiccius eſt:mors autẽ quædam putredo eſt.an q mors caloris interioris refrigeratio eſt.refrigerari autem omnia ſolent ambiẽtis aeris qualitate. qui ut locis calidis calet ſic frigidis friget:itaq; interiorẽ calorem ocius magiſq; corrumpit.

Quá ob cauſam qui calida loca habitant uiuere diutius poſſint.An q humorem calorẽq; amplius ſeruant quarum rerum interitus mors eſt.

Cur locis paluſtribus effici ſõnulentiores ſolemus an qď magis in hiſipſis refrigeramur refrigeratio autem cum quædam requies ſit ſonnum nobis conciliat qui inter quieſcendum ſolet accidere.

Cur qui innauibus degunt quáuis in aqua coloratiores tamen ſunt q̄ qui in paludibus. An loca cõmode aſpirata coloris prebere hilaritatẽ poſſunt. pallidos autem humor effici cũ putreſcit quod euenire ĩmobilitatis cauſa ſolet quamobrẽ ſuppallidi ſunt qui loca paluſtria colunt.

Cur locis hibernis æſtus fieri uæhementiores q̄ tepidis ſoleant.utrũ ꝓpter nimium aeris humorem enim uero caloris opera eiuſdẽ aqua reddi poteſt calidor q̄ aer quoq; humidior acrius quam tepidus ille recaleſcere poteſt.an non calidor aer locis huiuſcemodi eſt:ſed eſſe ob uæhementiam qualitatis contrariæ uidetur.

Qua de cauſa qui meridie uerſus hitãt nigris oculis potius naſcuntur.an q oculi cæſii caloris in

terioris exupantia redduntur ſic eiuſdem abſentia nigri efficiuntur.ut empedocli etiã placet.ergo quemadmodum qui aquiloné uerſus poſiti ſũt oculis ceſis ideo naſcuntur ꝙ calor interior effluia frigore exteriori uetatur ita qui ac meridié uergunt continent quidam ſuũ humorem propter aeris circũfuſi teporem ob uium ſed calorem continere.non queunt.ꝙ nihil extrinſecus eſt ꝙ obſepiat atq; arceat.itaq; humor qui relinquitur nigreſcit.lucis enim abſentia omnia offuſcari opacari q; ſolét.an reliqui corporis colorem oculorum color imitatur itaq; qui aquiloné uerſus inhabitant ut ipſi albo corpore ſũt ſic oculos quoq; cæſios habent.hic eteni color prope albũ eſt.& q ad meridiem ſunt ut ipſi nigri ita etiam oculos nigros ſortiuntur.

15 Cur locis calidis hoíes ſapiétiores ſunt q̃ frigidis.utrũ eadem de cauſa qua etiã ſenes q̃ iuuenes ſapientiores.Et eni qui ſedes frigidas habent frigore loci abſiſtente longe calidiores q̃ ſua ſint natura reddunť itaq; uinolentis admodũ ſimiles eſſe uidenť:nec ingenio ualét quo proſpiciant rerũq; rationes inquirant.Sed ſortes fidentes ſperanteſq; ſunt.contra qui loca calida habitant: ſobrii propterea ſunt quia poſſunt ſatis refrigerari.Fit auté quaq; in re ut qui metuũt magis q̃ qui cõfidũt uelint inquirere.Itaq; magis ualeant inuenire.An ꝙ antiquius genus hoc hominũ eſt:cæteri enim eluuie piuerunt:ita ut tanq̃ iuuenes ſunt ad ſenes qui loca habitát fridida ad eos q calida colunt.

16 Cur timidi qui loca habitát calida:fortes qui frigida. An ꝙ natura contra quá loca & tpa ſe habét. Quoniá ſi ſe ſimilé ageret piret breui:fortes auté ſunt qui natura calida cõſtát.Timidi qui frigidi ſunt.Accidit ergo ut qui calida colũt refrigerari nimirũ poſſint.Cũ enim ſolutũ rarũq; corpus eoꝝ ſit calor foras profluere poteſt. Qui autem in frigidis ſedent ſua cõcaleſcunt natura:ꝙ a frigore exteriori caro déſetur:cuius déſitate calor colligi intus poteſt.

DVODECIMA PARTICVLA QVAE AD LITTERARVM STVDIA PERTINENT. THEODORO INTERPRETE.

CVr alios ſi legere cœperint ſõnus occupat etiã noléntes:alios uigilare uolentes liber ſuſceptus reddere puigiles põt.an in qbus motus ſpiritales ſunt.ſ.ob frigiditaté uel naturæ uel materiæ melácolicæ qua excrementũ ſpiritale crudũ cauſa ſrig ditatis conſiſtit his cũ intelligétia moueť inſiſtéſq; alicui intelligere nequit repelliť mot⁹ alter qui refrigerádi uim habet.itaq; potius dormire incipiũt.at ubi aliqua in rem ſuam itelligétia firmarũt.Quod lectio facere ſolet nimirũ a motu ſpiritali illo moueť.Cũ nihil ſit ꝙ eũ repellat.Itaq; dormire nõ poſſunt quoꝝ auté ſecũdũ naturá habitus é eorũ uirtus itelligédi cũ aliqua in re cõſiſtit.Nec uarie ſe diſpergit.Cætera quoq; ſita eo in loco hærent;quoꝝ requies ſõnus eſt.Vbi aũt mens cõſtiterit & quaſi fatigata ſuccubuerit caput aggrauat;utpote quæ ſita in eo ſit ſõnũq; iducit.ac cũ ſecũdũ naturá animus noſter agitať nullo tũ ſõno pmiť.Tũ eni maxime uiuit.uigilátia auté quá ſõnus cauſa potius eſt cur uiuere ualeamus.

Cur cõtentioſa diſputatio ingenia exercere poſſit.an ꝙ in eo diſputandi genere accidit ut crebro qs aut uincat:aut uincatur.protinus ergo contentioſus hinc homo redditur.quando uel uincendo p læticiam magis magiſq; aducitur ut in cõtendendo pſeueret.uel uictus enititur ut quod amiſit recuperet.Quod idem uel in cæteris certandi generibus euenit. Quáobrem ſæpe inter pugnádum quamq̃ quis inferior eſt tamen ceſſare minime patitur.

Cur homines in orando exemplis & fabulis potius geudent q̃ commentis. an gaudent quia & diſcunt & celeriter diſcunt:at qui per exempla & fabulas facilius diſcitur. Sunt enim quæ explorata habeantur & particularia ſint. Ratio autem commentandi domoſtratio ex uniuerſalibus eſt. quæ minus quam partes nouimus.ad hæc iis credere magis ſolemus.quæ plurium teſtimonio cõfirmantur. exempla autem & fabelle teſtimoniorum ſpeciem gerunt. fides autem præfacilis eſt quam teſtimonium fecerit.additur ꝙ ueriſimile qſq; libentius diſcit exemplum auté & fabelle ré non niſi ſimilem docent.

Cur oratorem imperatoré & mercatoré callidum appellare ſolemus.tibioné hiſtrioné hoc appellare nomine nõ ſolemus.an ꝙ illorũ facultas ſiue cupiditate eſt: nititur eni tm̃modo ad oblectationem hoꝝ autem conatus omnis ad plus acquirendũ ſibi cõtendit.bonus enim orator & imperator & mercator eſt:qui plus ſibi acquirere poteſt calliditas auté in acqrendo maxime ſita eſt.

Cur hominem philoſophũ differe ab oratore putemus.An ꝙ alter qdnam iuſticia ſit cogitat: alter q̃ iniuſtus ſit aliquis ſpectat:& alter qualiſná tyránicus tenor ſit.Alter tyránũ quépiá eé aíaduertit.

Cur in iis ſtudiis quæ aliqui ſibi delegerit q̃q̃ interdũ prauis libentius tamé q̃ in honeſtioribus uerſantur uerbi gratia: pſtigatoré aut nimiũ aut tibitionem ſe potius eſſe q̃ aſtronomũ aut oratoré uelit;qui hæc ſibi delegerit.an uolũt quidem nõnulli res honeſtiſſimas tractare. ſed quoniá minus ſibi confidunt poſſe efficere ideo non ita agunt.an ꝙ rem in qua ſeſe qſq; poſſe pſtare arbitratur eam deligit ſibi quam auté deligit eidem operá dat illi obſeqns parté diei maximá ut ſeipſe uincat ſeq; ſit pſtantior.Quinetiá q̃ principio aliq ſibi delegerit qbuſq; inſueuerint in his ne iudicare qui-

dem poſſunt quid nã melius ſit Aius enim eorum corruptus iá eſt ꝓpter paruas delectiones.

Cur aliis ſi legere cœperint ſonnus occupat & nolentes alios uigilare uolentes liber ſuſceptus reddere puigiles poteſt: an in qbus motus ſunt ſpiritales ob frigiditatem uel naturæ uel humoris multiplici quo humore excrementum ſpiritale cauſa frigiditatis conſiſtit. his cú intelligentia moueť inſiſtenſqꝫ alicui intelligere nequit expellitur motus alter itaqꝫ potius dormire incipiunt cum non multú ſua intelligentia mutentur. motus enim ſpiritalis ille ſupatur & uincitur. at ubi aliq̃ in ꝓré ſuam intelligentiá firmarint quod lectio facere ſolet nimirú a motu illo ſpiritali moueť cum nihil ſit ꝙ illú repellat. itaqꝫ dormie nõ poſſunt quoꝝ autem habitus ſecundum naturá eſt eoꝝ uirtus intelligendi cum aliqua in re una conſiſtit nec uarie ſe diſpergit cætera quoqꝫ ſita eodem in loco hærét quorú reges ſõm eſt ubi ení ps una quæ potiſſima ſit iſtiterit cæteræ quoqꝫ partes inſiſtere ſolent pinde ac incopiis q̃ uerſæ in fugá fuerint agitur. natura enim ſurſum effertur quod leue eſt deorſum autem defertur quod graue eſt cú igitur anima ſecundum naturá moueť nõ dormit. ita enim ſe habet at ubi conſtiterit & quaſi fatigata ſuccubuerit mens immutatur & uapores craſſiores ſurſum ſeſe efferentes ad caput faciunt ſonnú lectio uero ꝓhibere ſõnú uideri ſane poteſt. quod non ꝓpterea eſt quia tantiſper intelligimus. anima ení tunc magis definitur: ſed quia mutatur & ideo in ſonnia euenit nam itellectiones quæ illæ uigiles ſunt quibus anima quærat & dubitet nõ illæ quibus aſſidue cõtempletur cú illæ faciant indefinitionem hæ non faciant.

Cur indiſputationibus cõtentio ſic nugatio nunq̃ incidat. An ꝙ apparens ſillogiſmus hoc eſt ratiocinatio eſt. Rõcinatio autem in paucis cõtinetur. quinetiam ſi prolixius agatur interpoſito tempore paralogiſmus ideſt peruerſa rõcinatio interea depræhendeť & reuocare quod dederit aduerſatius poterit. Quamobré libentius eas hiſtorias audimus quæ rem uná exponút q̃ quæ plures. An ꝙ rebus magis attendimus notiotibus eaſqꝫ libentius audimus. Notius autem eſt quod definitú. unú itaqꝫ finitum eſt. plura autem infinito participant.

Cur nos rerum narratio oblectat quæ nec nimium ueteres ſunt nec admodum nouæ. An ꝙ rebus diffidere ꝓcul abſentibus ſolemus. quibus uero diffidimus nunq̃ iis oblectamur: atqꝫ noua admodum ſunt adhuc quaſi ſentimus itiaqꝫ de his cum audimus minime oblectari poſſumus.

TREDECIMA PARTICVLA Q. VAE AD RES MATHEMATICAS PERTINENT. THEODORO INTERPRE.

CVr linea de angulo ducta in angulum ſola ex omnibus quæ figuras rectis conſtantes lineis biptito ſecanti diameter uocitata eſt. An ꝙ diameter aut nomen deſignat duas in partes figurá æque dimetiendo digerit. nihilo deſtruens quod ſubiacet mẽſurandú. ergo quæ per cõmiſſuras hoc eſt angulos diuidit appellanda diameter eſt: quoniam hæc figuram nõ deſtruat: ſed diuiat quõ faciunt qui uaſa militaria ptiunť. at quæ per lineas ſecat figuram compoſitam deſtruit. angulis etenim conſtat quæ rectis linies continentur.

Cur diameter appellata eſt. Vtrú quoniam ſola biptio figurá diuidat. An ꝙ ſola figuram ſecat per partes ſiue mẽbra quibus inflexa coartatur cum cæteræ per latera diuidant.

Cur homines omnes tam barbari q̃ græci adecem uſqꝫ enumerare conſueuerunt non ad aliqueʼ aliú numerum: ut duo tria quattuor quinqꝫ tum repetendo unum quinqꝫ duoquinqꝫ ſicut undecim duodecim nec uero ultra denarium numerum ceſſantes inde replicare incipiunt eſt enim numerus quiſqꝫ quod præcedit ac unum aut duo & deinceps quátitas aliqua enumerát ení ſtatuo termino denarii numeri haud enim forte caſuqꝫ id facere ſemper omnibuſqꝫ in rebus putari debent cú non fortuita ſed naturalis res ſit quæ ſemper atqꝫ ubiqꝫ effici ſoleat. utrum ꝙ perfectus numerus denarius ſit cõtinet enim omnia uumerandi genera ut par impar quadratum. q̃drá tale longú planum primú cõpoſitum. an ꝙ denatius fons atqꝫ pirhcipiú eſt. quippe qui ex uno duobus tribus & quatuor conſtet. an quia corpora quæ feruntť numero nonenario cõtinenť. an quoniá. x. ꝓportionibus quatuor cubales numeri conſumantur: e quibus numeris uniuerſum conſtare pithagoreis placet. An ꝙ omnes homines digitis decem lege naturali creantur: itaqꝫ ſui numeri calculos q̃ſi adipiſcentes hac eadem multitudine cætera quoqꝫ enumerat una gens quædam thracum ad quatuor numerandi ſeriem terminát eo ꝙ amplius meminiſſe modo puerorum non poteſt neqꝫ uſum habet rerum multarum.

Quamobrem cú ſol eodem cú uigore ferantur nõ pari tpe idem incrementú decrementúqꝫ umbrarum exultet. An ꝙ anguli quos radii ſub æquis circumferentiæ ſpaciis ad res conſpectas efficiút æquales inter ſe oés conſiſtunt quod ſi illi æquales ſunt eductos quoqꝫ inde æquales eſſe neceſſe eſt. ſcilicet quos radii faciant in triangulo qui radio primo & re conſpecta umbra continent. at ſi anguli æquales inter ſe ſint radium ab re conſpecta & ꝓlapſum longius maiorem eſſe ꝓpinquiori neceſſe eſt. quod ꝓ certo recipimus igiť totá circúferentiá in partes quaſuis æquas inter ſe ſigeramus ſitqꝫ res conſpectui obuia. g. cum itaqꝫ ſol in. g. ingrués de. a. umbram in. g. i. aliquam

reddit radius in.I.prolabatur neceſſe eſt. Vbi uero ad.B. deuenit radius inde proficiſcens intra.G.I.radium decidet ac rurſus cum idem ad.C. ſe contulerit: pari modo ſuum radium mittet.aliter efficiet profecto ut linea recta rectã partibus duabus contingat. Cũ ergo.A.B.circũferentia æqualis B.C.circumferentiæ ſit anguli quoq; illis ſubiecti apud.D.æquales inter ſe conſtant: quippe q ad centrum ſe colligant. qui autem in triangulo habentur æquales illis. D.angulis proueniunt utpote qui ſe per uerticẽ illis iungant.ergo cum totus angulus in aqua ſe cetus:angulus. D.E.maior qui.E.F.angulo.D.G.eſt.pari modo uel cæteri anguli ſe habebunt quos radii a circũferentia profecti reddiderint. Simulq; etiam conſtat umbrã meridie minimã eſſe neceſſario minimaſq; ꝗ̃ũ efficí acceſſiones.quippe cum ſol meridie maxime e ꝑpendiculo ſeſe nobis exhibeat. æſtus quoq; meridie accenditur tum ob eam quã modo diximus cauſam cũ etiam ꝙ omnis ſpiritus ceſſat.tunc enĩ ſpiritus excitari ſolet cum ſol aerem terræ familiarem diſcernit.ꝙ ſi ſol cum medium cœlum ꝓpeꝑtat minus id faciat merito noctes mediæ atq; meridies a ſpiritu ſilent.

Cur ſol per q̃drilatera ꝓfluens nõ rectis lineis figurã deſcribit ſed circulũ format ut in cratibus patet.An ꝙ aſpectũ ꝓcidentia turbine agit̃.turbinis aũt baſis in orbẽ ſe colligit:quãobrẽ quocunq; radii ſolis incurrerint nimirũ circulares apparẽt.An ꝙ ſolis quoq; figurã rectis lineis cõtineri neceſſe eſt:ſiquidẽ radii recti ꝓueniũt:cũ enim recte in rectã incidũt figurã rectis cõtentã lineis formant ꝙ certe in radiis accidit:ad rectã enim cratiũ ſeſe trudunt.Aut ad quodlibet per quod liceat transſlucere ipſi recti ꝓculdubio ſunt.Itaq; ꝓcidere ad rectã debuerũt:uerũ quia radii qui de aſpectibus ad extima linearũ rectarũ diſcindunt̃ imbecilli admodũ ſunt idcirco anguli concerni non poſſunt ſed q̃tũ recti in turbine ſit hoc tñ rectã agere poteſt reliquũ nõ poteſt ſed eõcultati aſpectus indiſcretiq; latitant.nec mirũ cum multa uidere nullo pacto poſſimus:q̃uis noſtro attinguntur aſpectu ut ea quæ tenebræ opacãr proximũ eſt cũ quadratũ ſpeciẽ multi anguli repſentat atq; etiã circuli ſi amplius remoueat̃.Cũ enĩ aſpectus ꝓcidentia turbinis ſpecie figuretur quotẽs figura ulterius ſe poſita eſt aſpectos qui ſe in angulos ſpergũt:qm̃ & ĩbecilli & pauci ſunt rem aſſequi nequeũt.qui autẽ mediã ĩ partem concurrunt:hi nimirũ perſiſtere poſſunt:utpote uniuerſi & ualidi.Ergo cũ figura prope poſita eſt anguli quoq; aſpici poſſunt aucto interuallo non poſſunt. Quãobrem circularis etiã linea remota recta eſſe uidet̃:& luna rectis cõtineri die octauo uidetur ſi aſpectus non latitudinẽ:ſed lineã circundãtem ineant.ut enĩ cũ circũferentia prope poſita eſt q̃to pars altera orbis quã alteri propius ſit aſpectus diſcernere põt:ita cum procul abeſt recte ſentire non poteſt:ſed ex æquo partiũ ſitu cernere ſibi uidet̃.Itaq; rectã etiã iudicat.

Cur lunã quæ in ſpheræ faciẽ cõglobat̃ rectã cũ ſemiplena eſt cernimus.An qm̃ eodẽ in plano aſpectus noſter uerſat̃ & circuli ambitus quẽ lunæ ſol ingruẽs facit.Quod cũ agitur ſol recta linea uidetur.Cũ enĩ ꝙ ſuũ aſpectũ ſpheræ admouerit:orbẽ uidere neceſſe ſit.Luna autẽ ſpheræ faciẽ gerat:eãq; ſol aſpiciat orbis ꝓfecto id eſſe debet:quod a ſole efficit̃. Hic ergo cũ e regione ſe nobis ꝓbet totus uidet̃:itaq; pleniluniũ iã apparet.Cũ autẽ mutat:& p̃terit ꝓpter ſolis diſceſſum.portio eius aſpici põt.Itaq; fit ut luna altera parte recta uideat̃:cũ altera orbẽ colligat: qm̃ hemiſperium aſpectui ex aduerſo poſitũ eſt quod ſemicirculũ repſentant.Semꝑ enĩ aſpectui obuia luna eſt:quotiẽs tñ ſol radios admouerit ſuos aſpici nequit.Repletur poſt diẽ octauũ de medio quia paulatim euadẽs orbẽ nobis exhibet propenſiorẽ. Cumq; ita circulus aſpactui ſe opponit ſectionẽ turbinis imitatur:curuat̃ in cornua iam ſole dimoto.Vbi enĩ circũferentia ſolis ad puncta deuenerit ultima per quã orbis æqua portione ſecari uidet̃ circũferẽtia ipſius orbis apparet. Nõ enĩ inſuper ex aduerſo oculis eſt:ſed iam p̃terire incepit.Quod cũ ita agat̃ ac circulus ſiue orbis per eadẽ ducat̃ puncta curuari in cornua neceſſe eſt.pars enĩ aliqua orbis prioris aduerſi ꝓtinus aſpectui ſe obducit:ut de parte lucida abſcindi aliquid poſſit.Tum etiã extrema in eodẽ perſiſtunt ut curuari ĩ cornua neceſſe ſit.Sed tñ plus minuſue pro ſolis dimotione:cũ enĩ ſol dimouet ſeſe circulus quoq; in eadem reuertit̃ puncta.Quippe cũ fieri poſſit ut infinito numero inclinetur ſiquidẽ ſummi circuli per eadẽ puncta deſcribi facile infiniti poſſunt.

Cur ſol & luna plana eſſe uidẽtur:cum tamẽ eglobai in ſpheram certũ ſit. An ut plura quoq; quodnam plus minuſue diſtet. in certũ ſit æque poſita eſſe uident̃.ſic etiã unũ quod partes obtinet:niſi color uarius adſit partes ex æquo oẽs collocatas habere uideri neceſſum eſt:quod autẽ ex æquo aſpectu obuiã ſit idẽ æquabile cõpoſitum & planũ neceſſe eſt.

Cur ſol oriens atq; occidens umbras efficit longas:efferrens ſe minores obtinens cæli mediũ minimas.An ꝙ oriens principio umbra terræ æque diſtantẽ reddit:ac infinitã pene ꝓtrahit:deinde lõgam atq; ita minorem ſubinde.Quia linea quæ recta de puncto ſuperiori elicitur interius per diminutiones aſſiduas cadit.Gnomodo.a.B.Sol ubi.C.& ubi.D.Radius igitur ex.C.proficiſcens.C.F.exterius procidet q̃ radius.D.E.At umbra.B.E.ſole ſuperiori exiſtit.Vmbra autem.B.F.inferiori.Ergo quo ſol ſuperior fuerit eo minor umbra exultabit: minimaq; tunc erit cũ ſol ſuper capita noſtra uerſabitur.

Cur umbræ lunæ maiores quem ſolis ſint.cum eodem protueniant perpendiculo. An ꝙ ſol ſuperior quam luna eſt.itaque radium qui de ſuperiori prodierit.interius cadere neceſſe eſt.Gnomoda.D. Luna.B.ſol.C.Lunæ radius.B.F. Ergo umbra lunæ.D.F.ſequetur.Solis radius.C.E.Ergo umbrã. D.E.fore neceſſe eſt.

Cur deficiente ſole ſi quis per cribrum.aut frõdes ueluti platani.uel alcuius ex cæteris latifoliis.aut digitis manuum inuicem perplexis inſpiciat ſplendores ſpecie lunæ nondum completæ incernat. An ꝙ quemadmodum cũ per angulatum foramẽ.lux nõ angulata . Sed orbiculara turbonataque prodit.Cuius ratio ꝙ gemino directeque cõmucronato turbine agitur.id eſt eo qui de ſole ad foramem deuenit.& qui de foramine ad terriam ſic etiam in ſolis defectu figura qua radiis ueniunt ut diximus innoteſcit. Ergo cum pars orbi ſuperiori derahitur.quod ex aduerſo ſuper terram eluxerit. Speciem illam lunatam gerat neceſſe eſt . Quippe cum prout orbis defecit.ita radii profluere debeant.Digitis tamen & cribris pro foraminum exiguitate res certius explicatur.q̃ cum per foramina ampliora tranſmititur.Luna autem idem percipinon poteſt neq; deficiente:neq; increſcente: neq; decreſente. Quia eius extrema non plene ſplendent . Sed medio potiſſimum lucet.Lunatam autem illam minutamq; faciem medio adſtringi exiguo manifeſtum eſt.

Cur ſol unuq̃ cælo in medio geminat̃. Nec ſupra ſe faciem illã oſtendit ſecundam ſed ex lateribus tantum.An ꝙ tum geminari ſol poteſt.cum ſolem uerſus aſpectus refrangitur. Aeris autem concreſcentis illa ſoliditas cui aſpectus incurrens refrangitur Neq; prope ſolent neq; procul effici poteſt Nam ſi prope ſit reſoluetur a ſole Si procul aſpectus refrangi non poterit.Cum enin longe de paruo ſpeculo remeet imbecillus reddetur.quamobrẽ area quoq; fieri nõ poteſt e regione .Quod ſi ſupra:& in propinquo inchoatur.a ſolis feruore diſſoluitur. Sin procul aſpectus minor inuadet. Sed ſi in latere.tum nimirum ſeruari ĩteger poterit dummodo ſpeculum ita diſtet.ut nec ſolis feruore abſumi poſſit & aſpectus uniuerſus recurrat . Nam ſi in terram ſparſus feratur de uenire ad ſolem non poteſt ſub ſole etiam fieri non poteſt quia ſi prope terram extiterit conſumetur feruore.ſi autem ſupra cælo in medio aſpectus diſtrahetur & euaneſcet.Deniq; ne e latere quidem effici illud poteſt cum ſol cæli umbilicum perreptat . Quoniam ſi aſpectus admodum feratur.in terram exiguus ad ſpeculum ueniet.itaq; refractus omnino imbecillus recedet.

Cur ſolis umbræ extremum tremere uideatur . Haud enim quia ſol fertur idcirco id ob tremeſcit. Nam fieri non poteſt ut ſol in partes moueatur cõtrarias.Tremorem autem fieri ita manifeſtum eſt.Ad hæc muratio umbræ incerta eſt quomodo etiam ſolis ipiſius progreſſio latet.An ideo moueri uidetur ꝙ corpuſcula contenta in aere agitantur quæ uulgo ramenta nominantur.conſpicua in ſolis radiis qui tranſmeant per feneſtras.Hæc enim moueri ſolent etiam ſine ullo ſpiritu . Ergo cum uiciſſim modo de umbra in lucẽ : modo de luce in umbrã moueant̃ aſſidue . Terminus quoq; lucis ac umbræ cõmunis continuo moueri uidetur Partim enĩ ueluti umbrã parti lucẽ ſua ipſa mutatione efficiũt:itaq; moueri mubra uidet̃:Cũ nõ hæc ſed illa hũc ĩ modũ ſoleãt agitari.

Cur baſis bullarũ cãdida aquæ inſidit.& ſi ſoli expoſita eſt.nullã efficit umbrã . Sed reliquũ qdẽ oẽ bullæ corpus umbrã facit.baſis aũt ſola nõ facit ſed circũ a ſole undiq; cingit̃.Et quod lõge mirabilius eſt. Nec ſi lignũ per aquã in ſole appoſueris umbra lingni continua exultabit.ſed iuxta baſim bullæ a ſolis luce ſecabit̃.Quod ſi umbra eſt qđ a ſole non aſpicitur.ſequetur porro ut molles bullæ circum tota aſpici poſſit . quod nunquam fieri poſſe in opticis id eſt aſpectum rationibus demonſtratur.Quippe cum ne minimum quidem a maximo totum circnm aſpici poſſit.

Cur bullæ ſpecie ſemiſperi exurgere ſolent : An ꝙ tanquam de centro in aera ſurſum æqualiter circum undiq; adnituntur.Quo quidem modo hemiſperium exurgat neceſſe ẽ. Porton autẽ ſpheræ inferior aquæ planicie abſcinditur in qua ſcilicet centrum ſitum eſt.

Cur in magnitudinibus quæ profunditate ſunt inæquali accidit.ut ſi partẽ moueas leuiorem circũ feratur quod iacitur.ut in talis fieri opplũbatis uidemus. ſi quis partẽ leuiorem ad ſe uertens pṗiciat.An ꝙ fieri non poteſt ut grauius æque ac leuius feratur.cum eiſdem uiribus iactum eſt . Sed cum totum quidem moueri neceſſe ſit fieri uero non poſſit. ut æquæ omni ex parte moueatur. ſequitur prorſus ut ſi parili celeritate ferantur. eãdem lineã peragant.ſin autem alterum altero feratur celerius circulo ferri neceſſe ſit: cum hoc ſolo in genere figuræ efficiatur.ut puncta eadem ſub alterna lineas inæquales poſſint eodem tempore permeare.

Cur ea quæ in terram cadunt.atq; reſiliunt auglulos ad planiciẽ reddant ſimiles utraq; ex parte puncti quo planum tetigerint. An ꝙ omnia ſua natura ad rectã lineam feruntur. Quæ igitur in locũ æqualem deciderant ubi ex perpendiculo diametroq; ſeſe plano in pegerint . pares angulos ideo faciunt ſuo reſultu ꝙ inæqua diameter diuidit quæ autem in latera conuertunt.quoniam non pṗpendiculo ſed pũcto ſuperiori locum feriant.accidit ut repulſa a loco icto contrariam in partem ſe conferant rotunda quidem ꝙ delapſa protinus in aduerſum ſui appulſus ſeſe euoluũt ſiue quieſcat eorum mediũ: ſeu locũ ſoleat permutare. Rectis uero cõpacta lineis ꝙ perpendiculũ eorũ in

parté prioré adductú retorquet. ut his accidit qbus aut pars inferior raditur aut colci uiolátur.hi náq; omnes aduerſam i parté retrorſúq; corruút.quoniá eorú perpédiculú æquat.pédet atq; priorem in parté expellit.cótrariú ení in his retro deorſúq; eſſe accidit.Cú auté deorſum ſerátur grauiora eſſe fatendú eſt.Quod igit his caſus idé reſultátibus latus euenit . Ergo in angulú rectú neutra eorú reſultant.eo q ppendiculú pondere bipartito diuidit corpora quæ ferunt. Fieri auté non poteſt ut plura ppendicula idem ad planú exiſtant.Quibus illa ſecent.quod ſcilicet ita accideret.ſi ppendiculú dú reſiliút oriret.Vbi rem delatá planú offendit diuidédúq; rurſus ſecúdo ppendiculo foret. Quocirca primo illo perpendiculo quo ferebatur ſecari neceſſe eſt. Sed cú aduerſam quidé in parté feratur rectú uero in angulú non ferat.Reliquú eſt ut acutus reddatur angulus .parte altera púcti quod plano incurerit.Aduerſo ení inter ſeſe angulorú terminus rectus angulus eſt.

Cur chylinder propulſus fertur in directum ſuiſq; terminátibus orbibus lineas rectas deſcibit.Turbo uero ſuo mannente mucrone circúfertur . Atq; ita ſuo terminante orbe orbem deſcrbit.an q circú uterq; fertur . Verum chylinder rectas lineas plano ducit.turbo orbes deſcribit eo q orbes turbinis inæquales inter ſe ſunt.ferriq; uelocius poteſt.qui amplior circa idem centrum conuertitur.Qui cum ſimul omnes poſiti in turbine orbes inæquali ferantur ſpacio ; euenit.ut extimi qui uoluuntur.pulrimum loci & lineæ tempore eodem decurrunt . Vnde ſit etiam ut circum oés agátur Quippe cum omnes eadem recta linea deſcribantur quæ cnm cóuertitur non omnia ſita inea puncta:æqualem producere lineam.eodem tépore poſſunt cú æqualem nó niſi ex directo agere ſoleant.Chylindri uero quod omnes orbes pares inter ſe ſunt centrúq; idem ambiunt . euenit ut & ſimul ſuis omnibus punctis planú contingendo parili celeritare uoluant cum nulla inæqualitate chylinder euariat.& ruſus in planum ſimul omnes deueniat.ubi ſuam quiſq; conuerſionem abſoluerit.Vnde lineas quoq; ductas per directum in plana pares inter ſe eſſe ueceſſe eſt.Sua náq; tactione orbes æqui paterq; uolubiles illas duxere.Aqui rectas confici patuit quas linea eadem deſerés ſeſe indirectum peregerit.Cauſa hæc eſt cur chylinder recto deferri tramite poſſit .Nil ení refert utrú qua linea prima chylinder planú tetigit hanc firmo chyiindro protrahas an uolubili circúagas. Semper enim ut æqua linea ſimiliſque illis in chylindro cótentis planum attinget ſiue ptrahátur chylinder ſiue prouoluatur.

Cur ſectio cartarum ſiue papiri ſiquis æque a baſi plana rectaque dimetiendo abſiciderit recta euoluetur . Sin autem inclinarit contorta exiſtet . An euenit ut cum orbes ſecturæ alterius eodem in plano poſiti ſint declinans illa ceſſura non æque oppoſita ſit ſed partim plus diſtet:partim minus.itaq; cum euolueris orbes quidem qui plano eodem continentur. ſuúq; initium in plano habent eodem lineam explicabunt quam ſuo ipſi conficiunt ordine.Quippe cum eaipſa extenta linea non niſi profecta exorbibus ſit qui plano eodem continétur itaq; uel tectam eam quoq; eſſe neceſſe eſt quæ eodem in plano ſe porrigat.At obliquæ illius ſecturæ linea: quoniam prime non æquæ appoſita eſt ſed partim plus diſtás partim minus utpote cú ipſa quoq; ſectura ita ſe habeat hinc eodem eſſe in plano nequit itaque nec recta hæc eſſe poteſt etenim fieri non poteſt ut recte lineæ pars alia in alio plano collocetur.

Cur omnis magnitudo diuiſa minor eſſe ſuo toto uideatur.An q omnia numerum diuiſa recipiunt quamquá magnitudinis ratione minora quá unú illud exiſtú. Magnum enim eo quod cótinuum quantúq; quoddam eſt magnú dicimus numerus uero partium omnis omni ſuæ magnitudinis numero maior eſt.Quamobré ut partibus diuiſis maius appareat totum cóſentaneum eſt . Cum ení partes totumq; idem ſint.totum naturá potius magnitudinis præ ſe fert ut cnnſtans & cótinuum Partes uero naturam numeri magnis ſortiuntur.

Quæ in uaſæ eueniunt quod.Clepſidram uocamus omnino quidé referri ad cauſam debent:quam Anaxagoras explicat.Aer enim qui in ea excipitur cauſæ eſt ne aqua ingredi poſſit.fiſtula ſcilicet obturata.Non tamen ſimplici abſolutaq; ratione aer cauſam habere putandus eſt.Nam ſi quis eá fiſtula apprehenſa tranſuerſam immurgat.humoré admitti nihil eſt quod prohibeat.quam orbem non ſatis auctor ille expoſuit.qué admodum aer cauſá daret ergo cauſam aera quidem tenere fatendum eſt.Sed hic ſiue per ſe ipſe fertur.nec quicquam cogitur ferri per directum ſolitus eſt ut etiam cætera clementa.itaque clepſidra tranſuerſe immerſa aere qui e directo ſitus eſt pulſus ab humore libere effluit p ea foramina que demerſis in aqua foraminibus oppoſita ſunt eoque cedéte humor ſubiens implet.At ſit erecta in aqua deſcendat.aer impotens ſeſe efferendi per ardum quoniam conſepte ſunt partes ſuperiores circa prima foramina arcetur:quippe qui ſupprimi in ſe cótrahique non poſſit.argumentum uero aquam arceri poſſe. ab aere immoto quod in ipſa Clepſydra deprehenſum eſt.Nam ſi aluum eius aqua repletam ad ſiſtulam obturatam inuerteris humor per fiſtulam in os minime defluere poterit. Quippe cum ore patefrcto non protinus ſed paulopoſt de fiſtula profluat : ut qui non in ipſo ore fiſtulæ contineatur . ſed poſtmodum in hoc per fiſtulam ueniat.poſtquam patefactum iam eſt.Pena autem erectaque clrpſidra fiſtula patefa-

ĉta protinus per colum id eſt foramina inferiora effluit.quia illud attingit.extermã uero fiſtulam non cõtingit.Clepſidram igitur humor ingredi ob prædictã cauſam nequit. Egredit̃ aũt fiſtula patefacta. eo ꝙ.aer cõtentus ĩ fiſtula ſurſum deorſumq; agitatus humoris cõtenti in clepſydra motum excitat pleniorẽ.cũq; deorſum pellatur eodẽq; ipſe etiã ſua natura propẽſior ſit merito effluit.uim inferens aeri qui clepſydrã extrinſecus circũfundit.excitus quidẽ . & cõpar potẽtia aeri ſuperius ĩpellẽti.Sed reuixu ĩfirmior qm̃ ꝑ anguſtã fiſtulã ĩfluẽs ille ocius ac uæhemẽtius labit̃. urgetq; humorẽ.Cauſa uero cur obturata fiſtula humorẽ effluere nõ poſſit ꝙ humor dũ clepſidrã ſubit aera oẽm per uim ab ea expellit.Cuius rei indiciũ ſpũs ructuſq; murmurãs dãt quos ingrediente humore nimirũ intus excitari ſentimus Cũ igitur humor ſubiẽs uæhemẽter aera cogit.ſeſe ad clepſidræ fiſtulã trudit ac modo lignei cunei aut erei diſiectu oppreſſus aſtrictuſq; hæret ſine ullo alio uinculo quoſq; alia ui expellatur quomõ præruptos clauos expellimus. quod ſane aperta fiſtula incidit.ratione quã ſupius expoſuimus.Aut igitur ita effici poteſt.ut humor effluere nequæat. Aut ꝙ aer exiens inflatur emergitq; impetu uiolẽto. ut ſtrepitus indicat. humor idcirco a ſpiritu ſurſum attrahitur. quẽadmodũ multis in rebus accidere certũ eſt. Attractus autẽ humor ſibiq; cõtinuus omni ex parte cõſtans manet oppreſſus ab aere donec pulſus ab eodẽ recedat . Cũq; initiũ ita retineatur humoris reliquus & omnis humor unitus.atq; cõtinuus ex ſuo pendeat initio neceſſe eſt. Nec uero temere ita agitur.quãdoquidẽ eiuſdẽ intereſt rei & dimouere quicꝗ̃ ſuo de loco.& idem in eo cõtinere ad quẽ mouerit idq; diutius facere ſi uel potentia quod tenet.quodq; tenetur ſimili inter ſe contendunt.uel quod tenet potentius eſt.ut in re de qua agitur accidit.Spiritus enim potentior ꝗ̃ aqua eſt.

Cur partes tam ſtirpium quã animãtium quæ nullis inſtrumẽtariis officiis deputata ſunt in orbem ſeſe omnes colligant.ſtirpium quidẽ caudex & rami formari in orbem ſolent. & animantiũ crura: femora:pectus:lacerti ad hanc eandem ſpeciem enituntur . Triangulum uero.aut multi angulum nullũ. neq; ex toto neq; parte aliqua eſt . An ut Architas auctor eſt quoque in motu naturali:æq proportio ineſt moueri nãque proportione omnia cenſet.Hanc autẽ ſolam in ſeie æqualiter ſolui atq; reuertit.ut orbes rotũdaq; afformare poſſit cum conſtiterit.

Cur exterema formari in orbem ſoleant.An ꝙ natura res optimas & pulcerrimas creat quo ad fieri poteſt.Figura autem ea pulcerrima eſt.quæ eadem undiq; eſt ſibiq; ipſa ſimilia conſtat.

Cur ſi circulus prouciatur.primũ lineam rectã ducet deinde cocleam ſiue clauiculam aget dum decidat.An pricipio rectã ideo agit ꝙ æqualiter ab aere hincinde dirigitur cum igitur pari momẽto utroq; de latere pergat lineã quoque effici talem neceſſe eſt quæ locũ æqualiter hinc atque inde poſſit diuiderete.Talis autem recta eſt. At ubi in partem alterutrã uergere ob inæqualitatem circumfuſi aeris cœpit nõ amplius æqualem illa parte interiore exterioreque ducit ſed circularem neceſſitate ſcilicet aeris diuerſi & incompoſiti.

Cur in magnitudinibus quæ ꝓſundo ſunt inæquali accidit ut ſi partẽ moueris leuiorẽ circũferat̃ quod iacitur. quemadmodũ in talis fieri opplumbatis uidemus. quotieus quis partem leuiorem ad ſe uertẽs proiiciat.An ꝙ ſieri nõ poteſt.ut quod grauius eſt æque cũ leuiori feratur cum proiectum eiſdem a uiribus eſt . Quod cõmoueri neceſſe ſit. & tamen ſieri nõ poſſit ut æque omni ex parte :directoque tramite moueatur circumferri neceſſe eſt.dum ſe introuertit . quẽadmodum ſi quid menio eius immobile ſuo põdere penitus eſſet alterũ ꝓfecto extremũ ultra in partẽ moueretur priorem alterum intra ad eum tenderet qui dimiſit.Sed quoiam cum totũ moueri poſſit pondus ſuo medio gerit.illud idem ſequatur neceſſe eſt.

Quãobrem corpora quæ ferunt̃ ubi alicui occurrerunt reſilire partẽ incõtriã ſolent ꝗ̃ ſuapte natura ferri cogantur.Nec niſi ad ſimiles angulos ruſultare ſoleant . An ꝙ nõ ſolũ eo ferrũtur impetu quo ꝓ ſua parte ipſa ferri aptiſſima ſũt. Verũetiam illo quia mittente proficiſcitur.ſuus igit̃ ceſſat cuique impetus.cũ ſuũ ad locũ peruenerint omnia nãque requieſcere ſolent ubi eam in ſedẽ ſeſe cõtulerũt quã ſuapte natura deſiderãt.Sed extremo illo quẽ habent.impetu neceſſitas oritur amplius mouẽdi quod cũ in partẽ priorẽ effici nequeat. quia re prohibet̃ obiecta.uel in latusi uel in erectũ agi neceſſe eſt.Omnia autẽ in angulos reſiliũt ſimiles. Quoniã eodẽ ferri cogant̃.quo motus ducat quẽ is dedit qui miſerit . Eo autẽ ut angulo uel acuto.uel recto ferant̃ omnino incidit. Cũ ergo quod retorſerit uetet.Quo minus directe motus agat̃ .pariter & rem quæ fertur & eius impetũ nimirũ prohibere poteſt. Vt igit̃ in ſpeculis extremũ lineæ.recte quo ſe aſpectus coniecerit idem refrangit̃.ita in his quæ ferunt̃ fieri ex aduerſo ſolent.Quippe cũ angulo tanto retorqueantur.quanto uertex conſtiterit ita enim intelligendum eſt.ut tranſferri ſimul.& angulus. & delatio debeat.Quo facto in angulos reſultare ſimiles eſſe neceſſe palam eſt.

Cur homines qui corporis cõſtant immodico maiores tunc eſſe uidentur.cũ appoſiti modicis inſpiciuntur.An ꝙ res modica unum eſt. & moderatio unum quam maxima . Vnum autem quod eſt id indicium eſſe poſtulat.indiuiduum autem minus eſt.Res uero immodica: multa pro ſui diſcri

minis ratione oſtendit. Quãobrem ut cum per ſeſe magnitudines inſpeciuntur, quales nam ſint latere facilius poſſunt, ita cum collatæ in propinquo ſpectantur. Latere non poſſunt. Ergo unum eſſe apparet quod indiuiduum eſt. ſpectatuſq; eius unus modici ratione exultat. īmodicum porro ut quod plura ſit ſuſpectionem plurium ſuggerit. Et maius propterea eſſe uidetur ꝙ unum cum ſit plura eſſe uideatur. Naturam enim & magnitudinis habet propter continẽtiam & numeri propter partium inæqualitatem itaq; cũ utrunq; obtineat incremẽtũ merito maius tum eſſe apparet cum ſpectatur ad id quod ſimplex eſt atq; unum.

Cur animantia omnia & ea quorũ ſtripes terra continentur, creſcere potius in longitudinem ſoleant. An ꝙ ter longitudo augetur. Bis latitudo. Semel profunditas. Longitudo enim principio fit, primoq; principio exiſtit. itaq; primo ſola. Secũdo cum latitudine. tercio cũ profunditate augetur. Latitudo autem bis. uidelicet. per ſe & una cũ altitudine creſcit.

Quonãmodo prius & poſterius capi debeant. Vtrum quemadmodũ qui tempore. Troiano uixerũt, nobis priores ſunt. & his ipſis priores qui ſuperiores. Atq; ad hunc modũ in īfinitum. ut qui ſupiores ſunt, iidem priores habeantur. an ſi quod initium & medium, & finis ſint uniuerſi. Et cum quis ſeneſcens ad finem peruenerit. rurſus ad initium reuertatur prioraq; ſint quæ propius ab initio abſunt. Quid uetet nos ab initio minus diſtare. at ſi minus diſtamus eſſe quoq; priores poſſimus. Vt ſi cæli ſyderiſq; cuiuſq; delatio quædam agitur circularis. Qui non etiam rerum caducarum ortus ſit talis atq; interitus. ut eadem rurſus oriantur ac pereantur. Veluti etiam uulgo dicitur. Circulum res eſſe humanas. igitur homines numero quidem eoſdem ſemper eſſe cenſere furor eſt. Specie uero ſeruari eodem probari melius opoteſt itaq; uel priores non eſſe poſſimus. talemq; aliquis ſtatuet ſeriem: ut eodem ſit repetendũ. unde ortus extiterit cogitandũq; ordinem continuum ac ſemper eodem conſtanté tenore. Homines enim idcirco perire. Alemæon inquit ꝙ ſuum initiũ fini coniungere non poſſunt Scite perhercle. ſi quis non arctius recenſeat. Sed formula quadam eius uerba accipiat. An ſi circulus ſit. Circulus autem una & principio & fine careat, priores neq; nos illis. neq; illi nobis eſſe ꝓpinquitate inicii poſſunt.

Cur tam in laborando quam in fruendo ſolatio tibiam adhibere ſolemus. An ut laborantes minus angamur. fruuentes magis oblectemur.

Cur idem uoce eadem longius ſentiri cum aliis cantans: aut uociferans quam ſolus poteſt. An quia uiribus uniuerſis agere quippiam uel premere uel imppellere. non tãtuplũ eſt quãtus ſingularum numerus eſt. ſed quemadmodum linea bipedalis non duplum. ſed quadruplum quidam deſcribit. Sic compoſita omnia plus ualent. quam eadem diuiſa. Ergo cum uniuerſo agitur ore uocis potentia conſtans unaq; redditur. ſimulq; aera propellit. ut prodire multiplex ualeat. Quippe cum uox quæ a multis proficiſcitur. multiplex ſit quam quæ a ſingulis.

Cur maxime in cantando parhipatem. uox rumpi non minus ſoleat. quã in nete ſupremiſq; quamq; cum interuallo ampliori. An ꝙ eius cantus & perdifficilis eſt & cantandi primordium obtinet. Difficilis autem propter intentionem preſſuramq; uocis eſt. quibus in rebus nimirũ urget. Corrũpi autem quæq; maxime ſolent. quotiens labore acrius opprimuntur.

Sed cur hac difficile parhipate facile cantatur cũ nõniſi dieſi diſcreptant. An ꝙ parhipate remiſſior eſt atq; etiam leuius a conſtitutione aſcenditur. hæc eadem cauſa eſt quamobrem ad unam cantari uideantur. quæ ad hanc paranetemq; cantantur. Agendum eſt enim cum intentione conditio neq; aptiſſima moribus. pro uoluntate & inſtituto. At conſonantia ut exiſtat quæ nã cauſa ſit.

Cur ſuauius cantilenã quã nouimus audire ſolemus. q̃ eam quã ignoramus Vtrum quia cum quod cantaẽ agnoſcimus. tunc melius patet. qui ueluti calcem quod ſpectat aſſequitur id autem contemplatu ſuaue eſt. An ꝙ diſcere letabilis eſt. cuius ratio eſt. uel in capienda doctrina. uel in utẽda agnoſcendaq; uerſatur. addo etiam ꝙ res ſolita ſuauior q̃ inſolita auribus accidit.

Cur imutatio & uarietas in cantando tragicũ ſit an ratione inæqualitatis hoc euenit afficit nãq; triſticia quod inæquale eſt: accomodaturq; magnitudini calamitatis aut mœroris. cõtra quod æquale atq; cõtinens eſt. minus id flebile auribus accidit.

Cur ueteres cũ ſeptem fidibus cõcentus diſponerent hipatem non netẽ reliquebant an falſo id dicitur. earum enim utranq; ſeruarunt. ſed tritem adimere ſollebant. an non ſed quia grauior ſonum poteſt acutioris. idcirco netem reliquerunt. ergo hipate magis antiphonum q̃ nete reddebat; nam ut acutum uim deſiderat plenioré ſic graue exprimi facilius poteſt.

Cur grauis ſonum ualeat acute. an quia maius quod graue eſt. Quippe tum ut graue obtuſo. Sic acutum acuto angulo ſimile habeatur.

Cur ſolitarias cantilenas ſuauius audire ſolemus ſi ad tibiam aut ad lyram unam cantantur cum tamen ad fides canticũq; idem modo utroq; peragatur. Nam ſi idẽ ita amplius ſit plus ad plures tibias atq; etiam ſuauius eſſe oportet. an quoniam euidẽtius in aſſequendo quod ſpectatur eſt cum ad unam uel lyram uel tibiam cantatur ad plures uero ſuauitas ſeruari non poteſt. cum cantilena

tiorum quoniam eius ſonus aſſumi ſæpiſſime ſoleat.

Qua de cauſa qui grauius cantant. ſi abſonant depræhendi facilius poſſunt q̃ qui cantant. acutius: Nec uero ſecus in numeris accidit. Euidentiores enim qui peccant in grauiori. Vtrum quod plus tempopis graue obtinet. plus auté plenius a ſenſu aurium percipi poteſt. an ꝙ in tempore ampliori agitur. hinc etiam plus ſenſus adhibetur, uelox auté & acutū facile ſuá ob uelocitatem lateſcit.

Quam ob cauſum multi cum cantant melius numeros ſeruant quam pauci. an ꝙ multi melius unū ſuumq; ducem aſpiciunt tardiuſq; incipiunt. itaq; facilius aſſequi idem poſſunt. quippe cum in accelerando euenit ut plus erroris committatur.

Cur nete duplo acutior eſt hipate. an primum ꝙ cum neruus parte ſui. dimidia pulſatur. & totus diapaſon continentia exultat quod uel in fiſtulis æque perſpicere licet. nox enim quæ per mediū foramé emergit diapaſon reſonat cū ea quæ p totá fiſtulam ꝓmitur. Quinetiam in cæteris duplo interuallo capi diapaſon conſonantiá nouimus. nam & qui tibias pforát ita diſponere ſolent. & q fiſtulas apte cōcinnant extrema tamem cera margināt foraminis principalis. Nec uero ad dimidiū implent: & intriquetris ſpalteriis nerui quoꝝ alter longitudine dupla: alter ſubdupla eſt æque intenti diapaſon conſonantiá reddunt. Genus auté concinendi quod diapente nominatᷣ ſexquialterá conſtat. Quod uero diateſſeron uocamus interuallo ſeſquieſtertio continetur.

Cur ſiquis netem pulſatá appræhenderit: hipate ſola reſonare uidebitur. An ꝙ tinnitus qui ex hac proficiſi ſolet. ſono illius maxime cōciliatur & congruit. utpote qui conſonus ſit ergo quia ſuo conſimili concreſcit: ſolus apparet. Cæteri uero incerti ſuam ob exiguitatem inculrantur.

Cur neruum medium in concentibus appellamus cum inter octo nullū medium ſit. An ꝙ olim cōcentus ſeptem neruis conſtabant. Septem autem medium optinent.

Cur in acutum magna ex parte uox aberare conſueuit. Vtrum ꝙ facilius acutum q̃ garue cantatur. An ꝙ acutum graui deterius eſt: peccare autem nō aliud eſt q̃ rem agere deteriorem.

Cur inter omnia quæ ſenſum patiuntur ſolū id mores obtinet: quod obuiam auribus eſſe poteſt. Nam & ſiqd ſine ſermone modulamur mores tñ præ ſe ipſa modulatio fert quos non color non odor nō ſapor gerere poteſt. An ꝙ motū ſolū hoc obtinet. Nō dico qué ſtrepitus reddit. Talis enī uel cæteris adeſt. Quippe cū etiá color noſtrū mouere aſpectū poſſit. ſed cū intelligi uolo qué genus id ſtrepitus ſubſeqnté ſentimus. Hic enī ſimilitudiné gerit. Tū in numeris: tū in ſonoꝝ ordine acutorum: & grauium non in mixtione quod eſſe in cæteris ſenſibilibus non poteſt. Atq motum eiuſmodi ſibi actio uédicat. Quæ morum index proculdubio eſt.

Cur leges pleræq; cantilenæ appelentur. An ꝙ homines priuſq̃ litteras ſcirét leges cantabant: ne eas obliuioni mandarent: quod etiam noſtra ætate Agathyrſis in morem eſt. Ergo primas quoq; poſteriorum cantilenarum eodem appellauerunt nomine: quo oēs ſupiores uocabantur.

Cur numeri muſici: & modi qui uoces ſunt moribus ſimiles ſeſe exhibent. ſapores uero aut colores aut odores nullam eiuſmodi ſimilitudinem gerunt. An ꝙ numeri muſici & moduli motibus continentur. Quō etiam actiones. At omnis efficientia moralis res eſt. moreſq; condere poteſt. Sapores uero aut colores hoc idem æque conficere non queunt.

Cur neq; ſubdorium neq; ſubphrigium genus in tragœdiis choricum habeatur. An quoniam Antiſtropho carent: utpote quæ ſcænici ſint: imitationiq; accōmodati.

Cur phrynicus cæteriq; eius ætatis muſici modulandi potius ſciam exercebant. An ꝙ tum in tragœdiis carminis uſus modulaminum longe amplior erat.

Cur diapaſon cōſonantiam dicimus nō oratione numeri diaocto ut diateſſerō ut diapente. an ꝙ priſcis non pluribus uti uerbis q̃ ſeptem fuit in morem: deinde terpander tertia exépta neté adiūxit ac eius téporib⁹ diapaſō hæc appellata eſt cōſonátia nō diaocto. Quippe q̃ ſepté nō octo cōſtaret.

Quamobré aptius de acuto in graue canitur q̃ de graui in acutū. Vtrū ꝙ ita fit ut a ſuo inchoetur principio. Neruus enī qui medius & dux eſt: acutiſſimus primi tethracordi habetᷣ. illo auté modo non a principio ſed a fine exordiretur. An ꝙ graue gñoſius ſonantiuſq; ab acuto oriri poteſt.

Cur bis diapente aut bis diateſſeron conſonantia componi non poteſt. Bis autem diapaſon poteſt. An ꝙ nō bis diapente neq; bis diateſſeron inſtrui poteſt ſed diateſſeron ac diapente ꝓportiones apte in unam diapaſon cōtinentiá copulantur.

Cur diapaſon cōſonantia ominum pulcherrima eſt. An ꝙ integris terminis huius portiones continentur. cæterarum autem non integeris. cum enim nete dupla ad hypatem ſit. quocumq; in genere nete duo tenuerit. hypate unum habebit: & ubi hypate duo: nete quatuor reſonabit: ac ita deinceps. At uero eadem nete medie ſeſquialtera eſt. proportio nanq; ſeſqualtera qua conſonantia diapente concluditur non integris numeris poſita eſt. Maior enim minorem intra ſe continet totum. & partem eius dimidiam quamobrem non integri cum integris comparantur: ſed partes ſuperſunt. Conſonantia quoq; Diateſſeron proportione ſeſquitertia continetur. Quæ terminis conſtat: quorum maior minorem intra ſe totum continet. Et inſuper tertiam eius partem. An

quod ex ambabus cõſiſtit perfectiſſima eſt.Et qm̃ modulandi menſuram hæc tenet.merito oĩum elegantiſſima conſtat

Cur ſi neruus medius ex ſuo intentionis modo dimotus ſit : cæteri quoq; omnes ſonos incompoſitos reddent.ſed ſi integre illo manente aliquis cæteris ſit dimotus:ſolus hic aberrabit : qui modo ſuo caruerit.An ꝙ ratio concinnendi neruis omnibus apta intentione continetur. quæ non niſi ꝑ habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus eſt.ordoq; ratione illius diſponi ſingulis debet ergo ſublata continendi concinnendiq; cauſa concentus æque cuſtodiri præterea non poteſt . cum tamen neruo medio ſibi conſtante unus ex cæteris aliquis diſcrepat merito illius pars duntaxat deeſt.cæteri nãq; omnes modum ſuæ concinentiæ ſeruant integrum

Quare cum uocis acumen effici mométo poſſit exiguo : grauitas autem nõ niſi magno proueniat ut enim graue ob multitudinem graue eſt ita acutum ob uelocitatem acutum exiſtit cur inq̃ ſi ita eſt maius negocium canticum eccinisſe acutũ q̃ graue ſit : Et quidẽ pauci reperiuntur qui ſuperna cantare ualeant:leges quoq; acutæ & arduæ difficile iccirco cantantur:quia intente uæhementius ſunt: quauq̃ minus negocii ſit mouiſſe quod exiguum q̃ quod multum eſt.Itaq; uel in aere hoc idem accidere oporteret.An uocẽ e natura mittere acutam: non idem eſt quod acutum cantare.Sed mittunt quidem acutam uocem omnia quæ natura ſunt imbecilla eo. ſ. qd' aeris parum non multum ciere poſſunt:parum autem aeris uelociter fertur. Vnde ectici.i.qui conſumpto corporis habitu emarcuerint acutam proferunt uocem.At uero acutum niſi uiribus ualeãt cantare non poſſunt. Cuius certe indicium ꝙ uelociter ferri ſolet quod uæhementer fertur. Ita bonarũ uirium index acutũ eſt:& ſuperna cantare admodũ difficilis ſit:grauia autẽ locũ tenent inferorẽ:

Cur nnmeris.modulis canticis:deniq; omnibus concinnẽdi generibus oblectari omnes ſolere.An ꝙ motibus naturalibus oblectari datũ a natura omnibus eſt. Indicium quod pueri adeo nuper editi his ipſis moueri oblectariq; poſſunt.Modis tamẽ adiecticiis canticorũ ut delectemur efficere aſſueſcendi ratio poteſt.Sed enim numeri propterea mulcent:quia raſum ordinatumq; computandi numerum habeut mouentq; nos pro ſua æquabili ſerie ordinate.Motus enim familiarior naturæ eſt ordinatus q̃ inordinatus. Itaq; ſecundũ naturã hic magis eſſe probantur. Argumẽtum ꝙ cum ordinate & laboramus & bibimus & comedimus naturã uireſq; noſtras & ſeruamus & augemus. Contra inordinate cũ agimus deprauamus naturã atq; de ſuo ſtatu dimouemus morbos enim naturalis ordinis corporũ eſſe motiones nullũ dubiũ eſt . conſonãtia uero demulcere ideo poteſt ꝙ mixtio ſiue temperatio contrariorũ eſt iunctorũ apte inter ſeſe portionẽq; inuicem cuſtodientiũ. portio igitur ordo eſt.quem modo natura ſuauem eſſe propoſuimus. Et temparatũ quoq; omne ſuauius q̃ itempperatũ.eſt præſertim ſi cũ ſenſibile ſit pariter uim habeat utriuſq; extermi quemadmodũ conſonãtia ex portionibus tẽperatur. Etproportio ipſa amborum exteremorum potentiam æque in conſonantia tenet.

Cur ſuauius antiphonum æquiſono eſt. An ꝙ obſonum quoq; conſonum diapaſon eſt.quippe cũ exaduleſcentibus uiriſq; conſiſtat qui ita diſtant inter ſe tonis ut nete & hipate. At oĩs conſonantia ſono ſimplici ſuauior eſt.Cur autẽ ita dictum iam eſt atq; oĩum ſuauiſſime diapaſon perſonat. æquiſonũ autem illud ſimplici contineri ſono conſpectum eſt.

Cur ſola in diapaſon cõſonãtiã magadari ſolitum eſt.An quia ut pedes carminum portionem aut paris ad par:aut dupli ad ſubduplũ:aut aliquã aliam inter ſe obtinent.Ita ſoni quibus conſonantia cõtinetur motus portionẽ inter ſe aliquã ſeruãt & rationem clauſulæ:cæterarũ igitur cõſonantiarũ alterius termini imperfecte ſũt cũ finiat ad partem q̃obtem fieri nõ poteſt: ut pari ſint facultate. Cũq; diſpares ſint diſcrimen auribus accidit.quõ in choreis cũ ad finẽ deuentum eſt.differẽtia ex ampliore uoce aliquorum exultat.Adde quod hipate accidit ut exitum ſoni circuitalis habeat cũ neta.ultimus enim a netæ ictus aeris factus hipate eſt.quod cũ finiant in idẽ q̃uis nõ idẽ fecerint euenit ut opus abſolui unum cõeq; poſſit.nõ ſecus ac illis accidit:qui ſub poſtremã cantilenã pulſent .Nã & ſi cætera operis nõ adhibita tibia peregerunt.tñ ꝙ in idẽ deſierint eoipſo fine magis delectant q̃diſcrimine angunt:quo ante finem diſcreparint.cũ igitur in diapaſon cõſonantia ex d uerſis quod cõe exultet ſuauiſſimum ſit. Magadare autem ex contrariis uocibus conſiſtat.hinc magadare conſonantia diapaſon conſueuerunt.

Cur ſuauius cantum audimus quẽ ſcimus q̃ quẽ ignoramus. Vt ꝗ qm̃ cũ cantilenã agnoſcimus melius patet qui ueluti calcem quod ſpectat aſſequitur.Hoc aũt contẽplationẽ facit ſuauiorem. An incidit ut auditor una cũ eo afficiatur:quã notã illam exprimit cãtilenam.Quippe qui aliquid ſuccinat.ſociumq; ſeſe prebeat cantanti.Solet autem q̃ſq; hilari ſecuroq; animo cãtare:niſi aliqua coactus neceſſitate id faciat.

Cur non bis diapẽte:aut bis diateſſaron reddi cõſonãtia poteſt:ut bis diapaſon coaptari ſolet.An ꝙ diapẽte conſonantia poſita in proportione ſeſq̃ltera eſt.Diateſſaron uero in ſeſqtertia quod ſi tres ſeſqualteri aut ſeſqtertii numeri ordine diſponãtur extremi nullã inuicem portionem habebunt.

Neq; enim ſuper particulares neq; multiplices eſſe poteruntat diapaſon continentia qm̄ duplari ꝓportione cõſiſtit. Hæc geminata q̄druplam inuicem proportioné extremi tenebũt. Itaq; cum cõſonãtia ſonorũ inuicem portioné obtinentiũ ſit portionéq; inuicé ſoni habeant qbus diapaſon interuallũ cõtinetur penitus uero careant. qui diateſſaron: aut diapẽte hĩtudine copulantur. idcirco ſoni bis diapaſon eſſe conſoni poſſunt cæteri non poſſunt. ob eam quam reddimus cuaſam.

Cur ſiquis neté cũ pulſauerit apprehendat ſola hipate ſubſonare uideaƭ. an q̄ nete cum deſinit elanguéſcitq; in hiparé tranſit. Indiciũ ꝙ hipatem protinus netem canere aptiſſime licet: etenim quaſi neaten præ ſe ipſa ferat: ſimilitudo ex ea petitur. cũ auté echo quoq; ipſa cantus quidam eſſe probetur. Eſt enim uocis neate iá deſinentis tactio: tinnituſq; ipſe ſono reſpondeat hipate. merito ob ſuá affinitaté nete mouere hipaţé poſſe uideƭ. Neatem nbi ſe moueat apprehenſa certo nouimus, at hipatem cũ uideamus inappræhenſam. Et tamen eius ſonũ ꝑcipiamus ipſam ſonare credimus. quod in multis accidere ſolet. in qbus ſcilicet neq; ſenſu neq; cogitatione ꝑpendere ueritaté poſſumus. Ad hæc ſi nete ictu intente accidat: ut iugum moueaƭ. nihil ſane miꝝ fuerit eius auté motu neruos oés cõmoueri: ſonũq; reddere aliqué ꝓbabile eſt. Sonus igiƭ neate alienus ab cæteris eſt. & cum deſinit & cũ incipit cũ hipate uero cũ deſinit idem exiſtit. Quod ſi eius ꝓprie motiom adiunctus ipſe totus eſſe illius uideatur. Abſurdũ haud quicq̄ haberi debet. Amplior autem q̄ ſonus reliquorum neruorũ promiſcuus hic exultat. Quoniá illi qdem a neate quaſi impulſi ſubmiſſe uellẽte & leuiter ac molliter ſonát. Nete auté ipſa ſidiũ omniũ uæhementiſſima ſua tota potentia ſonũ reddidit. Itaq; ſecundaria eiuſdem actio merito ſuperior eſſe q̄ cæterarum poteſt: præſertim cum leuiſſimo motu ipſe moueantur.

Cur ſuauius cãtilená audimus cũ ad tibyá q̄ cũ ad lyrá cantaƭ. An oẽ ſuaue q̄dmixtũ cũ ſuauior eſt: ſuauius redditur. Atqui tibia q̄ lyra ſuauior eſt ergo catilena quoq; mixta: cũ tibya q̄ lyra ſuauior ſit. Modo quis ſenſum amboꝝ ꝑcipiat. Vinum enim aceto mulſo ſuauius eſt quoniá quæ natura ꝑmiſcet longe amplius téperant q̄ quæ a nobis miſcẽtur. Vinum quippe ex acido ac dulci ſapore mixtũ eſt. Probari hoc idé põt uel malis punicis; quæ uinolenta appellamus. Ergo cantilena & tibya miſceri ſibimet admodũ ſuá ob ſimilitudiné poſſunt. Spiritu náq; utraq; cõficitur. Sonus aũt lyræ quoniá nõ ſpiritu ſit: aut minus ſenſibili q̄ tibyarum minus uoci imiſcere poteſt. Quod cum ad ſenſum diſcrimen pariant nõ imerito minus dimulcent. quomodo dictũ de ſaporibus eſt. Adde ꝙ tibya ſonitu cognatio neq; ſua errores multos cantilenæ occultat. Sonus lyre cũ tenuis uociſq; cõmiſceri minus idoneus ſit: ipſe ꝑ ſeſe patens ſuũq; genus ſincenũ cuſtodiens; oés cantilenæ errores poſita quaſi regula patefacit. Cum uero multa ꝑperam in cantando agantur quod promiſcuũ exeratis recteq; actis prouenit deterius eſſe neceſſe eſt.

Cur neruũ mediũ in concentibus uocamus cũ inter octo nullũ mediũ ſit. An ꝙ olim concẽtus neruis ſepté conſtabat. quoꝝ mediũ eſt. Eoꝝ ité quæ inter extrema cõtinẽtur. ſolũ mdediũ principiũ quoddá eſt. Quod ení in medio ſitum eſt eoꝝ quæ in aliquo iteruallo ad ntrũq; uergunt extermũ hoc principiũ & mediũ eſt. Cũ auté extrema cõcentus neate & hipate ſint: hiſq; iteriaceant: reliqui ſoni quoꝝ medius noiatus ſolus principium alterius tethracordi eſt: iure medii nomé habuerat. Principiũ ení idé eſſe duntaxat patuit quod mediũ eſt eorũ quæ inter aliqua claudunƭ extrema.

Cur melius multi cũ cantat ſeruare numeros poſſint quá pauci. An ꝙ multi magis unũ ducemq; reſpiciunt: tradiuſq; incipiunt. Itaq; facilius aſſequi idem poſſunt. plus enim erroris ſolet cõmitti in celeritate. Accidit auté ut ſuo duci multi q̄ pauci ſint attentiores. Segregans uero ſeſe nemo eorũ. exuperata mult.tudine clarere potuerit quanquam inter paucos facilius proculdubio poterit Quamoberm inter ſeſe ipſi per ſe potius quam cum principe certant.

Cur uox in partem acutam magna ex parte degenerat. An ꝙ acutum facilius quam grane cantatur. Acutum igitur crebrius cantant. Dumque id faciunt errorem crebrius committunt.

Cur ueteres cũ neruis ſepté concentus diſponerent. hipaté non netem reliquerunt. an non hipatẽ ſed eam quæ perameſe nnſtra tépeſtate uocaƭ. toniq; interuallũ reliquerunt. Vltima uero denſi in acutum promedia uſi ſunt quamobrem mediá quoq; eá appellarunt. an ꝙ ſupioris tethracordi finis principium etat inferioris & medium tono proportioné extremorum tenebat.

Cur tragœdiarum choris neq; ſubdorio: neq; ſuffrigio cantandi genere uti mos eſt. an ꝙ modulum præſtare concentus hi nequeunt. Quo certe choris magnopere opus eſt. Mores uero ſuffrigium obtinet uſui rerum deputatos. Quamobrem in geryone ecxurſus: & arma eoipſo concẽtu agunƭ. Subdorium uero magnificũ conſtans graueq; eſt. Quocirca oíum maxime concentuum cytharæ accõmodandum. Sed hæc ambo ut choris minime congruũt. ſic ſcœnis eſſe familiariora ꝓbanƭ. Etenim ſcœna heroum facta dictaq; ſimulat. Veterũ auté ſolos duces fuiſſe heroas conſtat. populi homines ſunt: quibus chori conſiſtunt. Quapropter choro cõpetunt mores: moduliqne trãquilli & flebiles. Hæc enim humana potius ſunt. Quæ minus cæteri cõcentus ꝑſtare queũt. minimeque ipſe ſuphrigius hic ení aíos limphatis ſimiles reddit cogitque debacahari. At uero mixoli-

dius nimirũ illa ꝓſtare poteſt. Itaqꝫ eoipſo affici poſſumus:ſunt autẽ patibiliores q inualidiores q̃ qui ualidiores ſunt. Quãobrẽ id genus choro tribuimus ſubdorio uero atqꝫ ſubphrigio agimus q choro nõ conuenit. Eſt enim chorus cliens quidam curatorqꝫ ocioſus. Quippe q beniuolentiam dumtaxat his exhabeat quibus adeſt.

Cur ſono grauiori mollior modulatio cõtineat. An q modulus ſua quidẽ natura mollis eſt quietus: ſed admixti numeri ratione aſperior redditur & mouentior. cũ igitur grauis ſonus mollis quietuſqꝫ ſit acutus contra mouens & irritans prorſus eoꝝ quoqꝫ qui eundẽ modulũ habent mollior eſſe debet qui grauior eodem modulo continetur. Modulũ nãqꝫ mollẽ eſſe eorum dictum. iam eſt.

Cur parium ſimilumqꝫ doliorũ. ſi alterum inane alterum dimidiatum ſit echo diapaſon conſonantia reſultabit. An q echo dupla dimidiati ad inanis exiſtit. Quid enim in iſtis potiuſq̃ in fiſtulis res euariet motum nanqꝫ eundem acutiorem putamus: quem ueleciorem. Amplioribus uero aer tardius occurrit: ut duplis duplo & cæteris ad ꝓportionem. Vtris quoqꝫ duplus diapaſon ad ſubduplum conſonat.

DECIMAQVARTA PARTICVLA QVAE AD STIRPIVM GENVS: ET AD PANEM: FARINAM MASSAM: PVLTEM: CAETERAQVE ID GENVS PERTINENT.

CVr aquam ſalſam apium recipit: porrum recuſat. an q alterius radix imbecilla: alterius ualida eſt. Impatibilius aut quod ualidius:

Cur in prouerbio eſt Mentam belli tempore. Neqꝫ edito neqꝫ ſerito. an quia menta refrigerare corpora poteſt: ut corruptione conſtat ſeminis genitalis. id autem ipſum aduerſum omnino eſt ad fortitudinem. atqꝫ animoſitatẽ quãuis genere ſit idem.

Cur aliqua fructu uacent cũ florem habent ut cucumer. cucurbita: malus punica: an his fructus non deeſt ſed ipſa pro fructibus habentur: quibus flos inſidet. Fructus enim id eſt quod florem gerit. Cucumeri autem florem inhærere perſpicuum eſt.

Cur eorum quæ terra gignit: alia cocta alia cruda ſunt cibo idonea. an quibus ſuccus eſculentus nõ protinus eſt. hi decoctis dulcior redditur a calore. Quibus autem ſapor uel protinus gratus cõſiſtit: hæc etiam cruda eſitantur.

Cur alia elixa: alia aſſa melius edi poſſint. An q humidiora nõ eatenus humectari ſicciora nõ amplius exiccari opportet. elixa autem humidiora molliora qꝫ omnia redduntur. quæ uero minus humida ſunt hæc igne confecta ſicciora ꝓrſus euadunt.

Cur alia eſculenta: alia ineſculenta exeperiamur. An cauſæ ſuccus eſt. Quod enim & ignis. expers ſuccum cõtinet inmitem & igne cõfectum nihilo mitius redditur. hoc cibo ineptum penitus eſt: quod autem ſucco eſculento quidẽ: ſed uæhementiuſculo coſtat hoc pro condimento recipimus. quod eni exiguo corpore ui magnam obtinet id naturã condire poteſt ampliorũ eſculentorum:

Quã ob cauſam ſtirpiũ aliæ ad ſemen uſqꝫ uiuere tantũmodo poſſint. Deinde cũ ſemen tulerunt exareſcant: ut genus herbæ & quæ olera noiamus aliæ nõ. Sed ſæpius fructificare ſolitæ ſint. Ipſarũ etiam uiuẽtiũ ad ſemẽ uſqꝫ ferendũ: cũ magna pars annua ſit genus apii quod ab equo hippoſelinum appellatum eſt quaſi equapiũ dixeris anno poſtero fructum affert: cunque attulit exareſcit cur ita an oĩa eatenus uigent ætate. quatenus ſemine quoqꝫ ualeant. nã & homines ad annũ trigeſimũ uſqꝫ proficiunt aut copia aut craſſitudine. Vbi autem ſemen ferre non amplius poſſunt modo ſtirpium obareſcunt atqꝫ ſeneſcunt quamq̃ alia ocius: alia ſerius occedunt. Idqꝫ portione. Sed quam ob cauſam aliis longum uitæ ſpacium aliis breue datum eſt. porro alterius intereſt diſputationis declarare: ſed cum omnibus finis ac terminus ſit ꝑfectio ſeminis quibus uita breui tempore continetur: hæc ſemel aut certe non ſæpe. Quæ autem eſſe longeua natura uoluit: hæc ſæpe fructificare neceſſe ẽ. Quãobrem que ĩbecillima ſunt ferre non plus ualeant q̃ ſemel. tũ exareſcant neceſſe eſt: ac eorum ipſorum alia anno ꝑmo ſimul & ſemẽ reddere: & uitã explere naturæ rõ ſancit. alia poſtero ut eq̃ppium. Quæ uero ꝑualida ſurgunt. hæc annis pluſculis poſt fructificare incipiunt diuqꝫ uitã agere poſſũt fructificareqꝫ ſæpius ut arbores.

Cur ſiquis apiũ radicetenus circunfodiat partiqꝫ imæ pãnicum undiqꝫ ĩ gerat deinde terram aecumulet itaqꝫ irriget radices mira magnitudine adoleſcẽt. an q natura pãnici fũgoſa & calida pabulũ attrahit: conceptũque nõ ſurſum trãſmitti patitur. Sed inter radicẽ cõtentũ calore ſibi indito cõcoquit ut radicis ampliſſimũ ſequi incremẽtũ neceſſe ſit.

Cur ſiquis cucumeres aut cucurbitas ꝓtinus paruulas condiderit in terram maiores multo efficiet. An quod ſpiritus & ſol exiccando incrementum ĩpediunt molenque tũ minorẽ tũ criſpiorẽ reddunt quemadmodum & arbores quæ loca uento ſolique expoſita tenẽt quæque ĩ cauis manent & riguis altera enim magne fungoſeque fiunt alteræ paruæ & ſpiſſæ: Aſt uero inter terram occulta. Quoniam contra afficiantur. contra euadant neceſſe eſt. Quinetiam quæ uaſis includimus

ut cucumeres in ferulis cauis aut tegulis: & mala punica: aut quæuis mala in ollis ampla redduntur & fungoſa, contra quæ detecta ſunt parua ſolidaq; augeſcūt nullo ambiente operculo qd alimoniā faciat largiorem. Id enim obiectum facit ne pabulū aut euaneſcat aut areſcat.

Cur plantarum acrium ſemina acriora ſunt q̄ radices & folia. an ꝙ ſemine omnia oriuntur inq; cæteras oēs ptes ex eo ueluti fonte quodā ut qdā aiūt & ſapores & odores deriuari neceſſe eſt. nā etiā odores oīum una cū ſeminibus eſſe ſuaues īcipiunt. Quod ſi acritudo cæteris ex ſemine proficiſci ſolita eſt ſemen ipſū maxime eſſe tale ratio exigit.

Cur tenues radiculæ acriores ſunt. An quod ampliores ille ſpacio temporis longiori plenius concoctæ miteſcunt.

Cur capparis locis prouenire cultis haud facilis poteſt multi nanq; temptarunt & radice tranſlare & ſemine ſparſo cum apud nōnullos commodior capparis ſit quam roſa. ſed tamen efficere nihil potuerunt quid ergo cauſæ ſit ut cultis neſciat hoſpitati inculta & quia perſequatur & maxime ſepulchris adhæreat. Igitur de hoc cæteriſq; generis eiuſdem accepiſſe illud oportet quod non omnia eadem ex materia conſiſtere ſolent: aut augeri. ſed ſunt quæ ex aliorum corruptione principio conſiſtant. & poſt augeantur: ut pedunculi & pili corrupto alimento aut qua labe alia corporis ꝓdeunt. Ergo ut in corpore nōnulla excremento proueniunt almenti. quod certe cruditas eſt: & ubi naturæ uires ſuperare non queunt. Abſcedunt quidem in ueſicā & aluū quæ in promptu maxime ſunt. Aliqua uero animal producunt. Itaq; in ſenectute & morbis hæc augentur ſic in terra alia cō cocto alimento & conſiſtunt & augentur alia excrementis aduerſaq; concretione oriuntur. Culturæ autem officii eſt ut concoquat reddatq; efficax alimētum quo genus mire urbanumq; fructū conſiſtit. Quæ igitur mitigatione īformationeq; huiuſcemodi creantur hæc urbani uocabulo ſignificamus: eo quod ſolertia hominis educata quaſi eruditaq; meliora euadant. Quæ autem cura adhibita miteſcere nequeūt: aut etiam aduerſo habitu loci ſui generis prodeunt hæc ſiluestria ſūt & ruſtica cultiſq; uiuere nolunt. cultus enim dum ea melioribus inſtituere moribus cōtendit: deprauat atq; peruertit quippe cum a ſua natura deſciſcere nequeant quæ orta ſunt ex corruptione quo in genere capparis quoq; profecto eſt.

Cur ſi quis radiculatū folia tēpore hiberno cū maxime uigent abſciderit: & terrā pedibus cōplanarit cōculcaritq; ut ībrē nullū admittere poſſit radiculæ ipſe per æſtatem amplitudine minime creſcent. An ꝓpterea quia ne corrūpātur cauſa cōculcandi ſoliditas eſt quæ humore qui putrefacere prohibet. alimentū uero quod aliter ad germē ſurſum trāſmitteretur radix ſibi ipſa totū diſpēſat: itaq; uel amplior fiat neceſſe eſt uel ſuo de latere radices alias mittat geminās modo ceparum. has enim multiplices effici nouimus ſiquis annuas non euellat: ſed tpi hiberno relinquat. At cum uim iſtam procreandi ut lateri ceparum natura dedit: ſic radicularum negarit neceſſe profecto eſt ipſa ſillas craſſeſcere nimiam od copiam alimenti.

Cur ſi quis cucurbitas aut cucumeres apud putheū ſatos in ipſum dimiſerit putheum tempeſtiuos: beneque operuerit: uirides per annum totū ſeruabit. An ꝙ uapor aquæ refrigerans efficit ne aſſiccent. ſeruatque uirides & uegetiores: & obturatio illa & ſpiritus ſatis alere poſſunt: quæ iam ī plenum creuerunt: permanēdi uero facultas propterea datur ꝙ relictis radicibus ſupperit alimentum nā ſiquis cū fructificarūt detractis ſarmētis præciſaque planta terrā aggerarit conculcaritque circum radices: cucumeres faciet præcoques: utpote: cum radix ualeat cōſeruari. Haud enī cucumer annuā ſortitur naturā: ſed uiuere ulterius poteſt. Ferent autem iſti fructum maturius q̄ qui ſemine ꝓdierunt qm̄ radix bona pars. S. operis præcondita iam naturæ habet quod illis ſeminatis prius confici neceſſe eſt. Terræ autem aggegatio & cōſtipatio teporē inducit quo radix & ſeruari & germē mittere celerius queat. Vnde etiam fit ut ſiquis per hiemē cucumeris ſemen in quallis ſatum aqua irriget tepida & modo ſoli exponat: modo collocet apud ignem p̄coques admodū cucumeres faciat ſi tēpore congruo ad ipſum cum quallis in terram demittet.

Cur non meridie ſed mane noctuue irrigare cōſueuerunt. Vtrum ne ſolis feruor humorē abſumat: An ꝙ ſi aqua calida ſit necabit quæ irrigantur.

Cur omne odoratū genus tam ſeminū: quā ſtirpiū mouere urinā poteſt. An qa calidū eſt. cōcoctuq; facite. Cuius ſane generis ſunt quæ urinā ciere ualent. Calor nāq; interior cito extenuat. Nec aliq̄ corpulentia odor cōtinetur. Nam & ea quæ minime odorata ſunt. alia caloris ſui ratione uim mouendi urinam habent. Vel potius collicandi: ſeminū autē genus omne odoratū calidum eſſe proculdubio nouimus. Odoris enim natura calore aliquo omnino creatur. At uero quæ male olent: haud quaq̄ apta concoctioni ſunt. Eſſe autem non calida ſolum: ſed etiam concoctu facilia debēt: quæ ſint prouocatura urinam: ut. ſ. una deſcendendo humores extenuent.

Cur ocius olus excauleſcat: quod ſemine uetuſtiori ut trimo aut bimo ꝓdierit q̄ quod nouo. An ꝙ ſicut in animantiū genere ſemen id celerius affert quod uiget: ita etiam ſeminum quæ uetuſta ad modum ſunt. uim ſuam omnem exhalarunt: quæ recentiſſima imbeciliora ꝓpterea ſunt: ꝙ excre-

mentũ adhuc procreationi minime conueniens continent. Quæ media tempore hæc humore in
ntili omni exacto ualidiſſima eſſe ꝓbantur celerius igitur ſemen ꝓfundũt. Id autem ipſum nõ niſi
excauleſcere eſt quippe cũ ſemeu ex caulæ prouenjat.

Quã ob cauſã ruta inſita in ficũ pulcherrima plurimaqꝫ ꝓueniat. Iſerit̃ uero inter corticem limoqꝫ
obducto fouetur. An ꝙ rutæ radix fomentũ teporeqꝫ deſiderat: itaqꝫ cinere quoqꝫ circundata iuua
tur ficus aũt calida eſt. quod eius ſuccus oĩum accerimus docet. & fumus quem multũ emittit. ha
bet igitur calorem atqꝫ humoré talé qualem etiam cinis. Quãobrem ſi ille iuuare poſſit: ficus por
ro copiam ac uigoré eo magis p̃ſtabit quo humor cineris quidem non perpetue affluit fici uero
irrequieto cõfluuio manat ut pote cũ arboris ſuccus cõſumi ex toto nõ poſſit.

Cur ſtirpiũ nõnullæ caulé ſemper edant ianẽ. An illis quarum natura ĩbecillior eſt: has rarũ ianẽqꝫ
emittere caulem neceſſe eſt.

Cur in terra attica fructus cæteri dulciſſimi fiunt. Thimũ uero acerrimũ eſt cũ id etiam ipſum fru
ctus quidem exiſtat. an ꝙ ager ille tenuis ſiccuſqꝫ eſt. Quamobrem non multum humoris conti
nent quæ in eo naſcuntur. Ergo quæ dulcia ſua cõſtãt natura hæc ob humoris contenti mediocri
taté: ubi ſol partem cõſumſit maximã faccile reliquo cõcoquuntur. Eteni multum coucoq nego
ciũ magnũ eſt mediocre expeditius cõfici põt. Vnde fit ut fructus qui lege ſuæ naturæ dulces cre
antur: dulciores euadant. Qui ſicci e natura minimeqꝫ dulces proueniunt. hiſnã ob inopiã tantum
humoris retinent q̃tũ ſuo cõueniat generi qđ dulce uequaq̃ eſt. Sol auté q̃tũ dulciſſimũ ſit: & leuiſ
ſimũ eximit. Itaqꝫ acerrimi relinqũtur. humnore ſupuacuo carent: qué fructus cæteri obtinent.

Cur pulegiũ & liriũ cepæ ſuſpenſa florẽt ſolſticii tpe. An ĩeſt crudũ in his alimẽtũ qđ ut hieme cõco
qui ex frigore neqt: ſic ſolſticio ex calore cõcoquens auget. Verũ quia ĩ fluxiĩ carẽt aſſiduo breui
marceſcunt. Eteni quæ nullũ alendi initiũ nullũ influxũ aſſiduum habent intereũt exciccanturqꝫ
Quade cauſa accidit apud. Scythas ut frumentũ diu in terra maneat: propter copiam niuis. & ubi
emerſerit celeriter creſcat.

Cur cepæ unũ tã acriter modere oculos põt. Vnde nomé quoqꝫ a græcis cromoyon ipoſitum putãt
perinde q̃ſi pupillã cõprimi cogeret. Origanus uero nihil huiuſcemodi facit. Nec aliud quippiam
ex cæteris quãquã acre. Neqꝫ eni Naſturtiũ quod mordacius eſt oblatũ oculis efficit æque ut la-
chrymæ profluãt. At cepæ & cũ oculis admouet̃ & cũ comedit̃ lachrymas monet. An ꝙ acrium
genus diſcrimine eua riat numeroſo quo ſua cuiqꝫ uir cõſiſtit: rataque habet̃ naſturtium ergo qa
calidus eſt reſiccare: quod collicauerit amplius poteſt. Nã extrudere lachrymã cũ editur poteſt. ad-
motũ tamen ad oculos. nihil propterea mouet. Quia nullũ mittit uaporé. Eſt eni id & ſiccius &
calidius. Origauus cætera id genus calida ſunt leuiter & ſicca. Quod lachrymas auté moueat mor
dax id eſſe debet. & humidũ & lentũ. Quas ob res oleũ quoque lachrymam excutit: q̃uis leniter
mordeat. Subiens eni irreptãſque ſuam ob lentitiam atque tenuitaté dolorem mouet: ac proinde
homorem tabificat. at cepæ uim eiuſmodi ſane habet ut quod & humore & uapore ſit calido: te-
nui & lento. Itaque oculis ad motum: eo ꝙ uapor eiuſmodi eſt: humorque tenuis cõmeat lachry-
mas mouet: cũque edit̃ itidem tranſmiſſa reſpiratione facere poteſt. allium calidũ quidem eſt &
aere & humoris aliquid cõtinẽs: ſed lentũ nõ eſt itaque lachrymã mouere nõ poteſt.

Quam ob cauſam myrta colliſa in manu dulciora ſentimus quã integra: An quẽadmodum racemo
rum acini uindemiati dulciores ſunt quã nõ uindemiati. Etenim muſto quod natura ſuaue eſt ex-
cepti acini quaſi condiuntur. Quippe qui uel extrinſecus muſtum reſudent. At qui in racemo co-
hærent utique ĩcõditiores conſtant. Ergo myrta quoque natura dulcia intuſque ſuã dulcedinem
acinorum in modũ uue continentia: ubi in manu compreſſa cõflictataque ſunt diffuſa inteſtina
dulcedine: parte quoque exteriore inopplentur. Itaque dulciora nõ ĩmerito ſentiuntur.

Cur myrta enucleatiora ſũt quæ minora & palmulæ nucleo pœne uacãt quæ minutæ odoleuerunt
& uuarũ acini q paſſim cõſtiterũt exigui uinacea uel nulla cõtinẽt: uel pauciora minoraqꝫ. An qa
minus pfecta ſũt quæ minora: iccirco ſemẽ cõtinẽt ĩdiſcretũ: cui piude ut fini nucleus deputatus
eſt: quãobrẽ & minora ſũt utpote ſurculi qdé agnati exteriores partuſqꝫ ĩperfecti: & minus dulcia
q̃ quæ iuſtũ cõtinẽt nucleũ. Sũt. n. minus cõcocta. Cõcoctio aũt nõ niſi pfectio eſt.

Quam ob cauſam fructuũ alii parté radici proximã habẽt amarioré ut cucumeres aliĩ poſtremã ſu
perioré ut glãdes. An ꝙ aliis pars iſta radici ꝓxima crudo ueſcit̃ alimẽto quoniã eſce cõfluuiũ per
radicem frequẽtat aliis quia ſicci e natura ſunt poſtrema pars ſucco dulci cõcoctoqꝫ inde aſſũpto
iam plenius ſiccatur amareſcitqꝫ modo ſolis. Reddit̃ eni unũquodqꝫ amarũ cũ amplius exiccatur
ut oliuæ ut glãdes inueteratæ efficiuntur amaræ.

Cur aliqua germiuare nõ terra cõtenta: ſed abſciſſa aut euulſa uel recõdita poſſint uel caules liliorũ
ut allia ut cepæ. An ꝙ oẽs alimentũ intra ſe continẽt: nec certo diffinitoqꝫ loco oẽs oriunt̃. Cre-
ſcere autem unũquodqꝫ põt nõ eo ꝙ in ſe continet alimentũ: ſed ꝙ decoctum iam & digeſtũ illud
pabulum eſt: continent igitur uel ante hac alimentum: ſed augeri tum dumtaxat incipiunt: cum

tépus ad id adeſt:cuius opa res illa effici pôt uelut etiá oua crocodyloꝝ tépus tute opiri ſibi commodú nouimus icremétú tñ côtinuari nô licet:qm̃ aliud nô ſuppetat alimentum.

Cur allia & cæpe quo ſicciora ſeranť:eo meliora poſſint auadere.cætera autem deteriora. An ꝙ oía iſtiuſmodi maxime plena humoris conficiútur.Itaq; terræ cômiſſa ſicciora temperamento cômodo germinare incipient.Adde ꝙ minus putrent cú ſicciora ſeruntur.

Cur allia & cepæ ſole ex plátis recôditæ germinare poſſint.an ꝙ humore alimétoq; ſunt refertæ.copia igiť aliméti eſt ꝙ germé efficere queat.Idq; côſtat argumétoq; eſt ſquillarú : tú etiam bulboꝝ qui idé facere poſſunt.creſcere autem quoq; ſolet cum tempus uenerit.

Quá ob cauſam quæ aqua frigida irrigamus dulciora q̃ quæ tepida euadant. An ꝙ ſic interclуſum calidum ſalſius eſt:ut calidius quod ſalſim.dulce autem ita côtrarium ut frigidum eſt & alimento oleribus humoré unde ſapoꝝ genera oriuntur.

Cur allia cum excauleſcunt plenius q̃ recens edita olent.an ꝙ recentia humoris multú adhuc extranei continent:quo fit ut uim ſuam integram habere nequeaut.cum autem decocta iam ſunt ſecreto humore illo iutili.Tú ſuú odoré ſincere adipiſcútur:qui.ſ.acer eſt. Quinetiá cæteri nuper editi fructus dilutiores ſunt:& cepas recétiores ob eam cauſam minus acres ſentimus.

Cur fructus myrtorum non conditarum magis q̃ folia defluant. conditarum autem reſeruatarúq; alga:ut fit:ſolia defluant:fructus adhæreant.an ita euenit nô conditis : quoniam natura ſantitum eſt:ut fructus peracta decoctione flacceſcant ac decidat.Quæ qnidem decoctio repoſitis agi non poteſt:ſed eatenus tm̃ efficitur ut alge uapor prohibeat ne humor fructus imutetur.Folia contra cum ſiccent decidunt.Alga autem ut ſalſa exiccandi uim habent.Ergo non idem foliis accidit arbori adhærentibus & conditis modo quo dictum eſt.

Quam ob cauſam cucumeres.cognomento pepones optimi paluſtribus planis : ideſt humidis fieri ſoleant:ut apud orthomenum:& in ægypto.Aquarum & enim uberem terram eſſe ægyptum putamus.cum ergo cucumeres qui humidi ſunt:& ob id orthenſes ac rigui minime laudati locis paluſtribus quæ madida ſunt egregie fiant. Vtrum ꝙ ob terræ duriciam altius coguntur deſcédere. Solum náq; limoſum ac plamú maxime indureſcit.Qui autem altius innitútur meliores euadút An ꝙ terram ſiccam eſſe oportet:quoniá cucumeres natura humidi ſunt.Ira enim ſequetur ut per retractum in medium ueniant.Paluſtris uero ſi plena altaq; ſit:alimentum nec exiguum præbet,ꝓpter ſoli altitudinem:locúq; ipſum neq; nimiú.quoniá ſolú reſiccari neceſſe eſt.

Quá ob cauſam ruta & nônulla pigmenta odora ſudorum faciant fœditatem.An quorum in odore grauitas eſt atq; acritudo ac cum excrementicis mixta humoribus deprauare odores poſſunt.

Qua de cauſa rutam faſcinationis remediú aſſe aiunt. An propterea quia tum effaſcinari ſe credunt cum aut foraciter edunt:aut incômoditatum aliquarum tenentur ſuſpitione:aut cibum habét ſuſpectum quem capiunt.iteq; cum de menſa eadem quid priuate ſibi aſſumunt:participem intuentem quépiam faciunt:aſſanturq; cú impartiant ne me faſcines:ergo cibum cum perturbatione:ſument:nec quid bibét aut edét ſine turbatione:& flatu qui una hauriatur & ingeratur.Quáobrem flatu ipſo uel cum extrudendus effertur cibus quoq; una elatus eiicitur:uel cum interclуſus ꝑ humorem tenetur tormina moueť & cruciatus:Igitur ruta ꝑſitata ui ſua & poteſtate calefactoria uas quod recipit cibos elaxat & reliquum corpus itidé afficit : ex quo fit ut flatus ille interclуſus tranſmitti atq; ſecedere poſſit.

Quæ nam cauſa ſit:ut origanus muſto iniecta uinum. dulce efficiant duos in amphoram inieciſſe eminas ſatis eſt:an ꝙ tollit quátum in muſto eſt : aquabundum & ferulentum ſua ſiccitate in ſe ipſa recipiens quibus ſcilicet ſaporem confici auſterum cenſemus.argumento ꝙ uina ſiquid aquæ habeent ſibi illabatum minus mollia redduntur:atq; & ſi diutius ſtare in fece ſinantur itidem fiet & cú uinum dulce molimur uuas mnltum temporis ſoli exponimus:ut ſol quátum ſit dilutú auferat:& reliquú decoquat hoc aút idé facere uel origanus poteſt.Quippe quæ ſi ſicca & calida.

Cur nigræ myrti fronde ſunt frequentiore quam albæ:an ꝙ nigræ generis ſunt ſilueſtrioris cuius indicium ꝙ locis ruſticis iſtæ prouenіunt minimeque ex cultu mutantur : humida autem omnia fronde crebriore conduntur.Quod enim minus ſuos fructus decoquere poſſunt.Iccirco ad frondem alimentum ſe uertit.

Cur ptiſana & farina triticea oleo inſtillato reddi poſſint candidiora cum ruffum oleum ſit. an ꝙ ſpumare ſolet dum cum humore miſcentur. Quod non niſi albeſcere eſt. Mixtio uero uerſata agitatuque fit : & cum corpulentis humor committi melius poteſt : quod ſane in polentis accidit.

Cur cibus triticeus maxime corporibus noſtris competentior atq; ueſcétior eſt: quá ordeaceus. An ꝙ hic mediocrem habent lentitiam quam cibus habeat oportet:quippe qui adhærere conglutinariq; corpori debeat.Quæ res non niſi lentore effici poteſt.Ordeum uero oridius eſt. Itaq; maſſa eius longe pertrita ualidius alit quam parum attractata.

Cur farinæ triticeæ primum ordeaceæ ultimum candidius eſt. An alterum ut durius circũfrangitur idq; agitur cum plurimñ temporis mollitur: alterum ut molius: atq; tenuis quáprimú exprimit. Caudidius autem in utriſq; quod interius eſt.

Cur panes frigidi albiores ceruuntur q̃ calidi. An eadẽ quodá modo cauſa eſt: cur inueteratũ quoq; oleum candidius ſit quá recẽs, cauſa náq; nigroris humor eſt: hic autem in hiſce utriſq; ut recentibus uberius continetur: ſic tempore prouectis partius in ſuperficie reſidet propter euaporationẽ. Euaporatur prorſus oleũ uel tempore uel ſole. Panis autem calore iude egrediente per refrigerationem humor itaq; frigidis iam euanuit calidis adhuc ineſt.

Cur panes nõ ſaliti plus põderẽt q̃ ſaliti: modo cætera omnia pari habeantur menſura. Contrarium náq; ueriſimilius dixeris cũ ſal adiiciatur: & grauior ſit q̃ aqua. An quia ſal exiccare poteſt exquo incorrupta ſeruantur, quæ confecta ſale reponimus. Abſumitur enim a ſale reſiccaturq; humor q ex calore putreſcit & in pane igitur humor a ſale conſumitur extraq; eflatur: quocirca panes pridie facti leuiores q̃ calidi ſunt: utpote frigidiores: contra his qui ſale uacant humor largior inſidẽs efficit grauiores.

Cur panes frigidi humefacti: ſi ſuicẽ tãgãt nõ cohæreát calidi cohæreát. An q frigidi lentorẽ ſuũ cũ uapore una emiſerũt: quo exacto cõglutinari nõ amplius queunt: humor enim quo maduere rigidus eſt. Calidi contra lentoris aliquid continẽt: ex quo fit ut cum madefactis uapor emigrat: calor ob ſuá tenuitatem reſpiretur & euaneſcat. Glutinoſum autem illud cum calore egrediens ſeq; cũ humore permiſcens: facit ut inter ſe panes cohæreant.

Cur farinæ triticeæ primú ordeaceæ ultimum candidius prodeat. An q ordeum ut rigidius protinus obſtrangi diffundiq; aptum eſt: quod maxime fit cum diu cõtunditur. Triticium mollius eſt, atq; ob eam rem parte exteriore leniter diducta interiorq;: quæ candidior eſt: expreſſa primum cõtunditur. Eſt autẽ in utriſq; candidius quod interius eſt.

Cur maſſa ordeacea quo plenius tractetur: teraturq; eo magis aluum ſubducere leuigare quæ poteſt: triticea contra quo plenius eo magis. An quod triticea maiorem in modum contrita minuitur. Lentum etenim quoq; affici ita ſolet: tum ignis humorem panis undiq; eximit. Itaq; rigidiuſculum humore ſublato relinquit. Deniq; quáto plenius cõtractatur & teritur tanto frigidior redditur. Partes enim ſingulas deminui adeo agitatas extenuariq; neceſſe eſt. Rigidius autẽ omne cõcoqui facilius poteſt: Ordeacea cõtra quo amplius preſſatur & teritur eo lentior & tenacior humore inhibito euadit. Tenax autem omoe ad lentum diuidi ſane haud facilis poteſt. Quá quidẽ diuidendi difficultate fit ut ægre concoquitur Quod enim concoctionem recepturum eſt digeri in minima adebet.

Cur maſſa ordei contritata minor tritici amplior reddi poteſt. An quod ordei farina maſſata cõtritataq; compeſcitur atque conſidet ſcilicet glutinamento humoris. Quia rara & craſſiuſcula eſt. Triticea quoniam ſpiſſa admodum eſt: colleuatur: atque extollitur. Spiſſa etenim omnia ſubacta pertritaq; incaleſcunt & incaleſcendo inflantur: ac extolluntur quomõ etiá caro pfricata extollit.

Sed cur maſſa triticea in igne amplior quá ordeacea reddatur. An q humorem triticea continet idẽ ſecretũ. Qui cũ calefactus egredi nequeat: ſcilicet exptritionis cõpreſſu: mox ſpiritus de eo cõcalefacto humore naſcitur: largior autẽ humor largiorẽ pariat ſpiritũ neceſſe eſt.

Quam ob cauſam cũ mel tenacius: q̃ aqua ſit: farina mulſo ſubacta frigidior reddatur ubi decocta eſt quam aqua ſubacta. An q aqua feruore ignis cogitur atque cõſiſtit mel cõtrahit quidẽ: ſed nõ ſine aſſiccatione. Itaque rem facit frigidiorem. Cauſa nanque rigoris iu ſiccitate eſt.

Cur biſcoctus panis refrigeratus minus duriciá præ ſe ferat. Au q triticũ dulcẽ quẽdá ac lẽtũ ſuccũ in ſe cõtinet qui ueluti aía eius eſt. Indiciũ q cũ ſiccet oíno exinanit, cũ aũt uaporis aliquid ſentit mox erũpit, & coaleſcit. Ergo cũ humor hic in farina quoq; tritici inſit: maximeq; in ea quæ puriſſima eſt efficit: uel in maſſa ex ea ipſa farina cõfecta idẽ ſeruet. Argumẽtũ q decocta in pulpẽ reddit lẽtior. Vbi igit panis primo igni cõmiſſus ẽ portio ridigi & leuis cũ humore euaporat & q̃tũ ĩ farina furfureum maxime eſt totum deurit. Mox pane educto cum denuo maſſa retritatur: preſſaturq; pars farinæ tenuiſſima: & humoris lentiſſima: quæ ſolæ ſuperſunt miſcentur amplius ſibi tum quia tales amplius euaſerunt: tũ quo ꝓpter ignitionẽ. Fit ení mixtura eoꝝ tĩcturæ cõſimilis ita ut maſſa poſt trita ſimilis farinæ illi elixæ afficiátur. Quippe pertrita iá prima relictaq; parte farinæ tenuiſſima: & humoris lentiſſima glutinoſa: & reſiccabilis redditur: ubi ignẽ perſenſit: nam & diſiungi facilis quod lentum eſt nequit. Et humoreu nullum per ſeipſum emittit quod ſpiſſũ eſt: Hac igitui eadem re panis quoque biſcoctus ob cauſas prædictas afficitur. Itaq; minus dureſcis cum ſemper inter ſe humiditatem contineat.

Cur nõnullis de genere cibi: Tum humidi tum ſicci multum temporis ſine faſtidio uti poſſimus: ut cibo quem triticea ex farina ordeaceaue conficimus. Et uinis auſteris & aqua ſalis uero quáuis ſuauioribus: uon tamen ſine faſtidio totiens uti poſſimus. An q eorũ quæ in cibo aſſumimus:

alia ualidius alunt:ſuntque ad inundandum aptiora.Itaque uel ubi cibo priore conſumpto uacui
ſumus.ineſt præterea facultas multa in corpore:quæ ut ad priorem corporis confectionem deco-
cta:ſic ad finem & ſuccedentes coquendi uicem cruda animaduertitur. Cuius ſane generis pars
plurimũ ſuauium eſt quæ enim pinguia & dulcia & opima ſunt hæc nobis guſtu ſuauiſſima ſunt.
Eandē omnia ualide nutriunt: & decõcoqui poſſunt ſolētq; inudare quocũq; inter ſeipſa diſcrimi
ne diſtēt.Vnde efficiť ſiquis ſeſe īplerit facultas eoꝝ diutius īmoretur. Nec breui ſenſus deficiat.
Nõ eni ſolũ pleno uētriculo ſatietas oriť:ſed digeſta quoq; alimonia cæteras in partes idētidē uſu
euenit.An nõ id ſolũ ipſum cauſæ eſt:uerũetiā ꝙ nõnulla p quā modicæ naturæ uſui ſunt nobiſq;
familiariſſime cõueniunt.Hæc enī oīa quia ſecũdũ naturā ſunt icirco melius a corpore dulcia re
cipiũtur ut quæ p̄ter naturæ rationē facile reſpuunť.Alia uero aliis tēperationibus cõgruunt: ut
mel apibus ſecũdũ naturā ſic ſuppetit. ut ea ueſci tm̃modo poſſint q̄q̄ uiribus ſunt ībecillis. Itaq;
relinquēdum quidē eſt q̄tũ abſumať. Sed id ex ꝓportione ad uires hoīs. Quæ igiť e ſuauibus ita
ſeſe habent.Hæc qm̃ naturæ minus propria cõueniunt:ſuauia quidē ſentiũtur:ſed parũ tpis mox
faciāt & faſtidiũ pariũt.Quæ autē ſecũdũ naturā pro cibo deputata homini ſunt hæc ſemp appe-
timus.Itaq; fit rõne naturæ ut uſu quoq; eoꝝ aſſiduo minuſq̄ ſuauiũ faſtidire poſſimus.
Cur eadē ex aſſueſcētibus ſuauia & admodũ crebro utētibus inſuauia ſentianť cũ tamen aſſueſcere
ſit ſæpe & crebro quicq̄ facere.An qa cõſuetudo habitũ rei cuiuſpiā cupientē in nobis efficit non
ſatietatē frequēs autē uiſio deſideriũ explet quod & ipſum quaſi cauſa quædā eſt.habitus ergo cũ
exercitātur augētur atq; proficiũt.Cõceptacula uero in farta nihilo ampliora reddunť. Quāobrē
cõſuetudo cũ exercitatio ſit auget habitũ illũ capientē.Quod autē uſu crebro in cibo aſſumiť in-
fartit quidē expletq; deſiderium:quo expleto nõ amplius eſcam recipimus:ſed augere illud idē nõ
poteſt ob eam ſcilicet rem quā modo de infartione retulimus.Ad hæc non ideo ſuauis conſuetu
do eſt.quia ſemper delectet.Nam res etiā ſolitæ moleſte ſunt ſi uſu quis agit crebriori:ſed eo certe
ſuauius agiť qm̃ opis principiũ libēter adimus & diutius rē facere eandē aſſueti q̄ nõ aſſueti uale-
mus.Qua igitur re moleſtum hoc eſt quāquā ſuaue ſit hac eadē:cætera quoq; ſuauia efficere poſ-
ſunt.Vtraq; enim cum crebro uel fiunt uel pro cibo ſumũtur tediores certe afficiunt.Cuius ſane
cauſa eſt quod nos uires ſiue uirtutes uel recipiētes uel agētes non infinitas:ſed finitas habemus
quæ ubi quidē ſibi modice competat obtinuerint:id eni eſt quod cõtinue amplificari ſentiatur al
teræ ſatis explentur alteræ agere nequeunt.
Cur panes ut parum triti ſic nimium triti rũpantur.An ꝙ parum triti quoniā partibus minus cõne
xis inter ſeſe continētur:iccirco rumpi facile queunt.Tricatio enī partes copulat & coniungit.Er
go ſuo ipſi diſcrimine ad diſruptionē paratiores regũtur.Adde quod multũ humoris & in ꝓmiſcu
um continent qui minus trituram præſſuráq; recepere.at quos nimiũ tritos igni mandauimus hi
ſicci admodum ſunt:quoniam humoris parum īmodica agitatio tritandi reliquerit : idq; decoctis
totum exactum eſt.Igitur rumpi utroſq; neceſſum eſt:quoniam humoris multum educitur: mul-
tum eni ut abſolute in his continetur quos parum tritaueris.Sic reliqui comparatione in his eſt.
quos īmodice agitaris.
Cur maſſa triticea candidior pertrita efficiať ordeacea nigrior. Vtrũ quod per ſumma ordeaceæ ni-
mium aſſicatur.Calor autē humori permixtus candorē gignit:an quia cum calefacta eſt humorē
ad ſeipſa trahitur quæ partibus maiuſculis conſtet.
Quam ob cauſam farina aqua ſubacta melius coeat:q̄ oleo ſubacto quod tenacius eſt: q̄q̄ glutinan
tius quod lentius eſt.Oleum autē lentius q̄ aqua.An ꝙ aqua tenuior eſt ut uſq;quaq; ſubire emol
lireq; ualeat.Coheret itē & cõprimiť inter ſe melius farina aqua ſubacta q̄q̄ etiam ſine contritu
comprimi queat.
Cur maſſa tota leuior ſit q̄ ſeorſum humor & farina.Vtrum quia cum miſcentur ſpũs intercludiť.
An quia pars aquæ a calore farinæ indito euaporatur:itaq; minus id redditur quod ex utroq; mi-
xtum conſtiterit;aer autem aquæ tametſi miſcetur nihilo tamē leuiorem faciat. Nam ipſe quoq;
aer cum aere pondus augeat.
Quam ob cauſam lac uinũq; dulce quotiens cum farina ordei bibitur dulcius ſentitur. Vtrum ꝙ
aq̄ non dulce dulciora iſtæc eſſe uidentur.farina enim dulcis non eſt:aliter quia humor dulcis mi
xtus cum farina diutius immoratur.An propterea quia farina quæ dulcedinem in ſe habet aliq̄-
diu īmoratur:itaque diutius ſentio habetur.
Cur eadem potio minus meram appareat ſi farina ordei inſperſa bibatur. Vtrum quod diuerſa ſibi
miſcentur & tēperanť:an qm̃ farina humori obducta in ſeſe retrahēs abolet qualitatem.
Cur alica plus aquæ recipiat q̄ triticũ unde cõfecta eſt.An propterea ꝙ alica farina quodam modo
eſt ſimilia farina autem plus aquæ imbibit:moles enim amplior eius q̄ tritici eſt.Preſſius namque
& conſtipatus triticum eſt. At ꝙ autem amplius eſt:plus id capere poteſt.An nõ ſolum ea ipſa de
cauſa ita fit:ſed etiā calore quē intra ſe continet & farina & alica efficitur ut bibacius hauriant:

quod enim calidũ eſt humorem id & efficatius ad ſe trahit:& expeditius in uaporem conſumit
Cur farina tritici maſſata pertritaq; longe amplior reddatur q̃ ordei ſcilicet exproportione. An quod
altera multum humoris ſibi admitit:altera parum. Sed qua de cauſa plus admittat. Congruens enĩ
potius dixeris:ut ordeacea bibacior ſit. Quippe cum ordeum toſtũ triticum non toſtum ſit. An ꝓ
pterea ita fit. Quia trituram pleniorẽ triticea patitur. Cuius cauſa eſt:quod partibus minutiorib⁹
cõſtat. Fit igitur quaſi ut quantuplo partibus cõtineri põt minoribus tãtuplo humorem ſibi largi
orem admittat. Quippe quæ ipſum humorem pro glutine ſibi capiat Em pedocles quoq; ſuis in
perſicis diuerticulo quodam ait. Multæq; humoris proinde abſumere queat.
Cur etiã igni mandata maſſa tritici amplius augeaẽ q̃ ordei. An ꝙ humorem in ſe cõtinet indiſcretũ
qui recaleſcẽs extrudi nequeat:hic ergo cũ in ſpiritũ tranſeat:ne ſeſe ꝓmere patitur:atq; ex maſſa
ordei poſſit uidelicet propter tritici ſpiſſitudinem:ſpiſſius.n.eſt quod ptibus cõſtat minutioribus
Iccirco extollit molemq; agit ampliorẽ. Ad hæc plus iſta humoris cõtinet. Quo recaleſcente ſpiri
tus prouenire ſolitus eſt. Ex quaq; re autẽ pluris plus proficiſcatur:neceſſum eſt.
Cur piſtorum cæterorumq; officio fungentium frumentario:qui ordeum attractant imbecilli effici
antur:& deſtillationibus infeſtenẽ. Qui aũt triticũ corpore ſint bene habito. An ꝙ facilius triticũ
concoqui q̃ ordeũ poteſt. Atq; ea re delibamenta inde manantia eſſe faciliora neceſſe eſt.
Cur panis toſtus durior tepefactus humidior reddi aliquantiſper poſſit. An quoniam cum torrefit
humor extruditur:itaq; panis relinquitur durior. Leniter autem cum recaleſcit humor conſiſtens
ab igne diffunditur. Humidiorq; proinde exiſtit.
Cur farina tritici reſiccata minus conſtipetur q̃ ordei. An quod intercapendine uacãt : quæ ex par-
tibus conſtant minutiſſimis; & plura quæ grauiora ſunt:compreſſa ſuoptẽ pondere tantundem
occupant quantum pauciora. Sed farina ordei craſſiuſcula eſt:itaq; ſiccata compeſci atq; in minus
contrahi poteſt :ut quod minus eſt ſuo compreſſu plus illud conſtipet in ſeipſum capeſſatque:
triticea porro particulis minutiſſimis iam conſtat. Itaque non ideo reſiccatur ut partes reddantur
minores : ſed ut leuiores efficiantur minuſq; conſtipentur ſuo compreſſu & nutu . Natura enim
grauior farina triticea q̃ ordeacea eſt.

DECIMAQVINTA PARTICVLA QVAE AD FRVCTVS ARBORVM PERTINENT.

QVam ob cauſam poma non ita prius eſitata in repletionis mole reſpõdeant. An qm̃
cæteris eſculentis genus pomorũ longe grauius eſt:quod argumento ficuũ conſtat
quæ nouiſſime æſtate ultimæ tñ euomunẽ. Poma igitur ante ingeſta ſuo pondere
in imũ delapſa:ſpacii amplitudinẽ relinquunt ſuperius ut cibũ ſequentem admitti
facile liceat. At ſi ecõtra ſumãtur uſu eueniet ut quoniã deorſum ferri expedite non
queant:innatent & partem totam fere occupent inanem.
Quãobrem cũ dulcia nobis ſimiliora q̃ acria ſint:ocius a dulcibus impleamur. Cõgruũ enim ut cõ
tra eueniat:quãdoquidem a ſimilibus minus ſatiari conſentaneũ eſt. An quoniã nõ æq; præmatu-
re cõceptaculũ:ex quo hauſimus & corpus quod ueſcitur impletur:ſed ueuter quidẽ repletus ali-
quãdo eſt:ut eorum qui ſitiunt. Sitis autẽ nihilominus ſupereſt. Nõ eni ea de cauſa ſitis ceſſat: qa
uẽter plenus homoris ẽ:ſed qa mẽbra corpis oĩa humorẽ cõmodũ ſibi attraxerint:ꝙ ubi illa ſatis
ſuũ deſideriũ expleuerũt tũc ſitire ceſſamus:ita etiã fames:nec aliter tolli poteſt.
Cur ocius a dulcibus q̃ acribus ſentiemur. An qa ocius dulce q̃ acre appetere deſiſtimus:ſed an ꝓin
de ut uenter impletur:nos quoq; dulcibus ſaciari poſſimus cõfeſſum nõ eſt. Cũ igitur deſideriũ ce
lerius his ipſis expleri poſſit doceudũ eſt. Alimẽti deſideriũ ſiue cupiditas ut ſimpliciter loquar in-
digẽtia eſt:cũ cibũ uel nullũ uel pauculũ habemus. Quod cũ acria nõ ualide nutricare queãt : ſed
parũ alimoniæ multũ habeãt excremẽti:merito amplius hæc appetimus : parũq; eoꝝ cupiditatẽ
exprolemus:qm̃ alimẽto itẽ legemus:quo ipa careãt. At dulcia tota ipſa cibus idoneus ſunt : atq;
ex paruis qbuſdã eiuſmodi eſcã corpus capit uberiorẽ. Quod cũ ſe abũde referſit:nihil edere p̃re-
rea poteſt. Plus eni tollerare nõ poteſt:atque ita efficitur ut ocius a dulcibus ſatiemur.
Cur fructus arboꝝ & canes & cætera id genus utribus uehemẽter iſlatis cõtẽta ualeant icorrupta
edurare nec minus quæ diligẽtiſſime picata obturataque circũundique fuerit. An qm̃ corrũpt oĩa
ſolẽt cũ mouenẽ. Quæ aũt plena ſũt imota pſiſtũt:haud eni fieri põt:ut motus ſine inani ſpacio
agaẽ. Atqui iſtæc quæ ita iclusa ſũt pleno undiq; cõſtãt:ergo icorrupta ſeruari rõne.
Cur uinũ poſt pomũ putre epotũ amarũ ſentiatur. An amarorem putredo habet. Itaq; quod de po
mo per ſumma inſidet linguæ humori qui bibitur permixtum:diffuſamque amaram efficit poti-
onem. ipſum autem pomũ per ſe eſitatum minus depræhendi propterea poteſt:quia ſaporis id gẽ
nus multa atingat inq; exigua diſcenatur.
Cur edenda bellaria ſit:uſuſq; ſecundarum menſarũ adiici debeat. An ut ſatis bibamus . Non enim

ſitis gracia ſolum quæ per mẽſam primá nos teneat bibẽdũ:ſed ẽt poſt hauſiſſe aliqd iuuat.

Cur nuces toſtæ refrigerate deteriores redduntur:& panis quoque & glandes: & multa id genus alia rurſuſq; calefacta eadem meliora euadant. An propterea quod refrigeratis ſuccus cõcreſcit & cõſtat tepefactis rurſus dilabitur. Suauitas autẽ nõ niſi per ſuccũ percipi poteſt.

Cur poſt fructuũ eſitationẽ.ut ficuũ cæterorũq; generis eiuſdẽ uel uinũ merũ uel aquã ſupbibere debeamus.quæ qdẽ aduerſa iter ſe ſũt.an qa genus pomorũ & calidũ & humidũ cá ſuæ generatiõis eſt.habet eni tũ ignis copiá tũ humoris.itaq; ſuccus pomi ueluti feruorẽ int⁹ pignẽ excitat quo mõ muſtũ foris efferuet.ui tñ hebetiore humor aũt minus cruditatẽ cõmittit.Aqua igit̃ ſuo frigore feruorẽ illũ frãgit.atq; extiguit & uinũ ſuo calore idẽ plærũq; efficere põt:quippe qđ perinde atq; ignis igni multus pauco uires ſubtrahat.amplius tamẽ humoris copiá ſuo calore emollit:& cõcoquit:ſuoq; põdere innatantem illum feruorem uincit ac reprimit.

Quam ob cauſam caricæ bifidæ tantũ dulciſſime ſint nec multifidæ:aut omnino in fidæ dulcedinẽ præſtẽt.An q2 ex multifidis reſpirauit:euaporauitq; cum humore pars dulcedinis plurima i his aũt quæ infiſſæ conuent humoris diluti copia eſt:quod nihil fere inde exactum fuerit.At quæ fiſſe quidem ſed tamen fiſſura multiplici ſunt immunes utroq; iſto incõmodo caruerunt.

Cur ſi ficus in furno ſiccantur:duriores efficiuntur q̃ ſi exẽptæ foris refrigerent̃. An quoniá in furno humor totus ex nimio calore euaporat̃:foris aer circũfũdẽs humorẽ cõtrahi emanareq; phibet ita.n.ut leuiter euaporetur potius accidit.Sũt aũt quæ ſiccẽt dura:quæ humẽt mollia.

Cur ab acerbis uinũ aut aqua epota dulcior ſentiat̃:exẽpli gra ſi quis glãdes:aut myrta aut tale quid ori mãduerit.An merito ita fiat:queãdmodũ uel in cæteris agit̃:oĩa nãq; plenius eadẽ apud ſua contraria innoteſcũt:Contrarioꝝ autẽ ſapores oppoſiti ferme inter ſe ſũt.An ut res in his eſt:quæ colore inficimus:ita etiá lingua acerbis cõficitur illis:meatuſq; ſuos patefieri patitur:ut dulce ſubire amplius poſſit.Res eni quaſq; inficiẽdas humoribus quibuſdá acerbis ante imergimus:ut inde affectæ ifici colore plenius atq; in eluibilius poſſint.

Cur dulcia minus dulcia ſentiẽtur calida q̃ refrigerata.Vtrũ propterea quod ſimul ſẽſus duo exiſtũt ideſt calidi & dulcis itaq; calidi ſenſus reliquũ depellit atq; obfuſcat.An q2 etiam ſuccus dulcis calidus eſt:itaq; ignis igni adiicitur:ergo calor eſt:qui impediat.An q2 ignis uires omnium minuit quia uim obtinet commutandi:calida igitur propiora mutationi ſunt:refrigerata reſident ſibique iterum conſtant.

Cur paleæ fructus duros atq; inconcoctos emoliunt immaturitatemq; adducunt.mites autem & cõcoctos non putrefaciunt.An q2 palea calida & attrahens eſt.Suo igitur calore concoquit:& per uim illam attrahendi ſaniem omnem ſeuocat:atq; imputridos ſeruat.

Qua de cauſa ficus cum molles dulceſq; ſint dentes offendant.An quia gingiuis ſua lentitate adhærẽt ſeque præmolles inter dẽtes inſinuãt: & putredinẽ per ſuũ calorem cito conficiunt forſitan & ob granoꝝ ſuoꝝ duriciam dentes celeriter effatigãt cũ manducantur conficiunturque.

DECIMA.VI.PARTICVLA QVAE AD MARE SALSAMQVE OMNEM AQVAM ATQVE AQVAE CALIDAE RATIONEM PERTINENT.

1 CVr fluctus pelagi alti ſuperfrangi non ſoleant:ſed parui tantum & breuis.An quia parum humoris cum fertur diſcerni a ſpiritu facilius poteſt:quã multum.
2 Cur nauigia onuſtiora in portu q̃ in alto eſſe uidentur celerins etiam de alto in terram ueniunt quá de terra in altum prouehunt̃.An quod plus aquæ q̃ minus reniti ualidius poteſt:pauca.n.oppreſſa onere redit:ut demergi neceſſe ſit:multa econtra repellit ac ſubſtinet.Vis enim ea eſt aquæ ut ſurſum uerſus compellat inferius ergo ut in portu maris parum ſic multum in alto eſt:Itaque plus oneris conuehi in portu uidebitur:ẽt mouebit̃ ægrius qa magis imergitur & aq̃ minus reniti põt.At uero i alto res cõtra uſu eueniat:

3 Cur fluctus interdum prius eueniant q̃ uenti.An quoniam primo ſpiritus ortu maris pars prima impulſa partem ſibi continuam ipſa compellit:iridemque deinceps uice pari:ſeriæque agitatur perpetua.
4 Quamobrem cum mare ipſum continuum ſit:efficitur ut quaſi unus ictus cõtinuos ex his omnibus exultet:idque fieri uno in tempore poſſit.Itaque euenit:ut prima & ultima pars ſimul moueant:quod aeri nunquam accidit:quia cordore uno continuo hic ẽe non poteſt:eo quod multiplici undique repulſu retorquetur atque conquatitur ut primus ualidiſſimusque mouendi impetuis refringatur impediaturque:Quod mari accidere propterea nequit qua grauius aere motuque difficilius eſt.

5 Quam ob cauſam cum aliquid in mare undabũdum & æſtuans iactum eſt ut ancora unda reſidet & quieſcit:An quod mari ponderi cedit quod defertur quo cum aer delabatur:qui cum per directum in imum defertur atque atrahitur ſecũ eodẽ iđ trahit quod mare delatere concitat: æſtus

autem maris nõ deſuper tendit ad ima:ſed per ſumma uerſatur:quo ſedato tranquilitas oritur. Ad hæc cum mare in ea ſpacia coit:quæ ponderi deſcendenti ceſſerint:uertiginem mouet quæ non niſi circulo agitatur. At cum linea recta circulum ꝑ punctum attingat:fluctuſq; ad lineam rectam obliquæ ferantur:fieri põt ut fluctus ipſi ꝑ punctum oras uertiginis attingant:nec prædictam ob cám tantũ ſed etiam ꝙ ipſa uertigo accedens ſuo impetu circũundiq; illos depellit:quod cum itaq; fluctibus pars ea uertiginoſa careat:merito unda iacta anchora reſidet tranquillaturq;. Adde ꝙ aer qui cum põdere illo delapſo deſcendit:mox ſeſe referens undamq; ſurſum compellẽs bullas excitat quippe cum bulla humore conſiſtat:qui de intis ad ſupera pulſus ab aere efferatur:omnis autem bulla lenis ſerenaq; eſt. Indicium uero ꝙ unda q̄ pondus in imũ corruit: ſubmiſa in cauũ paulopoſt reſurgit:& mari circundanti æquiperat.

Cur interdũ nauigia dum curſũ agunt in mari quieto repente abſorbentur:totaq; ita periunt ut ne naufragiũ quidẽ fluitans nuſq̄ appareat. An cum locus cauernoſus terræ ſubditæ mari diſrumpit̃ ſimul in mare nauigia introrũpunt̃: introrſũq; ſpiritus ĩpetu trahuntur. Cumq; ĩpulſu pari circũ undiq; agitentur:deorſum ferátur neceſſe ẽ. Hoc idẽ apud Meſanam quoq; in freto fluctu reciproco euenit. Fiunt enim eo ipſo uertigines:quæ in imũ obſorbẽt:tũ ob eá quá diximus cám tũ ẽt ꝑ mare illud ẽ: terraq; ad lõginquũ uſq; ſubhiat cauernoſa. Vertigines igitur eo uſque per uím ductitát itaq; efficitur:ut inibi fragmẽta nulla ualeát fluitare. Fluxus autẽ ille fieri ſolet cũ flatu deſiſtẽte priore:mari itẽ fluente flatus aduerſus primo occurrit maximeq; cũ auſter. Cũ in. unde inuicem curſitát:inflictu prætereunt mutuo:quo ſcilicet modo ĩ fluminibus fieri nouimus:atq; ita mare ĩ girũ uertitur:quæ uertigo aut uertex uocata eſt. Fertur autem unda mam fractũ inicio motus ualido deſuper irruente. Igitur cum undas urgere inlatus non liceat:impulſu namq; repellũtur mutuo compelli prorſus in imum neceſſum eſt. Quamobrem id quoq; deferri eodem una cogitur quod uertigo præbenderit eademq; cauſa eſt:cur etiam nauigia reſimentur:repandaq; deferatur cum deuorantur a uertigine:Iam enim aliqua erecta.ex toto deſcendiſſe memoriæ proditum eſt.

Cur mare ponti candidius quá ægæi eſt. Vtrũ propter uiſus refractionẽ factam demari in aerem. Eſt enim aer põti craſſus:& albidus itaq; fit:ut etiam maris pars ſũma talis eſſe uideatur:ægæi uero quoniá a longinquis uſque purus & liquidus eſt:cerulius cernitur quo circa mare quoq; aeri renitẽs: colorem eundem repreſentat. An quod lacus omnes q̄ mare candidiores ſunt:põtus autẽ in lacus ſpẽm propemodum tranſit:eo ꝙ multi in eũ fluuii effluunt:nec uero mari ſolũ candidior lacus ẽ:uerũetiam fluuiis. Vnde pictores flumina pallida:mare ceruleũ lacũ candidũ pingere non inepte cõſueuerunt. An quia per aquam bibi idoneam uiſus penetrare facile poteſt aerem uerſus reflectitur de mari autem nec ſurſum reflecti poteſt:quoniam leuis aqua non eſt & deorſum progrediens fatigatur itaque fit ut mare nigrum eſſe uideatur. At qui mari quod lacum ſimulat pars dulcis per ſummá innatat. Salſa uero in imo eſt. Quamobrem ꝙ id penetrare aſpectus nquit:ſed ad ucem reflectitur albedinẽ per ſumma oſtendit.

Cur mare minus qua aqua bibi idonea frigidũ ẽ:oẽſq; ſalſi humores nõ ut dulces frigidi ſũt. Vtrũ ꝙ mare ſpiſſius & corpulentius ẽ:tale autem quodq; minus refrigerati põt:ſicut & amplius incaleſcere aptũ ẽ:qppe ꝙ caldorẽ ſeruare ſuá ob denſitatẽ melius poſſit. An quia mare pinguius eſt quo circa flámá æque extinguere atq; cæceræ quæ nõ poteſt. Calidius autem quod pignis eſt. An qm̃ multũ terræ in ſe cõtinet ꝓpterea ſiccius eſt:quod autẽ ſiccius idem calidius eſt.

Qua de cauſa qui mari ſe lauerint:ocius reſiccent̃ cũ mare grauius ſit q̄ aqua dulcis. An quia craſſius & terroſius eſt:ergo cũ parũ humoris habeat:merito ſiccari poteſt celerius.

Cur ꝑflante aqlone:mare ꝑſpectius:atq; tráſlucidius ſit q̄ auſtéro. An qa mare cũ ſe renũ eſt colorẽ trahare ſibi aſſolet. Ineſt enĩ aliquid pinguis in ſucco ſalſo. Indiciũ ꝙ die tepediore oleoſum quiddá ſecerni uidemus. Ergo tráquillo tepedioriq; mari ſuccus iſte ſua leuitate per ſũma pandit̃: quod aquilone fieri minus põt cáuſa frigoris. Eſt autẽ aqua tranſlucidior q̄ oleum. Id enĩ colore obducitur. Aqua uero expers coloris uiſu obuia apertiorẽ ſui præſtat ſuſpectionem.

Cur fluctus uentum præ ſe omnes ferant. An quia flatus futuri indices ſunt:flatus enim ĩpulſus aeris eſt. An quia uice ꝓpellendi ſucceſſiua cõſiſtunt:ꝓpellit autẽ flatus nõdum continus ſed exoriẽs Primꝰ igit̃ q̄ſi emarcuit:mox aũt hũc ꝓpellit factaq; altera dẽſitate elágueſcit:Quare cũ hoc propulſu iá adeſt:propellẽs quoq; illud uẽtutũ eſſe palá fit. Facit enĩ idipſum cũ incipit.

Cur fluctus anteq̄ flatus erũpit. An qa nõ ſimul flatus deſiſtit.& mare undabundum ſedat̃ ſed mare poſtea ceſſat:iõ fieri põt.ut qui mouerit ſpũs ante occidat q̄ ſenſu obuius ſit,itaq;.ná fluctus ſpiritu prior eſt:ſed ille latet hic patet. An flatus nõ undiq; ſimul ſpiret:ſed primũ unde exortus ſit. Simul aũt ſpirat:& mare ſibi proximũ agitat:quod exitũ ſubinde proximũ mouet:atq; ita fieri põt: ut fluctus flatũ poſſit anteire. Motus enĩ ille uelocior a mari nõ a flatu principiũ ducit.

Cur in mari melius q̄ fluuiis natare poſſumus. An ꝙ qui natat ſedulo aquæ admittẽdo natatus adniti autem firmius ad id poſſumus:quod corpulẽtius eſt. At aqua maritima fluuiali corpulentior

eſt craſſior enim & ad renitendum ualidior.

Cur mare deuri poteſt aqua non põt. An & aqua deuritur ſed mare minus ignem extinguit: quoniã pinguius ẽ. Cuius rei indicium oleum facit: quod ex ſale depromit poteſt. An etiam meatus maris minus congruant igni: aut qui craſſiores ſint. & eo magis quod ſalis ratio non deeſt. Vt igitur qđ ſiccum eſt: minus extinguere q̃ quod humidum poteſt: ita etiam quod amplius ſiccum eſt: idem ex ratione urentius eſſe debet: & alterum magis altero. Quo enim ſiccius eo caladius eſt: mari autem iſthæc ambo ineſſe plenius palam eſt.

Quam ob cauſam demerſi in mare plus temporis ualeant tolerare quam in fluio. An quia fluuialis humor tenuior: Subiens igitur copioſius ſtrangulat.

Cur mare perſpectius & dilucidiꝰ ẽ: quã aqua potu idonea: cũ craſſius ſit dulcis cui ſalſa tenuior. An tenuitas cauſa non ẽ: cur mare dilucidius ſit: ſed directi meatus id faciunt: quos tum plurimos: tũ ampliſſimos continet: ergo illa potu idonea ſpiſſa ex tenuitate ſuarũ partium eſt ſalſa amplioribus interſticiis inanit. An quia mare purius & ſincerius eſt: terra enĩ nulla in eo permanat harena ſuo pondere delapſa in imum ſubſidet. At humor dulcis mixtus cũ terra eſt. quæ interueniens facit u t cito perturbetur.

Quã ob cauſam mane aura frigida de mari non ſpirat: de fluminibus ſpirat. An quoniam mare locis patulis ſpacioſiſq; dilatat: flumina anguſtiſſimis concluduntur. Aura igitur maris per multa uaſta que ſpacia diſpalata redditur: imbecillis: fluminum autem uniuerſa extĩguitur: itaq; amplius ualet & frigiduſcula merito occurrere poteſt An cauſa non in eo eſt: ſed ut fluminum ſua natura frigida ſunt: ſic mare nec frigidum: neque calidum ẽ aura autem omniſque reſpiratio: humore uel calſcente: uel frigeſcente executi ſolet enim utrũ ex his fuerit: humor acreſcente aer qui inde ortus ſpirat aura eſt: qui ſi a frigidis proficiſcitur frigidius merito ſpirat ſi a ualde calidis cito refrigeratur. Fluuios igitur frigidos comperire omnes poſſumus: mare autẽ neque frigidũ neq; calidum ualde ẽ ita que nec frigidum eſſe id poteſt: quod ex eo reſpirat cum ſcilicet mare frigidũ ipſũ non ſit: nec cito refrigeratur quia calidum ualde non eſt.

Cur fluctus alterioris pelagi tardius deſiſtant: quã breuioris. An quia res omnis ſerius ex motione multa quam pauca requieſcit æſtus autem magni pelagi amplior quã parui eſt. ergo nihil temere agitur ſi tardius quietatur.

Cur aqua ſalſa frigida bibi non poteſt: calida refrigerataue poſt quã calefacta ẽ: melius poteſt. an ꝓpterea ꝙ de contrario in contrariũ res quæque mutari ſolita eſt aqua aũt ſalſa dulci oppoſita ẽ. & cum caleſcit portio ſalſi decoquit̃: cũ refrigerat̃ in imũ defertur & ſubſidet.

Cur aquæ poſitæ propter mare dulces magna ex parte non ſale compiant̃. An quia percollatæ potu aptiores redduntur: percollari autẽ id melius poteſt: ꝙ mari propius ſitum eſt.

Cur aqua ſalſa ꝓfluere nequeat an quia ſtabile quod graue ẽ. Salſa aũt aqua grauis ẽ: qua ꝓpter calide tantũmodo ex ſalſis ꝓfluere poſſũt: hñt. n. ſibi leuitatẽ: quæ põdus ſalſuginis ſuperat. Calidũ nã que leuius eſt. Adde ꝙ aquæ ꝓfluentes per terrã nimirũ percollari queunt: itaque quantũ craſſius & grauius eſt id aſſidue magis magiſque defertur & ſubſidet: quantum leuius atque ſincerius id ſe uocatur & profluit. Vt enim ſalſum graue ita dulce leue eſt: atque ita efficitur: ut ſint dulces quæ profluũt: hæc eadem cauſa eſt: & cur aqua ſalſa cum mouetur mutaturque dulcior fiat: leuior fiat enim permotum atque ſincerior redditur.

Cur ſi qs ĩ affrica ꝓpter mare ĩ foderit: aquã prĩcipio dulcẽ poſt breui ſalſam eãdẽ cõperiet cũ cæteris ĩ locis minus id ipſũ ĩueniat. An prima loci illius aqua concocta ſub terra ẽ: quæ cũ diutius mã ſerit ſalſior a mare tranſmiſſio efficitur: ut quæ nuper conſtiterit: cæteris aũt locis aqua uel nulla eſt uel pluuia nulla prohibente ſiccitata eſt.

Cur ſal eliquari ocius aqua ſalſa q̃ dulci poſſit. An ꝙ eliquari nõ aliud eſt: niſi ab humore caloreue ſubeũte reſolui: & dirimi ita ut liquidũ ſit eliquare autẽ nequeunt: quæ uel ſubire oĩno nõ poſſũt: uel quæ ita ſubeũt ut tangere nequeant. Vix illa uero eliquãt quæ facile trãſmeant: cõtra celerrime dirimũt: quæ per uim ſe intrudunt. Subire autẽ nequeũt: quæ amplis admodũ partibus cõſtãt: quippeq; meatus rei ſubeunde excedant: contra quæ minutioribus conſtant: tranſeãt ſine tactione. At qui ut dulcis aqua tenuior: ita ſalſa craſſior eſt: ergo altera ſua tenuitate facile penetrans uix liquefacit. Altera ſubit quidẽ: ſed minus ꝓpter ſuarum partium magnitudinem. Itaq; cogere & ꝓinde dirimere celerius poteſt.

Cur aqua minus candeat ſi moueatur: quod uel maris æſtu inſpici poteſt. Vnde Homerus flatu oriẽte inquit: & flatu nigreſcit põtus eodem. An duabus de cauſis. nam ſi ex propinquo cõtuimur cauſa eſt ꝙ uiſio magis trãſmeat: aqua manente quã mouẽte eripit̃: nãq; trames oĩs directus cũ mouetur. Candidũ autẽ id eſſe uidet̃: quod perſpectũ atq; plucidũ eſt. Per quod enim uiſus tranſire nequeat: id atrũ eſſe affirmant. Quãobrẽ aerẽ quoq; nigrũ e longinquo candidũ ex ꝓpinquo uidemus & maris ut quod prope abeſt candidum ita quod procul ceruleum & nigrum: ſed ſi e longin-

quo ſpectatur:cauſa eſt modus quidam quo aſpectus mouetur cum ſe ad elongatiora deducit
Quinetiam cum aqua quieſcit aſpectus uniuerſus in lucem reflectitur:quod fieri nequit cum
illa mouetur.

Cur fluctus præalti pelagi nequeant ſuperfrangi quemadmodum parui, An quoniam aqua parua
diſtrahi ab aere magis poteſt:q̃multa:propterea percuſſa facilius frangitur.Atqui in alto multa in
breui pauca eſt:quæ in fluctus compellitur.

Cur loca auſtérum uerſus ſpectantia aquas continent ſalſiores.An propterea quod mare in terram
ſub auſtro interrumpit.dulces cum ſalſis miſcentur.

Cur aqua ſalſa uino dulci magiſq̃ auſtero ſupnatat. Vtrũ ꝙ dulce plus terræ cõtinet ſicuti uua paſſa
An qa grauius & lẽtius dulce ẽ:itaq; minꝰ miſceť ĩmixtumq; reſidet atq; innatat.

Sed cur omnino poſſit innatare cũ terrena:ſit nãq; delatio uſus deorſũ ẽ. Vtrũ propter caloré modo
ſalis excreméto nãq; p ſũma erũpenti res ſimilis ẽ: Au alia cã ſit.Nã ſi nõ propter ea ita fiet uel dul
ci innatare minus incredibile erit:calidiſſimũ enim eſt.

Cur fluctus ante interdũ ueniãt q̃ uẽti.An ea de cauſa qua etiam poſtea deſiſtũt primus etenim fla-
tus prius quaſi lãgueſcit:q̃ fluctus ille impulſus: deuenit aũt iu terrã:nõ ea unda:quæ prima impul
ſa ẽ:ſed id uice pari ſubinde impelliť quod proximum deinceps excepit.

Cur littora fluctuoſiora ſolida ſæpe efficianť adeo ut plane pauiméta uideanť: & ut ſolida ſũt:quæ
frequẽtia fluctuũ cõcaluerũt ita pars remotior ſoluta ſit admodũ & cedens.An ppea quod fluctus
harenã nõ minutiſſimã ſed maiuſculã procul eiicit:ut & manus nõ quod minimum ẽ:id maxime
longe iacere poteſt.Tum etiã cũ permulta & uaria promiſcue cõquatiantur:uerſenturq; pars mini
morũ iuterlapſa ſpiſſat.atq; cõſolidat:mox fluctus reſidentis:motio nihil ppterea protrudit:ſed
opprimit pauimẽtatq;: ergo quod exigua pcul exilire nõ queunt incidit ut ex paruulis moles co-
augmentetur quæ quoniã motu frequẽti agitatum eſt cõtinua redditur:harena ſcilicet ĩterlapſam
te prætenui:dũ cõpages cõtentione ppetua cõſiſtat.Tũ fluctu ultimo pauimentatur:& humor leui
ter ſenſimq; irrorãs cõglutinet.At ps ſepoſita oræ arida diſgregatur & funditur lapillis etiã conſtat
maiuſculis minuſq; cõplanata eſt.

Cur ſuperius mare ſalſius & calidius ſit quã iuferius: & puteis quoque potu idoneis pars ſuperna
ſalſiot ſit quam ima:quanq̃ eſſe ecõtra debuit:grauius enĩ quod ſalſũ ẽ.An quia ſol & aer partẽ hu-
morũ leuiſſimã aſſidue detrahũt dulciſſimã autẽ quod leuiſſimũ ẽ potiſſimũq; de propioribus lo
cis hauriunt:& maris igitur & aquarum dulciũ ſũma uis ſolis exercet.Itaq; ſalſius id eſſe neceſſe ẽ
quod his reſiduũ extat unde humor dulcis exactus ẽ:quã unde uel nihil minus abiit:propterea ca
lidior quoq; pars eadẽ ſuperior ẽ.Salſũ enim q̃ dulce calidius ẽ.Qua propter quibuſdã ex his qui
a diſciplina heracliti ſnnt:placet ut dulci ex aqua ſiccata coucretaque lapides terraque creentur
mare autem ſit unde ſol exalationes eliciat.

Cur maris pars terræ proxima dulcior eſt.An quia frequentius mouetur:Salſus autem humor:cum
mouetut dulcior redditur.An quoniam aqua in profundo ſalſior eſt: minus autem lata quæ pro-
xime terram eſt. Quamobrem quæ ſtatim a terra præcipiti altitudine deſcendit:ſalſa eſt nec dul-
cedinis tantumdem reddere poteſt.Cuius rei cauſa eſt:ꝙ ſalſa ſuo pondere in imũ potius deferať.

Cur mare ſolum oĩum aquarũ deuri poteſt:non enim pluuia nõ fluuialis non aliqua potu idonea.
Vtrum quia multum cõtinet terræ.qnod ſalis argumẽto ipſius cõſtat. An quoniam pinguiuſculũ
eſt:quod olenm demonſtat quod in ſale reſudetur

Cur lacus harenam uel nullam faciat:uel minuſq̃ mare & fluuius.An quia ſaxa in mari conſiſtũt: &
terra deuſta maxime eſt harena autem ſaxum in parua minimaq; perfractum eſt:quod ictu fluctũ
frangitur.At in lacum ſaxa non æquæ conſiſtunt pura ſinceraq; neq; frangi itidem poſſunt eo ꝙ
fluctus non pari modo excitantur.Sed in fluuiis confici harenam,potiuus dixerim quoniam ter-
ram hi detrahunt:ſaxaq; ſuo fractu perfrangunt.

Quam obcaſam cum lacus uel deminutus uel exiccatus eſt: fumẽtum iu campo acrius gelu deuriť.
Vtrũ ꝙ humor lacus acrem ſuo uapore tepefacit: ut minus atq; imbecillius congeleſcat:quam lo
cis paluſtribus & cauis. Au de terra ut uulgo dicitur frigus incipiat & ſubeat: ſenſim lacu igitur
abſumpto frigus per terræ ſpacia.ampliora plenios inuadens gelu inſtringit deuritque amplius.
Locis autem cauis atq; paluſtribus frigora de imis aſpirant quod etiam uulgo creditur & q̃q̃ ter-
ra.caleat tempoe hiberno:tamen quia humida eſt: calor per ſumma inſidens refrigerať: & perit:
humor enim nec adeo procul eſt ut refrigerari caloris interioris beneficio nequeat:nec adeo pau-
cus ut nihil ualeat madet enim terra ubertim. Fit igitur eo ipſo congeleſcente: ut quaſi ſuper
glaciem & ambuletur: & hibitetur.

Cur mare ſimul & ſalſum amarum eſt.An plures eſſe in mari ſapores uil prohibeat:quippe cum ge-
nus ſalſum amaro coniungi eſſeq; ſimul latiſſime pateat.

Cur lapides & teſte in mari rotunda reddantur, An quia extarna compari adempta circumfracta

in rotundam ſe colligunt ſpeciem:hæc enim ſola ſimili extremo clauditur:mare auté quo quo uerſus agitando pariter circũundique frãgit:atque obiundit.

Quam ob rem nonnuſquã ſi quis circa mare infodiat :aqua dulcis principio emanet:poſt uero ſalſa efficiatur. An propterea mare ipſum dulcem illum humorem ſub terra tranſmittit percollatque merito principio dulcis eſt:leuior.n.dulcis q̃ ſalſus eſt.Itaq; prior occurrit:& mare dulcis aliquid humoris in ſe habet:quod terræ permixtũ facilius innatare poteſt.Sſum uero quoniam & grauius eſt & aptius eſt ad ſecandum in imum defertur.Siue igitur ita eſt:ſiue per uenas ex cõtinéte in mare dulcis profluat humor:non in merito ꝑ maris ſumma extare poſſit:qua ſe cũ eo cõmittat ergo meatibus poſt ea patefactis humor ſalſus copiæ ſuæ ratione uincendo. ſalſugine totam afficit aquam Accipit.n.ut ſupis obſeptis meatibus:cõfluuiũ ſalſi humoris inter aliud faciat:contraq; patefactis totum iſtuc ꝓferatur:quõ in corporis uenis fieri nouimus.

Cur mare cũ grauius quã aqua potu idonea ſit clarius atq; perſpectius eſt: Vtrũ quia pinguius eſt nã ſi oleum affuſum efficere poteſt:ut melius per aquã incernere ſit:merito cũ ipſum mare in ſe pinguis aliquid hẽat: perſpectius & dilucidius ſit:ipſum enim oleum aqua leuius eſt:quãuis nõ perſpectius. An mare nõ ꝑſpectius eſt:ſed eſſe tale uidetur:quippe cũ aqua dulcis:aut fontis:aut fluminis ſit fons ſuam aquam non ſine terra emittit:ut puriſſima eſſe nequeat flumen tũ terrã tũ fecẽ ſecũ detrahat.Cauſa igitur hæc ſit:cur dulcis minus perlucida appareat.

Qua de cauſa qui mari natant:uentre ſalubriter euacuãtur:haud enim quia laborant:nã qui curriculo eunt uæhementius elaborant:ſedtamẽ nõ ita euacuantur. An nõ oĩs labor id faciat:ſed ſolus q nullã dat cauſam tabeſcendi inteſtinorũ:maris aũt mora uel oĩo edatiorẽ:& uentris inanitate adſtriciorẽ hominẽ reddi uidemus:eſt eteni uapor maris calidus & ſiccus.

Cur lacus præſa qui potu idoneus eſt lauat:ſimul & purgat ueſtimẽta humor.n.dulcis lauare põt:amarus purgase atq; abſtergere:quæ quidẽ haberi ſimul non poſſunt.An nullus humor ueſtimẽta ſuo amarore poſſit purgare:ſed leutore tantũmodo quãobrẽ trunculi:& quæcũq; mucoſa uim abſterſoriã obtinent.Igitur & amara quæ ferme lenteſcũt purgare queunt cætera nequeunt.In hoc autẽ lacu accidit ut nitro uirtutis amarũ totũ deuſtũ ſit pingue & lentum remaneat.Hoc igitur abſtergit & purgat.Lauat autem ſuo dulci humore.

Cur maris undabundi quod deſiſtit albicat:quod ꝓuoluitur nigricat.An quia quod minus cernim⁹ nigrius id eſſe uidetur:minus aũt cernimus quod mouetur q̃ ꝙ quieſcit.An quoniã cãdet ꝙ trãſpicitur nigreſcit quod aſpectu paruiũ non eſt:minus autẽ id tranſpicitur quod mouetur.

Cur aqua ꝑfuſi calida minus calorem percipimus cum peruncti oleo ſumus.An ꝓpter corporis lenitatẽ facile aqua dilabitur minuſq; immoratur quã ut calor ſubire ualeat.

Cur puteorum aquæ tepidæ a meredie æſtate reddantur.An quia tunc frigiditate aeris iam ſuperata calor plene inualuerit:ante autẽ frigor calore ſoluitur & ceſſat.Nõ enĩ ſimul alter ceſſat alter inualeſcit ſed ſpacio temporis.

Cur aqua interdum facta calidior quam flamma lĩgua deurere nequeat:flãma queat.An quia flãma prætenuis eſt:ſpirituſq; ex ea proficiſcens partibus tenuiſſimus conſtat.aqua profecto craſſiuscula eſt:itaq; ſubire non poteſt.At uero flãma carbonũq; ignitamentum ſuam ob tenuitatẽ facile ſubeunt:& quæ reſoluunt.

Cur aq̃ ferũes liq̃facere neq̃at:uẽter q̃at. Vtrũ uẽtris calor ſua tenuitate ſubire põt aqua ſua craſſitudine nequit.An ꝙ cætera quoq; liquefieri humor ꝓhibet.Nulla.n.res eſt quæ iter humorẽ dilabi & tabeſcere poſſit.At in uẽtre humore in ueſicã ſecluſo facultas reſoluendi acquiritur.

Cur fundus uaſoꝝ nõ urit:quæ aquã feruẽtiſſimã continẽt:ſed plærĩq; fundo ſuſtinẽtes deportant: aqua uero ipſa exẽpta urere põt.An eo ꝙ calor in fundũ uaſis cõtractus extingui ab aqua poteſt. Quo fit etiam:ut eliquari res nequeat:eliquabilis ſiquid humoris admittatur.

Cur aqua nõ perinde hiberno tpe:ut æſtiuo efferueat:nõ ſolum pari cõcalefacta igni:ſed etiam pleniori & rãtũdẽ calens:atq; etiã uæhemẽtius.An ꝓpterea ꝙ aquæ efferuẽtia bullarũ elatio eſt. Aq̃ igitur ipſa nõ minus hieme q̃ æſtate calefieri poteſt.ſed bullas efferri:frigus ambientis aeris prohibet.Itaq; minores pauciores q; conſiſtunt.At ætate contra oĩno eſt.Ille autẽ efferuendi æſtus nõ niſi freduentia magnitudineq; ſpumæ exultat.

Cur calida aqua rugare poteſt:ignis qui tã calidus eſt nõ poteſt.An quia ignis ſpiritũ agit ut 'tũ efacere ualeat.circũ enĩ cutis obtendit̃ ruga autẽ cutis cõtractiũcula eſt.

Cur fundi uaſoꝝ q̃bus calefacimus aquã tadiu calidiores ſunt:dũ aqua ipſa frigidiuſcula eſt.an q̃m aqua adhuc frigida calor cõcludat̃:circũ obſiſtatq; intus:cũ ei exitus oĩs denegetur. At uero aqua cõcalefacta:ꝙ nihil ꝓterea calor arcetur.ſed libere reſpiret:deminuaturque fundus frigidior redditur:non ſecus ac balneæ.has enĩ hieme q̃ æſtate calidiores experimur : quoniã calor hiberno potiuſq̃ æſtiuo tẽpore aeris circũfundentis frigore intercluditur.

Cur aqua feruens nunq̃ expaſſat:freſſum oĩe atque lenticula ſolida expaſſant̃: q̃q̃ his leuior aqua ẽ

leuius autem procul ꝓiici facilius poteſt.Quinetiam argentum cũ decoquitur idẽ hoc facit Itaqꝫ
qui in officinis argentariis defecandi funguntur officio argenti reliquias colligunt lucro.An quia
expaſlationẽ calor agit euaporãdo cogendoqꝫ ea quæ ſuo naturali inperu obſtant aqua Igitur quo
niam leuius & prætenuis eſt nihil per uim reiicit:itaqꝫ nimius calor colligi non poteſt:ſed antequã
contrahatur:reprimitur omne:atque excutitur:quod ſubinde acceſſit:at uero quæ corpulentiora
ſunt ut polenta ut argentũ:hæc ut per corporis grauitatem arcent repelluntque ita ui per renixum
erumpunt:ut calor qua uicerit exiliat uæhemens.Facit enim corpulentiæ ſpiſſitas ne tranſeat: ſed
arceatur dum ictu caloris ſuperfluentis extruſus ſit:atqꝫ eiaculatus.Fit ergo ictus non impulſus ut
pote cũ calor inferius ſurſum uerſus efferatur celeriter.

Qua de cauſa quæ paꝝ temporis calido in humore maduere tumẽt:quæ multum hæc collabũtur
& rugant.An quoniam calor ut ex cõcretis humorẽ elicit:ita ex humore ſpiritum creat denſaque
omnia laxat.Principio igitur concreta tepefaciens facit humidiora cũ ſpiritum ex humidis ducens
diffundit & tumefacit.Cumqꝫ amcalefecit partem ſũmã elaxat.ut uapor inde reſpiret:humorqꝫ ef
ficatus facit ut moles concidat qua collapſa cutis omnium ſumma rugatur:quo autem contracti
one inequali flacceſcunt :eo rugoſa multiplici aſperitate efficiunt.

Cur aquis calidis potius quã frigidis lapides concreſcant atqꝫ coaugmententˀ.Vtrum quo lapis defe
ctum humoris conſiſti caloreqꝫ potius quam frigore humore deficit & lapideſcit calore:ut etiam
Empedocles lapides inquit & ſaxa feruentium aquarũ opera cõnficit.An ſolum calor elapidat ſed
frigor etiam humorem nimio gelu abſumendo:indurat facitqꝫ lapidem.Quod ſi nimium frigus
ita agit.Simpliciter quoque ita agi poſſe certum eſt.

Cur ſi inter aquam pedem qui teneat calidam pede quieſcẽte aquã minus calidã ſentiat mouẽte cali
diorẽ. An idẽ quod uel in toto corpore accidat.Si quis enim curiculo it aerem qui ſubinde obuiã
fuerit ſentit frigidiorem:eoqꝫ magis qua curſum agit prolyxiorem.

Cur amplius in ſole res calidæquã in umbra refrigerentˀ. Vtrum quia minor calor a maiori abſumi
tur.An quod in umbra frigor circũfundens calorem interiorẽ reprimit : nec effluere ſinit:quod
idẽ moribũdus aqua:offuſa frigida aduehit:qppe calorem concludat & arceat ne foras ſe promat.
Deniqꝫ per hyemem omnibus accidit calidioribus ſuam eſſe partem interiorem.At in ſole ui nul
la arcente calor effluit:atqꝫ ocius euaneſcit.

Cur aqua minus ſalubris balneo ſit:quam ſol tepefecerit.Vtrũ quia corpori adhue inſidens refrigera
tur:horroremqꝫ mouet:An eſt etiam iſtud. Verũtamẽ & ſi quis ea ſæpe utatur ualitudini fiat ob
noxius.Res enim calida omnino uim eoquẽdi ſiccandiqꝫ obtinet:ſrigida compeſcere atqꝫ cõtrahe
re poteſt,Itaqꝫ utraqꝫ aliquid boni affert:quapropter aqua & frigida & calida ex igne balneum pre
ſtat commodũ.At quæ ſub.ſole tepuerit.ob ſui caloris imbecillitatem præbere illorum neutrum
habet:ſed humificat tantum perinde ac luna.

Cur aqua ſole calefacta parum ſalubris ſit.An quia rigorem aduehit.ubi refrigeratum eſt.

Cur aquæ magneſiæ:& artanæ feruidæ ſatis ſint potu idoneæ An quoniam aquæ copia dulcis.ad ꝓ
fluentem calidã ſeſe applicat:eo tum modo:ut ſalſugo tollatur:& calor eduret.

Cur aquæ magneſiæ feruidæ feruere quidẽ aliquando deſierunt.ſalſæ tamẽ nihilo eſſe diſierũt.An
ꝙ aquæ copia frigidæ aliunde fuſa in fontes feruidos calorẽ omnẽ extinxit:Itaqꝫ terra tametſi ſal
ſa perſiſtere potuit:calida tamẽ eẽ propter aquæ adiunctæ copiã potuit.Proximũ igitur id accidit
aquæ quã per cinerẽ tranſmiſſam collamus.hæc enim tranſmiſſa ꝑ calidum cinerem nec ipſa ſuũ
frigorẽ amittit:& cinerẽ frigidũ reddit.Salſa tamẽ amaraqꝫ per cinerẽ ẽ.Sed cũ aqua quæ frigida
acceſſerat:alienigena eſſet:color uernaculus terræ frigorẽ illũ pauciorẽ euincere uiceuerſa potuit
atqꝫ ita ſuum calorem aquæ recepesunt.

Cur aquæ feruidæ ſalſæ magna ex parte ꝓueniãt.An ꝙ plæreqꝫ oẽs ꝑ terrã alluminoſam ꝑcollantˀ:
quod odore eoꝝ cõſtat.exuſtoꝝ autẽ oĩum cinis ſalſus eſt: ſulphurqꝫ redolet:quapropter feruida
oĩa modo fluminis urunt:& quidẽ plura fulminis tactu extiterunt.

Cur calidæ balneæ ſacre habeantˀ.An ꝑpea ꝙ ſulphure atqꝫ fulmine rebus ĩgenuæ ſacris ꝓueniant.

DECIMASEPTIMA PARTICVLA QVAE AD AEREM VENTOSQVE PERTINET.

CVr membra corporis noſtri in utribus obtenta inflatis doleant.Vtrũ ꝓpter preſſu 1
ram aeris.Vt enim extrinſecus utrẽ præmenti aer nõ cedit:ſed repellit ; ſic etiã quæ
intus tenentur:aer cõprimit atqꝫ affligat.An quia per uim aer retinetur : ſtipaturqꝫ
foras uerſus ſuapte natura undiqꝫ impetens nimirum ad id corpus enititur quod
medium continet.

Cur paludibus iuxta fluuios poſitis fieri ſoleant qui bomugi appellantur:quos thauros numinis re 2
ligioſos fabulæ narrant:eſt id ſane fremitus mugitui tauri adeo ſimilis ut boues.cum audiunt nõ

ſecus afficiantur q̃ ſi thaurum ſenſerint mugienté. An cú aut fluuii in paludes ſe fundút: aut paludes reſtagnát: & uel a mari offenſe retorquétur: uel flatum uniuerſum emittunt: tú fremitus ille excitatur. Cauſa uero ꝙ terræ cauernæ inſodiútur: in quas aqua interrúpens quoniá fluctus in eiuſmodi redundatione mouetur: aerem per anguſtas ceu ſiquis in amphorá inanem ſtrepitú ꝑ oſculú mouerit mugimento ſimilis ſonus exultabit: mugitus etenim bobus per idipſum figuræ genus ꝓfertur. Multas auté miraſq; uoces informare figuræ cauernarum uariæ poſſunt. nam & amphore fundum ſi quis detracto operculo uiciſſim modo intus attrahés: modo extra depellens pterat: ſonum perintercapedinem tam ingenuú reddet: ut belluæ pertimeſcant & fugiant: quod pomarioꝝ cuſtodes emoliti conſueuere.

3 Cur aer cú aquá tágit nõ humeſcit. Nihil enim de cæteris eſt: quod ſi tetigerit humidú non reddat. An ita eorum extima coeút: ut ſimul ſine ullo interſticio ſint: nec plano diuerſo diſtinguantur. Igitur cætera quoniá grauiora ſunt ſubſidunt: itaq; humorem ſibi admittunt. Aer ut leuior nihilo inferius uergit: q̃ extremum limitet. Tangit ergo quia nihil interiacet: remanet expers humoris quia ſemper ſuper aquam extat.

4 Cur nocte media & meridie maxime cælum ſoleat tranquillari. An quia uenti tranquilitas aeris ſtatio & requies eſt: qui tum conſtare maxime aſſolet cum aut uincit: aut uincitur: & enim quádiu pugnat mouetur atq; inquietatur. Vincit autem maxime nocte dimidiata: uincitur meridie: ut ení medio noctis ſol remotiſſimus ſic meridie proximus eſt. ad hæc flatus uel ortu ſolis uel obitu incipit: ceſſat qui ortu cæperit: cum uictus eſt: qui ueſpera cum parta uictoria deſinit. Itaq; fit ut alii meridie: alii noctis medio ceſſent.

5 Cur prima luce & iam inane frigus ſit amplius q̃ nocte. cum ſol a nobis propius abſit. An quoniam cum dies inſtat ros cadit atq; pruina: quæ frigida ſunt: ergo in ſperſis locis omnibus frigido humore merito acrius refrigeratur.

6 Cur in ponto intentius & æſtus & frigora fiat. An aer regionis illius ſua craſſitudine nec hyems tepeſcere: nec ætate refrigerari poteſt. An propter uarium ſolis curſum. Recedit enim per hyemem: accedit per æſtatem:

7 Cur noctu potius q̃ interdiu ſerenú ſit. An ꝙ & flatus & perturbationis cauſa ſolis uis eſt. Iſtæc ení motu accito quodá oriunť. Calor igitur cauſæ eſt: ob eáq; rem cum his adeſt quieſcunt oïa: & ſole abeúte magis q̃ ueniente. & quod dici ſolet. Nauibus hiberno uentos dat terra ſecundos: hoc ſibi uult: q; ubi motus maximus eſt: ibi minime quicq̃ uel ſeruari uel conſiſtere poteſt: æquabili náq; ſtatu uiribuſq; efficacioribus eſſe id debet: quod conſiſtendum cõſeruandúq; ſit. Mare autem hybernis temporibus terra æſtiuis ſæuire illum in modum ſolitum eſt.

8 Quam ob cauſam humor pleno contérus in dolio diffuſus in utres: non ſolum cum utribus recipi ab eodé dolio poſſit: ſed etiam locú relinquere quo etiam plus humoris capiatur. An quoniá aer in humore ineſt qui dum in dolio eſt excerni ꝓpter dolii magnitudiné non poteſt. fit enim ut exprimi de maiori uel humor uel ſpiritus difficilius poſſit: quéadmodum etiam de ſpongiis amplioribus minus exprimitur. At cum in parua digeritur: extrudi iam de utribus expeditus poteſt. Itaq; dolium & utres: & humorem etiam alium capit magiſque in uino id accidit: quia plus in uino aeris ineſt q̃ in aqua: huic ſane proximum cineris & aquæ: tantúdem ſimul uas idem capere poſſe q̃tum plurimum utriuſq; ſeorſum infuſi capiat. Cineris enim complura caua & inania eſſe uidétur: quibus aqua ſeſe inſinuat: ut quæ tenuior ſit & conſtipat uero ſpiſſatque arctiſſime quoniá particulatim conſtipatio agitur. Denſantur enim adductanturque omnia plenius cum paulatim conſtipantur quam cum uniuerſa quod cum ita fiat: cinis collabiturque: & ſubſidet ſimulque humorem in ſe per cauorum ſuorum opportunitatem admittit. At ſi cinis qui in aquam immittitur calidus eſt: aquam dirimit uertitque in aerem. Idem illud agetur etiam ſi primum aqua infundatur: poſt cinis iniiciatur: unde aquá etiam ipſam caua quædam & hiantia in ſe continere putaueris: An non aqua cinerem ſibi admittat: ſed cinis aquam. Quod enim tenuius eſt: ſubire id poſſe cõgruum eſt. Conſtat ité exprimento. Cú ení cinis inſpergitur. eodem reliqua aqua confluit quo loco inſpſum eſt. Cuius cõtrariú certe fieri debuit: ſi aqua cineris eſſet capiés. An ſi prius aqua uas ex toto impleuerit: nihil ꝑterea capiet ſed adito quolibet effundeť. Sin auté ubi ſemel aliquid aquæ infuſum eſt cini deſcenderit iam tunc quod dixi eueniet: quippe cum cinis ſit ipſe qui capere ualeat. hæc eadem ratio eſt: cur foueæ terrá inexemptam recipere totam nequeant. Locus ení ab aere occupari uideť: itaq; fieri nõ poſſe ut tátúdem recipiatur.

9 Cur aer q luce craſſior eſt: ſolida ualeat pmeare. lux ipſa nõ ualeat. An qa lux ꝑ directú trãmõ ferť. ob eá ré oculus q tráſpicere ꝑ rata nõ poſſit: ut ꝑ pumicé qa meatꝰ euariát ꝑ uitrú facile poſſit: qa meatus poſiti e directo ſút. At aer ípediméto nullo arceť: qm̃ qua tráſit tédere e directo nõ ſoleat.

10 Cur aer ꝑ aquq; tactioné frigidus reddi poſſit humidus nõ poſſit. ét ſi qs in aquá uæheméter inflarit ut fluctus inde moueatur: & múdetur. Frigidum autem reddi conſtat: eo ꝙ qui ex aquis aſpirat

reſrigetat . An frigidus eſſe calidusue. naturæ ſuæ habilitate pōt.ut rei tactu īmutet̃ quā tetigit:
humidus eē idcirco nō pōt qa leuior eſt.neq̃ ima humoris unq̃ ſua ipſe petit natura.ſed ſūmā ſem
per planūq̃ attingit.& ſi deorſum cogat̃.humor quoq̃ feretur inferius ita ut nunquā in profundū
ſeſe ire patiatur.

Cur aer bullis cōtētus.aut de imis aquæ aſcēdēs.haud unquā madidus emergat.An qa humor nō in 11
ſidet.ſed dilabit̃.qui tamē cōtinet bullas.uel minor eſt.q̄ humefacere ualeat.

Cur aer madere nō poſſit aqua autē queat qppe quæ ēt trāſlata in aerē madeat.An eadē cauſa ſit. q̄ 12
& lapis madere neqat:haud enī madēdi oībus uis data ē:ſed his tm̄ q̄ leta ſūt & aut humida.

Cur utres īflati ualeāt fluitare.An ꝓpea ꝙ aer ſurſum effert̃.Vtres.n.& inanes dehorſum ferunt̃.ſic 13
īflati ſupra iō reſidēt:ꝙ ab aere ſuſtinent̃.Sed ſi aer eleuet: atq̃ ꝓhibeat:quo minus dehorſum fe-
rant̃.cur īflati grauiores efficiant̃.& qui fieri pōt ut cū grauior ſit emineat:cū leuior deferatur.

Cur aer nō ſurſum ferat̃.Nā ſi ex motu caloris ſpūs excitari debeat igniſq̃ ſublimia petere natus ſit 14
ſpūs eodē currere debuit.Siquidē mouēs illud ſurſum uerſus īpellit. quodq̃ mouetur eodem ferri
aptiſſimū eſt.Hunc enim tramite ferri obliquo latiſſime patet.

Cur aurora frigidior q̄ ueſpa eſt.An qm̄ altera noctis medio ꝓpior eſt:altera meridiei.eſt autem ut 15
diei mediū calidiſſimū qa ſoli ꝓximū eſt:ſic noctis mediū frigidiſſimū qa remotiſſimū.

Cur tēporis feruidi noctes moleſtiores q̄ dies ſunt.An quia flatus oēs tunc cōſileſcunt: anniuerſarii 16
nāq̃ illi & præuii minus nocte q̄ interdiu ſpirant.

Cur īcorrupta durare poſſint:quæ utribus continētur:inflatis aut uaſis bene opertis.an qa putrent 17
omnia cū mouent̃ īmotaq̃ oīa ſunt quæ plena:iſtæc autē plena.

Quā ob cām aere ſudo aptoq̃ frigus ſit acri⁹ q̄ nubilo cū ſtellæ ſint calidæ & cælū:an qa nihil tūc 18
eſt:qđ uaporē arcere cōtinereq̃ ualeat:ſed diffundat̃ neceſſe eſt:at cælo nubilo arcet̃ : & aquilone
magis q̄ auſtro eadē illa de cauſa auſter enī nubes colligit aquilo diſpelit:& quidē aquilone magis
q̄ auſtro euaporari uidemus. & hieme potius q̄ æſtate: aut ꝓpter diſſimilitudinē:aut quia uapor 19
nō niſi refrigerato humore calido depromi poteſt.

Cur minus q̄ plus aeris calidus ſit:cū anguſta enī oīa ſint calidiora.an qa magis mouet̃ qui plur is 20
eſt.motus aūt frigorē acciere pōt:cuius indiciū ꝙ calida cū mouent̃:refrigerantur.

Cur aq̄ & terra putreāt:aer & ignis nō putreāt:an qm̄ oē qđ putret calidiſſimū fiat neceſſe ē igne au 21
tem calidus nihil eſt. an qa refrigerari prius oportet.qđ putredinē cōcepturū eſt.ignis aūt calidiſ-
ſimus ſemp eſt. aer uero igne refertus eſt : nihil autē putret cū calidū eſt:ſed refrigeret̃ ante opor
tet q̄ putreat. At aq̄ & terra uiciſſim mō calida mō frigida effici poſſūt.

Cur cælū nubilū tepidi⁹ ſit.q̄ apertū & placidū. Vtꝝ ut ueteres auctores dixerunt.qa ſtelæ frigide 22
ſint.An id abſurdū admodū eſt.ſed qa cælo ſereno uabor extrigi melius pōt indiciū ꝙ uēto ſilēte
ros & pruina cōſiſtūt.Cū igit̃ ſerenū eſt:calor diſſlat̃ quo humor eruitur atq̃ effert̃ itaq̃ aer frigi
dor ſit. Qua de cauſa humor a calore demiſſus irrorat.aſt cū nubilū eſt arcet̃ & cōſtat.quo circa
nec ros nec pruina contrahi poteſtt cum nubilum eſt.ergo calor ad terrā remanens: ut facit tepor
amplior eſſe poſſit.

Cur altis ædib⁹ aer ſoleat uētileri reciprocariq̃ ꝑſertim cū tꝑs getū eſt.an ꝙ aer ꝑlaxo guodā con- 23
textu & hiatu lēto eſt.ergo cū hic extrinſecus ītroire īceperit cedit & cōtrahit̃:aer quē domus cō-
tinet:quo collapſo adductoq̃ inanior reddit̃:qui foris eſt:& ſpacia multo laxiora capeſcit quæ in
ſpacia aer domeſticus relabit̃ ferturq̃ expedite eodē qm̄ & ipſe pendeat:& natura inanis reniti ne-
queat:quod cū per multa eius mēbra eueniat ꝓximus hūc aer ſectat̃.adductus ꝓpulſione primo-
ris.Tū eo large foras iā ꝓfluente:locus internus inanis reddit̃:& uacuus:externus contra:repletur
ſpiſſeſcitq̃ ae deinde in hunc modū reciproco fluxu actitatur.

Cur uētus ꝗcias:ſolus ex oīum uētoꝝ numero nubes ducere ad ſe poſſit. Vtrū ꝙ uētus aduerſus re 24
flat eodē tꝑe.An qm̄ de locis eminētioribus ſpirat.Sūc enī partes quæ ad ſolē orientē uergūt emi
nētiores:q̄ quæ ad occaſum:indieiū maris occidui magnitudo facit & latitudo. Quod cū deſup
in aduerſum ſpiret.lineā ſua delatione iſta terrā uerſus cōnexā agit:regionēq̃ inuadēs ut dixi occi-
duam:nubeſq̃ ꝑ lineæ ſuæ figurā cōtrahēs ad ſe ſuo inde reflexu eas uocat atq̃ īpellit:quod ſolus
hic ꝓpterea facit:qa cætera loca uel editiora ſunt uel ſubmiſſiora quæ uerſus ut aut de imo aut e
directo flatus ferat̃ deuexus terrā uerſus neceſſum ſit:ita ut ad poſtremū reflexus effici nullus q̄at
eo ꝙ flatus nō ad terrā ſubditā aeris amplitudini fine ꝓtrahēdi faciat:nec ubi aer cogi ī nubes poſ
ſit.Subſolanus ae cæteri minus caui:quoniam humidi non ſunt:nubes nō coguntt:itaq̃ uel nulla-
tenus uel minus idipſum facere poſſunt.

Cur aqlones anniuerſarii fiāt auſtri nō fiāt. An auſtri quoq̃ fieri pñt:ſed cōtinui: qa initiū auſtri lō 25
ge a nobis eſt.Alquilonis in uicino eſt quippe cū ſub aquilone habitemus:itē aquiloles anniuer-
ſarii trāquillo aere ſpirant:quippe qui per æſtatem moueri ſoleant.auſtri ueræ oriuntur:cū aer mi
nus quieſcit.addo etiā ꝙ auſter humidus eſt.humido aūt ſupior locus alienus.Quāobrem humo-

res qui eo in loco cõſiſtnnt:cito roſoluunẽ:& euaneſcũt & cũ humores erratici uagabundiq; ſint accidit ut aer quoq; eodẽ ducaẽ quo humores ipſi uarie dilabanẽ. Quod cũ non loco eodẽ agitẽ efficitur porro ut flatus diuerſi orianẽ. flatus eni nõ niſi motus aeris eſt.

26 Cur auſter poſt pruinã ſpirare ſoleat: an quia pruina niſi facta decoctione haud unq̃ conſiſtere põt. Mutatio aũt poſt cõcoctionẽ purgationẽq; fieri in cõtrariũ ſolet: aquiloni aũt contrarius auſter eſt. hæc eadẽ cauſa eſt cur poſt niuẽ auſter ſpiret: oĩno enim & nix & grando: & imber & oĩs id genus purgatio cõcoctionis indicium eſt. Vnde fit etiam: ut poſt imbres cæteraſq; eiuſdem generis tempeſtates flatus deſiſtant: & conſternentur.

27 Cur procellæ hoc eſt: uenti qui excuſſi nubibus ſæuiunt: imbre ſuperueniente ocius ceſſant: an q̃m aqua expreſſa uentres nubiũ conſident unde flatus origo eſt.

28 Cur nõ idem uẽti ĩbrẽ ubiq; afferãt: an quia nõ idem mõtibus ubiq; occurrunt ſed aliis partes aliæ ſunt obiectæ. Nubes eni ibi magis cõſiſtũt: ubi uentus nix quaſi loca ardua ſuperãs depellere prætera nequit. Cũ autẽ conſiſtant p̃mãtur rũpuntur imbrẽq; dimittunt.

29 Quã ob cãm cælũ purũ & placidũ ſerenũ ĩdicat tp̃s turbulẽtũ hiemẽ p̃nũciat. An ppterea q᷑ hiemis aer cõſiſtẽre: ſpiſſeſcẽteq; fieri ſolet: ergo cũ ſol euincit diſcernit illuſtratq; aerẽ: cũ euincitur nubibus: offuſcat atq; incraſſat. Quod ſi cõſtitio ualida: hiemis cõtinuo luce prima erũpit. Sed ſi ĩbecillior ſit: nec tñ ex toto ſuccũbens occaſum uerſus depelliẽ qđ cõſiſtit: ac inibi manet eo q᷑ aer terræ ꝓximus hieme inſtãte craſſimus eſt & mox reliquus quoq; cõſiſtit q̃m initũ firmamentũq; obtinet ſtabilitatis quod ſuſcipe atq; colligere poſſit q̃tum ſubinde acceſſerit. Vt enĩ in acie conuerſa in fugã uno reſiſtẽte: cæteri quoq; oẽs inſiſtunt: ſic in aeris ratione fieri ſolitũ eſt. Quãobrẽ cito repente interdũ fit. ut cælũ nubilũ reddaẽ. cũ igitur occaſus eſt pturbatus cõſtitionẽ minime uictã eſſe a ſole diu pugnãte firmiſſime indicaẽ itaq; plus itẽ poſſe cõſiſtere cõſentaneũ eſt: & quidem minus timendũ cũ hieme p̃greſſa q̃ cũ poſt ſerenũ id accidit. quippe cum illa ratione ueluti reliquias quaſdã reſtare. hac initum conſiſtẽdi oriri uideatur.

30 Quid eſt qđ flatus moueat tropoeos. i. quos uerſorios aut reciprocos appellamus an eadẽ ratio eſt q̃ euripi mari reciprocãte agitãtur. nã & mare & aer eatenus ferẽ: quatenus ꝓfluere licet. Deinde cũ obice quadã amplius ꝓgraſſandi licentia his tolliẽ: qui terra pgunt. ob eam. ſ. rem q᷑ ſuæ motiõis delationiſq; primordia parũ habeant ualida. tunc reciprocãtur & redeunt.

31 Cur idẽ illi tropœi mari ſpirare ſoleãt. Vtrũ qa mare uicinũ eſt. an qa tropœus apogeæ. i. flatui abterraneo cõtrarius eſt. Verſarius eni tanq̃ reuerſio abterranei eſt. quippe cum alteraneus flatus ex terra in mare proflués ſit: cuius reciprocatio uerſarius eſt. itaq; de mari terrã uerſus ſpirare neceſſum eſt. an uenire inde putãdum q̃m aer collectus in mari eſt: qui illo fluxerat. Sed ratio cur nec in terrã cõſiſtat: & reflectatur cũ profluit q᷑ mare in cauo eſt. Aer autẽ modo aquæ ad id fluit: quod cauiſſimum eſt.

32 Cur dici ſolet. Tertia lux nunq̃ nocturno aquilone laborat. an q᷑ flatus ſeptẽtrionis imbecilli ſunt: cum nocte ſpirare incipiũt. argumentũ enim nõ multũ aeris eſſe motũ q᷑ eo tẽpore ſpirare exorſus eſt quo caloris exiguũ eſt: exiguũ nãq; caloris exiguũ aeris mouet. atqui flatus minimi oẽs intra triduũ finiuntur. ergo nec is diuturnior eſſe debet.

33 Cur aquilo crebrius q̃ auſter ſpirat: an quoniã aquilo parti orbis terrarũ habitatæ uicinus eſt. Idcirco latere nõ poteſt. Simul enim ex ſui temporis breuitate & ſpirat & adeſt: at auſter quia elonginquo admodum niſi uæhemẽs ſit uenire non poteſt.

34 Cur auſter minus hibernis noctibus q̃ diebus ſpirat. an ẽ qdẽ ſol. noctis ẽt tp̃e auſtrili regioni ꝓpinquius. & noctes ibi tepediores q̃ dies aqlonẽ uerſus: itaq; aeris multũ moueẽ: & nihilominus q̃ interdiu. Sed calor dierũ uæhemẽtior omnẽ aſſumẽdo humorẽ efficit ut minus ſpiretur.

35 Cur auſter canicula oriẽte moueaẽ. Idq; lege naturæ certiſſima fieri ſoleat. An ppea q᷑ regio ĩferior orbis ſole. ſ. remoto minus calidinẽ. Itaq; uapor ĩde large emigrat & multi ꝑfecto auſtri ſpirarent: niſi anniuerſarii prohiberẽt. An oĩb⁹ aſtris tũ oriẽtib⁹ tũ occidẽtib⁹ aer ſoleat cõmutari. Sed cane p̃cipue. qđ qdẽ flatib⁹ latiſſime cõſtat q eius ortu & poſt ortũ ſequunẽ qđ cũ æſtus tũc uigeãt: ſp̃s calidiſſimos p idẽ tp̃s oriri cõgruũ ẽ. Auſter aũt calidus ẽ: & cũ ex cõtrariis in cõtrariũ maxie cũmutari ſolitũ ſit. ortũq; canis p̃uii uũcupati antecedãt. q aqlones ſũt merito poſt eũ auſter ſpirat. q̃nqdẽ aſſignari neceſſe ẽ. idq; auſtris fieri oriẽtibus. huic aũt uerbo cũ aſſignari dicim⁹ ſubiecta notio ẽ: aerẽ ĩſigniter cõmutari & qdẽ mutari flatuũ oĩa gñа ĩ uẽtos aduerſos aut dexteros ſolẽt. Quod cũ aqlo nõ trãſeat in latus dextrũ reliquũ ẽ: ut in aduerſum hoc ẽ: ut in auſtrũ tranſeat. Quinetiã dies poſt brumã qntuſdecimus auſtrũ p̃ ſe fert: eo q᷑ bruma initiũ quoddã eſt: mouetur q; a ſole. is potiſſimũ aer q brumæ uicinus eſt. Solẽ aũt tũc ad auſtrũ uergere certũ eſt. Vt igiẽ cũ ortũ preptat. flatus excitat ſubſolanus. ita cũ meridiẽ adit auſtros euocat: nec tamẽ ſtatim a bruma id facit: q̃m breuiſſimas tũc agit diſtãtias. Sed qntodecimo quia tẽpus id modice ſe habeat ad primã diſceſſus ſenſionẽ. Totum enim id tempus pars cõſpicua eſt.

Qua de cauſa orationis exortu dies maximeq́ uarient:flatuſq́ in opportuni moueanť. An quoniā 36
in mutatione uaria maxime oīa ſunt:quæ non uno certoque tēpore motuue deſcribunť. at qui
oritur orion ineunte autūno occidit hyeme.ergo quia nō uno tēpore conſtat:ſed alio incipit:alio
ceſſat flatus etiam incōſtates eſſe neceſſe eſt:utpote cū ancipiti cōditione proueniāt:quos ſibi tē-
pus utrūq́ ſortitū eſt & quidem difficilē eſſe orionē & cum oritur:& cū occidit ex tēporis uarie-
tate recte affirmant.Turbulentū enim atq́ inæquabilē eſſe neceſſum eſt.

Cur aquilo nocte exorſus dieterie ceſſat. Vtrū quia ex paruo imbecilliq́ initio prodit.tertius autē 37
dies decretorius eſt.an quoniā uniuerſus modo ecnephiarū.i.ꝓcellarū nubibus excuſſorū flatuū
funditur:idcirca compendio ceſſat.

Cur pueri aqlones ſpirāt.an qm̄ pars orbis terre habitata ſeptētrionibus ſubdita eſt eminentior & 38
extra ſolſticiū poſita & niuis plenā:quæ nix non mōtibus nullis nunq̄ deeſt.Cū igitur cōcreti hu-
mores tabeſcūt flatus magna ex parte oriunť.is aūt aqlo eſt qui a ſeptētrionibus mittitur.

Cur auſtri hyeme atq́ ineūte ueræ atq́ autūno ceſſante ſpirate ſoleāt:undabūdiq́ ſint & cōtortuo 39
ſiratq́ africæ nō minus frigidi q̄ regioni nr̄ati aqlones.an ꝓpterea ꝙ ſole propinquo ſpiritū moue
ri neceſſe eſt.Sol autē p hyemē auſtrū uerſus pferť:& ineūte ueræ deſinēteq́ autūno iam calefface
re incipit.æſtate contra ſeptētriones petit:& loca relinquit meridiana. Calidus autē propterea eſt:
quia cum aere africæ miſcetur:qui calidus eſt.hinc etiam in mare corrumpens ingētes excitat flu
ctus:facitq́ auſtralem æſtatem.

Cur auſter fœtidi halitus cauſa ſit.An qm̄ humida & calida corpora reddit:quæ maxime putredi 40
ni opportuna ſunt.

Cur auſter profectus mari ex cōmodus his ſit:quoꝝ ſtirpes terra continētur.Nam & thriaſio cāpo 41
terræ atticæ:auſter de mari occurrit.an quoniā refrigeratus accedit:rubigo autē per humorē ca-
lidum alienūq́ conſiſtere ſolet.

Cur uētus magna ex parte ante lunæ defectus exciteť inicio noctis cū defectus medio īcipit noctis 42
medio uero cū mane:an qm̄ calor lunæ ꝓpterea hebetať qa curſus iā proxime eſt qđ defectus ex-
ultet.Remiſſio itaq́ calore quo retētus aer quieſcit:rurſum moueri ac ſpūs reddi incipit.

Cur auſter nō incipiēs ſed deſinēs imbrē afferat. Vtrū ꝙ aerē cogit elōginquo quo coacto aqua ex- 43
primiť.cogiť autē poſtea q̄ cæptū eſt.an qm̄ incipiēte calidus adhuc aer eſt.quippe qui profectus
a calidō ſit.in proceſſu tēporis autem refrigeratus in aquā melius conſiſtere poteſt.

Quā ob cauſam cū minor auſter eſt:nubes nullas obducit maior nubilus & diuturnior eſt. Vtrū ut 44
quidā aiunt.initii cauſa ita accidat. Nā ſi ex minori proficiſcať:liquidus uduſq́ eſt.Si ex ampliori
nubilus & craſſus.an quia minor cū incipit eſt.itaq́ nō multū aeris compellere pōt. Sed ad poſtre
mum amplificari cōſueuit. Vn̄ illud prouerbiū.Cū ceſſat boreas cūq́ auſter ſurgere cæpit.

Cur tempore hiberno flatus parte ueniunt exortiua æſtiuo occidua.an ubi ſol amplius nō euincit 45
aer libere profluit.cum igitur nobis occidit:nubes relinquit:quibus fauonii prodeunt:cūq́ inco-
lis iſerioris hemiſpherii oritur:ſpiritum illis parte exortiua producit.contra cū parti inferiori oc
cidit fauonis illis ſubſolanos nobis conſectante aere facit. Vnde fit ut quem aliū uentū occupa-
uerit.augeat eo ſcilicet ꝙ non nihil adiunxerit.

Cur afflante fauonio canes ueſtigia minus ualeant cōperire.an quia plurimū hic uentus confundit 46
quoniam uentorū omniū continētiſſimus eſt:maximeq́ terram attingit.

Quam ob cauſam ſtellæ proſiliunt:uēti indicium datur:an propterea ꝙ a flatu feruntur priuſq́ ibi 47
q̄ apud nos flatus excurrit.Quo fit etiā ut unde ſtellæ feruntur.hic flatus accedat.

Cur nubes maximas fauonius agit:an quia de alto ſpirat:regioneq́ maritima nubes per ampla ſpa- 48
cia colligit ampliores.

Cur uēti ad poſtremū uæhemētiſſime ſpirāt:an qa ubi uniuerſi efflarūt caloris parū relinquitur. 49

Cur ſi circa eqnoctiū africus ſpirarit aqua fiat neceſſe ſit:an quo loco orbis ſol fuerit inde ſoleat 50
excitari:itaq́ pro ſolis diſcurſu uiciſſitudo ſpūm agat. Quod cū eqnoctiū hyemis atq́ æſtatis cō
finiū ſit:dū ſol nobis cōſpectū eqnoctiū agit aut iuſtū trāſgreſſus limitē regioni ſe dedit hybernæ
accidit:ut uēti partis illius uernaculi ſpirēt:quoꝝ primus africus ē natura humidus:& cū ſol par-
tem orbis terrarū hibernā pluſtrat.flatuſq́ regionis eiuſdē moueat:euenit ut hyēs ſuis fungatur
muneribus.Cuius gn̄is iber eſt.Ad hæc cū eqnoctiū tanq̄ paribus examinatis uiribus hyemē at-
que æſtatis cōſtet.Si alterutris qcq̄ additū ſit.obitus momētū exultabit conſpicuū:ut in eqlibrio
pōdus:Lāci adiunctū alteri efficit.Quod cū africus hiberni ordinis ſit naturaque humidus: eqni-
noctio additus:hyemē imbrēque merito aufert.imber enī homines eſt flatibus familiariſſima.

Cur auſter atque eurus cū flatibus ſibi obiectis calidiores ſint. alter aquilone:alter fauonio aquæ 51
fertiliores ſint:quāquā frigor eſt qui humorē ex aere depromat.haud enī ꝙ aquilo nubes hic pel
lit:idcirco aqua nō ꝓuenit.Nam & fauonius & eurus nubes ambigit.quippe q ex latere pari mō ꝓ
ueniat:qn etiā cæteri oēs unde ſpirāt inde depellūt. Vtrum quia frigor amplius introrſum circū-

obſiſtit.cum calor amplius urget.An etiam regio facit unde ſpirát ut ſereni illuſtreſq; ueniant.Eurus nãq; ex ortu fauonius ex occaſu aduentat. Quinetiá ratio ſit : ꝙ aer ꝑcalefactus celerrime ac pleniſſime refrigeratur.quõ etiam aqua.igiẽ euri aer de ortu calidus:auſtri de meridie fertur:cũq; frigidiſſimú locú adiere cõpédio cõcreſcunt:atq; in aquá cõſiſtunt:magiſq; eurus aquá agit:quoniam aeré de ſolis parte nec minus calidum ducit.Auſter aquá mittit cum ceſſat:quoniá aer qui primus ex mari accedit erigidus eſt.ultimus auté tepidus ex terra occurrit.an non id ſolum cauſa ſit, ſed etiáq; ad poſtremũ auſter creſcit.Vnde illud prouerbium.Cũq; auſter ſurgere cœpit:atqui frigidiores qui uæhemétius ſpirant:igitur merito in nubes aeré poſtea cogit.an ea ipſa ratio ſit cur poſtquá principio fertilior aquæ occurrat.

52 Cur uenti ſiccant cum frigidi ſint.an quoniá qui frigidiſſimi ſunt uaporé eliciunt:

53 Sed cur amplius ſiccét q̃ ſol.an quia uaporé nõ ſolum euocát:uerũetiá adducunt.Sol auté relinquit: itaq; ut magis humificat ſic minus aſſicat.

54 Cur unus uétorum cæcias nubes ad ſe uocat:quod etiá prouerbiũ illud declarat. Vt cæcias nubes: ſic ille opes trahés.cæteri nãq; unde ſpirát:inde tm̃modo expellũt. Vtrũ uétus aduerſus eodé in tẽpore ſpirás id faciat.an ſi hoc eẽt haud unq̃ latere potuiſſet.eteni ſpũs hic ſuapte natura circulari linea ferẽ.Ergo cæteri per terram uagátur.hic cælũ uerſus ſuæ lineæ cauũ erigens non ad terram reſupinans ſuam originem repetit:itaque nubes facile ad ſe ducit.

55 Cur fauonius ſerenus ac iocũdiſſimus uétoꝝ oſum eſt: & qualé Homerus flare p cãpos eliſios carmine illo dixit.Sed zephiri aſſidue ſpirát:auræq; ſalubres. an primũ ꝙ aeris téperié plene obtinet neq; eni calidus eſt:ut q de meridie ortuq; ſpirát neq; frigidus ut q de ſeptétrionibꝰ ueniũt:ſed medii frigidoꝝ & calidoꝝ flatuũ tenet.Quod cũ utriuſq; in uicino ſit particeps utrarũq; uiriũ euadit.itaq; téperatiſſimus eſt:& uere maxime ſpirat:ad hæc flatus oés tráſire uel in ſibi aduerſos: uel in dextros cõſueuerũt:itaq; cũ poſt aqloné fauonius ſpiret:dexter eni hic eſt.efficiẽ adeo tanq̃ mitis ad imités:& ſimul ubi deſtitit hyems.ſerenũ magna ex parte ſubſequi ſolitũ eſt.atqui flatus hibernus aqlo eſt.Subſolanus q̃uis inter calidos & frigidos ſitus minus qualitatis eoꝝ particeps eſt, hic eni cũ ſpirat flatus uergẽtes ad auſtrũ motitat quidẽ.iſtuc eni tráſferre aſſolet : ſed miſceri tamen cũ his minime patiẽ.at uero fauonius & moueẽ ab auſtro:& ipſe cũ ſpirat moueat aquiloné huc enim uſq; progrediés:uiciſſitudo ſpirituũ finem ſui circuitus facit.Quod cũ unus facit alterius finé alterius initiũ ſecũ habeat merito ſuauius & eſt & eſſe uidetur.

56 Cur fauonius horis poſtmeridianis ſpirare nõ mane ſoleat.an ſol magna ex parte uel oriens uel occidens auctor ſpirituũ eſt:Quotiés eni aer eſt humidũ tepeſaciédo ꝑcoquit atq; diſcernit in ſpiritum ſane illũ extenuat.Quod ſi tátiſper acciderit:ut aer ſpirátiuſculus ſit:magis magiſq; a ſole uertetur in ſpiritũ.Quotiés igiẽ ſol in exortu eſt.ꝓcul a fauonio abeſt.hic eni ab occaſu ſe ꝓmit : & cũ iam occidere ꝓximus eſt.aer oíno extenuatus diſcretuſq; fluit.at dũ cõfecto meridie pergat ad poſtmeridianũ.tátiſper ad aeré tepefaciendũ diſcernendũque modice ad modũ habet. Subſolanus quoq; ob eá rem mane ſpirare incipit.aeré enim qui ſupra terrá ſublimis impédens nocte humefactus ſolo ſui põderis ratione appropinquarit.ſol mane diſcernés ꝓximũ ſibi excitat primum.Qui auté ex ſole oriente ſpirat ſubſolanus hic appellatus eſt.

57 Cur ſole ſe attollẽte ſpũs & ſternunẽ & augenẽ.an qa ſpũs uel aeris uel redũdátis humoris cõmotio eſt quæ ut cũ parua eſt.cõpédio a ſole cõſumiẽ itaq; nullus ſpũs inde exiſtit:ita cũ magna eſt ſolis exortu amplior redditur.Sol eni auctor & parés motuũ eſt.

58 Cur fauonius horis poſtmeridianis ſpirare ſoleat.an ꝙ ſpũs oés ſole humoré diffundente:ꝓueniũt: humor enim qui ante ac cõcreſcebat tabeſcit:cũ uis caloris in ꝓpinquo eſt:itaque ſpiritũ mouet, atqui fauonius de occaſu ſpirat.Recte igiẽ poſt meridianis exoriẽ.tunc eni ſol eius ad locũ accedit

59 Cur aquilo & auſter ſæpiſſime ſpirét.an quia contrariũ a ſuo cõtrario e directo.ſ.oppugnatũ minime edurare poteſt:ſed ex latere potius:aduerſam uim tolerat.auſter uero & aquilo. excurſus ſolis lateribus ſpirant:cæteri aduerſi potius occurrrũt.

60 Vtrũ ſpũs fonte quodá emergat:quẽaemodũ aqua ſupra quẽ fonté efferri nequeat:an nõ & utrum uno ex pũcto.an ex loco ꝓfluat ampliori.Sũt certe nõnulla in aere quæ uel in aqua accidere pari rõne uidemus.Quippe cũ aqua per ꝓna ocius fluat:q̃ cũ in planis atq; æqua libus ſtagnat.hoc eni & ſpũs faciũt.nã locis editis atq; excelſis aer aſſidue moueẽ.cauis ecõtra ſæpe quieſcit & cõſileſcit. ad hæc ſup excelſiſſimos mõtes ſpũs nulli excitanẽ:ut ſup athon ac reliquis generis eiuſdé.indiciũ ꝙ quæ reliquerint:qui modo ſuperiori ſacrificarũt:poſteriori incorrupta cõperire affirmát.Conſtat igitur ſpũs quoq; prolationé ueluti ex fonte quodá attitari ſuper quem nihil ꝑterea efferre ſe poteſt. Vnde fit ut locis excelſis quod modo diximus accidat:quod idem datum etiá aquæ putauerim.Nec enim aquá uæhemẽté nec ſpiritũ rapidũ locis excelſis fieri nouimus.

61 Cur auſtro ſpirante ceruleũ mare fiat:aquilone obſcurius utriuſq;:an ꝓpterea ꝙ aquilo minus mare ꝑturbat.omne auté quod tráquillius eſt:atrum eſſe uidetur.

Quam ob cauſam auſtri cũ leuiter ſpirãt:uequeat nubilare:cum intente nimirũ queant:an quoniã 62
tum leuiter freqnẽtiam nubiũ agere nequeant:itaque breue ſit:quod obduci nubibus poſſit:at ne
to ubi excreuerunt multas depellunt:itaque amplius obnubilare uidentur.

Cur aquilo ut magnus incipiat ita paruus deſiſtat.auſter contra ut paruus incipit ita magnus ceſſa- 63
re ſoleat.an quia nobis aquilo in uicino eſt:auſter longe abeſt.alter igiẽ ubi primũ exortus eſt nox
occupat.alter ſuo diſpſo principio utpote diu ꝑtracto exiguus ad nos primũ deuenit.at finẽ alteri
us minime itaqꝫ merito alter ĩbecillus cũ ceſſat eſt. omniũ nãqꝫ finis imbecillus eſt alter ualidus.
Finem enim iſtius nihil p̃terea ſentimus.

Cur uerſarii q̃ mare ſinuaẽ reflarẽ ſoleãt:qua porrecta pãſaqꝫ maria ſũt:reflare nõ poſſint.an qm̃ fla 64
tus in ſinũ interrũpẽs nihil diſtrahiẽ:ĩmo magna parte uniuerſus ꝓferẽ.at in diſpalatis porrectiſqꝫ
obterranei & ꝓtinus magis diſtrahunẽ:& inter ꝓfluẽdũ hac eadẽ repariunẽ:qm̃ nihil obſiſtit quo-
minus multas in partes ꝓruant.Verſarius eni nõ niſi reflexus abterraneis eſt.

Cur dici ſolet.cũ ceſſat boreas cũqꝫ auſter ſurgere cœpit:an qm̃ boreas ꝙ nos ei ſubditi ſumus: parſ 65
que habitata terræ uergit ad ſeptẽtriones.intẽtus protinus accidit.quippe qui ſtatim cum ortus ẽ
auſter ꝙ ex loginquo ad nos deuenit:nõ primũ ſed poſt intẽtior eſt.

Cur ſpirãtibus auſtris homines grauiores inualidioreſqꝫ ſeſe reddunt.an ꝓpterea ꝙ humor corporis 66
flatus eius calore tabeſcẽs multus ex pauco redũdat:atqꝫ humor grauis leui ex ſpiritu cõſiſtit quas
ob res uires hoĩs debilitari neceſſe eſt.

Cur ſpirãtibus aqlonibus cibi auidiores ſumus q̃ auſtris:an ꝓpterea ꝙ aqlones frigidiores ſunt. 67

Cur auſter oris terræ ægypti nõ afflat:nec iterius iter diei ac noctis ſup mẽphim uero uel inter diei 68
ac noctis ingenuus ſpirat:nec uero occaſum uerſus iter duũ dierũ:totidẽqꝫ noctiũ adit exortũ aũs
uerſus africi incitanẽ:an qm̃ terra ægyptus caua partes ſuas interiores eſt : ſupiores ſemotioreſqꝫ
eminẽtior.hinc enĩ auſter ut caua intacta ſupgredi ſic excipi ab eminẽtioribus põt.

Cur auſter paruus oriẽ magnus deſiſtit.aqlo cõtra.unde ꝓuerbiũ illud ſecũdæ nauigationi delega- 69
tum eſt.cũ ceſſat boreas cũqꝫ auſter ſurgere cœpit : an ꝙ ad ſeptentriones potius q̃ ad meridiem
poſiti ſumus.aquilo aũt ex ſepẽtrionibus ſpirat.auſter ex meridie:merito alter ſtatim cũ ortus ẽ
uæhemẽs proxima ſibi loca inuadit.poſt deinde ſuã uæhemẽtiã in loca tranſfert remotiora:alter
ecõtra hoĩes meridie incolas inter inicia urget poſt ubi p̃teriit ingenuus ad nos uenit.

Cur dici ſoleat.Fit glacialis hyems boream ſi dux erit auſter:an ꝙ auſter talis eſt : ut nubes large & 70
aquam colligat.Cũ igitur tali temporis cõditioni ſuperuenit:geln indurat:hyemẽ quæ efficit.Vn
de celebre illud eſt.Offendẽte lutũ borea mox terra gelaſcit. Lutũ enĩ & oĩno aquã ab auſtro uel
maxime uel ſæpiſſime fieri palam eſt.

Cur poſt auſtrũ cito aquilo ſpirat:poſt aquilonẽ nõ cito auſter:an qm̃ alteri ex ꝓpinquo alteri ex 71
lõginquo ueniendum eſt quippe cũ ſedes noſtra aquilonẽ uerſus poſita ſit.

Cur flatus frigidi ueniũt cũ caloris cõmotiõe orianẽ.an motionẽ a calore profectã calidã eſſe neceſ 72
ſũ nõ ſit:niſi mõ quodã ꝓdierit.Nã ſi uniuerſa interrũpit calida eſt:ſi per anguſtũ paulatimqꝫ extri
guitur:nec ipſa calida ꝓuenit:& aer qui ĩde cõmotus eſt talẽ efficit motũ qualis ipſe p̃fuerit : quõ
& iã eodẽ de corpe modo calidũ mõ frigidũ poſſe ſpirari inquiũt. Sed id uerũ nequaquã eſt. ſemp
enĩ quod exit calidũ eſt:cuius indicium ꝙ tale propius admouẽti percipiẽ:ſed intereſt quo prodie
rit modo.Nã ſi multo poſthiãte ore emiſimus calidũ idcirco uideẽ:qm̃ ſentire id poſſumus. ſed ſi
angutũ extrudamus:calidius ꝓfecto extrictũ aerẽ ſibi proximũ ĩpellit:atqꝫ ille ſibi cõtinuũ.Sed ꝙ
aer frigidus eſt:motio eius quoqꝫ frigida ꝓfluit.Nunqd igiẽ in flatuũ quoqꝫ rõne hoc ĩdẽ eueniat.
ſitqꝫ ꝑ anguſtũ prima eoꝝ motio:tũ aere priore pl̃ato ſubinde alius affluat. Quapropter hyeme
frigidi:æſtate calidi oriunẽ.eo.ſ.ꝙ talis eoꝝ tẽpoꝝ aer p̃eſt:nec enĩ a ſeipſum aerẽ moueri: neqꝫ a
calore cõuictũ:eo motu ꝓferri cõſtat:nõ ſolũ ꝙ calore ampliori cõtento ſpũs calefaciunt.Veꝝ ꝙ
ſurſum etiã efferunẽ.ignis enim natura huiuſcemodi eſt frigidũ cõtra deorſum ferri aptiſſimũ ẽ
Spũs autẽ merito in latus ſe uertũt.Cũ enĩ alterũ ſurſum alterũ deorſum uerſus nitatur:& neutꝝ
alterũ ſuperet:nec fieri poſſit ut maneat:obliquæ perferri neceſſe eſt.

Cur auſtri frigidi in africa ſint ut apud nos aqlones.Primũ qa ut nobis aqlonũ origo:ſic africæ au- 73
ſtroꝝ ꝓpior eſt.Nã ſi ut dictũ eſt.flatus ꝑ anguſtũ extrudi ſoleat.ꝓpioribus certe frigidiores oc-
currẽt:ꝓpter uæhemẽtiã ſui motus quã diffundi hebetariqꝫ neceſſe eſt:cũ ſe longius ꝓtrahit qua
de cauſa aqlones frigidi apud nos ſunt.colimus enĩ ꝓpius ĩmo iuxta ipſos ſeptẽtriones.

Cur auſtri ſicci:& aquæ omnino expertes febres contrahant. An quoniam humorem calidum alie- 74
num in corporibus careãt. quippe qui natura humidi & calidi ſint:quæ quidem qualitates febri-
cæ ſunt.Febris enim earum conſiſtit exuperantia.Quotiens igitur per ſolis ardorem omni uidua
ti humore ſpirant habitu plane huiuſcemodi ſunt.at cum una ueniunt cum aqua refrigerari nimi
rum aquæ ipſius beneficio poſſunt.

Cur flatus anniuerſarii eodẽ tpe atqꝫ modo afflare ſemper ſoleant:& cur deſinente die deſinunt no- 75

ctuque nõ ſpirãt.an id quidẽ ipſum qm̃ nix liquefieri ceſſat a ſole cũ ueſperaſcit.totãque noctem
manet indomita.oĩno aũt ſpirãdi tẽpus tũc ẽ.cũ ſol uincere atque reſoluere glaciẽ ad aquilonem
poſitam cœpit cũ igitur icipit pueri apellati ſpirãt.cũ iã amplius reſolutũ eſt anniuerſarii.

76 Cur fauonius uentorũ oĩum leniſſimus & frigidiſſimus eſt duobuſq; tẽporibus maxime ſpirat uere
ac autũno.cũque ueſperaſcit potiſſimũque terrã attingit: an lenis quia ex mari cãpiſque planiſſi
mis ſpirat frigidus rametſi minus quã aquilo ẽ.qm̃ aqua inflata nõ niue ſpirat cæteris tamẽ frigi
dior ẽ.quia uel poſt hyemẽ ſole adeo nup reuigẽte uel autũno cũ ſol amplius nõ uiget ſpirare ici
pit. Vicinus hic maxime terræ afflat.q̃ e directo nullaq; aduerſante ui ex mari ad terrã trãſit haud
enĩ ut p terrã materia obſiſtẽte arcetur.ſed libere quoquo uerſus uagatur qm̃ humorẽ preptat &
æq̃bili quoq; diſcurſu hac eadẽ de cã pfluit.Nõ enĩ ex mõtibus neque niue per uim tabeſcẽte ſed
tanquã per fauces expedite pfunditur.pars qppe ad aqlonẽ.aut ad auſtrũ uergẽs mõtuoſa eſt oc
caſũ uerſus nullus mõs.nulla terra eſt.ſed mare athlãticũ ſpaciat itaque efficitur ut terræ pximus
atque ſibi æqualis pmanet.Spirat cũ ueſpera ppe eſt loci ipſius ratione. Tũc.n.ſol pxime ad locũ
accedit unde fauonius oritur.Noctu qeſcit qm̃ tũc ſolis motio deeſt.

77 Cur euro ſpirãte oĩa maiora uideãtur an qm̃ eo flatu aer obſcurior caliginoſiſſimuſque reddatur

78 Cur tpe hiberno flatus de ortu ſpirare mane æſtiuo de occaſu poſt merediẽ cõſueuit.an propterea
quod flatus q nobis æſtiuo ueniunt hiberno bis ſpirãt q oppoſitum terræ emiſperium tenenr.No
bis autẽ hiberno mane atq; de ortu ſpũs ueniunt : q̃ phumidus noctis aer diſcernitur.mouetur q;
mane a ſole.atq; is primis q proxime ſolẽ eſt quod etiã ante ſuũ exortũ ſol agere põt.exquo auræ
ſpirare non minus ante ſolis exortũ ſolent ergo cũ ſol humores ad ſe attrahat.moueatq; ante ſuũ
ortũ aera q per hyemẽ humidus apud nos ẽ cõſtat uel ad ſe poſſe atatrahere cum inferius emiſpe
riũ inſpicit.idq; poſt meridiẽ ibi efficere.quod tẽpus nobis ante lucanum eſt. Quamobrem acci
dit ut aer qui ante ortum hic a ſole attrahitur.fauonius inferis ſit.aſpiretq; horis poſt meridianis
itaq; flatus hiemis noſtre exortius nobis poſtmeridianis illis ẽ.idem nobis exortius accedit æſtas
enim apud illos eſt cum apud nos hyems noſtrumq; poſtmeridianũ illis ante lucanum ẽ.quo illis
auras exortiuas,a nobis fauonios aſpirare pdicta euenit rõe.Nihil de ortu p æſtatẽ ſpirare ſolet eo
quod ſol ad aera ſedis noſtre ſicciorẽ exoritur lauge enim tẽporis abſuit fauonii poſt meridiẽ nul-
li p hyemẽ aſpirãt quod exortiui eodẽ tempore nulli inferiori emiſpherio flare ob eã quã mõ dixi
mus cãm pñt.Sol enim humores inde ad ſe attrahẽs nobis fauonios præſtat.

79 Cur fauonius illuſtris ſerenus atq; gratiſſimus uentorũ oĩum eſt.an quia mediũ calidorũ & frigido
rum flatuũ tenet.uicinuſq; illis oriens particeps qualitatũ generis utriuſq; euadit tẽperatuſq; pro
inde accedit.Subſolanus quãuis inter eoſdem poſitus ſit.minus tamen communem ſe exhibet hic
enim mouet quidẽ cũ ſpirat flatus qui auſtrũ uerſus ſpectant: eo namq; tranſire ſolitus eſt ſed mi
ſceri his neſcit.At uero fauonius & mouetur ab auſtris:& ſpirans ipſe agitat aquilones.Iſtuc enim
ultimus ſpirandi circuitus ducitur unde cũ idem in ſe alterorum finem alterorũ initiũ contineat
iure gratiſſimus & eſt & eſſe uidetur.

80 Cur uẽti alii locis alii ĩbrẽ efferãt.uerbi cauſa heleſpontias terræ atticæ inſuliſq; uicinis aqlo hele-
ſponto atq; cirenæ:auſter leſbo.An ubi frequẽtia nubiũ inibi ĩbrẽ obuenire neceſſe eſt:ibi autem
frequẽtia cogit.ubi aſſidere nubes arceriq; eſt.itaq; mõtibus magis q̃ planis pluit : ergo apud he-
leſpõtũ aquilo multas deſup nubes cõpellit:qđ idẽ ad atticã:iſulaſq; uicinas heleſpontias quaſi iã
cõdirã nactus materiã efficit quippe cũ copia larga cõgeſta ab aquilone ſit.leſbo eurus atq; auſter
nubes affatim ex alto adducũt;atq; in hũc modũ uel de cæteris cogitare par eſt.

81 Cur dici ſolet.Nauibus hiberno uentos dat terra ſecundos.Tunc mare fert ſænos calidi ſub menſi-
bus anni. Terra dabit ſæuos : ponti feret unda ſecundos.An quoniam mare per hiemem calidius
eſt.Itaq; ſiquid in eo conſtitit:inicio conſtitiſſe ualidiori certum eſt. Nam ſi inualidum eſſet:faci
lemãris tepore abſumeretur. At per æſtatem mare frigidum eſt ; ſpirituſq; maritimi omnes fri-
gent.Terra econtra tũc calida eſt : quare ſiquid ex terra tunc fertur primordio id conſtitit ampli-
ori.Nam ſi exiguum imbecillũq; eſſet facile ſolueretur & euaneſceret.

82 Cur apud archadiã qui locus excelſus eſt:flatus nihilo frigidiores q̃ cæteris locis ſentianſ.& cũ fla-
tur ſilet cælũq; nubilũ eſt:frigidior pinde atq; in planis paluſtribus oriatur.An q̃ archadia nõ diſ-
ſimilis paluſtribus eſt.Aquarũ enĩ cõfluẽtiũ nullos in mare exitus habet; Quapropter fauces hia-
tuſq; pcipites ea in terra numero ampliori ſunt.Cum igitur uẽtus ſpirat uaporẽ ortũ ex terra fri-
gidum auertit & reicit.flatus autẽ ipſi frigidi propterea eſſe nequeunt;quia ex mari deueniũt.Spi-
ritu tamen ſileſcente uapor de aqua ſtagnãte libere aſcendit atq; refrigerat.

83 Cur ſi uentus mane incœperit:edurare amplius poſſit.An quoniã ſole oriente impetus ſit uehemẽ
tiſſimus iccirco protrahi longius poteſt.Indiciũ q̃ cõſtitutio facta præualida eſt.

84 Cur aquilo interdiu ſpirat ingenuus noctu deſiſtit.An q̃ imbre gignitur congelatio cum ſolis calo-
re reſpirandũ eſt.ergo ſternitur noctu quia ſol abeſt qui gignendi cauſa eſt.

Cur flatus futuri indiciú datur cum per aerem multæ ferũtur arachneæ. Vtrum ꝙ arachnea ſuo fungitur opere cum cælum ſerenum eſt. ferunť auté fila quoniá refrigeratus aer in terrá corruit Refrigeratio uero hiemis primordiú eſt: itaq; indiciú fit illa arachneaꝝ latio. An ꝙ poſt imbres atq; hiemes arachneæ uniuerſum ferunť. opus enim ſuum arachneus tunc exequitur cum cælum ſerenum eſt & occulit ſe impatiens frigoris cum hiems urget: tractuſq; a flatu nimiú eruit filum. poſt imbré autem flatus magna parte oriri ſolitum eſt. 25

Cur locis frigidis aquilo per hiemé uæhemés ſpirat: & ut ꝓxime nubilus: ſic tranſuorſum liquidus fertur atq; illuſtris. An ratione qua frigidus eadem etiam uæhemens ſit. Quod tamé e propinquo frigidior eſt: occupat priuſq; nubes gelu indurat q̃ repellat: quæ induratæ pondere ſuo obſiſtút & manent. Tranſuorſum autem uæhementia ſua potius q̃ frigore agit. 26

DECIMAOCTAVA PARTICVLA QVAE AD METVM FORTITVDINEM MORES DENIQVE AFFECTVSQVE VARIOS ATQVE CIVILE IVS PERTINENT.

CVr tremút qui metuút: an propter refrigerationé. deficit ení calor atq; cõtrahitur: ex qua aluus quoq; plæriſq; ob timoré effuudi ſolitus eſt.

Cur metuétes nõnulli ſitiunt. Vt qui ſunt torméta adituri. cú ení per timoré refrigerétur: ſitire minime debeát. an nõ eodé loco refrigerétur & caleant ſed refrigerentur per ſúma corporis: unde calor diſcedit: caleant per intima caloris. ſ. introrſum cõtracti efficientia. Cuius rei indiciú alui quoq; ſolutio facit. Sitis autem parte quadá interiore ſiccata ſolet accidere: nec aliter agi uideť q̃ in his quos epiala exercet: qui ſimul & frigét & ſitiunt. Nec ení illis pars eadem corporis inalgeſcit & concaleſcit. 2

Cur hoies cú excandeſcút: calore. ſ. introrſum collecto feruidi fidibúdiq; redduntť: cú metuút cõtra efficiunť. an nõ eundé in locú calor ſe colligat. ſed homini iraſcenti cor calore circúfuſum efferuent: ex quo fidibundus tubicúdus ſpirabúdus efficitur: cú calor ſurſum uerſus ſe efferat. Metuéti ſanguis & calor in imum perfugiút. Vnde fit etiá ut aluus fundať. Nam & cordis compulſio nõ ſimilis agitur: ſed metuéti utpote ex caloris inopia frequés ac feriés eſt. Iraſcéti ecõtra: utpote cum calor collectus ſit copioſior. Quáobré efferueſcere aio excitari: ꝑturbari: cæteraq; id genus uerba non inepte ſed accõmodate dicútur. Nunquid igiť ſitis ea de cauſa obueniat: ná & ſiccú expuere: & linguá hærere & reliqua huius ſpiritus elatio facit & ſanguis. Sitim quoq; excaleſcenre corpore naſci certú eſt: ſed quéadmodú pars eadem corporis qua ſitis laceſcit reſiccari utriq; metuéti & iraſcenti poſſit. metú ení ſitim poſſe afferre cõſtat militú argumento qui ſupati fugá rapuerint: núquá enim tam grauiter ſitibundos ſeſe fuiſſe fatentur: & uero qui in dicédo cõturbátur ſitire uæhementer cõſueuerút itaq; oſeluút: & nõ nihil ſubſorbét ut parmenõ hiſtrio facit: an hoſte cõturbatos nõ ſitis ſed ſiccitas pulſo ſanguine teneat. Vñ etiá accidit: ut palleſcát. indiciú uero ꝙ nõ multú ebibút: ſed iterdú deſorbuiſſe tm̃ ſatis eſt. Atqui ſe in fugá uerterút: laborát itaq; ſitiunt: & qbus tormenta inſtant eadé ipſa efficiédi ratio eſt: nec mirú quicq̃ id eſt. fit ení in re bellica ut nõnulli etiam uiti fortes ac ſtrenui ubi ſtructa acie hoſtes ſunt petituri obtremiſcát: nõ ꝑterriti: ſed fidentes qui etiá ſua corpora uerberare lata ferula: aut ſuis manibus aſſolent ut undiq; uorſum pari colore inferueant. quidam ení inæqualis ac tumultuarius motus in eoꝝ corporibus ꝑ acumen & nimiú impetú caloris oriri ferme animaduertitur. 3

Cur hoies fortes magna ex parte uinoſi ſút. An qa fortes calidi ſunt. Calor auté in pectore cõditus eſt. Ibidé ení metú quoq; refrigeratione quadá effici nouimus: ut cor fortibus caloris copia fultú ꝑſiſtat timidis refrigeratú inſiliat. ergo qui ſanguinolentú habét pulmoné calidú húc modo uinolentoꝝ gerút. ita ut rei aduerſæ ſuſpitiõe refrigerari nõ queát. At q ita ſe habét: bibendi auidi eſſe cõſueuerunt. ná & bibendi cupiditas mébri eius calore oritur ut alias dictum eſt. & cupiditas ipſa non niſi rei uim ſedandi habétis deſideratio eſt. Vinú auté etſi natura calidú eſt ſitim tamé amplius q̃ aqua extinguere põt. maximeq; id genus hominú: quá ob cauſam dictú alias eſt: ex quo & q ſpirádi difficultate laborát: aut inſania uexanť: uinú ad modú cupiút: q̃q̃ alteris ex inſtrictione alteris ex perturbatione pulmo efferueat. Cú igiť magna ex parte hoies eoſdé ſitibundos ac fortes eſſe obueniat: uini auté auidi qui ſitibundi taleſq; geſtiunt. naturas uiciſſim inter ſe conſectari neceſſe eſt. Vnde fit etiá ut uinolenti q̃ ſobrii fortiores ſint. 4

Cur fortitudiné maxime honore ꝓſequunť reſpu. quæ tamé uirtutú ꝑcipua nõ eſt. An quia ſemper uel ipſe bellú aliis inferunt: uel ab aliis ſibi illatú patiuntur. hæc autem uirtus perutilis utráq; in parté eſt. honorát uero non quæ optima ſunt: ſed quæ optima ſibi exiſtiment. 5

Cur uoce & manibus & labro inferiori tremát qui metuút. an quoniá hic affectus caloris defectio ex locis ſupioribus eſt: ex quo ut palleát accidit. Quod igitur calor pectus deſerit: uox obtremit. Id ení refrigerať quod uocé mouet: & manus quoq; pari ratione ceſſanť: utpote quæ ex pectore 6

pédeát.Inferiꝰ tñ nõ ſupiꝰ labrũ q̃tit:qa ſupiꝰ eo pédet:quo ſuapte natura uergit. Inferiꝰ ſurſum caloris bñſicio ſtabilit:atq; qeſcit quo ſublato ialgeſcit & tremit:& uero in excãdeſcendo imũ labrũ eadé de cá laſſat:& pédet qđ lare in pueris patet.calor eteni in cordis ſedé cõferre ſe cõſueuit.

7 Cur hoíes metuétes tremũt:maximeq; uocé & manus & imũ labrũ an uocé qa calor hinc deficit: quo in loco uox poſita eſt:labrũ uero & manus qm̃ partes iſtæ nobiliores ſũtminimeq; ſanguinolentæ bilé quoq; idé deiiciũt:& teſticulos cõtrahũt.deiiciũt qa calor deſcédés diffundit & liquefacit.Cõtrahũt qa metus inuectus extrinſecus eſt:ut fugá in aduerſum agi oporteat.

8 Cur hoíes metuétes:& algét & ſitiũt:quæ qdé affectiões aduerſæ iter ſe ſũt:an algét refrigerati ſitiunt calefacti.Calor eni in metuédo ſupiora deſerit loca:qđ facie aluoq; cõſtat. facies eni pallet.aluus ſterdũ fundit. ergo ꝙ calor locis ſupioribꝰ deficit:algor orit:ꝙ humor deficit:ſitis exultat.

9 Quá ob cauſam cũ & metus & dolor quædá ſit ægritudo:q dolét elamát:q metuũt ſilét:an q dolent ſuũ retinét ſpũm:itaq; is uniuerſis erũpés cũ clamore emittit. Metuétibus corpus refrigerat. caloreq; ima petit:qui ſpũm mouet.Quo igit hic ſe cõtulerit:ibidé ſpũm potiſſimũ excitabit: q̃ propter neuter eorum q metunt obcrepare ſolitus eſt. Vox aũt ſp̃s ſurſum uerſus elatus eſt:partibus quibuſdam ueluti inſtrumétis eõficiendus abſoluéduſq;. Cá uero cur hoíes dolentes ſuũ retineát ſpm eſt:ꝙ oés íditis a natura nobis p̃ſidiis aliquo detriméto affecti:ſine ulla eogitatione uti ſolemus:ut ét cæteræ oés aíantes aliæ náq; eornibus aliæ unguibus repugnát:ſeſeq; defendunt.atqui ad dolores uel oẽs certe uel plurimos calor adiuuat.qué ꝓfecto is auget qui ſuũ cohibet ſpm.Calefacit enim doloris incitabula:contracto in trorſus calore p ſpm atque excoquit.

10 Cur metuétibus alui fundatur:libidoque urinæ laceſſat.an quia calor inſitus nobis q̃ſi aíans eſt hic ergo ré q̃cũq; timuerit:defugit.qđ eũ extrinſecus tũ cõturbádi tũ cæterorũ metuẽdi generũ tõ inuehat atq; in ima de ſupis defluat.& e ſũmis ad í tima ſeſe penetret.efficit ut alui ueſicæq; fundát facileſque reddant.Ná & anethũ & abſinthiũ & q̃cunque uriná moueát eadem calida eſſe maniſeſtum eſt.Quinetiá medicaméto aluo accõmodata calorifica eſſe nouimus.& partim eorum ſolué di uim tm̃ obtinét.parti uel aliter tabeſacere queunt:ut alliũ urinæ tabificũ é.hoc igitur idem qđ ea ipſa calor quoque efficere põt qui de ſũmis in hæc loca ſeſe cogit & eõtrahit:

11 Cur hoíes metuentes ſuos teſticulos eõtrahunt.Cõtrariũ eni ut remittant & flacceát cõgruũ dixeris cũ calor metuentiũ in eũ locum ſe colligat.an metuentes omnes fere ſimiles frigétibus ſint.Cum igitur calor ſumma eorporis deſeruit:retrahendũ ſane eſt.quáobrem uentris quoque murmur ciatur eũ timor uehemẽs derinet.cutem quoque algentiũ ſũmam uidemus contrahi:ut pote cum calor inde deſtituerit oís.ex quo ſubſequi hortor eõſueuit.Scrotum ergo ſurſum conuelliturtatq; eo contracto una teſtieuli cõtrahũtur. Quod melius in coitu uenereo patet.Metus enim excernit multiſque cõturbatis aut pterritis genituræ mouetur profluuium.

12 Cur aliqui ægrotét:ubi uitá luxurioſam uiuere aſſueti agere luxurioſe ceſſarunt.ut.Dyoniſius tirannus:ꝙ in urbis ſuæ obſeſſione aliq̃tũ tpis a potu ſolito deſtitit:tabe ꝓtinus interea laborauit.An cõſuetudo res magna cuique ſit.lá eni in naturæ hitũ ferme abſoluitur:ergo ut piſces inter aerem aut hõ in aqua degens male habeát neceſſe eſt.ita qui morem mutarint ſolitũ:ægre atque moleſte ex cõſuetis diſcedunt.& eodem rediiſſe ſibi ſaluberrimũ hñt perinde qua ſi ad ſuæ naturæ ſtatum redierint:Tabeſcũt item aliméto carentes:quo ante hae copioſo ſuatuſſimoque uti ſolebát.Quod enim cibo ſolito ueſcũtur pinde afficiuntur acſi nullũ penitus capiant.Quinetiá materia excreſcẽs atque in utilis mixta cũ alimoniæ eopia hebeteſcit:exoleſcitque.Immixta auté ipſam in natat fert que in oculos aut í pulmoné. Qua propter cibo deide í geſto ſolito téperatur dilutaque & í noxia redditur.Redũdat pterea uacans illa materia hoí ímoderate: luxurioſeque uiuéti:ubi luxuriari aliquátiſp deſiit:eo quod mulrá in ſe materiá cõtinet indigeſtá uitæ.ſ. ſupioris cõgerié:q̃ tabeſcéte calore gemino ac intimo efficit ut fluéta uberius ueluti eopia que ſacta moueantur. Srtho. a8.

13 Cur duoꝝ tm̃modo ſenſuũ rõne hoíes incõtinentes uocamus ideſt tactus & guſtus.An ꝓpter uoluptates quæ pariter nobis ac cæteris aíantibus oíbus per hoſce ſéſus admiſtrát.Quod igit eões eas cũ beſtiis habemus ſpernimus & ſolas oíum aut maxime uicio probroque damus.Itaque hoíem eis addictũ uitupamus:etiam incontinentem atque intemperantem appellamus:quoniam a teterrimo uoluptatum genere ducatur.

14 Cur hoíes iucõtinentes: rõne tm̃ cupiditatis dicimus:cũ etiam in iraſcendo incõtinentia ſit.An quia incõtinens eſt qui contra rationem aliquid agit:& incontinentia eſt aſſuetudo rationi contraria Sunt anté cupiditates fere oẽs rõnem. Iræ nero cum rõne non tñ ita cum ratione:ut ratio iubeat: ſed in uectam contumeliam cauſamue ſignificet.

15 Cur continentia & temperantia in iuuenibus atq; ditibus recéſemus.Iuſticiam uero in pauperibus An quia ſiquis re abſtinet: cuius maxime indiget laudabilior eſt quá ſi ecõtra.Paup igitur facultatibus indiget:iuuenis & diues fruitione.

16 Cur minus ſitim quã famé tollerare poſſumus.Verũ quia ſitis res magis anxia eſt. Cuius ídiciũ quod

ſuauius ſitientes bibimus quā eſurientes comedimus triſtius aūtē qđ ſuauiori aduerſū eſt. An quia calor quo uiuimus humidū magis q̄ ſiccū deſiderat. An quia ſitis reꝝ duaꝝ libido eſt potionis in quam & cibi fames unius cibi tantummodo eſt.

Cur minus ſiti quā famē patiamur. An quia ſiti amplius cōtriſtamur q̄ fame. Cuius indicium uoluptas ſane facit: quā inter bibendū capimus uæhemētiorē. Tū etiā qui ſitit res duas deſiderat cibū atque refrigerationē. Iſthæc enim ābo potio exhibet. Atqui eſurit alterius tantū appetēs eſt. 17

Cur incontinentes eos appellare ſolemus: qui uoluptate cōtractādi aut guſtandi exuperarūt. Nā qui inmodice re utuntur uenerea: & qui luxu delectantur: ciborū incontinentes uocamus. Ciborū tn̄ non eadē ratio eſt: ſed parti linguā parti gulā ſua mouēt ſuauitate. Vnde Philoxenus gruis collum a diis īmortalibus ſibi dari obtabat. At uero qui in uidendo audiendoue modū excedunt: non eodem uocabulo ſignificamus. An qm̄ uoluptates ſenſibus hiſce accomodatas: cōes cū cæteris aīantibus habemus ergo ut cōes ſpnimus notamus ſolaſq; oium aut maxīe probro damus. Itaq; hoīem his deditū rephendimus: & incōtinentē atq; intēperātēque appellamus: quod uictus a teterrimo uoluptatū genere ducitur. Sed cum ſentiendi genera quinq; ſint cætera aīalia duobus tn̄ que modo dixi uoluptatē ſibi acquirunt cæteris uel nihil oīno delectantur. uel per accidēs ita afficitur. Quod enī uidet aut olfacit tātiſper gaudet quo ad guſtus tactuſq; officio fruiſcatur. Cum genus idipſum cōcupiſcendi expleuit: illorum quoq; ſuauitas deſiit ut ēt nobis ſalſamenti odor cū īdigemus ſuauis eſt. Vbi ſatiari repletiq; ſumus āplius ſuauis nō ē. Roſæ aūt odor ſemp ſuauis ē. 18

Cur minus riſū retinere poſſimus cū amicos nr̄os familiareſq; uidem⁹. An uolubilius qđ elatius: atque ſuſpēſus ſit. Atq beniuolētia ferme huiuſmōi ē: ergo merito tūc ad ſurridēdū mouemur. 19

Quā ob cām cū maior iniuria ſit offenſa q̇ maius ſit bonū maior iniuria pecuniæ æſtiet̄ q̄ honoris & hoīes iniuſti potius ī re pecuniaria eē uideantur. an quia multitudī pecuniæ honori āṅponūtur oibuſq; cōes maxīe hn̄tur. honor āt paucis ratoq; uſu cōtigit. 20

Cur depoſitū denegare iniquius ſit q̄pi mutuū. An ꝙ amico iniuriā facere turpe eſt. Depoſitū igitur qui negat amico iniuriā facit. nullus enī quicq̄ deponit niſi credēs cōfidenſq;. At is cui debet̄ amicus nō nō eſt nō enī mutuat: ſed dat qui amicus eſt: an quia maior iniuria cōmittitur. Præter dānū enī fides negligitur: cuius gratia q̄uis nil aliud cogat: abſtinēdū ab iniuria eſt. Ad hæc nō par pari reddere uicio datur. hic igit̄ rem ſuā credidit tanq̄ amico ille denegat tanq̄ inimico. At qui mutuauit nō dedit ut amico. Itē qui depoſuit cuſtodiendi reddendiq; gratia dedit qui mutuauit. fructus etiā ſui gratia dedit: minus autem ægere ferimus iactutam ſi queſtum emolumentūq; nobis petimus ut piſcatores factā iacturā rhetium æquo amnio ferunt. periculū enim exploratū ſibi habebāt. Addo etiā ꝙ qui ſuū deponūt hominū uitātes perfidiā: fortunaq; laborantes aduerſa plerūq; id faciūt. Qui uero mutuāt pecuniis abūdāt fortunateq; degunt. Iniquius autem ē iniuriā homini īfortunato q̄ fortunato intuliſſe. 21

Quāobrē in foris nōnullis familiæ potius q̄ teſtamēti rōne ſniam fieri ſolitū ſit. An ppea ꝙ de familia emētiri nō licet: ſed uera fateri neceſſe ē. Teſtamēta aūt multa iā falſa eē redargui potuerit. 22

Cur paupertas apud hoīes bonos potius eē q̄ apud prauos ſoleat. An qa oīb⁹ odio habet̄ atq; expellit̄ ad ꝓbos pfugit. rata maxīe apud eos ſalutē pmanēdiq; locū ſe poſſe aſſeq. ecōtra ſi ad prauos uenerit nunq̄ eos fortuna iſta fore cōtētos ſed uel furta latrocinia adituros: qb⁹ reb⁹ futurū ut ipſa amplī⁹ apud illos manere nequeat. An qa hoīes ꝓbos optīe ſe uſuros exiſtimat: nec ſibi petulant̄ cōtumelioſe quippiā facturos. Itaq; ut nos pecuniarū depoſita tute hoīb⁹ bonis credimus: ſic ēt hæc ſibi diſpēſat & ſtatuit. An libēter ſe ad uiros optimos cōfert: qa fœmina eſt: īopſq; ꝓinde & utriū & cōſilii: ut eiuſmodi hoībus cōmēdatā ſe eē magnope uelit atq; deſideret. An quia mala eſt: nunquā ſe malis iungere uelit. Nā ſi ita maluerit oīno malū irremediabile ipſa reddetur. 23

Cur nō quēadmodū amplificātur iniuriæ in pecuniis ita cæteris etiā in rebus ualeant augeri uerbi cauſa: qui leui aliquid dixerit nō ꝓpterea rem quoq; reticendā apēriet. neq; q unū ꝓdiderit: uel totam rēpublicā ꝓdere ꝓpterea uelit: ſicut qui obolum abſtulerit etiā talentū auferet. An quia ſunt quæ partius quidē per impotentiā ſed uoluntate amplius iniquæ cōmittantur. 24

Cur depoſitū etiā paruū denegare turpius eſt q̄ debitū magnū. An qui depoſitū negat hominē ſtaudat: a quo bonus ipſe exiſtimatus eſt. An qm̄ qui hoc facit: illud etiā facere uelit. 25

Cur homo qui adeo eruditione p̄ditus eſt: animantiū omniū iniuſtiſſimus ſit. An quia ingenio cogitationeq; plurimū ualet. Voluptates igitur & fœlicitatem rimatur maxime atq; perpēſat: quæ niſi iniuria nemo aſſequi poteſt. 26

Cur diuitiæ magna ex parte ab hominibus prauis potius q̄ bonis habeantur. An quia fortuna cæca eſt: diſcernere ſibi atq; eligere quod melius non poteſt. 27

Cur iuſtius habitum eſt hominibus uita functis opem ferre q̄ uiuis. An quia uiui ſibiipſi p̄ſidio eſſe poſſunt illi defuncti nihil p̄terea poſſunt. 28

Quī ob cauſam qui moram cū homine ſano traxerit: nihilo reddi integriori corpore poſſit: neq; q 29

cũ robuſtiori aut pulchriori uerſatur quicquam in eiuſmodi hitus proficat.iuſto aũt & tẽperati & bono qui ſe deiũxerit:melior in his ipſis bonis ai euadet.An quĩ bona coporis animo imitari nõ poſſimus bona ai poſſumus.eſt autem q̃ſque bonus uirtute ai:ſanus uirtute corporis.Aſſueſcit ig i tur exemplo melioris recte modo lætari modo contriſtari. Quod is aſſueſcere nequis qui cum ſano eſt:haud enim quiſquã ſanus in eo eſt ut lætetur quibus rebus lætandũ triſtetur quibus triſtan dum ſit.Nihil enim ex his ſanitatem creare poteſt.

30 Cur mulierem ĩterfeciſſe iniquius ſit quã uirũ quaquã naturæ rõne mas fœmia p̃ſtantior ẽ.An quia mulier ĩbecillior eſt:minuſq; ꝑinde facere iniuriã poteſt. Itẽ eniti aduerſus id quod longe infirmꝰ eſt:nihil uirile imo ſtolidum atq; iniquiſſimum eſt.

31 Quam ob cauſã reo dexter apud iudicem locus dat̃.An ut rõ cõpenſandi habeatur.Cum igit̃ res faciat accuſatorem ſuperiorẽ reo ſtatus cõceditur melior:ut ſe aduerſario poſſit æquare.Tũ etiã reꝰ magne ex parte cauere cõſueuit:q; melius facere ita poſſit.ſi locũ dextrum obtineat.

32 Cur ſi ſuffragia pari numero accuſatori & reo fuerint reũ uincere ſancitum eſt.An quia agitatur cũ tunc primum ea audit reus:atq; rñdere teſteſq; adhibere debet. aut aliquid facere aliud unde ſibi præſidium eruere poſſit:facile autẽ nemini eſt diuinare:q̃ ſibi premoliẽda preparãdaq; ſintut teſtes aut aliquam fidem aliã:qua ſe innocentem oſtendere ualeat:at uero accuſator & añquam in iudici um uocet rem diſponere atq; ſtatuere põt:ꝑut ſibi libitũ eſt. & cũ iã accerſiuit. fictis uere quibuſdã ſimilibus agere.Quibus rebus cum legum auctor minui partes rei uideret fauendum cẽſuit ei quotiens ſniæ iudicum pares inter ſe fiant. Quinetiam hoc in his maxime intelligere licet quos metus terruerit. Multa enim ibi pretermittunt : que uel dictu uel facto ſibi neceſſaria ſtatuerunt.Atqui reus periculo ſemper fere utitur grauiori:ut amplius metuat. ergo ſi ea p̃termittere cogitur. q̃bus poſſit ſuam augere defenſionẽ dubiũ nullũ eſt quin niſi p̃termitteret:uincere aduerſariũ poſſet quãdo illis prætermiſſis potuit tamen ſui iuris præſidio æquiparare. Ad hæc noſtrum unuſquiſque nocentem potius uelit liberare:quam innocentẽ condẽnare:ut ſi de aſſertione libertatis aut homicidii agitur reum liberare potius uelimus nocentem q̃ condennare innocẽtẽ. Cũ enim quis ambigit errorem ſuſcipere debet leuiorem: nã etſi iniquũ etiam eſt liberum:aſſeruiſſe qui ſeruꝰ eſt:lõge tñ iniquius ſeruũ ſanxiſſe qui liber:eſt.Item quemadmodum ſi. Q .inuehit crimẽ.C.litigat nõ ꝑinꝰ rem criminanti reſtituendam cenſemus ſed poſſidenti tenendã uſq;quo iudicatum ſit.ita etiam de pluribus par eſſe putamus: cũ.ſ.iudicũ aſſerentiũ iniuriã & negãtiũ parẽ numerũ eſſe cõſtat. V t.n. principio cũ alter criminatur alter inficias it:legũ auctorẽ nõ criminãti fauere ſed reũ iubere dñm rei eẽ tãtiſper debere dũ accuſator ſupet oportere exiſtimamus.Itidẽ cũ pari ſuffragioꝶ iudicatur examine:reũ ſuoꝶ cõpotẽ eẽ cenſemus cũ ſniis paribus nihil exuperãtiæ legũ auctor accuſatori reliquerit.Magnis itẽ delictis magna ſupplicia ſtatuta ſunt.Itaq; ſi iudices iniuſta ſnia hoiem capite dãnarint.poſt ſuũ errorẽ emẽdare nullã tpis facultatẽ nãciſcent̃.Sed ſi minus integre liberarint: ſi hoc ita caute tuteq; fecerint:ut nihil p̃terea delinquere ille uellet:quid quæſo errauerint. Iudices q; hoiem uſq; eo emẽdatũ liberarint.Sed ſi poſt hac etiã delictũ idẽ cõmiſerit:morte tum utriuſq; delicti cauſa mulctãdũ lex p̃cipit.Itã hois eſt ꝑfecto iniquioris ea cõmittere quæ crimini aſſignari iniquæ minus cõſentaneũ eſt.Iniuria eni uel per irã:p metũ:p libidinẽ:p multas alias huiuſmodi cauſas aduehi põt:nõ tñmodo ex cõſulto.Crimẽ autẽ ex cõſulto magna ex parte iniuſte obiicitur:q̃obrẽ cũ ſniæ accuſatorẽ iniuſte agere:pariter & reũ deliquiſſe affirmẽt:ĩprobuſq; habitus ſit qui iniuſte accuſat uictoriã lex iure optimo reo ĩpertit.Itẽ nos etiã ipſi noſtris cũ familiaribus ita agimus:ut cũ eos deliq̃ſſe aliquid ſuſpicamur:tñ nihil certi habemus ſed pariter culpa uacare exiſtimamus:nõ ꝑtinus ad plectendũ ueniamus:atq; ſi nihilo rem amplius pceſſere poſſimus : culpa eos oĩno abſoluimus.Itẽ grauiorẽ his facit iniuriã qui ex cõſulto q̃ qui nõ ex cõſulto iniuriat̃. At qui planus atq; calũniãs ſemp ex cõſulto laceſſit:qui autẽ iniuſte aliud fecit:aut p neceſſitatẽ: aut per ĩprudẽtiã:aut ꝑut aliter ſors tulerit delinquit cũq; pares ſentẽtiæ ſint accuſatoriã ex conſulto iniuriã facere dimidio iudicatur ſentẽtiarũ:reũ autẽ facere quidẽ iniuriã reliquo ſentẽtiarũ dimidio aſſerit̃:ſed facere tñ ex cõſulto nõ cõſtat.ergo cũ grauiorẽ accuſator q̃ reus facere iniuriã iudicetur.merito legũ auctor eũ uincere cenſuit : qui iniuriã fecit leuiorẽ.Addo etiã q; ſemp iniuſtior eſt qui ſe latere nõ putat:& tamẽ facit iniuriã quã qui ſe latere poſſe exiſtimat . Atqui iniuſte crimen cuiq̃ obicit:cũ quidem ipſum quẽ ſuis uexat calũniis:haud unq̃ latere ſe poſſe arbitrat̃. Cæteri qui iniuriã faciũt:latere ſeſe plærũq; oẽs cũ exiſtimãt:in quem iniuriã aiaduerterũt ergo iudicari iniuſtiores accuſatores debent q̃ rei.

33 Quã ob cauſam qui ex balneis furatus eſt:aut ex paleſtra aut ex foro aut ex aliquo eiuſmodi loco morte mulctatur:qui autem ex domo priuata furti p̃ciũ duplũ exoluit.an q̃a in domibus rẽ cuſtodire melius poſſumus.nã & paries firmus & clauis eſt:& familiaribꝰ res demeſticæ curæ omnibus ſunt ut tuto ſeruentur. At in balneis cæteriſq; publicis locis facilis cuiq; facinoris perpeteratio eſt.nil eni ad cuſtodiã ſatis qui ſua pouerit hẽt p̃ter oculos.Itaq; facultas datur furãdi.etiam ſi aſpe

ctum pauliſp diuerterit. Quãobrem legum auctor ratus ſua ipſos cuſtodire ſatis nõ poſſe legẽ adhibuit minitantẽ acerrime uitam futuram nemini qui furtũ publicis locis cõmiſerit. Itẽ i domo penes dominũ ipſum eſt quẽ uelit recipere & cui minus credat cauere. At ei qui in balneis quicquã poſuit prohibere neminem licet. nec ingredi nec igreſſum ueſtẽ ſuam ibi deponere unde ſurrepturus ſit. ſed ꝑ̃ut libitum eſt. eodẽ in loco ſurrepturi & amiſſuri amicula ꝑmiſcue iacẽt. Quapropter legũ auctor hois rebus qui ſua ſpõte furem ſuam in domũ excepit: ſibiq; errauerit nõ magnis ad modum ſupplicis cenſuit conſulẽdum. His uero qui cõem balnearũ additũ cõuerſationẽq; habeãt neceſſe eſt: ſuppliciũ furti grauiſſimum ꝑ̃ſidio ſtatuit. Itẽ qui locis quorũ aditus oĩbus patet furtũ comittũt: oĩbus patent. eo aio eſſe ut & uitæ ſeruati ne ſui quidẽ cõmodi gratia ꝓbi eſſe unquã uideri uelint: utpote qui fruſtra ſe ꝓbos apud eos ementiantur: qui rem norũt. Iã ergo palam ſuam nequitiã prauitãtẽq; exercre in cipient. At qui uni tñ palam fuerint diſſuadeſ uel pecunia uel re aliqua conantur. ne ſacinus patefaciat. Quocirca nõ tota uita hi praui perſeuerent. Itaq; legũ conditor danna his leuiora ꝑ̃ſcripſit. Itẽ ea potiſſimũ delicta dedecus reipu. afferunt q̃ in conuentibus collegiiſq; publicis cõmittunſ: ut ecõtra honorẽ cõparant ſũmũ ea maxime quæ integre publice aguntſ. Ita eni fit ut ciues & ſibi & cæteris cõſpicui ſint uirtutẽ pre ſe ferre & colere. Atqui eiuſmodi furtis nõ ſolũ priuatim qui ſuũ amiſit detrimẽto afficiſ: uerũetiã tota reſpu. cõuiciis laceſſitur: & maledictis. Igiſ dãnis merito grauioribus is puniſ qui locis publicis q̃ qui priuatis in ædib⁹ furtum egit. Itẽ qui ex domo priuata rem ſuã amiſerit: ſine ulla contumelioſa affectione domi manẽs ſuum perferat caſum. At qui in balneis aut alio id genus loco amiſere ægre inde nudi diſcedunt & plæriq; oẽs irridenſ: quod lõge moleſtius q̃ rei iactura eſt. Qua de cauſa legum lator dãna his ſtatuit grauiora. Quinetiã alia cõplura ſimili rõne leges ꝑcipiũt ut q hoĩ magiſtratu ꝑ̃dito maledixerit grauiter mulctari q priuato nullo affici detrimẽto & recte qdẽ. ſic enl nõ tñ in magiſtratũ deliquiſſe qui maledixit iudicaſ: ſed in rẽpu. etiã cõtumelioſe egiſſe. Pari ſane rõne & qui in portu furatus eſt: nõ ſolum priuatim offendiſſe: uerũetiam reipublicæ dedecus aduexiſſe putatur: hæc eadẽ uel in cæteri reddenda ratio eſt: ubi aliquis ſit publicus conuentus & compitũ.

Cur ſi iudicũ ſniæ pares aduerſariis fiãt: reũ uicere ſoliũ eſt. An q reus nullo ab aduerſario detrimẽto affectus ſit: ſed ſuffragiis paribus uictor euaſerit.

Cur ſuper furto dãnũ capitale ſtatutum eſt. ſuper contumelia quæ grauior iniuria eſt æſtimanſ qd pati ſuo corpore: aut quãtũ ſoluere debeat: qui deliquerit. An ꝓpterea q agere cotumelioſe humana quedã affectio eſt oẽſq; homines plus minuſue eius participes ſumus. At furari nulla neciſſitate humana cogimur. Adde quod q furtum commiſerit idem ager quoq; maluerit contumelioſe.

DECIMANONA PARTICVLA QVAE AD ANIMI RATIONALES VIRTVTES PERTINENT.

CVr hoies qui ingenio caluerunt: uel in ſtudiis philoſophiæ, uel in repu. adminiſtranda: uel in carmine pangẽdo uel in artibus exercẽdis melãcolicos oẽs fuiſſe uidemus: & alios ita ut etiã uitiis atre bilis iſeſtarenſ: ceu inter heroes de hercule ferſ: hic. n. ea ipſa fuiſſe natura putaſ: & morbũ comitialẽ ſacrũ ab illo & herculeũ priſci nominauere. Pueroꝝ quoq; motio mẽtis idẽ hoc explicat & eruptio ulcerũ qui mortem interdũ antecedit. Id eni plæriſq; atra bile cõſiſtit: & lyſandro lacædemonio proxime ante obitũ genus id ulcerũ emerſit Adde aiacẽ & bellerofontẽ: quoꝝ alter penitus ad inſaniã ꝓrupit. Alter loca ꝓ̃ſeq̃baſ deſerta. Vnde illud Homeri. Aſt hic quãdo etiã diis grauior oĩbus errat. In cãpos ſolus latos: inq; aura tura. Ipſe ſuũ cor edens hominũ ueſtigia uitãs. Quinetiã pleroſq; alios ex heroũ ordine mordo eodẽ laboraſſe cõpertũ eſt. Annis uero poſterioribus. Empedoclẽ Socratẽ Platonẽ: alios cõplures uiros inſignes hoc fuiſſe habitu nouimus: atq; etiã partẽ ordinis poetarum ampliorẽ. Nã & multos id genus hominũ morbi ob eiuſmodi habitũ corporis exercent. & aliqui ſuapte natura in eoſipſos affectus ꝑ̃ſpicue uergũt. oẽs tñ fere ut dictũ iam eſt. natura huiuſcemodi extitere. ergo cauſam primũ exẽplo haud ſane icõmodo uim capiamus. Vinũ eni imodicũ tales maxime hoies reddere uideſ: quales melãcolicos eſſe affirmamus: moteſq; uarios id cõdit cũ bibitur: ut iracũdos humanos miſericordes audeces: quoꝝ nihil mel aut aqua au lac: aut eiuſmodi aliquid efficere põt: intelligi plane q̃ uarios reddat hoies licet. Si quis potãte ipſum animaduertat ut gradatim euariat. Vbi eni uinũ hoiem frigentẽ taciturnũq; a ſobrietate accepit paulo liberaliori pocula refouet excitatq; ad uerba. Tũ largiori potu uerboꝝ uberẽ: eloquẽtẽ fidentẽq; reddit poſthac ꝓceſſu potãdi ampliori audacẽ propenſũq; facit ad agendum. Deinde plenius amplificato: in contumeliã & petulentiã uertit: mox ad inſaniã ꝓpemodũ accendit. Poſtremo nimio ex potu reſoluit: ſtultũque agit in modũ eoꝝ q̃ a pueris morbo laborãt comitiali aut etiã eoꝝ q uiciis atræ bilis maiorẽ in modũ cõtinẽtur. Igiſ ut homo idẽ inter bibẽdũ moribus imutaſ uariis: uiniq; mẽſura quadã idẽ crebro a ſe diſcrepat ita ſũt qui ſingulis moꝝ generib⁹ adeo iualuerint ut aliorſũ

nequeát cõmutari:q̄lis enim uinolentus hic eſt:talis quiſq̄ alius factus a natura eſt.ſ.alius loquax
ut aliorſum nequeát cõmutari:q̄lis eui uinolentus hic eſt.talis quiſq̄ alius factus a natura eſt.ſ.ali
us loq̄x ali⁹ méte cõmot⁹ ali⁹ lachrymabúdus.ná tales uinú quoq; iſormat.Ex quo illud Homeri
Me uictú bacho lachrymas effúdere dicút.Quippe miſericordes íterdú reddunt:& alias efferi: ali
as taciturni.Sút eni qui rurſus taceát:& maxime qui ex melácolicis méte ferme ſúmota cogita-
bundi eé ſoliti ſuut.Quinetiá adamádú ꝓpéſiores uinú facere idoneú eſt.Indiciú q̄ ſæpe qui po-
tat:uel oſculari eos adducit:qbus nemo ſobrius dare oſculú uelit:uel qa deſormes ſunt:uel qa æta
te ꝓuecti.uinú tamen nõ longo hæc auget tépore ſed breui.Natura ſane dum uita edurat:aſſidu-
is incrementis amplificat.Alii náque audaces & temerarii:alii taciturni:alii miſericordes:alii timi
di per naturá & inſtituunt & augétur:quáobrẽ eandé eſſe cauſam conſtat qua uel uinú uel na-
tura mores cuique inſeminare poſſit:& augere.Cõfici náque in dies ui caloris oia ſoleát. habitui
igit naturæq; atræ bilis flat⁹ ciere datú é.Quocirca uicia corpis quæ flatú p̄ ſe ferút.illúq; dolo-
res atræ bili medici tribuút & uinú uero flatus mouere nimirú põt:q̄obré ſimilé ambo iſtæc ſorti-
untur naturá atra bile & uinum conſtat uinum eam habere uim e ſpuma q̄ excitat. oleum enim
q̄uis calidú nihil ſpumat.uinum large ampliuſq; nigrum q̄ albú:qa calidus & corpulentius eſt.un-
de fit ut cupiditaté ueneris accendere uinú poſſit. quare nõ inepte ueneré iúctá bacho autumát:&
melácolici quoq; magna ex parte libidine affluentius concitátur. cõcubitus eni flatus copia agit:
Cuius indiciú q̄ pẽnis ex paruo citiſſime molé augeſcit inſigné. Niſi eni flatus nõ ita extumeſcere
põt atq; qnetiá priuſq̄ tp̄s ꝓmédi ſeminis ſit uoluptas quædá geſtiés pueris adhuc oritur cum iam
pubi ꝓpinqui teſticulos p libidiné pruriút.qđ.ſ.ob idipm fit qa flatus pmeatus tráſit q̄ poſtea hu-
mor pferẽ.Et ſemis quoq; in cõcubendo ꝓfuſioné eiectionéq; a ſpu.ipellente fieri pſpicuum eſt.
igit uel i eſculétoꝝ potulétoꝝ ordie merito eo libidiné mouét q̄ locú genitaliú flatu implét. Ex
quo fit ét ut uinú atri coloris talé hoiem reddat:qualis melácolicus flatu lent⁹ é:qđ late in nõnul
lis pateſcit.ſút.n.magna ex pte duri ueniſq; tumidi qbus atra bilis redundat. Cuius ſane cauſa eſt
nõ ſanguinis ſed flatus copia.Sed cur nõ oibus melácolicis aut ſuſcis colore iuecta duritas eſt:ſed
his tm̃ qbus uiciú amplius iualuerit alia rõ eſt.Núc de eo quod prícipio explicare maluim⁹agédú
eſt humoris id gen⁹ quá atrá bilé uocam⁹ ꝓtin⁹ ſeſe cõſtátiæ naturæq; uniuerſi corpis itermiſcet
cõfunditq;.Téperamétú eni oé calidi & frigidi eſt:quippe cú ex his duobus natura & ſeruet & cõ-
ſtet:quáobré atra etiá bilis & calidiſſima & frigidiſſima reddi põt.Pari náq; iſtæc ambo eadé aptiſ
ſima ſuapte natura eſt:ut etiá aqua tá & ſi frigida eſt:tñ ſi ſatis cõcalefecta eſt:uelut quæ ſeruet ca
lidior q̄ flàma ipſa ſentitur & lapis quoq; & ferrum ignita carbone calidiora euadunt:quæ quidé
natura frigida nullú dubiú eſt.Sed de his dictú planius eſt ubi de ignis natura & opera docuimus
atra autẽam bilis uon per ſumma ſed natura penitus frigida oino ita ſe hét.ut dictum iam eſt ſi
modum excedit hominé facit attonitú.aut obtúrpenté aut anxiú:aut formidoloſum. Sed ſi admo
dum incaleſcit ſecuritaté animi cantilenaſq; parit & métis alienationé & ulcerum eruptionem. &
alia pleraq; generis eiuſdem.parti igitur hominum maxime uictu quottidiano redundans mores
nihilo imutat.ſed morbum melácolicú tantúmodo creat.at quibus habitu natura tali cõſtiterit
mox his multa & uaria moꝝ genera exoriuntur ꝓut.ſ.alius aliá habitus intemperiem ſortitus eſt
exépli gratia.in quibus multa & & frigida bilis eſt atra hi ſtolidi ſunt & ignaui. in quibus p multa
& calida hi perciti & ingenioſi amaſii ꝓpenſi ad oém excandeſcentiá & cupiditaté.nõnulli etiá loq̄
ciores. Multi etiá q̄ ille calor ſedi métis in uicino e morbis ueſaniæ implicátur aut inſtinctu lim
phatico inſerueſcunt exquo ſibillæ efficiunt & bacchæ & oés q diuino ſpiraculo inſtigari credun
tur.cú.ſ.id nõ morbo ſed naturali intéperie accidit.Maracus Ciuis ſyracuſanus poeta etiam præſtá
tior erat dum méte alienaretur at quibus minus ille calor remiſſus ad mediocritaté ſit hi prorſus
melancolici quidem ſed longe prudentiores & quáq̄ aliqua in parte minus excedant multis. Tamé
in rebus cæteris ſunt oibus pſtantiores alii in ſtudiis litterarú.alii in artibus.alii in repu. magnum
etiá ad ſubeunda pericula diſcrimé hic habitus affert quippe cú multi metu uarie moueant ob eá
ſ.ré q̄ ita ſe ipſi differút ꝓut icidit ut uices eius habitus gererét. hitus eni melácolicus ut morbos
uarios creat.ita etiá ipſe iæquabilis eſt quippe qui alias frigidus in modú aquæ alias calidus ſit quá
obré cú formidoloſum quicq̄ denunciatú eſt ſi habitus iuſto frigidior ſit timidú reddet iam enim
metui aditú patefacit & metus ipſe refrigerat ut ex his cõſtat. q metu pculſi ob tremiſcunt. Sed
ſi amplius calcat metus inuectus ad mediocritatem reducet.tempabit.Intrepidumq; perinde homi
nem ſeruabit.Quinetiam cum ſponte moleſtiis animus tabeſcit.quod frequenter uſu euenit ratio
per quam ſimilis eſt.Fit enim ſæpenumero q̄t angamur & animo ſccumbamus. ſed cur ita nullam
reddere cauſam habeamus alias cõtra ut ſecuritatem animi. geſtiamus.Sed q̄obré minime cõſtat.
affectus igitur tá iſti q̄ illi ſuperius explicati pauliſper qdem cõſiſtere in oibus ſolent.oés eni aliqd
illius materiæ facultatiſq; ſibi itermixtú ꝓculdubio cõtinét.ſed qbus alte ampliterq; cõſtiterit hi
iam moꝝ q̄litate quadá noteſcút.& uominant ut.n.ſpecie iterſe diſtát:nõ qa facié habét.ſed qa ſa

eiem talé ideſt alii pulchrá alii turpẽ & qui nihil ſuperuacui gerunt hi ſtata ſunt forma ſic etiam q̃ leuiter habitu illo cõſtant hi mediú tenẽt.q plene hi iá diſſimiles multitudini euadunt.Nam ſi oĩnino metus bilis atræ habitus ſit melancolicus admodum neceſſum eſt.ſi aũt quẽdá in modú ſpẽtut.egregii ſingulareſq; inſtitunť.hi tamẽ ſi parú ſuæ ualitudini cõſulũt. facile in uicia bilis atræ labuntur.alii parte alia ſui corporis alii nãq; in morbú comicialẽ incidunt. alii attoniti ſiunt alii uæhementiſſime anxii aut ſormidoloſi reddũtur alii maiorem immodú ſibi cõſidunt & ſperant quod etiam.Archelao regi macedoniæ uſu eueniſſe accepimus.Cauſam uero tam uariæ poteſtatis ipſe habitus dat.ſ. ꝓut frigidus calidusue cõſtiterit.Ná ſi ultra modú frifigidus ſit.moleſtiæ anxietateſq; ſponte ſine ulla ratione naſcenť. exquo mortẽ laqueo ſibi conſciſcũt. maxime quidẽ iuniores interdum tamen & ſeniores.Multi etiam uinolẽti ſeſe interimunt.Nõnulli uero ex melancolicis ubi abũnde potarũt dolent.& animo uæhementer ſuccũbũt.calor etenim naturalis a calore uini extinguitur.calor autẽ qui eam cõtinet ſedem qua ſperamus & ſapimus facit ut ſecuro animo ſimus.Qua de cauſa oẽs ad uinolentiam uſq; prõpto animo bibimus.Oẽs animi ſpe bona uini copia afficit quẽadmodú iuuentus adoleſcentulos.Senectus .n. parú ſperare poteſt:iuuẽtus ſpe plena eſt.non deſũt quos angor interpotandú eadẽ illa de cauſa cõpræhendat q̃ etiá poſt potũ nõnullos occupat.qb⁹ igiť calore natiuo emarceſcẽte otiť ægritudo:hi ſibi laqueũ poti⁹ petũt q̃re iuuenes potiuſq̃ ſenes laq̃o ſe interimũt.alteris eni calor p ætatẽ marceſcit. quod naturæ agiť ordine. alteris p uim ipſius aſpectus qđ cõtra naturá eſt. Quibus aũt calor extinctus ſubito eſt.hi repẽte ſe interficiũt.ut oẽs mirenť.eo q̧ nullũ indiciũ ꝓceſſerit.Cú igiť atra bilis pfriget ut dictũ eſt uarias animi moleſtias anxietateſq; gignit.calidior autẽ cú eſt ſecuritatẽ & lætitiá pſtat. Quocirca pueri lætiores.Senes triſtiores eſſe cõſueuerunt: alteri enim calidi alteri frigidi ſunt quippe cú non niſi refrigẽratio quædá ſit ipſa ſenectus.accidit uero ut calor ſubito cauſis quoq; externis extinguať quemadmodú quæ præter ſuá naturá candent.ceu carbones aqua ſuper inſuſa extinguntur unde fit etiam ut ſedata ebrietate nõnulli ſeipſos enecẽt. Calor enim ex uino adiectas eſt quo extincto uſu euenit illa pernicioſa affectio. Et poſt coitum quoq; uenereum animo pleriq; omnes ſuccumbunt redunturq; triſtiores.Qui tamen copiam excrementi ſuo cum ſemine effuderint hi lætiores hilarioreſq; euadunt.quippe q ſic excremẽto & flatu atq; calore nimio leuentur cæteros triſtiores demiſſioreſq; ſæpe uenus reliquit.eo q̧ parti neceſſarie aliquo ſubtracto refrigerantur. quod humoris eius paucitate qui effluxerit patet. Summa igitur rationú coligamus.homines melancolici uarii inæqualeſq; ꝓpterea ſunt.quia uis atræ bilis uaria & iæqualis eſt.Quippe quæ uæhementer tum frigida.tú calida reddi eadẽ poſſit.&quoniá uim eadem morú obtinet iſtituendorum mores enim calidum cõdit & frigidũ omnium maxime quæ noſtro in corpore habentur.idcirco nos morú qualitate afficit.q̃dam informatq; ut uinú quod ꝓut plus minuſue corpori intermixtum iſuſumq; eſt uarios reddit flatuoſum autẽ utrũq; eſt. & uinũ & atra bilis. cũq; ratio ſit ut portio quoq; aliq̃ tẽperata illius inæquabilis ordinis habeatur ſtatuſq; mõ quodá acgratur integræ habituſq; reſpondere calidior frigidiorue poſſint ob exuperãtiá qualitatis hinc efficitur porro ut melancolici oẽs non per morbũ ſed per naturá ſint ingenio ſingulari.

Cur per aliquas ſciẽtias habitum nos habere cenſeamus p aliquas non.an habitum nõniſi per eas tátum adipiſci putamur quibus uim inueniendi acquirimus inuentio enim ex habitu eſt. 2

Cur omnium animãtiú homo prudẽtiſſimus eſt.utrú quia capite minimo eſt. ſ.ad ſui corporis proportionem.an quia uatiæ minimo eſt ob id enim ipſum capitis quoq; minutio accidit.& inter homines ipſos qui minori ſunt capite prudentiores naſcũtur q̃ qui ſunt grandiori. 3

Cur ſeniores amplius mẽte ualemus.iuniores ocius diſcimus.Qua natura parens & auctor oĩum inſtrumẽta nobis duo inſeruit quoꝝ opa inſtrumẽtis extraneis uti ualeremus.manum in quá corpori dedit animæ mẽtem. Eſt enim mẽs quoq; rebus a natura nobis ipartitis annumeranda uicem ſane gerens inſtrumẽti.Cæteræ oẽs ſciẽtiæ arteſq; noſtra opera ſunt mẽtẽ ipſam opus eſſe naturæ fatendũ eſt. Vt igitur manu nõ iam inde ab ortu naturæ uti poſſumus. Sed cú ea natura abſoluit perfecitq;. ꝓcedente uáque ætate manus ſiuũ opus maxime efficere põt.ita etiá mẽs quæ res naturalis eſt nõ ꝓtinus ſed in ſenectute maxime nobis cõtingit atq; tunc potiſſimũ cõſumatur atque abſoluiť.niſi detrimẽto aliquo lacera læſaq; ſit.quẽadmodum cætera quoq; opa naturæ Poſterior mẽs uero q̃ manuú facultas accedit.qm̃ iſtrumẽta etiá mẽtis poſteriora ſũt q̃ manuú iſtrumẽta.ẽ cui mẽtis iſtrumẽtũ ſciẽtia.mẽti nãq; utilis ſcientia eſt ut tibicini tibia manuũ inſtrã res plæræq; naturales ſũt natura aut ipa cuiuſq; res oẽs priores ſũt q̃ ſciẽtia. Quoꝝ át Iſtrumẽta priora ſunt facultates quoq; eorũdẽ pri⁹ cõtigere cõgruú ẽ.his.n.crebro utẽtes conficere habitú ſolem⁹ & iſta ſic reciprocáť q̃ uicẽ hæc iter ſe gerũt.quoꝝ iſturmẽta ſũt.eandẽ i ſtrumẽta quoq; ipſa iter ſe habeát Viciſſimq; q̃ iſtrumẽta iter ſe eádẽ illa quoꝝ ſũt iſtrã.Mẽs igiť ea de cá nobis ſeniorib⁹ potius cõtigit diſcim⁹ aũt ocius iuniores qa rẽ ferme nullá tenem⁹.cú enim res pleraſq; ſcimus.non æque præterea capere alias poſſumus quomõ etiá meminiſſe melius ea ualemus.quæ mane pri-

mum ꝑcipimus.deinde ꝓcedente die memoria hebetamur.quoniã multa iã preptauimus.

5 Cur homini potius q̃ cuiq̃ ex cæteris animãtibus credendũ eſt. Vtrũ ut Plato Neocli reſpondit q̃a homo ſolus oíum animãtium nouit enumerare.an quia ſolus deos ueneratur & colit. an quia oíum maxime uim obtinet imitandi.hinc enim diſcere.tam mnlta & uaria poteſt.

6 Cur nihil in eo delectamur quod triãgulũ duobus rectis pares angulos inter nos uel here ſpectamus uel habiturũ ſperamus neq̧ in aliquo generis eiuſdem niſi forte in ſpeculatione ipſa delectãdum ſit hæc tamen æquo modo iocũda ſane ſit etiam ſi tribus rectis aut etiam pluribus pares angulos habeat ſed nimirũ tunc delectari eſt cũ aut ludis olymphiæ nos uiciſſe meminimus aut apud ſalamina nauali pugna hoſtes ſuperaſſe.aut tale quid futurũ ſperamus non cum his ipſis contraria expectamus an in rebus iſtius modi delectemur ꝙ uel fuerũt uel ſunt cõſilio noſtro aut omnino humano & opera.quæ autẽ natura lege incõmutabili ita eſſe uoluerat.hæc ſuæ tantũmodo rationis cõtemplatu nos alliciunt & ob oblectãt ſed cũ rerum geſtarũ per quã aduerſa ratio ſit efficiť. porro ut quæ inde ꝑfecta ſint in parte lætabilia in parte triſtia ueniant.Omnia autẽ lætitiæ triſtitiæue ratione aut uitamus aut perſequimur.

7 Cur medicus ad ſanitatẽ uſq̧ tantũmodo ſuã operã ꝑſtat. Primũ enim corpus extenuat dehinc ſiccat:tum ſanitatem inducit.poſthac nihil ulterius agit. Vtrum ꝙ fieri nõ poteſt ut ex ſanitate aliud quicq̃ efficiatur.an ſi qd fieri poſſit.ad aliã ſpectet ſcientiã afferriq̧ ꝑterea ex ſanitate aliquid licebit. ergo ſi oía fieri uel ex cõtrariis uel mediis ſoleãt. cõſtat ut illud ægrotet qđ uel ſiccius uel humidius uel tale aliquod eſt igitur ex minus frigido in minus ; frigidũ.Et poſtremo in iuſtã uicem caloris:uel ſiccitatis. Vel humoris medicus adducit transferens ſeſe ex cõtraris aut mediis.dum ad eum deueniat habitum.qui ſanitati accõmodatus eſt.ex quo quidem nihil eſſe natura fert niſi qđ medium ergo aliquid ꝑterea facere poteſt.ut enim eatenus uenit.ſic retororſum abire poteſt. Sed ars nõ iſtuc ꝓfitetur ſemper eni qđ melius eſt id artis ratio & ſpectat & facit itaq: nec ulla alia nec ipſa reddendi ratio de ſanitate quicquã aliud faciet.cũ uel nihil effici neceſſe ſit uel rei deſtinãde cõtrarium quãdoquidẽ eadẽ eſt ſciẽtia cõtrariorũ.ita uel in ædificandi ratione nihil eſt quod contrarium faciat.Nec uero ulla ars.alia eſt quæ ex hoc ꝙcquã faciat Niſi ueluti ex parte quemadmodum ſuendiũ ratio ex proſciſſo calceũ reddit . fieri nãq̧ biſariã aliquid ex aliquo ita poteſt ut uel cum illud componitur uel cum deſtruit hoc conſiſtat.

8 Cur hominẽ philoſophũ differre ab oratore putamus . an quia philoſohus in rerum ſpeciminibus agitandis exquirẽdiſq̧ ſuũ ſtudiũ poſuit. orator his rebus uerſatur quæ cõſortes illorũ ſpeciminũ ſunt.uerbi cauſa alter qdem iniuſticia ſit nouit alter quis iniuſtus eſt . & alter quid tenor tirãnidis ſit cognitum habet alter qualis ipſe tirannus.

9 Cur genus id hominiſ quod. Dioniſiacos theonitas.i.artifices bacchanales aut hiſtriones appellamus.improbis eſſe moribus magna ex parte cõſueuerunt . an qa minime ſeſe ſtudio ſapientiæ dedunt:eo ſcilicet ꝙ in artibus nsceſſariis magnã ætatis ſuæ partẽ cõſumũt. uitãq̧ plurimũ traducunt incõtinentẽ partim etiã cũ inopia.quod quidẽ utrũq̧ uicia & gignit & augetur.

10 Cur ueteres ꝑmia certaminibus corporũ poſuerũt ſapiẽtiæ nullus quicq̃ ſtatuerit.an qa iudices qđ ad ingeniũ attinet.uel ꝑſtantiores. uel nihilo deteriores nimirũ eſſe his debẽt . qui inter ſeſe certant.quod ſi homines ſapiẽtia excellentiores certare deberent ꝑponereturq̧ ꝑmiũ . arbritris ſane ſibi carerẽt.at uero in certaminibus gymnicis q̇ſq̧ ſuo tantũ aſpectu iudicare integre poteſt item auctor ille præmiorum tale ſuis hominibus certamem proponere noluit unde inimicitiæ ſeditioneſq̧ maxime exoririẽtur.homines eni cũ in re ſui corporis aliq̃ iprobatur. non moleſte omnino ſuerũt.neq̧ his infeſti redduntᷓ.qui ita indicarint.at ſi ſtolidores iudicati ſunt iudicibus ad modũ ipſis ſuccẽſent ægreque uæhemẽtiſſime ferũt quæ.qdẽ res ſeditioſa & ſtolida eſt.ad hæc ꝑmiũ preſtãtius eſſe ſuo certamine decet.itaque certaminũ gymnicorũ ꝑmiũ optatius & preſtantius quam ipſa cõcertatio eſt prudentia uero quod nã ꝑmiũ ꝑſtantius eſſe poſſit.

11 Cur homo maxime.aliud intelligat.aliud faciat.an quia cõtrariorũ eadem ſcientia eſt.an qa mẽtis officiũ plura cõtingit appetitus in unũ tantũmodo ꝓfluit. at qui homo mẽte magna ex parte uiuit & ratione:Beſtie appetitu ira cupiditateque ducnntur.

12 Cur nonnulli pecunias acquirere:non impendere cõſuerũt.utrũ quod ſuis moribus uiuũt.an oblectamine quod in ſpe poſitũ eſt alliciũtur.

13 Quã ob cauſam qui grauiter & ſuauiſſime dormiunt nihil ſõniant an quia & ſenſus & intelligentia hominis tũc ſuo fũgi officio põt/cũ animus trãquillatur & requieſcit. qua quidem requie uel ipſa ſciendi ratio cõſtare uidetur.quippe quæ animũ ſiſtat atq̧ ex temeraria agitatione in trãquillitatẽ adducat:cũ enim animus mouetur uagaturq̧/fieri nõ poteſt/ut aliquid uel ſentiatur uel intelligaᷓ: exquo ſit etiã ut amẽtes ſint pueri & ebrii & inſani. facit etenim calor qui nimius in his eſt ut motu plurimo uæhementiſſimoque:inquietentur:quo motu deſiſtente prudentiores eſſe incipiunt:cum enim uis illa intelligendi ſedata eſt ;facilius ſiſtitur:rerũque rationibus adſciſicit. & qui

dem qui inter dormiendū ſonniāt:nō alia de cauſa uidere ſibi illa uidētur q̄ intelligētia cōſtante re quieſcenteq;:quod q̄dem ſonno cōtingit leuiori:iactatur enim animus noſter maxīe in ſōnis;calore.ſ,qui undiq; in partē ſe colligit interiorē atq; ita efficit̄ ut plurima uæhemētiſſimaq; illa obſtāte iactatione nullū interuenire ſōniū poſſit. Nec putandū:ut animus tunc cōquiſcat: & per ſe maxime ſitꝰ ū nullū ſōnium trahitur: ut multitudinis opinio eſt.Sed contra omnino incidit:ut qui in motu plurimo eſt:Nec paulispet quieſcit:hic intelligere:nequit.Plurimus autē motus cū ſuauiſſime quis obdormiſcit:merito ꝓpterea eſt ꝙ tunc maxime larga caloris copia in partē contrahitur interiorem.animū uero cōcitatū non ſolū interuigilandum: ſed ne per quietem quidem intelligere poſſe.argumentū illud etiam eſt ꝙ inſonnis quos cibo ingeſto primos agimus nulla facultas uidendi ſōni datur cū maxime accidit ut animus ꝓpter cibum ingeſtum cōcitetur.ſonnium uero ipſum occurrit cū cogitantibus nobis & ante oculos rem ponētibus ſonnus accedit:quapropter ea maxime ſonniamus quæ agimus aut acturi ſumus aut uolumus . de his enim maxime coginationeſq; obueniunt. & qui inſtructi uirtutibus ſunt meliora ſonnia uident ꝙ etiam uigilantes meliora animaduertunt.Qui deterius uel animo uel corpore ſūt affecti deteriora cōcipiunt.quippe cum etiā affectio corporis faciat ad ſonnii uiſionem hominis enī morbo laborantis ꝓpoſita quoq; animi uiciosa ſunt.atq; etiam ꝓpter corporis pturbationem animus quieſcere nequit.Melancolici idcirco in ſōnis crebro excitari cōſueuerunt ꝙ calore largiore urgente animus moueri æquo amplius cogitur quod cum motus uæhemenētior ſit merito dormire minime poſſunt.

VIGESIMA PARTICVLA QVAE AD OCVLOS:AVRES NARES:OS:TACTVM VNIVERSAM FACIEM CORPVS TOTVM ATQVE COLOREM PERTINENT.

CVr oculo perfricato ſternutare ceſſamus.an ob eam rē humoris reſpiratio moueat̄: lacrimā enim oculus perfricatus emittit:ſternutamentū humoris copia excitatur.an quia plus caloris;minus corrumpit:abſumitq;.Oculos autem perfricatus plus caloris ſibi acquirit,q̄ nares contineant . Quamobrem etiam ſiquis naſum perfricuerit ipſum ſternutanmentum deſiſtet.

Cur uno oculo exquiſitius cernitur q̄ duobus/an quia plures motus duobus q̄ uno excitantur quemadmodum oculis peruerſis multiplicem agitari motum certum eſt.ergo duorum unus motus non eſt,unius unus & ſimplex:eſt;itaq; efficitur ut exquiſitius uno q̄ duobus cernat̄. 2

Cur homines irati oculis maxime erubeſcunt . pudefacti auribus/an quoniam oculi refrigerantur eorum quos puduit.Pudor enim in oculis,eſt,nec reſpicere ualent quos pudor tenet: & timor quoque refrigeratio loci eiuſdem eſt : calor autem in partem tranſit aduerſam quæ poſterior eſt. aures uero ſatis ex aduerſo poſſite ſunt itaq; pudore maxime erubeſcunt, iratis porro præſidium in eam partem tanq̄ uiolatam tranſmittitur quæ & ſenſu & motu facilior eſt,nam & in metuēdo calor eam ipſam maxime deſerit. 3

Cur altero oculo apprehenſo:alter cōſtantius cernat.an quia oculoꝝ initia ex eodē dependent.cum igitur alter mouet̄ cōe quoq; illud mouet̄ initium.quo mouente alter etiā oculus moueat̄ neceſſe eſt:quāobrē altero apprehenſo uis illa cōis tota alteꝝ mouebit itaq; plenius cōtēdere poterit. 4

Quā ob cauſam qui cæci ab ortu naturæ ſunt calui nunq̄ , efficiantur.an quia humor cū redundat in cappite oculos uæhementer infeſtat qua de cauſa q̄bus fluctiones oculos urgent uenas temporum ferro cādente medici tangunt quo humoris foramina obcæcent̄ atq; ſpiſſeſcāt & caput quoq; diſſect acute obſcalpere cōſueuere cū igitur humor excreſcēs uacāſq; in capite oculis detrimēto ſit fieri poteſt ut minus humoris in caluaria ob id ipſum cōſiſtat q̄a magna pte lapſus in oculos eſt & cū excremētis humorum materiaq; inuttili capillus ꝓuenat quæ quidem in capite cæcorum ab ortu naturæ large redundant.merito nunq̄ iſti calui efficiuntur. 5

Cur homines qui oculis ꝓminētioribus ſunt magis fumo infeſtantur.an quia fumus citiſſime oculis protendentibus inncurſat. 6

Quā ob cauſam utrūq; aſpectū ſimul diuertere dextro ſiniſtroq; uerſus . & ad nares demittere atq; etiā alterū dextrorſus ſiniſtrorſuſq; deducere poſſimus. Vtrūq; uero ſeorſum.alterū ſiniſtrorſus alterū dextrorſus ſimul diſtrahere nunq̄ poſſumus . Quinetiam deorſum ſurſumq; hud ꝙ quaquā duplex aſpectus ſit.ex eadem tamen origine .æquo nexus aptuſque dependet. Vbi autem ita eſt. quotiēs alterū extremū mouetur.reliquū cōſequatur.eodē neceſſe ſit. alterius enim extremi principium extremū reliquum eſt. Quod ſi res una ſimul ac eodem in tpe nunq̄ in partes aduerſas moueri queat.nec aſpectus ita moueri poterit.quippe cū ita emittatur. ut extrema in partes moueatur aduerſas. Siquidē alter ſurſum alter deorſum mouebit̄.initiūq; ſequi utrūq; neceſſe:ſit q̄d impoſſibile eſt.Oculorum uero limitas euenit.quia globi cōtinent̄ principio quo & ſurſum & deorſum.& altera uerſus lubrico ſeſe uertere poſſint. Cū igitur ita poſiti ſunt ut ſitu inuicem ſimili reſpondeant,atq; medium teneat.mouēdi ſeſe ſurſum deorſum latuſq; uerſus.eodēq; in puncto ſi 7

bi pupillá habeát. Tunc ſitu integerrimo conſtát.ꝓcipueq; mobiles circúaguntur.& qui eodem in
puncto pupillas.continét limi quidem nõ ſunt. diſcrepare quá qui inter ſe poſt & aliis parte alba
retracta.nigræ nõ nihil occulitur mõ eoꝝ qui ſternutaturi ſunt.aliis in angulú exteriorem nigra
conuellitur.ut furioſis aliis in interiorem nares uerſus incumbit ut tragicis laruis hominibuſq;
acerbis ſeueriſq;.Sunt ení contuitu graui cogitabundoq;.Quotiens uero ſitu diſſimili globi poſi
ti ſunt ſed puncto eodem radii ꝓfluunt.aut ſitus ſimilis eſt.ſed punctú nõ idem limis oculis homi
nem eſſe neceſſe eſt.itaq; hic ſuſcipit:& oculos cõtrahit.Globú ení eundé in habitú collocare cõa
tur.atq; alterú firmú continet alterú agitat.haud enim fieri poteſt.quin limú ſit.qui nõ eodem de
púcto radior depromat.quippe qui dimotú cotuédi principiú habeat.perinde ac ille cui res una ge
minari oculo ſuppreſſo uidet.ergo ſi oculus ſurſum dimotus eſt terminus íſpiciédi deorſum é ſed
ſi oculus lapſus deroſum eſt.terminus ſurſum habetur. Oculo tamé uno ſitu ſuo dimoto moueri
quidem res una ſurſum deorſumue ob idipſum uidet.quia pupilla ita ſe mouet.ſed geminari haud
unq̃ uideri poteſt.niſi duplex conſpectus ſit peruertatutque ratio uidendi ita fit ut ſtrabonib⁹ res
eadem geminari uideat.Cauſam ſitus habet.eo.ſ.ꝙ oculos nõ ſuo medio nexus locatuſque eſt.

Quamobré qui cognomé luſcioſi habuerunt litteras minutas ſcribere.cõſueuerút. Mirú enim ut q
obtuſis ſunt oculis réſaciant. quá eorú facere intereſt.qui acumine ualeant oculorú . Vtrum quia
ꝓxime poſita magna eſſe uidentur.illi autem oculis ꝓxime admotis ſcribere ſolent.an quia cõtra
ctis palpebris ſcribant. fit ení per imbecilitaté ut ſi laxatis didulctiſque oculis ſcribant.aſpectus di
ſtractus paſſuſque hebeteſcat ſi adductis.& cõiuentibus uniuerſum depromptus acutius uideat.
Quod tamen angulum informat exiguum efficit neceſſario ut exigue litteræ ſcribantur.

Cur uno uidere oculo impatibilius ſit. an quia minus animo qui ita cernit afficitur quo fit ut mi
nus affectionis cõtrahatur.

Cur nõnulli poſt lippitudinem acutius uideant.An quia purificati oculi ſunt.fit enim ſæpe ut exte
rior denſitas pupillæ acié arceat quæ lacrima emiſſa laxatur.atque reſoluitur . Quamoberm pro
ſunt interdú q̃ mordét & lacrimá euocant ut cepæ:obſunt quæ tantú modo afficcent ut origanú.

Cur diſtracta cõſpectuum ſocietate res una geminari uideatur. An propterea ꝙ oculi utriuſque ra
dius non ad punctú idem deuenit ergo ꝙ bis noſter animus inſpexit idem geminú ſe inſpexiſſe
exiſtimat.Proximú euenit cú digitos mutatis uicibus implicamus: itaque aliquid tangimus.Duo
namque ſentimus.eo ꝙ unum bis tangimus.

Cur ſenſus dexteri nihilo ſiniſtris ꝓſtantiores ſint:cú in cæteris omnibus dextra ſiniſtris cõmodio
ra habemus. Vtꝝ ex cõſuetudine ita fiat.Statim ení cú nati ſumus utrúq; ſéſum excernere incipi
mus.Pars auté dextra exercitatione inſueſcere inquæ frugé euadere meliorem uidetur effici náq;
utrinq; dextri per cõſuetudiné poſſunt.An qa ſétire affici eſt.Pars aút dextra ꝓſtantior propterea
eſt.quod eff.catior:& affici peruicatior q̃ ſiniſtra eſt.

Cur in cæteris dextra ſuis ſiniſtris ꝓſtantiora ſút ſenſus nullus dexter ſunt ſiniſtro íterreſt. An q̃ par
te ſentidi utraꝗ pariter uti a primo natali die cõſueſcimus.Adde tamen ꝙ ratio ſétiendi affectio
quædá eſt dextrarú aút partiú differétia in efficiédo nõ patiédo ſita eſt.

Cur excitatio corporis incõmoda oculorú acumini eſt:An quia excitatio ſanguiné efficiat ſicciorē
ſicut etiá reliquú corpus: Siccitas aút totá cuté indurat ergo uel eá qua pupilla ítegiturquaprpter
homines natu in grádes obtuſius uident oculi náq; ſenú tunica dura ſimulq; rigoſa teguntur ita
que uis illa cõſpiciédi cooperitur.& deliceſcit.

Cur homines luſci cognominati qui obtuſe uident. Literas ſcribere minutiſſimas poſſint cú ré mi
nutam perſpicere illi ualeant qui acumine oculorú ꝓſtát. An quia cõſpectu ſút imbecilli.palpebres
cõtrahát í anhuſtú.Cú ení radius ꝓfluit uniuerſus acuti⁹ explorare põt.cõtra laxo diductoq; oculo
diffúdit ob eáq; ré hebeteſcit ergo íbecillitas facit ut palpebras cõtrahát í anguſtú qđ cú ex angu
ſto inſpiciát exiguá magnitudiné uideát quátaq; uidét tanta perſcribant neceſſe eſt.

Sed cur iidé illi cõtractis palpebris uideát. An propter ſui cõſpectus imbecillitaté. Vt ení manú reb⁹
ſæpoſitis admouent.Sic palpebras iuxta poſitis peride quaſi manum adiciunt.quod ſane faciút ut
radius per locum ſeſe depromés anguſtioré cõgeſtior ꝓfluat.Ne ꝓtinus ex paculo ꝓfiſciſcés diſtra
hatur. Videt auté is acutius qui frequétior collectiorq; proderit.

Cur nõ res una geminari uidetur. Cú í latus oculú uertimus An quia cõſpiciédi ꝓmordium eadam
ité in linea ſitum eſt: Túc enim res geminari uidetur cum illud mutatum ſurſú deorſumue eſt in la
tus uero nil refert niſi una etiam ſurſum moueat.

Cur in ratione uidédi tantú fieri poſſit ut res una geminari uideatur.ſi quodammodo.inuicem ocu
li nocétur.in cæteris ſentiédi generibus fierit idemtidem nequeat. An etiá rõe tangendi cú digitos
mutatis uicibus í plicauimus.fit ut res una duæ ſentiatur:in cæteris hoc idem fieri nequit. Quia
cætera membra quibus.ſenſio adminiſtratur neq; foras uerſus deducta.neq; bina tá inter ſe apta
colligataq; ſuo funguntur officio.Fit ita in ratione uidendi eadé de cá qua in tangendo perplexis

ut dictnm eſt digitis. Tactus enim uiſum emulatur & ſequitur.

Cur oculus ſiniſter nihilo imbecillior eſt: ſed æquo modo atq; dexter uidere poteſt cum reliqui corporis partes omnes ſiniſtre inualidiores q̄ dextre ſint. An quia pars dextra in eo diſcrepat a ſiniſtra ꝙ efficacior eſt non in eo ꝙ affici aptior, Videndi autem uires nō ut efficerent. Sed ut afficerentur comparatum a natura eſt.

Quã ab cauſam cũ cæteras intuimur res cõſpectus noſter fatiſcit atq; deterior redditur. Cũ ad uirides & herbeſcentes inſpicimus. ut olera cæteraq; his ſimilia recreatur: meliorq; euadit. an cõſpectũ in alba nigraue intendere minime poſſumus. propterea ꝙ utrũq; id genus coloris uidendi uiribus offici. colores autẽ illi q̄bus oculi acquieſcunt. mediũ albi nigriq; obtinent. itaq; aſpectus cum mediocri leniq; obuio afficiat. nihil debilitatur. imo uero corroboratur atq; reficitur. & forſam quẽadmodum cum corpora noſtra uæhementer laborant deterius habent cum mediocriter optime afficiũtur: ita etiã oculi cũ ad res ſolidas cõtendũt laborant. laſſanturq; cũ ad humidas molleſq; ꝙ nil ſibi obſtat paſſim oberant. & licentia perliqueſcunt cũ ad uirides ꝙ iſtæ ut ſolide mediocriter ſunt. ita ſatis humoris continẽt. neq; ullo detrimẽto afficiuntur. & ad imorandũ in hiſte amplius inuitantur. eo ꝙ caloris huiuſcemodi habitus modice ſe cõſpectui offert.

Cur cætera melius utroq; oculo cernimus rectã uerſuum uirgulam uno litteris admouentes inſpicimus exq̄ſitius. an quia radii oculi utriuſq; non ſine perturbatione in idem concidunt. ut auctores cõſpiciendi rationum affirmant. itaq; cũ uno inſpicimus ad rectũ conſpectum tanquã regulam melius quod rectum eſt depræhendere iudicareq; habemus.

Cur fumus oculos potius infeſtat. an quia infirmiſſimi. ſunt infirmiſſima nãq; omnia quæ corpori iterſerta occulũtur, indiciũ ꝙ acetum & quodq; acre carnẽ non exteriorem ſed interiorem demordet. an quia laxiores refertiq; meatibus ſunt. Conſpectus enim per quoſdam meatus ꝑtruduntur & excidunt itaq; quod his mordiciſſimũ eſt. cæteris corporis partibus obuium ſubire denſiora non poteſt. ſed perreptat. & decidit æquo modo & cepæ & quecũq; oculos mordent. Oleum omnium maxime humorum id faciat. quia tenuiſſimũ eſt ob eamq; rem meatibus ſe expedite inſinuat acetum reliquis partibus corporis pro medicamento eſt.

Cur oculus ſolus omniũ mẽbrorũ non rigeat cum infirmiſſimus ſit. an quia opimus eſt; nec carnis quicquã in ſe continet. Quod autem tale eſt ſecurũ manere a frigore poteſt. Haud enim audiendi ſunt illi qui ꝓpterea rigere oculos negãt. Qui uis illa cõſpiciendi ignis eſt. Nõ enim talis in oculo ignis eſt ut calefacere ualeat.

Cur lacrimæ quas mœrendo emittimus calidæ ſunt quas oculis laborando frigidæ. an quia frigidũ quod incoctum crudũq; eſt. calidũ quod concoctũ. Langorem autẽ omnem ex cruditate profiſci nullũ dubiũ eſt. Quod cũ lacrima cruda eoꝝ ſit q̄ ualitudĩe oculoꝝ laborãt nõ imerito frigida eſt hinc medici ſudorem frigidũ argumentũ grauis eſſe morbi exiſtimãt. calidũ cõtra decretoriũ eſſe & ſalutarẽ. cũ enĩ uacãs materia multa eſt: ſatis a calore interiori cõcoq̄ minime poteſt itaq; frigidam eſſe neceſſe eſt, cum pauca eſt plene a calore uicta cõcoquitur. Morbos autem copia uacantis materiæ confici certum eſt.

Quare cũ partes corporis noſtri dextræ mobiliores ſint oculus ſiniſter expeditius quam dexter contrahitur. an ꝓpterea ꝙ omnia ſiniſtra dextris humidiora ſunt. Humidiora autem contrahi plenius poſſunt/an dexter amplius efficere poſſit. Siniſter uel ex ſe ut humidior obſequẽtior ſit.

Quã ob cauſam cũ & ſenex & luſcus per imbecillitatẽ parum oculis ualeat. alter proxime admouet ſi quid inſpicere uult. alter procul abducit. an quia diſſimilis eoꝝ imbecillitas eſt. Senex enĩ q̄a uidere nõ poteſt. ubi minus radii coeunt. rem uidendã eo abducit ubi uiſurus maxime eſt ꝓcul enim coire radii ſolent. Luſcioſus ille uidere q̄dẽ rem iſtic põt. Sed quæ nã rei cõſpectæ caua ſint. quæue excedãt diſcernere nequit. itaq; in his fallit caua quippe & excedentia ſplẽdore diſcerni maxime poſſunt. Quẽ quoniã ꝓcul percipere quẽadmodũ rei obuiæ ingruat nequeant proxime adducũt.

Cur homo ſolus: aut certe maxime animãtium oĩum oculis deprauet per limitatẽ. an quia uel ſolus uel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat cũ deprauari omnibus accidit.

Cur uni animantiũ homini tranſuerti deprauariq; per limitatẽ oculi poſſint. Verũ ꝙ oculos minimo interſtitio diſcretos e directoq; poſitos homo habet perſpici. idcirco menda in eo maxime poſſit. an quia cæteroꝝ animãtiũ oculi unicolores maxime ſunt. Nec deprauatio ſequeret. ſi uno quolibet colore preditus oculus eſſet. an quia ſolus ex oĩum animãtiũ genere morbo comitiali rapitur: Quod genus morbi tranſuertere oculos ſicut cætera etiam mẽbra poteſt. Nõnullus tamẽ ut ſero ab eo morbo uexari incepere ſic lumina a ſero deprauantur.

Quã ob cauſam manu præ lucerna aut ſole obiecta melius inſpicere poſſumus. an quia lucernæ ſpecuhiſue lux noſtris occurens luminibus reddit ſuam ob nimietatem infirmiora. quippe quæ rẽ etiã ſibi cognatã interimere ꝑ ſua poſſit exuperãtia. at uero manu ita arcẽte. Nec luminũ acies offici poteſt. & res uiſui obuia nihilominus in luce poſita eſt. Vnde fit ut & acies plenius agat & res iſpe

ctanda nihilominus uideatur.

Cur manus dextra.& pes dexter a ſuis ſiniſtris differunt oculus & auditus nullo diſcrimine diſtant: an quia imixta ſinceraq; elemẽta ſuſq; deq; ſunt.Diſcrimẽ uero ſitũ in his eſt. quæ elemẽtoꝝ coitu cõſtant.Sunt autẽ ſenſus iſti eſinceris illis immixtiſq;. Viſus ſcilicet ex igne.auditus ex aere.

Cur aures quæ omniũ maxime partium noſtræ faciei exangues ſunt:rubore magis afficiuntur:ubi nos pudor appræhenderit. Vtrum ꝙ peregrinus humor partem adire inanem aptus natus eſt.itaq; cum calore per pudorem orto reſoluitur ſtatim ſe in aures colligit/an quia temporibus appoſitæ ſunt,/ quo uerſus maxime humor confluit.Cum enĩ hominẽ pudet:calor ſe in faciem recipit.itaq; ruborem adducit.aures uero minimo in ea profundo extant. Natura calidiſſimæ ſunt & coloratæ Niſi longe frigore rigoris obturpuerunt. ideo hæc pticula omnium faciei particularĩs coloris eſt optimi. Quamobrem paſſus diſperſuſq; calor ꝙ per ſumma res tenet rubicũdas reddere poteſt.

Cur urinãtibus aures dum inter mare ſunt :runpi ſoleãt.Vtrũ quia retẽtus ſpũs impetu cogit uæhemẽtiori.An ſi cãm hoc haberet:idem uel ĩ aere fieri poſſet.An ꝙ nõ cedit diſrũpi ocius poteſt.& a duriori q̃ molliori facilius.Quod itaq; inflatum eſt minus cedit aures uero ut dictum iam eſt ſpũ retento inflantur.Itaq; ab aqua quæ aere durior eſt obtundũtur:offenſæ atq; rũpuntur.

Cur urinãtes ſpongias alligare auribus cõſueuere.an ne mare per uim occurrens aures rumpat haud enim ita ſtipatæ impleri ut inanes exemptis ſpongis poſſunt.

Cur ſordes aurium amaræ An quia putri ſudore cõtrahuntur qui ſalſus amarus eſt.

Cur ſpongiarii ſuas diſſecant aures & nares. An ut ſpũm cõmodius reddãt hæc enĩ eſſe ſpirandi itinera uidentur.Laborare quippe difficultate ſpirandi eos affirmant. dum foras emittere animã nõ poſſunt.leuariq; cũ propellentes extruduut. Mirũ tamẽ ſi reſpirandi aſſequi facultatem refrigerationis gratia neq̃ant:Sed eſſe id neceſſarium magis uideatur. An merito plus in retinendo laboris ſit cum corpus extumeat diſtendaturq;.Spũs uero foras ſponte efferri poſſe uidet̃.An ĩtus etiam tendere ita poſſit cogitandũ tamẽ æque uidetur Pleriq; uero lebete demiſſo repirandi uiam urinatoribus moliuntur.Haud enim aquæ lebes ĩpletur.Sed aera ſeruat ad demerſum hominẽ uſq;.Quippe qui erectus per uim dimittatur ut undiq; æquali nutu deſcendat. Nã ſi q̃tumlibet inclinauit humore protinus interrũpente impleatur neceſſe eſt.

Cur nõnulli cũ ſuas inſcalpũt aures tuſſiunt.An quia ſenſus audiendi foramẽ cum pulmone cannaliq; aſpitudine cognomiato ſortitur . Indicium ꝙ bis ipſis repletis obſceptiſque homo ſurdeſcit Humoris itaque aliquid e ſrictioni iſta aurium liqueſcit:atque in cannalem quem modo diximus per foramen illabitur quod tuſſim mouere poteſt.

Cur ſiniſtra auris ocius magna ex parte pforata cõſolidari q̃ dextera põt: quo circa mulieres alterã marẽ uocãt:alterã feminã.An quia partes ſiniſtræ humidiores calidioreſque ſint. Quæ autẽ hitu huiuſcemodi ſunt cõſolidari poſſint facilius Vñ in plãtis etiã tenellis:atque uiridibus coitus concorporãdique unio facilius agitur:& uero ulcera iuniorum promptius cõpaginantur q̃ ſeniorum. Argumentũ partes ſiniſtras eſſe humidiores ꝙ molliores ſunt.atque effœminatiores.

Quã ob cauſam pudefactis aures ſũme rubeſcant iratis oculi An quia podor in oculis refrigeratio quædã cũ timore ẽ. Itaq; calor iure oculos deſerit Quod cum inde ſecedendũ ſit.locũ ſui capaciſſimũ petat neceſſe eſt qualis certo ſũme ſunt aures.Cæteræ nãque partes longe oſſibus oẽs cõpactæ ſunt.Iratis cõtra calor in oculos totãque faciem reuocatur:ſed:compectior in oculis eſt unde licet albi eorum colori ratione.

Cur auriũ ſonitus accito ſtrepito ceſſet.An quia minorẽ ſtrepitus amplior pellit & eruit.

Cur ſi aqua lapſa in aera ſit oleũ . quo humor effluat inſtillamus nullo nãque humore alio effluere poteſt. Vtrũ ut quoniã oleũ per ſũma aquæ innatat:eique aqua præ lẽtitate adheret :effluãre oleo aqua etiã ipſa:effluat.An ut p lubricã autẽ labens aqua excurrat.oleum enim utpote lene facit ut propere labeſcere poſſit.

Cur minus aures urinãtibus rũpantur:ſi oleũ ſibi inſtillatũ hñtes in mare inrerrũpant.An ratio cur rumpi aures poſſint ante expoſita eſt.Oleũ uero in aures inſtillatũ facit ut mare ſupueniens relabi facilius poſſit.Quõ in parte corporis exteriori puncta fieri nouimus. Labeus autem ictum parti ĩteriori auris nullum inuehit : itaque diſrũpere non poteſt.

Quã ob cãm aures cũ exãgues adeo ſint:pudore erubeſcere poſſint . An res quæq; ferri in eum ſole at locũ qui ſui uacuus eſt.Cũ ergo ſanguis efferri ſurſum calidus uideat̃ aures maxime partemq; in anuſſimã adit.Itaq; rubore inibi afficit.Quod idem intelligendũ de generis etiã eſt.Adde ꝙ tenuiſſima cutis quæ diſtẽta eſt.ita fit ut rubor pcidi in auribus p̃cipue poſſit.

Cur nemo oſcitãs aurẽ inſcalpere ſuã audeat.an qa mẽbrana etiã p quã audimus inflatur:cum oſcitamus.Indiciũ ꝙ audiẽdi facultas tollitur cũ oſcitamus. Spũs enim ut in os ita etiã in aures interrũpens mẽbrarnã expellit:ac ꝓhibet quominus ſonus ingrediat̃ Quod cũ ita ſit ſi ſedẽ audiendi cum oſcitamus auriſcalpio tetegerrimus plurimũ mẽbranã ledemus . Ictus enim ad obiicientem reni-

tētemq; ſpūm non ad cedentē inferetur:& mēbranā abiunctā ſolidis eſſe certum eſt. Quare dolor ita moueri uulnuſq; excipi facile poteſt.

Cur ſingultus ſternutamento ſedari queat. an quia non partis eiuſdē utraq; iſta affectio eſt ſed rectius uentriculi. Singultus uero refrigeratio cruditaſq; ſpiritus atq; humoris pulmoni cōiunctiſſimi eſt Sedes aūt cerebri rem cum pulmone cōem ſortita eſt Quod quidem ratione conſtat aurium: interdum enim ſurditas accidit ſimul & morbus ipſe aurium in pulmonis uicium tranſit:& nonnullis tuſſis ſtatī mouetur ſuas ſcalpentibus aures. Loco autem ſternutādi rem naribus eſſe cum pulmone cōmunē reſpiratio docet. Quæ comunis utique eſt. Sternimus itaq; loco eoipſo calefacto. Calorem aūt eius locus ſentit inferior. Cuius ſingultus eſt Calor uero uim obtinet & concoquendi, quāobrem aceto etiā retentioneq; ſpiritus finiri ſingultus leuior poteſt. Spūs enī retentus ſatis cōcalefacit. Vnde fit etiā inter ſternutandum: ut ſpirandi retentio idē obducta efficiat:& conuenienter quoq; expientia ſuperiori de loco educitur. Quippe cū fieri nequeat ut quis ſternutet niſi expiret. impetus itaq; ſpūm interclusum rumpit. diſpellitq; qui ſingulrū ciere poteſt.

Cur ſiquis ſternutaturus oculū pfricauerit minus ſternutet. An ppter q q ſternutamentū a quodā excitatur calore. Frictio aūt calorem ciere poteſt. Qui calor qm̄ locus quo ſternutamus oculis in ppinquo eſt. alterum ſternuendi calorē tollit. quemadmodum minor ignis ab ampliori emarceſcit atq; abſumitur.

Cur bis ſternuere magna exparte ſolemus: non ſemel aut ſæpius. An quia binis naribus ſumus. Per utrūq; itaq; narē uenula partita diſcurrit qua ſpūs ſolet permanare.

Quā ob cauſam qui ſolē aſpexerint ſternutare magis cōſuerunt. An qa ſol calefaciens mouet: perinde atq; qui nares penna ſollicitant. Idem enī utriq; agunt quippe qui per motū calefacientes ocius ſpūm ex humore eliciāt. Cuius excurſio ſpūs ſternutatio eſt.

Cur ſingultus ſternutamēto finitur & retentione ſpūs & aceto. An ſternutamēto: quia ſpūs cohibetur inferior atq; circumobſiſtit. Quēadmodū medicina parti ſupiori adhibita alius ſentit ac immutatur. Spūs retentione leuiores tollunt̄ ſingultus eo q exiguus ſpirandi impetus ſi paulīſper retinuimus ut in tuſſi deſiſtit. Sic etiā ſingultu reprimit̄: cogit̄ ſtrangulat̄. Aceto idcirco ſedatur: quia humor circumſtans ac phibens eructandi licentiā in ſpiritū per uim: arceri calefactoriā extenuat̄. Fit enī ructus cū uentriculi humor recaleſcens inflat̄ atq; cōcoquit̄. Singultus uero quotiēs ſpūs uacans ab humore in loco ſpūi deputato retinetur. Hinc enī dū enititur nec erumpere pōt: diſtentionē inducit. quæ diſtentio apellata ſingultus eſt. Inde fit ut ſingultus ubi ialguimus oriatur. Frigus enī humorē ſpūi obductū coangit ſpūs circūuentus exilit. Cuius cōmotio nōniſi ſingultus ē.

Cur aquam nōnullis frigidā infaciē fundimus: cum e naribus ſanguis effluit. An ita calor intus ſe colligit: atq; circūobſiſtit qui ſanguinē ſummū reddit liquidiorem.

Cur ſternutamentū pro numine habetur non tuſſis neq; grauedo. An qa de capite mēbrorū præcipue omnium diuino. Vnde cogitatio eſt ſuū ducit principiū. An quia cæteri illi affectus ratione morbi eueniant hic ſecus extitit.

Cur oculo pfricato ſternutamēta deſiſtūt. An qa humor ſic reſpirat lachrymā quippe oculus poſt frictionē emittit ſternutamētū autē humoris copia excitat̄. An quia minor calor corripi ab ampliori cōſumiq; poteſt. Oculus autē pfricatus plus caloris ſibi acquirit q̄ ſit quē naſus complectit̄. Hinc etiam fit ut naſum ſiquis perfricet ipſum ſternutamentum deſiſtat.

Cur eruptio cæterorū ut flatus ut ructus ſacra haud quaq̄ habetur ſternutamenti ſacra habita eſt Vtrum qm̄ cum tres partes principes noſtri corporis caput thorax & aluus Flatuſq; alui expiratio ſit ructus uentriculi ſternutamentum capitis quæ pars ſacra pcipue eſt. ſpūm hinc exeūtem ut ſacrum ueneramur & adoramus. An quia ſpūs ōis eruptio partes qs modo dixi melius ſe habere ſignificat. Cū enim minus ſternere queunt: ſpūs erumpens ieuat ac mitigat. Ergo ſternutamentum quoq; bene caput ualere poſſeq; concoquere indicio eſt. Cū etiā capitis calor humorem ſpūmue conuincit tunc moueri ſternatamentum ſolitum eſt. Quāobrē moribundos itērdū ſternutatorio excitamus tanq̄ ſi hoc affici nequeāt ſpes nulla ſalutis ſit. Peride igitur quaſi bonæ i diciū ualitudinis partis optimæ atq; ſacerrime ſternutamentū adorant beneq; & augurantur.

Cur homo omniū maxime aiantiū ſternutare ſolitus eſt. An quia foramina ſui corporis obtinet latiora per quæ ſpūs interrūpere pōt: his enim ſpu i pletis ſternimus. Latiora aūt eſſe indicium quod omnium minime aiantium hō olfatu ualet foramina. quippe tenuiora ſentiūt exquiſitius. Quod latiores meatus plus humoris ac ſæpius ſubeat neceſſe eſt. Quo in flatu ſternutamentū moueri ſolet. Taleſq; homo maxime aiantiū habet: merito ſæpiſſime ſternuat pſerti q naribus breuiſſimis ē Sic anim humor concalefactus celerius effluere cōuerſus inſpm pōt. Cæteris uero præ longitudine narium ante refrigeratur quam effluat.

Cur ſternutamenta quæ de medio noctis ad meridiem uſq; moueantur damnemus: Quæ de meridie ad noctis medium approbemus. An quia cū rē aliq̄ lex ordimur tunc ſternutamentum potius

obſeruandum ſit. Itaq; cum rem agere proximis atq; inter initia ſternuiſſe accidenit amouemur
remque incœptam proſeqni temperandum cenſemus Dies igitur & aurora & de medio uſque
noctis quaſi inicium quoddam eſt. Itaq; omninoſum tantiſp ſteruutamentum eſſe putamus tempe-
ramurq; ſternutare ne pgentem quépiam ad agendum reuocamus: poſt meridiem uero atq; mediű
uſq; noctis finis ueluti qdá é. Tépuſq; illi cõtrariű itaq; cõtrariű itaq; cõtra tűc & exiſtimať & agiť.

Cur ſenes laborioſius ſternutant. Vtrum q; his foramina per que ſpűs pmanare ſolet adducta atque
cõnata ſunt. an quia ſenes facile eleuare nequeunt: per uim demittunt atq; cõcaſſant.

Cur ſi ſpm quis retineat ſingultus deſiſtat: an quia refrigeratio eſt quæ ſingultum in ducat q̃obré &
q timét & qui algét ſingultiűt. Spűs uero retentus partem corporis calefacit interiorem.

Cur homines ſurdi e naribus magna parte loqui cõſueuerunt an quia pulmo eorű uiciatus eſt. Sur
ditas enim detrimentű pulmonis eſt. Vox itaq; ferri expedite non pőt. Sed quéadmodű qui ſpirá-
di laborant: difficultate ſpiritum uniuerſum ſuá ob ĩbecilitatem reddűt: ſic uocem illi emittunt.
Nituntur itaq; naribus etiam dum loquuntur qua uox protrudens ſeſe ſono p attritű rancido illo
profertur. Fit enim ut uerba per nares afformentur. cum pars naſi ſuperior qua per palatum fora-
mina patent caua eſt. Reſonát ení tintinabuli inſtar ob clauſtri ĩferioris anguſtiam.

Cur ſternutamétű ſolű nõ dormiétibus ſed ppe dixerim ſp uigilátib⁹ fiát. An qa fieri ſternutamétű
nõ pőt niſi a calore q parté eá cõmoueat: q̃ effici ſolet. Ex quo facié ſoli obiicimus cű ſternuere pla
cet. Dormiétibus aűt calor ĩtus circű obſiſtit. Quáobré imæ dormiétiű partes calidiores reddűtur
ſpűſq; abűdat. Quæ qdé res cauſá etiá habet cur genitura ĩ ſõnis præ libidine pfluat. Merito igiť
dormiétes nõ ſternutamus. Cű ení calor ſecedat capitis q eius ptis humoré natus mouere apt⁹ eſt
quo ĩ aera extenuato ſternutamentű exultat affectioné cõſequété illá obuenire nõ poſſe cõſetaneű
é Crepitus tñ ĩferius ructuſq; ſupius dormiétes magiſq̃ uigilátes extrudimus. Quod ení uéter ĩfla
ri in ſõnis amplius ſolet accidit ut eius inflati humores loca ſibi proxima adeant. eo namque uel a
ſpu per quietem ex acito compelluntur. Retinere potius enim quá emittere poteſt qui ſopitus eſt
itaq; intus calorem contrahit. Atqui ſpiritum retinet deorſum ĩpellat neceſſe eſt. Quippe cű ui
ĩműde ferri ſpűm pter ſuá naturá ſit. Vnde fit etiam ut perdifficile ſit ſpűm retinere. Quinetiá cű
dormiamus hæc eadé rõ eſt. cű ení uigilia motus ſit: qui mébra ſentiédi efficio accõmodata magis
cű uigilamus. exercet: cõſtat ſõnű poſſe accedere cű eadé illa mébra quieſcűt. Cű uero uis ignea ſit
quæ mébra corporis nři mouere poſſit & hæc ĩtus ſi cõtrahat circűſiſtatq; ĩ ſõnis caput reliqns qđ
ſéſus cõtinet oés. tűc maxime ſéſű ſedes qeſcere poſſint. Quæ quidé res cám afferat dormiendi.

Quá ob cauſam ubi ſternutauimus: aut minximus mébra noſtra ĩ horreſcere ſolent. An quia utraq;
re illa uenæ aeris inanes redduntur: quem calidű ante cõtinebát. Inanes aet extrinſecus alius ſubit
illo frigidior qui ante in uenis fuerat quá ſternutaremus: aut mingeremus quod cű talis ſubeat
aer merito facit ut membra inhorreſcant.

Cur ſingultus ſternutamento deſiſtere poteſt. An ppterea qđ ſingultus nõ quemadmodum ructus a
uentre qui cibi conceptaculum eſt. ſed a pulmone pficiſcuntur quod maxime refrigeratione aut
rigore aut dolore aut medicatione ſuperiore accidere ſolet q; enim membrum id calidű ſua natu-
ra eſt. Quotiens refrigeratum ſit totű admittere ſpűm non poteſt. Sed bullas quodámodo excitat.
Quamobrem retento etiam ſpritu ſingultus finitur. Sic enim pars iſta recaleſcere incipit: & aceto
quoq; hauſto deſiſtit: quoniá uis aceti calefactoria eſt. Cű itaq; calidű quodq; concalefactum red
datur ſedeſq; cerebri foraminibus poia pulumoni rñdeat: efficiť ut retentio ſpűs quæ ſternutatio
ni anteceſſit repræſſuſq; deſup illatus affectioné iſtá pulmonis mébri calidi abigere ualeant.

Cur hominis capillo criſpo & tortili magna ex parte reſimiores ſint. An ſi criſpitudo ſita in craſſitu
dine eſt & craſſitudo nõ ſine duritia cõſtat: & durus ſanguis calidior eſt. & calor materiá excreſcere
inutilem minus patitur & os ex uacáre materia conſiſtit: & cartilago nõniſi os eſt merito diminu-
tio naſi conſequať. Indicium ætas adhibet puerilis. ſunt enim pueri oés naſo reſimato.

Cur hoíes qui raris dentibus ſunt uitam longe agere nequeant. An quia longe animantia uiuunt
quæ dentiű ordine pdita ſűt nomeroſiore: ut mares q̃ fœmie lõgius. Viri náq; diutius q̃ mulieres
atq; in pecudum genere cæterorűq; animalium perſpici identidem licet. Qui itaq; raris dentibus
ſunt: habere Quaſi pauciores indicantur.

Cur dentes qui longe ſolidiores q̃ caro ſunt frigus amplius ſentiant q̃ caro. An quia meatibus nitű
tur: infixi tenuibus quorű exiguus calor celeriter a frigore uincitur mouetq; dolorem.

Cur dentes firigidum amplius q̃ calidum ſentiant. caro econtra. Vtrum propterea q; caro mediocri
temperatoq; habitu eſt: dentes uero perfrigidi ſunt. itaq; rem frigidam ſentire plenius poſſunt. An
qm̃ meatibus cõtinétur tenuibus quibus calor inditus exiguus eſt itaq; re aduerſa potius patiun-
tur. caro qa calida é ut nihil afficia frigido pőt. ita calidű cõpédio ſétit Ignis ení q̃ſi igni adiicitur.

Cur lingua rerum index plurimű eſſe poteſt. Ná & febris ardétioris & grandinum ſi quæ inſunt: &
pecoris uerſicoloris uaria eſt. An quia humoris capiens eſt: & ſuper pulmone poſita. Vnde febrium

principium ducitur. Verſicolorú aút ratio referri ad humoꝝ uarietaté debet. Inficit tamen id ꝑmú per quod humor primú manat collaturq́. Cuius gñis lingua eſt. Grandines uero lingua propterea contrahit quod inanis ſpongioſaque eſt. Quippe cum grando ueluti uarus incócoctus cruduſque parte interiore corporis naſci ſoleat.

Cur lingua amara ſalſa & acida fieri pōt dulcis nō poteſt. An quod naturæ corruptiones iſthæc ſunt Conſtantiam uero ipſam naturamq́ ſentire nequaquam fieri poteſt.

Cur totidem coloribus lingua euariat quot cutis. Vtrum ꝙ ea quoq́ in mébroꝝ numero exteriorú recipit̃ q̃quá í ore abdita é. Verú qa ꝑtenui cute itegit̃ uel minima i ea uarietas depꝑhédi pōt. An ꝙ aquæ ratio é quæ facit ut colores mutétur ligua aút affici ex potione maxime poteſt.

Cur halitú ex ore tú calidú tú frigidú reddere poſſumus. Quippe q frigidá efflemus: calidá uero exhalemus. Indicium quod manus ori admota exhalanti calefieri pōt. An utroq́ modo aer cómotus calidus eſt. Sed quoniá q efflat nō uniuerſum aerea mouet ſed ore anguſtiori extringit: paucum expirat, quod multum externi aeris excitat. Itaq́ calor ori ꝑfectus paſſus in eo ſuam exiguitaté delitescit. At qui exhalat uniuerſum ob eamq́ rem calidiorem expirat. Eſt enim efflatio ſpiritus ſtrictim protruſus, exhalatio uero ſpiritus uniuerſum profuſus.

Cur ſi uæheméter uniuerſúq́ expirauim⁹ iteꝝ expirare neq̃am⁹ ꝙ idé í inſpirádo ét accidit. bis ení ex ordine id facere neq̃m⁹. An qm̃ alteꝝ dilatio alteꝝ cōtractio loci é. Iccirco q̃dá téus nō uſq́q̃q́ ꝑtarhi pñt. Cōſtat igit̃ ábo uiciſſim fieri eſſe neceſſú bis uero ex ordine poſſe neutrum.

Quá ob cám cú alius locus ſit qua cibus potuſq́ tranſeút alius qua ſpiramus ubi grandiorem bucellá deuorauimus ſtrangulemur. An nihil abſurdú ideſt. nō enim mō ſi alicuius interuentu locus ſpirandi ſtipatus ſit ueꝝ & ſi abductus ſit extrinſecus. æque imo magis abſtrangulamur. Iſthæc uero ꝑxima inter ſeſe poſita ſút quo cibú excipimus & quo ſpiramus quare ubi iuſto amplius fructú íncidit locú ſpirandi proximú addút inſtringitq́: ut uia ſpūi omnis degenetur.

Cur hoíes qui uirgulá ſuæ palmæ ductá per totá latituqinem hñt uitæ longiſſime eſſe poſſunt. An quia breuis ætatis in becillaq́ ſút. Quæ artuú bñſicio carét ibeciſſitatis idiciú ætas prima atq́ tenerrima affert. Vitæ aút breuis teſtimoniú dat genus oé aq̃tile quæ cú ita ſint coartata cōpactaq́ oía cōtra ſeſe hñe liq̃do é. Quo in genere illa etiá ſút quæ cú ex natura artibus maxime careát articulari tñ contigerit. Palmæ aút parté iterioré penitus carere articulo certum eſt.

Quá ob cauſam dú longe ſpiramus uenter trahétibus adducitur: reddentibus diducitur atque repletur. Veri enim ſimile dixeris eſſe ut contra eueniat. an quia cum reſpiramus uenter adductis coſtis in imú comprimitur. iccirco diſtendi in ampliorem molem ſolium inſtar appareat.

Quá ob cám ſpirare neceſſe habeamus. an quéadmodú humor diſſolui in ſpiritú poteſt: ſic ſpūs tráſire poteſt in igné. Calor itaq́ naturalis ubi boná ſpūs parté in igné cóuertit doloré admouet atq́ etiá meatus diducit & amliat. Quéobrem igné cú ſpu expellere cogimur: quibus ex truſis meatus contrahunt̃ atq́ refrigerant̃. Itaq́ dolor iterú temptat. Rurſú igit̃ aere trahimus atq́ ubi poſt hac ſpirandi meatus patefecimus uocéq́ reddimus igins iterú orit̃. atq́ iterum præ dolore ſpiritum reddimus. Idq́ uiciſſim ordine ꝑpetuo agimus: ſicuti etiá palpebras agitare ſolemus ut corpus oculorú refrigeretur afficeturq́. Et uero cú ambulamus ingreſſui noſtro attendimus. ſ. ex ordine gubernandi atq́ tegendi quem uis noſtra intelligendi ꝑcōmode aſtruit hanc ergo in modú ſpirandi quoq́ uſum exequimur. Ingenio q̃ppe trahendi aeris reddimus: atq́ illico rurſum attrahimus.

Sctio. 35 Cur inhorteſcere magis ſolemus: cú alius modo quodá nos tangit q̃ cú nos ipſi taugimus. an qa tangendi ſedes rem pelenius externá q̃ ſuam ſentit. Quod ení natiuú atq́ inſitú eſt id ſenſum effugit. Quinetiá qđ cláculo atq́ ſubito fit: terribilius certe occurrit. Metus aút refſigeratio quædá eſt. at uero tactus extraneus quæ ſuo utrúq́ id habet. Deniq́ affici unúquodq́ ab alio uel tantumdé uel magis aptum natura eſt. Quod etiam in titillando conſtat accidere.

Cur in aliis & pedum ueſtigus titillamur. an propter cutis tenuitatem. an quia tactus earum partiú inſolens eſt, ut etiam auris.

Cur non eiuſdem in rebus inhorreſcere oés ſoleamus. an quéadmodú nec in eiſdé oés delectamur Nec in eiſdé angimur oés ita nec in eiſdé oés horreſcimus. Quædá enim refrigeratio æqua omnibus ratione inuehitur. Sed alii tamé cú ueſtis rumpitur inhorreſcút: alii cum ſerra uel acuitur uel trahitur: alii cú pumex ſecatur: alii cú lapillus mola ꝑſrangitur.

Quá ob cám cú æſtas calida hiés frigidiſſima ſit. corpa tactu frigidiora ꝑ æſtaté ſint q̃ per hiemé. Verú qm̃ a ſudore refrigerari corpa poſſint: q ut fieri per æſtaté ſolet ſic ab hieme alienus eſt. An quia in cōtrariú tépori: tú frigori: tút calor circúobſiſtit. intuſq́ ꝑ æſtaté calor refugit. Itaq́ ſudoré pōt expromere per hiemé uero uim frigoris arcet & corpus perinde quaſi terra euaporat.

Quænam cauſa pilos inhorreſcere faciat. An merito cute cōtracta exurgant: quæ contrahi tú a frigore: tum a plæriſq́ aliis affect⁹onibus poteſt.

Cur nemo ſeipſum ualeat titillare. An ne ab alio quidé titillet̃ ſi rem ꝑſenſit. Vel potius ſi ipm u-

deat titillantem ergo minime titillari quis poſſit:ſi quæ tactio afferẽ nõ lateat. Riſus uero lapſus quidã & farudatio eſt qua cũ in ſede ꝑcordiorum qs uerberaẽ ridet. Haod locus glibet eſt quo ridemus.clandeſtinũ aũt oẽ fraudulẽtũ ẽ.Qua de cã ſit ut illa eadẽ res & moueat riſũ & nõ moueat.

Cur labris maxime intitillamur. An quia mẽborũ quod titillari poſſit non longe a ſede potiſſimũ ſentiendi abeſſe debet.labra autẽ eo maxime in loco poſita ſunt. Sed oĩum maxime locoꝝ capitis propterea titillantur ꝙ carne ex toto cõſtat quare nobiliſſima eſſe poſſint.

Cur ſiquis locũ noſtrarũ alarũ moueat in riſum cõtinuo labamur.ſi quã aliã moueat partẽ nullã poſſit ridendi cãm afferre:& quæ nã ratio eſt cur naribus penna tẽptatis ſternutamentũ moueaẽ. An quia loca quædã uenularũ hẽmus: qbus uel refrigeratis uel cõtra effectis uenulæ ipſæ aut homectantur:aut in ſpũm ex humore diſſoluuntur. Quẽadmodũ ſi uenas ceruicis dormienti quis præmat.læticia itaqꝫ geſtiens concaleſactio quædam eſt.Spm autem cũ redũdarit foras mittimus uniuerſum.Sternutamenti quoqꝫ ratio illa eadem eſt.Cum eni penna mouemus atqꝫ tepefacimus nares humor in ſpiritum ſoluitur quem mox redũdantem expellimus.

Cur ſæpenumero uſu euenit ut ingeſto cibo inhorreſcamus. An ꝙ cibus frigidiuſculus admiſſus eſt uincit principio magis naturalem calorem q̃ uincitur.

Quã ob cãm quod digitis uice mutata implicatis circumagitur duo eſſe uideatur. An quia duplicẽ ſentiendi parte attingimus.Nunquã eni fieri poteſt ut lateribus digitorũ exterioribus utriſqꝫ idem cõplectamur & agitemus dum manu ordinem ſuũ obtinet naturalem.

Cur faciem effigiare conſueuerunt. Vtrum ꝙ quales nã ſimus ea ipſa corporis parte intelligi poſſit. an ꝙ ea præcipue qui ſimus agnoſci poteſt.

Cur faciẽ maxime ſudare ſolemus.Quæ carnis oĩno expers atqꝫ gracilis eſt. An ꝙ ea ꝓpenſiora ſunt ad ſudorẽ quæ humida laxaqꝫ ſunt. Caput aũt tale eſt.Quippe ꝙ humorem ſuũ plurimũ hẽat quẽ uenæ tendentes inde declarant.& deſtillationes quæ e capite uenire ſolent. crebrum item humidũ eſt & foramina capitis permulta capilli profecto foraminum multitudinem foras uſqꝫ productã latiſſime indicant.Sudor igitur non ex parte inferiore:ſed ex capite oritur. Quãobrem: frõs prima & maxime ſudat.Prima eni ſubiecta uertici eſt. Humor autem deorſũ nõ ſorſum fluit.

Cur alica plus aquæ recipiat q̃ triticũ unde cõfecta eſt. An ꝓpterea ꝙ alica farina quodãmodo eſt ſimila:farina aũt plus aquæ ibibit.moles eni amplior eius q̃ tritici eſt.Præſſius namqꝫ & cõſtipatius triticum eſt.An quod autem amplius eſt:plus id cape poteſt.An nõ ſolũ eaipſa de cauſa ita fit:ſed etiã calore quẽ intra ſe cõtinet & farina & alica efficitur ut bibatius hauriãt.quod eni calidum eſt humorem id efficatius ad ſe trahit & expeditius in uaporem conſumit.

Cur farina tritici maſſata ꝑtritaqꝫ longe amplior reddatur q̃ ordei.ſ.ex ꝓportione. An ꝙ altera multum humoris ſibi admittit:altera parũ Sed qua de cauſa plus admittat. Congruẽs eni potius dixeris:ut ordeacea bibatior ſit.Quippe cũ ordeum toſtũ: triticum non toſtũ ſit.An ꝓpterea ita fit:qa triturã pleniorem triticea partitur.Cuius cauſa eſt:quod partibus minoribus conſtat.Fit igitur quaſi ut q̃tuplo partibus contineri poteſt minoribus tantuplo humorẽ ſibi largiorem admittat. quippe quæ ipſum humorẽ pro glutine ſibi capiat ut Empedocles quoqꝫ ſuis in pſicis diuerticulo quodã ait:Munus ubi larga cereris coniũxerat unda. Multũqꝫ humoris proinde abſumere queat.

Cur etiã igni mãdata maſſa tritici amplius augeatur q̃ ordei.An ꝙ humorẽ in ſe cõtinet indiſcretũ. qui recaleſcens extrudi neq̃at.hic ergo cũ in ſpũm tranſeat:nec ſeſe pormere peritur.atqꝫ ex maſſa ordei poſſit uidelicet propter tritici ſpiſſitudinem: ſpiſſius eni eſt quod partibus conſtat minutioribus.Idcirco extollit molẽqꝫ agit ampliorẽ.Ad hæc plus iſta humoris continet.Quo recaleſcente ſpũs prouenire ſolitus eſt.Ex quaqꝫ re autem pluris plus proficiſcatur neceſſum eſt.

Cur piſtorum cæterorũqꝫ officio fungentiũ frumentario:qui ordeũ attractãt imbecilli efficianẽ: & deſtillationibus infeſtentur.Qui autem triticũ corpore ſint bene hito. An ꝙ facilius triticũ concoqui q̃ ordeũ poteſt.atqꝫ ea re delibamenta inde manãtia eſſe faciliora neceſſe eſt.

Cur panis toſtus durior:tepefactus humidior reddi aliq̃tiſper poſſit. An quoniã cũ torreſit humor extruditur.itaqꝫ panis reliniquitur durior.Leniter autem cũ recaleſcit humor cõſiſtens ab igne diffunditur. Humidiorqꝫ proinde exiſtit.

Cur farina tritici reſicara minus cõſtipetur q̃ ordei.an ꝙ intercapedie uacant.quæ ex partibus conſtant minutiſſimis:& plura q̃ grauiora ſunt:cõpreſſa ſuapte põdere tantũdẽ occupant q̃ pauciora. Sed farina ordei craſſiuſcula eſt.itaqꝫ ſiccata cõpeſci itaqꝫ in minus cõtrahi põt: ut quod minus eſt ſuo cõpreſſu plus illud cõſtipet in ſeipſũ capeſſatqꝫ:triticea porro particulis minutiſſimis iam conſtat. Itaqꝫ nõ ideo reſiccatur ut partes reddantur minores:ſed ut leuiores efficianẽ minuſqꝫ conſtipẽtur ſuo cõpreſſu & nutu.Natura eni grauior farina triticea q̃ ordeacea eſt.

Cur allia & cepæ quo ſicciora ſeruantur eo meliora poſſint euadere.Cætera autem deteriora.an ꝙ omnia iſtiuſmodi maxime plena humoris conficiuntur.Itaqꝫ terræ cõmiſſa ſicciora tẽperamento cõmodo germinare incipient adde ꝙ minus putrent:cũ ſicciora ſeruntur.

Cur allia & cepæ ſole ex plantis recõdite germinare poſſint. an q humore alimentoq́ꝫ ſunt refertæ
Copia igitur aliméti eſt q germé efficere queat. Idq́ꝫ conſtat argumento tú ſquillarú: tum etiá bul
boꝝ qui idem facere poſſunt. Creſcere autem quoq́ꝫ ſolet cum tempus uenerit.
Quá ob cauſam quæ aqua frigida irrigamus dulciora q̄ quæ tepida euadant. An q ſic interclúſum
calidú ſalſius eſt: ut calidius quod ſalſim. dulce auté ita contrariú ut frigidum eſt: & alimento ole-
ribus humorem unde ſaporum genera oriuntur.
Cur allia cú excaleſcunt: plenius q̄ recens edita olét: an q recétia humoris multú adhuc extranei
cõtinét: quo fit ut uim ſuá integrá hñe neqant. Cú aút decocta iá ſunt: ſecreto humore illo in utili:
Tum ſuú odorem ſincere adipiſcuntur: qui. ſ. acer eſt. Quinetiam cæteri nuper editi furctus dilu-
tiores ſunt: & cepas recétiores ob eam cauſam minus acres ſentimus.
Cur furctusmyrtoꝝ nõ cõditarú. magiſq̄ folia defluát cõditarú aút reſeruatarúq́ꝫ alga ut ſit ſolia
defluát fructus adhæreát. an ita euenit nõ cõditis qm̃ natura ſancitú eſt. ut fructus pacta decoctio
ne flaceſcant ac decidat. Quæ quidé decoctio repoſitis agi nõ poteſt ſed eatenus tm̃ efficitˀ ut al
ge uapor ꝓhibeat: ne humor fructus imuteˀ. Flia cõtra cú ſiccent decidút. alga aút ut ſalſa exiccá
di uim hét. Ergo nõ idem foliis accidit arbori adhærentibus & cõditis modo quo dictnm eſt.
Quá ob cám cucumeres: cognométo pepones optimi paluſtribꝰ planis ideſt humidis fieri ſoleant:
ut apud orthomenú & in ægypto. aquarú eteni uberé terrá eſſe ægyptú putamus. cú ergo cucu-
meres qui humidi ſunt: & ob id orthenſes ac rigui minime laudati locis paluſtribus q̄ madida ſunt
egregie fiát. Verú q ob terræ q̄ duritiá altiꝰ coguntˀ deſcédere. Solú náq́ꝫ limoſú ac planú maxie i-
dureſcit. Qui aút altiꝰ inituntˀ meliores euadút. an q terrá ſiccá eé oportet. qm̃ cucumeres natura
humidi ſunt. Ita eni ſeqtuˀ: ut p retractú in mediú ueniát. paluſtris uero ſi plena altaq́ꝫ ſit. alimen
tum nec exiguú ꝓbet ꝓpter ſoli altitudiné locúq́ꝫ ipſú neq́ꝫ nimiú quoniá ſolú reſiccari neceſſe eſt
Quá ob cám ruta & nõnulla pigmenta odora ſudoꝝ faciant fœditatem. an quoꝝ in odore grauitas
eſt atq́ꝫ acritudo hæc cú excrementiciis mixta humoribus deprauare odores poſſunt.
Qua de cauſa rutá faſcinationis remediú eé aiút. an ꝓpea qa tú effaſcinari ſe credút: cú aut foraciter
edút: aut incõmoditatú aliquarú tenentur ſuſpitioné. aut cibum hñt ſuſpectú qué capiunt. itaque
cum demenſa eadé qui priuate ſibi aſſumút. participé intuenté quépiam faciunt.
Cur ignis hoiem nigrú non reddit fictilis reddit. ſol cõtra hoiem nigrore afficere põt: factile nõ põt
an nõ eadé uterq́ꝫ rõne agit: ſed ſol aduréndo nigrificat. Ignis fictilis replet: obducitq́ꝫ fulgie: q̄ faui
la ꝑtenui Dú carbones frágunˀ ſimul & flagrát: cõtrahiˀ homiem nigꝛ ſol reddit mime qm̃ ſo-
lis calor lenis molliſq́ꝫ eſt. & ꝑ ſua tenuitate cuté ipſam leuiter p ſúma adurit. Quoniá itaq́ꝫ carné
nõ attingat. doloré nullú põt iſligere qm̃ urat nigroré iuehit ignis ꝑfecto uel nihil tágit uel intro
irrúpit. ná ambuſta quoq́ꝫ ignis atra redduntˀ. Veꝝ hic nõ ea tenus tm̃ mundo urit quatenus calor
ater ſe pandet & auget.
Cur hoies cú ſeneſcút nigriores reddanˀ: an qa res oés excepto ſitu nigriores cú putreſcút euadant:
ſenectus aút nõ niſi quædá putredo eſt: ad hæc cú ſanguis ſicceſcés nigrior reddi ſoleat merito ſe-
nes ſunt nigriores. Sanguis eteni eſt qui noſtra corpora colore attingere ualeat naturali. Quam ob
cauſam oleú ſol cádefacit: carné nigrificat: An qa olei terrená eximit parté quæ nigrioris cauſa eſt
ut ét uinú fortis rõne terrenæ nigrú eſt. Carné uero nigrá ꝓpterea reddit: qm̃ urit. Terrenum náq́ꝫ
oé cú uriˀ effici ſolitú eſt.

Laus deo.

Calphurnius Marco Aurelio uiro clariſſimo ſalutem.

PEtierá a te Marce p lr̃as Plutharchi ꝓblemata: rñdiſti quéadmodú ad oía ſoles elegátiſſi-
me: te illa & uidiſſe: & lectitaſſe: ſed q mé doſiſſima: pluribuſq́ꝫ in locis máca depſſiſſes: di
gnú minime duxiſſet ut in bibliothecá tuá reponerenˀ: i quá nihil niſi qđ excultú ſit atq́ꝫ
ornatiſſimú admittiˀ: q̄ cú ab ipreſſoribꝰ nõ aliter q̄ tu ꝓdixeras accepiſſé Ioánis petri Lucéſis uiri
utriuſq́ꝫ liguæ eruditiſſimi: p qué fideliter e græco i latinú tráſlata ſút: laboré irritú eé nolui. Quá
obré græco exéplari q̄primú in uéto q̄ta maxie diligétia ſtudioq́ꝫ potuerim ſic a me emédata arbi
tror: ut illud acre iudiciú tuú: qđ tú lr̃arú ſtudiis: tú reip. Venetæ grauiſſimis in rebus approbatiſſi
mú é ſubire tuto poſſint: & a uoluminibꝰ tuis q̄ emédatiſſimis excipi. Ná cú nr̃a ætate lr̃æ quæ ſu
perioribꝰ annis penitꝰ erát obrutæ: núc uero, ut ſic dicá: ab iſeris paulú reuocatæ ſút q̄plurimos:
& eos eruditos qdé aſſertores habeant: neminé tñ tibi ꝓtuleri. q. ſ. n. ſi ueꝝ admittiˀ: te eruditior:
qs ſúma itegritate cõſtátior: qs oi uirtute ſingulariq́ꝫ modeſtia præſtátior qđ & pluribꝰ arguméns
certú eſt: hoc uno tñ fit manifeſtius qđ uiros doctos ea charitate & beniuolétia ꝓſeqris: ut in eos
omnes amoré fraternú oſtendere labores a qbꝰ ſi mutuo diligeris: amaris: coleris: ut ſi q̄ in re ope
aliena idigeát: ad te tanq̄ ad ſaluberrimú portú cõfugiát: teq́ꝫ lr̃arú unicú ꝓſidiú & decus appellét.
Suſcipies igiˀ dú impreſſum erit hoc opuſculú quod certe eruditiõis plenú & ad ꝑcipiédos plures
antiquoꝝ ritꝰ putile legétibus céſebiˀ: & eo maxime q tua adhortatiõe a me recognitú in lucem
ꝓdire nõ dubitabit. Vale muſarum decus.

PLVTARCHI CHERONEI DIVI TRAIANI PRAECEPTORIS GRAECORVM CLARISSIMI HISTORICI AC PHILOSOPHI PROBLEMATA EMENAATISSIMA.

QVID EST quod noua nupta cum in matrimonium datur:ignem & aquam iubetur attingere. An ꝙ in elementis ac principiis eorum:alter maris:altera fœminæ locum tenet:& is principium motionis iniicit.illa uero ſubiecti ac materiæ uim habet. An ꝙ ignis purgat. Aqua uero circũfert ac luſtrat. Vxorem uero puram & caſtã permanere oportet. An illud potius quod quẽadmodum ignis humoris expers.nec alit quicq̃ & ieiunus eſt atq; aridus. Aqua uero ſine calore ſterilis eſt & ignaua. Sic mas & fæmina niſi coeãt diſiuncti langueſcant:& nihil efficiãt neceſſe eſt. Quoꝝ cõiunctio in matrimoniũ coeũtibus cõiunctum perficit qui deſerendus non eſt & omnis fortunæ caſus cõmuniter ſubeundus:etiam ſi nullius boni niſi ignis & aquæ participes inter ſe futuri ſint.

Quid eſt qđ nec plures nec pauciores:ſed q̃nq; tm̃modo faces in nuptiis accẽdũt quas Cereos appellãt. An illud ẽ qđ Varro ꝑdidit impatores tribus uſi ſolitos eẽ ædilibus plures adhiberi : moris eſt aũt ut ab ædilibus q uxores ducũt faces accẽdãt. An ꝙ cũ plurimis in rebus numeris utãť: cum in cæteris melior ac pfectior ſit:& ad nuptias ĩpar numerus cõueniẽtior atq; aptior habebať.par enĩ numerus & ĩteruallũ ſuſcipit:& eius paritas aduerſať ac pugnat. Impar uero oĩno ſcindi nõ põt.ſed ſi diuidať ſemp aliquid cõe relinqt. Ex oĩbus uero ĩparibs numeris q̃narius potiſſimũ nuptialis ẽ. Tria enĩ primũ ĩparis locũ tenẽt. Duo uero paris ex quibus tanq̃ ex mare & fæmina q̃narius commiſcetur numerus. An illud magis ꝙ cũ lux generationis ſignũ ſit:mulier uero nõ pluris q̃ quinq; uno partu natura poteſt edere. Iccirco ibidẽ utuntur facibus. An ꝙ deos quinq; præcari eos putãt: qui matrimonio cõiunguntť Iouem adultũ:Iunonẽ adultam Venerem ſuadellam & in primis Dianam:quã etiam in partu & doloribus mulieres inuocant.

Cur Romæ cum Dianę multe ſint ædes:eam ſolum quæ in angiportu eſt : qui patricius dicitur uiros ingredi nephas eſt. An ob eam fabulam quæ dicitur quendam cum eo in templo mulieri:quæ Dianam ſalutatum ueniſſet uim attuliſſet:a canibus diſcerptum fuiſſet. Inde orta ſuperſtitione homines ingreſſu abſtinuiſſe.

Cum in cæteris Dianæ tẽplis Ceruorum cornua plane affigũt in auentino boum tantunmodo ſuſpendere cõſueuerũt. Quid ita? an id ueteris caſus memoria:& recordatione fieri putãdum eſt. Ferũt enim in Sabinis Antronię coratio bouem inſigni ſpecie ac magnitudine natam fuiſſe:a diuino deinde quodam monitum. Si quis eam bouem in Auentino Diane ĩmolaſſet : factũ eſſe eius qui rem diuinam feciſſet. Ciuitatẽm totius italiæ impẽrio potiri:hoſem re credita ut bouem imolaret ſtatim Romã ueniſſe. Seruũ interĩ Seruio regi clã rem oẽm indicaſſe:illũ e ueſtigio Cornelio ſacerdoti inperaſſe:ut Antroni antequam is rem diuinam faceret in tyberi ſe ablueret:rite præciperet Sic.n.eos qui litare uellent facere conſueſſe. Antronem cupide profectum lauiſſe. Seruium interim occupaſſe:ac Dianæ bouem ĩmolaſſe:& cornua templo affixiſſe. Hoc iuba monumentis mandauit & Varro. Niſi quod Antronis nomen Varro non prodidit:nec a Cornelio ſacerdote ſed ab edituo deceptum fuiſſe dicit.

Cur eos qui in agro extremo diem ſuum obiiſſe falſo nunciati ſunt. Si poſtea reuerterint ianua ĩdomum non admituntur:ſed per tegulas aſcendẽtes intro ſeipſos demittũt. Varro.n.omnino cauſam fabuloſam tradit. Dicit.n. Bello Siculo nauali pugna cõmiſſa:cum eo prælio multos occidiſſe falſo nunciatum eſſet:omnes poſtea reuerſos breui interiiſſe. Vni autem ianuam ingredi conanti temere clauſam obſtitiſſe: nec cũ aperire conaretur potuiſſe:hominẽ ibi pro foribus cõſopitum in ſomniis ſpeciem uidiſſe qua ſuper tectum perimbrices deſcenſus in domum ac delapſus oſtenderetur Quo facto fœlicẽ fuiſſe:& ad ſenectutẽ perueniſſe. Inde poſteris morem fuiſſe proditum. Sed uide ne hæc quoq; quodãmodo græcis ac noſtris ſimilia eſſe uideantur:nõ.n.caſtos putabant: nec illis omnino admiſcebãtur:ſed procul a tẽplis arcebãt:quibus funus tanquã mortuis & exequiæ factæ fuiſſent:ferunt autem quendam qui hac ſuperſtitione huic religioni obnoxiũ teneretť. Ariſtinũ nomine Delphos miſiſſe qui deũ ſuo noĩe precarenť: ut eũ quibus ob hũc ritũ difficultatibus teneretur abſolueret:Pythiã illis reſpondiſſe:quæcunq; purpurea facere cõſueſſet. Vbi omnia rite obiiſſet cũ diis immortalibus ſacrificaret: Ariſtiuum oraculo accepto:ac ꝓbe cognito ſeſe quaſi modo in lucẽ editũ mulieribus lauandũ obligandũ lactãdumq; præbuiſſe. Sic deinde cæteros oẽs hyſteropomos appellatos facere inſtituiſſe. Sunt qui dicant morem hunc ante ariſtinum fuiſſe & antiquum morem eſſe. Mirari ergo non oportet:ſi romani quoq; eos qui ſemel ſepulti mortuoꝝ numerũ tenuiſſent limen ingredi prohiberent. Quippe qui uel egredientes rem diuinam faciunt : & ſacrificio facto ingrediuntur:ſed deſuper per iu pluuiam deſcendere iubebãt piacula plane omnia ſub diuo obire conſueuerunt.

Cur iſtitutū eſt : ut mulieres cognatos ore oſculentur. An ut multi putant:ꝙ his uini uſus īterdict⁹ eſſet:& icciro ne bibētes laterent:ſed domeſticorum congreſſu redarguerentur oſculandi conſuetudo inducta eſt. An probabilior huius rei cauſa eſt quam ſcripſit Ariſtoteles. Illud.n.iam uulgatū & quod iampridem hæroicis temporibus factum fuiſſe dicitur. In italia mulieres troianæ ut uidet̄ facere auſæ ſunt. Nam cum ad italiæ littus appuliſſent : & uiri ad unum omnes relictis nauibus in terrā deſcendiſſent naues incēderūt quod diuturni ac longi erroris eas pertæſum eſſet & maris tæderet:metu deinde uirorum pauidæ propinquos ac domeſticos complexæ oſculando ac blande appellando ut cuiq; occurriſſent:facinoris conſcientia ſalutabant:hoc pacto mitigatis animis & inter ſe reconciliatis:manſit poſtea cōſuetudo ut hac inter ſe comitate uterentur. An magis hoc tributum eſt mulieribus quo ſimul & honore & poteſtate augerentur:ſi multos cognatos ac propinquos habere uiderentur. An quod cognatorum conubiis lege prohibitis: hoc comitatis genus ad oſculum uſque proceſſit: & hoc ſolum cognationis ſignū:& cōmunicatio relicta eſt. Superioribus enī temporibus quæ ſe aliqua neceſſitudine attigiſſent:uxores non ducebant: quemadmodum ne nunc quidem ſorores ſed non ita pridem factum eſt:ut neptas uxores ducere permiterent: Vir quidam ſane pauper cæterum bonus:& in primis popularibus acceptus cum neptem cui dos ampla eſſet relicta in matrimonium accepiſſet. Locuplex ex eo & copioſus factus ē eius rei accuſatus iudicio multitudinis abſolutus ē:plebiſcitum deinde factum:ut in ducendis uxoribus ad neptes uſq; aſcendere liceret:ſuperior enim neceſſitudo prohiberentur.

Quid eſt quod uir ab uxore uxor a uiro dono aliquid accipe prohibetur. An quod ut Solon ſcripſit morientium donationes ratæ ſunt niſi quis inquit neceſſitate coactus:aut ab uxore perſuaſus. neceſſitatem.n. quaſi uim afferentem accepit. Voluptatem uero quaſi decipientē:ſic uxorū donationes hac uirorū ſuſpicione nō caruerūt. An ꝙ uiliſſimū beniuolentiæ ſignū donatio ſit. Dant enim & alieni:& qui nō amant:iccirco hoc dandi lænociniū ex matrimonio ſuſtulerunt:ut nō mercenarium ſed gratuitū& ſpontaneum ſit hoc totū amare & redamari. An ꝙ ab aliis accipiēdo coruptæ alienos admittunt grauiſſimū uiſum eſt gratis ſuos diligere. An illud potius quod uiri & uxoris rē cōmunē eſſe oportet:nā qui quod datum eſt accipit. Is quod datum nō eſt id alienū eſſe cenſere dicit:quo fit ut exiguū inuicem dando totum perdunt.

Quid eſt quod a genero ac ſocero iiſdem aliquid dono capere non licet. An iccirco a genero ne forte per parentem munus ad uxorem redire uideatur a Socero autem quod qui nihil dediſſet eum nihil accipere par eſſe uiſum eſt.

Cur ſiue ex agro ſiue pegræ domū redeāt qui uxores domi habēt aduētus ſui nūcios p̄mittūt:an qđ hoc eius eſſe cēſent:qui ſe abſente uxorē nihil īprobe facere ſibi ꝑſuadeat:de repēte uero & inopinato ſubuenire inſidiatoris:idcirco uxoꝝ expectationi ac deſiderio:bonis eas nūciis afficiēdo:q̄ citiſſime ſatis fieri ſtudēt. an illud potius quod ſcire nimiū auēt. ſi ſaluas domi ac ſui deſiderio affectas ſint offenſuri. an ꝙ pluribus domi negociis in adminiſtrāda re familiari abſentibus uiris uxores occupentur:& cū domeſticis pleruūq; diſcordent ut his omnibus remotis iocūde ac tranquille ab uxoribus excipiantur:de ſuo eas aduentu prius fieri certiores uolunt.

Cur deos ſalutātes caput operiūt. Viris aūt dignitate p̄ditis & honore dignis. ſi quo caſu occurrerīt caput aperiunt. Hoc enim illā quoq; dubitationē uidetur augere Nā ſi quæ de Aenea feruntur uera ſunt. ut p̄tereunte Diemede caput operiēs rē diuinā fecerit rōnem habet nec repugnat ut quēadmodū in occurſu hoſtiū caput uelemur:ſic amicis ac bonis uiris obuiā facti capita detegamus. nā quod ad deos ptinet id ꝓpriū nō eſt. Sed caſu accidit & ab illo ſeruatū poſtea māſit. Quod ſi aliud dicēdū eſt. Vide ne aliud ſolū quærēdū ſit:quāobrē deos uenerātes capita uelent̄. Alterū uero cōſentaneū eſt potētioribus enī occurrēres idcirco caput aperiūt:nō ut eis aliqd addāt:ſed ut inuidiā potius detrahāt:ne pares diis īmortalibus honores poſcere neue eodē cultu delectari uideātur. Deos uero icciroo ſic adorabāt:ut aut operiēdo capite ſeipſos humiliores redderēt:aut metu:ne qđ ignominioſum ac triſte īterp̄tandū aliūnde auribus accideret. Idcirco ueſtē ad aures uſq; attollebant. hoc aūt eos uæhemēter uitaſſe. ex eo facile perſpici pōt:quod oraculū adeuntes aera pulſari: & q̄maximū ſtrepitū fieri uolūt:aut illud eſt quod caſtor dicit:mores romanos Pythagoricis cōparās geniū qui uuicuiq; noſtrū ineſt:deos qui extra ſunt rogare:& capur uelando ſupplicare animi ſcilicet uelamentum ac reuelationem per corpus quodā enigmate oſtēdētem.

Quid eſt quod Saturno capite aperto īmolāt. An ꝙ uelandi capitis ritum Aeneas tradidit. Saturni uero ſacrificiū peruetuſtum eſt. An illud potius quoniā diis celeſtibus īmolātes uelātur:Saturnum uero ſubterraneum & terreſtrē deum eſſe arbitrantur. An ꝙ ueritas occulti obſcurariue nō poteſt Veritas autem parentem:ac deum Romani Saturnū habent. Sed quid eſt:quod eum ueritatis patrem dicūt. An quod ut pleriq; philoſophi cenſent ſaturnū tempus eſſe exiſtimant. Veritas autem tempore inuenitur. An illud potius ꝙ fabuloſa illa ſaturni tempora qui iuſtiſſimus omniū fuiſſe dicitur. Veritatem maxime coluiſſe ueriſimile eſt.

12 Quid eſt ꝙ honori aperto capite rē diuinā faciūt. An qa ſplendidū qddā & illuſtre & apertū ac late patens gloria. quā ob cauſam honeſtis ac bonis uiris caput aperiunt eadem adduci uidentur ut eiuſdem cultus cognomen deum eodem more uenerentur.

13 Quid eſt ꝙ filii qdē tecto capite parētes efferūt. Filiæ uero nudo ac ſparſis crinibus: an ꝙ pſes tanq̄ deos a natibus coli cōuenit quos tamē eoſdē filias luctu ꝓſequi magis deceat: utriqꝫ eni quod ſuū eſt lex tribuens ex ambobus qđ oporteret & deceret efficit. an ea lugenti accōmodata ſunt q̄ ſunt inuſitata: cōſueuerunt aūt magis operto capite mulieres ut uiri cōtra apto in publicū ꝓdire. apud Græcos eni ſi quod aduerſi acciderit, ut mulieres tonderi, ſic uiri comas alere cōſueuerunt qđ uiri tondere mulieres uero ꝓmiſſiores habere crines moris eſt. An filios ob eam quā diximus cauſam uelari mos eſt. Nam ut Varro dicit: Fili ſic ſepulchris parentū obſeruatur. quaſi deoꝝ templis pari cultu utroſqꝫ uenerantes. quoꝝ in buſtis cū primū in os aliquod inciderint: eū qui mortuus ſit in deorum numerum relatū eſſe dicunt: mulieribus aūt ne aperto qdem capite omnino eſt licebant. Eſt enim ꝓditū memoriæ. So. Carbiliū primū Romanoꝝ oium ſterilitatis cauſa uxorē repudiaſſe Hunc ſecutus Sulpitius Gallus idcirco uxori nūcium remiſit. qđ eam in caput ueſtem deducere animaduertiſſet. idem fecit. P. Sempronius, quod eius uxor ludos funebres ſpectaſſet.

14 Cur terminū cui terminalia faciūt deū putātes: nihil ei animatū ſacrificāt. an qđ termīos Romulus agro ſtatuit: quo ꝓgredi: ac uicinos mulctare licitū eſſet: atqꝫ oēm agrum ꝓprium exiſtimare quo ut Leūcō dicit haſta ꝑueniunt. Numa uero Pōpilius Vir ciuilis ac iuſtus: & in primis ſapiens agri terminos cū finitimis cōſtituit: & ipſis finibus terminū oīs cauſa noīans q̄ſi præſidē & amicitiæ ac pacis cuſtodē ab omni cæde: ac ſanguine & incontaminatū cōſeruari oportere exiſtimauit.

15 Quid eſt quod ancillis ædem Matutæ ingredi ſas nō eſt. Vnā uero tantū. mulieres introducūt: quā alapis cædunt, an qa hanc unā ita pulſari ſignum eſt ſeruas additu ꝓhiberi. Reliquas autē ꝓpter fabulas repellūt. Ino eni uirū rē cū ſerua habere ſuſpicata filiū deperiiſſe dicit. Seruā uero Græci ex ætolia oriūdā fuiſſe dicūt: noie antipherā. Ex quo apud nos in Cheronea pro æde Matutæ ædituus lorū tenēs ꝓnūciat. Nō Seruā ingredi. Nō Seruū. Nō ætolū. Nō ætolā.

16 Cur apud hanc ipſam Deā ſuis quidem filiis bona nō optāt. Cū nepotibus id tribuant: an quod Ino miti quodā & humano ingenio eſſe: & ſororis filio māmā ꝓbuiſſe. in filius uero infœlix extitiſſe uidetur. an aliter potius: quod moralis & pulchra in primis cōſuetudo: & multum inter neceſſarios beniuolentiæ comparās exiſtimata eſt.

17 Quid cauſæ eſt qđ pleriqꝫ copioſi & locupletes ſubſtātiæ ſuæ decimā Herculei offerebāt. an qđ ille quoqꝫ in palatino bouū quas Gerionæ abſtulit: decimā imolauit. an ꝙ romanos ab ætruſcis decimari ſolitos liberauit. an hæc hiſtoriā: nec oino uerā nec uériſimilē habēt. Herculi uero tanq̄ edaci & ſplēdido ꝓlixe atqꝫ opipare parabāt & ſacrificiū faciebant. An illud potius quaſi odioſas ciuibus & moleſtias nimias diuitias cōminuētes & ut bonæ corporis habitudini ad ſūmū ꝑuectæ aliquid detrahētes eo pacto maxime coli Herculē exiſtimabāt quē idcirco luxuriā coercere & cōprimere delectaret: quod ipſe paucis contentus tenuiter cōtinenterqꝫ uixiſſet.

18 Quid eſt ꝙ romani ianuariū principiū anni faciūt antiqs eni tpibus martius primus oium numerabat: quod cū multis ſignis pſpici pōt: tū eo maxime ꝙ qntū a martio & ſextū. & reliquos deinceps uſqꝫ ad extremū a martio numerāt. Decēbrē eni nouiſſimū appellāt a martio. ſ. recēſcētes: ex quo nunulli opinati ſunt ueteres romanos nō duodecim ſed decē menſibus annū cōpleſſe: & ob eā rē quibuſdā mēſibus pluris q̄ triginta dies adidiſſe. Sūt qui monumētis mandarint decēbrē a martio decimū cōputari hūc & deinceps ſubſequi Ianuariū. Februariū eē in quo & purgationibus utūtur & mortuis parētāt anno finiēte. Hūc poſtea ordinē cōmutatū eē cōſtat: & ianuariū primū omniū numerari cœptū: quod primo huius mēſis die quē kalēdas ianuarias appellant: primi cōſules exactis regibus creati ſunt. Veriſimilius illud qđ qdā dicūt: Martiū a Romulo primū oium fuiſſe numeratū: ꝙ hō acer ac bellicoſus atqꝫ adeo bellādi amore inſanus. Marte ſatū ſe exiſtimās parentis ſui cognomē cæteris mēſibus ꝑponendum eē cēſuit. Numa pōpilius deinde uir pacatus & pacis atqꝫ ocii ſtudioſus cū ciuiū aīos a bello ad agriculturā traducere cōtēdiſſet ianuario īter mēſes principatiū dedit. & ianū quaſi ciuilē & agriculturæ magis q̄ rei bellicæ ſtudioſum ad ſūmos honores cultūqꝫ ꝑuexit. Sed uide ne numa pōpilius magis cōſentaneū naturæ q̄tū ad nos attinet principiū anni ſumpſerit oīno enim eoꝝ quæ in circulo circūſerunt nihil eſt quod natura: aut extremū ſit aut primū ſed lege factum: ut aliud alii ſtatuāt anni principiū: optime uero qui poſt hibernū tropicū annū inchoāt cū ſol finē ulterius progrediēdi faciat rurſus ad nos ſe recipit. fit eni naturale quodāmodo huiuſmodi principiū: quo & lucis tēpus nobis augetur. tenebrarū uero & noctis diminuitur. Priocipes deniqꝫ & totius ſubſtātiæ flnxæ auctor proprius accedit.

19 Quid eſt ꝙ Floræ quā bonā deā nomināt omni floꝝ genere tēplū exornātes mulieres domū myrtos nō importent. Præſertim cum ambitioſus cunctis germinum: ac florum uarietatibus uti ſoleāt. an illud ē quod a fabulatoribus dr̄ Florā flaui diuinatoris uxorē fuiſſe. quæ cū uino clāculū

uberius uteref dep̄hēſa myrteis uirgis ac flagris a uiro cæſam fuiſſe deinde factū eē ut myrtus in eius ædē nō inferaſ. Vinū tm̄ cū mulieres ei bibāt:lac appellāt. An quod a multis tū uero reb⁹ Veneris caſtæ ac pure ſacrū illud obeūt:nō ſolū enī uiros excludūt:ſed cū ſolēne ſacrificiū faciūt qc quid maſculū eſt domo exigūt.myrtū igiſ quaſi. Veneri dicatā religioſam habēt.Nā quā nūc murciam ueneré nominât antiquitus ut uidetur Myrtiam appellare cōſueuerunt.

Quid eſt ꝙ latini Picū uenerātur:& eo uæhementer abſtinēt. An ꝙ picū uxoris ueneficio mutatū ferūt.auē deinde factū oracula ædere:& interrogātibus reſpōdere ſolitū.an hoc cū incredibile: tū mōſtri plenū exiſtimādū & altera fabula multo eſt ueriſimilior.Romulo ac remo cum regis iuſſu expoſiti eſſent nō modo lupā mămas infantibus ꝑbuiſſe.Sed picū quoq; ad iufantes uentitaſſe atq; eos aluiſſe.Nā nunc quoq; locis nemoroſis ac ſilueſtribus in quibus crebro Picus appareat.Lupum uerſari animaduerſum eſt.an illud magis ut aliā alii deo auē:ſic picū Marti ſacrū putauerūt. Eſt enī natura fidēs & elatus atq; audax roſtrū quidē adeo firmū habet:ut robora ſubuertat: cum trūcū ſæpe pulſando ad medulā uſq; ꝑuenerit.

Cur ianū bifroutē eſſe autūmāt.ſic enī eū & fingunt & pingunt:an ꝙ græcus perræbus fuit: ſic enī monumentis proditū eſt is poſt eā cū in italiam traiecíſſet:& apud barbaros cōſediſſet. Linguā ſimul cum uictu cōmutauit.an illud potius ꝙ italos agreſtes ac barbaros ad humanitatē uitæ cultūq; traductos:& agros colere:& rēpublicā adminiſtrare inſtituit.

Quid cauſæ eſt:quod in æde Libitinæ quæ ad ſepulturā ptinēt uēdere cōſueuerunt Libitinā nihil aliud niſi Venerē eſſe exiſtimātes:an hoc unū ex Numæ Pōpilii cōmentis fuiſſe putādum eſt. Ve diſcāt hoīes talia nō aſpernari:nec tanq̄ rem pollutā aut ſceleratam fugere. An ea re hoīes fragilitatis & imbecillitatis humane admoneri putant:quod una & eadem Dea principium ac finem uitæ in poteſtate habeat quippe quæ ingredientibus uitam uel decentibus præſideat.Delphis enī epitymbiæ ueneris exigua ſane ſtatua poſita oſtenditur:ad quam.manes ad parentationes. & libationes & elicere & euocare conſueuerunt.

Cur tria mēſis principia: & dies quaſi quoſdam legibus ꝯſtitutos habent: qui dierū idem interuallū in medio capiunt. An illud uerū eſt quod iuba in hiſtoria ſcribit.Magiſtratus kalendis populū uocare:& in quartū diē nonas indicere ſolitos eſſe.Idus enim diem religioſum putabāt. An illud magis quod lunæ uarietatibus tempora deſcribentes tris oīno ſingulis menſibus lunæ mutationes fieri animaduertebant primā cū ſoli congreſſa penitus occultatur Deinde cū ſoli radios ac lumen elapſa ab occaſu incipit apparere . Poſtremo cum ſolaribus radiis colluſtrata plenilunium efficit Nominât aūt lunæ occultationē cum.ſ.nō apparet kalendas quicqd occulte fit clam fieri & celari latine dicitur Primā uero nonas appellant iuſtiſſimo quidem nomine nouum uocant.Idus aūt aut propter ſpeciem & undiq; collucentis lunæ pulchritudinem aut cognomen illud Ioui attribuētes.Sed certiſſimū dierum numerum exequi non oportet:nō ex eo quod parum abeſt calunniari. quandoquidem uel hoc tēpore quo ad ſummū aſtrologiæ ꝑuentū eſt . Inæqualitas tamen temporum mathematicorū pitiam uincit:& eorum numeros ſupputationes ſæpiſſime fallit ac fugit .

Quid eſt ꝙ poſtridie kalēdas nonas.Idus nec quoq; exire. nec pegre proficiſci cōſueuerunt.an ꝙ ut plurimi cenſeut:&Liuius auctor.eſt poſt idus quintiles quas nunc iulias uocant.Tribuni militum eductis copiis ad aliam fluuium a Gallis ſuperatis urbē funditus deleuerunt quem diem:cū poſtea religioſum habuiſſent:& procedente tempore ut fit mos inoleuiſſet eadem ſupſtitio tantū ualuit ut dies poſtridie klendas:ac nonas ſimiliter religioſi haberenſ. An hoc multis modis abſurdum eſt Alio enī die apud Aliā male pugnatū eſt.quē Alīēſem a fluuio nominātes infauſtū habēt Romani.Cūq; multi religioſi ſint dies aut quaq̄ ſingulis menſibus homonū mos obſeruāt . Verum unum quēq; diem in quo tunc calamitas accidit ei qui poſtridie nonas & kalendas ſequitur adſiſtere.ut omnē pari ſuperſtitione inuoluatur nullam uero ſimilitudnem habere . Vide igitur ne quemadmodum primū mēſem diis coeleſtibus conſecrauerunt.Secundum uero inferis in quo & purgationibus quibuſdam utuntur.& mortuis parētaut:ſic & dies alio quidem quaſi auctores ac principes ut dictum eſt.tris. ſcilicet feſtos & ſacros poſuerint eos autemqui deinceps ſequuntur. Diis manibus atttibutos religioſos & infauſtos habendos exiſtimauerim. Græci enim kalendis deos uenerātes eum qui ſequitur:Semideis ac demonibus attribuerunt. Secundus quoque crater Semideis.& heroidibus libati ſolet omnino numerus quidā tēpus eſt.Principiū ē enim unitas quā ſecutus binarius unitati aduerſatur & parum primus eſt numerus.par uero indigens quidem in perfectum & indiſinitum quem admodum rurſus impar terminatus eſt & terminat ac ꝑfectus eſt quo fit ut nonas quinto pot kalendas die ſubiiciant:Idus aūt nonis nono poſt die demum numerent:Terminant enim principia īpares numeri qui uero principia excipiunt.pares deinceps numeri.nec uim habent ullam nec ordinem quo fit ut his nihil agere inſtituāt.nuſq̄ exeant aut pegræ ꝑficiſcantur:quo loco illud Themiſtoclis impetere alienum nō fuerit.diem qui poſtridie dici feſtu fuiſſent cum die feſto litigaſſe:illū.n.multū negocii ac laboris habuiſſe:ſe autem efficiſſe ut quie-

te & ocioſe rebus partis pſruerẽtur hoīes tũ dies feſtus.ne tu quidẽ uerũ dicis niſi enĩ ipſe feciſſe tu nõ fuiſſes.hoc Themiſtocles aduerſus eos qui poſt eũ ab Atheniẽſibus iperatores facti fuerant dixiſſe fertur futurũ fuiſſe ut eoꝶ nemo cognoſceret niſi ciuitatẽ ipſe cõſeruaſſet: qm̃ igitur oĩs ſtudioſa peregrinatio atq; actio apparatus & adminiſtrationis indiget. Veteres aũt Ro.dieb⁹ feſtis nihil oĩno negocii agebãt ut prorſus curabãt:ſed rebus diuinis penitus dediti erãt:idq; ſic agebãt. ut nũc quoq; ſacerdotes rem diuinã facturi ꝓponere & edicere cõſueuerũt iure optimo ſtatim.n; peractis feſtis exibant uacui omni cura ac negocio.nihil agebãt quippe qui eſſent iparati:atq; illũ diem ea quæ uiſui eſſent excogitãdo in apparatu cõſumebãt. An ſicut etiã nũc factus uotis deo uenerari in tẽplis ſedere ac pmanere cõſueuerũt ſic nõ cõtinuo dies operoſos diebus ſacris & feriat ſubiciẽdos putauerũt:& aliquid interualli intercedere uolebant.pſertim cũ præter opinionem ac uoluptatem moleſta ac grauia perſæpe in uita accidere ſoleant:

Quid ẽ q in luctu mulieres albis ueſtib⁹ iduunt.an ut magos aiũt aduerſũ orcũ ac tenebras inſtructos claritati ac luci ſeipſos cõparãtes hoc facere putãdũ eſt:an quẽadmodũ mortui copus albis ueſtibus induanti & propinquos idẽ facere uolunt.Corpus autem idcirco ſic ornãt : quando animũ non poſſunt quem puꝶ ac ſplendidum deducere uolũt.quaſi iam emeritum & magno ac uario certamine liberatum:An tenuitas his in rebus ac ſimplicitas maxime decet: infecte autem ueſtes tũ ſuperfluitatem præ ſe ferunt tũ elegantiam ac ſumptũ:Non enim minus aduerſus nigrum quam pupureum colorem illa dici poſſunt:Doloſæ ueſtes doloſi uero etiam colores:quod autem ſua ſpõte nõ arte nigrũ eſt.natura tinctum eſt:& opaco admixtũ uincitur.Solum igitur albũ ſincerũ ac puꝶ ac minime inquinatũ eſt.Quare mortuis aptiſſimus defũctus enim Simplex quiddã factũ ẽ purũ & omni cõmixtione uacuũ:nihil plane aliud niſi quodã quaſi tinctorio ueneno ſic cõpore liberatus. Argis uero i luctu ueſtes albas iduunt:ut Socrates dicit aqua ablutas. Quid eſt q omnes muros ſanctos putãt portas nõ itẽ.An illud eſt quod a Varrone ſcriptũ eſt:Murũ quidẽ ſanctũ haberi oportere ut pro tuendis mœnibus ſtudioſe ꝓpugnẽt ac mortẽ appetãt. Sic enim uidet & romulus fratrẽ iterfeciſſe quod locũ ſanctũ & quẽ trãſgredi nefas eẽt trãſire nõ dubitaſſet: & ꝓphanum reddidiſſet.Portæ uero cõſecrari idcirco nõ poſſunt q cum alia multa ad uſum neceſſaria exportare atq; iportare:tũ uero mortuos p ea ſefferre cõſueuerũt:& quo qui ab initio urbes cõdũt, quãtũcũq; loci ædificaturi ſunt aratro attingũt cui marẽ bouẽ ac fœminã ſubiũt:in muroꝶ uero deſcriptione cũ portarũ ſpacia metiunt. Vomerẽ detrahũt ac ſic aratrũ trãſferũt quaſi quicquid exaratũ ſit ſaciũ & inuiolatum futurũ eſſe uideatur.

Quid eſt q pueros & herculeũ iurãt id ſub recto facere ꝓhibẽt:& ſub diuũ ꝓgredi iubent quod ut ſub diuo faciã ideo exire iubẽt.an ea cã eſt quã multi afferũt.herculem non umbra atq; ocio ſed labore ac piculis delectũ nõ domi ſed foris ac ſub diuo uitam egiſſe. an illud magis quod is deus non indigena:ſed externus & aduena eſt habitus.nam nec Dionyſiũ iurant ſub tecto: externum & ipſum deum.ſi quidem eſt dionyſius.An hæc quidem dicunt & ioco apud pueros adhibẽtur ut aliud oculnius agatur.nec pueri ſed temere i ſueſcãt deierare.Sic enim Fauorinus aiebat:Hóc enĩ q̃ſi de induſtria morã efficit.& deliberandi dat ſpaciũ:Fauorinũ uero recte putaſſe nec cõe ſed ꝓpriũ huius dei hoc quod fit exiſtimaſſe ex his quæ de hercule ferunt facile coniici poteſt.ferunt enim hunc in primis religioſum fuiſſe & ad iuſiurandũ uerecundiſſimum quippe qui ſemel in omni uita iurauerit.idq; ſoli phylæo Augei filio quo circa Pythiã hoc iuſiurãdi genus Lacedemonis ꝓpoſuiſſe.Satius ac melius illis fore ſi abſq; iureiurando affirmaſſent.

Quid eſt q nouam nuptam ipſum limẽ trãſcẽdere nõ permittunt.An q qui primas mulieres rapuerunt ſic eas domibus intulerũt:nõ ipſe ingreſſæ ſunt. An eo inuitæ ingredi uideri uolunt ubi pudicitiam ſunt amiſſuræ.An q potius ſignũ eſt ipſam ſua ſponte domũ exitura nec ſuos relicturã fuiſſe niſi cogeretur quẽadmodũ ui coacta ingreſſa eſſet. Nam apud nos quoq; in boecia currus axem pro foribus comburunt ſignificantes ſponſam intus manere oporteret:tanq̃ eo ſublato qd eam aſportaturum fuerat.

Quid cauſæ eſt q ſponſam introducentes iubent dicere ubi tu Caius ego Caia.an ita cum uiro q̃ſi depaſcitur ut oĩa coĩa ſint & pariter imperent:nec aliud his uerbis oſtenditur:niſi ubi tu dominus ac domus compos ſic ego domus domina atq; hæra.His autẽ uerbis & aliis utuntur cõmunibus quẽadmodum.Legulei.C.Seiũ Luciũ Ticiũ uſurpare ſolent.& philoſophi Dionẽ:Theonẽ.An magis ꝓpter Caiã honeſtã ſane mulierẽ ac bonã uni ex Tarquinii liberis collocatam:cuius in ſanctæ templo ſtatua ex ære poſita eſt.inerant iampridem & Sandalia & colus pudicitiæ & induſtriæ ſuæ certa monumenta.

Quid eſt q in nuptiis Talaſii nõmẽ crebro iactatur. An ꝓpter Lamficiũ quod q̃ſilũ uocãt Romani.& ſponſam introducẽtes pellem ſubſternũt:ipſa uero colũ ſecum inſert & fuſum. Viri ante ianuã lana coronat;accingit.An illud uerum eſt quod hiſtorici tradiderunt.Adoleſcentem quẽdã in rebus belicis ſtrenuũ;& in primis præclarum:& alioquin uirũ obtimũ Talaſium nomine Romæ

fuiſſe.ſed poſtea qui.Romani.Sabinorum filias que ad ludos uenereát de cõpoſito rapuiſſent.Vir
go egregia ſpecie.Talaſio ferebatur a popularibus quibuſdá & Talaſii clientibus clamitantibus
quo tutius eá auferét.nec quiſq̃ accedere.qui eá abſtraeret uiolaretq; puellá Talaſio ferri. Reliqua
igitur multitudo Talaſii honoris cauſa bonis oíbus ac uotis puellam ꝓſecuta ad Talaſium deduxe
runt:ex illo qm̃ nuptiæ fœlices fuiſſent ſollẽne permáſit ut quéadmodum :Græci hymenæum
ita. Latini Talaſium omnis cauſa in nuptiis nominarét.

Quid eſt quod Mai menſe circa pleniluniũ de ponte ſubiicio ſimulacra in Tyberim iacentes argeos 70
que deiciuntur appallant.An quod antiquis téporibus barbari ea loca incolẽtes græcos quos cæ
perát eo pacto interficerent. Herculé uero poſtea admirari ab hoſpitiũ & exterorũ cæde abſtinu
erunt.docti ab eodem ut ueteré moré ac ſuperſtitioné imitantes effigies í flumé abiicerét.ná uete
res Græcos oés argiuos æqualiter appellabát.niſi ꝓpter uicinitaté argiuos arcadũ hoſtes.Euander
exiſtimans qui patriam fugiens ibi conſedit odium & amicitiam retinuit.

Cur ueteri more nemo foris cœnitabet præter liberos qui ætate puerili eſſent.An Ligurgus ut mo 71
deſte nõ intemperanter & beluarũ more:hoc pacto quoq; pueros inſtituit ad philitia deducens ſed
uerecũde ac prudenter uoluptates attingerent.cũ maiores natu ſpectatores ac magiſtros haberent
Nec hoc quoq; minoris faciendũ quod in libertorũ conſpectu uerecundiores multo parentes ſe
exhibent & modeſtiores.Nam quemadmodũ præclare a Platone ſcriptum eſt.Vbi ſenes impuden
tes ſint.Adoleſcentes quoq; turpiſſimos eſſe neceſſe eſt.

Quid eſt quod cũ cæteri Romani Februario mortuis íferias mittere & parentare cõſueuiſſet.Deci 72
mus & Brutus:ut Cicero ſcribit:id Decembri faciebát:hic enim fuit qui primus Luſitaniá iuaſit
quippe Lythan Flumen primus traicit.An quéadmodũ ueſperi & menſe exacto multi parẽtare cõ
ſueuerunt.Sic in fine anni menſe nouiſſimo mortuos honore & inferis proſequebantur.Eſt auté
omniũ menſium December extremus.An ꝙ diis inferis honor redderetur quod eum fieri tempe
ſtiue uidetur:cũ fructus oés maturitatem ſunt conſecuti.An ꝙ cũ ſementé inſtituentes terrá ſubi
gunt inferorum meminiſſe maxime oportet.An aliud potius quod is menſis. Saturno a Romanis
conſecrattus eſt qué iferorũ deorum numero habeant.An ꝙ Saturnalibus quem diem. Romani
maxime colũt:quo uoluptari ac genio plurimum uacant. Harum rerum nonnullas mortuis primi
tias in partiendas putauerunt.An ſolum hoc menſe.Brutum parentare ſolitum omnino falſũ eſt
Nam Larentiæ menſe.Decembri ad eius ſepulcrum libantes inferias faciunt.

Laurentia meretrix

Quid eſt ꝙ Larentiá uulgatiſſimũ ſcortũ tantope uenerant.Alia eſt eni hacea Larẽtia quá Romuli 73
nutricé eſſe ferũt.huius eni dié feſtũ méſe aprili agũt romani hác aũt flauiá cognométo appellatá
dicũt.Nobilitata eſt hác ob cauſam edituus quidá herculis ocio ut uidet abũdás:ludo ac texeris di
em cõterrere ſolebat:ſed cũ forte ita accidiſſet: ut qbus cũ ludere cõſueuerat eoꝝ adeſſet nemo:
ocioſus ac triſtis deũ ut ſecũ luderet ꝓuocauit ea lege:ut ſi uiciſſet aliquid boni a deo náciſceret.
Sinauté uictus fuiſſet ipſe deo cœná præberet inſup ſpecioſá adoleſcétulam qua cum conſuetu
dine Herecules haberet deo cõpararet propoſitis teſſeris cum & ſuam & dei uicé ieciſſet ſupera
tus eſt . ex prouocatione igitur opiparam deo menſam parauit:& Larentiá publicũ:tum tpis ſcor
tum adhibuit.& in templo diſcũbere iuſſam clauſis foribus reliquit. Ferunt aũt noctu cũ mulie
re cõgreſſũ nõ humanitus ubi illuxiſſet mulieré in foꝝ progredi iuſſiſſe & cuicũq; primo occur
riſſet hinc aium adhibere:& amicũ ſibi adiungere Larentiá ſtatim ſurrexiſſe hoí locupleti occur
riſſe natu iá grandi ac cælibi:cui Taurutius nomé eſt:qui mulieri matrimonio cõiunctus & uiuus
rei familiaris prátem ei fecit:& moriens teſtamento heredem reliquit.

Quid eſt ꝙ portá uná feneſtrá appllant apud quá fortunæ thalamus qui dicitur poſitus eſt. An qa 74
Seruius Rex ſecũdiſſima fortuna uſus cũ filia rem habuiſſe creditus eſt:cũ per feneſtrá ad eá pene
traret.An hoc fabuloſum;illud autem uerũ Tarquinio priſco Romæ regnantem cũ a paſtoribus
occiſus eſſent Tanaquil eius uxor mulier ſane prudés & fortis p feneſtá populum allocuta: mul
titudini pſuaſſe dicitur.ut Seruiũ regé declararent:ex eo factũ eſt ut locus ille ita appellaretur.

Cur ex oíbus quæ diis ímortalibus offerunt ſola ſpolia negligunt:nec uetuſtate cõſumpta reſarci 75
unt aut reficiũt.An iccirco hoc faciũt ut cũ primis illis gloriá antiquatá eſſe ac delatá putent no
uum aliquod ac recés uirtutis monumentũ cõſequi ac parare ſtudeant.An iſtud uerius quod cum
inimicitiæ aduerſus hoſtes ſigna tpe obſcurent:ipſos ea renouare iuidioſum & acerbũ eé cẽſent.
Nõ eni qui primi apud græcos æneũ:aut Lapideũ tropheũ ſtatuerũt:magnopere probati ſunt.

Quid cauſæ eſt ꝙ Metellus põtifex maximus fact⁹:alioqn prudés ac ciuilis poſt ſextilé méſem qui 76
nunc Auguſtus dicit uetuit auſpicari.An ꝙ quéadmodũ de icipiẽte aut creſcẽte ſic mẽſis initio ac
icreméto hæc agimus.Reliquos aũt tanq̃ ocioſos & oí actione uacuos ſeruamus: ſic poſt octauũ:
reliquũ anni tépus quaſi ueſperá quádá etiá inclinátis & ſeneſcẽtis anni crepuſculũ putauerũt. An
ꝙ adultis & pfectis auibus auſpicádũ.Sũt aũt huiuſmodi anteq̃ æſtas aduenerit : autũno eni aues
aut imbecilles ſũt & morbidæ:aut pulli & impfectæ.aliæ uero ꝓpter anni tépus alio deuolant.

37 Cur his qui ſacro nõ tenentur:licet in caſtris uerſentur: tamen nec hoſtes prelio laceſcere nec ferire fas erat quod Cato ſenior in quadam epiſtola oſtendit ad filium ſcribens. Monet enim ſi miſſus factus ſit & militie tempus compleuerit ad urbem ut redeat aut ſi remanere in exercitu uelit ab Imperatore impetret ut ſibi aduerſus hoſtem pugnare & cum interficere liceat. An ideo eſt inſtitutũ quod niſi neceſſitate coactũ hoĩem occidere non liceat quod qui nec legitĩe nec iuſſus faciat homicida habendus ſit. Idcirco Chryſantem laudauit Cyrus quod hoſtem interfecturus cũ iam gladiũ ſuſtuliſſet & iterim receptui cani audiſſet hoſtẽ omiſit,& quaſi prohibitus ictus abſtinuit. An qui cum hoſte congreſſus pugnam conſeruit:ſi formidine captus trepidauerit mulctandus eſt,non enĩ hoſtem feriendo ac ſauciando tãtũ profuit:q̃tum fugiendo aut ſe recipiendo nocuit. Quicũq; igit̃ miſſus factus militiæ ſacramænto amplius non tenetur:qui uero ut ea ſibi agere liceat quæ militãtium ſunt petit. Iterum ſe & legit & ĩperatori obnoxium facit.

38 Cur Iouis ſacerdoti ſub diuo ungi fas non eſt. An quia nec liberos coram parentibus nudari:nec ſoceros cum generis lauari nec honeſtum nec fas eſſe exiſtimabant. Pater autem eſt Iuppiter:& ſub diuo in conſpectu eſſe quodammodo Iouis putandũ eſt; An ſicut in templo & ſacro corpus aperire nefas eſt:ſic ærẽ apertum,& qui cœlo ſubiectus eſt deorum ac dæmonũ plenum uerebãtur. Quo fit cũ neceſſitati ſeruiẽdum eſt:multa ſub tecto occulte deorum conſpectũ ueriti homines faciant Sed alia ſoli tm̃ ſacerdoti:alia omnibus per ſacerdotem lex iuſſit. Quapropter apud nos quoq; coronam geſtare comam prolixiorem ferre armatum ingredi: phocenſium argros non inuadere:priuata ſunt eius qui magiſtratum gerit:munere & officio: uuam autem ante æquinoctium autumnale non deguſtare:ſicut nec ante uernum æquinoctium uitem incidere per magiſtratum coĩter omnibus edicitur. Nam utriuſquã rei tempus illud eſt: eodem pacto apud Romanos quoque ſacerdotis proprium eſt;ut nec equo utatur:nec plus quuam tribus noctibus ab urbe abſit:nec pileum deponere:ex quo flamem dictus eſt:quamquã & alia permulta ſunt quæ per ſacerdotẽ oĩbus ĩdicuntur:ut eſt illud ſub diuo non ungi:nam niſi prius lauiſſet:Romani ungi moris non erat nec aliud quicquam Græcis ſeruitutem ac moliciem attuliſſe putant Romani q̃ gynnaſia:& paleſtram quibus relangueſcant adoleſcẽtium animi: & penitus effœminentur:hinc puerorũ amores gigni hinc ſono & deambulationibus iuuenũ corpora corrumpi hinc ſaltationibus & motu cõpoſito.& certo ac delicato cibi genere delibitari quibus de cauſis ab armis ſe delapſos eſſe non intellexerũt: contentiq; proſtrenuis ac fortibus militibus ſe bonos palæſtritas & Athletas,bonos dici & haberi ad ſummã inertiam moliciemq; defluxerunt hæc igitur ſiquis effugere ſtudet: in puluerem prodire:& ſub diuo manere oportet. An qui domi & in umbara balneis & unctionibus molliter ſe curant:hæc omnia ſubire neceſſe eſt.

39 Quid eſt q̃ ueteris nũmi altera pars Ianum bifrontem impreſſum habuit:altera prorã nauis aut puppim. An ut multi putant honoris cauſa Saturni:qui naui in italiam traieciſſet. An hoc uulgare eſt ac de multis dici poteſt:nã & Ianus & Euadenter & æneas nauibus in italiam prouecti ſunt:ſed illud potius quiſpiam coniiciat:alia eſſe in ciuitatibus quæ pulchra : aliaquæ neceſſaria: maximum uero atq; omnium pulcherrimũ iudicari bonitatem legum:longe uero ex oĩbus neceſſario eſſe copiam & ubertatem:quoniã uero Ianus feros homines ad mãſuetudidinẽ traducẽs optimis legibus informauit. neceſſariam uero rerũ affluẽtiam fluuius nauigabilis ſuppeditat & partim ex agro ac uicinis locis:partim & longinquis:ac mari deuehẽs: nihil quod ad uſum p̃tineat deſiderari patitur ideo minus ita ſignatus eſt:& ut legis latoris duplicem frontẽ propter uitæ cõmutationem: ut dictum eſt:& imaginẽ fluuii propter nauiũ præ ſe ferat. Altero quoq; uſi ſunt nũmo ouem bouẽq; inſignitum habente:quod quidẽ nũmi genus erat inſigne:& in primis documento: ueteres gregibus & armentis abundaſſe quippe quorum omnis ſubſtãtia in illis eſſet collocata:quo fit ut multi apud ueteres ſyellii bubulci porcii appellati ſint,ut feneſtella auctor eſt.

40 Quã cauſam eſſe dicemus quãobrem Saturni ædẽ pecuniæ publicæ ſacrariũ eſſe uoluerunt. Nam ærarium : eſt & tabulas publicas in eo ſeruant:& ex eo tabularium dicunt. An q̃ fama obtinuit, Saturni t̃pe nec auaritiã nec improbitatem uſq; in hoĩbus fuiſſe:ſed iuſticiam & fidem. An q̃ fructuum inuentori & argriculationis auctoris deus fuiſſe memoratur : falx enim id ſignificat : nec illud quod ſcripſit an imachus Heſiodũ ſecutus credendũ eſt: obliqua uero falce p̃ris Celii pudenda Saturnus ſecãs cõtra ſteterat fructuũ uero copia ac uenditio pecuniã gignit:quocirca fœlicitatis cuſtodem & cauſam hunc habent deum. Teſtimonio ſunt nundinæ:quæ cũ nihil aliud ſint niſi cõuentus ex agro in urbẽ:nono quoq; die cõuenientiũ ſaturno cõſecratæ ſunt emendi enĩ ac uendendi copia fructuum p̃cipium attulit:an hæc iã uetuſtate abſoluerũt:primus autem omniũ Valerius publicola exactis regibus ædem Saturni erarium declarauit:loci oportunitate deductus,quẽ & apertum & ab ĩſidiis tutum:& in primis munitum animaduertit.

41 Quid eſt q̃ legati undecũq; romam uenerint ædem Saturni primo adeũt:deinde a præfectis ærarii: ubi omnia ediderunt reſcribũtur. An q̃ Saturnus ipſe externus extenis hominibus delectatur. An

m..

hoc hiſtoria refellit. Antiquitus enĩ ut uideť: quæſtores legatis munera mittebãt: quæ lautia dicebãtur: & ægrotos curabãt: qui ſi morbo interiiſſent ſumptu publico ſepeliendos curabant: nũc autem ꝓpter multitudinem legatoꝝ ſumptus ſublatus eſt. manet autẽ ut ꝑfectos erarii adeãt qbus nomina ſnut edant ac ſcribi faciant.

Cur flamini diali iurare nõ licet. An quod tormẽti genus quoddã eſt hoĩ libero iuſiurãdũ Flaminis autẽ corpus & animũ intactũ inuiolatũq; eẽ oportet. An ꝙ parua in re ei fidẽ nõ habere abſurdũ eſt. Cui diuina ac ſũma credita ſunt. An ꝙ oẽ iuſiurãdũ in piurii terminat ĩpræcationem: execratio uero omnis triſtis & abominanda: unde ne aliis quidem impræcari flamines ſolent: laudata eſt igitur Athenis ſacerdos illa quæ populi iuſſu adduci non potuit ut alcibiadẽ execraretur: dixit enĩ præcãdi ſe cauſa non imꝑcandi Sacerdotio ꝑditã fuiſſe: an cõmune oĩum periurii periculum eſt: ſi homo ĩpius ac periurus: uota pro ciuitate ſuſcipiat. 42

Quid eſt ꝙ uenerabilius qui eſt dies feſtus multũ uini ex tẽplo ueneris ꝓfundũt. An illud eſt quod multi dicũt mezentiũ hetruſcoꝝ ducẽ ad Aeneã miſiſſe: qui cũ eo fœdus facerent: ut quot annis certum uini numerũ ab eo acciperet: quod poſtea cũ Aeneas poſcenti negaſſet pollicitũ thyrenis ferũt: ſi ꝑlio uiciſſet uinũ daturũ: re cognita æneãdus ĩmortalibus uinũ cõſecraſſe poſt uictoriam deinde collectũ templo ueneris effudiſſe: an hoc quoq; ſignum eſt: diem feſtũ ſobrie agi oportere: ꝙ dii longe magis uini effuſione q̃ ingurgitatione gaudeant. 43

Quid eſt ꝙ ædẽ hortæ maiores ꝑpetuo aptã eẽ uoluerũt. An quẽadmodũ Antiſtius labeo ait: cũ ſit hortari incitare: deã quodãmodo ad res pulchras adhortari atq; incitare: quæq; horta diceretᷣ: quaſi aliqd ſemꝑ operantẽ ac nunq̃ ceſſantẽ: nunq̃ clauſam eẽ oportere putauerũt. An potius ut nunc eã nominãt Liorã ꝓducta priore ſyllaba circũſpectã quãdã & ꝓuidã deã: quã cũ res hoĩum curare & cõſeruare exiſtimarũt ſecordẽ aut negligẽtẽ minie putarũt. An quẽadmodũ & alia: & ſic & hoc nomẽ græcũ eſt: & deã ſignificat quæ rebus humanis ꝑſit & ꝑſideat. Vñ tanq̃ in ſõmis acꝑ uigiliis perpetuo patebat eius templũ. Et tñ ſi labeo Liorã αποτου παροpμαν hoc eſt ab incitãdo recte dici putat: uide ne orator ſuaſor quidã atq; adhortator in cõſiliis atq; in cõcione. ſic appellatus fuiſſe d. cendus. Nõ ut nõnulli a præcationibus ac uotis. 44

Cur ædem uulcani Romulus extra urbẽ poſuit. Vtrũ ꝑ uulcani ſuſpicionẽ: ut in fabulis eſt. Aduer martem de uenere martis filius babitus deũ eadem domo: & eadẽ urbe uti ꝓhibuit. An hoc ſtultius ædificauit autẽ ab initio curiã & conceſſum ſecretũ ſibi cum Tacio ſimul regnãte: quo cum ſeniotibus ac patribus cõuenientes: ſine ulla moleſtia & interpellatione de ſũmis rebus per ociũ cõſultarent. An illud potius cũ ad incendia ſuperiori tẽpore urbs expoſita eſſet: Vulcanum quidem colendum. Sed tamen urbe excludendum exiſtimauit. 45

Quid eſt ꝙ conſualibus equos & aſinos coronis exornãt & ociari ſinũt. An ꝙ neptuno equeſtri diẽ feſtum agũt. Aſinis autẽ ꝓpter equũ pari fruitur licentia. An illud potius ꝙ inſtituta nauigetione cum multa nauibus ueherenť ociũ quoddã ac remiſſio iumentis data eſt. 46

Cur cãdidetos moris erat in ueſte hoc facere ſine toga. Sic enim ſcribit Cato. An forte ne ciues largiẽdo corrũpãt argentũ ſinu ferẽtes. An illud magis quod iperio dignos nõ genere: nõ diuitiis: nõ gloria: ſed uulneribus ac cicatricibus iudicabãt: quæ quidẽ ut ab his quos ambiẽdo præhẽſabant cõſpicerenť ſine toga ad petendũ deſcendebãt. An quẽadmodũ in accipiẽdo rogãdo ſe oĩbus ſubmittendo: ſic corpus nudãdo ac ſeipſos abiiciẽdo populũ captabãt. 47

Quid eſt ꝙ flamẽ dialis mortua uxore ſacerdotio ſe abdicat. Sic apud Teium ſcriptũ eſt: An ꝙ qui uxorẽ ducẽs poſt ammiſit: eo qui nunq̃ dixit: multo eſt infœlicior: eius enĩ qui uxorẽ duxit domus integra eſt. eius autẽ qui uxorẽ in matrimoniũ acceptã ammiſit: nõ ſolũ imꝑfecta domus eſt: ſed immunita prorſus ac mãca. An eodã tꝑe uxor una cũ uiro cõſecratur: quẽadmodum multa ſunt in ſacris quæ abſente uxore agi nequeũt priore autẽ amiſſa: alterã ſtatim ſuperducere tũ difficile eſt: tũ uero iniquum atq; impium. 48

Quare nec uxorẽ repudiare antea licebat: nec nũc qdẽ ut uideť: licet q̃q̃ nr̃is tꝑibus ꝑmiſit Domitianus. Sacerdotes aũt diuortio affuerũt: multa ſane horrẽda atrocia triſtia pagentes. Sed hoc minus mirum uidebiť: ſiqs hoc quoq; ex hiſtoria adiũxerit altero ex cẽſoribus mortuo alterũ a magiſtratu ſe abdicare oporrebat. Mortuo enĩ Liuio druſo collega eius. Scaurus æmilius magiſtratu ſe abdicare minime uolebat: donec Tribunoꝝ iuſſu in carcerẽ ductus eſt. 49

Cur laribus quos ꝓprie ꝑſides uocãt canis aſſiſtit. Ipſi autẽ canũ pellibus ueſtiunť: an ꝙ ꝑſides ſunt qui ꝑſunt: hos autẽ domus cuſtodes eẽ oportet & alienis formidoloſos: ſicut canes uidemus. Mites uero ac lenes mãſuetoſq; domeſticis. an illud uerius eſt quod a qbuſdã romanis diciť: & chriſippus opinatur. Dæmonia quædã mala circũire quibus diis quaſi carnificibus & ſcelerum ultoribus aduerſus iniuſtos & impios utunť: ſic leres furiales quidã ſunt & pœnarũ & exactores uitæ & operationum ſpeculatores. Iccirco enĩ fit ut caninis pellibꝰ induanť: quibus & canis ideo aſſidet: ꝙ ad iueſtiganda ſcelera & ulciſcendo improbos ſagaces ſint. 50

51 Cur geneciæ manecinæ rem diuinam faciunt:& optant neminē domi naſcentiū bonū euenire? An ꝙ dea eſt genecia:quæ corruptibiliū rerū generatiōnes ac fœtus ꝓcuret. Fluxū enī quēdā nomen ipſum ſignificat & generationē ut igiť ꝓſerpinæ græci:ſic Romani geneciæ pro iis qui domi naſcuntur canem imolant.Socrates autem dicit canem apud argiuos clioniæ propter partus facilitatem imolari:poculum uero quod in præcatione adhibetur:non pro iis inſtitutum hominibus qui domi naſcuntur:ut eorum bonus euadat nemo:aſperos enim & formidoloſos canes eſſe oportet: an illud potius ꝙ inutiles & clari mortui dicunť uocis obſcure intelligētes petere ſe ut nemo domeſticus moriatur:neq; hoc admirari oportet. Ariſtoteles enī in fœdere quod cū Lacedæmoniis archades percuſſiſſe feruntť ſcriptum fuiſſe dicit neminē bonū facere auxilii cauſa:qui lacedæmoniis ſtuderent tegeatarum:quod eſt neminē occidere.

52 Cur capitoliis ſpectacula edentes noſtris quoq; temporibus pronūciant. Sardos uenales & quidam irriſione gaudens ꝓducitur puerili cinctus monili:quā uocāt bullam.An ꝙ uenientes hetruſcorū populi diu cum Romulo bellum geſſerunt:& hanc ultimā urbē expugnauit Romulus & multos captiuos una cum rege ꝓnunciauit.Leuitatem eius ac ſtultitiā cauillatus.Et quoniam Lydi quidē ab initio fuerunt hetruſci.Lydorū uero ſardis caput fuit:iccirco tuſcos hoc modo pronūciauerūt. & in hanc diem ridiculi cauſa hunc morē pro ioco habent.

53 Quid eſt ꝙ locū ubi carnes uendūt macellum uocant. An ἀπὸ τῶν μαγείρων. corrupto nomen ut alia multa ſic & hoc uſus optinuit apud latinos enim.k.cum.g.magna quadā cognitione cōiungitur.Nouiſſime enī.G.Romani adhibuerūt auctore & inuētore Carbilio : & qui ꝓpter hæſitantiā linguæ.R.ꝓferre non poſſunt ad.L.delapſi balbutiendo ꝓferūt.An & hoc quoq; per hiſtoriā ſoluendū.Fertur enim Romæ ferox quidā homo ac ferus cū latrociniū exerceret multis occiſis tandem deprehenſus & captus ſupplicio affectum fuiſſe: huic nomen fuit Macello cuius ex pecunia poſtea ædificatū eſt Macellum & ab eo nomen inditum.

54 Quid eſt ꝙ idibus ianuariis permiſſum eſt ut tibicines muliebri habitu urbē luſtrent. An ꝓpter cauſam quæ diciť.Magnis enī ut uideť fruebātur honoribus:q̄bus illis Numa pōpilius pp ſanctitatē ac deoꝝ cultū cōtulerat:his poſtea p tribunos cōſulari poteſtate ſpoliati urbe exceſſerūt: quos cū uæhemēter requirerēt nā religione tangebanť:animi ꝙ ſine tibiīs rē diuinā facerēt:q̄primū reuocandos cenſuerūt:ſed cum accerſiti nō apparuiſſent:at tibure puo ſe initio cōtulerāt manere uelle ſe dicerent.Libertus quidē clā magiſtratus adiit:ſeq; eos reducturū pollicitus eſt:cōuiuio igitur laute & opipare apparato quaſi rē diuinā feciſſet tibicines inuitauit. Aderāt in cōuiuio mulieres: nox in ſōnis ducitur:ſaltationibus ac iocis oīa ꝑſtrepūt.Tū de repente cū libertus patronū adeſſe diceret:& uæhemēter perturbatus uidereť hoībus perſuaſit:ut ſtatim currus cōſcenderēt pellibus circūtectos:ac tibur ꝓueherētur:e ueſtigio hoc autē dolo fiebat:nā cum ignaris illis : & per noctē ac uinū nihil cernētibus currus circūduxiſſet.oēs anteq̄ illuxiſſet:romā ꝑter opinionē reportauit. Erant autem eorū pleriq; ornatu muliebri ꝓpter cōmeſſationem:ac uigilias ornati : ſed poſtea q̄ perſuaſi a magiſtratibus & plane reconciliati ſunt. Inſtitutum eſt eo die ut eodem habitu ornati per urbem inciderent.

55 Quid eſt ꝙ carmentis ædem matres ab initio ædificaſſe exiſtimātur.Et nunc deam maxime uenerantur.Ferunt enim mulieres ſenatuſcōſulto uehiculis uti ꝓhibitas intercōſpiraſſe:ne qua earum conciperet:neue pareret:atq; ita uiros ulciſceretur:donec coacti ſentētia mutauerunt:atq; uti permiſerūt:natis deinde pueris cū & multitudine liberorū & bonitate fœlices fuiſſe uiderentur: carmentis ædē ædificauerūt:quā puto euādri matrē fuiſſe dicūt:& in italiā ueniſſe cū themis uocaretur:aut quēadmodū aliqui nicoſtrata:q̄m uerſibus oracula ederet carmentā mutato noīe uocauerunt. Nā.ποιήματα.Romani carmina appellant.Sunt qui μοῖραν:hoc eſt ſortē & fatū carmentā putent:& ob eā rem matres rem diuinā facere.eſt autē nominis uera ratio. ὡς ἐστερημένην διὰ τοὺς θεοφορήσεις.i.mente priuata ꝓpter afflationes nō carmēti nomē carmina indiderūt:ſed ab ea potius acceperūt:diuino nāq; ſpiritu afflata uerſu.ac metro orabula edebat.

56 Quid eſt quod Ruminæ rē diuinā faciētes: hoſtiis lac ſpargere:& libare conſueuerūt:uinū antē nō adhibēt.An ꝙ latini Rumā māmā nominānt & ficū ruminalē:iō factā ferūt quod ibi lupa Romulo māmā ꝑbuit quēadmodū eas igiť:quæ pueros alunt:a māma dicimus θηλὰς ſic rumina nutrix quædam:& pueroꝝ altrix merū infantibus ꝑcipue noxiū prorſus nō recipit.

57 Cur ſenatores alios patres conſcriptos alios tantum patres appellabant.An eos quos ab initio Romulus delegerat patres ac patricios nominabant:quaſi bonis parentibus natos:reliquos deinde ex plebe electos & aſcriptos in ſenatum conſciptos uocitarunt.

58 Quid eſt quod Herculi ac muſis cōmunem aram ſtatuerunt.An ꝙ Hercules Euādarum litteras docuit:ſicut Iuba monumētis tradidit.Quod honeſtum & honorificū duceretur amicos ac propinquos docere.Nouiſſime nāq; inſtitutū eſt:ut mercede diſcipulos docerent. Quippe omnium primus.Sp.Carbilius ludum aperuit eius libertus.qui & ipſe Carbilius appellatus primus omnium.

Romanorum uxorem repudiauit.

Cur cum duæ ſint Herculis boues: mulieres non atingunt: nec quic quá deguſtant quod ſuper ara magna ímolatum ſit. An quia carmentis ſacrificii tempus non obiit. Quod quidam pinariorum generi accidiſſe dicitur ex quo quia ueſcentibus cæteris dapibus prohibiti ſunt pinarii ſunt appellati. An propter illa potius quæ de ueſte ac Deianira fabuloſæ dicuntur.

Cur deum illum cuius in tutela urbem eſſe dicunt ſiue maſculus is eſt: ſeu fœmina: & quærere & nominare nefas eét. Hoc.n.ita eſſe religione confirmant Valerium Soranú male periiſſe dicentes ꝙ numinis nomen efferre auſus eſt. An quod latinorum quidam monumentis trediderút euocationes quaſdam ac deorú ueneficia eé putauerút quibus quoniá ipſi hoſtiú deos euocare & ad ſe traducere conſueuiſſent: ne idé ipſi paterentur. magnopere uerebantur quéadmodú igitur Tirii uincula ſtatuis iniciunt. Alii uero ſponſores patere dicuntur ſi qué ad lauacrum aut purgationem aliquá deducunt: ſic Romani quod archanú & incognitum eſſet firmiſſimá ac tutiſſimam dei cuſtodiá eſſe crediderút. An ſicut Homerus fixit. Terra uero cõmunis eſt hominum ut hoíes deos oís colát ac uenerentur terrá cõiter habentes ſic ueteres Romani deum ſalutis auctoré celauerút: quod non eú ſolú: ſed oís deos a ſuis ciuitatibus honorari uoluerunt.

Quid eſt qđ fecialiú ſacerdotú qbus fœderibus faciédis præſunt pater patratus maximus habet: eſt autem his pater & hi filii ſunt: habent.n. nunc quoq; præcipuá quádam fidem & auctoritatem: Imperatores.n. quæ propter eximiá pulchritudiné ac ſpecié pudica & diligenter cuſtodia corpora indigent: his credunt & apud eos deponút. An quod utrúque illis adeſt & pueros ueteri & pertes timere. An ipſum ſe nomen exponit. Vult.n. patratú quaſi finitú ac determinatú quiddam ſignificare: illud cæteris perfectius ſit: cui cõtingit ſimul ut & pater eſſet & patré haberet: An ut ait Homerus qui patri præſit cú & antea & retro cernere oportet cuiuſmodi profecto is eſſet cui & filius eſt de quo deliberat & pater quem conſulit.

Quid eſt quod Regi ſacrificio. Is.n. eſt Rex ſacrorum ac religionú: nec magiſtratum gerere: nec concioné habere licet: An quod antiquis temporibus Reges plurima & maxima ſacra facere conſueuerunt: & ſacerdotibus ré diuinam facientibus aderant: poſt ubi graues & inſolentes eſſe cœperunt Græci quidé plærique licentiam Regibus ademerút: ius & ptátem ſacrificandi tantú modo reliquerunt: Romani aút regibus penitus exactis aliú rebus diuinis præfecerút. cui nec magiſtratú habere nec cú populo ágere pmiſerút: ut í téplis ſolú cõſultare uideantur: & regnú ꝑpter deos ſuſtinere Eſt igit in comitio quodam ſacrificii genus quod ubi rex pgit ex foro ſe proripit.

Quid é quod menſam uacuá tolli nõ ſinebant: ſed oío cú aliquid etiá ſupereſſet. An illud interpretátes aliquid ſemper í futurú de eo quod nunc adeſt reliqui oportere: & per hodiernú dié craſtini meminiſſe. An quod urbanú atq; elegás putarét cõprimere atq; inhibere appetitú: & iá cú uoluptate perfrui liceret: minus.n. quod abeſt cupiunt qui præſentibus ac paratis abſtinere cõſueuerút. An & aduerſus ſeruos humana cõſuetudo. Nõ.n. tátopere gaudét ſerui ſi accipiunt: ꝗ ſi participes ſiát: ꝙ menſam ſibi cú dominis quodámodo cõcicatú eſſe putát. An quod nihil ſacrú tirianae: ac uacuum negligere oportet: méſa uero ſacra eſt.

Quid é quod maritus ꝑmo ſponſæ nõ í luce ſed í tenebris iungitur: An qa cú pudet ꝙ anteꝗ coeat alienâ putat. An & ad ꝑpriá uerecúde accedere meditás: & aſſueſatiens. An quéadmodú Solõ ſcripſit ſpõſam malo cydonio deguſtato thalamú ingredi ſolitá ut primus cõplexus nihil triſte aut iniocundú haberet. Sic Romanus legis lator: ſi quid abſurdú ac deforme corpi aderat occultauit. An calumnia quædam & accuſatio illicitæ ueneris erat quod fiebat cum legitimis ac iuſtis connubiis pudor quidam & uerecundia adibetur.

Quid eſt quod circus flaminius dictus eſt. An quod Flaminius quidá priſcus cú ciuitati agrum reliquiſſet: equeſtribus ludis eius fructu & uectigalibus utebantur. Nam cum pecunia ſuppeteret uiá quoque flamineam munireunt.

Cur lictores dicti ſunt. An quod petulantes colligabant. Hi.n. lora in ſinu geſtantes Romulum ſequebatur λίγαυσαι auté ligare pleriq; latinorum dicút: qui aút pure loquuntur ligare. An.c. interpoſitum eſt: cum ante ſine.c. litores dicerentur: quaſi publici quidá miniſtri nam ... nſis ét téporibus plublicú é multis græcoꝝ legibus ſcriptum ée neminem ut ita dicá latere puto.

Quid eſt quod luperci canem immolant. Luperci auté ſunt qui lupercalibus per laciuiam diſcurrentes pellibus obuios cædunt. An quod genus quoddá luſtrandæ ciuitatis eſt & quo menſe illa fiút Februarius dicitur: & diem quoque pellibus occurentes uerberant februarum & februarium uocant: quo uerbo purgatio ſignificatur cane autem omnino: ut ita dicam græci utebantur: & multi etiam nunc in purgationibus canem iugulant: proſerpinæ quoque catulos: cum cæteris purgaméntis efferunt & eos qui expiandi ſunt catulis. hoc piaculi genus circuncatulationem appellaáes. An quod lycos lupus latine dicitur: λυκεια uero lupercalia & lupo canis eſt hoſtis & iccirco lupercalibus cæditur. An ꝙ lupercis canes oblatrantes moleſti ſunt. An quia pani

ſacrificium facit:pani autem ꝑpter greges amicus eſt canis.

67 Quid eſt quod ſeptimõtio uehiculis iunctis uti cauebant & nũc ẽt qui uetera nõ cõtẽnunt cauẽt Septimontiũ uero diẽ feſtũ aguntromani quod ſeptimus collis urbi atributus eſt:ſepticollis ro. facta eſt. An ut quidã latini accipiũt:quod urbs nõdũ ſuis partibus penituscõiuncta erat. An hoc quidẽ ad Dionyſiũ eſt. Magna uero re effecta cõſtituta ciuitate:qđ urbẽ iam augeri & quaſi ulterius ꝑgredi deſiſſe exiſtimarent cũ ſeipſos:tũ uero iumenta quibus fuerant uſi quiete affecerunt:& cõmunis feſti ocio frui uoluerũt. An quod cũ oẽs dies feſtos ciuium præſentia ornari ac celebrari ſemper uoluerunt tũ illũ præcipue qui pro ciuitatis habitationẽ ageretur. Quaꝑpter ne urbẽ cuiꝰ dies feſtus ageretur relinquerent eo die uehiculis uti permiſſum non eſt.

68 Cur ĩ futuro aut eiuſmodi aliquo flagitio deprehenſos furciferos appellant. An hoc quoque maiorũ noſtrorum diligentiæ certiſſimũ ſignum eſt:nam qui ſeruũ alicuius ſceleris aut improbitatis conuiciſſet:duplex lignum quod currui ſubiiciunt attollere iubebat: & ut conſpiceretur uiciniam obire:ut fidem in poſterum ei nõ haberent:& ab eo cauerent hoc lignum. G. σταῦρον latini furcam nominant a qua fructifer denominatus eſt.

69 Quid eſt quod boui qui cornupetat fœnũ in cornu apponũt:ut ocurrentes caueãt. An qa ꝑpter repletionem ac facietatẽ indoleſcunt & boues & equi & aſini & homines:ut ait Sophocles: Tu uero ferues quaſi pullus cibi copia. Venter &.n. tuus & male ĩſoleſcit. Ex quo romani. M. Craſſũ fœnũ in cornu habere dictitauerũt:& qui cæteros ĩ repu. lacerabãt:hũc tanq̃ munitũ ac ꝑuidũ & iniuriarum pſequentiſſimũ fugiebãt:quãq̃ poſt ea rurſus dictũ eſt Cæſarẽ Craſſo fœnũ detraxiſſe: Primus enim illi in republica reſtitit. Cæſar & eum contempſit.

70 Quid eſt quod in captãdis auguriis ſacerdotes prius auſpices nunc augures appellant luminaria ſemper aperta hẽre uoluerũt:nec opuculo ĩpoſito claudi. An ſicut pythagorici parua magnaꝫ rerum ſigna faciebant. qui ſuper modio ſedere ꝑhibebãt & ignẽ gladio ſeu machera fodere. Sic ueteres obſcuris quibuſdam rationibus utebantur:& maxime in ſacerdotiis quale hoc eſt de lucerna:quã coi pori animã continenti ſimilẽ eſſe dicunt:lux.n. eſt is qui intus ineſt animus Oportet aũt quod intelligens eſt ac prudens in eo id ſemper apertũ eſſe accreuere nec unquã clauſum eſſe. Flatibus enim uentris aues non conſiſtunt & propter inſtabilitatem & errorem nihil certi ſignificant. Docent igitur hoc pacto ut non ſpirãtibus uentis;ſed cum omnia tranquilla ſunt. Tunc augures auſpicia captent cum lychnis apertis uti inqueunt.

71 Cur augures ſi ulcus haberent in augurandi cauſa ſedere prohibebantur. An & hoc ſignum eſt nõ oportere qui morſum aliquẽ:aut ulcus:& pturbationẽ in animo hẽrent res diuinas tractare ſed tũ deorum mentẽ hoibus proberent:cũ & liquido & integro animo eſſent. An illud rationem habet ſi neq; uictimã ſanandi ulceris cauſa quiſq̃ adhiberet nec auibus ulceratis ad auſpicandũ uterentur ea multo magis in ſeipſis ſeruanda exiſtimaſſe:ut ad ea quæ a diis ſignificarentur;puri & integri accederent. Vlcus enim diminutio quædam & pollutio corporis uidetur.

72 Quid eſt ꝙ paruæ fortunæ ædem:quã breuẽ uocant Romani:ædificauit Seruius Tullius qui tertius Romæ regnauit. An ꝙ ipſe paruus initio & abiectus quippe qui ex captiua matre natus eſſet fortunæ bñficio Romæ regnauit. An hæc ipſa cõmutatio magnitudinẽ potiꝰ fortunæ oſtẽdit:q̃ paruitatẽ. Videt̃ aũt Seruius maxĩe oium fortunæ ui extuliſſe & diuinã indicaſſe;qppe q oibus actionibus ac negociis eius nomẽ abſcripſerit. Nõ ſolũ eni fortis fortunæ & primogenitæ:& maſculæ templa ædificauit. Sed eſt unũ ꝓprie fortunæ tẽplum Aliud cõuertentis:aliud bñ ſperãtis uirginis aliud quoꝫ cognomenta qs perſequi poſſet cũ fortunæ uiſcatæ templũ ſit quaſi ab ea nos procul capiamur & negociis ac rebus inhæreamus. Sed uide ne Seruius caſuũ momenta perſpiciens & ad ea plurimũ poſſe cognoſcens: qppe cũ multi ſæpe qđ paruum quiddã:uel accidit: uel non accidit maximas res uel aſſecuti ſunt:uel aſſequi nõ potuerũt. idcirco paruæ fortunæ tẽplum ſtatuit docens homines diligenter attendere:nec ea quæ accidunt: q̃uis parua ſint cõtennere.

73 Cur Lychinũ nõ extinguebant. ſed p ſe lãgueſcere deficere pmittebãt. Au q̃ſi extinguibilis & ĩmortalis illius ignis cognatũ & affinẽ colẽtes. An & hoc quoq; ſigni eſt:nõ oportere qđ animatũ ſit:niſi noceat corrũpere neue interficere quaſi animal ignis ſit nec ĩmerito t ná & alimẽto indiget:& p ſe monet̃.& cũ extiguit̃ ſi:uelut occidat̃ uocẽ emittit. An hoc more docemur nõ oportere nec ignẽ: nec aquã:nec eoꝝ quicq̃ quæ ad uſum pertinent: & ſi abunde ſuperant corrũpere aut conſumere. ſed ĩdigentibus utẽda relinquere:cum ipſi iam illis opus non habeamus.

74 Quid eſt ꝙ qui nobilitate præſtare uident̃ lunulas in calceis ferũt. An ut dicit Caſtor ſinum eſt eius quæ in luna eſſe dicitur habitationis: & quod poſt mortem animi rurſus lunam ſub pedibus habebunt. An ꝙ qui antiquiſſimis præcipuũ fuit qui fuerunt archades ad Euandro proſelines appellati. An ſicut alia multa:ſic & hoc elatos homines ac ſuperbos admonentes rerum humanarũ inſtabilitatis;cuius rei luna exemplo ſit quæ ab obſcuro primum prodit:tum progrediens luce ac ſplendore os ſuum complet:& cum clariſſima facta ſit rurſus defloreſcit: & ad nihilum redit. An

hoc potius modeſtiæ & obedientiæ diſciplina quædam erat:ut dicto audientes eſſe & imperium æquo animo ferre condiſcerent & quemadomdú luna meliori obſequi & ſolem : ut inquit Parmenides ſemper intueri ſolet.ſic homines ſecundum locum tenere contenti duci primas partes relinquere ut honore ac poteſtate per illum fruerentur.

Quid eſt ꝙ annú iouis eſſe putant.menſes iunonis. an ꝙ deorum qui mente intelligũtur iuppiter & iuno imperium gerũt eoꝝ uero qui oculis cernuntur Sol & luna. Sol enim annú cõficit. luna uero menſes.Oportet autem non has illorũ ſimpliciter imagines putare; ſed ipſum in materia iouem ſolem.& ipſam in materia iunoné luná.quo circa iunoné eam nominát romani.quo nouiũ aut nouius ſignificatur a luna.ſcilicet quá eandé & Lucinam uocant.quaſi ipſam lucidá ut lucem præbentem.& in partu ac doloribus adeſſe opinantur tanq̃ luná. Vt eſt apud poetá pernigrũ poli & aſtrorum.Per luná celerem partũ præſtanté.Nam plenilunio facile partu leuari mulieres uidentur.

Quid eſt ꝙ auſpiciorum quod ſiniſtrú dicitur proſperum ac fœcundú putatur . An hoc falſum eſt & multos decipit:an hoc ſermonis eſt: ac linguæ σκαιον enim ſiniſtrú uocant latini a fine autem ſinere & ſine:tum dicunt cum ut aliquid miſſum fiat ut dimittať hortant.Auguriú igitur quo aliquid agi permittitur.ſiniſtrú nõ recte accipiunt multi ac nominát:an quéadmodú a Dionyſio ſcriptum eſt Aſcanium æneæ filium auſpicato aduerſus mezentium aciem inſtruxiſſe & in eo prælio ſuperiorem fuiſſe.ex illo obſeruatú ut quotiens læuú intonuiſſet.auſpicium ſuſpiceretur.an ꝙ alii putát hoc Aeneæ accidit. nam Thebani Lacedæmoniis apud Leuettam ſiniſtro cornu ſuperatis uictoria potiti.in omnibus præliis poſtea obſeruarunt.ut ſiniſtro cornu principatum aſſignarent:an illud potius aſſerendum eſt. quod iuba in hyſtoria dicit orientem ꝓſpicientibus ſiniſtra parte boream eſſe quá mundi partem multi dextram ac ſuperioré faciunt.ſed uide ne cum ſiniſtræ partes natura infirmiores ſint auguriis ac ſignis quaſi cotoborentur. atq; his inire ſupletis uiribus adequentur an terrena ac mortalia diuinis ac cæleſtibus cõtraria & oppoſita iudicátes exiſtimauerũt ea quæ nobis ſiniſtra eſſent deos a dextra dimittere.

Quid eſt ꝙ eius qui triũphaſſet. deinde combuſtus eſſet licebat eos capere . & in urbem deferre ac deponere.hoc in primo Lyparæus ſcriptum reliquit:an hoc mortui honoris cauſa factú eſt. Ná & aliis ducibus & qui bene rem geſſiſſent.idé tribuerũt ut nõ ipſi ſolú ſed poſteri quoq; in foro ſepelirentur ſicut Valerio & fabricio.Ferunt aút horũ poſteris mortuis & in forũ delatis ardentem facem ſubũci & ſtatim attolli.ut ſine inuidia honore utanť.& tantũmodo ſibi licere confirment.

Quid eſt ꝙ triunphantes in publico Ro.conuiuium exibentes conſules inuitatos ne in conuiuium accederent rogabant. an locum honeſtiſſimum triũphanti : aſſignari. & poſt cœnam ab omnibus deduci oportebat.quæ præſentibus conſulibus alii tribui nõ poſſent.

Quid eſt ꝙ tribunus purpuram nõ portat: cum cæteri magiſtratus purpurati incedant.An ꝙ tribunus omnino magiſtratus non eſt : nam nec lictores habet nec in ſella curruli ſedentes ius dicunt: nec in initio omnino ſicut cæteri magiſtratus magiſtratú ineunt.nec creato dictatore poteſtatem deponũt ; ſed cú omnis poteſtas & imperiú ad doctorem redeat ſoli omnium magiſtratú retinent: quaſi imperium nullú:gerétes:& aliú quemdá in repub.locú obtinétes ; quéadmodum autem præſcriptioné:quidá rectores ſtatú eſſe nolút quippe nõ iudicium cõſtituta:ſed diſſoluat & euertat:ſic tribunũ magiſtratui & imperio potius opponi: q̃ ipſum tribunatú eſſe nam potentiæ magiſtratus obſiſtere:& nimiam licentiam cõprimere tribunitiæ poteſtatis ac licentiæ fuerat; An hæc & his ſimilia ab eo dicantur.qui rebus inueniendis ſtudeat.Tribunatus autem cú & populo originé ducat populare in primis uideatur : reliqui ciuibus parem ſe gerere & in omni cultu ac uictu infimis ciuium cõparari.Magnitudo enim ac moles cõſulé decet & imperatoré. Tribunú uero quéadmodú C.Curio dicere ſolebat abiectum eſſe:nec aſpectu grauem nec aditu difficilem:ſed facilem:ac multitudini cõmodú & tractabilem.Vnde nec domus tribunitiæ ianuam claudi mos erat. Sed noctu & interdiu ſemper tanq̃ portus quidam ac ꝓfugium quibus opitulandum eſſet. Verú quo humiliore corporis habitu deprimitur:eo magis ui ac poteſtate augetur.Communé enim tribuni uſum ac nemini clauſum:ſicut aram poſtulant honore autem ſacroſanctum.

Quid eſt ꝙ prætorũ uirgæ ſecuribus alligatæ præ feruntur . An ſignú eſt nõ oportere magiſtratus iracúdia prõptam:ac diſſolutá eé.An uirgatum diſſolutio mora.& tarditate iram frangi & impetú moderatur.Sed malicia quoniá partim medicabilis.eſt partim curari nõ poteſt uirgæ quod mutari poteſt corrigunt.Secures autem ꝙ emendari nõ poteſt abſcindunt.

Quid eſt ꝙ cú Ro . barbaros quoſdá diis immortalibus hominé ímolaſſe accepiſſent : magiſtratus eorum accreſſendos : ac puniendos putauerunt quos poſtea cú id conſuetudine quadá ac lege feciſſe accepiſſent eos dimiſerunt. alias id facere ꝓhibuerunt cum ipſi nõ multis annis ante duos uiros.& duas mulieres in foro boario uiuos obruerunt non enim uidetur conuenire ipſos hæc facere & barbaros qui talia cõmiſiſſent reprehendere an diis immortalibus hominé immolare impium ducebatur dæmonibus aút neceſſariú.An qui more & lege id agerent peccare arbitrabanť.

Sed uero libris ſibyllinis iuſſos eodem teneri celere non putabant. Ferũt aũt elbiá q̄dá uirginem cú equo ueretur fulmine ictá fuiſſe.inde nudum equú ac iaeẽtem inuẽtum eſſe nudam & ipſam ueſte quaſi de induſtria a pudendis ſubtracta calceis a nullo camiſia paſſi diſiectis: & ote lingua proiecta:ut te ad diuinatores delata cú ſacris uirginibus maximum dedurus impendere & eius rei ignominiá ad equites redundaturá prædixiſſent: barbari cuiuſdam equitis ſeruus indicium fecit tris ueſtalis:æmiliá martiam ſub idem tp̄s corruptas diutiſtime cum uiris rem habuiſſe quorum unus eſſet Vetuſius barbarus eius qui indicium feciſſet dn̄s. Veſtales igitur redargutæ:ſupplicio ſunt affectæ:ſed cum res atrocior uiſa eſſet decreuerunt ut ſacerdotes ſibyllinos libros inſpicerent in quibus inuentum fuiſſe dicant.hec magno reipub malo futura.& iubere ut abſurdis quibuſdá deis & externis auertende rei cauſa Græcos duos ac totidem gallos immolarent & in loco eodem defoderent.

83 Cur diei principiũ de media nocte numerãt.an quod.R.P.ab initio militari more & inſtitutio cõſtituta eſt. in re militari autẽ multa noctu utiliter occupãtur. An diei ortũ agẽdi principiũ eẽ uoluerunt. Noctẽ uero cõſilii & apparationis. Oportet autẽ p̄paratos rẽ aggredi nõ agẽtes præparari fabricans quod Myſon ad Chilonẽ unũ de ſeptẽ ſcripſiſſe dicitur hyeme. An queãdmodum miridies finis eſt multis reipu.gerẽdæ:ſic noctẽ intẽpeſtá actionú omniũ initiũ oportere ſtatuerunt: cuius rei maximũ argumentũ magiſtratú romanũ poſt merididem fœdus facere non ſolere. An occaſu quidem & principiũ & finẽ diei capere licet. Ná ſi multitudinis indicio principiũ diei cum ſol emergere cœperit incipit uero finẽ cum penitus occiderit terminauerimus æqualitatẽ diei ac noctis quod equinoctium dicimus non habebimus æquá enĩ diei noctẽ re maxime uidemus ea die cui cõparatur ſolis ſpacio ac magnitudine breuior reperiretur. ná quod mathematici afferunt: & huic rei medicinã afferentes diei ac noctis uerifſimá rationẽ cõſtituunt. centrũ ſolis cum finientẽ attingat omnem euidentiam:& claritatem funditus tollit. Neceſſe eſt enĩ accidere cum multũ lucis etiam ſub terra ſit:& nos radiis ſuis iam ſol undiq̧ colluſtrat:ut diem nõdũ eſſe fatemur. Quare cũ ob dictas cauſas ortus diei & occaſus principium difficillime capi poſſit. relinquiť aut ut medium diẽ:aut mediá noctẽ principiũ diei ſtatuamus potius autem ſecundum. Fertur enim a nobis a meridie ad occaſum.a media uero nocte ad orientem ad nos redit.

84 Quid eſt q̄ ueteri morẽ uxores nec molere nec coquere permittebant. An ueteres aduerſus Sabinos fœderis memoriam colentes. Nam poſt filias Sabinis raptas facta pace & ſocietate inita iu fœdere nominati exceptum eſt uxorem uiro romano nec molere.nec coquinariá facere.

85 Cur mẽſe maio uxores nõ ducũt. An quod iter aprilẽ & iuniũ medius īteriectus ẽ. quorũ cũ alter ueneri iunone alter dicatus ſit deabus ſcilicet quæ nuptiis p̄ſunt. aut parũ ante capiũt aut parũ expectant. An quod hoc mẽſe maximo piaculo utunť. Effigies mõ depõte abiicientes:cũ prius homines conſueuiſſent. Vnde flaminicá iunonis ſacerdotem triſtem eſſe eo tempore. Quippe quæ eo menſe ullo cultu utantur moris eſt. An quod pleriq̧ latinorũ hoc menſe mortuis parentãt: & obeam cauſam Mercuriũ quoq̧ eodem menſe uenerantur:qui maiæ cognominis eſt: An ut quidam dicunt Maius a maioribus natu appellatus eſt. Iunius a iunioribus:nuptiis uero accõmodatior eſt iunior:ut inquit Eripides. Ná ſenectus uenerem ualere:ipſaque uenus ſenibus infenſa eſt. Abſtinẽt igitur nuptiis iunium expectantes qui maiũ deinceps excipit.

86 Cur eorum qui uxores ducunt comá haſte cuſpidæ diſcernũt ac diſcriminant An ſignum eſt prima connubia uiolenta fuiſſe. An ſtatim diſcũt uxores uiris fortibus & bellicoſis cõiunctæ:ſeuerũt & minime effœminatũ & tenu cultũ ac uirilem ornatũ probare quẽadmodũ licurgus in foribus & sectis priuatũ facientes terebra tantũ ac ſecuri utendum aliis inſtrumentis abſtinendum ratus omnem intemperantiam & ſuperfluos ſumptus funditus ſuſtulit. An diuortium ea re ſignificatur q̄d ſolo ferro nuptiæ dirimendæ ſint. An illud magis quod pleraq̧ ad cõnubiũ pertinentia iunoni atribuebant:ná & haſtam iunoni conſecratá eſſe exiſtimant:& eius ſtatuæ ut plurimum haſtæ innixe cernuntur. Quippe quam curiti appellant ueteres:Ná curis antiquo nomine haſta dicebatur. Hinc & curim matrem nominatum eſſe dicunt.

87 Cur quod in ſpectacula impenditur lucar uocant. An quod alia multa quoq̧ circa urbẽ ſunt loca diis atributa:quæ appellãt lucos quorum p̄uentus in ludos cõferũt.

88 Quid eſt quod quirinalia ſtultorum ferias nominant:An quod hũc diem:ut Iuba dicit his aſſignauerunt qui cuius eſſent tribus ignorarent. An his qui ut non alii tributi fornacalibus rem diuinam fecerũt. quod aut impediti fuiſſent:aut aliquo per egro profecti aut deniq̧ diem ignoraſſent hoc tempore recuperandi illius feſti poteſtas data eſſet.

89 Cur rem diuiam Herculi facientes aliũ deorum appellant neminem:nec canis:ut a Varrone' ſcriptũ eſt in urbe apparet. An idcirco aliũ deum appellant neminem quod hunc ſemideũ putant:ut alii tradunt:cũ etiam inter homines ageret:Euander ei ará ſtatuit. & rẽ diuiná fecit:nihil aũt oino fuit cui Hercules infeſtior eſſet q̄ canis qui ei ſæpe moleſtus fuiſſet & in primis cerbarus:deniq̧ Lici

nio puero per cané occiſo ab hipocoſtibus coactus prælia decertare multis ea pugna ex amicis interfectis iphiclú fratrem quoque amiſit.

Quid eſt ꝙ circa capitoliú patricio habitare licet nemini. An ꝙ Marcus mâlius ibi habitás regnum affectaſſe deprehéſus:ex quo lege interdictú eſt ne quis poſtea ex ea familia mâlius diceretur : an antiquus fuit huic metus publicolá eni ut nobilioré calúniari hoiem in primis popularé nõ deſiſtebant:ita multitudo tandiu timuit donec eadem quá in ſúma uelia ædificabat:quod nimis foro immineret funditus euertit.

Cur qui ciué in prælio ſeruaſſet corona querna donabatur. An ꝙ ubiq; in expeditionibus facile ſit quercú inuenire. An ꝙ ioui & iunoni:quos urbi præſidere putant corona conſecrata eſt.an uetus ab arcadibus mos acceptus eſt quibus eſt quædá cum ac arbore cognatio. Vt enim primi hoíes ex terra Arcades ſic quercus prima ex omnibus plantis nata.

Quid eſt quod in auguriis ulture potiſſimú utunť.an quia Romulo in cõdéda urbe duodecim ultures apparuerût. An quod ultur rariſſime cõſpicitur. Nõ ení facile quiſpiá ulturis nidú offendat:ſed porro de repente & iopinato aduolát quo fit ut eorú aſpectus aliqd ſignificet ſemp. an & hoc ab hercule didicerût:ſi uerú eſt quod dicit Herodotus in oíbus rebus gerendis Herculé primo ulturis aſpectu in re incipienda delectatú fuiſſe:qué ex oíbus quæ carnibus ueſcerenť uolatilibus iuſtiſſimum eſſe iudicaret. primú eni nihil quod uiuat attingit:nec animatú quicq̄ interficit:quéadmodú accipitres:aquilá omnes deniq; noctiuagas aues uidemus. Veſcitur autem cadaueribus in qbus ſui generis abſtinet ulturé enim qui aui ueſcatur adhuc uidit nemo accipientes enim aquilæ ſurgeneris aues conſectantur ac feriunt:qq̄ ut ait heſcirus. auis autem comedens quo pacto pura eſſet præterea quæ minus detrimenti:ut ita dicam hominibus afferat auis prorſus nulla reperitur : quippe quæ nec fructus deleat:nec plantam ledat : nec manſueto cuiq̄ noceat animali:quod ſi ut ægyptii fabulantur. ultures omnes fœminæ ſunt:& quéadmodum zephiro arbores:Sic ultures euro grauide fiant certa nimium & firma & ulturibus ſigna fieri ueriſimillimum eſt.in aliis autem uolandi impetus & allatum in coeundo agitationes ac uerbera rapinæ fugæ inſectiones multum incõſtantiæ ac perturbatæ afferunt.

Cur æſculapii ædes extra urbem poſita eſt. An ꝙ foris ſalubrius quam in urbe habitare crediderunt. nam græci quoq; in excelſis ac puris locis æſculapii templa plana collocant. An quod deum ex Epidauro accerſitum in urbem commigraſſe opinantur. in græcia enim non in urbe ſed procul ab epidauro æſculapii templum eſt. An quod dum draco ex naui in inſulam deſcendiſſet : & ex oculis euanuiſſet ipſum eo in loco ædis ponendæ auctorem ac præmonſtrationem fuiſſe putauerunt.

Cur moris eſt ut qui caſtimoniá colunt leguminibus abſtineant. An quéadmodum Pythahorici fabas ob eas quæ uulgo dicuntur cauſas abominabátur quaſi Lethes & herebi cognomines. An ꝙ ad cõcœnatiões & manes ꝓuocádos leguminibus maxime utunť. An illud magis qđ ad ſanctitaté ac caſtimoniá pura ac tenuia corpora habere oportet:Sunt auté legumina maxime uentoſa : & ea gignunt:quæ cú ſupflua ſint multæ purgationis indigét. An ꝙ cú uentoſiſſima ſint legumina ad res ueneréas maxime incitent.

Quid eſt ꝙ ueſtales incæſti cõuictas alia pœna nõ afficiunt:ſed uiuas tantúmodo defodiunt. An ꝙ mortuos urunt quod illis tribuere iniuſtú iudicarét:quæ nõ diligéter ac ſancte igné ſacrú cuſtodiſſent:an ꝙ corpus maximis ac ſanctiſſimis religionibus cõſecratú interficere:& mulieri ſacre manus offerre nefas putauerût. Rationé igiť inierunt:qua ſubterraneo ſpecu defoſſo obrutæ ſua ſpõte morerentur. ibi eni & lucerna cenſa inerat:& nõ nihil panis exiguú & aquæ ac lactis inde ſpecú deſup terra operibát:ſed ne hoc quidé modo ſcelus deteſtátes religioné fugierût. ná & núc quoq; ſacerdotes eum locum adeuntes parentant.

Cur idibus decébris in curſu equoꝝ uictor dexter ſacer marti ímolať:& caudá ſtatim deciſam ad reginorú qui diciť locus deportat:& ará cruoré ſpargit. De capite uero inter ſe decertát:alii de ſacra uia deſcendentes alii de ſubura aduerſus eos impetú facientes. An ꝙ Troiá equo captá putant: idcirco equú ſupplicio afficiút:ꝙ troianoꝝ clara pignora fuerít mixta pueris latinoꝝ an ꝙ iracundum ferox & bellicoſum animal eſt equus. Diis auté grata & accõmodata in primis imolant. Victor aût idcirco imolatur ꝙ uictoriæ mars auctor eſt:& qui ordiné in arcto tenét cæteros uincût qui locú deſerût:& cæleritas quaſi uiaticú fugæ pœna afficitur:deniq; ſignis quibuſdá occulte admouentur fugiétes ſalutem inuenire nõ poſſe.

Quid eſt ꝙ cenſores magiſtratum ineuntes nihil agunt q̄ ut ſacrorum anſerum alimenta locent: & imaginis ſplendorem an a uilioribus incipientes quæ nec multo ſumptu:nec magna opa egent an uetus quædam huic animanti gratia referturia bello uſq; gallico repetita:quod dormientibus canibus primi omnium anſeres Gallorum in capitoliú aſcenſu perſenſerunt:& clangore uigiles excitarunt an cú ſit maximarum rerum; & quæ ſúma cura indigent cuſtodes cenſores:ut ædium ſa-

trarũ ac publicarũ morũ deniq̃ & uitiis & uitæ uniuſcuiuſq̃ diligentiſſimi & cuſtodiẽtiſſimi oĩum animãtiũ rationẽ habẽdam ſibi eſſe putauerũt:ſimul enĩ anxeribus curãdis ciues admonẽt nec deorum cultum neglıgãt.anſeris uero abſterſi & ſplẽdor neceſſarius eſt,cito enĩ rubrica defluit ac defloreſcit, ea enim ueteres ſtatuas obducere & illinire conſueuerunt.

98 Quid eſt ꝙ cæteris ſacerdotibus ſimul ac in iudiciũ ducti ac dãnati ſunt ſubſtituũt augurẽ uero donec uita ſupperat:licet maximoꝝ criminũ cõuinctũ ſacerdotio nõ mutãt:augures autẽ uocãt qui auſpiciis ꝓſunt:an ꝙ quidã dicũt ſacroꝝ archana neminẽ cognoſcere uolũt:qui ipſe augur non ſit an iureiurãdo ad actũ res augurũ nemini enũciaturũ priuatũ poſtea ſactũ ſacramẽto liberari nolunt:an nõ honoris:nec magiſtratus ſed ſciẽtiæ atq̃ artis cuiuſdam potius nomẽ eſt augur. Simile igitur eſt ac ſi quis muſicũ nõ eſſe iudicet:& medicũ medicũ eſſe prohibeat:& diuino diuinationẽ adimat.His enim oĩbus appellatio detrahi poteſt:uis ac facultas nõ poteſt.aliũ uero idcirco nõ inſtituũt:quod ſacerdotũ numerũ ab initio conſtitutũ merito tuentur.

99 Cur idibus ſextilis diem feſtum agunt Serui omnes ac Seruæ. Vxores autẽ capita purgare ac lauare conſueuerunt:an propter ſeruium regem quẽ eo die ſerua natũ & in lucem editũ ferunt. Vacationem ab opere habent ſerui : capitis autem lauatio ab ancillis cœpta propter diem feſtum ad liberas quoq̃ proceſſit.

100 Cur pueros monilibus quæ uocant bullas exornant:an honoris raptarum cauſa:ut alia multa ſit & hoc conſtitutum eſſe uoluerũt his quos ex eis ſuſcepiſſent:an Tarquinii uirtutẽ honorãdã putauerũt.ferũt enĩ Tarqniũ cũ puer adhuc eẽt in ꝓlio aduerſus latinos & Etruſcos i hoſtes ipetũ feciſſe:cũq̃ ex equo defluxiſſe excepto hoſtiũ impetu Romanos cõfirmaſſe hoſtibus in fugam cõuerſis:cum plus q̃ ſexaginta milia hoſtiũ eo prælio cecidiſſent hoc a patre & rege decoris inſigne accepiſſe,an apud maiores noſtros ſpecioſum ſeruũ donare turpe nõ exiſtimabatur:quẽadmodũ nunc quoq̃ comœdiæ teſtimonio ſunt.pueris autẽ liberis uæhemẽtius abſtinebãt:ac ſi forte acciderent:ut in pueros nudos inciderent:ne ambigerent:hoc inſigne liberi ferre conſueuerũt.An uel ad moleſtiã cõſeruandã:hoc etiã ptinet & intẽperãtiæ:ac flagitii frenũ eſt cũ uirũ agere eos pudeat:anteq̃ pueritiæ inſignia deponant.Nã quod Varro ſcribit ueriſimile non eſt:cũ æoles bulã bollã ꝓferant.hoc conſilii inſigne pueros indui ſolere.ſed uide ne hoc quoq̃ pp lunã ferãt.nam lunæ figura cum pleniluniũ eſt nõ globoſa eſt ſed lentis formã oſtendit:& quẽadmodũ opinatur Empedocles.Illud etiam quod ſubiectum eſt non modo quod apparet.

101 Quid eſt ꝙ maribus nono anno fœminis octauo nomina imponere conſueuerunt. An ſi prius fœminis nomina imponunt : cauſam ſuſtinet natura & augetur fœmina & creſcit & adulta perficiẽ antequã maſculus.Dies autem eos potiſſimum capiunt:qui ſeptenarium ſubſequuntur. Septimus enim dies cum in cæteris ; tum ad umbilicum iſantibus nuper æditis periculoſus eſſe conſueuit. Nã ſeptimo die pleriſq̃ reſoluitur:donec autem diſſolutus plantæ longe ſimilior eſt infans q̃ animali.An ſicut Pythagorici numerum parem fœminam uocant:marẽ imparẽ: fœcundus.eſt & cõpoſitum parem uincit:& ſi in unitates diuidatur par numerus quaſi fœmina locum in medio uacuum præbet.imparis uero numeris pars aliqua plena ſemper relinquitur:quo fit ut alterum fœminam:marem alterum eſſe putent.An ꝙ in numeris nouenarius primus eſt. Tetragonus ab impari & perfecto ternario.octonarius autem primus cubus a binario numero:quem parem eſſe cõſtant:oportet autem quadrangulum eſſe & imparem & perfectum. Vxorem autem ſicut cubũ ſtabilem:& domi ſeruantem & immobilẽ illud & adiungendum octonarium numerum cubũ eſſe q a binario componatur:nouenarium uero quadrangulum eſſe qui de ternario conficiatur. Vtũtur autem duobus nominibus fœminæ:mares uero tribus.

102 Quid eſt ꝙ eos quorũ patres ignorãtur ſpurios uocant.Nõ enim quod græci opinantur & in cauſis oratores dicunt:quod ex colluuione quadam & feminis cõmunione progenerati ſunt ſed uidelicet eſt ſpurius inter patria nomina ut ſex.D.C.ꝓnomina uero latini integra non ſcribuunt:ſed aut una littera:ut.T.L.M.aut duabus:ut.G.H.aut tribus:ut Sex.& Ser.Eſt igitur ſpurius inter ea ꝓnomina quæ duabus litteris notãntur.S.&.P.quibus etiam orbos parentibus ſcribunt cum ſine pater eſſe dicunt.per.S.ſiue per.P.patrem ſignificantes.Hoc igitur errorem fecit : quod ſine patre & ſpurius eiſdem litteris annotatur.Sed alia quoq̃ ratio afferenda eſt quæ multo eſt abſurdior. Dicũt enim Sabinos uxoris pudenda Sporiõ appellare:ita ut legitime natus non ſit.Sed ex concubina aut ſcorto contumeliæ cauſa ſpurium appellari ſolitum.

103 Cur Dionyſium patrẽ liberũ:an ꝙ bibentibus libertatis cauſa ſit.fiunt enĩ pleriq̃ ebrietate petulãtiores.An ꝙ libationẽ præbuit.An ſicut Alexander dicit quod pro boetiæ libertate pugnauit.Dionyſium liberum dictũ fuiſſe putandum eſt.

104 Quid eſt ꝙ publicis feſtis ueteri more uirgines nõ iocãtur.Viduæ nubunt.An ut Varro dicit ꝙ uirgines cum in matrimoniũ danẽ doleant:mulieres uero lætantur.die aũt feſto omnẽ triſtitiam ac neceſſitatẽ abeſſe oportere:an ꝙ uirginibus decorũ:uiduis uero multis præſentibus fœdũ nubere

fœlices enim ac fauſtæ primæ nuptiæ ſecundæ uero triſtes ac deteſtádæ.Pudet enim uiuis adhuc
eis qbus antea nupſerant;alios acipere:mortuos auté lugent.quo fit ut magis qere quá ſtrepitu &
deducentiú mulitudine delectentur. Dies uero feſti multitudinem adeo diſtrahuntur ut his re
bus per ocium intereſſe non poſſit.An ꝙ Sabinorum filias uirgines?Inter ludricum die feſto rapi-
entes bellum excitauerunt.idcirco filias diebus ſeſtis nuptum dare omni cauſa noluerunt.
Quid eſt ꝙ Romani fortunam primigeniá colunt.An ꝙ Seruio ex ſerua nato Romæ ſúma cum lau 105
de & claritudine imperare cõtingit.ſic.n.Romanorú pleriqꝫ ſuſpicantur.An illud magis ꝙ fortuna
urbi & imperiú & originé præſtitit. An altior quædá ratio & magis a natura ex media philoſophia
repeti poteſt Fortuna ſcilicet reꝶ omniú principium eé.naturam uero caſu conſiſtere cum quibuſ
dam temere repoſitis ordo acceſſerit.
Quid eſt ꝙ artifices Scenæ diditos hiſtriones uocant.An ob eam cauſam quá Ruffus ſcriptam reli 106
quit.Dicit enim priſcis illis téporibus.C.Sulpitio & Licinio ſtolone cõſulibus cum peſtilentia ur
bem inuaſiſſet:omnes qui in ſcená procederent interiiſſe ob eam ré multos & bonos artifices ex
Etrutia Romá ueniſſe:in his qui arte & gloria cæteris ante iret & in theatro ac ſcena diutiſſime
floruiſſet:hiſtrú fuiſſe nominatum:a quo oés deinde ſcænicos hiſtriones nominatos eé.
Quid eſt ꝙ ꝓpinquis & cognotatis non nubút.An ꝙ nuptiis neceſſitudines augeri uolunt:& ultro
citroqꝫ filias dando.& accipiendo multos ſibi ꝓpinquos adiúgere.An quod cognatorum diſſidia
inter ſe uerentur quibus naturæ iura una cú propinquitate tolantur. an ꝙ mulieres propter ĩbelli-
tatem multorum ope & auxilio egentes ꝓpinquis idcirco adiungere noluerunt:ut ſi qua a ſuis uiris
iniuria afficerentur cognati opem ferrent.
Cur Ioui Sacerdoti quem Flaminem Dialem uocant farinam fermentúue attígere nõ licet An ꝙ fa- 108
rina cibus imperfectus & indigeſtus ſit:non eni aut id quod erat triticum manſit:nec quem fieri
oportet factus eſt panis.Sed uim ſeminis ſimul amiſit: & cibi uſum nõ præſtitit quam ratione poe
ta Myliphaton farinam dixit per tranſlationem quaſi molendo occiſam & cõfectá.Fermétú uero
quoque:& per corruptionem factú eſt & admixtú:omne illud quicquid eſt:quod pinſitur corrum
pit.Remittitur enim quodámodo ac diſſoluitur:& oĩno fermentati ipſa nihil aliud eſt niſi putrefa
ctio quedam quæ qdé ſi abúdantius adhibeatur farinã accidá reddit & prorſus corrúpit.
Quid eſt quod ſacerdos carné crudá tangere ꝓhibetur:an a uiſceratione huiuſmodi cõſuetudine re 109
pellitur.An eadem cauſa catu quoqꝫ qua & farina ꝓhibetur:neque enim iam eſt aíal neqꝫ abſoniũ
factú eſt.Nam cum & tráſſorma elexario & aſſatio alteratio quædá ſit & tranſſormatio nimirum
formam delet.Quod auté recens & crudum eſt aſpectum neqnaꝗ̃ purum & impolutum habet ſed
ulceroſum & uæhementer odioſum ac moleſtum.
Quid eſt ꝙ cane & capella ſacerdoté eſt adeo abſtinere uoluerunt;ut nõ modo attingere:ſed ne ap
pellare liceret.An ꝙ caprram quaſi luxirioſam atqꝫ olidam abhorrerent: An ꝙ tanquá morbidam
timerent. Videtur enim præter cætera aíalia comitiali morbo tentari : & qui guſtarint aut attin
gerint huius morbi aliquid inurere huius rei cauſam aſſignát portos anguſtos quibus clauſis eius
ſpiritus ſæpiſſime inclauditur quod arguit uocis tenuitas quinqꝫ enim hoc morbi genere tentanẽ
ſimilem capellæ uocem edunt.Canis uero eſt minus quidem luxurioſus ac fœtidus quamquam
ſunt qui dicunt ne canem quidem in Atheniéſium arcé admittit fas eſſe.nec Delú iſulá attingere
quod in prepatulo & paſſim coeat:qua in re aliorum aíaliú diſſimilis ſit.Ná boues equi ſues non ĩ
ꝓpatulo ineunt:ſed ueram cauſam penitus ignorát.Canis eni téplis oíbus idcirco arceẽ ꝙ pugnax
eſt animal:& in primis ferox ut tutum ſuplicibus perfugium præbeát.Veriſimile igitur eſt Iouis
Sacerdotem tanꝗ̃ animatam & ſacrá quádá effigié ac ſimulacrú: ad qđ omnibus tanquam ad aram
confugere liceat egenis ac ſuplicibus repoſitum eſſe.Vnde nec deterreri nec arceri omnino poſſint
quo circa in ipſo ianuæ ueſtibulo ac limine eidem poſſita erat lectica. Qui uero pedibus ſacerdo
tis ſe prouoluiſſet eo die ab omnibus plagis ac pœna tutus erat qui ſi prius uinctus fuiſſet:ac ad
eum acceſſiſſet e ueſtigio ſoluebatur.Vincula uero non per ianuam: ſed per tectum ſublata fores
abiiciebant: Erat igitur inutile ſi cum Sacerdos adeo ſe mitem & humanum exhiberet Canis pro
templo ſedés ſupplices oblatrando ꝓpelleret:& ſi ueteres hoc animal omnino purum eſſe putaue
runt cæleſtium enim deorum nulli prorſus cõſecratus eſt canis ſed ꝓſerpine cœna demiſſus in tri
uia piaculi locum obtinet.Lacedæmonæ uero deorum oíum crudeliſſimo marti catulos cedunt
apud Bœtios aiũt publice piaculú eſt.Cane in duas partes diſſecto per mediú exite.Latini uero lu
percalibus méſe februario cané ĩmolát.Quare alienú nõ eſt.qui ſupremú & puriſſimú deorú oí-
um uenerádú ſibi deſúpſerunt eos quo familiaré ac domeſticú habeant canem prohibere.
Cur hederá flamendialis ſi attigiſſet piaculum cõmiſiſſet.nec iter ea facere poterat;ubi umbraculum:
aut arbuſtum deſuper promineret.An hoc ſimile ei eſt quod dicitur de curru noneſſe.choenici
non inſidere ſcopam non tranſcendere:non quo hæc pytagorici nitent aut mutuant.Sed quod per
hæc ab al.is deterreant.Nam quod ſub uitem ingredi prohibent ad uinum referebant quod ſacer

doti ebriũ fieri nefas eſſet. Temulentis enim uinum ſuper caput eſt & deprimuntur omnes ebrii & humiles fiunt cum hanc ipſam uoluptatem uincere oporteat: nõ ab ea uinci/ hederam uero tan quam ſterilem & hominibus in utilem: & pp fragilitatem aminiculo alterius ſemper egenté umbra ſolum ac uiriditate oculos capientem non temere in ædilibus ali atque innaſci permiſerunt. Quippe quæ plantas complexa maxime noceret. nec ſolo extirpari facile poſſit. quo fit ut cæleſtiũ templis penitus amoueatur. nec in æde palladis Athenis ac thebis quiſquam facile hederam uideat Nocturnis uero ſacris & bacchanalibus adeſt. An & hoc quoq; miſticum quodam ſignum erat. ut ad Thiaſis ac reliquis debacchationibus abſtinerent. nam quæ bachicis furoribus mulieres correptæ fuerint. ad hederam ſtatim feruntur & abreptam manibus diuellunt. dentibus lacerant. ut nõ omnino incredibilia dicere uideantur. qui aſſerunt hederam quod ſpiritum habeat. quo mentes in furorem concitet. & loco moueat. ebrietatem abſque uino inducere. & hylares eos reddere. qui in furorem procliues fuerint.

112 Cur his ſacerdotibus nec magiſtratum caperet petere permittebantur. & tamen lictore utuntur & ſella curruli honoris cauſam. & quominus egre ferret: ſi a magiſtratibus arcerentur. An q in nonullis græciæ ciuitatibus uidemus ſacerdotii dignitas regiæ maieſtari par habebatur. nõ uulgares aut ignobiles homines ſacerdotes declarabantur. An illud magis quod cũ certum eſſet & ſtatutum tempus ſacrificii. Regum uero opera & actiones incertæ ac minimæ præfinitæ: fieri nõ poterat: ut cũ in die ſæpenumero tẽpus inciderẽt. idẽ utriq; adeſſet. ſed utriſque urgẽtibus ſæpe opportebat: ut altero relicto nũc deos coleret: nunc ciuibus noceret q cũ in hominũ magiſtratibus non minus neceſſitatis q̃ licẽtiæ ineſſe aniaduerterent: & cũ qui multitudini ĩperaret: ut de medico ait. Hippocrates triſticia cernere triſticia attingere: & in alienis malis proprium dolorem percipere nefas eſſe putauerunt. diis rem diuinam facere primitias: & ciuium cruciatus quotidie uerſantem interdum etiam propinquorum & cognatorum quod Bruto accidit.

113 Qui ſunt quos Epidauri & conipedes & artynos appellant centum. n. & octoginta rẽpub. adminiſtrabant exquibus ſenatores deligebant quos artynos appellabãt: plebs aũt magna ex pte ĩ agro agebat. Vocabantur aũt conipedes a pedibus ut cuius facile agniti puluere obliti cũ in urbẽ redirent.

114 Quam nam Onobati ĩ apud Cumæos fuiſſe dicemus ſi qua in adulterio mulier deprehenſa fuiſſet hanc in forum deductam & ſaxo impoſitam ſpectandam omnibus proponebant. inde ſuper aſino collocatam. & circa urbem puectam in eundem locum reſtitui oportebat. Ex illo infamia notatã onobatim appellandam cenſuerunt & ab eo tẽpore lapidem tanquã impurũ ac deſtabilẽ uirabant erat apud illos quoq; magiſtratus pylactum appellabant. quẽ qui obtineret: reliquũ quidẽ tempus carcerẽ ſeruabat. Nocturno autẽ conuentu in Senatum ueniens reges manu appræhenſos e curia educebat: quos tandiu detinebat donec de eorum imperio ſenatus oculte ſententiam tuliſſet ſuffragiis an iuſte facerent uel non.

115 Qui ſunt quos Cnidii ãnimones appellant & qui apheſter apud eoſdem dicitur. Sexaginta delectis uiris ex optimatibus quaſi procuratoribus utebantur: ad quos de maximis rebus referebant dicebantur autem ãnimones. ut coniectura percipi poteſt: quia ad diſquiſitionem non adducebantur niſi forte quia multum memoria ualerent: & multa meminiſſent. qui autem ſententias rogabat apheſter dicebatur.

116 Quid apud ſolos hypeocauſtria paladi ſacrificantem ſic uocant. quod multa ſacra & miſteria ad ad uertendum mala faciat.

117 Qui ſunt apud arcades & laconas chreſti Lacedæmonii facta Tegeatibus pace fœdere icto cõmunem apud Alpheum columnam ſtatuerunt in qua cum alia multa tũ illud in primis ſcriptum erat meſſenios ex agro eiicerent. nec chreſtos facere liceret. Ariſtoteles igitur hoc exponens his uerbis hoc ſignificari dicit. Non occidere. auxilii gr̃a ſi q Tegratæ Lacedemonis ſtuderent.

118 Quis apud opontios critholõgus pleriq; græcorum ciuibus primitias offerentibus in uetuſtiſſimis ſacrificiis ordeo uti ſolebant. Magiſtratum igitur qui huiuſmodi ſacrificiis p̃erat & primitias colligebat crithologũ nominabant: duo autem erãt apud eos ſacerdotes quorum alter deorum alter demonum ſacrificia curabat.

119 Quæ ſunt poliades nubes imbriferas maxime quæq; arcum ferrẽtur Poliadas nominabant quẽadmodum Theophraſtus in quarto metaurorum ad uerbum ſcripſit nam & poliades ipſe nubes & quæ conſtant ĩmobiles autem & coloribus obalbe oſtendunt differentiam quãdam materiæ quæ neq; in aquã neq; in uentum redacta ſit.

120 Quis eſt eſt apud boetios platychæta: qui aut domum uicinã aut agrum habuiſſent: æolicæ ſic uocabant quaſi ꝓpe habẽtes. Apponã autẽ uerbum unũ ex theſmophylacea lege cũ plura ſint.

121 Quis eſt apud delphos Oſioter: & quare mẽſiũ quẽdã byſiũ uocãt: Oſiotera quidẽ eum uocant qui hoſtiã immolat: cum ſacer declaratus eſt. quinq; autẽ ſacri ſunt per omnẽ uitã. hi autẽ multa una cum prophetis agunt. Hi ſimul in iiſdem ſacris operant. Quippe qui a Deucalione originem du-

cere ſe arbitrãtur.biſius aũt ut multi putãt phyſius eſt.Multa enĩ tunc tpis naſcũtur & germinãt.
Verũ nõ ita eſt.nõ enĩ loco.φ.το:Sed utũtur Delphi ſicut Macedones.ιλιππον: & ἀλκκον & ερ-
νι-ηνιdicẽtes.ſed loco.π.nã τοπαστειν αστειν:& τοπκον ικρον plane dicũt. Eſt igitur Phyſius. by-
ſius:in quo deũ interrogant.nã ſubintelligere patriũ eſt hoc enĩ menſe oraculũ edebaẽ.ſeptimum
quoq; huius diẽ Apollinis habent natalẽ &.πολυφθονον appellant;non quod ea die φθοισ id eſt
liba ſeu placentas coquerẽt:ſed quod multi ad oraculũ accederẽt:multis oracula ederẽtur: nuperri
me enĩ oracula ſingulis mẽſibus rogãtibus cõceſſa ſunt:ac remiſſa.An ſemel oĩno Pythia.hoc ipſo
die in anno reſpõdebat.ſic enĩ calliſthenes & Anaxandredes ſcriptũ reliquerunt.
Quid eſt phyximelũ. plãta quædã eſt humilis ac parua:cuius ſurculos pecora appetẽtia cõminunnt: 122
ac uiolant:& quominus creſcant impediũt.hæc ubi eo magnitudinis excreuit:ut ei noceri nõ poſ-
ſit.phyximelum dicitur teſtis eſt Aeſchylus.
Qui ſunt apoſphlẽdoneti.Corcyrã inſulã eretriẽſes tenebãt:quo cherecrates cũ claſſe corintho ꝓfe- 123
ctus ꝑlio cõmiſſo eretriẽſes ſuperauit:illi ſtatim naues cõdeſcendẽtes domũ renauigauerunt:quod
cũ ciues ꝑſenſiſſent deſcendere conãtes fundis ꝓpulſarũt:deniq; cũ hæc uerbis pſuadere: nec mul
tos & inexorabiles cogere potuiſſent Thracia tenuarũt agro ibi occupato quẽ Methonẽ orpheo
ꝓgenitũ quõdã habitaſſe memoriæ ꝓditũ eſt.Vrbẽ quidem Methonã nominauerũt:ipſi uero ab
accolis apoſphlẽdonetæ uocitati ſunt.
Quænã eſt apud delphos charilla tres agunt.Delphi Ennacteridas & deinceps.Quarũ unã Stepteri 124
um uocãt.Alterã heroidẽ.Tertiã Charilã.Stepteriũ quidẽ eius pugnæ imitatio uideẽ eſſe.Quam
deus aduerſus Pythonẽ pugnaſſe dicitur.
Hunc enĩ poſt pugna uſq; a tpe inſectatus fuiſſe diciẽ.Sũt enĩ qui deũ metu fugiſſe dicãt : qui mihi 125
expiãdi uidenẽ:Alii Pythonẽ ſauciũ ac fugientẽ in ea quã nũc ſacrã uiam dicimus priuſq̃ appollo
eũ cõſecutus eſſet occubuiſſe ita ſepultu a filio cui nomẽ capra fuerat ab Appoſline inuẽtũ harũ
omniũ rerũ aut ſimiliũ ſtepteriũ imitatio quædã eſt.herois autẽ arcanã quãdã cõtinet rõnẽ thya-
dibus nõ icognitã:& tñ ex his quæ aguntẽ ſemeles anagogẽ eſſe facils quiuis conſicere ualeat. De
charula uero huiuſmodi quædam fabulãtur.Fames ex ſiccitate delphos inuaſit:quare cũ liberis &
uxoribus ad regias fores accedere & ſupplicare cogebanẽ. Qui farinã & chedropas nobilioribus.
nõ enĩ oĩbus ſuppetebat in ſũma inopia diſtribuebat:ſed cũ puella parẽtibus orba ſupplex ueniſ-
ſet:& farinã rogaſſet:calceo malã cecidit & in os abiecit puella inops ac paup:ſed generoſo animo
ꝑdicta cũ inde ſeſe ꝓripuiſſet ac zonã diſſoluiſſet:ſe ſuſpẽdit.iualeſcẽte in dies fame:& ſupuenien
tibus morbis.Pythia regi oraculũ petẽti reſpõdit.Charilã uirginẽ quæ ſibi mortẽ cõſciuiſſet placa
ri oporteret:uix tandẽ repta huius nois rõne ſacrificiũ quoddã piaculo mixtũ peregerũt qđ nunc
quoq; eſt nonũ poſt annũ;q bus annis peragũt præſidet enĩ rex farinãq; & chedropas oĩbus ĩpar-
tit & ciuibus & externis portaẽ charile puerilis ſtatua:ſed ubi oẽs farinã acceperũt:rex effigiẽ cal-
ceo cædit:thyiadũ uero Antiſtes in abruptũ quẽdã locũ ſimulachrũ deſert ibiq; fune ad collũ alli
gato deſodiũt:ubi Charillã quæ zona ſuſpẽderat ante humauerunt.
Quænã eſt apud Enniadas caro emẽdicata cõplures ſunt enninarum cõmigrationes:Primũ quidem 126
capũdocium coluerũt.inde a Lapithis expulſi:ad æthicas primo:deinde ad regionẽ agri moloſſi: q̃
Arauſam uacãs ſe cõtulerunt:ex quo parauæ dicti ſunt.Deinde Cirrã occupauerunt: & ex eo loco
rege Cenoclo depulſo Appolinis iuſſu in agrũ circa inachũ deſcenderunt quẽ ĩacgiẽſes & Achæi
tum habebãt:oraculo aũt edito ſi in agro eos recepiſſent : fore ut ueteres incolæ pellerentur no-
ui autẽ ſi a uolentibus accæpiſſent agrum retinerẽt Temo uir inter ennianas ſapiẽs ſumpta pera
mẽdici habitu ad inachiẽſes uenit ubi cum ꝑ riſum & cõtumeliã rex petẽti ceſpitẽ dediſſet:in perã
cõiecit & quaſi eo contẽtus ſtatim e conſpectu abũt:nec amplius quicq̃ periit.Maiores natu admi
rati & oraculum recordati cũ regẽ adiiſſet hoĩem nõ cõtẽnendũ:nec ꝓdendũ eſſe dixerunt.Quod
cum ſenſiſſet:Temo fugã arripuit:& Appolinẽ præcatus cum hæcatonbã uouiſſet effugit. Ex illo
conſerunt pugnã Reges cunq; inachiẽſium Regẽ hyperochum ennianum Rex phemius una cum
cane in ſe impetum facere animaduertiſſet.Dixit illum iniuſte facere : qui ſecundũ pugnatorẽ &
alterũ hoſtẽ ſuſtitueret.Abigẽte aũt canẽ hyperocho ſeq; ac hoſtẽ euertẽte lapide ictus a phemio
eſt interfectus agro recepto.inachienſibus una cũ achiuis eiectis lapidẽ illũ tanq̃ quidẽ ſacrũ co-
lunt:& uictimæ adipe inuolutũ ueneraẽ:& ei tanq̃ deo imolãt.Appolini uero diuinã rem faciẽtes
& hecatõbã ex uoto reddẽtes bouis imolare partẽ rite exceptã Temonis poſteris tribuũt:& emẽdi
catam carneq; appellant.
Qui ſunt apud ithaceſios coliades.quis eſt phagilus Vlyſſi porcis interfectis eo℞ neceſſarii bellum 127
ſuſcitauerũt.Accerſitus autẽ ab utriſq; & arbiter adhibitus Neoptolemus ſententiã tulit ut cepha
lenia zacynto & ithaca cædis noie Vlyſſes decederet.Procorũ uero ſociis ac familiares pro iniuri-
is quas in domũ intulerãt Vlyſſi quot annis mulctæ noie aliquid pepẽderẽt.Vlyſſes igiẽ in italiã
conceſſit.Mulctam uero ut liberis ſuis ithacenſes redderent iureiurãdo ac religione aſtringendos

putauit:Erat autem farina Vinum cera oleum ſal.uictiimæ grandiores phagilo: phagılium autẽ agnum eſſe dicit Ariſtot·les. Sed Eumæú manumiſſum Telemachus ciuitate donauit a quo colidarum familia.ſicut aphilœtio bucoliarum.

Quis eſt apud Locros Ligneus canis phyſcii amplixionis filius fuit locrus ex eo & cabya locrus naſcitut quo tum patre orta diſcordia multis ciuium acceptis. de ſedibus apolınem conſuluit. oraculo edito ut ibi urbẽ conderet ubi canis cũ ligneus momordiſſet.in alterũ manis littus tranſgreſſus ſpinã calcauit: ea plaga uexatus q̃ plures ibi dies cõmoratus eſt qbus pcepto loco urbes cõdidit phyſcos hyanthiam & alias oẽs quas locri ozolæ coluerunt. Ozolas autẽ locros.alii a Neſſo.alii a Pythone ſerpente uocatos dicunt.qđ ad Locrenſiũ littus eiecti in eorum agro putruerunt. nõnulli autem hoĩes pellibus caprinis & hircinis indutos & plerũq; inter greges & ouilia aduerſantes olidos fieri & ob eã rem qđ lucri poſtores ſint ozolas appellatos putant.Alii contra qđ ager floribus abundet ob odoris bonitatẽ nomen inclytum arbitrantur.hanc opinionẽ tueť Architas ampliſſæus ſcripſit enim in hunc modũ.Botrionũ ſertis redimitã:unguenta redolentẽ macynã amabilem.

Quid eſt q̃ a Megarenſibus aphauroma dicitur Niſus a quo Niſea appellata ẽ cum regnũ abtineret abronem oncheſtri filiam ex boetia uxorem duxit:quæ cũ Megarei furor eſſet ſingulari prudentia ac moleſtia prædita erat:mortuã deinde Megarẽſes ſponte luxerunt:& Niſus immortalẽ uxoris memoriã efficere uolens iuſſit uſſa ferre quam illa ueſte ferre conſueuerat & ueſtem aphauroma propter illam appellauit. Videtur autẽ mulieris gloriæ & deus ſauiſſe. nam cum Megarenſes mulieres ueſtem mutare inſtituerent oraculo ſæpe prohibuit.

Quis eſt q̃ doryxenus Megarẽſis ager antiquitus per uicos colebatur.ciuitate in qnq; partes diſtributa.Alii enim haraci dicebantur: alii piraci: Megarenſes alii: alii Cynoſurci Triſpodicæi:deniq; partem agrum tuebantur:ſed Corinthii cũ inter eos bellũ excitaſſent:ſemp enim megaram ſubigere ſtuduerunt: tũ leniter & cognatũ:ut ita dicam bellũ inter ſe gerebãt.agricolas enim nemo prorſus uiolabat:& ſiquis captus eſſet certu ſe præcio redimebat. quo accepto ſtatim dimittebant nã ante nihil exigebant:ſed qui hominem cœpiſſet domũ deductum & comiter acceptum domũ remittebat q ergo poſt ſe redimeret: præciũ retuliſſet laudabať: & eius q recepiſſet amicitiã ppetuo colebat:& ex captiuo dorixenus hoc eſt bello amicus atq; huſpes factꝰ appellabať.Qui uero nihil retuliſſet:& hoſtẽ fefeliſſet nõ ſolũ apđ hoſtes ſed apđ ciues quoq; ut pfidꝰ & iniuſtꝰ & ĩfamis erat.

131 Quænam eſt palintocia megarenſes theagore tyrano eiecto parum diu in admiſtranda repu. modeſtos ſe temperatos pſtiterunt.Inde multum ut ait Plato & intẽperãtem libertatẽ popularibus ipſis propinantibus penitus corrupti:cũ cæteris in rebus in locupletes & copioſos inſolenter ſe gerere ceperunt.tũ uero eorũ domos ĩuadentes hoĩes paupes ſplendide & effuſe conuiuari:accœnare uolebant:idq; ſi negaretur ui uiolentia & petulantia utebantur deniq; facto plebiſcito uſuras a creditoribus quas antea ſoluiſſent repoſcebãt:idq; palintociã appellauerunt.

132 Quænã eſt Anthedon:de qua pytias dicit:bibe uini fecẽ qm̃ non Anthedonẽ habitas nã quæ ĩ Boetia eſt uino nõ abũdat Clabriã erinim antiqtus nominabant a muliere q̃ erinis dicebatur:quã ex Neptuno & melantia alphei filia natã fuiſſe fabulãtut. Inde cũ anthes & hyperes ibidẽ conſediſſẽt Anthedoniã & hypereã inſulam uocauerunt:oraculum uero hoc modo ſe habebat:ut dicit Ariſtoteles bibe uinũ Tyriã:quoniã nõ anthedonẽ habitas nec ſacrã hyperam quoniam & fecem uini bibiſſet.hæc Ariſtoteles Ainaſigeton autẽ dicit hiperitis ſratrẽ Anthon inſantem adhuc periiſſe Hyperã autẽ cũ diu fratrem queſiſſet errantẽ ad Acaſtũ ſeu Adraſtum pheraas ueniſſe ubi caſu Anthos uinum ſeruiens propinabat ubi cœnati ſunt:puerum fratri poculum porrigentem agnouiſſe ac dixiſſe fertur:bibe uinum feculentũ qm̃ nõ anthedonem habitas.

133 Quis eſt qui apud prienem iuxta quercum dicitur.ſcotos Samii & prienenſes bellum inter ſe gerentes mediocribus mutuoſe dãnis afficiebant magno prœlio cõmiſſo mille Samios prienenſes occiderunt:ſeptimo poſt anno cũ mileſiis ad quercũ quæ diciť congreſſi optimos ciuiũ ac primos uno prœlio amiſerunt.Quo tempore Bias ille ſapiens ſamũ a prienenſibus cũ legatione miſſus magnã gloriam eſt adeptus. Ex illo prienenſium mulieres poſt eam calamitatem triſtẽ ſane ac miſerabilẽ ĩmpcatione ac iureiurando maximis de rebus uſi ſunt cũ teſtarentur ac dicerent. Apud quercũ tenebre quod filios & pr̃es ac uiros eo in loco ab hoſtibus conciſos amiſiſſent.

134 Qui ſunt apud Cretenſes qui catacautæ dicuntur tyrrenos ferunt:cum athenienſiũ filias & uxores ex barbrone rapuiſſent.Quo tempore.ſ.Lemnũ & in bron in colebant poſtea eiectos ĩ agrum Laconicũ perueniſſe & tandiu cũ in digenis mulieribus conſuetudinẽ habuiſſe:quo ad liberos ſuſcepiſſent calũniis deinde ac ſuſpitionibus laconicam rurſus relinquere coactus in cretã cũ liberis & uxoribus traieciſſe:ibi bellum cum his qui tũc temporis Cretã tenebãt gerẽtes multos qui ĩ pœlio mortem oppetiiſſent inſepultos reliquiſſe: primo quidẽ q̃ ppter bellum & piculũ ſocios per ocii humare non poterrant:deinde fugiẽtes cadauera iã corrupta & marcida atingere cœpiſſe:ꝓ oli igiť quem ducem ſecuti fuerãt honores quoſdam & immunitates excogitaſſe:& partim deorum ſacer

dotibus attribuiſſe partim qui mortuos ſepeliſſent & diis terreſtribus hoc eſt manibus conſecraſ-
ſe.nequando auferentur & ꝑpetuo permanerent poſtea eum fratre ſortitum : & alios ſacerdotes
appellatos fuiſſe alios cautacautas & ſeparatim ſuis legibus uti : eſſe autem illis una cum cæteris
quæ humaniter conceſſa ſunt earũ iniuriarũ licẽtiã:q̃bus cæteri Cretẽſes uti cõſueuerũt:cũ furtim
res ſuas ĩter ſe agunt:feruntq;.illos uero nulla iniuria afficere nihil ſurari:nihil deniq; auferre.

Quod eſt apud chaldienſes puerorum ſepulchrum Cothus & Argilus Xuti pueri in euboeam hã- 35
bitatum conceſſerunt:quo tempore æoles inſulam maiore ei parte obtinebant.editum uero antea:
Cotho oraculum fuerat bene ſucceſſurũ:& hoſtes ſupaturum:ſi agrum coemiſſet:cum paucis igiẽ
deſcendens incidit in pueros qui ſorte iuxta mare colludebant.quibus cum & ipſe comiter ludere
aggreſſus multos ludos pueris ignotos oſtendit:quod ubi auide accipere uelle intellexit:aut aliter
traditurum ſe dixit: niſi aliquid terræ prius ab ipſis accepiſſet illieueſtigio ſublatam dederunt: &
acceptis ludis abierunt æoles re cognitacum hoſtium claſſem aduentare intelligerent ita & dolo-
re perturbati pueros interſecerunt.Sepulti uero ſunt in uia quæ ad Euripum ex urbe ducit:quem
locum poſtea ſepulchrum puerorum uocauernnt.

Quis eſt Mixarchageua apud argiuos Quiue ſunt Elaſii : Mixarchageuam caſtorem uocant & 36
apud ſe humatum arbitrantur.Polucem uero tanquam unum cæleſtium uenerantur : eo autem
qui comitialem morbum auertere putantur elaſios nominant.eoſq; ex alexia.Amphiari ſilia pro-
genitos fuiſſe autumant.

Quid eſt quod apud argiuos Eneniſma diciturQui familiarium aut cognatorum quempiam amiſe 37
runt:mox eſt ut ſtatim poſt luctum Apollini ſacrificent ſacer trigeſimo poſt die mercurio. nam
ut a terra mortuorum cadauera ſic animos a mercurio ſuſcipi putant apollinis autem ſacerdoti
ordeum dantes carnem pro eodem accipiunt ignemq; quaſi polutum extinguentes & rurſus ab
aliis accdentes carnem coquunt: & Eneniſmaappellant.

Quis eſt alaſtor aliterius Palaneus:non enim illis credendũ eſt Aliterios uocari qui in fama molen 38
tem obſeruante ſarina diripiunt.Verum is Alaſtor uociratur:qui ea egit quæ neque facile oblit
terari poſſunt:& diuturna omnium memoria celebrãtur.Alterius autem is eſt quem ſiquis uitare
ac fugere poteſt propter improbitatem beneſactum ſecum exiſtimare debet:hec inquit Socrates
in æreis pellibus conſcripſerunt.

Quam habent ſententiam:eos qui in caſſopeam bouem abigant a uirginibus comitãtibus ad ipſos 39
uſque fines continentur audire nunquam redietis in patriam terram ænianes a Lapitis ſedibus ex
pulſi aethaciam primo:deinde Moloſſidẽ & caſſiopæã ĩcoluerunt:ubi nihil boni ex agro nacti:ma
lis contra uſi uicinis in agrum cirræum tranſierũt: Onoclum regẽ ſecuti.Ibiq; magna ſiccitate &
magnis ſqualloribus excepti:oraculo ut fertur cũ lapidibus onoclũ obruiſſent rurſus uagi poſt lõ
gum errorem ĩ eũ argrum peruenerũt:quẽ bonum & fertiliſſimũ nunc habent:quo fit ut merito
exoptent:in antiquã patriã nõ redite:ſed illic beatiſſime ac diutiſſime permanere.

Cur apud rhodios præconi Ocridionis templum ingredi non licet.An quod Ochimus filiam cydip 40
pem ocridioni collocauit.Cercaphus autem frater ochimi puellam amans præconi preſuaſit mo
ris enim fuerat ut ſponſæ per præconem accerſerentur:cum cydippem accepiſſet eam ad ſe dedu
ceret quo ſacto Cercaphus puellam habens aufugit.Qui poſtea cũ frater ad ſenectutem perueniſ
ſet reuertitur:manſit autem rhodis conſuetudo ne præco Ocridionis templum ingrederetur ob
iniuriæ ac flagitii illius memoriam.

Quid eſt quod tibicini apud Tenedũ in ædem tenes intrare non licet:nec in templo achillis mentio 41
nem facereAn ꝙ nouerca tenem ĩ ſimulãte qđ ei ſtuprũ inferre uoluiſſet. Molpus Tibicẽ falſũ ad
uſus eũ teſtimoniũ dixit. Quãobrẽ teni accidit cũ ſorore tenedũ fugeret achilli aũt ſerũt matrẽ
thetim magnope ĩterdixiſſe tenẽ ne interſiceret: ꝙ is ab apolline uehementer colereť.Vni etiã ex
ſeruis imperaſſe:ut diligenter attẽderet:& achilem moneret ne forte ꝑ in prudentiã tenẽ occideret
Sed cũ tenedũ achilles populareť & ſororẽ : Tenis ſorma captus in ſectareť.Tenes obuiã ſactus &
ſororẽ defendere conatus ab Achile interffectus eſt.achilles tenẽ a ſe interfactũ aiaduertens ſeruũ
quidem quod ab eo monitus nõ fuiſſet occidit.Tenẽ uero ubi nunc tẽplũ eſt ſepeliuit ex eo nec
tibice illud ingreditur nec achilles in eo nominatur.

Ouis eſt.apud Epidannios poletes epidamnii illyricorum uicini ciues ſuos qui cũ illyricis conſuetu 42
dinem haberent improbos fieri aiaduerterunt.& res nouas ueriti ad res cõtrahendas ac permutan
das unum quot annis potiſſimum delegerunt quẽ maxime probarent is ad barbaros accedent.ſo
rum ciuibus ſuis & contrahendi rationem ꝓſcribebat.& ex eo poletes eſt appellatus.

Quod eſt in thracia Arai littus Andrii & chalcidenſes habitandi cauſa in thraciam profecti ſanem 43
urbem proditione cõmuniter occuparunt:ſed cum barbaros Acanthum reliquiſſe accepiſſent du-
os ſpeculatores ad urbem miſerunt : qui cum eo ueniſſent & acanthios relicta urbe fugam ani-
maduertiſſent arripuiſſe : chalcidenſis quidem ſpeculator præcucurrit quaſi urbem chalcidenſi-

bus ꝓoccupaturus Andrius uero relictus haſtam coniecit : quæ cum portæ inheſiſſet: Andriorum
pueris urbem ſe haſta præcepiſſe exclamauit. Inde orta diſſenſione ſine bello inter ſe conuenerun
ut Erythræis Samiis & pariis omnibus de rebus arbitris uterentur: cúq; Erythræi & Samii ſuffra
giis ſuis rem Andriis adiudicaſſent : Parii contra prochalcidenſibus ſententiam dediſſent quibuſ
dam ſe circa eum locum in præcationibus deuouerunt. Si aut ipſi pariis uxorem dediſſent : aut ab
illis accepiſſent & ob eam rem Arai littus appellauerunt: cum Dracontis antea diceretur.

44 Quid eſt ꝙ cerealibus Eretrienſium mulieres non ad ignem ſed ad ſolem carnē cōcoquunt & calli
geniā nō uocant. An quod ita cecidit ne captiuæ quas ex Troia Agammenon abduxit hoc in loco
cerealia facerent cúq; inopinato nauigandi tempus extitiſſent in perfecto ſacrificio diſceſſerunt.

45 Qui ſunt Ainautæ apud mileſios damaſcenore thoante tyrannis exactis ſodalitates duæ urbem ob
tinuuerunt: harum altera plutis altera cheromacha dicebatur: ſed cum potentes dominarentur: &
ſodalitates ſuæ res aſciuiſſent. conſcenſis nauibus procul altera ꝓgreſſi maximis de rebus conſulta
bant: & ob eam rem Ainautæ appellati ſunt.

46 Quid eſt ꝙ chaldenſes locum circa pyrſophiū ακμαιων λεσχην : ideſt uigentiū & uiribus ualentiū
ſtationem uocant. Nauplium ferunt ab achiuis inſectatum ſupplicem ad chalcidenſes confugiſſe:
ibiq; partim crimina purgaſſe: partim recriminando achiuis obieciſſe. Chalcidenſes igitur nau
plium nullo modo dedituri uidebantur : ſed ueriti ne dolo interficeretur : præſidium ei dederunt
adoleſcentes ætate ac uiribus uigentes : & eos ibi collocauerunt : ubi & una uerſarentur : & nau
plium aſſeruarent.

47 Quis eſt benefactori bouem immolans. Nauis circa ithaceſiam in ancoris ſtabat
ſed ab eo perſuaſus nomine pyrriæ & ſenem ſeruauit
nihil in digens & miſericordia commotus : & hortatu ſenis de fictilibus quæ ibi iacebant : pauca
quædam ſumpſit: poſtea cum prædones abſceſſiſſent ſecurus iam ſenex pyrriam fictilibus admo
uit: in quibus maguam uim auripice admixtum oſtēdit: ita ut repēte diues factus pyrrias cum cæ
teris in rebus ſenem optime tractaſſet: tamē illud adiunxit: ut ei bouē immolaret: ex eo res in pro
uerbium uenit: benefactori bouem extra pyrriam immolaſſe neminem.

48 Quid ita morem hunc habent boetiarum puellæ ſaltantes ut dicát eamus athenas. Cretas ferunt:
cum uouiſſent hominū primitias delphos miſiſſe : eos autem qui miſſi eſſent ubi nullam faculta
tem aut copiam uidiſſent inde profectos. Primū Iapygiam incoluiſſe deinde mixtis athenienſibus
hunc in Thratia quē nunc habent locum occupaſſe. Non enim uериſimile Minonem athenienſiū
iuuenes tributi nomine quot annis ad ſe miſſos accidiſſe: ſed in miniſterio potius & ſeruitio habe
re maluiſſe. Ex his igitur nati quidam & Cretenſes habiti delphos miſſi ſunt: ex quo Boetiacorum
filiæ generis ſui memoriam colentes diebus feſtis canebant eamus athenas.

49 Quid eſt quod Eleorum mulieres Dionyſium celebrantes præcantur: ut bouino pede ad ſe ueniat
hymnus enim hoc modo ſe habet. Veni heros Dionyſie maritimum ad templum caſtum cum gra
tiis bouino pede ſacrificans. Indebis inferunt. Digne thaure. an quia Bongenam appellant: & taurū
nonnulli hunc deum. an magnum pedem ouinum intelligunt: quemadmodum poeta βοωπιν ma
gnos habentem oculos & βουγαιον magna iactātem. an magis quia bouis pes innoxius eſt: corni
gerum autē deum ſic rogant ut lenis: lætuſque ueniat. an quod aratri ac ſementis principem hunc
ipſum deum & inuentorem fuiſſe putant.

50 Quid eſt quod Thanagræi ante urbem achilleum habent locum ſic appellatum. Inimicitias enī ma
gis cum ea urbe exercuiſſe dicitur achilles quam amicitiam. Quippe qui & pœmandiri matrem
ſtratonicem rapuerat: & Ephippi filium aceſtora occidiſſet: Poemandrus igitur Pater Ephippi cum
ager Tanagricus etiā per uicos habitaretur: apud Stephontē : id loci nomen eſt quod cū achiuis in
expiditionem ire noluiſſent: ab illis circumceſſus nocte locum illum deſeruit & Timandriam com
muniuit. Pollychritus autem architectus cum adeſſet & opus flocifaceret: atque irrideret foſſam
tranſcendit: iratus poemandrus ingentem in illum ſaxum coniecit: ut forte ibidē oculatus Nycte
liæ templis ianpridem incumbebat : hunc reuulſum per imprudentiam Poemandrus coniecit: &
polichritum quidem aſſequi non potuit. Leucippum uero filium īterfecit. oportebat igitur ephesi
um ex agro boetio lege diſcere: & ſuplicem ad alios migrare. It autem facile non erat quod in agrū
Tanagricum Achiui irruptionem fecerant. miſit igitur Ephippū filiū qui Achilleū rogaret a quo
perſuaſus & illum inducit & Tlepolemū herculeis filium: & peneleum hippalemi omnes ſibi ſan
guine coniunctos: a quibus Poemandrus Chalcidem emiſſus & ab Elephenore cædis crimine ex
piatus hoīes honore affecit & lucos oībus cōſecrauit: quoq; ꝗ achillei dicatus eſt nomē ſeruauit.

51 Qui ſūt apud boetios pſoloes qui ueácolæ Minyi cuiuſdam filias Leucippam Arſionem & Alcho
tone furore poſitas carnibus humanis ueſci cōcupiſſe: & de filiis inter ſe ſortitas eſſe : Leucippam
ꝗ ei ſorte cecidiſſet. Hipaſſum filium laniandum exhibuiſſe: ex illos uiros quod Lugubri ueſte ute
rentur præ dolore ac luctu.

Soboles æolæas autem œnoloas appellatas fuiſſe ferunt:hodie quoque eiuſdem gentis omnes mulieres eodem nomine appellant:& quo annis feſtis diebus quæ agrionia dicãt:a Dionyſii ſacerdote ſtricto gladio fugantur:& ſiquam conſecutus eſt interficere licet. Noſtra quidem memoria zoilus ſacerdos mulierem occidit : quod tamen infœlix ac triſte ipſis accidit:nam zoilus ex leui ſane ulcere cum in morbum incidiſſet diuturna tabe conſumptus eſt. Orchomeni uero publicis damnis ac damnationibus affecti ſacerdotium ab ea familia ad eum tranſtulerunt : quem ex omnibus optimum delegiſſet.

Cur eos qui ſponte lycæum ingrediuntur lapidibus obruunt arcades:qui ſi per ignorantiam intrauerint ad eleutheras eos mittunt. An ꝙ quaſi abſoluti libertatem adepti uiderentur : hæc ratio fidem habuit:& tale eſt ad eleutheras:ac ſi in locum curæ uacuum:& illud uenies in libentis ſolum. An fabulæ potius credendum eſt. Soli enim Lycaonis liberi Eleuter & lebecadus ſceleris in iouem paterni expertes fuerunt:& in Boetiam aufugeurunt:Lebadenſes autem iiſdem legibus: & eodem iure atq; archades utuntur. Eos igitur ad Eleutheras mittunt qui Iouis adyta ignorantes intrauerint. An illud probabilius quod architimus dicit. Archadicis feſti ſunt dies : quoſdam per inſcitiam ingreſſos ab archadibus philiaſiis traditos fuiſſe. Aphiliaſiis deinde Megarenſibus a quibus porro cum Thebas deueherentur hymbre ac tonitribus & aliis tempeſtatibus oppreſſos ac detentos fuiſſe:hinc locum nonnulli Eleutheras appellatum fuiſſe dicunt : Quod autem dicitur ab eo qui lycæum ingreſſus fuerit umbram non cadere : licet falſum tamen magnopere creditum eſt. An ꝙ aer ingredientibus in nubem conuerſus obducitur. An quod templum ingreſſus omnibus modis excruciatus morte mulctetur : mortuoꝝ uero animas Pythagorici:neq; umbrã facere neq; coniuere. An illud potius quod ſol quidem umbram facit : ſolem autem aufert nomen Embautis & hoc obſcure intelligentes dicaunt ceruus enim Embas dicitur. Quapropter Cantharionem arcadem quod is ad eleos cum arcadibus bellũ gerentes ꝓfugiſſet:& cũ præda ab atum traieciſſet cõpoſito poſtea bella cum ſpartam profugiſſet Lacædemonii archadibus reddiderunt edito oraculo ut ceruum redderent.

Quem nam in Tanagta Eunoſtum heroem fuiſſe dicemus: quidue cauſæ eſſe quãobrem mulieres eius lucrum non ingrediuntur Eunoſtus Eliei cephiſſi & ſciadis filius fuit : cui nomen inditum ab Eunoſte nympha eſt:a qua educatũ ferunt. Speciofus igitur ac iuſtus nõ minus ex modeſtia & ſeueritate laudis tulit:hunc ab Ochna & coloni filia, propinqua ſua amatum fuiſſe ferunt. Sed cũ eius libidinem conuitio rettuliſſet, remq; ad fratres deferre ſtatuiſſet mulier occupauit. & fratres echemum Leonem bucolum ad eunoſti necem concitauerat:quod eum ſibi per uim ſtuprum intuliſſe inſimulauerat. Illi cum ſorori fidem adhibuiſſent adoleſcentẽ in lidiis de medio ſuſtulerũt. quo facto Elieus illos in carcerem coniecit. Ochna pœnitentia ducta, & uehementer perturbata ſimul & odore : quem ex amore capiebar liberari cupiens, ſimul fratrum miſericordia commota rem omnem ut geſta fuerat Elieo indicauit quam e ueſtigio Elieus ad colonum detulit. eius iudicio ac ſententia fratres quidem libertati ſunt. Ochna uero ſeipſam præcipitem dedit myrtis anthedonia canticorum pœtria ſcriptum reliquit. Eunoſti uero templum & lucus mulieribus adeo inacceſſus fuit, ut cum ſæpenumero terremotus aut ſiccitates aut hymbres aliæ deniq; tempeſtates ingruiſſent. Tanagræi accurate ac diligenter exquirerent nunquid mulier clanculũ aut per imprudentiam templo appropiuquaſſet. q̃q̃ nõnullos dicere conſtat. inter quos eſt Elidamus uir inſignis occurriſſe. ſibi eunoſtum lauandi cauſa mare petentem quod mulier templum inuaſiſſet. Refert enim Diocles in libro de Semideis tanagreorum decretum. de quibus elidamus renunciauerat.

Vnde in agro boetio circa Eleonem ſcamandrus fluuius eſt appellatus. Deimachus Eleonis filius Herculis ſocius expeditionis ad Troiã particeps fuit. Sed cũ bellum traheretur glauciam ſcamandri filiam compræſſit & grauidam reddidit:quo a Troianis in pugna interfecto Claucia ne ſtupri comperta ab Hercule pœna afficeretur ſponte ad eum confugit & amorem ſuum indicauit. Seq; cum Deimacho conſuetudinem habuiſſe cõfeſſa eſt. Hercules re cognita & amoris miſericordia commotus:& quod uiri fortis ac ſibi in primis : familiaris ſtirpem relinqui magnopere cupiebat glauciam in nauem recipit:quam poſtea cum peperiſſet:in Boetiam reductam:& ipſam & ſtirpem Eleoni reddidit. Appellatus eſt autem puer Scamandrus : qui poſtea regnum adeptus Inachum fluuium de ſuo nomine Scamandrum appellauit ſicut uicinum fluuium glauciam de matris nomine uocitauit nec uero uxoris oblitus ipſius nomine acidufam fonti nomen indidit:ex quas tris filias ſuſceperat. quas hoc quoque tempore in honore habent & uirgines appellant. Vnde factum eſt illud tritum ſermone prouerbium hæc domina : Dino Tarentinus ductor exrcitus uir fortiſſimus & in primis rei militaris pertiſſimus cum ſententiam eius improbaret & præco aduerſariorũ ſetentiam propoſuiſſe ſublata dextera hæc melios iuquit : huius rei auctor eſt Theophraſtus. Sed Apolodrus in hiſtoria ſua illud adiunxit cum præco plures hæ numero ſunt dixiſſet:itaq; inquit ſed hæ meliores ita paucorum.

156 Vnde dicta eſt urbs Ithaceſium quã alalcomenas appellant.Quod anticlia adhuc uirgo Siſyphi com
preſſu qui ei ſtuprum ubtulerat Vlyſſem concepit complures dixere:hiſtrus uero alexandreus in
monumentis ſuis illud adiunxit: Anticliam Laerti in matrimonium datam;cum ad Laertem duce
retur:apud Alaocomennm in boetia Vlxſſem pepiſſe. & ub eam rem ille quaſi mediæ urbis no-
men referens eam quæ in agro Ithaceſi eſt urbem eodem.nomine appellatam fuiſſe memorat.

157 Qui ſunt Eginæ monophagi.Multi ad bellum Troianum Eginenſes profecti pugnando ceciderũt:
complures tempeſtate demerſi ſunt.Paucos igitur a bello reuerſos propinqui ſuſcipientes: cum re
lictos ciues in luctu ac dolore uerſari aĩaduerterent: nec aperte lætandum exiſtimauerunnt : nec
pro ſuorum reditu diis immortalibus ſacrificandum:Verum clanidonii quiſq; ſui cumiter excipi
entes ipſi in conuiuiis miniſtrabant:nec alienum quemquam admittebant. Hoc igitur imitantes
Neptuno rem diuinam faciunt : & Thiaſios exercent ſexdecim dies ſilentio inter ſe cõuiuia iter ſe
celebrantes:nec ſeruum quempiam inter ſe licet . Inde ueneri facientes ſolenne ſeſtum dirimunt:
& ex eo monuphagi appelantur.

158 Quid eſt quod in Caria Labradei Iouis ſimulacrum bipennem non ſceptrum:aut fulmen ſuſtinet
quia Hercules interfecta hippolyte:cum præter alia bipennem quoq; illi eripuiſſet:omphale dono
dedit:quam lydorum poſtea Reges per manus accipientes ſicut alia ſacra ferre conſueuerunt:do
nec candaules indignum cenſens:uni ex ſociis ferendam tradidit: ſed poſtquã gyges ab eo deſiſtens
bellum candauli intulit:Arſeis Myleis auxilia Gygi adduxit:& candaulem ſociumque eius occidit
ex una cum reliquis ſpoliis ſecurim in cauam detulit.Ibique extructu Iouis ſimulacro bipennem
in manu dedit:& Labradeum Iouem appellauit:nam Lydi bipenñe labrẽ appelare conſueuerunt.

159 Quid eſt quod purgatorem ὄροον uocant tralliani eoque in libationibus ac piaculis potiſſimũ utũ
tur:An quia leleges & Minyæ antiquius trallianis expulſis urbem atq; agros occupauerũt : poſtea
reuerſi Tralliani ſuperatis Lelegibus:quicunque neque in prælio ciciderunt.nec fugerunt:ſed aut
imbecillitate aut inopia ibidem remanſerunt:his omnibus contentis legem poſuerunt ;;ut quicun
que Minyam aut lelegem occidiſſet:ita purus & expiatus eſſet:ſi eius quem interſeciſſet cognatis
leguminum modium emenſis eſſet.

160 Cur apud Elæos in prouerbio eſt grauiora ſambico pati:ferunt Elæum quendam Sambucum no
mine multis ſociis & coadiutoribus uſum complures apud Olympiam æreas ſtatuas & ſimulacra
concidiſſe ac uendidiſſe. Deniq; Dianæ pſulis tẽplũ diripuiſſe.Eſt enĩ Elide tẽplum Dianæ:quod
Ariſtarchium nominant illum uero ſtatim poſt ſacrilegium comprehenſum toto animu excrucia
tum fuiſſe dum tormentis de conſciis ac ſociis ab eo quereretur atque ita mortuum fuiſſe:& eius
cruciatibus prouerbium additum eſſe.

161 Quid eſt quod Lacedemonæ iuxta Lecippidarum templum poſita eſt Vlyſſis ædes.Ergiæus unus
ex his quia Diomede uriginem ducunt a Temenu quodam perſuaſus palladium argis ſurripuit:cu
ius rei conſcium habuit Leagrum erat enim Temeni ſane familiaris Leagrus poſtea Temeno trat⁹
Lacædemonem conceſſit:palladium ſecum deferens:quod cũ reges ſtudioſe accepiſſet iuxta Lecip
pidarum templum collocauerunt:ac miſſis qui de conſeruando & cuſtodiendo palladio Apollinis
ſententiam ſciſcitarentur:oraculo edito ut unum ex his qui palladium ſurripuiſſent cuſtodem face
rent Vlyſſis edem ibidem poſuerunt:heroem ipſum aliu quin propter Penelopes nuptias ad ſe per
tinere& ciuitatem affinitate atingere exiſtimantes.

162 Quid eſt cauſæ q; Chalcedoniæ mulieres morem hunc habent:ut ſi in alienos uiros & magiſtratus
potiſſimũ incidant:alteram maxilam aperiant. Chalcedonii aduerſus Bithinios bellum gerebant.
Hi cum zepoetum Regem haberent ominibus ſuis copiis aditis. etiam thracum auxiliis facta in-
curſione agros populabantur.Sed cum zepoetus circa phlium id enim loci nomen eſt palantes ac
perturbatos inuaſiſſet ſuperati octo milia militum deſiderauerunt nec tamen penitus deleti ſunt
Compoſito autem bellu cum ea clade ciuitas ad uirorum ſolitudinem propemodũ redacta eſſet:
complures mulieres neceſſitate compulſe libenter & externis nupſerunt nonnullæ uiduitatem ta
libus nuptiis anteponentes ſolæ agebant.ac ſiquid opus eſſet ad magiſtratus ac iudices confugien
tes alteram oris partem aperiebant:harum pudorem quæ nupſerant imitatæ.& meliores fuiſſe ra
te eundem morem retinuerunt.

163 Quid eſt cauſæ q; oues ad agenoris lucum abigentes argiui ut ibidem ineantur efficiunt.An q; egre
giæ præter cæteros agenor oues curarit.& plures greges habuerit.

164 Cur ſe Argiuorum pueri quodam feſto per iocum ballachradas uocitãt.An quod primos ab Inacho
ex agris in campos ac plana deductos achradibus altos fuiſſe commemurant.Ferunt enim Achra
das primum gæcis in Peluponneſſo fuiſſe cognitas:cum ea regio Apia etiam diceretur. Vnde Api
Achrades mutatu nomine appellati ſunt.

165 Quid cauſæ eſt quamobrem elæi equas finibus eductas iniri faciũt.An quod regum omnium equo
rum ſtudioſiſſimus œnomaus : cum animal illud præcipue adamaſſet multa & horrenda eis im-

præcatus eſſet:qui equam apud elidem iniſſent:& idcirco ueriti execrationem illam abominantur
ac uitant.
Cur apud gnoſios moris fuit mutuantibus argentum rapere. An ne hi qui arripuiſſent:de ui teneren 66
rur & magis plecterentur.
Quæ cauſa eſt quamobrem Sami dexicreontis uenerem uocent. An quod eorum uxores luxu ac pe 67
rulantiam perditas Dexicreon homo mendicus quibuſdam piacularibus ſacris expiauit. An quia
Nauclerius cum eſſet dexicreon negociandi cauſam cyprum nauigauit cui onus in nauim impoſi
turo uenerem iuſſiſſe ferunt aquam tm̃ in nauim imponeret ac ſtatim ſolueret cũ dicto audientẽ
fuiſſe:& aqua in nauium comportata profectum ſumma tranquillitate & malicia deprehenſum ſi
tientibus reliquis & mercatoribus & nautis aqua ſingulis uenundata multum argentum collegiſ
ſe:ex eo ſtatua deæ poſita deam ſuo de nomine appellaſſe quod ſi uerum eſt:non unum ditaſſe:ſed
per unum multos ſeruaſſe uenus exiſtimanda eſt.
Quid eſt ꝙ Samii mercurio charidote rem diuinam facientes:uolenti & furari & latrocinari pmit 68
tunt quia oraculo relicta inſula Mycalen cõmigraſſent:præda ac rapinis decem annis uitam duxe
runt deinde in inſulam reuerſi Samii hoſtes ſuperauerunt.
Vnde ei loco nomen inditum eſſe dicimus quem Samii panæma. An ꝙ Dionyſium fugientes ama 69
zones ex agro Epheſio Samum perfugerunt. Dionyſius confeſtim ædificatis nauibus tranſmiſſo
mari prælio commiſſo eo in loco multos occidit: quẽ defluentis ſanguinis flumine ſpectantes ad
mirati panæma poſtea nominauerũt:eorum autem qui occiderunt:circa phlœũ oſſa oſtenduntur.
Sunt qui dicant phlœũ earum clamoribus abruptum fuiſſe cum magno quodam interpugnandũ
& contento clamore uſæ fuiſſent.
Quid eſt cauſæ ꝙ andron Sami pedites uocitatur mortuo demotele cum plebs rempublicam oc 170
cupaſſet megarẽſes aduerſus perinthios Samioꝝ colonos exercitũ duxerunt. Compedes ut dicitur
quaſi aduerſus ſeruos ſecum portantes. Quod cum plebi renunciatum eſſet celeriter auxilia ſub
miſit decem declarati ſunt:qui triginta nauium claſſi præeſſent:harum unam portu egredientem
fulmine ictam ac depræhenſam fuiſſe dicunt duces tamen cum reliquis profecti megarenſes præ
lio uicerunt:& ſexcentos captiuos ceperunt. Qua uictoria elati popularem ſtatum euertere cogita
bant:cui rei plebs occaſionem prebuit. Miſit enim litteras quibus imperabat ut Megarenſes com
pedibus uinctos adducerent. Illi Megarenſibus litteras cum oſtendiſſent facile perſuaſerunt:ut cõ
muni conſilio ſecum ciuitatem liberarent. Rationem ineuntibus uiſum puerorum circos detrac
cos Megarenſium cruribus circũponere:& ne defluerent loris quibuſdam ad zonas alligare. Erat
enim timendum cum laxi eſſent ac facile defluerent ſoluti uiderentur. His in hunc modum orna
tis cum ſingulis enſem dediſſent ad Samum appulſi medio foro Megarẽſes in curiam deduxerũt:
ubi dato ſigno Megarenſes impetu facto plebeios omnes qui rerum potiebantur interfecerunt.
Hoc pacto recuperata libertate Megarenſes quicunq; uoluerint ciuitate donarunt: & bonæ ma
gnitudinis domo ædificata compedes quaſi templo ſuſpenſas obtulerunt:ab eo pedetes domus ap
pellata eſt.
Cur apud Coos ſacerdos Herculis muliebri ueſte indutus:& Mitra caput ornatus apud Antimachiã 171
rem diuinã facit. Hercules cũ ex agro troiano ſex nauibus ꝓfectus eſſet tempeſtate dep̃hẽſus naui
bus amiſſis ab inſulam Coũ delatus ad laceterẽ eiectus eſt:oĩbus rebus p̃ter arma & ſocios penitus
amiſſis ibi nactus omnium greges paſtorem unam ſibi ut daret petiit. Is Andragoras uocabat̃ qui
cum robore ac uiribus corporis præſtaret. Herculem ad luctandum prouocauit ea lege ut ſi uince
ret arietem auferret. Hercules cupide cum Andagora congreſſus cum hominem ita agitaret: ut fa
cile ſuperaturus uideretur Meropes Andagore auxilium tulerunt:& græcos ut herculi opem fer
rent concitauerunt:prælio cõmiſſo hercules pugnando defeſſus ad mulierem Thracem confugiſ
ſe dicitur:& muliebri ueſte opertus apud eam delituiſſe. Sed poſtq̃ Meropibus ſuperatis expiatus
Alciopi filiam in matrimoniũ duxit. Floream ueſtem induit. Quãobrem ſacerdos ubi prælium fa
ctum eſt rem diuinam facit. & ſponſi muliebri ueſte induti ſponſas ſuſcipiunt.
Vnde apud megaram genus eſt hamaxocyſtarum. Qua tẽpeſtate intẽperans ille ac diſſolutus popu 172
laris ſtatus megaris fuit:qui & ſacrilegium effecit proſiciſcebantur peloponeſſiorum nomine del
phos ſolẽnes ſpectatores:qui cum per agrũ megarenſem iter facerent. apud ægerã ad paludem cũ
liberis & uxoribus ſubuerſo curru in terram prouoluti ſunt ibi megarenſium quidam petulantiſ
ſimi atq; ebrii per inſolentiã & crudelitatem currus in palludem cõtruxerunt:multos ex his q ue
nerant obruerũt. Quod in illa ſtatus perturbatione & confuſione rerum omniũ megarẽſes negle
xerunt:amphixiones autem quod ea res ad religionem pertinere uidebatur grauiter commoti tan
quã ſceleratos & impios exilio nõnullos pleroſq; morte afficiendos cenſuerunt:qui poſtea a gene
re hamaxocyliſtæ nominati ſunt.

Τελοσ.

Calphornius Brixienſis ad Domini cum Siliprandum Mantuanum.

Quos radi optabas liſa Siliprande libellos.
  Imprime nil poſſet iungere docta manus.
Qui leget hos æquus grates tibi lector habebit
  Atq; idem optabit candida fata mihi.
Nam modo mendoſus latiis errabat in oris
  Plutarchus raſa nunc bene pelle nitet.
Aureliiq; mei claras feſtinat ad ædes
  Qui colit ex toto pectore pieridas.

Expliciunt problemata Alexandri aphrodiſei: e græco in latinum traducta per Georgiũ uallam. Et Ariſtotelis problemata Theodoro interpræte. Et Plutarchi problemata: ſimul ſeriatim q̃emendẽtiſſima. Impreſſum Venetiis per Albertinum Vercellenſem. Anno Domini. M. CCCCCI. Die. xxvi. Maii.

Laus deo.

a
Problemata
Georgius
Alexandri
Albertus

b
Alexandri
uocales
tur ſi modo
los ad munia

c
cerebro autem
¶ Cur i balnei
ubi de ptiſana
obtemperantia

d
Ariſtotelis
ferbuerit
da alia calida

e
ant & hominẽ
ro tantũmodo
portione ſui

f
tate ſe porrigũt
tus quiſq;
q̃ alimenti

g
Cur homines
dire. Quotiens
Cur foetidior

h
minis ratione
tiorum qudmiã
Neq; enim

i
ſitis gratia
eſt craſſior
in rotundam

k
ẽtuq; non
pendeant
cũ robuſtiora

l
ẽtanda
obſeruandum
deat titillãtem

m
Cur is qui
Cur genecia
ſacrificium

n
putauit. Erat
bus p̃occupa.

FINIS.

[illegible] 106.

Mulieres [illegible]

Sacrino [illegible] 39.20.21.
[illegible] 32.

Talassius in nuptijs nomiat 29

Nuptiarum mos 27.28.29.62.1.2.

3